

RAAD VOOR BETWISTINGEN INZAKE
STUDIEVOORTGANGSBESLISSINGEN

UITSPRAKEN WERKJAAR 2020
STUDIEBETWISTINGEN DEEL 1

Inhoud

[Zitting van 13 januari 2020](#)

rolnummer 2019/791

rolnummer 2019/792

rolnummer 2019/797

[Zitting van 17 januari 2020](#)

rolnummer 2019/765

rolnummer 2019/772

rolnummer 2019/796

[Zitting van 27 januari 2020](#)

rolnummer 2019/804

rolnummer 2019/812

[Zitting van 3 februari 2020](#)

rolnummer 2019/803

rolnummer 2020/009

[Zitting van 17 februari 2020](#)

rolnummer 2020/018

[Zitting van 9 maart 2020](#)

rolnummer 2020/030

rolnummer 2020/034

rolnummer 2020/043

[Zitting van 16 maart 2020](#)

rolnummer 2020/052

[Zitting van 1 april 2020](#)

rolnummer 2020/054

rolnummer 2020/068

rolnummer 2020/069

rolnummer 2020/071

rolnummer 2020/076

Zitting van 10 april 2020

rolnummer 2020/082

rolnummer 2020/083

rolnummer 2020/089

rolnummer 2020/090

Zitting van 29 april 2020

rolnummer 2020/091

rolnummer 2020/092

rolnummer 2020/094

rolnummer 2020/096

Zitting van 13 januari 2020

Arrest nr. 5.547 van 13 januari 2020 in de zaak 2019/791

In zake: xxx
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Stijn Dewolf
kantoor houdend te 8870 Izegem
Ommegangsstraat 8

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
woonplaats kiezend te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 5 december 2019, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel van 12 november 2019 waarbij de beroepscommissie zich onbevoegd verklaart om van het intern beroep van verzoeker kennis te nemen.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 13 januari 2020.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Stijn Dewolf, die verschijnt voor de verzoekende partij en Sarah Heyl, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Master of Laws in de Rechten’.

In dat academiejaar worden er programmawijzigingen met uitdovende overgangsmaatregelen doorgevoerd binnen de opleiding. Zij hebben tot gevolg dat het eertijds bestaande opleidingsonderdeel ‘Masterproef’ dat 21 studiepunten vertegenwoordigde, uit het curriculum verdwijnt, en wordt vervangen door een ‘Masterproef’ ten belope van 18 studiepunten, met bovendien de verplichting om een bijkomend opleidingsonderdeel van 3 studiepunten uit de module ‘reflectie’ op te nemen.

Deze programmawijzigingen worden aan verzoeker gecommuniceerd met e-mails van 22 augustus 2019 en 16 september 2019. Met een e-mail van 27 september 2019 wordt aan verzoeker meegedeeld dat zijn curriculum voor de tweede master bestaat uit vakken ‘eigen afstudeerrichting’ (24 studiepunten), keuzevakken van een andere afstudeerrichting (12 studiepunten), 6 studiepunten reflectie en “Masterproef II” voor 18 studiepunten. Verzoeker moet ook nog twee opleidingsonderdelen uit het eerste masterjaar opnemen. Aan verzoeker wordt gesignaleerd dat zijn studieprogramma meer dan 66 studiepunten omvat en dat hij daarvoor een uitzonderingsaanvraag moet indienen.

Naar aanleiding van verdere communicatie tussen verzoeker en de studietrajectbegeleider, antwoordt deze laatste op 4 oktober 2019:

“De selfservice staat niet correct. Je dient een reflectievak van 6 sp af te leggen. De masterproef telt voor 18 studiepunten. Enkel wanneer je reeds geslaagd was op opleidingsonderdelen die in de tweede bachelor [bedoeld wordt allicht: master] zit, kan je uitzonderijk de masterproef nog opnemen aan 21 sp. Dit is bij jou niet het geval. We gingen er bij de opbouw van jouw programma van uit dat je geslaagd zou zijn op bijzondere strafwetten en bijzondere vraagstukken strafprocesrecht. Dit is helaas niet zo. Vandaar dat je de masterproef aan 18 sp moet opnemen.”

en

“Het spijt me maar je dient toch een reflectievak op te nemen aan 6 sp. De opleiding heeft beslist dat alle opleidingsonderdelen die je behaalde blijven meetellen aan de sp waaraan je ze hebt behaald. Je bent niet de enige student die een reflectievak dient op te nemen, alle studenten in jouw situatie dienen dit te doen.”

Met een e-mail van 6 oktober 2019 vraagt verzoeker aan de studietrajectbegeleider bij welke hogere instantie hij terecht kan om de door haar genomen beslissing te laten herbekijken.

Nadat er blijkbaar op 7 oktober 2019 een besprekking tussen verzoeker en de studietrajectbegeleider plaatsvindt (stuk 11 verzoeker), richt verzoeker op diezelfde dag de volgende e-mail aan de decaan:

“Op vrijdag 4 oktober 2019 werd mij door de studietrajectbegeleider, mevrouw [E.D.T.], voor het eerst gemeld dat het opleidingsonderdeel ‘Masterproef II: scriptie’ voor mij voor 18 sp zou meetellen in plaats van de eerder meegedeelde 21 sp, en dat ik hierdoor alsnog 3 sp extra aan reflectievakken dien op te nemen. Ik kan evenwel om diverse redenen niet akkoord gaan met haar standpunt, gelet op eerdere communicaties van de studietrajectbegeleiders. In de brief in bijlage lijst ik de redenen op waarom ik niet akkoord kan gaan.

Ik maakte deze brief reeds over via het uitzonderingsformulier, maar dit formulier liet mij niet toe om meerdere bijlagen toe te voegen. Daarom stuur ik u de brief met de bijhorende bijlagen ook via deze weg.

Ik hoop dat u alsnog het standpunt van de studietrajectbegeleider wil herzien en mij dus niet verplicht om alsnog bijkomend een reflectievak voor 3 sp op te nemen.”

In de bijgevoegde brief gaat verzoeker nader in op de redenen waarom hij naar zijn oordeel niet kan worden verplicht om een bijkomend opleidingsonderdeel ten belope van 3 studiepunten op te nemen, en waarom het gewicht van de masterproef in zijn geval niet kan worden herleid tot 18 studiepunten.

De Raad stipt hierbij alvast aan dat een weigering om bepaalde opleidingsonderdelen in het curriculum op te nemen, niet het voorwerp van dit beroep uitmaakt.

Na een aantal rappels van verzoeker, neemt de decaan van de faculteit Recht en Criminologie op 21 oktober 2019 de volgende beslissing, die per e-mail aan verzoeker wordt meegedeeld:

“Ik heb uw vraag tot het herbekijken van uw dossier onderzocht en kwam tot het volgende oordeel:

Aangezien u tijdens het academiejaar 2018-2019 voor geen enkel opleidingsonderdeel van het modeltraject van tweede master in de rechten was geslaagd, gelden voor u niet langer de overgangsmaatregelen voor studenten die hun traject verderzetten. Dit betekent concreet dat uw programma onderhevig is aan de programwijzigingen, en meer bepaald dat u het nieuwe opleidingsonderdeel ‘Masterthesis’ van 18 studiepunten en een

bijkomend opleidingsonderdeel uit de module ‘reflectie’ van 3 studiepunten dient op te nemen in plaats van de uitdovende variant van de ‘Masterthesis’ van 21 studiepunten. Deze programmawijzigingen zijn opgesteld en goedgekeurd door de opleiding rechten en de onderwijsraad. De programmawijzigingen zijn op verschillende tijdstippen gecommuniceerd naar de studenten door de studietrajectbegeleiding.”

Tegen die beslissing stelt verzoeker op 28 oktober 2019 een beroep in bij de interne beroepscommissie.

Met een e-mail van 7 november 2019 deelt de faculteit aan verzoeker mee dat zijn beroep door de interne beroepscommissie zal worden behandeld op haar zitting van 12 november 2019.

Daar verzoeker geen beslissing van de interne beroepscommissie ontvangt, stelt hij op 23 november 2019 een beroep in bij de Raad, gericht tegen de initiële studievoortgangsbeslissing, en dit conform artikel II.294, §1, derde lid van de Codex Hoger Onderwijs.

In de loop van die procedure, gekend onder het rolnummer 2019/766, wordt duidelijk dat de beroepscommissie op 12 november 2019 wel degelijk een beslissing heeft genomen, doch dat deze pas op 27 november 2019 werd ondertekend en ten slotte slechts op 3 december 2019 aan verzoeker ter kennis werd gebracht.

In zijn arrest nr. 5.524 van 16 december 2019 verklaart de Raad het beroep, ingesteld tegen de initiële beslissing van de decaan, onontvankelijk omdat het voorwerp van dat beroep door de tussenkomst van de beslissing van de beroepscommissie uit het rechtsverkeer is genomen.

Huidig beroep is gericht tegen de beslissing van de interne beroepscommissie. Die beslissing is als volgt gemotiveerd:

“De decaan heeft bij e-mailbericht van 21 oktober 2019 aan de student bevestigd dat hij nog zes studiepunten aan reflectievakken moet opnemen en dat het opleidingsonderdeel ‘Masterproef II: scriptie’ 18 ECTS-credits telt. Met zijn beroep beoogt de student dat het studieprogramma dat hij nog moet voldoen, wordt herzien.

De beroepscommissie heeft een toegewezen bevoegdheid en is enkel bevoegd voor de studievoortgangsbeslissingen bepaald in artikel 151 van het OER, waartegen overeenkomstig artikel 153 van het OER een intern beroep kan worden ingediend. De bestreden beslissing kan niet worden beschouwd als een studievoortgangsbeslissing *ex artikel 151 van het OER*.

Tegen de beslissing van de decaan om geen uitzondering te maken voor de toepassing van de programmawijzigingen ten aanzien van een student, is geen interne

beroepsprocedure voorzien in het OER. De beroepscommissie ontbeert de bevoegdheid om te bevelen wat de student wezenlijk vordert in het *petitum* van zijn beroepsschrift. In ondergeschikte orde wijst de beroepscommissie erop dat, in zoverre de beslissing van de decaan zou moeten worden beschouwd als een weigering tot opname van een opleidingsonderdeel in het studiecontract overeenkomstig artikel 151, eerste lid, f) van het OER, deze beslissing nog steeds geen aanvechtbare studievoortgangsbeslissing uitmaakt. De student heeft immers geen uitzonderingsaanvraag ingediend om meer dan 66 ECTS-credits op te nemen; het opleidingsonderdeel ‘Masterproef II: scriptie’ en het reflectievak zullen pas door de student kunnen worden opgenomen in het academiejaar 2020-2021. In deze omstandigheden heeft de student geen belang bij huidig beroep, mocht de beroepscommissie al bevoegd zijn geweest om zich uit te spreken.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid - bevoegdheid

Standpunt van partijen

In zijn verzoekschrift stelt verzoeker omtrent de bevoegdheid van de Raad het volgende:

“In toepassing van artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs doet de Raad als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten worden ingesteld tegen studievoortgangsbeslissingen, na uitputting van de interne beroepsprocedure.

Artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs definieert het begrip studievoortgangsbewisting. In het verleden heeft de Raad meermaals geoordeeld dat het begrip studievoortgangsbewisting niet limitatief, noch restrictief mag worden geïnterpreteerd, gelet op de noodzaak aan een spoedige en gespecialiseerde rechtsbescherming in dossiers waarin aan de studievoortgang wordt geraakt. De Raad definieerde het begrip studievoortgangsbeslissing ruim en grondwetsconform, zodat personen in gelijkaardige omstandigheden inzake de belemmering van de normale of gebruikelijke studievoortgang grieft houdende beslissingen inzake studievoortgang kunnen aanvechten.

Artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs definieert een studievoortgangsbeslissing onder meer als een examenbeslissing, zijnde elke beslissing die, al dan niet op grond van een deliberatie, een eindoordeel inhoudt over het voldoen voor een opleidingsonderdeel, meer opleidingsonderdelen van een opleiding, of een opleiding als geheel.

De beslissing waartegen verzoeker opkomt verplicht verzoeker om tegen eerdere programmavoorschriften en eerder gecommuniceerde overgangsmaatregelen in, bijkomend een reflectievak van zes studiepunten op te nemen in plaats van drie studiepunten, wil hij kunnen afstuderen. Deze beslissing verhindert de studievoortgang van verzoeker, zodat hij door deze beslissing gegriefd is.

Meer bepaald wordt een positief eindoordeel voor de opleiding als geheel voor verzoeker zo onmogelijk, indien hij geen bijkomend reflectievak opneemt, zodat deze beslissing die verzoeker daartoe verplicht een examenbeslissing is, minstens een voorbeslissing uitmaakt op een examenbeslissing, omdat deze beslissing het eindoordeel omtrent het

voldoen voor de opleiding van de master in de rechten als geheel beïnvloedt. De huidige beslissing maakt een uiteindelijk positief eendoordeel voor de opleiding als geheel voor verzoeker onmogelijk, indien hij het bijkomend reflectievak niet opneemt.

Het is vaste rechtspraak van de Raad van State dat ook voorbeslissingen die de eindbeslissingen (i.e. examenbeslissing) kunnen beïnvloeden, minstens onmogelijk kunnen maken en die een ongunstig karakter hebben, reeds aangevochten kunnen worden. Zij zijn immers een accessorium van deze examenbeslissing.

Er anders over oordelen zou betekenen dat de verzoekende partij een effectief (i.e. spoedige rechtsbescherming met de mogelijkheid tot het opleggen van maatregelen in geval van vernietiging) rechtsmiddel tegen een beslissing die haar studievoortgang eenzijdig, bindend, individueel en ongunstig raakt, in een beroep bij een gespecialiseerd rechtscollege, op een onverantwoorde wijze wordt ontzegd.

Indien er verzoeker pas een rechtsmiddel zou ter beschikking staan op het moment dat er een negatief eendoordeel voor de opleiding als geheel tussenkomt, zou hij bovendien een half jaar langer moeten studeren.

Mocht Uw Raad *per impossibile* zijn verzoek afwijzen, dient verzoeker bijkomend een reflectievak van drie studiepunten op te nemen. Op vandaag is verzoeker nog in de mogelijkheid om het reflectievak Forensisch Welzijnswerk (drie studiepunten) op te nemen in het tweede semester (de deadline voor vakkenregistratie in het tweede semester is 28/02/2020). Zodoende is hij in de mogelijkheid om reeds in januari 2021 af te studeren. Zo verzoeker pas in januari 2021 duidelijkheid zou krijgen omtrent een eventueel negatief eendoordeel voor de opleiding als geheel en desgevallend een extra op te nemen reflectievak ten belope van drie studiepunten, zal hij noodgedwongen nog een dergelijk vak moeten opnemen in het daaropvolgende tweede semester, zodat hij dan ten vroegste in juni 2021 zijn diploma kan behalen.

Daarnaast is de aangevochten beslissing in samenlezing met art. 132, §2 OER jo. art. II.229 Codex Hoger Onderwijs dienaangaande reeds een eindbeslissing, minstens een voorbeslissing.

De beslissing dat verzoeker nog bijkomend drie studiepunten aan reflectievakken moet opnemen, impliceert immers onvermijdelijk dat verzoeker niet valt onder het bepaalde in art. 132, §2 OER jo. art. II.229 Codex Hoger Onderwijs, waarbij hij geslaagd zou zijn voor het geheel van de opleiding doordat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn.

Nochtans blijkt duidelijk dat verzoeker reeds voldeed aan de eindtermen voor een equivalent van twaalf studiepunten aan reflectievakken. Behoudens de toekenning van een ander aantal studiepunten, bleven de ECTS-fiches van de reeds afgelegde vakken immers ongewijzigd (*infra*).

Er kan dan ook onmogelijk ontkend worden dat de doelstellingen van het vernieuwde opleidingsprogramma inzake de reflectievakken *in casu* reeds globaal verwezenlijkt zijn. Om [al] deze redenen is verzoeker van oordeel dat de Raad aldus bevoegd is en dat zijn verzoek ontvankelijk is.”

In een eerste middel voert verzoeker aan dat de interne beroepscommissie zich omwille van wat hierboven is aangehaald ten onrechte onbevoegd heeft verklaard, daar de initiële beslissing van de decaan wel degelijk als een (voorbeslissing bij een) studievoortgangsbeslissing moet worden beschouwd.

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van verzoekers beroep op twee gronden.

Ten eerste voert verwerende partij dat niet de beslissing van de interne beroepscommissie, maar de initiële beslissing van de decaan het werkelijke voorwerp van huidige beroepsprocedure uitmaakt. Het gegeven dat verzoeker in zijn beroepsschrift wel de beslissing van de interne beroepscommissie als bestreden beslissing heeft aangeduid, neemt voor verwerende partij niet weg dat de door verzoeker geformuleerde argumenten in belangrijke mate zijn gericht tegen de beslissing van de decaan d.d. 21 oktober 2019 waarin deze weigert om een uitzondering te maken op het op verzoeker van toepassing zijnde studieplan. Dit is volgens verwerende partij onder meer het geval waar verzoeker argumentatie ontwikkelt met betrekking tot de schending van het vertrouwensbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel, het gelijkheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel.

Verwerende partij meent in dat opzicht te moeten vaststellen dat verzoeker in belangrijke mate de grieven herneemt die hij bij het intern beroep heeft laten gelden, terwijl de navolgend tussen gekomen beslissing van de interne beroepscommissie is genomen met volheid van bevoegdheid – wat het verder aanvechten van de beslissing van de decaan als dusdanig uitsluit.

Ten tweede betoogt verwerende partij dat voor zover het beroep tegen de beslissing van de interne beroepscommissie is gericht, daarin duidelijk is geoordeeld dat het voorwerp van het intern beroep niet tot de bevoegdheid van die beroepscommissie behoort. Tegen de stelling van verzoeker als zou de beslissing van de decaan als een voorbeslissing op een examenbeslissing moeten worden beschouwd, werpt verwerende partij tegen dat het weigeren van een student om alle opleidingsonderdelen van een programma op te nemen nooit een (voorbeslissing van een) examenbeslissing kan uitmaken. Het niet slagen is dan slechts een logisch gevolg.

Wijzigingen in het programma zijn volgens verwerende partij eigen aan universitaire opleidingen, die steeds – conform de wettelijke en reglementaire bepalingen – mogen worden doorgevoerd in het belang van de kwaliteit van het onderwijs en van de studenten. Uit deze wijzigingen die conform het wettelijk en reglementair kader plaatsvonden, kan verzoeker geen rechten putten om af te wijken van de geldende reglementaire bepalingen.

Beoordeling

Ofschoon verzoeker de beslissing van de decaan d.d. 21 oktober 2019 op pagina 2 van zijn verzoekschrift nog mee aanduidt als ‘bestreden beslissing’, blijkt uit de verdere lezing van

het verzoekschrift voldoende dat verzoeker zijn grieven richt tegen de beslissing van de interne beroepscommissie.

In het beschikkend gedeelte van het beroepsschrift vordert verzoeker ook enkel van die beslissing de vernietiging.

De eerste exceptie van verwerende partij overtuigt niet.

Zoals verzoeker in zijn wederantwoordnota aangeeft, is het voorwerp van de huidige procedure niet gelegen in een weigering om een bepaald opleidingsonderdeel in zijn curriculum op te nemen.

Verzoeker bevestigt dat hij geen aanvraag heeft ingediend tot het bekomen van een uitzondering wat de totale omvang van zijn curriculum betreft en dat hij derhalve bij een beroep tegen een weigering in die zin geen belang heeft, maar dat dit ook geenszins de draagwijdte van zijn beroep is.

De Raad ontleent aan het begrip ‘studievoortgangsbeslissing’ krachtens artikel II.285, tweede lid en artikel II.291 van de Codex Hoger Onderwijs zijn bevoegdheid om als administratief rechtscollege te oordelen.

Ongeacht of het onderwijs- en examenreglement tegen een bepaalde beslissing een georganiseerde interne beroepsmogelijkheid biedt – verzoeker lijkt daarop wat de beslissing van de decaan betreft in zijn wederantwoordnota zelf ontkennend te antwoorden, nu hij daarin gewag maakt van een ‘willig beroep’ –, die vaststelling op zich volstaat niet opdat de Raad vervolgens bevoegd zou zijn om van het geschil kennis te nemen. De bevoegdheid van de Raad axeert zich uitsluitend op de studievoortgangsbeslissingen die in artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs zijn omschreven.

Artikel I.3, 69°, a) van de Codex Hoger Onderwijs omschrijft een ‘examenbeslissing’ als volgt:

“(...), zijnde elke beslissing die, al dan niet op grond van een deliberatie, een eindoordeel inhoudt over het voldoen voor een opleidingsonderdeel, meer opleidingsonderdelen van een opleiding, of een opleiding als geheel;

Een curriculumwijziging en het *in casu* voorliggende gevolg daarvan, met name dat het gewicht in studiepunten van één opleidingsonderdeel wordt verminderd en dat voor het vrijgekomen saldo een bijkomend opleidingsonderdeel (of een opleidingsonderdeel met een groter gewicht aan studiepunten) uit een bepaalde module moet worden opgenomen, is geen ‘examenbeslissing’.

Er wordt immers in de curriculumwijziging op zich, noch in de beslissing van de decaan, een uitspraak gedaan over het al dan niet slagen – dat wil zeggen: het al dan niet behalen van een credit met in voorkomend geval de toekenning van een examencijfer – voor een opleidingsonderdeel of het al dan niet slagen voor een opleiding.

Evenmin zijn de curriculumwijziging en haar gevolgen, en bijgevolg de beslissing van de decaan, een andere vorm van ‘studievoortgangsbeslissing’ zoals bedoeld in artikel I.3, 69° b) t.e.m. i) van de Codex Hoger Onderwijs.

Het loutere gegeven dat een beslissing een invloed heeft of kan hebben op de duur van het studietraject en dus op de ‘studievoortgang’ in die brede zin begrepen, volstaat niet opdat er sprake is van een ‘studievoortgangsbeslissing’ zoals door de decreetgever omschreven met betrekking tot ’s Raads bevoegdheid. Denkbaar zijn immers tal van beslissingen die de studieduur kunnen verlengen, maar die niet onder de aan de Raad toegewezen bevoegdheden vallen: een tuchtbeslissing die geen examentuchtbeslissing is, het weigeren van het opnemen van een bepaald opleidingsonderdeel in het contract waardoor de student die een geïndividualiseerd traject volgt, zich eerder reeds ingeschreven, de toepassing van de administratieve formaliteiten om zich voor een examenzittijd in te schrijven, enz.

De modaliteiten bij en de gevolgen van curriculumwijzigingen worden (basaal) geregeld in artikel 80 van het onderwijs- en examenreglement en vormen één van de algemene voorwaarden waartoe verzoeker zich door zijn inschrijving heeft verbonden bij het sluiten van het toetredingscontract.

Door een dergelijke bepaling en de toepassing ervan te kwalificeren als een vóórbeslissing van een evaluatiebeslissing zou de Raad zijn bevoegdheid miskennen (zie RvS 19 september 2016, nr. 235.791, Katholieke Universiteit Leuven; RvS 19 september 2016, nr. 235.790, Katholieke Universiteit Leuven).

De Raad brengt in herinnering dat hij slechts over een toegewezen bevoegdheid beschikt. Anders dan verzoeker het ziet, komt het de Raad niet toe om de hem bij uitzondering op de principieel contractuele aard van de rechtsverhouding tussen student en hogeronderwijsinstelling toegewezen bevoegdheden expansief te interpreteren.

Dit betekent dat de opsomming van wat onder het begrip ‘studievoortgangsbeslissing’ moet worden verstaan, namelijk die beslissingen die in artikel I.3, 69°, Codex Hoger Onderwijs staan vermeld, een exhaustive lijst uitmaakt en dat er geen ruimte is om andere dan de bij voormeld artikel bedoelde beslissingen van een orgaan van de onderwijsinstelling die een impact kunnen hebben op de studievoortgang van een student, tot zelfs elke mogelijke betwisting tussen de onderwijsinstelling en de student over de sluiting of de naleving van de toetredingsovereenkomst, onder de rechtsmacht van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen te brengen (RvS 15 juni 2017, nr. 238.538, Vrije Universiteit Brussel; RvS 15 juni 2017, nr. 238.537, Vrije Universiteit Brussel).

Door aldus te oordelen wordt aan verzoeker geen rechtsbescherming onzegd.

Ook voor de gewone rechter immers, overweegt de Raad van State in de hiervoor geciteerde arresten van 19 september 2016, zijn mogelijkheden vorhanden om in spoedeisende gevallen de belangen van de partijen bij de overeenkomst op zeer korte termijn veilig te stellen, al ware het voorlopig. De Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen ziet geen redenen om het anders te zien.

Zelfs indien de bestreden beslissing niet (uitsluitend) binnen de contractuele relatie tussen verzoeker en verwerende partij zou te situeren zijn, dan nog betekent dit niet dat de beslissing te vereenzelvigen is met één van de studievoortgangsbeslissingen waarvoor de Raad op limitatieve wijze bevoegd is. In dat geval is er eveneens rechtsbescherming bij andere rechtscolleges vorhanden.

De Raad is niet bevoegd; het beroep is onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 13 januari 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.548 van 13 januari 2020 in de zaak 2019/792

In zake: xxx
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom De Sutter
kantoor houdend te 9000 Gent
Koning Albertlaan 128
alwaar keuze van woonplaats wordt gedaan

tegen:

UNIVERSITEIT GENT
woonplaats kiezend te 8310 Brugge
Baron Ruzettelaan 27

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 6 december 2019, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de institutionele beroepscommissie van de Universiteit Gent van 28 november 2019 waarbij verzoeker de inschrijving aan de Universiteit Gent voor het academiejaar 2019-2020 wordt geweigerd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 13 januari 2020.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Stijn Van Hulle, die *loco* advocaat Tom De Sutter verschijnt voor de verzoekende partij, en Sabien Lust, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

De feitelijke antecedenten zijn vermeld in het arrest nr. 5.436 van 20 november 2019.

Er wordt naar verwezen.

Met voormeld arrest vernietigt de Raad de beslissing van de institutionele beroepscommissie van de Universiteit Gent van 4 oktober 2019 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard en verzoeker de inschrijving bij de Universiteit Gent wordt geweigerd.

De Raad verklaarde een enig middel gegrond, voor zover steunend op de formelemotiveringsplicht, omdat de bestreden beslissing geen antwoord bood op de grief van verzoeker dat de berekening van de studievoortgang uit het verleden ten onrechte rekening hield met het academiejaar 2013-2014:

“Wat die berekeningsbasis betreft, heeft verzoeker in zijn intern beroep opgeworpen dat het academiejaar 2013-2014 niet in rekening kan worden gebracht, omdat hij toen tuchtrechtelijk is uitgesloten.

Die tuchtbeslissing heeft volgens verzoeker tot gevolg dat hij zijn hoedanigheid van student is verloren, en dat hij bij een latere nieuwe inschrijving “met een schone lei” begint, wat inhoudt dat hem niet onmiddellijk een bindende voorwaarde kan worden opgelegd.

De Raad kan enkel samen met verzoeker vaststellen dat de beroepscommissie op dit argument niet heeft geantwoord.

Aangezien de gegrondbevinding ervan zou leiden tot de onregelmatigheid van de aan verzoeker opgelegde weigering tot inschrijving, kan niet worden gesteld dat het om een middel van ondergeschikt belang gaat, waaraan de beroepscommissie kon voorbijgaan.

Daargelaten de vraag of het antwoord op dat middel voor de hand ligt – verwerende partij gaat er ook in haar antwoordnota niet op in – komt het alleszins niet aan de Raad toe om zich daarover in de plaats van de institutionele beroepscommissie uit te spreken.

De bestreden beslissing schendt de formelemotiveringsplicht.”

Na dit arrest van de Raad, heeft de institutionele beroepscommissie van de Universiteit Gent op 28 november 2019 een nieuwe beslissing genomen. Deze luidt als volgt:

“De student voerde in zijn intern beroep, samengevat, volgende argumenten aan:

- De student is sinds 2009-2010 ingeschreven aan de UGent in de opleiding Toegepaste Economische Wetenschappen. Hij combineerde de studies met het meehelpen in de zaak van zijn ouders, wat niet altijd gemakkelijk was en waardoor zijn studietraject langer liep dan gewoonlijk.
- De studies verliepen eveneens moeizaam door zijn medische toestand (constante oorsuizingen). Om dit te verhelpen neemt hij sinds februari 2014 Xanax.
- In 2013-2014 werd een onregelmatigheid vastgesteld. De examensanctie was bijzonder zwaar: de student werd voor drie jaar uitgesloten aan de UGent. Hij besefte zijn schuld en heeft zijn oprechte excuses betuigd. De uitsluiting was een zware schok, was psychisch ondraaglijk en had een desastreuze impact op zijn leven. Hij wou geen enkel contact meer hebben met de buitenwereld en zag het nut van het leven niet meer in. Niets interesseerde hem nog, enkel het behalen van zijn bachelordiploma TEW. Na onderzoek bleek de UGent de enige optie om zijn bachelor af te werken.
- In de tussentijd liet hij de moed niet zakken en schreef hij zich in aan de VUB om op deze manier vrijstellingen te bekomen. Dit toont aan dat hij maar één doel voor ogen had namelijk het behalen van zijn bachelordiploma TEW. Helaas lukte dit niet omdat zijn gezondheidstoestand het niet toeliet. Intussen is dit reeds erkend als depressie.
- Hij schreef zich in 2014-2015 ook in aan de VDAB als werkzoekende. De jobaanbiedingen deden hem echter nog slechter voelen en hij zakte dieper weg na contact met de VDAB.
- Na drie jaar mocht hij zich opnieuw inschrijven aan de UGent. Hij was enerzijds opgelucht maar anderzijds ging het met zijn gezondheidstoestand nog steeds slecht waardoor hij zich niet kon concentreren op zijn studies. Door zijn depressie die wellicht al maanden of jaren aanwezig was, was hij niet in staat aan de examens deel te nemen. De student werd geweigerd omdat van het feit dat hij gedurende de laatste drie inschrijvingen voor minder dan 1/3 studiepunten had verworven. De student ging hiertegen in beroep, met de hulp van zijn advocaat en kreeg met succes de toelating om zijn opleiding verder te zetten in 2018-2019.
- De student is van mening dat hem na afloop van academiejaar 2017-18 ten onrechte een bindende voorwaarde werd opgelegd vermits hij door overmacht niet had kunnen deelnemen aan examens, en dat ook telkens had aangetoond met ziekteattesten.
- De student merkt op dat hij werd uitgesloten voor 3 jaar, maar dat, eenmaal terug ingeschreven, er steeds rekening werd gehouden met zijn prestaties in het laatste jaar van inschrijving zijnde 2013-14. De student merkt op dat hij door die uitsluiting de hoedanigheid was verloren van student en dat er, eens de hoedanigheid van student verloren gaat, geen rekening meer mag worden gehouden met de studiehistoriek, en dat de student zijn studies met een schone lei moet kunnen hervatten. Hij merkt ook op dat bij de weigering rekening werd gehouden met zijn prestaties in 2017-18 terwijl bewezen was dat deze door overmacht zo slecht waren. Ook in 2018-19 waren zijn studieprestaties zo slecht door bewezen overmacht.
- De student schreef zich op aanraden van advocaat terug in. Echter werd al snel duidelijk dat zijn depressie langer zou duren en dat het een slechte beslissing was om zijn studies onmiddellijk te hervatten. Hij besefte dat hij naar zichzelf moest luisteren en niet ingaan op aanraden van een raadsman, aangezien zijn behandeling

nog liep. Zijn huisarts bevestigde dit en heeft een verklaring toegevoegd waaruit blijkt dat hij in 2018-2019 mentaal niet in staat was een normaal gezond leven te leiden, zich op de studies te concentreren en examens af te leggen. De student beschikt over ziekte-attesten voor het volledige academiejaar.

- Het was echter een nog grotere teleurstelling toen hij op 12 september opnieuw de boedschap kreeg dat hij zich niet meer aan de UGent kon herinschrijven.
- Hij wil melden dat de medicatie een positieve invloed heeft op zijn gezondheidstoestand en dat hij zodra hij genezen is en zijn huisarts dit bevestigt, hij zijn studies aan de UGent terug zal hervatten.
- Hij vraagt daarom dat zijn weigering opgeheven wordt.

De institutionele beroepscommissie heeft integraal kennis genomen van de argumenten zoals die zijn geformuleerd in het beroepschrift en in het verzoekschrift en de wederantwoordnota die de student indiende in het raam van de procedure voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat het studieparcours van verzoeker als volgt kan worden beschreven.

Verzoeker schreef zich voor het eerst in aan de UGent in het academiejaar 2009-10. Hij schreef zich toen in via creditcontracten en nam vakken op binnen het studiegebied economische en toegepaste economische wetenschappen. Hij nam 60 studiepunten op. Hoewel hij wel aan een aantal evaluaties en examens deelnam, behaalde hij dat academiejaar geen enkele credit.

Vermits hij ingeschreven was via creditcontracten hadden deze slechte prestaties niet tot gevolg dat verzoeker studievoortgangsbewakingsmaatregelen zoals een bindende voorwaarde opgelegd kreeg.

In het academiejaar 2010-11 schreef hij zich in met een diplomacontract voor het gemeenschappelijk gedeelte van de bachelor of science in de economische wetenschappen, in de toegepaste economische wetenschappen en de toegepaste economische wetenschappen: handelingenieur. Hij nam andermaal 60 studiepunten op, en schreef zich met name voor dezelfde vakken in als deze die hij het jaar voordien via creditcontract volgde. In de eerste zittijd behaalde hij twee credits (10 studiepunten), in de tweede zittijd behaalde hij ook nog twee credits (9 studiepunten). Verzoeker slaagde aldus niet voor de helft van de opgenomen studiepunten en zou bij een volgende inschrijving voor dezelfde opleiding een bindende voorwaarde opgelegd krijgen.

Datzelfde academiejaar nam hij ook nog vier voor hem nieuwe vakken op via examencontract gericht op het behalen van een creditbewijs, goed voor 20 studiepunten. Hij slaagde voor drie van de vakken en behaalde zo nog credits ten belope van 16 studiepunten.

In 2011-12 schreef hij zich opnieuw via examencontract met het oog op het behalen van een diploma in voor de bachelor of science in de toegepaste economische wetenschappen. Hij nam 69 studiepunten op. Vermits hij het vorige academiejaar binnen zijn diplomacontract niet slaagde voor de helft van de opgenomen studiepunten, kreeg hij een bindende voorwaarde opgelegd: hij diende te slagen voor de helft van de opgenomen

studiepunten, zoniet zou hij niet opnieuw kunnen inschrijven voor dezelfde richting via diplomacontract (art. 22 § 2 OER 2010-11).

Tijdens de eerste zittijd behaalde hij vier credits (18 studiepunten), en kreeg hij via zijn puntenbriefje de waarschuwing dat hij op dat moment nog niet voldeed aan de opgelegde bindende voorwaarde. Tijdens de tweede zittijd behaalde hij vijf credits (23 studiepunten). De student slaagde aldus voor 41 studiepunten op een inschrijving voor 69 studiepunten, en voldeed aan de opgelegde bindende voorwaarde.

Datzelfde academiejaar schreef verzoeker zich volgens de informatie waarover de institutionele beroepscommissie beschikt, ook in aan de VUB voor de bachelor toegepaste economische wetenschappen. Hij nam 24 studiepunten op en slaagde voor 6 studiepunten.

In het academiejaar 2012-13 schrijft hij opnieuw in via creditcontracten (twee ‘gewone’ creditcontracten en zeven examencontracten) voor opleidingsonderdelen binnen de faculteit economie en bedrijfskunde. Hij neemt 45 studiepunten op. Tijdens de eerste zittijd behaalt hij twee credits (10 studiepunten). Tijdens de tweede zittijd behaalt hij eveneens twee credits (7 studiepunten). Hij slaagt aldus voor 17 studiepunten op een inschrijving voor 45 studiepunten. Dit is minder dan de helft van de opgenomen studiepunten, wat zeker niet kan worden beschouwd als een normale, redelijke studievoortgang. Vermits verzoeker evenwel inschreef via creditcontracten had dit geen gevolgen op het vlak van studievoortgangsbewaking (behalve dat hij een aantal vakken waarvoor hij niet slaagde aldus al twee keer had opgenomen en die vakken hoe dan ook niet opnieuw kon opnemen via een creditcontract) en kreeg hij alvast geen bindende voorwaarden opgelegd.

In datzelfde academiejaar schreef verzoeker zich volgens de informatie waarover de institutionele beroepscommissie beschikt ook in aan de VUB voor de bachelor toegepaste economische wetenschappen. Hij nam 24 studiepunten op en slaagde voor 18 studiepunten.

In het academiejaar 2013-14 schrijft hij in via een examencontract met het oog op het behalen van een diploma voor de bachelor in de toegepaste economische wetenschappen voor 49 studiepunten en neemt hij nog 15 studiepunten op via een ‘gewoon’ diplomacontract. In de eerste zittijd behaalt hij drie credits (15 studiepunten – het betreft de vakken die hij opnam via een gewoon diplomacontract). In de tweede zittijd behaalde hij geen credits.

Verzoeker werd op het einde van dat academiejaar uitgesloten voor drie academiejaren bij wege van examentuchtsanctie, nadat hij voor de tweede keer betrapt was op bedrog bij een examen. Tot deze uitsluiting werd door de examencommissie beslist op 22 september 2014. Ze werd bevestigd door de institutionele beroepscommissie op 20 oktober 2014 en het beroep tegen deze beslissing werd door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen verworpen.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat de student voor het betrokken vak 0/20 kreeg. Hij heeft wel kunnen deelnemen aan de andere examens in de tweede zittijd, die overigens alle doorgingen op vroegere data dan het examen waarop de examenfraude werd vastgesteld. Deze fraude heeft dus geen invloed gehad op het presteren van de student voor de andere vakken.

Verzoeker slaagde niet voor de helft van de opgenomen vakken en kreeg een bindende voorwaarde opgelegd. Hij diende bij zijn volgende inschrijving via diplomacontract te slagen voor minstens de helft van de opgenomen studiepunten, [zo niet] zou hij niet opnieuw kunnen inschrijven voor dezelfde opleiding.

In het academiejaar 2014-15 schreef verzoeker zich niet in aan een hogeronderwijsinstelling.

In het academiejaar 2015-16 schreef hij zich in aan de VUB voor de bachelor toegepaste economische wetenschappen. Hij nam via creditcontract 6 studiepunten op maar behaalde geen credits.

Ook in het jaar 2016-17 schreef verzoeker zich in aan de VUB, dit keer via diplomacontract, en andermaal voor dezelfde opleiding. Hij nam 30 studiepunten op maar behaalde geen credits.

In het academiejaar 2017-18 schreef hij zich terug in aan de UGent in de bachelor toegepaste economische wetenschappen, via examencontract met het oog op het behalen van een diploma. Vermits dit de eerste inschrijving was voor dezelfde opleiding na afloop van het academiejaar 2013-14, werd de toen opgelegde bindende voorwaarde van kracht en diende hij credits te behalen voor minstens de helft van de opgenomen studiepunten. Hij nam 15 studiepunten op, maar behaalde geen enkele credit.

Hij werd via zijn puntenbriefje gewaarschuwd dat bij een volgende inschrijving een bindende voorwaarde zal worden opgelegd. Ondertussen was het systeem van bindende voorwaarden inderdaad in die zin gewijzigd dat de bindende voorwaarde niet meer onmiddellijk werd opgelegd bij de afloop van het academiejaar, zij het uiteraard maar met ingang van de eerstvolgende inschrijving via diplomacontract, maar dat de bindende voorwaarde pas effectief werd opgelegd op het ogenblik van de nieuwe inschrijving zelf.

Vermits hij over de laatste drie jaar van studie aan de UGent niet slaagde voor minstens 1/3 van de opgenomen studiepunten, kreeg hij bovendien ook de boodschap dat hij bij een volgende inschrijving voor om het even welke opleiding aan de UGent hoe dan ook zou worden geweigerd, wat ook effectief gebeurde.

Hij diende tegen deze weigeringsbeslissing intern beroep in op 19 september 2018. Zijn intern beroep werd gegrond verklaard en hij kon terug inschrijven, zij het onder bindende voorwaarde. Hij diende credits te behalen voor minstens 75% van de studiepunten van vakken uit het eerste modeltrajectjaar, en voor minstens 50% over zijn volledige inschrijving. Hij diende tegen deze beslissing geen beroep in.

In het academiejaar 2018-19 schreef hij andermaal in voor dezelfde opleiding. Hij nam 24 studiepunten op, maar behaalde andermaal geen enkele credit. Hij werd opnieuw geweigerd, en opnieuw enerzijds omdat hij niet voldeed aan de opgelegde bindende voorwaarde (wat een weigering voor de opleiding oplevert) en anderzijds omdat hij over de laatste drie jaren van inschrijving aan de UGent voor minder dan 1/3 van de opgenomen studiepunten was geslaagd.

Zijn studieverloop ziet er samengevat aldus uit als volgt:

AJ	Opleiding	Opgenomen	Behaald
2009	aparte opleidingsonderdelen (studiegebied: economische en toegepaste economische wetenschappen)	60	0
2010	Gemeenschappelijk gedeelte Bachelor of Science in de economische wetenschappen, in de toegepaste economische wetenschappen en de toegepaste economische wetenschappen: handel ingenieur	60	19
2010	Opleidingsonderdelen via creditdoelcontract faculteit Economie en Bedrijfskunde	20	16
2011	Bachelor of Science in de toegepaste economische wetenschappen	69	41
2011	VUB – TEW	24	6
2012	Opleidingsonderdelen via creditdoelcontract faculteit Economie en Bedrijfskunde	45	17
2012	VUB – TEW	24	18
2013	Bachelor of Science in de toegepaste economische wetenschappen	64	15
2015	VUB – TEW	6	0
2016	VUB – TEW	30	0
2017	Bachelor of Science in de toegepaste economische wetenschappen	15	0
2018	Bachelor of Science in de toegepaste economische wetenschappen	24	0
	Totaal (enkel UGent)	357	108

De bestreden beslissing is gebaseerd op artikel 24 OER dat luidt:

§1. Bindende voorwaarden en weigering tot inschrijving bij diplomadoelcontracten:

1° Indien de student voor minder dan 50% van de opgenomen studiepunten credits behaalt (d.i. een studierendement van minder dan 50%), zal bij de eerstvolgende inschrijving voor dezelfde opleiding (ongeacht de taalvariant) een bindende voorwaarde worden opgelegd.

2° De inhoud van de bindende voorwaarde zoals vermeld in 1° wordt bepaald in het Onderwijs- en examenreglement geldig voor het academiejaar waarin de student een volgende keer inschrijft voor dezelfde opleiding (ongeacht de taalvariant).

Voor academiejaar 2018-2019 geldt dat de student voor minstens 50% van de opgenomen studiepunten credits moet verwerven. Bovendien, indien de student bijkomend voor minder dan 50% van de studiepunten van het eerste deliberatiepakket credits behaalde, dient de student voor minstens 75% van de opgenomen studiepunten die behoren tot het eerste deliberatiepakket van de bacheloropleiding credits te verwerven.

3° Wanneer de student vervolgens niet voldoet aan de bovenvermelde voorwaarde, wordt een volgende inschrijving via een diplomadoelcontract voor dezelfde opleiding (ongeacht de taalvariant), of voor het desbetreffende gemeenschappelijk aanloopstuk tot verschillende opleidingen, geweigerd.

§2. De inschrijving aan de UGent wordt geweigerd, ongeacht het contracttype en ongeacht eerder opgelegde – al dan niet nagekomen – bindende voorwaarden, wanneer de student na drie jaren van inschrijving voor minder dan één derde van de gedurende die inschrijvingen opgenomen studiepunten credits heeft verworven.

Artikel 24 OER is op zijn beurt de implementatie en specificatie in het OER van artikel II.246 § 1 Codex Hoger Onderwijs:

§ 1. Het instellingsbestuur kan maatregelen van studievoortgangsbewaking nemen:
1° (...)

1°/1 Indien een student geen 60 % van de ingeschreven studiepunten verworven heeft een vorig academiejaar kan bij een nieuwe inschrijving aan eenzelfde of andere instelling een bindende voorwaarde opgelegd worden.

Deze bindende voorwaarden betreffen in beginsel geen evaluatie- en/of deliberatiecriteria die strenger zijn dan de regels die in de instelling algemeen gelden.

Het instellingsbestuur kan de studievoortgang van de student wel afhankelijk maken van een deliberatie door het orgaan of de persoon die verantwoordelijk is voor de bepaling van de studievoortgang. Bij het niet naleven van deze bindende voorwaarde kan de student een volgend academiejaar geweigerd worden in dezelfde instelling waar de bindende voorwaarde is opgelegd;

2° indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren kan de inschrijving van de student geweigerd worden.

Deze bepaling voorziet aldus twee hypotheses waarin het de universiteitsbesturen toegelaten is om een inschrijving te weigeren. Ze kan een inschrijving weigeren

1. indien voorheen zonder positief resultaat bindende voorwaarden voor de inschrijving worden opgelegd, of
2. indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat het opleggen van dergelijke bindende voorwaarden geen positief resultaat zal opleveren.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat verzoeker hoe dan ook niet voldoet aan de opgelegde bindende voorwaarde en om die reden alvast niet opnieuw kan inschrijven voor dezelfde opleiding. De student stelt weliswaar dat hem geen bindende voorwaarde had mogen worden opgelegd, vermits hij in het academiejaar 2017-18 slecht presteerde ingevolge bewezen overmacht. De institutionele beroepscommissie stelt evenwel vast dat de student geen beroep indiende tegen de opgelegde bindende voorwaarde zodat deze hoe dan ook definitief is geworden en niet meer kan worden betwist.

De institutionele beroepscommissie zou binnen haar discretionaire bevoegdheid weliswaar nog kunnen beslissen dat de student toch opnieuw kan inschrijven voor de betrokken opleiding al dan niet onder bindende voorwaarde, maar is van oordeel dat een inschrijving voor om het even welke opleiding aan de UGent, dus inclusief de opleiding die verzoeker momenteel volgt, op dit ogenblik geen zin heeft, om volgende redenen.

Bij het onderzoek of het zinvol is om verzoeker opnieuw in te schrijven onder bindende voorwaarden, en dus bij het onderzoek van de vraag of het opleggen van bindende voorwaarden een positief resultaat zou opleveren, dient de institutionele beroepscommissie enerzijds het studieparcours van verzoeker te beoordelen en te onderzoeken welke de eventuele redenen zijn van zijn beperkte studievoortgang, en anderzijds ook te onderzoeken of de situatie van de student in die mate is gewijzigd dat in de nabije toekomst een betere studievoortgang kan worden verwacht. De institutionele beroepscommissie merkt daarbij op dat de weigering voorlopig enkel het academiejaar

2019-20 betreft, en de beoordeling naar de toekomst toe dan ook enkel betrekking heeft op de periode van dat academiejaar.

De institutionele beroepscommissie bekijkt vooreerst het studieparcours van verzoeker. Zij dient zich daarbij niet te beperken tot de laatste drie jaar van inschrijving, maar kan het hele studieparcours van verzoeker bij haar beoordeling betrekking, inclusief de periode waarin de student niet studeerde aan de UGent maar aan andere instellingen van hoger onderwijs. Al deze jaren zijn immers hoe dan ook relevant om te weten of verzoeker al dan niet in staat is om met redelijke slaagkansen en binnen een redelijke termijn een universitaire opleiding af te ronden. Artikel II.246 codex hoger onderwijs bepaalt in dat verband alvast dat bij de beoordeling rekening moet worden gehouden “met de gegevens van het dossier” en beperkt dat niet tot gegevens met betrekking tot de laatste drie inschrijvingen. Ook het OER houdt dergelijke beperking niet in. Bij de initiële weigeringsbeslissing wordt weliswaar in eerste instantie gekeken naar de prestaties van een student tijdens de laatste drie jaren van inschrijving aan de UGent, maar bij een herbeoordeling van het dossier in de fase van institutionele beroepscommissie kan en moet hoe dan ook het hele dossier van de student in rekening worden gebracht, en kan bijgevolg ook gekeken worden naar prestaties van de student aan andere hogeronderwijsinstellingen en naar prestaties in eerdere jaren aan de UGent.

Het feit dat de student na afloop van het academiejaar 2013-14 werd uitgesloten voor drie jaar en aldus voor drie jaar zijn hoedanigheid als student verloor, doet daaraan geen afbreuk, en het is niet zo dat verzoeker daardoor thans “met een schone lei” zou moeten kunnen starten in die zin dat met zijn studieverleden en meer in het bijzonder met zijn studievoortgang in het verleden geen rekening mag worden gehouden. Wel is het zo dat bij de verzoeker de tuchtsanctie is uitgevoerd. Dat verzoeker met een schone lei kan herbeginnen betekent dan ook – en enkel – dat de gepleegde fraude en de opgelegde maatregel niet betrokken mag worden bij de beoordeling van de vraag of het zinvol is om verzoeker nogmaals in te schrijven onder bindende voorwaarde. Verzoeker mag immers niet nogmaals gesanctioneerd worden voor dezelfde feiten. Maar het dossier van een student dat ter beoordeling voor ligt in het raam van het onderzoek naar de vraag of een studievoortgangsbewakingsmaatregel dient te worden opgelegd of aangehouden moet worden, blijft het hele dossier van de student, inclusief zijn prestaties uit de periode voorafgaand aan de opgelegde schorsing. Dat geldt overigens even goed voor studenten die om andere redenen tijdelijk hun studies stopzetten. Er mag bovendien eveneens rekening gehouden worden met wat een student tijdens die periode van onderbreking van zijn of haar studies aan de UGent eventueel op studievak heeft verwezenlijkt aan andere hogeronderwijsinstellingen, en ook dat geldt ongeacht de reden van onderbreking van die studies.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat de prestaties van verzoeker in de afgelopen academiejaren bijzonder slecht zijn. De afgelopen twee academiejaren slaagde verzoeker voor geen enkel vak. In 2017-18 nam hij aan geen enkel examen deel. Tijdens de tweede zittijd stafde hij die afwezigheden met ziekteattesten. In het academiejaar 2018-19 nam hij tijdens de eerste zittijd wel aan enkele examens deel, maar behaalde zeer slechte scores. Op andere examens bleef hij afwezig, ook hier grotendeels zo niet volledig wegens ziekte.

De gezondheidstoestand van verzoeker kan inderdaad verklaren waarom hij de afgelopen twee academiejaren geen studievoortgang maakte, en de institutionele beroepscommissie

houdt hierbij ook rekening bij haar beoordeling. De institutionele beroepscommissie kan aannemen dat ook de slechte prestaties van verzoeker aan de VUB tijdens de academiejaren 2015-16 en 2016-17 – verzoeker behaalde in die academiejaren ook geen enkele credit – mogelijk mede door een ontluikende depressie zijn veroorzaakt, al ligt daarvan geen enkel bewijs voor. Het dossier van verzoeker bevat weliswaar een attest van een arts d.d. 18 september 2018 waarin deze verklaart dat hij verzoeker sinds enkele weken opvolgt wegens depressieve klachten, en daarbij stelt dat deze klachten “sedert ongeveer een jaar aanwezig [zijn] met een toename van de ernst de voorbije maanden”. Noch dit attest, noch andere bewijsstukken bevestigen dan ook dat verzoeker in de academiejaren 2015-16 en 2016-17 ook al worstelde met depressie.

Wanneer de institutionele beroepscommissie het hele studieparcours van de student bekijkt, dient de institutionele beroepscommissie evenwel vast te stellen dat ook in de jaren voorafgaand aan de tijdelijke uitsluiting van de student, de studievoortgang van de student verre van optimaal is:

- Academiejaar 2009-10: 0 studiepunten op 60 – studierendement = 0%
- Academiejaar 2010-11: 35 studiepunten op 80 – studierendement = 43,75 % zijnde minder dan de helft.
- Academiejaar 2011-12: 47 studiepunten op 93 – studierendement = 50,53 %, zijnde net de helft. Binnen zijn inschrijving aan de UGent, dus abstractie makend van de studiepunten die hij opnam aan de VUB behaalt hij een studierendement van 59,42%, wat meteen het hoogste rendement is dat hij ooit heeft behaald.
- Academiejaar 2012-13: 35 studiepunten op 69 – studierendement = 50,72 % zijnde net de helft. Binnen zijn inschrijving aan de UGent, dus abstractie makend van de studiepunten die hij opnam aan de VUB behaalt hij een studierendement van 37,77 % wat ver beneden de helft is.
- Academiejaar 2013-14: 15 studiepunten op 64 – studierendement = 23,44%. Abstractie makend van het examencijfer dat hij behaalde voor het vak waarop hij examenfraude pleegde, en dat het laatste examen betrof binnen dat academiejaar behaalde hij 15 studiepunten op 61 en dus een studierendement van 24,59% wat nog steeds bedroevend laag is.
- Abstractie makend van de laatste twee academiejaren en van de studieprestaties van de student aan de VUB, verwezenlijkte verzoeker aldus binnen de UGent een studierendement van 33,9% (108 studiepunten op een inschrijving voor 318 studiepunten). De laatste twee academiejaren meegerekend gaat het om een studierendement van 30,25% (108 studiepunten op een inschrijving voor 357 studiepunten).

Verzoeker slaagt er aldus in al die jaren maar één keer in om te slagen voor ruim meer dan de helft van de opgenomen studiepunten. Als dan al kan worden aangenomen dat zijn slechte studieresultaten in de afgelopen twee academiejaren zijn veroorzaakt door zijn depressie, dan kan de institutionele beroepscommissie niet anders dan vaststellen dat verzoeker ook in de periode waarin hij niet leed aan depressie, geen goede studievoortgang maakte. Dit veruitwendigde zich in die periode weliswaar slechts tweemaal tot het opleggen van een bindende voorwaarde, zijnde na afloop van de academiejaren 2010-11 en 2013-14, maar dat de student voor het overige geen studievoortgangsbewakingsmaatregelen opgelegd kreeg, heeft niet te maken met zijn

betere prestaties maar wel met het feit dat hij via diverse soorten contracten inschreef en op die wijze veelal “onder de radar” van de studievoortgangbewaking bleef.

Verzoeker verklaart de beperkte studievoortgang in die voorgaande jaren weliswaar door het gegeven dat hij werken met studeren combineerde, maar voegt daarvan geen enkel bewijsstuk toe. Bovendien wijst de institutionele beroepscommissie erop dat een inschrijving in het hoger onderwijs niet lichtzinnig mag worden genomen. Ook een student die zijn studie combineert met werk draagt de verantwoordelijkheid ten aanzien van de maatschappij om zijn studie binnen een redelijke termijn af te werken. Van een student in normale omstandigheden kan dan ook worden verwacht dat hij prioriteit geeft aan zijn studies (zie bijvoorbeeld R. Stvb. 10 december 2018, nr. 4.589, zaak 2018/544; R. Stvb. 19 december 2018, nr. 4.621, zaak 2018/566), wat verzoeker in die periode blijkbaar ook niet heeft gedaan.

De institutionele beroepscommissie kan dan ook enkel vaststellen dat het studieparcours van verzoeker tot op heden weinig vertrouwen biedt dat hij in het volgende academiejaar wel een redelijke studievoortgang zou kunnen maken, daartoe eventueel geprikkeld door een bindende voorwaarde.

De institutionele beroepscommissie stelt ook vast dat er geen enkel gegeven voorligt omtrent de toestand van verzoeker op heden. Verzoeker stelt weliswaar dat zijn gezondheidstoestand aan de beterhand is, maar dat blijkt alvast niet uit het dossier. De institutionele beroepscommissie stelt in dat verband vast dat het dossier ziekteattesten bevat die in elk geval lopen tot 20 september 2019. Alleszins tot dan was verzoeker dus kennelijk niet in staat om examens af te leggen en lessen te volgen, zoals ook wordt geattesteerd door dr. [S.]. Er ligt geen enkel document voor waaruit zou blijken dat verzoeksters toestand sindsdien derwijze is gewijzigd dat het voor hem thans wel mogelijk zou zijn om lessen te volgen en zich voor te bereiden op examens met een redelijke kans op slagen. Ook over de evolutie in zijn privéleven, en meer bepaald over zijn bijdrage in de zaak van zijn ouders, ligt geen enkel document of zelfs maar een verklaring van de student voor.

De institutionele beroepscommissie stelt aldus vast dat de studievoortgang van de student, ook in periodes waarin hij niet door ziekte werd geteisterd niet goed te noemen is, en dat er bovendien helemaal niets voorligt waaruit zou kunnen worden afgeleid dat redelijkerwijze verwacht kan worden dat verzoeker in de toekomst een betere studievoortgang zou kunnen maken. In die omstandigheden is de institutionele beroepscommissie van oordeel dat het niet zinvol is om verzoeker nogmaals in te schrijven aan de UGent, weze het voor de opleiding tot bachelor of science in de toegepaste economische wetenschappen of tot een andere opleiding, en om hem bindende voorwaarden op te leggen.

Het beroep van verzoeker is dan ook ongegrond.

Verzoeker merkt nog op dat het allesbehalve evident is om zijn opleiding verder te zetten aan een andere instelling. Hij merkt in dat verband op dat de opleidingsprogramma's aan andere instellingen sterk afwijken van het opleidingsprogramma aan de UGent (weliswaar zonder dat te staven met concrete stukken), en dat ook andere onderwijsinstellingen weigeren hem in te schrijven, waarbij hij verwijst naar artikel 24 § 9 OER.

Beide omstandigheden doen evenwel geen afbreuk aan de vaststellingen van de institutionele beroepscommissie, en zijn op zich niet relevant bij de beoordeling van de vraag of een inschrijving onder bindende voorwaarden nog zinvol blijkt te zijn. De institutionele beroepscommissie geeft daarbij ook nog mee dat artikel 24 § 9 OER niet van toepassing is op andere hogeronderwijsinstellingen dan de UGent, en dat elke hogeronderwijsinstelling haar eigen beleid voert met betrekking tot studievoortgangsbewaking. Het feit dat de student wordt geweigerd aan de UGent betekent dan ook niet ipso facto dat hij ook aan andere hogeronderwijsinstellingen zal worden geweigerd.

Het intern beroep is ongegrond. De weigering tot inschrijving aan de Universiteit Gent wordt voor het academiejaar 2019-2020 bekrachtigd.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet ambtshalve evenmin redenen om zulks te doen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Beoordeling van de middelen

Eerste middel

Verzoeker steunt een eerste middel op een schending van het gezag van gewijsde van 's Raads arrest nr. 5.436 van 20 november 2019.

Standpunt van partijen

Verzoeker betoogt dat hem op 29 november 2019 werd meegedeeld dat de institutionele beroepscommissie een voor hem ongunstige beslissing had genomen en dat het verslag daarvan in voorbereiding was; verzoeker ziet dit als de bevestiging dat er op dat ogenblik nog geen beslissing – alleszins: geen gemotiveerde beslissing – was genomen.

Pas op 3 december 2019 ontving verzoeker kennisgeving van de bestreden beslissing; dit alles terwijl de Raad in zijn arrest van 20 december 2019 had opgelegd dat ten aanzien van een verzoeker uiterlijk op 29 november 2019 een nieuwe beslissing moest worden genomen. Verzoeker is van oordeel dat de institutionele beroepscommissie, door deze vervaltermijn te overschrijden, haar bevoegdheid tot beslissen heeft verloren.

Verwerende partij werpt in haar antwoordnota tegen dat het middel feitelijke grondslag mist.

Zij wijst erop dat er op 29 november 2019 wel degelijk een beslissing was genomen door de institutionele beroepscommissie, zodat is voldaan aan de timing die de Raad in zijn arrest heeft opgelegd. Dat de motieven van die beslissing nog niet volledig waren uitgeschreven, doet daaraan voor verwerende partij geen afbreuk. Van een schending van het gezag van gewijsde is volgens verwerende partij dan ook geen sprake.

Overigens, zo voegt verwerende partij eraan toe, zelfs indien de Raad daar anders over zou oordelen, geeft zulks nog steeds geen aanleiding tot een vernietiging van de bestreden beslissing.

Voorerst blijkt volgens verwerende partij uit niets dat de termijn die door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen is opgelegd om opnieuw uitspraak te doen over het dossier, een vervaltermijn is. De termijn die een instelling krachtens de Codex Hoger Onderwijs heeft om een beslissing te nemen over een intern beroep is alvast geen vervaltermijn maar een loutere termijn van orde. Het verstrijken van deze beslissingstermijn heeft niet tot gevolg dat de instelling haar bevoegdheid verliest om uitspraak te doen over het intern beroep, maar heeft enkel tot gevolg dat vanaf het verstrijken van die termijn in principe door de betrokken student een beroep ingediend kan worden bij de Raad tegen de initiële examenbeslissing. Een beslissingstermijn die door de Codex Hoger Onderwijs niet is geconciepeerd als een vervaltermijn, wordt naar oordeel van verwerende partij geen vervaltermijn door het feit dat die termijn na een vernietiging wordt opgelegd door de Raad.

Verzoeker heeft volgens verwerende partij bovendien ook geen belang bij dit middel. Indien zou moeten worden aangenomen dat de bestreden beslissing zou moeten worden vernietigd omwille van het feit dat verwerende partij niet tijdig een nieuwe beslissing zou hebben genomen

over het intern beroep dan wel omwille van het feit dat ze niet meer bevoegd geweest zou zijn om op 3 december 2019 haar gemotiveerde beslissing nog te bezorgen aan verzoeker, dan dient immers vastgesteld te worden dat verzoeker nog steeds geweigerd is en ook blijft bij gebrek aan beslissing waarbij hij alsnog toegelaten wordt tot inschrijving. De vernietiging van de weigeringsbeslissing kan immers onmogelijk tot gevolg hebben dat verzoeker toch toegelaten zou worden om in te schrijven aan de Universiteit Gent, maar kan enkel tot gevolg hebben dat de institutionele beroepscommissie zich andermaal over het dossier moet beraden en nogmaals een beslissing moet nemen over het intern beroep. Verzoeker komt met dergelijke vernietiging dus geen stap verder, en heeft hier dan ook geen belang bij.

Verzoeker dupliceert in zijn wederantwoordnota dat een niet-uitgeschreven en dus niet gemotiveerde beslissing voor onbestaande moet worden gehouden.

Hij meent alleszins een belang te hebben bij het middel, aangezien een vast te stellen onwettigheid ook aanleiding kan geven tot de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van verwerende partij.

In het licht van dat belang, beoogt verzoeker dat de termijn waarover de instelling beschikt om een beslissing ter kennis te brengen, blijkens artikel II.284 *iuncto* artikel II.294, §1, derde lid van de Codex Hoger Onderwijs wel degelijk een vervaltermijn is.

Beoordeling

Het gezag van gewijsde dat aan een vernietigingsarrest verbonden is, wordt bepaald door het dictum van het arrest en de daarmee onlosmakelijk verbonden motieven. Die motieven bepalen de beoordelingsruimte waarover het bestuur nog beschikt na de vernietiging.

Zoals hierboven is weergegeven, heeft de Raad in zijn arrest nr. 5.436 van 20 november 2019 de voorgaande beslissing van de institutionele beroepscommissie vernietigd wegens een schending van de formelemotiveringsplicht, met name omdat de beroepscommissie had nagelaten te antwoorden op de grief inzake de verrekening van het academiejaar 2013-2014 bij de berekening van verzoekers studievoortgang.

De termijn die de Raad aan verwerende partij heeft verleend om tot een nieuwe beslissing te komen, houdt met de motieven die aan de vernietiging van haar beslissing ten grondslag liggen geen verband, en een miskenning van die termijn kan bijgevolg geen aanleiding geven tot een schending van het gezag van gewijsde. De Raad wijst erop dat de in het arrest nr. 5.436 van 20 november 2019 opgelegde termijn evenmin kan worden beschouwd als een ‘voorwaarde’ overeenkomstig artikel II.292, §1 van de Codex Hoger Onderwijs die raakt aan de inhoud of de vormvoorraarden van de nieuw te nemen beslissing.

Verder stelt de Raad vast dat beide partijen in hun stukkenbundel een kopie voorleggen van de bestreden beslissing.

Deze beslissing is bovenaan gedateerd op 28 november 2019 en vermeldt onderaan uitdrukkelijk dat zij op die datum tot stand is gekomen.

Verzoeker beticht dit stuk niet van valsheid. De Raad ziet dan ook geen reden om aan de waarachtigheid van de datering te twijfelen.

In zijn arrest nr. 5.436 van 20 november 2019 heeft de Raad opgedragen dat het daartoe bevoegde orgaan uiterlijk op 29 november 2019 ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing moest nemen. De Raad heeft zich daarbij niet uitgesproken over een uiterlijke datum van kennisgeving aan verzoeker, in de overtuiging dat verwerende partij ter zake te goeder trouw en met bekwame spoed zou handelen.

Verzoeker toont derhalve niet aan dat de institutionele beroepscommissie buiten de haar verleende termijn heeft beslist. In die omstandigheden dient over de eventuele rechtsgevolgen van een laattijdige beslissing geen uitspraak te worden gedaan.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

Verzoeker steunt een tweede middel op de formelemotiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en de materiëlemotiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoeker verwijt aan de bestreden beslissing dat zij niet enkel uitspraak doet op grond van artikel 24, §2 van het onderwijs- en examenreglement, maar tevens – zij het volgens verzoeker niet formeel gemotiveerd – in toepassing van artikel 24, §1, 3° van dat reglement.

Daarnaast voert verzoeker aan dat de bestreden beslissing niet ingaat op de overmachtssituatie die ertoe heeft geleid dat hij niet aan de bindende voorwaarde kon voldoen.

De overweging dat verzoeker tegen het opleggen van de bindende voorwaarde zelf geen beroep heeft ingesteld, noemt verzoeker een irrelevant motief. Het valt volgens verzoeker immers aan de beroepscommissie toe om *in concreto* te motiveren waarom zij van oordeel is dat verzoeker niet door overmacht bevrijd is van het niet (kunnen) nakomen van de hem opgelegde bindende voorwaarde. Verzoeker stipt ook aan dat omtrent het te behalen percentage geen verduidelijking wordt verschafft, in het licht van de bevestiging door de studietrajectbegeleider dat de 75%-regel op verzoeker niet van toepassing was.

Verzoeker besluit dat de bestreden beslissing bijgevolg (i) niet concreet vaststelt welke bindende voorwaarde niet werd behaald, (ii) niet aangeeft welk percentage bij de bindende voorwaarde in rekening moet worden genomen en (iii) niet motiveert waarom wel of niet rekening worden gehouden met de door verzoeker aangevoerde overmacht.

Het gegeven dat in de bestreden beslissing – volgens verzoeker: op discretionaire gronden – wordt overwogen dat verzoeker in toepassing van artikel 24, §2 van het onderwijs- en examenreglement hoe dan ook voor geen enkele opleiding aan de Universiteit Gent kan inschrijven, doet naar oordeel van verzoeker geen afbreuk aan het gegeven dat in de eerste instantie moet worden nagegaan of er oorzaken zijn die als overmacht moeten worden beschouwd en die verklaren waarom een bindende voorwaarde niet werd nageleefd.

In haar antwoordnota gaat verwerende partij vooreerst in op de kritiek dat het voor verzoeker niet duidelijk zou zijn geweest wat de inhoud van de opgelegde bindende voorwaarde was. Dit argument mist volgens verwerende partij elke feitelijke grondslag, aangezien de bindende voorwaarde die aan een studie wordt opgelegd duidelijk is vermeld in het onderwijs- en examenreglement. Voor de academiejaren 2017-18 en 2018-19, jaren waarin de verzoeker

een bindende voorwaarde opgelegd kreeg, was dat de voorwaarde van artikel 24, §1, 2° van het reglement voor dat academiejaar:

“Voor academiejaar 2018-2019 geldt dat de student voor minstens 50% van de opgenomen studiepunten credits moet verwerven. Bovendien, indien de student bijkomend voor minder dan 50% van de studiepunten van het eerste deliberatiepakket credits behaalde, dient de student voor minstens 75% van de opgenomen studiepunten die behoren tot het eerste deliberatiepakket van de bacheloropleiding credits te verwerven.”

Verwerende partij stipt aan dat de beslissing van de institutionele beroepscommissie d.d. 20 september 2018, waarbij aan verzoeker de bindende voorwaarde werd opgelegd voor het academiejaar 2018-1209, ook naar deze bepaling verwijst, en dus niet afwijkt van wat reglementair is bepaald. Aangezien verzoeker weet voor welke opleidingsonderdelen hij nog geen credit behaalde, kon hij volgens verwerende partij perfect de draagwijdte van de opgelegde bindende voorwaarde kennen, met name: voor de vakken uit het eerste deliberatiepakket slagen voor 75% van de opgenomen studiepunten en globaal genomen en cumulatief met die eerste voorwaarde bovendien slagen voor 50% van de opgenomen studiepunten. Daar verzoeker in beide academiejaren geen enkele credit behaalde, voldeed hij niet aan deze voorwaarde.

Ook voor zover verzoeker voorhoudt dat de bestreden beslissing om hem niet opnieuw toe te laten voor dezelfde opleiding enkel is gemotiveerd op grond van het feit dat hij niet heeft voldaan aan de opgelegde bindende voorwaarde, mist het middel volgens verwerende partij kennelijk feitelijke grondslag. Verwerende partij geeft daarbij aan dat verzoeker de passage in de bestreden beslissing, die specifiek handelt over de weigering op grond van artikel 24 § 1, 3° OER wel erg selectief leest, en brengt de bestreden beslissing in herinnering:

“De institutionele beroepscommissie stelt vast dat verzoeker hoe dan ook niet voldoet aan de opgelegde bindende voorwaarde en om die reden alvast niet opnieuw kan inschrijven voor dezelfde opleiding. De student stelt weliswaar dat hem geen bindende voorwaarde had mogen worden opgelegd, vermits hij in het academiejaar 2017-18 slecht presteerde ingevolge bewezen overmacht. De institutionele beroepscommissie stelt evenwel vast dat de student geen beroep indiende tegen de opgelegde bindende voorwaarde zodat deze hoe dan ook definitief is geworden en niet meer kan worden betwist.

De institutionele beroepscommissie zou binnen haar discretionaire bevoegdheid weliswaar nog kunnen beslissen dat de student toch opnieuw kan inschrijven voor de betrokken opleiding al dan niet onder bindende voorwaarde, maar is van oordeel dat een inschrijving voor om het even welke opleiding aan de UGent, dus inclusief de opleiding die verzoeker momenteel volgt, op dit ogenblik geen zin heeft, om volgende redenen.”
(nadruk toegevoegd)

Verwerende partij wijst erop dat de beroepscommissie vervolgens nog overheen meer dan twee bladzijden uiteenzet waarom zij van oordeel is dat verzoeker noch voor de opleiding die hij reeds volgde, noch voor een andere opleiding ingeschreven kan worden in het academiejaar 2019-20. De motivering van de bestreden beslissing om verzoeker niet opnieuw toe te laten om zich in te schrijven voor de opleiding tot bachelor of science in de toegepaste economische wetenschappen, is volgens verwerende partij dan ook wel degelijk eveneens inhoudelijk gemotiveerd, en de motivering blijft niet beperkt tot de vaststelling dat verzoeker niet voldeed aan de opgelegde bindende voorwaarde.

De kritiek die verzoeker aanvoert tegen de gegeven motieven, gaat voor verwerende partij niet op. Zij stelt het volgende:

“Zoals gezegd dient niet gemotiveerd te worden welke bindende voorwaarde *in exacto* niet zou zijn behaald. Welke bindende voorwaarde verzoeker opgelegd kreeg, volgt immers uit het OER, waarnaar correct werd verwezen. Overigens maakt het *de facto* ook niet uit of verzoeker nu voor 75% dan wel voor 50% van de opgenomen studiepunten diende te slagen: verzoeker voldoet immers hoe dan ook aan geen van beide voorwaarden, want behaalde geen enkele credit. Hij heeft dan ook geen belang bij zijn grief als zou niet duidelijk zijn aangegeven aan welke bindende voorwaarde hij niet voldeed.

En er bovendien wordt wel degelijk dieper ingegaan op de omstandigheden die verzoeker aanhaalde ter staving van zijn falen. Zo stelt de institutionele beroepscommissie onder meer:

“De institutionele beroepscommissie stelt vast dat de prestaties van verzoeker in de afgelopen academiejaren bijzonder slecht zijn. De afgelopen twee academiejaren slaagde verzoeker voor geen enkel vak. In 2017-18 nam hij aan geen enkel examen deel. Tijdens de tweede zittijd staafde hij die afwezigheden met ziekteattesten. In het academiejaar 2018-19 nam hij tijdens de eerste zittijd wel aan enkele examens deel, maar behaalde zeer slechte scores. Op andere examens bleef hij afwezig, ook hier grotendeels zo niet volledig wegens ziekte.

De gezondheidstoestand van verzoeker kan inderdaad verklaren waarom hij de afgelopen twee academiejaren geen studievoortgang maakte, en de institutionele beroepscommissie houdt hierbij ook rekening bij haar beoordeling. De institutionele beroepscommissie kan aannemen dat ook de slechte prestaties van verzoeker aan de VUB tijdens de academiejaren 2015-16 en 2016-17 – verzoeker behaalde in die academiejaren ook geen enkele credit – mogelijk mede door een ontluikende depressie zijn veroorzaakt, al ligt daarvan geen enkel bewijs voor. Het dossier van verzoeker bevat weliswaar een attest van een arts d.d. 18 september 2018 waarin deze verklaart dat hij verzoeker sinds enkele weken opvolgt wegens depressieve klachten, en daarbij stelt dat deze klachten “sedert ongeveer een jaar aanwezig [zijn] met een toename van de ernst de voorbije maanden”. Noch dit attest, noch andere bewijsstukken bevestigen dan ook dat verzoeker in de academiejaren 2015-16 en 2016-17 ook al worstelde met depressie.

Wanneer de institutionele beroepscommissie het hele studieparcours van de student bekijkt, dient de institutionele beroepscommissie evenwel vast te stellen dat ook in de jaren voorafgaand aan de tijdelijke uitsluiting van de student, de studievoortgang van de student verre van optimaal is:

- Academiejaar 2009-10: 0 studiepunten op 60 – studierendement = 0%
- Academiejaar 2010-11: 35 studiepunten op 80 – studierendement = 43,75 % zijnde minder dan de helft.
- Academiejaar 2011-12: 47 studiepunten op 93 – studierendement = 50,53 %, zijnde net de helft. Binnen zijn inschrijving aan de UGent, dus abstractie makend van de studiepunten die hij opnam aan de VUB behaalt hij een studierendement van 59,42%, wat meteen het hoogste rendement is dat hij ooit heeft behaald.
- Academiejaar 2012-13: 35 studiepunten op 69 – studierendement = 50,72 % zijnde net de helft. Binnen zijn inschrijving aan de UGent, dus abstractie makend van de studiepunten die hij opnam aan de VUB behaalt hij een studierendement van 37,77 % wat ver beneden de helft is.
- Academiejaar 2013-14: 15 studiepunten op 64 – studierendement = 23,44%. Abstractie makend van het examencijfer dat hij behaalde voor het vak waarop hij examenfraude pleegde, en dat het laatste examen betrof binnen dat academiejaar behaalde hij 15 studiepunten op 61 en dus een studierendement van 24,59% wat nog steeds bedroevend laag is.
- Abstractie makend van de laatste twee academiejaren en van de studieprestaties van de student aan de VUB, verwezenlijkte verzoeker aldus binnen de UGent een studierendement van 33,9% (108 studiepunten op een inschrijving voor 318 studiepunten). De laatste twee academiejaren meegerekend gaat het om een studierendement van 30,25% (108 studiepunten op een inschrijving voor 357 studiepunten).

Verzoeker slaagt er aldus in al die jaren maar één keer in om te slagen voor ruim meer dan de helft van de opgenomen studiepunten. Als dan al kan worden aangenomen dat zijn slechte studieresultaten in de afgelopen twee academiejaren zijn veroorzaakt door zijn depressie, dan kan de institutionele beroepscommissie niet anders dan vaststellen dat verzoeker ook in de periode waarin hij niet leed aan depressie, geen goede studievoortgang maakte. Dit veruitwendigde zich in die periode weliswaar slechts tweemaal tot het opleggen van een bindende voorwaarde, zijnde na afloop van de academiejaren 2010-11 en 2013-14, maar dat de student voor het overige geen studievoortgangsbewakingsmaatregelen opgelegd kreeg, heeft niet te maken met zijn betere prestaties maar wel met het feit dat hij via diverse soorten contracten inschreef en op die wijze veelal “onder de radar” van de studievoortgangbewaking bleef.”

Dat de institutionele beroepscommissie uiteindelijk besloot om verzoeker niet opnieuw in te schrijven, ook niet voor de opleiding die verzoeker volgde, wordt aldus gemotiveerd door de vaststelling dat verzoeker ook toen hij nog niet leed aan een depressie al geen goede studievoortgang maakte. Verwerende partij leidt daaruit af dat zijn falen niet alleen het gevolg is van zijn depressie, wat in deze omstandigheden zeker geen onredelijke vaststelling is.

De institutionele beroepscommissie wijst er vervolgens in de motivering van haar beslissing ook op dat niets in het dossier van verzoeker erop wijst dat zijn situatie op heden dermate is gewijzigd dat verwacht kan worden dat hij tijdens het nieuwe academiejaar wel een aanvaardbare studievoortgang kan maken:

“De institutionele beroepscommissie stelt ook vast dat er geen enkel gegeven voorligt omtrent de toestand van verzoeker op heden. Verzoeker stelt weliswaar dat zijn gezondheidstoestand aan de beterhand is, maar dat blijkt alvast niet uit het dossier. De institutionele beroepscommissie stelt in dat verband vast dat het dossier ziekteattesten bevat die in elk geval lopen tot 20 september 2019. Alleszins tot dan was verzoeker dus kennelijk niet in staat om examens af te leggen en lessen te volgen, zoals ook wordt geattesteerd door dr. Sanders. Er ligt geen enkel document voor waaruit zou blijken dat verzoekers toestand sindsdien derwijze is gewijzigd dat het voor hem thans wel mogelijk zou zijn om lessen te volgen en zich voor te bereiden op examens met een redelijke kans op slagen. Ook over de evolutie in zijn privéleven, en meer bepaald over zijn bijdrage in de zaak van zijn ouders, ligt geen enkel document of zelfs maar een verklaring van de student voor.””

Verzoeker handhaaft in zijn wederantwoordnota zijn stelling dat hij door het mailbericht van 14 november 2017 minstens verkeerd werd geïnformeerd omtrent de aard van de bindende voorwaarden.

Verder beklemtoont verzoeker dat verwerende partij niet ingaat op de door hem ingeroepen overmacht.

Beoordeling

Hoe of waarom de bestreden beslissing de zorgvuldigheidsplicht miskent, met het redelijkheidsbeginsel strijd of de materiële motiveringsplicht schendt, wordt door verzoeker op geen enkele wijze nader uiteengezet of toegelicht.

Voor zover het middel op die rechtsgronden steunt, is het niet ontvankelijk.

Wat het opleggen van een bindende voorwaarde en de modaliteiten ervan betreft, kan het volgende worden vastgesteld.

Verzoeker was in het academiejaar 2013-2014 ingeschreven voor een curriculum van 64 studiepunten; hij behaalt credits ten belope van 15 studiepunten. Op het einde van dat academiejaar wordt aan verzoeker, samen met de proclamatie van de resultaten op 11 september

2014, meegedeeld dat hij voor minder dan de helft van de opgenomen studiepunten credits heeft verworven, en dat hem bij zijn eerstvolgende inschrijving voor de opleiding ‘Bachelor of science in de Toegepaste Economische Wetenschappen’ de bindende voorwaarde zal worden opgelegd dat hij credits dient te verwerven voor ten minste de helft van de in dat academiejaar opgenomen studiepunten. Indien verzoeker aan die voorwaarde niet voldoet, zal hem de volgende inschrijving in die opleiding worden geweigerd (stuk 8 administratief dossier).

Dat verzoeker op het einde van dat academiejaar bij wege van tuchtmaatregel gedurende drie academiejaren wordt uitgesloten van elke nieuwe inschrijving, is hier niet relevant. Verzoeker bestrijdt overigens niet de overwegingen van de beroepscommissie ter zake in de bestreden beslissing.

De eerstvolgende inschrijving van verzoeker betreft het academiejaar 2017-2018. Bij zijn inschrijving werd aan verzoeker ‘een’ bindende voorwaarde opgelegd, zoals op het einde van het academiejaar 2013-2014 was aangekondigd. Volgens verwerende partij moet verzoeker daarbij niet enkel een algemeen studierendement van 50% behalen, maar ook minstens 75% van de studiepunten voor opleidingsonderdelen uit het eerste modeltrajectjaar.

Verzoeker betwist dit feitelijke gegeven niet, aangezien hij de opleiding heeft gevraagd omtrent het precieze percentage. Wel betwist verzoeker het minimaal te behalen percentage. Verzoeker verwijst naar een e-mail van trajectbegeleider F.C. van 14 november 2017 waarin wordt gesteld: “*Na telefonisch contact met de institutionele beroepscommissie heb ik vernomen dat voor jou[w] studiepunten van eerste bachelor de 50%-bindende voorwaarde geldt en dus niet de 75%-bindende voorwaarde.*”

Verzoeker behaalt in het academiejaar 2017-2018 geen enkele credit. De discussie omtrent precieze berekening van het studierendement voor dat academiejaar is om twee redenen irrelevant. Enerzijds behaalt verzoeker hoe dan ook niet voor minstens 50% van de studiepunten een credit, anderzijds wordt de bindende voorwaarde uiteindelijk niet toegepast, nu verzoeker alsnog toelating bekomt om opnieuw in te schrijven.

De inschrijving voor het academiejaar 2018-2019 geschieft onder de bindende voorwaarde dat verzoeker credits moet behalen voor minstens 75% van de studiepunten voor opleidingsonderdelen uit het eerste modeltrajectjaar en voor minstens 50% over de gehele

inschrijving. Deze inschrijving komt immers tot stand onder toepassing van de bepalingen van artikel 24, §§1 en 2 van het onderwijs- en examenreglement:

“Artikel 24 inschrijving en studievoortgangsbewaking”

§1. Bindende voorwaarden en weigering tot inschrijving bij diplomadoelcontracten:

1° Indien de student voor minder dan 50% van de opgenomen studiepunten credits behaalt (d.i. een studierendement van minder dan 50%), zal bij de eerstvolgende inschrijving voor dezelfde opleiding (ongeacht de taalvariant) een bindende voorwaarde worden opgelegd.
2° De inhoud van de bindende voorwaarde zoals vermeld in 1° wordt bepaald in het Onderwijs- en examenreglement geldig voor het academiejaar waarin de student een volgende keer inschrijft voor dezelfde opleiding (ongeacht de taalvariant).

Voor academiejaar 2018-2019 geldt dat de student voor minstens 50% van de opgenomen studiepunten credits moet verwerven. Bovendien, indien de student bijkomend voor minder dan 50% van de studiepunten van het eerste deliberatiepakket credits behaalde, dient de student voor minstens 75% van de opgenomen studiepunten die behoren tot het eerste deliberatiepakket van de bacheloropleiding credits te verwerven.

3° Wanneer de student vervolgens niet voldoet aan de bovenvermelde voorwaarde, wordt een volgende inschrijving via een diplomadoelcontract voor dezelfde opleiding (ongeacht de taalvariant), of voor het desbetreffende gemeenschappelijk aanloopstuk tot verschillende opleidingen, geweigerd.

§2. De inschrijving aan de UGent wordt geweigerd, ongeacht het contracttype en ongeacht eerder opgelegde – al dan niet nagekomen – bindende voorwaarden, wanneer de student na drie jaren van inschrijving voor minder dan één derde van de gedurende die inschrijvingen opgenomen studiepunten credits heeft verworven.

Voor zover verzoeker opwerpt dat de bestreden beslissing niet ingaat op zijn grief inzake de 75%-regel, merkt de Raad op dat verzoeker weliswaar stelt dat hij dit “in zijn eerder beroep” reeds had aangehaald, maar dat deze grief niet voorkomt in het intern beroep dat verzoeker heeft ingesteld en waarop de bestreden beslissing een antwoord vormt.

Krachtens artikel II.294, §2, *in fine* van de Codex Hoger Onderwijs kan een verzoekende partij in de procedure voor de Raad geen nieuwe bezwaren aanvoeren, tenzij de grondslag ervan pas tijdens of na afhandeling van de interne beroepsprocedure aan het licht is gekomen, tenzij het bezwaar betrekking heeft op de wijze waarop het intern beroep werd behandeld of tenzij het bezwaar raakt aan de openbare orde. Verzoeker voert niet aan, laat staan bewijst, dat aan deze voorwaarden is voldaan, en de Raad ziet het evenmin spontaan.

Het middelonderdeel is derhalve nieuw, en niet ontvankelijk.

Dat de 75%-regel voor het academiejaar 2018-2019 evenmin van toepassing zou zijn, kan verzoeker overigens *a contrario* uit het e-mailbericht van de trajectbegeleider van 14 november 2017 niet afleiden. Die mededeling geschiedde immers in de specifieke context dat verzoekers

voorgaande inschrijving dateerde van het academiejaar 2013-2014, mede in acht genomen de op het einde van dat academiejaar meegedeelde studievoortgangsbewakingsmaatregel.

Op het einde van het academiejaar 2018-2019 heeft verzoeker geen enkele credit behaald. Samen met de proclamatie van de resultaten wordt aan verzoeker meegedeeld dat zijn verdere inschrijving op grond van twee redenen wordt geweigerd:

“Opgelet. Je hebt gedurende je laatste drie inschrijvingen aan de UGent voor minder dan een derde van de opgenomen studiepunten credits verworven. Bij een volgende inschrijving zal je inschrijving aan de UGent worden geweigerd. (...)

Opgelet. Na afloop van de tweedekansexamenperiode van je laatste inschrijving blijkt dat je niet voldoet aan de opgelegde bindende voorwaarde. Bij een volgende inschrijvingsaanvraag zal je inschrijving voor deze opleiding worden geweigerd. (...)"

Ofschoon een maatregel van studievoortgangsbewaking overeenkomstig artikel II.246, 1°/1 van de Codex Hoger Onderwijs slechts kan worden opgelegd wanneer de student voorheen tekort is geschoten in het behalen van een minimaal studierendement en de hogeronderwijsinstelling zich voor het opleggen van een dergelijke maatregel dus moet steunen op het materieel vorhanden zijn van een gebrekkige studievoortgang, en niettegenstaande het feit dat het opleggen van een maatregel van studievoortgangsbewaking krachtens artikel I.3, 69, f) van diezelfde Codex een bij de Raad aanvechtbare studievoortgangsbeslissing uitmaakt, is de Raad van oordeel dat een hogeronderwijsinstelling bij een verzoek tot heroverweging van een weigering tot inschrijving die de verdere uitvoering is van de opgelegde studievoortgangsbewakingsmaatregel, steeds oog moet hebben voor alle feitelijke elementen die door de student worden aangevoerd.

Dit betekent dat een student na het verstrijken van de daartoe openstaande beroepstermijn niet meer de rechtsgeldigheid in vraag kan stellen van de opgelegde bindende voorwaarde – met inbegrip van de daaraan ten grondslag liggende materiële motieven – maar dat bij een weigering tot inschrijving wel bijzondere omstandigheden en/of overmacht kunnen worden aangevoerd die betrekking hebben op alle academiejaren die bij het opleggen van die weigering in rekening worden gebracht.

De materialiteit van een bijzondere omstandigheid of een situatie van overmacht verdwijnt immers niet om de loutere reden dat tegen de daarop steunende maatregel van studievoortgangsbewaking geen beroep werd ingesteld.

De kritiek van verzoeker dat in de bestreden beslissing niet wordt ingegaan op de overmachtssituatie die hij heeft ingeroepen, is weinig ernstig. Overheen meer dan twee pagina's immers, zet de institutionele beroepscommissie uiteen waarom verzoekers prestaties in de voorbije academiejaren niet alsnog tot een toelating tot inschrijving onder bindende voorwaarden kunnen leiden.

Als vormvoorschrift is aan de formelemotiveringsplicht voldaan.

Verzoeker zet in dit middel verder op geen enkele wijze nader uiteen welke aspecten van de door hem als overmacht aangevoerde omstandigheden ten onrechte buiten beschouwing zijn gebleven of op een onredelijke wijze zouden zijn beoordeeld.

Het staat niet aan de Raad om dat onderzoek ambtshalve te voeren, nu deze kritiek niet raakt aan de openbare orde.

Het tweede middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

Derde middel

In een derde middel beroept verzoeker zicht op de formelemotiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, het rechtszekerheidsbeginsel en de materiëlemotiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Na de motieven van de bestreden beslissing in herinnering te hebben gebracht, stelt verzoeker dat ten onrechte de indruk wordt gewekt alsof enkel op basis van het slaagpercentage en zonder in te gaan op de achterliggende oorzaken, een analyse van de studiehistoriek kan worden gemaakt.

Concreet verwijt verzoeker aan de bestreden beslissing dat zij niet enkel de laatste drie academiejaren van verzoekers inschrijving aan de Universiteit Gent in ogenschouw neemt (zoals gebeurde bij de initiële weigeringsbeslissing), maar verzoekers volledige dossier bij de

beoordeling betreft, met inbegrip van de studieresultaten aan de Universiteit Gent in een verder verleden en deze aan een andere universiteit.

Verzoeker stelt dat de bestreden beslissing onredelijk, minstens onzorgvuldig is omdat:

“(…)

- (i) Abstractie wordt gemaakt van de combinatie van verzoeker met de examens middenjury in zijn eerste academiejaar (2009-2010); terwijl cijfermatig een 0 wordt weerhouden qua behaalde studiepunten, wat zeer zwaar doorweegt in het uiteindelijk weerhouden slaagpercentage over het volledige [curriculum];
- (ii) Wordt aangegeven dat verzoeker in het verleden ten onrechte ‘onder de radar is gebleven’, zodat de verwerende partij in wezen zelf aangeeft dat haar procedures destijds (in een ver verleden) niet afgestemd waren op afdoende begeleiding van verzoeker; terwijl verwerende partij de verzoeker enerzijds wel op dit ver verleden wenst af te rekenen met huidige beslissing (in acht genomen de volledige studiecarrière); ofschoon de tijdsgeest (anno 2009-2013) hiermee wordt verdraaid, reden waarom het in het licht van het redelijkheids- en zorgvuldigheidsbeginsel meer dan volkomen logisch blijft dat er (enkel) met de laatste drie jaren rekening wordt gehouden;
- (iii) In de weergave van de feiten in de antwoordnota in de procedure gekend onder het rol nr. in de zaak 2019/653 op pg. 2 randnummer 3. tweede zin nog werd gesteld dat: *In het academiejaar 2010-2011 (...) De student slaagde aldus voor 41 studiepunten op een inschrijving voor 69 studiepunten wat een behoorlijke studievoortgang is*, terwijl datzelfde academiejaar in de bestreden beslissing thans als volgt wordt bestempeld: *Binnen zijn inschrijving aan de UGent, dus abstractie makend van de studiepunten die hij opnam aan de VUB behaalt hij een studierendement van 59,42%, wat meteen het hoogste rendement is dat hij ooit heeft behaald*, waarbij het uitermate opvallend dat de bemerking *‘een behoorlijke studievoortgang’* integraal is komen weg te vallen;
- (iv) Voorts wordt enerzijds aangenomen dat niet is bewezen dat verzoeker bij zijn ouders zou werken, anderzijds wordt gesteld dat werk- en studie in elk geval niet lichtzinnig mag worden opgenomen; wat een intern tegenstrijdig minstens dubbelzinnig motief betreft, in die zin dat het onduidelijk is wat het standpunt van de verwerende partij op dit punt nu is; dat prioriteit moet worden gegeven aan studies impliceert nog niet dat deze combinatie onvermijdelijk een impact kan hebben, waarmee rekening kan worden gehouden;
- (v) Het valt op dat de studiejaren bij de VUB in rekening worden genomen; hoewel de verwerende partij geen kennis kan hebben van de inhoud van de lespakketten, laat staan onmogelijk de achtergrond van de studiejaren (op een moment dat verzoeker niet actief was aan de UGent) kan inschatten; zodat het onlogisch is dat studievoortgang (mede) wordt afgemeten aan loutere cijfermatige gegevens bij andere onderwijsinstellingen, waaromtrent de beslissingnemende onderwijsinstelling geen verdere informatie heeft.”
En terwijl, de verwerende partij plotseling ook geen abstractie kan maken van de door haar positief uitgesproken studievoortgangsbeslissingen sinds 2009, om dan nu plotseling in 2019 te stellen dat, wanneer zij abstractie zou maken van de studieresultaten in de laatste jaren (waarvoor overmacht wordt weerhouden), er plotsklaps toch zou moeten worden besloten dat er geen vooruitgang in de situatie zou zijn.

Dit alles strijd volgens verzoeker met het rechtszekerheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel, nu hiermee volledig abstractie wordt gemaakt van de tot op heden aangenomen houding, welke de verwerende partij niet wijzigt op basis van nieuwe gegevens, doch wel degelijk op basis van enerzijds oude gegevens die haar reeds lang gekend zijn, anderzijds gegevens waarvan zij de achterliggende context temporeel verdraait, ofwel de context niet kent, ofwel de context zelfs niet kan kennen nu verzoeker op dat moment bij haar geen student was.

Dit betoog overtuigt verwerende partij niet. In haar antwoordnota repliceert zij het volgende:

“Zoals gezegd poneert art. 24, §2 OER dat een student wordt geweigerd ongeacht het contracttype en ongeacht eerder opgelegde – al dan niet nagekomen – bindende voorwaarden, wanneer de student na drie jaren van inschrijving voor minder dan één derde van de gedurende die inschrijvingen opgenomen studiepunten credits heeft verworven. Het OER zelf stelt dus dat in eerste instantie wordt gekeken naar de prestaties van een student gedurende de laatste drie jaar van inschrijving om na te gaan of het al dan niet zinvol is om deze student opnieuw in te schrijven onder bindende voorwaarden.

Zoals eveneens gezegd is deze bepaling de implementatie van artikel II.246, §1 Codex hoger onderwijs dat stelt dat het instellingsbestuur maatregelen van studievoortgangbewaking kan nemen “^{2°} indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren kan de inschrijving van de student geweigerd worden”.

De Codex hoger onderwijs zelf wijst er dus duidelijk op dat het hele dossier in aanmerking moet worden genomen bij deze overweging. In die zin kunnen de prestaties van de student gedurende de afgelopen drie academiejaren hoogstens worden beschouwd als indicaties voor de al dan niet zinvolheid van een verdere inschrijving, en moet eigenlijk van bij de aanvang en dus ook reeds bij de initiële weigeringsbeslissing rekening gehouden worden met het hele dossier bij de beoordeling van de vraag of een studievoortgangsbewakingsmaatregel aan de orde is. Het is evenwel praktisch onhaalbaar om de dossiers van alle studenten die onder de toepassing van art. 24, §2 OER vallen individueel te onderzoeken en daarbij het hele dossier te betrekken. Niet enkel de veelheid aan dossiers maakt dat moeilijk (het gaat om een 4000-tal dossiers), maar bovendien beschikt verwerende partij op dat ogenblik ook helemaal niet over de integrale dossiers van de betrokken studenten. Zij beschikt op dat ogenblik in de regel enkel over de studieresultaten van de betrokken studenten en kan haar afweging op dat ogenblik dan ook enkel op basis van die studieresultaten maken.

Pas in de fase van intern beroep krijgt de institutionele beroepscommissie meer zicht op het hele dossier van de betrokken studenten, althans in de mate waarin die studenten hierover ook informatie aanbrengen ten behoeve van de institutionele beroepscommissie (wat helaas vaak niet of maar beperkt het geval is). Dat verklaart waarom pas in de fase

van intern beroep het hele dossier bij de beoordeling door de institutionele beroepscommissie kan worden betrokken.

Het is daarbij ook niet zo dat de institutionele beroepscommissie een afweging zou hebben gemaakt zuiver op cijfers van bovendien “lukraak gekozen studiejaren”. Lectuur van de bestreden beslissing lee[r]t alvast dat niet werd voortgegaan op cijfers van “lukraak gekozen studiejaren” maar dat het hele studieparcours van verzoeker bij de beoordeling werd betrokken. Er werd ook niet enkel voortgegaan op de cijfers van verzoeker, maar ook de omstandigheden waarin die cijfers tot stand kwamen werden bij de beoordeling betrokken, en de institutionele beroepscommissie ging, meer concreet, ook in op de omstandigheden die verzoeker aanbracht om zijn gebrekkige studievoortgang te verklaren.

Daarmee heeft de institutionele beroepscommissie kennelijk voldaan aan het bepaalde in artikel II.246, §1 Codex hoger onderwijs en werd op basis van “de gegevens van het dossier” onderzocht of een volgende inschrijving in het hoger onderwijs een positief resultaat zou kunnen opleveren.

Verzoeker wenst blijkbaar dat de institutionele beroepscommissie enkel met de laatste drie jaren van inschrijving rekening zou houden bij de beoordeling van de vraag of het nog zinvol is om hem nogmaals in te schrijven aan de UGent. Het is verwerende partij niet duidelijk wat verzoeker daarmee wenst te bereiken, nog daargelaten dat verzoeker verwerende partij aldus zou verplichten om in strijd met artikel II.246, §1 Codex hoger onderwijs een deel van het dossier van verzoeker buiten beschouwing te laten. De laatste drie jaren van inschrijving was zijn studievoortgang immers het slechtste van alle jaren waarin hij aan de UGent was ingeschreven, en die jaren van inschrijving wijzen er duidelijk op dat universitaire studies minstens op dit ogenblik voor de student te hoog gegrepen zijn, terwijl zijn prestaties van voorgaande jaren er precies op wijzen dat verzoeker in betere omstandigheden ook beter kan presteren, zij het dat ook in andere omstandigheden zijn studievoortgang nooit optimaal genoemd kan worden.

Verzoeker stelt ook dat de motivering tegenstrijdig zou zijn waar enerzijds wordt aangegeven dat niet is bewezen dat verzoeker bij zijn ouders zou werken, en anderzijds erop wordt gewezen dat werk- en studie niet lichtzinnig mogen worden opgenomen.

Verwerende partij ziet niet in wat hieraan tegenstrijdig zou zijn. Feit is dat verzoeker aan de institutionele beroepscommissie geen documenten overhandigde waaruit zou blijken dat hij inderdaad bij zijn ouders aan de slag was. Deze documenten werden ook niet aangebracht na het eerdere vernietigingsarrest van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en voor de herneming door de institutionele beroepscommissie van het intern beroep, hoewel verzoeker zijn dossier op dat moment perfect had kunnen aanvullen.

Verzoeker voegt pas bij zijn nieuwe extern beroep dergelijke stukken toe, wat kennelijk laattijdig is. Het feit dat hij die stukken jaren geleden al eens toevoegde bij een eerder beroep dat geen betrekking had op een studievoortgangsbewakingsmaatregel maar wel op de tuchtsanctie die hij na afloop van het academiejaar 2013-14 opliep, verandert daar niets aan. Vooreerst betreft dit een afgehandeld beroep waarop de institutionele beroepscommissie niet meer kan [terugkomen], bovendien in een aangelegenheid die op vandaag niet meer aan de orde is en niet zonder meer bij de beoordeling van de prestaties

van verzoeker in het raam van eventuele studievoortgangsmaatregelen mag worden betrokken. Vervolgens komt het niet toe aan verwerende partij om spontaan stukken bij een beroep te betrekken die in een totaal andere context werden ingediend, enerzijds omdat dit vanuit het oogpunt van de privacy van verzoeker problematisch is, en anderzijds ook omdat het in het licht van de GDPR-wetgeving al niet evident is dat verwerende partij dergelijke documenten gedurende een zo lange termijn zou bewaren. De GDPR-wetgeving laat immers niet toe persoonlijke informatie van studenten langer te bewaren dan nodig.

Dat verwerende partij aanvoert dat niet is bewezen dat verzoeker bij zijn ouders werkt of heeft gewerkt, staat ook niet op gespannen voet met de opmerking “dat een inschrijving in het hoger onderwijs niet lichtzinnig mag worden genomen. Ook een student die zijn studie combineert met werk draagt de verantwoordelijkheid ten aanzien van de maatschappij om zijn studie binnen een redelijke termijn af te werken. Van een student in normale omstandigheden kan dan ook worden verwacht dat hij prioriteit geeft aan zijn studies (zie bijvoorbeeld R. Stvb. 10 december 2018, nr. 4.589, zaak 2018/544; R. Stvb. 19 december 2018, nr. 4.621, zaak 2018/566), wat verzoeker in die periode blijkbaar ook niet heeft gedaan”, en beide onderdelen van de motivering zijn allerminst strijdig met elkaar. De institutionele beroepscommissie geeft daarmee integendeel aan dat, zelfs als zou zijn bewezen dat verzoeker werkte en dit een invloed kan hebben gehad op zijn studieprestaties, dit zijn gebrek aan studievoortgang niet kan vergoelijken, precies omdat een inschrijving in het hoger onderwijs niet lichtzinnig mag worden genomen, en ook een student die werkt de verantwoordelijkheid draagt ten aanzien van de maatschappij om zijn studies binnen een redelijke termijn af te werken.

Verzoeker wijst er vervolgens nog op dat ook rekening werd gehouden met zijn studiejaren aan de VUB, hoewel verwerende partij geen kennis kan hebben van de inhoud van lespakketten, en onmogelijk de achtergrond van de studiejaren kan inschatten. Ook hier weer wijst verwerende partij er evenwel op dat de institutionele beroepscommissie krachtens artikel II.246 Codex hoger onderwijs het hele dossier van verzoeker in ogenschouw moet nemen bij de beoordeling van de vraag of een studievoortgangsbewakingsmaatregel dient te worden genomen. Tot dat dossier behoren ook verzoekers prestaties aan de VUB. In dat verband wijst verwerende partij er overigens op dat artikel 24, §7 OER explicet stelt dat “de UGent (...) op basis van het studieverleden van kandidaat-studenten aan andere instellingen bij inschrijving dezelfde bindende (kan) voorwaarden opleggen overeenkomstig §1 of de inschrijving (kan) weigeren.”

Het is juist dat verwerende partij, wat die studies aan de VUB betreft, slechts beschikt over de beperkte informatie die beschikbaar is in het leerkredietdossier van verzoeker. Ze heeft deze informatie dan ook met grote omzichtigheid gehanteerd, zoals blijkt uit de motivering van de bestreden beslissing. Hoe dan ook kan haar bovendien niet ten kwade worden geduid dat ze geen rekening heeft gehouden met het concrete vakkenpakket van verzoeker aan de VUB, noch met de eventuele achtergrond van die prestaties. Dat ze dat niet heeft gedaan, heeft immers louter en alleen te maken met het gegeven dat verzoeker daaromtrent ook geen informatie heeft bijgebracht ook al wist hij zeer goed dat de institutionele beroepscommissie over beperkte informatie beschikte in verband met zijn studieverleden aan de VUB – hij had zelf in zijn intern beroep reeds gewezen op zijn inschrijvingen aan de VUB in de periode waarin hij uitgesloten was aan de UGent, en zijn studies aan de VUB kwamen ook aan bod in het raam van het beroep dat hij instelde bij

de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen tegen de beslissing die de institutionele beroepscommissie op 4 oktober 2019 reeds nam in zijn dossier.

Verzoeker stelt tenslotte dat verwerende partij geen abstractie mag maken van de positieve beslissingen die ze sinds 2009 nam in zijn dossier, en dat het rechtszekerheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel is geschonden nu verwerende partij volledig abstractie zou maken van de tot op heden aangenomen houding, en deze wijziging niet zou zijn ingegeven door nieuwe gegevens maar enkel door oude gegevens die haar reeds jarenlang bekend zijn.

Ook dat argument houdt geen steek.

Verwerende partij heeft verzoeker na afloop van het academiejaar 2017-18, toen verzoeker ook geweigerd werd en niet meer kon inschrijven aan de UGent, inderdaad toegelaten om toch nog eens in te schrijven, zij het onder bindende voorwaarden. Dit is meteen ook de eerste keer waarin verzoeker effectief met een weigeringsbeslissing werd geconfronteerd en meteen ook de eerste keer waarin verwerende partij zich over het dossier van verzoeker diende te buigen. Het feit dat hij toen het voordeel van de twijfel heeft gekregen en alsnog een kans kreeg om opnieuw in te schrijven, mag evenwel geenszins worden beschouwd als een voorafname op beslissingen in volgende academiejaren, en betekent met andere woorden geenszins dat verzoeker ook in volgende academiejaren opnieuw ingeschreven zou moeten worden, ook al maakt hij andermaal geen redelijke studievoortgang.

Het is ook niet zo dat er geen nieuwe gegevens voorlagen: nieuw gegeven was alvast dat verzoeker ook in het academiejaar 2018-19 geen enkele studievoortgang maakte. Dat nieuwe gegeven toont alvast aan dat verwerende partij de situatie van verzoeker na afloop van het academiejaar 2017-18 blijkbaar verkeerd heeft ingeschat en dat een inschrijving onder bindende voorwaarden toch geen zin blijkt te hebben gehad. Thans dient verwerende partij de vraag te beoordelen of het na opnieuw een desastreus jaar op het vlak van studievoortgang, zinvol is om verzoeker toch nogmaals opnieuw in te schrijven. Verwerende partij dient daarbij rekening te houden met onder meer dit nieuwe gegeven, evenals met de mogelijke oorzaak van die slechte studievoortgang, maar evengoed met de vraag of er in het dossier gegevens voor handen zijn die doen vermoeden dat verzoekers situatie derwijze is veranderd dat vanaf heden wel een redelijke studievoortgang kan worden verwacht.

Verzoeker kan niet ontkennen dat zijn prestaties slecht waren en dat zijn slaagkansen door de institutionele beroepscommissie in 2018 verkeerd werden ingeschat. Verzoeker kan ook niet ontkennen dat geen enkel document voorligt waaruit blijkt dat hij op een punt is gekomen waarop hij wel opnieuw een redelijke studievoortgang kan maken.

In die omstandigheden is het niet onredelijk, laat staan kennelijk onredelijk, om verzoeker niet toe te laten zich opnieuw in te schrijven in het academiejaar 2019-20. De conclusie van de institutionele beroepscommissie is dan ook correct en volstrekt redelijk:

“De institutionele beroepscommissie stelt aldus vast dat de studievoortgang van de student, ook in periodes waarin hij niet door ziekte werd geteisterd niet goed te noemen is, en dat er bovendien helemaal niets voorligt waaruit zou kunnen worden afgeleid dat redelijkerwijze verwacht kan worden dat verzoeker in de toekomst een

betere studievoortgang zou kunnen maken. In die omstandigheden is de institutionele beroepscommissie van oordeel dat het niet zinvol is om verzoeker nogmaals in te schrijven aan de UGent, weze het voor de opleiding tot bachelor of science in de toegepaste economische wetenschappen of tot een andere opleiding, en om hem bindende voorwaarden op te leggen.””

In zijn wederantwoordnota dupliceert verzoeker dat bij het intern beroep alle nodige gegevens voorlagen, en dat verwerende partij niet enerzijds kan stellen het volledige studietraject in de beoordeling te betrekken en anderzijds dat omwille van de regels inzake de privacy bepaalde stukken buiten beschouwing moeten blijven.

Verzoeker acht het ook niet zijn taak om een volledig dossier samen te stellen met betrekking tot zijn studieverleden bij verwerende partij.

Ten slotte stelt verzoeker dat verschillende van zijn grieven binnen het derde middel in de antwoordnota onbesproken blijven.

Beoordeling

Inzake de feitelijke gegevens waarop de beroepsinstantie haar beslissing steunt, wijst de Raad erop dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen drie omstandigheden, met name:

1. De student die in een academiejaar niet het vooropgestelde minimale studierendement heeft behaald (artikel 24, §1 onderwijs- en examenreglement)
2. De student die na drie jaren van inschrijving voor minder dan één derde van de in die periode opgenomen studiepunten een credit heeft behaald (artikel 24, §2 onderwijs- en examenreglement)
3. De student ten aanzien van wie de gegevens van het dossier doen blijken dat een volgende inschrijving geen positief resultaat zal opleveren (artikel II.246, §1, 2° Codex Hoger Onderwijs).

De institutionele beroepscommissie van de Universiteit Gent beschikt, ook wat beroepen tegen maatregelen van studievoortgangsbewaking betreft, krachtens artikel 100, §1 van het onderwijs- en examenreglement over volheid van bevoegdheid. Zij kan derhalve op basis van de voorliggende feitelijke gegevens een nieuwe beslissing nemen die in de plaats treedt van de

initiële studievoortgangsbeslissing. De beroepscommissie kan daarbij ook andere of bijkomende rechtsgronden bij haar beoordeling betrekken.

Niets verhindert derhalve dat de institutionele beroepscommissie de mogelijkheid tot inschrijving van verzoeker ook onderzoekt in het licht van artikel II.246, §1, 2° van de Codex Hoger Onderwijs. In dat onderzoek is de beroepscommissie niet beperkt tot de laatste drie academiejaren. Evenmin is zij ertoe gehouden de resultaten die verzoeker bij andere hogeronderwijsinstellingen behaalde, buiten beschouwing te laten.

Artikel II.246, §1 van de Codex Hoger Onderwijs luidt, wat de hier relevante bepalingen betreft, immers als volgt:

“Het instellingsbestuur kan maatregelen van studievoortgangsbewaking nemen:

1° [...]

1°/1 indien een student geen 60% van de ingeschreven studiepunten verworven heeft een vorig academiejaar kan bij een nieuwe inschrijving aan eenzelfde of andere instelling een bindende voorwaarde opgelegd worden.

Deze bindende voorwaarden betreffen in beginsel geen evaluatie- en/of deliberatiecriteria die strenger zijn dan de regels die in de instelling algemeen gelden.

Het instellingsbestuur kan de studievoortgang van de student wel afhankelijk maken van een deliberatie door het orgaan of de persoon die verantwoordelijk is voor de bepaling van de studievoortgang.

Bij het niet naleven van deze bindende voorwaarde kan de student een volgend academiejaar geweigerd worden in dezelfde instelling waar de bindende voorwaarde is opgelegd;

2° indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren kan de inschrijving van de student geweigerd worden.”

Bij de totstandkoming van de huidige tekst van dit artikel, heeft de steller van het ontwerp van decreet de volgende toelichting gegeven (*Parl. St. VI. Parl. 2014-2015, nr. 325/1, 36-38*):

“De inhoudelijke aanpassingen zijn gedaan binnen volgend kader van premissen:

- inperken van de tendens naar studieduurverlenging;
- snellere opvolging van resultaten gekoppeld aan betere begeleidingsmaatregelen en een eventuele heroriëntering;
- studenten die van elders instromen moeten op eenzelfde manier kunnen opgevolgd worden als de eigen studenten;
- de autonomie van de instellingen moet maximaal bewaard worden.”

en

“Twee belangrijke aanpassingen zijn gebeurd aan de bepaling rond het opleggen van bindende voorwaarden:

- de decretale grens wordt opgetrokken van 50% naar 60%. Dit betekent in de praktijk doorgaans dat studenten voor één opleidingsonderdeel (vak) extra moeten slagen willen zij niet in de gevarenzone terechtkomen. Dit is een merkbare extra stimulans voor de studievoortgang;
- decretaal wordt ook explicet ingeschreven dat het niet behalen van de decretale grens van 60% studierendement toelaat om over opleidingen en instellingen heen onmiddellijk een bindende voorwaarde te koppelen aan een volgende nieuwe inschrijving. Op die wijze kunnen instellingen studenten die van elders komen even streng opvolgen als de eigen studenten. Zo kan er sneller dwingend opgetreden worden tegen een student die studievoortgangsbewaking wil ontwijken door van instelling/opleiding te veranderen. Dit zal studenten ook aanzetten om van bij aanvang een goed doordachte studiekeuze te maken gezien zij hun eerste resultaat in zekere zin ook na heroriëntatie naar een andere instelling meenemen.

De gegevens over het behaalde studierendement van een student het voorbije academiejaar zijn in principe over instellingen heen raadpleegbaar via de Databank hoger onderwijs (DHO). In afwachting van deze onderlinge uitwisseling van gegevens via DHO zal de student bij een nieuwe inschrijving zijn studierendement moeten meedelen. Op deze manier wordt ten dele het systeem van leerkrediet opgevangen met dien verstande dat via deze studierendementgegevens nog sneller kan opgetreden worden.

(...)

Punt 2° betreft de weigering van een volgende inschrijving in het hoger onderwijs als maatregel van studievoortgangsbewaking.

Niet in alle gevallen kunnen bindende voorwaarden soelaas brengen. Als uit het dossier blijkt dat een student in een bepaalde opleiding (of ruimer in meerdere opleidingen in een bepaalde instelling) weinig kans heeft om binnen een redelijke termijn het diploma te behalen, heeft de instelling de mogelijkheid om deze student te weigeren of is de student die wenst verder te studeren verplicht om zich te heroriënteren.

Het dossier van een student kan zowel studiegerelateerde elementen als persoonlijke elementen omvatten. Studiegerelateerde elementen kunnen betrekking hebben op het recent afgelopen studietraject of het ruimere studieverleden van een student al dan niet in dezelfde instelling (zeer zwak studierendement, herhaaldelijk falen voor bepaalde opleidingsonderdelen enzovoort). Een dergelijke weigering vereist een motivering.”

Noch uit de tekst van artikel II.246, §1 van de Codex Hoger Onderwijs, noch uit de parlementaire voorbereiding, kan worden afgeleid dat de decreetgever heeft beoogd dat een instelling, wanneer zij handelt in toepassing van de bepaling onder 2° van dat artikel, zij haar beoordeling van “de gegevens van het dossier” zou moeten beperken tot de drie laatste academiejaren, of tot resultaten die aan de eigen instelling werden behaald. Wat dit laatste betreft, wordt integendeel overwogen dat het studieverleden van de student “al dan niet in dezelfde instelling” in ogenschouw kan worden genomen.

De in de bestreden beslissing gehanteerde beoordelingsbasis is niet onregelmatig.

Verzoeker toont niet aan dat de beroepscommissie haar beoordeling heeft gesteund op “lukraak gekozen studiejaren”.

Dat er – afgezet tegen de voorliggende gegevens inzake de studievoortgang die aan de Vrije Universiteit Brussel werd verwezenlijkt – geen nadere informatie voorligt met betrekking tot de samenstelling van het studieprogramma, leidt evenmin tot de onregelmatigheid van de bestreden beslissing. Niet alleen is de berekening van het studierendement hoe dan ook in de eerste instantie een cijfermatige oefening, de Raad stelt ook vast dat verzoeker zijn studieverleden aan de Vrije Universiteit Brussel zelf ter sprake heeft gebracht in zijn intern beroep. Indien er daaromtrent bijzondere elementen onder de aandacht van de beroepscommissie hadden moeten worden gebracht, dan had het op de weg van verzoeker gelegen om daarvoor het nodige te doen. Verzoeker verduidelijkt overigens op geen enkele wijze welke relevante informatie inzake de studievoortgang bij de Vrije Universiteit Brussel buiten beschouwing is gebleven.

Verzoeker maakt, in het licht van de hiervoor in herinnering gebrachte beoordelingscriteria, niet duidelijk waarom het behalen van het diploma secundair onderwijs voor de examencommissie een relevant aspect in zijn dossier vormt.

Verzoeker heeft dit gegeven overigens in zijn intern beroep slechts kort als een feitelijk element vermeld bij het schetsen van zijn studieverleden, en niet bij de uiteenzetting van zijn middelen betrokken.

Dat verzoeker in het verleden ‘onder de radar’ is gebleven wordt in de bestreden beslissing – in tegenstelling tot wat verzoeker aanvoert – niet als een verwijt geformuleerd, maar bedoelt kennelijk slechts te duiden dat verzoekers studievoortgang in het verdere verleden ook reeds beperkt was, maar dat toen geen bindende voorwaarden werden opgelegd omwille van de door verzoeker gekozen contractvorm.

Deze overwegingen laten zich niet lezen als een ‘erkentenis’ dat de procedures van verwerende partij niet op verzoeker waren afgestemd.

Wat in de antwoordnota in de procedure gekend onder het rolnummer 2019/653 onder de weergave van de feiten is uiteengezet, is niet toe te schrijven aan de overwegingen van de in die procedure bestreden beslissing, maar kadert enkel in het door de instelling gevoerde verweer.

De opmerkingen van verzoeker ter zake kunnen dan ook de onregelmatigheid van de hier bestreden beslissing niet tot gevolg hebben.

Ten slotte kan, wat verzoekers tewerkstelling bij zijn ouders betreft, het standpunt van verwerende partij worden bijgevallen.

Verzoeker heeft daaromtrent geen gegevens voorgebracht in de interne beroepsprocedure.

De Raad leest bovendien geen tegenstrijdigheid in de overwegingen van de bestreden beslissing, daar de beroepscommissie geen motieven vermeldt die onbestaanbaar zijn met de vaststelling dat verzoeker zijn beweringen niet staaft. De beroepscommissie lijkt enkel te hebben overwogen dat zelfs indien verzoeker tewerkstelling zou aantonen, dit geen afbreuk doet aan de voorrang die aan de studies moet worden gegeven.

Het derde middel is niet gegrond.

VI. Anonimisering

In zijn verzoekschrift vraagt verzoeker de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 13 januari 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris   **De voorzitter**

Melissa Thijs   **Jim Deridder**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.549 van 13 januari 2020 in de zaak 2019/797

In zake: xxx

bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eric Van der Mussele
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Graaf van Hoornestraat 51

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
woonplaats kiezend te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 15 december 2019, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de beslissing van de vicedecaan van de faculteit Psychologie & Educatiewetenschappen van 4 november 2019 waarbij de stage van verzoeker vroegtijdig wordt beëindigd en van de beslissing van beroepscommissie van de opleiding Psychologie van de Vrije Universiteit Brussel van 2 december 2019 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 13 januari 2020.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Eric Van der Mussele, die verschijnt voor de verzoekende partij en Anneleen De Meu, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Master of science in de Psychologie’.

Tot het curriculum van verzoeker behoort het opleidingsonderdeel ‘Klinische stages’. Verzoeker volgt voor dit opleidingsonderdeel een stage bij de vzw Tandem.

Er bevinden zich in het administratief dossier twee verslagen omtrent verzoekers functioneren op de stageplaats.

Van een gesprek met verzoeker op 4 oktober 2019, maakt de stageplaats het volgende verslag over:

“Ik vraag [verzoeker] hoe hij zijn eerste week in Tandem zelf heeft ervaren.
Hij geeft aan dat hij het moeilijk heeft om het vol te houden, dat hij zijn aandacht er niet steeds bij kan houden en dat hij soms stukken mist in een gesprek.
Hij geeft ook aan dat hijzelf problemen heeft met druggebruik en dat hij probeert te minderen.
Hij is ook blij dat het WE is zodat hij wat stoom kan afblazen.
Ik geef aan dat ik inderdaad merk dat hij zijn aandacht niet bij gesprekken kan houden en dat ik dat merk in de verslaggeving, waar hij de bal totaal mis slaat en duidelijk de essentie van het gesprek niet kan weergeven, tenzij ik het hem voorkauw en dan nog. Zijn verslaggeving is duidelijk ondermaats hierdoor, maar ook zijn gedachtengang en gedrag zijn erg ‘springerig’.
[Verzoeker] geeft aan dat hij graag iemand zou hebben (collega psycholoog/pedagoog) die de ‘gaten’ die er voor hem vallen tijdens een gesprek kan opvullen.
Ik geef aan dat dit in de praktijk eigenlijk nooit het geval is... gesprekken met cliënten doe je meestal alleen en als hij echt stukken gesprek mist, dat het dan moeilijk zal zijn om het beroep van psycholoog uit te oefenen. Ik zeg hem dat ik hem niet kan helpen met het missen van info tijdens een gesprek en dat hij daar voor zichzelf een oplossing voor dient te zoeken, liefst onder begeleiding van een psycholoog die hem kan helpen om zijn focus beter te houden.
Zijn contacten met de gasten verlopen wel op een spontane manier.”

Daarnaast is er een ongedateerd bericht van de directeur van de stageplaats aan de stagementor R.M., waarvan niet duidelijk is of het op het voormelde verslag volgt dan wel eraan voorafgaat. De directeur brengt relaas van een eigen onderhoud dat hij met verzoeker had:

“Effe nog wat meer info i.v.m. het gesprek met [verzoeker] deze middag.
Ik heb hem het basiscompetentie-overzicht meegegeven. Bij het overlopen gaf hij zelf dadelijk aan dat de eerste competentie al onmiddellijk onvoldoende scoorde (vermelding

van respect voor ieders privacy). Hij zei dat hij begreep dat dit niet kon en had er ‘spijt’ van dat dit voorval was gebeurd. Ik had hierbij de indruk dat hij spijt had over het voorval maar minder over de feiten an sich.

Het punt dat hij te weinig, tot geen, orde had erkende hij enigszins. Hij zou eraan werken, maar tegelijkertijd straalde hij uit dat het al een hopeloze zaak was. Hij bleef dan ook heel erg hangen in enkele praktische punten, zoals zijn tas niet in de weg leggen, zich beperken tot een hoekje van het bureel, ... uiteindelijk had hij dan de opdracht voor mij om op zoek te gaan naar een apart bureel. Hierop heb ik hem aangesproken dat hij met zijn laptop overal in het gebouw kan gaan zitten en dat er lege tafels genoeg zijn.

Zijn rondewanden woensdagavond zag hij als een surplus maar hij gaf hierbij dadelijk aan dat hij dit werk ook thuis had kunnen doen, waarop ik dat dan ook nog maar heb bevestigd.

Hij heeft zijn eerste week als ‘goed’ ervaren. Hierop heb ik hem verteld dat wij toch meer verwachten. Ik haalde aan dat ik hem nogal ‘zweverig’ vond en te weinig op deze planeet aanwezig. Hij ging hier duidelijk niet mee akkoord. “Iedereen laat zijn aandacht wel eens afdwalen” en “ik ben zeker in staat om de essentie te vatten” kwamen er dan gezwind achteraan. Hier heb ik hem toch effe moeten duidelijk maken dat we op een andere golf lengte zitten. Ik heb het voorbeeld van zijn neerslag (gesprek [G.]) en opstart van [F.] aangehaald waarbij dit duidelijk niet het geval was. Hij probeerde er zich uit te praten maar zonder veel succes. Toen ging bij mij het laatste sprankeltje hoop eraan. Hij ziet, zoals de school ook aangeeft, geen eigen groepunten en leerpotentieel. Hij zal de theoretische kennis wel hebben, anders was hij niet tot dit punt geraakt, maar kan ze onmogelijk in de praktijk brengen.

Het feit dat hij nadien aan u aangeeft dat het een goed/ positief gesprek was, bevestig[t] dit laatste alleen maar. Mocht ik vroeger tijdens mijn stage een dergelijk gesprek hebben gehad met mijn directeur, ik zou de eerste uren niet op mijn gemak zijn, laat staan een ‘positief’ gevoel eraan overhouden...

Enfin, ik vind het heel jammer voor de jong[en] maar we hebben niet de middelen om iemand in die mate individueel te begeleiden (Zelfs onze gasten moeten het stellen met 1 begeleider per 7).

Daarnaast zie ik ook op langere termijn geen meerwaarde voor Tandem, terwijl dat op voorhand wel een duidelijke voorwaarde was.

Veel succes morgen met het gesprek en mocht er nog iets zijn dan hoor, of lees, ik het wel!”

Eveneens ongedateerd is het stuk ‘Beoordeling [verzoeker] en beslissing om de stage af te breken’ van de stagementor. Hierin is te lezen:

“We merken bij [verzoeker] volgende incompetenties:

- Gebrek aan sociale vaardigheden mbt algemene omgangsvormen
  - We hebben hier niet de gewoonte om iedereen een hand te geven (60 gasten met mentale beperking en 40 personeelsleden), maar het valt hem niet op dat dit niet gebruikelijk is.
  - Hij verlaat de activiteiten zonder iets te zeggen tegen de begeleiding die bij hem stond.
  - Hij loopt personeel gewoon om i.p.v. te vragen “mag ik even passeren”.

- Hij neemt plaats op een vergadering en plaatst gewoon zijn flesje op de papieren van degene die naast hem zit.
  - Hij komt zo dichtbij dat andere personeelsleden zich bedreigd voelen in hun persoonlijke ruimte
  - Hij gedraagt zich “vreemd”: naar het plafond staren bij een vergadering, rare grimassen trekken met zijn gelaat, plots (vrijwel “ongecontroleerde”) bewegingen met hoofd, armen en benen, spelen met de instellingen van de ligfiets, mee beginnen roepen met de gasten op de begeleiding (i.p.v. het even te komen zeggen), ...
  - Indien je hem op enkele van deze “vreemde” gedragingen aanspreekt, lijkt hij dit zelf niet in te zien; meer nog hij beseft totaal niet hoe zijn gedrag en communicatie overkomt op anderen.
- Gebrek aan communicatieve vaardigheden:
- Hij stelt geen vragen, ook niet indien je vraagt of alles duidelijk is.
  - Vragen die er wel zijn worden via mail doorgestuurd terwijl stagmentor en stagiaire hetzelfde bureau delen.
  - Hij stoort een vergadering tot 3 maal toe door binnen en buiten te lopen, zonder iets te zeggen. Indien hij erop aangesproken wordt (“[verzoeker] wat ben je aan het doen, want het is wel storend dat je 3x na elkaar binnen en buiten loopt”), blijkt hij op zoek naar zijn stagmentor.
  - Tijdens een gesprek over het verloop van de eerste week plots niets meer antwoorden en wegkruipen (als een kleuter) achter zijn mouw
  - Niet lijken te vatten wat je hem probeert duidelijk te maken m.b.t. zijn eigen functioneren binnen de voorziening.
  - Kan zich niet inleven in de belevingswereld en cognitieve niveau van de gasten (doelgroep mentale beperking). Corrigeert een gast die vraagt of hij komt kijken door te zeggen “nee nee ik kom observeren”, ziet niet in dat dit hetzelfde is...
  - Gebruikt te moeilijk taalgebruik voor de gasten.
  - Tijdens een gesprek met de gast stelt hij enkele vragen, maar de gast antwoord iets compleet naast de kwestie. Dit lijkt hem totaal niet op te vallen en hij stelt gewoon de volgende vraag evenmin met gepast antwoord en dit tot 3 maal toe. Als ik vraag of hij nu een antwoord heeft op zijn vragen zegt hij enkel “ja ik heb haar verstaan”. Dus stel ik de vraag opnieuw, maar hij vat niet dat hij inderdaad geen antwoord heeft op zijn vraag en dat ze gewoon compleet langs hem door praat.
  - Hij neemt dingen vaak erg letterlijk op en klampt zich vast aan één detail van, bespreking, maar kan geen abstractie maken van het geheel en zal wel een poging wagen om aan dit ene puntje te voldoen, maar de vele andere vreemde dingen die men opmerkt ziet hijzelf niet.
- Gebrek aan werkhouding
- Niet in orde met stagecontact (nog niet ondertekend), doelstellingen van de stage en evaluatieformulieren van de school nog niet ontvangen.
  - Niet in orde met zijn gezondheidsbeoordelingsonderzoek.

- Formulier van de risico-analyse zit nog in zijn map maar heeft hij op school nog niet afgegeven.
  - Uitgeleende documenten van collega's worden met ezelsoren, kruikels plooien en koffievlekken teruggeven en enkel indien je ernaar vraagt.
  - Gebruik maken van FB tijdens de werkuren of eigen persoonlijke mails zitten lezen en bij aanspreken hierover niet begrijpen dat dit niet hoort. Hij is tenslotte student...
  - Zich niet houden aan de afgesproken werktijden. Komt op tijd aan, maar is een keer tot 20.30 uur op Tandem gebleven, zonder dit vooraf te bespreken met de stagementor. Het is niet duidelijk wat hij in deze tijd nog gedaan heeft. Dit is niet gebruikelijk. Bij aanspreken hierop zegt hij dat het niet hem duidelijk is wat zijn werkuren/ pauzes zijn, terwijl we die contractueel vastgelegd hadden.
  - 's Avonds door de gebouwen lopen van hier naar daar terwijl er geen personeel, noch gasten aanwezig zijn (buiten kantooruren) op zoek naar ... ? Bij navraag geeft hij aan dat hij de hele tijd gewerkt heeft aan een verslag op het bureel. Vanuit de woonvormen heeft men hem overal zien rondlopen en stelde men zich de vraag wat hij er eigenlijk deed.
  - Overschrijden van de privacy van de stagementor door alle papieren te doorzoeken en deze dan voluit gespreid op het bureau achterlaten. Zit eveneens in kaften waar geen documenten voor hem inzitten. Zelfs nadat dit duidelijk besproken is dat dit niet kan en schending van de privacy is, gebeurt het nadien nog eens.
  - Geen doelgerichtheid m.b.t. opgelegde taken tenzij je hem constant zegt wat hij nu precies dient te doen (dit is echt lagere schoolleeftijd: werkelijk nooit gezien zelfs niet met 15-jarige stagiaires die hier leerplek-leren starten).
  - Onder invloed van drugs op de werkvlloer staan. Heeft dit toegegeven, zowel in individueel gesprek, als in gesprek met de stagebegeleider van de VUB. Geeft aan te trachten minderen met gebruiken.
- Gebrek aan beroepscompetenties
- Grote delen van een gesprek lijken niet te zijn aangekomen door het gebrek aan vermogen om zijn aandacht bij een gesprek te houden. Rondkijken door de ruimte heen, terug op zijn PC beginnen tokkelen terwijl je een opdracht concreet aan het uitleggen bent.
  - Kan niet in gesprek met gasten gaan gezien beperkte aanpassing aan de doelgroep. Kan zijn aandacht niet bij een gesprek houden.
  - Gasten merken op dat er iets niet klopt in interactie met de student. Vragen zich af of de student een bewoner is.
  - De essentie van het gesprek (cliëntbespreking) ontgaat hem helemaal.
  - In de verslaggeving van het gesprek is dit zeer duidelijk: onvolledig, chaotisch, onordelijk, ongestructureerd, gedeeltelijk afgewerkt, ...
  - Er wordt geen verschil gemaakt in observaties, interpretaties, doelstellingen of middelen.
  - Totaal geen zelfinzicht! Laat staan inzicht in de problematiek van anderen!
- Besluit:

Al mijn observaties over het functioneren van [verzoeker] lijken me eerder in de richting te gaan van een jongen met ASS-problematiek die daarbij nog tekenen vertoont van ADHD, al dan niet onder invloed van middelengebruik (drugs)/en of ontwenningsverschijnselen.

Algemene basiscompetenties ontbreken volledig. Jammer dat deze jongen reeds zover gevorderd is in zijn studie, maar ik zie het als stagementor niet als mijn taak om hem algemeen geldende normen en waarden in normale sociale interactie en werkomgeving bij te brengen.

Hij is niet in staat om aangeleerde theorie om te zetten naar de praktijk en dient in elke stap zeer concreet gestuurd en begeleid te worden. Het lukt hem niet om zelfstandig, noch systematisch tewerk te gaan. Orde en netheid zijn zeker aandachtspunten, van systematisch werken is totaal geen sprake.

Zijn beroepsvaardigheden (observatie, registratie, aandachtig luisteren, gerichte vragen stellen, gesprekstechnieken, ...) zijn ondermaats.

Daarnaast dient hij zelf eerst clean te worden alvorens hij met zijn ‘leven’ in welke vorm dan ook verder gaat, maar ik zie hem niet (nu maar ook later niet) functioneren als psycholoog en evenmin als begeleider in een opvoedkundige setting.”

Met een e-mail van 15 oktober 2019 deelt de vicedecaan, tevens voorzitter van de examencommissie, aan verzoeker mee dat uit de berichten van de stageplaats volgt dat verzoeker blijkt gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van het beroep van psycholoog, en dat bij wege van ordemaatregel de onmiddellijke stopzetting van de stage wordt opgelegd.

Verzoeker wordt uitgenodigd voor een gesprek op 21 oktober 2019, waarna over de definitieve stopzetting van de stage zal worden beslist.

Verzoeker wordt op de hoorzitting bijgestaan door de heer M.L. in diens hoedanigheid van secretaris/pedagogisch adviseur Federatie Marokkaanse Verenigingen/IQRA-school.

Met een aangetekend schrijven van 4 november 2019 deelt de vicedecaan aan verzoeker het volgende mee:

“(…)

Via dit schrijven stellen wij u in kennis van de beslissing die werd genomen om uw stage vroegtijdig te beëindigen omwille van gedragingen die blijkt geven van ongeschiktheid voor de uitoefening van het beroep waartoe de opleiding voorbereidt, conform artikel 119 van het onderwijs- en examenreglement.

Deze beslissing werd genomen op basis van:

1. het verzoek van de stageplaats (Tandem vzw) om de stage vroegtijdig stop te zetten op basis van inhoudelijke en deontologische gronden;

2. het niet functioneren tijdens de stage zoals door u bevestigd tijdens de hoorzitting d.d. 21/10/2019, vermoedelijk als gevolg van druggebruik buiten de voorziene werkuren;
3. de schending van de privacy van de stagementor, zoals door u bevestigd tijdens de hoorzitting d.d. 21/10/2019.”

Dit is de eerste bestreden beslissing.

Op 19 november 2019 tekent verzoeker tegen de beslissing van de vicedecaan een intern beroep aan.

“(…)

1. Foutieve redactie van de getroffen beslissing, schending van het zorgvuldigheidsbeginsel.

De beslissing wordt blijkbaar gekaderd in “art. 199” van het Onderwijs- en Examenreglement (zie al. 1 aangetekend schrijven 4-11-2019). Dit artikel bestaat echter niet gezien het reglement slechts 160 artikelen lang is. De vermelding van het onbekende artikel maakt dan ook de beslissing onbestaande en nietig, wegens schending van het algemeen zorgvuldigheidsbeginsel.

2. Schending art. 119 §3 Onderwijs- en Examenreglement, schending rechten van verdediging

Aan de betrokken beroeper werd geen inzage verleend van het bestaande dossier met daarin de stukken afkomstig van de stageplaats en de gegevens die over de student in het dossier zijn opgenomen.

Dit maakt schending uit van het beginsel van het recht op verdediging van berooper gelet op art. 119 §3 Examenreglement.

3. Beroepstermijn is niet ingegaan, schending rechten van verdediging, gebrek aan zorgvuldigheid

In het aangetekend schrijven is wat betreft modaliteiten tot aantekenen van beroep niet opgenomen wat noodzakelijk is.

Het schrijven laat niet toe op te maken in uitvoering van art. 153 §1 al. 1 en al. 5, in de eerste plaats wie de Voorzitter is van de Beroepscommissie respectievelijk op welk adres het aangetekend schrijven moet worden gericht, en in de tweede plaats via welke e-mail het beroep bijkomend moet worden toegezonden. Gezien een en ander wel op straffe van nietigheid is voorgescreven en gesancioneerd met verval van beroepsrechten is deze informatie zoals gezonden aan cliënt onvoldoende, en loopt de administratieve beroepstermijn niet.

4. Verzoek om stopzetting van de stage om medische redenen (art. 107 Onderwijs- en Examenreglement)

Verzoeker werd, zoals duidelijk opgemerkt door de vergadering van 21-11 en door de stageplaats, (zie voorlopig verslag en beslissing) gehinderd om normaal te functioneren binnen de stage, gelet op medische en persoonlijke problemen.

Tot de opvolging en oplossing van zijn medische en persoonlijke problemen vraagt beroeper uitstel om later een andere stage te vervullen. Beroeper heeft hulp gezocht voor behandeling en oplossing van de problematiek.

Berooper legt deze vraag voor in het kader art. 107 §1 Examenreglement, om bij wijze van afwijking niet negatief beoordeeld te worden op de voortijdig beëindigde stage, maar om een nieuw mogelijkheid te krijgen voor het stagelopen, na herstel en oplossing voor zijn medisch probleem.

Verzoek aan de beroepscommissie:

Het beroep ontvankelijk te verklaren,

Berooper vooraf een [kopie] te zenden van alle stukken van het dossier,

Berooper op te roepen voor mondeling en eventueel bijkomend schriftelijke argumentatie, Na de hoorzitting het beroep gegrond te verklaren, de eerdere beslissing te herzien en teniet te doen,

In het kader van dit beroep akte te verlenen dat:

-berooper afstand doet van de stage en deze niet verder zet om medische redenen,

-dat hij – om medische reden – niet negatief wordt beoordeeld op de afgebroken stage,

-dat hij kan worden beoordeeld later na een nieuwe stage te hebben doorlopen, en dit na oplossing en opvolging van de medische problematiek.”

De beroepscommissie behandelt dit beroep in zitting van 2 december 2019. Na de betrokken docent en verzoeker, bijgestaan door zijn raadsman, te hebben gehoord, beslist de beroepscommissie om het intern beroep ongegrond te verklaren.

“(...)

Als *eerste grief* haalt de student ‘foutieve redactie van de getroffen beslissing’ en een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel aan, om reden dat de “*beslissing wordt blijkbaar gekaderd in “art. 199” van het Onderwijs- en Examenreglement*”.

De beroepscommissie stelt vast dat in de eerste zin van het inleidend gedeelte van de beslissing van de vicedecaan, per vergissing verwezen wordt naar art. 199, daar waar in het motiverend gedeelte manifest melding wordt gemaakt van art. 119 van het OER, artikel dat ook volledig geciteerd wordt op de achterzijde van de kennisgeving van de beslissing van de decaan.

De verwijzing naar art. 199 betreft dan ook duidelijk een louter materiële vergissing, die bovendien ook niet determinerend is. Geenszins kan om voormelde redenen een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel worden weerhouden; de materiële vergissing maakt de beslissing niet ‘onbestaande en nietig’, zoals de student ten onrechte poogt voor te houden.

Als *tweede grief* roept de student een schending in van art. 119, 5 3 van het OER en van de rechten van verdediging. Ter ondersteuning haalt de student aan dat geen inzage werd verleend.

De beroepscommissie stelt vast dat de student wel beweert dat geen inzage werd verleend, doch hij niet aanvoert, laat staan aantoont, dat hij tijdens de procedure voor de vicedecaan

inzage heeft gevraagd, en dit hem zou geweigerd zijn. Navraag leert dat de student in casu ook geen inzage heeft gevraagd vooraleer de beslissing van de vicedecaan werd genomen, ofschoon dit recht explicet is opgenomen in art. 119 van het OER, artikel waarnaar in de oproeping voor de zitting van maandag 21.10.2019 ook explicet verwezen wordt. Derhalve heeft de student geen belang bij zijn kritiek.

Daarenboven, en de student erkent dit ook ter zitting bij monde van zijn raadsman, heeft de student voorafgaandelijk aan de zitting van de beroepscommissie inzage genomen van het dossier op intern beroep.

Ook om die reden kan de grief van de student niet worden aangenomen.

Als *derde grief* haalt de student aan dat de beroepstermijn niet is ingegaan; hij roept een schending van de rechten van verdediging en een gebrek aan zorgvuldigheid in.

De beroepscommissie stelt vast dat in de kennisgeving van de beslissing van de vicedecaan wel terecht artikel 119 van het OER wordt geciteerd, maar artikel 153 niet eveneens vermeld werd noch was een andere duiding inzake alle beroepsmodaliteiten opgenomen. Dit gebrek in de kennisgeving heeft evenwel enkel zijn repercussie inzake het aanvangen van de beroepstermijn, doch brengt geenszins de nietigheid van de bestreden beslissing met zich mee.

De beroepscommissie wijst er verder nog op dat de student een intern beroep heeft ingediend, hierin bijgestaan door zijn raadsman, waarbij hij de in het verzoekschrift ontwikkelde middelen nog kon aanvullen ter zitting van 02.12.2019. De aangevoerde schending van de rechten van verdediging, die ook niet nader wordt uitgewerkt, mist elke grondslag.

Als *vierde en laatste grief* haalt de student tot slot aan dat hij ‘gelet op medische en persoonlijke problemen gehinderd werd om normaal te functioneren binnen de stage’, hetgeen ook opgemerkt werd ‘door de vergadering van 21-11 en door de stageplaats’. Hij koppelt hieraan een ‘verzoek om stopzetting van de stage om medische reden’ onder verwijzing naar art. 107 van het OER.

De beroepscommissie laat vooreerst gelden dat art. 107 van het OER betrekking heeft op het recht van elke student op inclusieve examens. De VUB hecht veel belang aan de principes van gelijke kansen d.m.v. inclusief onderwijs en inclusieve examens waarbij redelijke flexibiliteit kan worden toegestaan aan een student in een bijzondere situatie (zoals voor studenten met een functiebeperking, werkstudenten, ...). Hiertoe bevat art. 107 een concrete procedure met ook specifieke deadlines.

In casu kan de student niet dienstig verwijzen naar dit artikel; niet alleen heeft hij de procedure hiertoe niet gevolgd (noch voor het aanvragen van het statuut, noch voor het aanvragen van specifieke maatregelen), evenmin toont de student aan dat hij zich in een bijzondere situatie bevindt zoals bedoeld door art. 107 van het OER waarin redelijke maatregelen op zijn plaats zijn, temeer de student zijn verzoek ook geen betrekking heeft op een specifieke maatregel (zoals meer tijd, extra toelichting, ...) doch op het stopzetten van de stage en dit op een ogenblik dat door de vicedecaan in toepassing van art. 119 al tot zulke stopzetting werd besloten op basis van de specifieke gedragingen van de student die noopten tot toepassing van dit artikel.

De beroepscommissie stelt hierbij ook vast dat de student de motieven van de bestreden beslissing – dewelke hier als hernomen moeten worden beschouwd – op zich niet weerlegt, doch dat hij deze motieven integendeel uitdrukkelijk bevestigt, zo ook ter zitting. Ook de inhoud van de verklaringen van de stageplaats, die zich in het dossier bevinden, wordt explicet als correct aangeduid door de student en zijn raadsman.

In casu stelt de beroepscommissie dan ook vast, en dit op basis van de stukken van het dossier en de bevestiging door de student tijdens de gesprekken op de stageplaats (in aanwezigheid van de stagebegeleider en stagmentor), als bij de vicedecaan en ook ter zitting van de beroepscommissie, dat de student door zijn gedragingen blijkt heeft gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van het beroep als psycholoog.

Evenzeer erkent de raadsman van de student ter zitting trouwens dat de student zijn stage huidig academiejaar onmogelijk kan verderzetten; de student zou medische begeleiding in een groepspraktijk gezocht hebben.

In de gegeven omstandigheden besluit de beroepscommissie dat de beslissing van de vicedecaan terecht genomen werd, en deze beslissing bevestigd moet worden.

De stopzetting van de stage impliceert dat de student geen recht heeft op een tweede examenkans huidig academiejaar, hetgeen ook aansluit bij de verklaring van de student dat hij zijn stage huidig academiejaar niet kan verderzetten.

VI.BESLUIT

Om deze redenen beslist de interne beroepscommissie dat het beroep van de student ontvankelijk doch ongegrond is. De bestreden beslissing wordt bevestigd.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar antwoordnota werpt verwerende partij op dat het beroep niet ontvankelijk is in zover het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing, aangezien de interne beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt en haar beslissing derhalve in de plaats is gekomen van de initiële beslissing van de vicedecaan.

Verzoeker spreekt dit in zijn wederantwoordnota niet tegen.

Beoordeling

Of een initiële studievoortgangsbeslissing in de huidige stand van de procedure nog het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad, is afhankelijk van de omvang van de bevoegdheid van het orgaan dat instaat voor de behandeling van het intern beroep, dat de student op straffe van onontvankelijkheid van zijn beroep bij de Raad eerst dient uit te putten.

Te dezen luidt artikel 153, §2 van het onderwijs- en examenreglement als volgt:

“§2. Het beroep leidt tot:

- de gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van onontvankelijkheid ervan, beslissing die zowel door de beroepscommissie als door de voorzitter kan worden genomen;
- een beslissing van de beroepscommissie, die de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt, of herziet.

(...”)

Hieruit blijkt dat de interne beroepscommissie beschikt over volheid van bevoegdheid.

Die volheid van bevoegdheid heeft tot gevolg dat de beslissing van het beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbeslissing, die dan op haar beurt uit de rechtsorde verdwijnt en bijgevolg niet meer in rechte aanvechtbaar is.

De exceptie is gegrond. Het beroep is niet ontvankelijk ten aanzien van de eerste bestreden beslissing, en enkel ontvankelijk ten aanzien van de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

V. Onderzoek van de middelen

Eerste middel

Verzoeker steunt een eerste middel op een foutieve vermelding van de rechtsgrond in de initiële beslissing en een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker werpt op dat de initiële beslissing melding maakt van ‘artikel 199’ van het onderwijs- en examenreglement, terwijl dat artikel niet bestaat. Verzoeker betwist de visie van de interne beroepscommissie dat de verdere vermelding van het juiste artikelnummer in haar beslissing, de onzorgvuldigheid en de nietigheid van de beslissing van de vicedecaan kan wegnemen.

In haar antwoordnota replaceert verwerende partij:

“Los van de vaststelling dat de grief van verzoekende partij minstens deels uitgaat van een verkeerde lezing van het bewuste motief van de bestreden beslissing, laat verwerende partij gelden dat het niet is omdat verzoekende partij het niet eens is met de motivering van de beslissing van de interne beroepscommissie, dat zij ook aantoont dat de beroepscommissie onzorgvuldig zou hebben gehandeld.

De verzoekende partij laat na aan te duiden waaruit het beweerde onzorgvuldig optreden van de beroepscommissie precies bestaat, en met welk element de beroepscommissie bijvoorbeeld ten onrechte geen rekening zou hebben gehouden. Bij gebreke van een voldoende duidelijke en precieze omschrijving van de wijze waarop verzoekende partij het zorgvuldigheidsbeginsel geschonden acht, kan er geen sprake zijn van een ontvankelijk middel (zie ook de rechtspraak van de Raad van State i.v.m. het begrip ‘middel’).

Het is dan ook geheel ten overvloede dat verwerende partij laat gelden dat de beroepscommissie terecht heeft gemotiveerd dat “*Als eerste grief haalt de student ‘foutieve redactie van de getroffen beslissing’ en een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel aan, om reden dat de “beslissing wordt blijkbaar gekaderd in “art. 199” van het Onderwijs- en Examenreglement*”.

De beroepscommissie stelt vast dat in de eerste zin van het inleidend gedeelte van de beslissing van de vicedecaan, per vergissing verwezen wordt naar art. 199, daar waar in het motiverend gedeelte manifest melding wordt gemaakt van art. 119 van het OER, artikel dat ook volledig geciteerd wordt op de achterzijde van de kennisgeving van de beslissing van de decaan.

De verwijzing naar art. 199 betreft dan ook duidelijk een louter materiële vergissing, die bovendien ook niet determinerend is. Geenszins kan om voormelde redenen een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel worden weerhouden; de materiële vergissing maakt de beslissing niet ‘onbestaande en nietig’, zoals de student ten onrechte poogt voor te houden.”

Verzoekende partij toont niet anders aan. Het eerste middel is onontvankelijk, minstens ongegrond.”

In zijn wederantwoordnota handhaaft verzoeker zijn argumentatie. Hij voegt eraan toe dat niemand er moet vanuit gaan dat verwerende partij per vergissing verkeerde artikelen vermeldt in beslissingen die individuele rechten raken, en dat zowel de beslissing als het vooraf horen moeten worden overgedaan.

Beoordeling

De vermelding in de beslissing van de vicedecaan

“Op maandag 21 oktober 2019 werd u om 17u00 op het Decanaat van de Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen gehoord in het kader van artikel 199 van het Onderwijs- en examenreglement VUB”

betreft, wat de verwijzing naar het artikelnummer aangaat, kennelijk een materiële misslag. Verzoeker zet niet uiteen op welke wijze zijn rechten hierdoor zouden zijn geschaad.

Voor zover het al aan de Raad zou toekomen om dit in de plaats van verzoeker na te gaan, kan de Raad enkel vaststellen dat hij ook niet spontaan inziet hoe verzoekers rechten zouden zijn aangetast. Bovendien vermelden zowel de mededeling van de ordemaatregel d.d. 15 oktober 2019 met uitnodiging voor de hoorzitting enerzijds, als de beslissing van de vicedecaan in een volgende paragraaf anderzijds, zowel het correcte artikelnummer (119) als de integrale weergave van die bepaling.

De beslissing van de vicedecaan is door deze beperkte materiële misslag niet onregelmatig, laat staan dat er sprake zou zijn van een onregelmatigheid die doorwerkt tot in de bestreden beslissing.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

In een tweede middel beroept verzoeker zich op een schending van artikel 119, §3 van het onderwijs- en examenreglement en van de rechten van verdediging.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat hem noch in het raam van de procedure voor de vicerector, noch bij de behandeling door de beroepscommissie (“initieel”) inzage werd verleend van het dossier, en dat de beroepscommissie uiteindelijk wel inzage, maar geen kopie heeft afgeleverd.

Verzoeker noemt de vermelding in de bestreden beslissing dat verzoeker inzage kon nemen “geheel onjuist”, omdat dit enkel voor zijn raadsman mogelijk was.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij:

“Verwerende partij laat vooreerst gelden dat verzoekende partij zich beperkt tot vage beschouwingen, die ook door geen enkel stuk gestaafd worden. Om die reden kan deze kritiek al niet worden weerhouden.

Zoals verzoekende partij zelf erkent, heeft zij bovendien vóór de zitting van 02.12.2019 inzage kunnen nemen van het dossier. Op geen enkel ogenblik, en verzoekende partij houdt dit als dusdanig ook niet voor, heeft zij naderhand nog aangedrongen op een kopiename. Verzoekende partij heeft dan ook geen enkel belang bij haar kritiek.

Daarenboven heeft verzoekende partij in het kader van de interne beroepsprocedure ook geen schending aangevoerd van de rechten van verdediging om reden dat haar geen kopie zou zijn verstrekt van het bestaande dossier. In zoverre verzoekende partij meende dat zij een recht op kopiename kon afdwingen tijdens de procedure van de interne beroepscommissie, stond het haar vrij hierover een middel aan te voeren, minstens op de zitting van de beroepscommissie van 02.12.2019. Verzoekende partij heeft zulks evenwel, het wege herhaald, niet gedaan.

Naast het gebrek aan belang bij haar kritiek, stelt verwerende partij tevens vast dat verzoekende partij derhalve voor het eerst in het kader van haar extern beroep een nieuw middel aanvoert dienomtrek. Gelet op het annulatiecontentieux, kan verzoekende partij evenwel niet dienstig in het kader van haar extern beroep nieuwe grieven aanvoeren, dewelke zij niet eerder heeft opgeworpen in het interne beroep ofschoon zij daartoe de mogelijkheid had (zie ook art. 11.294, 2, vierde lid Codex Hoger Onderwijs).

Verzoekende partij toont overigens ook niet aan dat het ‘recht op verdediging als algemeen rechtsbeginsel’ ook een recht op kopiename impliceert in het kader van een interne beroepscommissie gericht tegen een beslissing van de vicedecaan in toepassing van art. 119 OER.

Naar inzichten van verwerende partij verliest verzoekende partij ook uit het oog dat “*de rechten van verdediging in administratieve aangelegenheden, behoudens andersluidend voorschrift, slechts van toepassing zijn op bestraffende maatregelen*”, zoals ook blijkt uit recente rechtspraak van de Raad van State dienomtrek (RvS 26 november 2018, nr. 243.043, <http://www.raadvanstate.be>). In casu toont verzoekende partij niet aan dat de beslissing van de vicedecaan tot stopzetting van de stage, die in het kader van de Codex Hoger Onderwijs begrepen moet worden als een maatregel van studievoortgangsbewaking (art. II.246, 2), als een bestraffende maatregel kan worden aangezien.

Ook om die reden kan geen schending van de rechten van verdediging worden weerhouden. Verzoekende partij haar betoog faalt dan ook volkomen.

Waar verzoekende partij nog voorhoudt dat in de bestreden beslissing ten onrechte vermeld wordt dat de student inzage kon nemen, gaat zij voorbij aan:

- zowel de expliciete vermelding in art. 1 19, 3 van het inzagerecht van de student tijdens de procedure voor de (vice)decaan. Verzoekende partij werd hierop ook gewezen in de uitnodiging voor de zitting van maandag 21.10.2019 (stuk 2b);

- als aan de terechte motieven van de bestreden beslissing alsdat “de beroepscommissie stelt vast dat de student wel beweert dat geen inzage werd verleend, doch hij niet aanvoert, laat staan aantoon, dat hij tijdens de procedure voor de vicedecaan inzage heeft gevraagd, en dit hem zou geweigerd zijn. Navraag leert dat de student in casu ook geen inzage heeft gevraagd vooraleer de beslissing van de vicedecaan werd genomen, (ofschoon dit recht expliciet is opgenomen in art. 119 van het OER, artikel waarnaar in de oproeping voor de zitting van maandag 21.10.2019 ook explicet verwezen wordt. Derhalve heeft de student geen belang bij zijn kritiek.)”.”

In zijn wederantwoordnota dupliceert verzoeker nog dat de vraag om kopie van de stukken werd gesteld in het verzoekschrift op intern beroep.

Beoordeling

Verzoeker heeft in zijn verzoekschrift op intern beroep gevraagd om kopie van de stukken van het dossier te ontvangen. Die kopie is aan verzoeker niet verleend.

Mogelijk is het niet netjes om in het raam van de openbaarheid van bestuur een gevraagde kopie, waarop verzoeker aanspraak kan maken, niet ter beschikking te stellen.

Die vaststelling daargelaten, heeft de raadsman van verzoeker tijdens de zitting van de interne beroepscommissie niet om een uitstel gevraagd, bijvoorbeeld om bijkomende middelen op te werpen – of de mogelijkheid daartoe te onderzoeken – nadat die raadsman inzage in het dossier had gekregen. Evenmin werd om een uitstel gevraagd omdat verzoeker ook zelf inzage van het dossier wou nemen, mocht die mogelijkheid enkel aan zijn raadsman zijn verleend zoals verzoeker thans voorhoudt.

In de bestreden beslissing is uitdrukkelijk vermeld:

“Daarenboven, en de student erkent dit ook ter zitting bij monde van zijn raadsman, heeft de student voorafgaandelijk aan de zitting van de beroepscommissie inzage genomen van het dossier op intern beroep.”

Een en ander doet minstens twijfel rijzen omtrent verzoekers belang bij dit middel.

Die twijfel wordt niet ten goede van verzoeker gekeerd door de vaststelling dat verzoeker, nadat hij dan toch minstens samen met de antwoordnota en het administratief dossier van alle stukken kennis heeft genomen, in zijn wederantwoordnota geen bijkomende middelen opwerpt, noch de moeite neemt te duiden welke stukken op dat ogenblik voor hem nieuw zijn en waarom dat hem in de uiteenzetting van zijn standpunt heeft gehinderd.

De loutere stelling dat “inzake gevuld door [k]opie ervan” voor gevolg heeft “dat de argumentatie precie[z]er en uitdrukkelijker mogelijk is ten aanzien van onder meer [] de

bestaande overmacht door medische reden voor beroeper, die de stage onmogelijk maakte” is onvoldoende concreet en volstaat derhalve in dat opzicht niet.

Het tweede middel wordt verworpen.

Derde middel

In een derde middel zoekt verzoeker steun in de rechten van verdediging en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat bij de kennisgeving van de beslissing van de vicedecaan de beroepsmodaliteiten niet, of alleszins niet volledig waren vermeld. Zo was het voor verzoeker onduidelijk wie de voorzitter van de beroepscommissie was en via welk e-mailadres het intern beroep moest worden toegezonden.

Aangezien een en ander op straffe van nietigheid is voorgeschreven, is verzoeker van oordeel dat de beroepstermijn niet is aangevangen. De verwijzing, in de bestreden beslissing, naar artikel 153 van het onderwijs- en examenreglement kan daar volgens verzoeker niet aan verhelpen, omdat deze bepaling zelf “onzorgvuldig is opgesteld en dus nietig is geformuleerd”.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij als volgt:

“Naar inzichten van verwerende partij laat verzoekende partij na op voldoende en precieze wijze aan te geven op welke wijze de door haar aangehaalde rechtsregels door de beslissing van de interne beroepscommissie van 02.12.2019 in concreto zouden worden geschonden. Bij gebreke hiervan, kan er geen sprake zijn van een ontvankelijk middel.

Het is dan ook geheel ten overvloede, in antwoord op de concrete kritiek van de verzoekende partij, dat verwerende partij erop wijst dat verzoekende partij ook uit het oog verliest dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen als annulatierechter oordeelt over het verzoek tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie, doch niet bevoegd is om art. 153 OER te vernietigen.

Daarenboven gaat verzoekende partij met haar kritiek, los van de vaststelling dat deze feitelijke en juridische grondslag mist, ook volledig voorbij aan de werkelijke motieven van de bestreden beslissing, met name dat:

“Als derde grieft haalt de student aan dat de beroepstermijn niet is ingegaan; hij roept een schending van de rechten van verdediging en een gebrek aan zorgvuldigheid in.

De beroepscommissie stelt vast dat in de kennisgeving van de beslissing van de vicedecaan wel terecht artikel 119 van het OER wordt geciteerd, maar artikel 153 niet eveneens vermeld werd noch was een andere duiding inzake alle beroepsmodaliteiten opgenomen. Dit gebrek in de kennisgeving heeft evenwel enkel zijn repercussie inzake het aanvangen van de beroepstermijn, doch brengt geenszins de nietigheid van de bestreden beslissing met zich mee.

De beroepscommissie wijst er verder nog op dat de student een intern beroep heeft ingediend, hierin bijgestaan door zijn raadsman, waarbij hij de in het verzoekschrift ontwikkelde middelen nog kon aanvullen ter zitting van 02.12.2019. De aangevoerde schending van de rechten van verdediging die ook niet nader wordt uitgewerkt, mist elke grondslag.” (onderlijning toegevoegd)”

Verzoeker zijnerzijds herneemt in zijn wederantwoordnota zijn argumenten.

Beoordeling

De vermelding van de beroepsmodaliteiten maakt geen deel uit van de interne of de externe wettigheid van de bestreden beslissing.

Voor zover artikel II.21 van het Bestuursdecreet al op verwerende partij van toepassing is, kan de sanctie op het niet of niet-volledig meedelen van de beroepsmodaliteiten er conform die bepaling enkel in zijn gelegen dat de beroepstermijn pas aanvangt vier maanden na de kennisgeving van de beslissing.

Verzoeker heeft een vormelijk ontvankelijk intern beroep ingesteld; het door verzoeker aangevoerde gebrek in de mededeling van de beroepsmodaliteiten heeft hem derhalve niet verhinderd zijn rechten te doen gelden.

Het laat zich bijgevolg niet spontaan aanzien wat precies verzoekers belang bij dit middel is.

Het middel is, voor zover ontvankelijk, ongegrond.

Vierde middel

In een vierde middel beroept verzoeker zich op de artikelen 107 en 111 van het onderwijs- en examenreglement, het redelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat hij doorheen de procedure heeft opgemerkt dat hij omwille van medische en persoonlijke redenen werd verhinderd om tijdens de stage normaal te functioneren. Hij vroeg, tot de opvolging en oplossing van deze problemen, om een uitstel om later een andere stage te vervullen.

Aan de bestreden beslissing verwijt verzoeker dat zij deze werkelijkheid mistent. Hij betwist ook het motief dat hij een aanvraag op grond van artikel 107 van het onderwijs- en examenreglement eerder had moeten indienen, omdat hij zich niet ten volle van zijn aandoening bewust was.

Door verzoekers problematiek niet te onderzoeken, schendt de bestreden beslissing volgens verzoeker het zorgvuldigheidsbeginsel.

In haar antwoordnota replaceert verwerende partij het volgende:

“Verwerende partij stelt vooreerst vast dat de verzoekende partij in gebreke blijft aan te duiden om welke reden zij het redelijkheidsbeginsel geschonden acht. In die zin is het middel onontvankelijk.

Verder verwijst verzoekende partij voor het eerst naar art. 111 OER; in de mate verzoekende partij waar zij “*deze vraag voorlegt in het kader van art. 107, §1 en 111 van het examenreglement*” een beoordeling ten gronde door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen beoogt, kan zij hierbij niet gevuld worden (zie ook de uiteenzetting onder randnummer 3).

Verwerende partij laat tevens gelden dat ook de voorgehouden schending van het zorgvuldigheidsbeginsel niet kan worden aangenomen. De kritiek van verzoekende partij berust op een foutieve lezing van een zeer beperkt gedeelte van de motivering; verzoekende partij gaat hierbij voorbij aan het geheel van de motieven, dewelke als volgt luiden:

“*Als vierde en laatste grief haalt de student tot slot aan dat hij ‘gelet op medische en persoonlijke problemen gehinderd werd om normaal te functioneren binnen de stage’, hetgeen ook opgemerkt werd ‘door de vergadering van 21-11 en door de stageplaats’. Hij koppelt hieraan een ‘verzoek om stopzetting van de stage om medische reden’ onder verwijzing naar art. 107 van het OER.*

De beroepscommissie laat vooreerst gelden dat art. 107 van het OER betrekking heeft op het recht van elke student op inclusieve examens. De VUB hecht veel belang aan de principes van gelijke kansen d.m.v. inclusief onderwijs en inclusieve examens waarbij redelijke flexibiliteit kan worden toegestaan aan een student in

een bijzondere situatie (zoals voor studenten met een functiebeperking, werkstudenten, ...). Hiertoe bevat art. 107 een concrete procedure met ook specifieke deadlines.

In casu kan de student niet dienstig verwijzen naar dit artikel: niet alleen heeft hij de procedure hier toe niet gevolgd (noch voor het aanvragen van het statuut, noch voor het aanvragen van specifieke maatregelen), evenmin toont de student aan dat hij zich in een bijzondere situatie bevindt zoalsbedoeld door art. 107 van het OER waarin redelijke maatregelen op zijn plaats zijn, temeer de student zijn verzoek ook geen betrekking heeft op een specifieke maatregel (zoals meer tijd, extra toelichting, ...) doch op het stopzetten van de stage en dit op een ogenblik dat door de vicedecaan in toepassing van art. 119 al tot zulke stopzetting werd besloten op basis van de specifieke gedragingen van de student die noopten tot toepassing van dit artikel.

De beroepscommissie stelt hierbij ook vast dat de student de motieven van de bestreden beslissing – dewelke hier als hernomen moeten worden beschouwd – op zich niet weerlegt, doch dat hij deze motieven integendeel uitdrukkelijk bevestigt, zo ook ter zitting. Ook de inhoud van de verklaringen van de stageplaats, die zich in het dossier bevinden, wordt expliciet als correct aangeduid door de student en zijn raadsman.

In casu stelt de beroepscommissie dan ook vast, en dit op basis van de stukken van het dossier en de bevestiging door de student tijdens de gesprekken op de stageplaats (in aanwezigheid van de stagebegeleider en stagmentor) als bij de vicedecaan en ook ter zitting van de beroepscommissie dat de student door zijn gedragingen blijk heeft gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van het beroep als psycholoog.

Evenzeer erkent de raadsman van de student ter zitting trouwens dat de student zijn stage huidig academiejaar onmogelijk kan verderzetten: de student zou medische begeleiding in een groepspraktijk gezocht hebben.

In de gegeven omstandigheden besluit de beroepscommissie dat de beslissing van de vicedecaan terecht genomen werd, en deze beslissing bevestigd moet worden.” (markering toegevoegd).

Verzoekende partij weerlegt niet dat zij in het kader van een intern beroep gericht tegen de beslissing van de vicedecaan tot stopzetting van de stage, niet dienstig kan verwijzen naar art. 107; evenmin weerlegt zij dat zij de motieven van de oorspronkelijk bestreden beslissing ter zitting van de beroepscommissie van 02.12.2019 expliciet bevestigd heeft.”

In de wederantwoord luidt het nog dat verzoeker “uitdrukkelijk afstand” doet “van de vervulling van de stage nu”.

Beoordeling

In zijn intern beroep erkent verzoeker dat hij tijdens zijn stage niet normaal heeft gefunctioneerd. Hij schrijft dit toe aan een medische problematiek, maar legt daaromtrent geen stukken voor.

Hij doet dit evenmin samen met zijn verzoekschrift voor de Raad. Slechts met de wederantwoordnota brengt verzoeker een stuk 6 voor, zijnde een kopie van een e-mail aan de administratie van een ziekenhuis, waarin verzoeker stelt: “*Ik ben normaal gezien morgen (10u) aanwezig voor een consultatie.*”

Deze e-mail dateert van 23 december 2019. Nog daargelaten dat de feedback omtrent verzoekers problematisch gedrag op de stage reeds dateert van 4 oktober 2019, kan de Raad er moeilijk omheen (i) dat de stopzetting van de stage bij ordemaatregel werd opgelegd op 15 oktober 2019, (ii) dat verzoeker op een hoorzitting van 21 oktober 2019 met zijn gedrag werd geconfronteerd, (iii) dat de beslissing tot definitieve stopzetting van de stage door de decaan werd genomen op 4 november 2019 en (iv) dat verzoeker op 19 november 2019 een intern beroep instelde.

Verzoeker had ampel tijd om zo niet een diagnose, dan minstens een meer concreet bewijs van aanvang van behandeling voor te leggen dan een e-mail naar een onbestemde dienst van een ziekenhuis.

Krachtens artikel II.295, §1 van de Codex Hoger Onderwijs kan een verzoekende partij aan het verzoekschrift de overtuigingsstukken toevoegen die zij nodig acht. Zij kan naderhand slechts bijkomende overtuigingsstukken aan het dossier laten toevoegen, voor zover deze bij de opmaak van het verzoekschrift nog niet aan de verzoekende partij bekend waren.

Verzoekers stuk 6 voldoet niet aan dit voorschrift en wordt buiten het debat gelaten. Louter ten overvloede stipt de Raad aan dat het stuk ook, zoals hiervoor is vastgesteld, inhoudelijk nietszeggend is.

In deze omstandigheden kan aan de interne beroepscommissie niet het oordeel worden verweten dat verzoeker zich niet op artikel 107 van het onderwijs- en examenreglement kan beroepen. Deze bepaling luidt:

Artikel 107 (inclusiviteit)

§1. Alle examenactiviteiten dienen inclusief te zijn. Elke student moet gelijke kansen krijgen. Hiervoor kan het nodig zijn om redelijke flexibiliteit (volgens criteria van haalbaarheid, aanvaardbaarheid en verdedigbaarheid) in te roepen, waarbij afwijkingen afgesproken worden voor de individuele student in een specifieke situatie. Als een redelijke afwijking wordt beschouwd, de afwijking die geen disproportionele belasting betekent. Een redelijke flexibele afwijking maakt examens meer haalbaar voor de student,

blijft aanvaardbaar voor de docent en is verdedigbaar naar medestudenten of de onderwijsinstelling toe. De student wint advies in bij Studiebegeleiding of de dienst topsport en studie van waaruit op basis van een professioneel attest en een gesprek met een studentenpsycholoog van Studiebegeleiding een gemotiveerde vraag gesteld wordt aan de docent en dit onder verantwoordelijkheid van de decaan. Een beslissing tot weigering van de gevraagde aanpassingen kan gemotiveerd zijn op grond van een door de instelling gemaakte afweging dat de gevraagde aanpassing afbreuk doet aan de mogelijkheid de domeinspecifieke leerresultaten van de opleiding te bereiken of aan de mogelijkheid om andere doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal te verwezenlijken. Studenten met functiebeperkingen kunnen overeenkomstig artikel 154 binnen de instelling beroep aantekenen tegen deze weigering van aanpassingen.

§2. Reflexstudenten richten hun vraag voor redelijke flexibele examenaanpassingen uiterlijk op volgende data aan Studiebegeleiding:

- eerste examenperiode eerste zittijd: 1 december
- tweede examenperiode eerste zittijd: 1 mei
- tweede zittijd: 15 juli

§3. Er wordt steeds getracht om in dialoog tot een werkbare regeling te komen. Indien er moeilijkheden in deze dialoog ontstaan, dan kan de tussenkomst van de facultaire ombudspersoon gevraagd worden.”

Verzoeker heeft geen vraag tot aanpassingen ingediend en het artikel is op verzoeker dan ook niet van toepassing.

Voorts is de Raad van oordeel dat de feitelijke gedragingen van verzoeker zoals zij in het administratief dossier zijn gedocumenteerd en door verzoeker niet worden tegengesproken, in het licht van de gevolgde opleiding in redelijkheid kunnen volstaan om een stopzetting van de stage te verantwoorden.

Voor zover verzoeker zijn gedrag wijdt aan een drugverslaving, kan *prima facie* bezwaarlijk worden aanvaard dat het gaat om een element van overmacht, aangezien dit precies impliceert dat het gaat om omstandigheden buiten de wil en invloed van verzoeker. In de mate dat verzoekers gedrag daarnaast – op het eerste gezicht niet zonder overtuigingskracht – wordt verklaard door andere aandoeningen zoals een ontwikkelingsstoornis (ASS en/of ADHD), kan er mogelijk wel sprake zijn van overmacht, maar dit neemt dan weer niet weg dat verzoeker – minstens op dit ogenblik – op voldoende overtuigende gronden ongeschikt wordt geacht voor de uitoefening van het beroep van psycholoog.

Het gegeven dat verzoeker in zijn wederantwoordnota zelf “uitdrukkelijk afstand [doet] van de vervulling van de stage nu” omdat hij zonder behandeling niet in staat is om deze stage verder af te werken, is niet van aard om het bovenstaande tegen te spreken.

De beslissing die verwerende partij in toepassing van artikel II.246, §2 van de Codex Hoger Onderwijs heeft genomen, vindt in die bepaling – zoals overgenomen in artikel 119 van het onderwijs- en examenreglement – een autonome en afdoende rechtsgrond om de stage vroegtijdig te beëindigen.

De Raad ziet niet in hoe de organen van verwerende partij tot een nader onderzoek van de problemen van verzoeker hadden moeten, laat staan kunnen, overgaan.

Het middel is ongegrond.

Vijfde middel

In een vijfde middel beroept verzoeker zich op de materiëlemotiveringsplicht en een tegenstrijdigheid in de motieven.

Standpunt van partijen

Verzoeker betwist de conclusie van de bestreden beslissing dat hij ongeschikt is voor de uitoefening van het beroep van psycholoog.

Verzoeker ziet vooreerst een gebrek aan dragende motieven; er ligt voor hem geen enkel feit voor dat toelaat te besluiten dat vaststaat dat hij het beroep van psycholoog niet zal kunnen uitoefenen. Verzoeker adstreeft zijn argument door te stellen dat hij nog geen psycholoog is, maar slechts in opleiding, en dus op dit ogenblik onmogelijk met betrekking tot de toekomstige uitoefening van dat beroep kan worden beoordeeld.

Daarnaast is verzoeker – in essentie binnen dezelfde redenering – van oordeel dat de medische overmacht die hij aanvoert als verklaring voor zijn onmogelijkheid om nu te functioneren, niets zegt over zijn mogelijk functioneren nadat hij het beoogde diploma heeft behaald.

De bestreden beslissing is volgens verzoeker ook tegenstrijdig gemotiveerd, met name met de overweging dat verzoeker zijn stage “huidig academiejaar niet kan verderzetten” en met de bepalingen van artikel 292, §2 *in fine* van de Codex Hoger Onderwijs.

De motivering wordt ten slotte ook onjuist genoemd, waar wordt overwogen dat verzoeker geen specifieke maatregel vraagt om aan zijn situatie te remediëren. Verzoeker vraagt immers uitdrukkelijk om akte te nemen van het feit dat hij de stage niet verderzet.

In haar antwoordnota replaceert verwerende partij als volgt:

“In een vijfde middel voert verzoekende partij, wat de tweede bestreden beslissing betreft, een ‘gebrek aan dragende motivering, tegenstrijdige en onjuiste motivering van de getroffen beslissing, motiveringsbeginsel geschonden’ aan.

Hierbij verwijst verzoekende partij tevens naar ‘art. 292 §2 in fine Besluit VI. Reg’. Verwerende partij laat gelden dat deze omschrijving van de rechtsregel manifest onvoldoende is, nu verzoekende partij niet duidelijk maakt welk Besluit van de Vlaamse Regering zij bedoelt. In die zin is het middel onontvankelijk. Daarenboven heeft zij dienomtrent ook geen grief ontwikkeld in het interne beroep.

Evenzeer voor het eerst houdt verzoekende partij voor dat “er geen enkelfeit is dat toelaat te stellen dat beroeper het beroep van psycholoog niet zal kunnen uitoefenen”.

Verwerende partij herhaalt dat gelet op het annulatiecontentieux, verzoekende partij in het kader van haar extern beroep niet dienstig grieven kan aanvoeren, dewelke zij niet eerder heeft opgeworpen in het interne beroep (zie ook art. II.[2]94, §2, vierde lid Codex Hoger Onderwijs). Aan de beroepscommissie kan vanzelfsprekend niet worden verweten niet te hebben gemotiveerd nopens grieven die de verzoekende partij pas voor het eerst in het verzoekschrift op extern beroep aanbrengt, doch dewelke zij niet heeft ingeroepen t.a.v. de beroepscommissie.

De voorgehouden schending van de motiveringsplicht kan dan ook niet worden aangenomen.

Ten overvloede wijst verwerende partij er nog op dat de argumentatie van verzoekende partij in het kader van haar extern beroep, ook volledig in tegenstrijd is met de expliciete verklaringen op de hoorzitting van 21.10.2019 bij de vicedecaan als op de zitting van 02.12.2019 van de interne beroepscommissie. Geheel terecht werd als volgt gemotiveerd in de bestreden beslissing:

“De beroepscommissie stelt hierbij ook vast dat de student de motieven van de bestreden beslissing – dewelke hier als hernomen moeten worden beschouwd – op zich niet weerlegt. doch dat hij deze motieven integendeel uitdrukkelijk bevestigt, zo ook ter zitting. Ook de inhoud van de verklaringen van de stageplaats, die zich in het dossier bevinden, wordt explicet als correct aangeduid door de student en zijn raadsman.

In casu stelt de beroepscommissie dan ook vast, en dit op basis van de stukken van het dossier en de bevestiging door de student tijdens de gesprekken op de stageplaats (in aanwezigheid van de stagebegeleider en stagmentor), als bij de vicedecaan en ook ter zitting van de beroepscommissie, dat de student door zijn gedragingen blijkt gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van het beroep als psycholoog.

Evenzeer erkent de raadsman van de student ter zitting trouwens dat de student zijn stage huidig academiejaar onmogelijk kan verderzetten: de student zou medische begeleiding in een groepspraktijk gezocht hebben.

In de gegeven omstandigheden besluit de beroepscommissie dat de beslissing van de vicedecaan terecht genomen werd, en deze beslissing bevestigd moet worden.” (markering toegevoegd)

Verzoekende partij laat deze motieven volledig onbesproken. Wederom mist haar betoog dan ook elke grondslag.”

Verzoeker geeft in zijn wederantwoordnota nog aan dat hij wel degelijk heeft verwezen naar het besluit van 11 oktober 2013 tot codificatie van de decretale bepalingen van het hoger onderwijs.

Beoordeling

Artikel II.246, §2, eerste lid van de Codex Hoger Onderwijs luidt als volgt:

“§2. Het instellingsbestuur kan in bijzondere gevallen en op objectieve gronden de stage of een ander praktisch opleidingsonderdeel vroegtijdig beëindigen, als de student door zijn gedragingen blijkt gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van een beroep waartoe de opleiding die hij volgt, hem opleidt.

Artikel 119, §1 van het onderwijs- en examenreglement is daarvan een parafrase.

Verzoeker spant met zijn redenering de wagen voor het paard. Aangezien de voormelde bepaling betrekking heeft op de stopzetting van een stage die kadert in een opleiding tot een bepaald beroep – dat bijgevolg per definitie nog niet wordt uitgeoefend – is de beoordeling van de instelling steeds prospectief. Zij heeft, gericht als zij is tot een student, onvermijdelijk betrekking op iemand ‘in opleiding’. Het is derhalve evident niet vereist dat de student het beroep reeds ten volle uitoefent opdat de instelling de ongeschiktheid zou kunnen vaststellen.

De interpretatie die verzoeker voorstaat, zou artikel II.246, §2 van de Codex Hoger Onderwijs zinledig maken. Wie reeds het beroep beoefent, is immers in regel niet als student ingeschreven en evenmin aan de beoordeling van de hogeronderwijsinstelling onderworpen.

Ook het betoog inzake de tegenstrijdige motivering overtuigt niet.

Vooreerst zij erop gewezen dat de decreetgever in artikel II.246, §2 van de Codex Hoger Onderwijs niet heeft bepaald dat de vastgestelde gedragingen die tot ongeschiktheid doen besluiten, definitief en onveranderlijk van aard moeten zijn. Niet uitgesloten is derhalve dat een

ongeschiktheid in een verdere toekomst kan worden geremedieerd, bijvoorbeeld middels medische behandeling.

Bovendien verwijst verzoeker met zijn citaat “huidig academiejaar niet kan verderzetten” niet naar een dragend motief van de beroepscommissie, maar naar de weergave in de bestreden beslissing van verzoekers eigen standpunt:

“Evenzeer erkent de raadsman van de student ter zitting trouwens dat de student zijn stage huidig academiejaar onmogelijk kan verderzetten; de student zou medische begeleiding in een groepspraktijk gezocht hebben.”

en

“(…) hetgeen ook aansluit bij de verklaring van de student dat hij zijn stage huidige academiejaar niet kan verderzetten.”

Dat er tegenstrijdigheid bestaat tussen verzoekers visie en het oordeel van de beroepscommissie kan de Raad gewis aannemen, maar dit volstaat niet om de bestreden beslissing een gebrek in de motivering te verwijten.

Verzoeker verwijst ook naar artikel 292, §2, *in fine* van de Codex Hoger Onderwijs. Deze bepaling luidt:

§ 2. Na vernietiging van de onrechtmatig genomen studievoortgangsbeslissing door de Raad vervalt de verplichting om bij de aanvechting van een nieuwe ongunstige studievoortgangsbeslissing genomen in opvolging van de uitspraak van de Raad de interne beroepsprocedure uit te putten vooraleer een beroep in te stellen bij de Raad.

Het ontgaat de Raad wat de relevantie van dit voorschrift is.

Wat de vraag tot specifieke maatregelen betreft, overweegt de bestreden beslissing op juiste wijze dat verzoeker niet om aanpassingen heeft verzocht, noch binnen de procedure van artikel 107 van het onderwijs- en examenreglement, noch op enige andere wijze voorafgaand aan de stopzetting van de stage.

Het vijfde middel is ongegrond.

VI. Wat de gevorderde voorwaarden betreft

Aangezien geen van de middelen gegrond is bevonden en de Raad derhalve niet overgaat tot vernietiging van de bestreden beslissing, is er geen grond om uitspraak te doen over de door verzoeker gevorderde voorwaarden die na vernietiging aan verwerende partij zouden moeten worden opgelegd bij het nemen van een nieuwe beslissing.

VII. Anonimisering

Ter zitting vraagt verzoeker de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 13 januari 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijss

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 17 januari 2020

Arrest nr. 5.599 van 23 januari 2020 in de zaak 2019/765

In zake: xxx

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 25 november 2019, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 8 november 2019 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 17 januari 2020.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Mevrouw Gerlinde Gielis, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2018-2019 ingeschreven in de opleiding ‘Master in de farmaceutische zorg’. Aangezien zij geen 60% van de opgenomen studiepunten heeft behaald, worden haar bindende voorwaarden opgelegd voor het academiejaar 2019-2020.

Verzoekende partij stelde op datum van 14 september 2019 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 29 september 2019 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat er een hele reeks gewettigde afwezigheden terug te vinden zijn in het studieverleden van de studente, niet alleen het laatste academiejaar, maar ook de jaren ervoor. De studente heeft het laatste jaar wel voor elk één examenkans benut. De interne beroepsinstantie benadrukt dat de oranje status geen blokkering van verdere inschrijving inhoudt. Ze kan het argument begrijpen dat deze oranje status extra stress met zich meebrengt, maar dit geldt volgens haar vermoedelijk voor elke student.

De interne beroepsinstantie merkt verder op dat het argument dat de stress van de studente wordt vergroot door een sterk afgenumen leerkrediet niets ter zake doet. De studente beslist immers zelf hoeveel vakken ze volgend academiejaar zal opnemen, binnen de grenzen van haar leerkrediet, en hoeveel risico ze dus wil nemen om op rood of terug op groen te belanden.

Ten slotte stipt de interne beroepsinstantie aan dat de studente gestart is in de master in de farmaceutische zorg in 2009-2010 en in 2012-2013 een academiejaar overstapte naar de geneesmiddelenontwikkeling. Sinds het academiejaar 2013-2014 tot academiejaar 2018-2019 heeft de studente drie credits behaald. Volgens de interne beroepsinstantie is dat te weinig om een uitzondering op de studievoortgangsbewaking te verantwoorden.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 29 september 2019 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 4 oktober 2019 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 5.399 van 6 november 2019 in de zaak 2019/581 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen (voetnoten weggelaten):

“Uit het verzoekschrift kan worden begrepen dat verzoekster zich beroept op de schending van de motiveringsplicht in samenlezing met het redelijkheidsbeginsel bij het nemen van de voorliggende studievoortgangsbeslissing waarbij haar bindende voorwaarden worden opgelegd.

De Raad herinnert eraan dat hij zijn beoordeling over de studievoortgang van een student niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van de onderwijsinstelling, maar dat hij evenwel nagaat of de bestreden beslissing niet onregelmatig tot stand is gekomen en of deze niet kennelijk onredelijk is. Deze appreciatiebevoegdheid van de Raad is niet anders wat voorliggende studievoortgangsbeslissing inzake het opleggen van bindende voorwaarden bij een volgende inschrijving als studievoortgangsbewakingsmaatregel betreft.

Inzake de door het decreet aan de instelling toegekende beoordelingsbevoegdheid om in de concrete gevallen die zich voordoen bindende voorwaarden op te leggen en een inschrijving te weigeren heeft de Raad reeds in eerdere rechtspraak gesteld dat dit impliceert dat elk geval op zijn eigen merites moet worden onderzocht en beoordeeld, rekening houdend met de gegevens eigen aan de zaak. Het gegeven dat instellingen werken met in hun reglementering voorafgaandelijk uitgewerkte richtlijnen en beleidsregels wat de invulling van de bindende voorwaarden en de weigering van inschrijving betreft, doet daaraan geen afbreuk. Een instelling moet voldoende rekening houden met de bijzondere omstandigheden waarin de student zich bevond bij het nemen van de betreffende studievoortgangsbeslissing. De student moet de beroepsinstantie evenwel tijdig en onderbouwd in kennis stellen van zijn/haar bijzondere omstandigheden.

In casu heeft verzoekster haar concreet dossier voorgelegd aan de interne beroepsinstantie, die moet nagaan of de individuele omstandigheden van verzoekster voldoende verantwoorden om alsnog een uitzondering toe te staan op de gestelde studievoortgangsregels.

In artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs, dat gradueel is opgebouwd, wordt het opleggen van bindende studievoorraarden gekoppeld aan een minimaal te leveren relatieve studieprestatie (60% van de opgenomen studiepunten). Ingeval een student vervolgens niet voldoet aan deze bindende voorwaarden, kan het academiejaar nadien een inschrijving worden geweigerd. Deze bepaling kan instellingsoverschrijdend werken, wat impliceert dat studenten die in een andere opleiding/instelling niet de decretaal bepaalde studie-efficiëntie behalen, ook onmiddellijk bij een nieuwe inschrijving onder bindende voorwaarden kunnen worden ingeschreven.

In het betreffende artikel II.246 Codex Hoger Onderwijs wordt ook bepaald dat een inschrijving van studenten kan worden geweigerd indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren. Uit eerdere rechtspraak van de Raad blijkt dat in dit verband een verregaande motiveringsverplichting bij

de instelling ligt, die de weigering van een bepaalde student ook mogelijk zal gronden op het reeds volledig afgelegde studietraject van een student.

In casu wordt verzoekster een oranje status toegekend, wat in casu impliceert dat ingeval zij volgend academiejaar opnieuw geen 60% studierendement behaalt de verder inschrijving zal worden geweigerd. Verzoekster betwist het opleggen van deze bindende voorwaarde. Haar verzoek werd echter niet ingewilligd door de interne beroepsinstantie, die – samengevat – van oordeel was dat er geen uitzondering kon worden gemaakt op de studievoortgangsbewaking omdat verzoekster de afgelopen academiejaren te weinig credits heeft behaald. Haar oranje status werd behouden.

Verzoekster geeft aan dat de opgelegde maatregel niet conform artikel 19.2 van het OER is. Volgens het reglement kan het opleggen van een bindende voorwaarde enkel een gevolg zijn van haar studierendement van het academiejaar 2018-2019. Om haar lage studierendement van dit academiejaar te verklaren, wijst verzoekster op haar afwezigheid wegens ziekte voor één examenkans, zowel voor “Apotheekstage met stage-examens” (30 SP) als voor “Farmacotherapie en farmaceutische zorg II” (5 SP), waarvoor zij ook de nodige medische attesten heeft neergelegd. Verzoekster wijst ook op de door de Raad vastgestelde overmachtssituatie wat deze opleidingsonderdelen betreft (zie arrest nr. 5.276 van 10 oktober 2019 in de zaak 2019/393).

De Raad stelt vooreerst vast dat verwerende partij prima facie wel conform het decreet en de reglementaire bepalingen heeft gehandeld. Het decreet laat namelijk toe dat een student die geen 60% van de opgenomen studiepunten heeft behaald, een bindende voorwaarde wordt opgelegd. Verzoekster was tijdens het academiejaar 2018-2019 ingeschreven voor 35 studiepunten, maar behaalde geen enkele credit. Deze maatregel is verder ook conform artikel 19 van het OER, op grond waarvan een student die geen 60% studie-efficiëntie heeft behaald een bindende voorwaarde kan worden opgelegd (zie stuk 1 van verwerende partij).

De Raad onderzoekt hierna of het opleggen van de bindende voorwaarde in casu, in het licht van de door verzoekster ingeroepen omstandigheden, de toets van de redelijkheid kan doorstaan.

De Raad is van oordeel dat bij de beoordeling van het al dan niet opleggen van bindende voorwaarden rekening moet worden gehouden met de door verzoekster geboekte studievoortgang – eventueel met de omstandigheden die een gebrek aan studievoortgang kunnen

verklaren – enerzijds, en met de informatie over de wijze waarop verzoekster in de toekomst meent een voldoende studievoortgang te kunnen boeken anderzijds.

De Raad stelt verder vast dat verzoekster zich beroept op een met medische attesten gestaafde medische situatie, waaruit prima facie blijkt dat zij wegens ziekte gewettigd afwezig was voor één examenkans van de opleidingsonderdelen “Apotheekstage met stage-examens” (30 SP) en “Farmacotherapie en farmaceutische zorg II” (5 SP).

De Raad leest in het dossier dat verwerende partij na onderzoek van het dossier stelde dat (1) verzoekster gedurende haar studieverleden reeds meerdere gewettigde afwezigheden heeft ingediend, (2) zij het afgelopen academiejaar wel voor elk vak één examenkans heeft benut, (3) de oranje status geen blokkering inhoudt, (4) verzoekster zelf beslist hoeveel studiepunten zij volgend academiejaar (in het licht van haar sterk dalend leerkrediet) wenst op te nemen, (5) voor elke student het opleggen van een oranje status mogelijk stress met zich meebrengt en (6) verzoekster sinds het academiejaar 2013-2014 slechts drie credits heeft verworven.

De Raad volgt verzoekster in haar stelling dat deze motivering in het bijzonder is gebaseerd op haar ruime studieverleden, daar waar de concrete overmachtssituatie van het afgelopen academiejaar, waardoor verzoekster niet aan de opgelegde studie-efficiëntie heeft kunnen voldoen en waardoor de bindende voorwaarde overeenkomstig artikel 19 van het OER in principe werd opgelegd, niet in het onderzoek is betrokken. Een gedegen onderzoek naar deze specifieke situatie blijkt alleszins niet afdoende uit de genomen beslissing en het neergelegde dossier.

De Raad is van oordeel dat de algemene en summiere motivering van de interne beroepsinstantie, die voornamelijk is gebaseerd op het gehele reeds afgelegde traject van verzoekster niet kan standhouden om een beslissing te verantwoorden zoals thans voorligt, met name het opleggen van een bindende voorwaarde aangezien het voorgaande academiejaar niet de vereiste 60% studie-efficiëntie werd behaald. In voorkomend geval moet verwerende partij zorgvuldig de door verzoekster opgegeven medische situatie – waarvoor zij medische attesten heeft ingediend en die ook naderhand door de Raad in zijn arrest nr. 5.276 van 10 oktober 2019 in de zaak 2019/393 als een overmachtssituatie blijkt te zijn beschouwd – gedegen onderzoeken en motiveren waarom deze geen verantwoording kan bieden voor het niet behalen van de vereiste studie-efficiëntie in het academiejaar 2018-2019.

Het middel is in de aangeven mate gegrond.

De overige middelonderdelen kunnen pas worden getoetst nadat verwerende partij het gevraagde onderzoek heeft uitgevoerd en op basis daarvan een nieuwe beslissing heeft genomen.”

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 5.399 van 6 november 2019 in de zaak 2019/581 van de Raad, heeft de interne beroepsinstantie van verwerende partij op 8 november 2019 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsinstantie overloopt in detail het studieparcours van de studente tijdens het academiejaar 2018-2019. Zij was ingeschreven voor de opleidingsonderdelen “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” en “Apotheekstage met stage-examens”. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente voor elk van beide opleidingsonderdelen één examenkans heeft benut: ze nam deel aan de eerste zittijd van het examen “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” en aan de tweede zittijd van het examen “Apotheekstage met stage-examens”. Voor geen van beide opleidingsonderdelen heeft de studente een credit behaald. Zij beroep zich op een met attesten gestaafde medische situatie waardoor ze wegens ziekte gewettigd afwezig was voor de niet benutte examenkansen.

De interne beroepsinstantie stelt echter vast dat aan de studente voor het tweede zit examen “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” op 22 augustus 2019 een inhaalexamen werd aangeboden op 27 augustus 2019. Zij liet echter op 23 augustus 2019 weten niet aanwezig te zullen zijn op dit inhaalexamen. Bij deze verontschuldiging wordt (in tegenstelling tot andere verontschuldigingen) geen gewag gemaakt van medische omstandigheden en er werd ook geen medisch attest ingediend bij de studentenadministratie, noch elektronisch, noch per post. De status WTV (wettig verontschuldigd) in het Studenteninformatiesysteem werd behouden omwille van het medisch attest voor het initiële examen. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente dus wel degelijk een tweede examenkans heeft aangeboden gekregen, maar hiervan geen gebruik heeft gemaakt.

Daarnaast merkt de interne beroepsinstantie, voor het eerste zit examen van het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” op dat de studente geen inhaalexamen heeft gevraagd. Daaruit leidt de interne beroepsinstantie af dat de studente geen gebruik wenste te maken van deze mogelijkheid. Het feit dat het initiële examen werd georganiseerd op de laatste dag van de examenperiode is daarbij, in geval van overmacht, niet

relevant. Terzijde merkt de interne beroepsinstantie op dat de studente wel heeft deelgenomen aan het tweede zit examen van het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens”. Ze behaalde hiervoor een score van 3/20. De interne beroepsinstantie wenst aan te stippen dat de studente aldus niet enkel omwille van de door haar aangehaalde overmachtssituatie geen credit heeft behaald, ook haar inhoudelijke kennis is niet aan de maat. De interne beroepsinstantie geeft ook aan dat het doktersattest voor het examen van dit opleidingsonderdeel tijdens de eerste zittijd slechts geldt voor de dag van het examen. Er is dus geen reden om aan te nemen dat de studente geen mogelijkheid heeft gehad om voor het examen tijdens de juni examenzittijd te studeren.

Op basis van de bovenstaande argumenten besluit de interne beroepsinstantie om de eerder opgelegde bindende maatregel in het kader van studievoortgangsbewaking (“oranje status”) toegekend aan de studente te herbevestigen.

De beslissing op intern beroep werd bij schrijven van 15 november 2019 en per e-mail van 18 november 2019 aan verzoeker overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 25 november 2019 diende verzoeker een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroeft op een schending van het redelijkheidsbeginsel, gecombineerd met het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat de beslissing van de interne beroepsinstantie is gebaseerd op argumenten die niet correct en/of onvolledig zijn. Zo is het niet correct dat zij geen medisch attest heeft ingediend per post bij de studentenadministratie voor het inhaalexamen van “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” van 27 augustus 2019 dat haar op 22 augustus 2019 werd aangeboden, zoals de interne beroepsinstantie beweert. Verzoekster benadrukt dat zij het originele medisch attest voor dit inhaalexamen aangetekend per post heeft opgestuurd naar de studentenadministratie van de Faculteit Farmaceutische Wetenschappen op 10 september 2019 samen met de kopie van het verzoekschrift dat zij bij de Raad heeft ingediend. Volgens verzoekster was een kopie van dit medisch attest bovendien ook gevoegd bij haar intern beroepsschrift, dat zij aangetekend naar het instellingsbestuur heeft opgestuurd op 4 oktober 2019.

Verzoekster stelt vast dat de interne beroepsinstantie uit het zogenaamd niet indienen van het medisch attest voor het inhaalexamen van “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” besluit dat er geen sprake is van een medische situatie en dat zij geen gebruik heeft willen maken van de gelegenheid van een inhaalexamen tijdens de tweede examenperiode. Verzoekster wijst erop dat er wel degelijk sprake was van een medische situatie, waarvoor zij onder andere van 23 augustus 2019 tot 26 september 2019 in behandeling is geweest bij een kinesist. Verzoekster heeft dit niet vermeld in haar e-mail van 23 augustus 2019 omdat het niet mogelijk was om een tweede inhaalexamen te vragen en een inhaalexamen enkel mogelijk was op 27 augustus 2019.

Waar de interne beroepsinstantie opmerkt dat verzoekster geen inhaalexamen heeft gevraagd voor het Farmacotherapeutisch gedeelte van het stage-examen op 28/06/2019, verwijst verzoekster naar artikel 3.4.1 van het Onderwijs- en examenreglement (hierna: OER): “*De faculteit legt uiterlijk op 1 juli van het voorgaande academiejaar, de precieze data van examenperiodes vast. (...)*”. Volgens verzoekster staat nergens in het OER vermeld dat een student in geval van overmacht het recht heeft om een examen af te leggen buiten de examenperiode.

Vervolgens wil verzoekster opmerken dat het cijfer van 3/20 dat haar is toegekend voor het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” (30 SP) niet representatief is voor het volledige opleidingsonderdeel. Dit cijfer heeft volgens verzoekster enkel betrekking op het mondeling examen over het farmacotherapeutisch deel van 18 studiepunten. Verzoekster verwijst hierbij naar de studiepuntenverdeling voor het opleidingsonderdeel “Apotheekstage

met stage-examens” uit de ECTS-fiche. Zij kreeg het cijfer van 3/20 omdat het laagst behaalde cijfer van het betreffende onderdeel als eindquotering geldt, indien men op een onderdeel minder dan 10/20 behaalt. Verzoekster benadrukt dat zij op het onderdeel ‘Medicatiehistorieken’ (6 SP) een score van 12,3/20 en op het onderdeel ‘Galenisch deel’ (6 SP) een score van 15/20 heeft behaald. Voor het opleidingsonderdeel “Farmacotherapie II” behaalde verzoekster tijdens het academiejaar 2018-2019 een score van 9/20, wat een tolereerbare onvoldoende is. Verzoekster stipt hieromtrent aan dat de leerstof van dit opleidingsonderdeel ook een gedeelte is van de leerstof van het farmacotherapeutisch deel van het stage-examen.

Verder is verzoekster van mening dat de interne beroepsinstantie haar medische situatie onvoldoende heeft onderzocht tijdens de vergadering van 8 november 2019 omdat men haar nooit naar extra informatie heeft gevraagd. Zij verduidelijkt dat er sinds juni 2019 sprake is van een medische situatie, die het studeren bemoeilijkt. Verzoekster stelt ook vast dat de Raad in zijn arrest van oordeel was dat bij de beoordeling van het al dan niet opleggen van bindende voorwaarden, naast de bijzondere omstandigheden die een gebrek aan studievoortgang kunnen verklaren, ook rekening moet worden gehouden met de informatie over de wijze waarop zij in de toekomst meent een voldoende studievoortgang te kunnen boeken. Zij merkt op dat zij, omdat de stage tot doel heeft de leerinhoud te verwerken en ze stage heeft gelopen tijdens het academiejaar 2017-2018, heeft gevraagd om dit academiejaar de contactmomenten in de vaardighedenapotheek (die voor haar niet verplicht zijn) terug mee te volgen. Daarnaast heeft verzoekster ook gevraagd om de medicatiehistoriekbesprekingen via streaming mee te volgen omdat het omwille van haar medische situatie zeer moeilijk is om met de auto te rijden. Verzoekster neemt ook opnieuw deel aan de meerkeuzevragen van de medicatiehistorieken (die voor haar niet verplicht zijn) om haar score op het onderdeel ‘Medicatiehistorieken’ te verbeteren en omdat er vragen over medicatiehistoriekbesprekingen kunnen worden gesteld tijdens het farmacotherapeutisch deel van het stage-examen. Bovendien zal verzoekster tijdens het tweede semester een aanvraag doen voor bijzondere onderwijs- en/of examenfaciliteiten op grond van speciale noden wegens een functiebeperking omdat haar medische situatie momenteel verergerd is.

In haar *antwoordnota* verduidelijkt verwerende partij vooreerst dat verzoekster heeft deelgenomen aan de eerste zittijd van het examen “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II”. Hiervoor behaalde zij een onvoldoende score. Tijdens de tweede zittijd is zij afwezig

wegens ziekte. Verwerende partij organiseert een inhaalexamen, maar verzoekster kan – zo blijkt achteraf – evenmin aanwezig zijn wegens ziekte.

Verwerende partij benadrukt dat zij voldoende redelijkheid en inspanningen aan de dag heeft gelegd om haar verplichtingen als normaal, redelijk en zorgvuldig bestuur te voldoen. Van haar kan niet worden verwacht dat zij spontaan tot meerdere keren inhaalexamens organiseert. Verwerende partij stipt aan dat verzoekster bovendien nooit de intentie heeft aangegeven dat zij nogmaals een inhaalexamen wenste. Zij mag er ook redelijkerwijze van uitgaan dat verzoekster zelf op actieve wijze communiceert over haar toestand en informeert naar de eventuele mogelijkheid tot een inhaalexamen. Volgens verwerende partij kan verzoekster haar achteraf niet het gebrek aan studievoortgang verwijten: van een student mag immers worden verwacht dat hij zelf voldoende inspanningen levert om voldoende studievoortgang te genereren. Verwerende partij verwijst nog naar artikel 11.1 OER en wijst erop dat een student in geen geval recht heeft op een nieuwe examenkans indien men verhinderd is en in het bezit is van een medisch attest.

Vervolgens wijst verwerende erop dat de interne beroepsinstantie op geen enkele wijze heeft beweerd dat er geen sprake zou zijn van een medische situatie. De interne beroepsinstantie heeft in haar verslag enkel vastgesteld dat verzoekster, in tegenstelling tot andere verontschuldigingen, niet heeft aangegeven dat ze het examen van 27 augustus 2019 niet kon bijwonen omwille van een medische problematiek. Op het ogenblik dat verzoekster zich voor het initiële examen heeft verontschuldigd was 27 augustus 2019 ook de enige optie binnen de examenperiode voor een inhaalexamen.

Waar verzoekster verwijst naar artikel 3.4.1 OER en stelt dat de faculteit uiterlijk op 1 juli van het voorafgaand academiejaar de precieze data van de examenperiode vastlegt, werpt verwerende partij op dat zij niet begrijpt wat verzoekster hiermee wil aantonen. De faculteit heeft aan haar verplichtingen onder artikel 3.4.1 OER voldaan en dit staat niet ter discussie in deze zaak. Indien verzoekster zich op dit artikel zou beroepen om te verantwoorden dat zij geen melding heeft gemaakt van een eventuele wens om een tweede inhaalexamen omdat zij ervan uit mocht gaan dat er geen inhaalexamen mogelijk is na de examenperiode, wijst verwerende partij erop dat het niet aan de student is om dit te beslissen. Het is correct dat in de regel inhaalexamens binnen de examenperiode georganiseerd worden, maar hiervan kan worden

afgeweken in het geval van overmacht. Het is aan de faculteit zelf om hieromtrent een redelijke afweging te maken en te oordelen wat haalbaar is.

Wat het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” betreft, stipt verwerende partij aan dat de evaluatiecriteria voor dit opleidingsonderdeel weloverwogen en op voorhand zijn opgesteld en meegeleerd aan de studenten. Wanneer bepaald wordt dat het laagste cijfer wordt toegekend, is dit volgens verwerende partij omdat de kennis van dat betrokken deel cruciaal is om geslaagd verklaard te worden voor dat opleidingsonderdeel. Verwerende partij stelt vast dat de inhoudelijke kennis van verzoekster in tweede zittijd onvoldoende was om geslaagd verklaard te worden. Zij benadrukt ook dat de Raad zijn appreciatie niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze tot stand is gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

Vervolgens benadrukt verwerende partij dat de interne beroepsinstantie de medische attesten *in globo* en de examenkansen die niet konden worden benut omwille van ziekte uitvoerig heeft geanalyseerd. Volgens haar is het verwijt van verzoekster dat haar medische situatie onvoldoende werd onderzocht volledig onterecht en zelfs onwettig. Verwerende partij mag immers niet zomaar naar de redenen achter een medisch attest vragen en zij mag er evenmin van uitgaan dat de vroegere medische geschiedenis aan de grondslag van een bepaald medisch attest ligt. Verwerende partij merkt op dat zij enkel rekening mag houden met de stukken die voorliggen voor het academiejaar 2018-2019 om zo een beoordeling te maken over de studievoortgang, zoals de Raad in zijn arrest van 6 november 2019 heeft geoordeeld. Zij stelt vast dat de medische attesten die tijdens het academiejaar 2018-2019 werden opgesteld, enkel zijn opgesteld voor de dag van het examen. Indien verzoekster bepaalde faciliteiten wenst om haar toe te laten het examen af te leggen, kan zij hiervoor bijzondere faciliteiten aanvragen. Dit initiatief moet uiteraard van verzoekster zelf uitgaan. Daarnaast benadrukt verwerende partij dat het medisch attest van 19/11/2019 waarin wordt gesteld dat verzoekster sinds juni 2019 aan een medische aandoening lijdt die haar studies kan bemoeilijken een *postfactum* attest is, waarmee de interne beroepsinstantie geen rekening moest houden bij het nemen van haar beslissing.

Waar verzoekster ten slotte informatie geeft over de wijze waarop ze in de toekomst meent een voldoende studievoortgang te kunnen boeken, stelt verwerende partij dat zij uiteraard de extra

acties die verzoekster onderneemt om haar kennis up-to-date te houden appreccieert. Verwerende partij verduidelijkt dat verzoekster al meerdere keren, al van voor de start van haar medische klachten, onder studievoortgangsbewaking werd geplaatst. Zij kreeg ook al een uitzondering op de regels van de studievoortgangsbewaking omdat zij zou kunnen afstuderen in februari 2013.

Verwerende partij stipt aan dat verzoekster ondertussen al een hele studiehistoriek binnen de opleiding Farmaceutische Wetenschappen heeft. Zij is eveneens gekend bij de Raad, zoals blijkt uit de talrijke verzoeken tot terugval van leerkrediet die zij in het verleden heeft ingediend. Verwerende partij verduidelijkt dat verzoekster aan haar masteropleiding is gestart in het academiejaar 2009-2010. Van in het begin was haar studierendement laag. Aan het einde van dit academiejaar kwam verzoekster onder studievoortgangsbewaking en aan het einde van het academiejaar 2010-2011 kreeg ze geen toelating meer om terug in te schrijven in de ‘Master in de farmaceutische zorg’. Verzoekster diende een gemotiveerd verzoek in bij de decaan om toch nog te mogen inschrijven, wat haar werd toegestaan. Een jaar later behaalde ze echter opnieuw onvoldoende credits en werd haar inschrijving in de ‘Master in de farmaceutische zorg’ opnieuw geweigerd. Verzoekster besliste om een jaar over te stappen naar een andere master, maar het academiejaar nadien volgde ze opnieuw de ‘Master in de farmaceutische zorg’. Tijdens de academiejaren 2013-2014, 2014-2015 en 2015-2016 nam verzoekster een beperkt studieprogramma op, maar ze behaalde geen credits. Vanaf het academiejaar 2014-2015 diende ze voor de betrokken examens herhaaldelijk doktersattesten in. In de academiejaren 2016-2017 en 2017-2018 behaalde ze telkens één credit. Tijdens het academiejaar 2018-2019 behaalde verzoekster opnieuw geen credits en benutte ze telkens één examenkans. Verwerende partij merkt op dat verzoekster de afgelopen jaren bijzonder veel afwezig was op de dagen van examens. Zij werd tijdens het academiejaar na elke zittijd wel op de hoogte gebracht en gewaarschuwd over haar studievoortgang. De stand van haar leerkrediet bedraagt momenteel slechts 18 studiepunten.

Verwerende partij wijst erop dat als verzoekster haar kennis voldoende weet bij te schaven en deelneemt aan de examenmomenten tijdens het huidige academiejaar, zij zal slagen voor beide opleidingsonderdelen en haar diploma zal behalen. De huidige oranje status van verzoekster, die geen weigering tot inschrijving inhoudt, zal hieraan niets veranderen.

In haar *wederantwoordnota* stipt verzoekster vooreerst aan dat zij wegens overmacht (medische redenen) voor geen enkel opleidingsonderdeel beide examenkansen heeft kunnen benutten. Volgens haar heeft verwerende partij geen rekening gehouden met de uitzonderlijke omstandigheden die van toepassing zijn op haar specifieke situatie bij het opnieuw opleggen van bindende voorwaarden.

Vervolgens stelt verzoekster dat de interne beroepsinstantie haar medische situatie onvoldoende heeft onderzocht. Zij benadrukt dat zij het originele medische attest voor het inhaalexamen voor het opleidingsonderdeel “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” van 27 augustus 2019 aangetekend heeft opgestuurd op 10 september 2019. De interne beroepsinstantie heeft evenwel geen rekening gehouden met dit attest, wat zij ook vermeldt in haar beslissing. Volgens verzoekster heeft verwerende partij hierdoor de verkeerde conclusie getrokken dat zij geen gebruik heeft willen maken van de gelegenheid van een inhaalexamen. Verzoekster benadrukt dat ze omwille van medische redenen verhinderd was om deel te nemen aan dit inhaalexamen. Zij verduidelijkt ook dat zij op geen enkele wijze heeft beweerd dat er een nieuw inhaalexamen georganiseerd moest worden. Ze apprecieert het feit dat men voor haar een inhaalexamen wou organiseren en ze begrijpt ook dat 27 augustus 2019 de enige optie binnen de examenperiode was voor een inhaalexamen. Verzoekster stelt dat zij haar gebrek aan studievoortgang ook nooit aan verwerende partij heeft verweten.

Verzoekster stipt aan dat in de e-mail van 22 augustus 2019, in verband met de verontschuldiging voor het initiële schriftelijk examen van “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II”, haar al werd meegedeeld dat ze als wettelijk verontschuldigd was genoteerd voor het examen. Vermits er in de e-mail in verband met het inhaalexamen werd vermeld dat inhaalexamen enkel nog mogelijk was op 27 augustus 2019, heeft verzoekster niets vermeld van haar medische problematiek en heeft zij niet naar een nieuw inhaalexamen gevraagd. Verzoekster stelt dat, aangezien het om een schriftelijk examen ging, zij veronderstelde dat de docent op voorhand wou weten of het nodig was om een nieuw schriftelijk examen op te stellen. Daarom heeft zij, zoals in de e-mail werd gevraagd, verwittigd dat zij niet aanwezig kon zijn op het inhaalexamen. Volgens verzoekster zou het medisch attest voor het inhaalexamen van 27 augustus 2019 voor de interne beroepsinstantie moeten volstaan om te aanvaarden dat zij omwille van medische redenen verhinderd was om deel te nemen aan het inhaalexamen.

Wat haar argumentatie omtrent artikel 3.4.1 OER betreft, merkt verzoekster op dat het eerste zit examen voor het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” in twee delen plaatsvond. Het eerste deel (Galenisch deel) vond voor verzoekster plaats op 5 juni 2019. Zij behaalde voor dit onderdeel een score van 15/20. Het tweede deel (Farmacotherapeutisch deel) vond voor haar plaats op 28 juni 2019, zijnde de laatste dag van de eerste zittijd. Zij kon niet deelnemen aan dit examen omwille van medische redenen. Verzoekster verduidelijkt dat zij nooit heeft beweerd dat de faculteit niet heeft voldaan aan haar verplichtingen onder artikel 3.4.1 OER. Ze wou daarmee duiden op het feit dat de examenperiodes al lang op voorhand vastliggen en dat het farmacotherapeutisch deel van het stage-examen op de laatste dag van de examenperiode van de eerste zittijd werd georganiseerd. Verzoekster stelt vast dat zij volgens de interne beroepsinstantie toch nog om een inhaalexamen zou moeten gevraagd hebben. Er staat evenwel nergens in het OER vermeld dat een student het recht heeft om een examen af te leggen buiten de officiële examenperiode in geval van overmacht.

Daarnaast merkt verzoekster op dat de inhoudelijke beoordeling van het afgelegde examen voor het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” niet het voorwerp van discussie uitmaakt in deze zaak. Ze stelt evenwel vast dat de interne beroepsinstantie zich op het examencijfer voor dit opleidingsonderdeel heeft gebaseerd om haar studievoortgang te beoordelen en haar de ‘oranje status’ toe te kennen. Daarom vond verzoekster het belangrijk toe te lichten hoe dit examencijfer van 3/20 haar was toegekend. Volgens haar blijkt uit de ECTS-fiche dat de kennis van elk onderdeel even belangrijk is om geslaagd te worden verklaard voor dit opleidingsonderdeel. Ze stelt dat er – bij het beoordelen van de studievoortgang – dan ook rekening moet worden gehouden met de examencijfers die ze voor de andere twee onderdelen van dit opleidingsonderdeel heeft behaald, zijnde een score van 12,3/20 voor ‘Medicatiehistorieken’ (6 SP) en een score van 15/20 voor het ‘Galenisch deel’ (6 SP).

Verder stelt verzoekster dat zij nooit heeft beweerd dat men de redenen achter een medisch attest moest vragen. Verwerende partij moet bij het opleggen van een studievoortgangsmaatregel wel rekening houden met de uitzonderlijke omstandigheden die op dat moment van toepassing zijn op de specifieke situatie van de student. Verzoekster benadrukt dat zij nooit de kans heeft gehad om te worden gehoord, via bijvoorbeeld een vertrouwenspersoon. Zij verduidelijkt dat zij een medisch attest van 19 november 2019 bij haar extern verzoekschrift heeft gevoegd om aan te tonen dat ze zich tijdens het huidige academiejaar in een kwetsbare positie bevindt door de medische problematiek die gepaard gaat met haar

functiestoornis, met een nog onzeker beloop. Bij het indienen van haar verzoekschrift van 3 oktober 2019 wist verzoekster nog niet dat haar medische problematiek zou verergeren en heeft zij dit niet vermeld. Verzoekster beseft dat de interne beroepsinstantie er dan ook geen rekening mee kon houden bij het heroverwegen van de studievoortgangsbeslissing. Verzoekster wist in het begin van het huidige academiejaar ook nog niet dat het nodig zou zijn om bepaalde faciliteiten aan te vragen om haar toe te laten de examens af te leggen. Volgens haar zal het opleggen van bindende voorwaarden in haar specifieke situatie geenszins stimulerend werken en is het zelfs ethisch onverantwoord.

Waar verwerende partij in haar antwoordnota aanhaalt dat zij al meerdere keren, ‘al van voor de start van haar medische klachten’ onder studievoortgangsbewaking werd geplaatst, wijst verzoekster erop dat verwerende partij over onvoldoende bewijzen beschikt om te besluiten wanneer de medische klachten zijn ontstaan. Verzoekster heeft bovendien een functiebeperking die aangeboren is. Verzoekster stelt vast dat verwerende partij in haar antwoordnota nogmaals refereert aan haar voorgaande studiehistoriek. Ze stipt aan dat zij reeds in haar wederantwoordnota in de procedure 2019/581 de elementen heeft aangeduid die niet correct en/of onvolledig zijn. Verzoekster wil er daarbij nog op wijzen dat zij in het academiejaar 2012-2013 voor alle opleidingsonderdelen die zij had opgenomen een credit had behaald (27 studiepunten).

Ten slotte merkt verzoekster nog op dat haar leerkredietsaldo momenteel 23 studiepunten bedraagt, aangezien de Raad in zijn arrest nr. 5.276 van 10 oktober 2019 in de zaak 2019/393 heeft beslist dat het verloren leerkrediet ten belope van 35 studiepunten voor het academiejaar 2018-2019 kon worden teruggegeven. Ze verduidelijkt dat zij voor het behalen van haar diploma tijdens het huidige academiejaar ook nog zou moeten kunnen inschrijven voor de “Masterproef” (24 SP). Om hiervoor te kunnen inschrijven heeft ze evenwel 1 studiepunkt te weinig. De studietrajectbegeleider heeft haar bovendien laten weten dat haar ‘oranje status’ een contra-indicatie is om een uitzondering op de regels te geven. Verzoekster mag in het academiejaar 2019-2020 bijgevolg geen opleidingsonderdelen boven haar leerkrediet volgen. Zij mag zich aldus niet inschrijven voor de “Masterproef” en zij kan haar diploma dit academiejaar dan ook niet behalen.

Beoordeling

De Raad leest in de interne beroepsbeslissing van 8 november 2019 dat verzoekster tijdens het academiejaar 2018-2019 was ingeschreven voor de opleidingsonderdelen “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” en “Apotheekstage met stage-examens”. Verzoekster heeft voor elk van deze opleidingsonderdelen één examenkans benut, respectievelijk de eerste en de tweede examenkans, doch zij heeft geen credit behaald. Verzoekster beroept zich op een niet-benutte examenkansen, zo blijkt uit de overwegingen in de interne beroepsbeslissing.

De interne beroepsinstantie overweegt verder als volgt: *“De Commissie stelt echter vast dat aan de studente voor het tweede zit examen ‘Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg’ op 22 augustus 2019 een inhaalexamen werd aangeboden op 27 augustus 2019. Studente liet echter op 23 augustus 2019 weten niet aanwezig te zullen zijn op dit inhaalexamen. Bij deze verontschuldiging wordt (in tegenstelling tot andere verontschuldigingen) geen gewag gemaakt van medische omstandigheden (...) en er werd ook geen medisch attest ingediend bij de studentenadministratie, noch elektronisch, noch per post.”.*

De Raad stelt vast dat verzoekster dit betwist. Zij overweegt meer bepaald als volgt: *“De Studietrajectbegeleidingscommissie beweert dat ik geen medisch attest heb ingediend per post bij de studentenadministratie voor het inhaalexamen van Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II van 27 augustus 2019 dat me op 22 augustus 2019 werd aangeboden. Dit feit is niet correct.*

Ik heb het originele medisch attest voor het inhaalexamen van Farmacotherapie II aangetekend per post opgestuurd naar de studentenadministratie van de Faculteit Farmaceutische Wetenschappen op 10 september 2019 samen met de kopie van het verzoekschrift dat ook is ingediend bij de Raad (zie arrest nr. 5.276 van 10 oktober 2019 in de zaak 2019/393).

De kopie van dit medisch attest was ook bijgevoegd bij de kopie van het initiële verzoekschrift tegen het intern beroep. Het verzoekschrift werd aangetekend opgestuurd naar het instellingsbestuur op 4 oktober 2019 (zie arrest nr. 5.399 van 6 november 2019 in de zaak 2019/581). ”.

Dat verzoekster in haar e-mail van 23 augustus 2019, houdende de mededeling van haar niet-deelname aan het inhaalexamen op 27 augustus 2019, geen melding heeft gemaakt van een medische situatie belet niet dat verwerende partij bij het nemen van de voor de Raad aangevochten beslissing op 8 november 2019 op de hoogte was van de medische problematiek

die verzoekster heeft belet deel te nemen aan dit inhaalexamen. De Raad stelt vast dat in het kader van het *initiële* beroep bij de Raad (zaak 2019/581) een medisch attest dat betrekking heeft op de dag van het inhaalexamen als dossierstuk is bijgebracht. Van dit dossierstuk kreeg verwerende partij een kopie. Bovendien maakt ook het arrest met betrekking tot het initiële beroep melding van medische attesten (arrest 5.399 van 6 november 2019 in de zaak 2019/581):
“In voorkomend geval moet verwerende partij zorgvuldig de door verzoekster opgegeven medische situatie – waarvoor zij medische attesten heeft ingediend en die ook naderhand door de Raad in zijn arrest nr. 5.276 van 10 oktober 2019 in de zaak 2019/393 als een overmachtssituatie blijkt te zijn beschouwd – gedegen onderzoeken en motiveren waarom deze geen verantwoording kan bieden voor het niet behalen van de vereiste studie-efficiëntie in het academiejaar 2018-2019.”.

Het is de Raad dan ook niet duidelijk waarom verwerende partij bij haar heroverweging van het intern beroep van verzoekster, na het voormelde arrest van 6 november 2019, het betrokken medisch attest van 27 augustus 2019 veronachtzaamt en niet in de overwegingen die haar beoordeling dragen betrekt. Aldus moet de Raad vaststellen dat verwerende partij de aangevochten beslissing onzorgvuldig en feitelijk foutief onderbouwt. Vanuit dit oogpunt moet de Raad de beslissing vernietigen.

De overige middelonderdelen moeten op dit moment niet verder worden onderzocht aangezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 8 november 2019.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij neemt uiterlijk tegen 6 februari 2020 een nieuwe beslissing, rekening houdend met bovenvermelde overwegingen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 23 januari 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,

kamervoorzitter

Jan Geens

bestuursrechter – bijzitter

Henri Verhaaren bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door
Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.657 van 4 februari 2020 in de zaak 2019/772

In zake: Charlotte COUTURIER
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: THOMAS MORE HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Tom Peeters en Sophie Groetaers
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 27 november 2019, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 20 november 2019 waarbij het intern beroep van verzoekende partij deels ontvankelijk en niet gegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 17 januari 2020.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Christophe Vangeel, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Sophie Groetaers, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2018-2019 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het onderwijs: lager onderwijs’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Basiskennis’ bekomt verzoekende partij een examenresultaat ‘NG’ (niet geslaagd).

Verzoekende partij stelde op datum van 6 september 2019 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 16 september 2019 werd het intern beroep deels ontvankelijk en niet gegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelt dat de studente allerlei argumenten geeft die betrekking hebben op de evaluatie-activiteiten van de eerste examenkans. De interne beroepsinstantie merkt op dat de beroepstermijn voor de resultaten van de eerste examenkans al ruim verstrekken is. Bijgevolg zijn al deze argumenten niet ontvankelijk.

Met betrekking tot de tweede examenkans, argumenteert de studente dat:

1. De opgave waarbij er een landkaart werd gebruikt met hoogtelijnen, was niet goed leesbaar. Daardoor was de vraag onduidelijk en kon ze deze niet eenduidig oplossen;
2. De gevolgen van het resultaat zijn zeer groot;
3. Voor de laatste toets WO behaalde ze 16/30. Omwille van art. II.225 §1 moet ze voor deze toets geslaagd worden verklaard, omdat ze minstens 10/20 heeft behaald.

Met betrekking tot het eerste argument, heeft de interne beroepsinstantie het examen en het antwoord van de studente bekeken. Ze stelt vast dat de studente vraag 15, waarin hoogtelijnen gebruikt werden, correct heeft beantwoord. Ook vragen 13 en 14, waarin telkens een kaartje werd getoond, werden correct beantwoord. Dit argument is dus niet gegrond.

Met betrekking tot het tweede argument, merkt de interne beroepsinstantie op dat de opleiding geen rekening kan houden met de gevolgen van een tekort. De eindbeoordeling van een opleidingsonderdeel moet enkel gebaseerd zijn op de inhoudelijke prestaties van de student en niet op de eventuele gevolgen. Dit argument is niet gegrond.

Met betrekking tot het derde argument, is de interne beroepsinstantie van oordeel dat een docent over een vrij ruime autonomie beschikt wanneer ze hun examen inrichten. Het is wel essentieel dat de docent vooraf in de ECTS-fiche beschrijft wat er verwacht wordt van de student om te kunnen slagen voor het opleidingsonderdeel. *In casu* beschrijft de studente zelf de tekst die in de ECTS-fiche werd opgenomen. Deze tekst is volgens de interne beroepsinstantie niet strijdig met art. II.225 §1 van de Codex Hoger Onderwijs. De docent bepaalt de norm, *in casu* het aantal multiple choice vragen dat de student correct moet beantwoorden. Dit argument is eveneens niet gegrond.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 23 september 2019 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 27 september 2019 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 5.405 van 8 november 2019 in de zaak 2019/526 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“De Raad leest in de interne beroepsbeslissing het volgende:

“Ad 3. De interne beroepscommissie is van oordeel dat een docent over een vrij ruime autonomie beschikt wanneer ze hun examen inrichten. Het is wel essentieel dat de docent vooraf in de ECTS-fiche beschrijft wat er verwacht wordt van de student om te kunnen slagen voor het opleidingsonderdeel. In casu beschrijft de student zelf de tekst die in de ECTS-fiche werd opgenomen. Deze tekst is volgens de interne beroepscommissie niet strijdig met Art. II.225 § 1 van de Codex hoger onderwijs. De docent bepaalt de norm, in casu het aantal multiple choice vragen dat de student correct moet beantwoorden”.

In de ECTS-fiche waar verwerende partij naar verwijst, leest de Raad het volgende (stuk 5 van verwerende partij):

“- Het opleidingsonderdeel wordt geëvalueerd aan de hand van een digitale toets.

- Je kan deelnemen aan vijf evaluatiemomenten tijdens het academiejaar (waarvan 1 in de derde examenperiode).

- Per vakdomein (Frans, Nederlands, wereldoriëntatie en wiskunde) wordt een pass/fail-score toegekend. Enkel indien voor elk domein een “pass” (= 14/20) gescoord werd, heeft de student het credit behaald.”

In artikel II.225, §1 Codex Hoger Onderwijs, waarnaar hierboven verwezen wordt, leest de Raad dat een student slaagt voor een opleidingsonderdeel wanneer hij ten minste 10 op 20 behaalt, tenzij het instellingsbestuur op grond van de specificiteit van het opleidingsonderdeel een andere, niet numerieke, vorm van resultaatbepaling heeft vastgelegd.

De Raad stelt vast dat de onderwijsinstelling gebruikt maakt van een niet-numerieke beoordeling voor het opleidingsonderdeel waarvan het resultaat betwist is. Zo leest de Raad op het puntenblad van verzoekende partij de code “NG”, hetgeen betekent dat verzoekende partij voor het opleidingsonderdeel “Basiskennis” niet geslaagd is.

In het intern beroepschrift schrijft verzoekende partij dat “14/20” wel een numerieke vorm van resultaatbepaling is. Verzoekende partij voegt eraan toe dat “14/20” hoger is dan 10/20. Naar het oordeel van verzoekende partij is het dan ook illegaal volgens de gecodificeerde decreten betreffende het hoger onderwijs. Verzoekende partij vervolgt de informatie te hebben gekregen dat het te laat was om in beroep te gaan voor de resultaten behaald in november en in juni. Het resultaat dat zij in augustus 2019 behaalde voor wereldoriëntatie was 16 op 30. Dit is, aldus verzoekende partij, hoger dan 10 op 20. Verzoekende partij geeft aan volgens het decreet geslaagd te moeten zijn op het opleidingsonderdeel (basiskennis) en vraagt de onderwijsinstelling haar aanvraag ernstig te nemen en het resultaat aan te passen naar geslaagd (G).

De Raad moet vaststellen dat de interne beroepsinstantie het door de student ontwikkelde argument eerder karig beantwoordt. De beroepsinstantie wijst op de autonomie van de docent. Voor de interne beroepsinstantie is het essentieel dat de docent vooraf in de ECTS-fiche beschrijft wat van de student verwacht wordt om te kunnen slagen. Zonder verder uit te leggen waarom, oordeelt de interne beroepsinstantie - niettegenstaande de opmerkingen van de student - dat de ECTS-fiche niet strijdig is met de Codex Hoger Onderwijs. De docent bepaalt de norm, in casu het aantal multiple choice vragen dat de student correct moet beantwoorden, zo besluit de interne beroepsinstantie de argumentatie.

De Raad acht deze argumentatie niet afdoende aangezien de hoger onderwijsinstelling enerzijds lijkt te kiezen voor een niet-numerieke vorm van resultaatbepaling, doch tegelijkertijd het verschil tussen slagen en niet-slagen laat afhangen van numeriek uitgedrukte scores voor de diverse vakdomeinen.

Met de verwerende partij stelt de Raad vast dat op de studievoortgangsbeslissing geen melding is gemaakt van een numeriek cijfer, doch enkel van “geslaagd/niet-geslaagd”. Dit belet evenwel niet dat in de ECTS-fiche het verschil tussen slagen en niet-slagen, waarbinnen geen numerieke scorevariatie is voorzien omdat de score nu eenmaal niet numeriek is, onmiskenbaar aan een numeriek criterium is verbonden.

In het licht van de argumentatie van de verwerende partij is het de Raad niet duidelijk wat het wezenlijke verschil is in de meting van de behaalde competenties tussen de score 15 op 30, waarmee een student kan slagen, en diezelfde score die, gekoppeld aan een niet-numeriek binair beoordelingssysteem (geslaagd/niet-geslaagd), ertoe leidt dat de student niet zou zijn geslaagd. Met dezelfde bereikte competenties slaagt de student dus bij numerieke resultaatsbepaling, doch niet bij een numeriek criterium dat vervolgens bepaalt of de student het officiële resultaat “geslaagd” of “niet-geslaagd” krijgt - in casu respectievelijk bij een score hoger of gelijk aan en lager dan 14 op 20, dit op elk van vier ‘disciplines’ waarop het betwiste opleidingsonderdeel betrekking heeft. Het in de Codex Hoger Onderwijs beoogde niet-numeriek bepaalde resultaat “geslaagd” kan de student dus nooit halen indien hij een cijfer lager dan 14 op 20 scoort. Van de ‘scores’ behaald op de vier onderdelen wordt immers geen gemiddelde bepaald om te bepalen of een student al dan niet “geslaagd” is.

In geval van numerieke resultaatsbepaling valt het soms voor dat een hoger onderwijsinstelling, teneinde bij het meten van de bereikte competenties de impact van het ‘gokken’ uit te schakelen, eerder dan van een giscorrectie gebruik maakt van een verhoogde drempel. Deze betekent niet dat een student om te kunnen slagen een hoger cijfer dient te hebben dan 10 op 20, doch wel dat de student om deze score te behalen meer dan de helft van de meerkeuzevragen goed moet hebben beantwoord.

In casu wijst niets in de ECTS-fiche erop dat bij het verschil tussen slagen en niet-slagen de te behalen score van 14 op 20 tot doel heeft het effect van het gokken te neutraliseren. Ten overvloede rijst bij de Raad de vraag of de gezette drempel desgevallend niet al te hoog zou zijn.

De verwerende partij heeft veeleer tot doel de student slechts te laten slagen voor het opleidingsonderdeel indien de student minstens 70% beheerst van de basiskennis lager onderwijs. Het komt de Raad voor dat de verwerende partij van oordeel is dat een student niet kan slagen op een toets waarbij blijkt dat hij minstens 50% van de getoetste kennis beheerst. De antwoordnota formuleert het als volgt: “Een beheersing van minstens 70% van de basiskennis

lager onderwijs is nodig voor een toekomstig leerkracht lager onderwijs om inhoudelijk sterk genoeg in de schoenen te staan.”

De Raad sluit niet uit dat deze overweging legitiem kan zijn, doch ziet, in het licht van de motivering van de interne beroepsbeslissing, niet in hoe zij zich laat innpassen in een resultaatsbepaling die heet niet-numeriek te zijn en tegelijk het verschil tussen “geslaagd” en “niet-geslaagd” louter van een numeriek criterium laat afhangen, wezen het van een numeriek criterium dat de student slechts slagen bij een resultaat van 70%, waarbij het niet-verbinden van het numeriek criterium aan een niet-numeriek resultaat maar louter numeriek uitdrukken van het resultaat 50% zou hebben volstaan om te slagen. De Raad erkent de autonomie waarover de docent beschikt bij de inrichting van zijn examen. Hij oordeelt evenwel niet dat deze zo ver gaat dat door het uitdrukkelijk verbinden van een numeriek criterium aan een niet-numeriek resultaat de in de Codex Hoger Onderwijs bepaalde grens tussen slagen en niet-slagen bij een numerieke resultaatsbepaling buiten werking wordt gezet.

De Raad stelt vast dat verwerende partij in haar antwoordnota van oordeel is dat het argument van verzoekende partij dat indien men alle resultaten van de vier vakdomeinen zou optellen, zij gemiddeld 14,7 op 20 zou scoren en dus meer dan geslaagd zou zijn, geen steek houdt. Volgens verwerende partij bepaalt de ECTS-fiche immers duidelijk dat de student slechts een credit behaalt indien voor elk domein een “pass” werd gescoord. De Raad stelt evenwel vast dat de door verwerende partij bijgebrachte argumentatie niets wijzigt aan de overwegingen van de Raad betreffende de expliciete verbinding van een numerieke score aan een beweerdelijk niet-numeriek bepaald resultaat.

Al het voorgaande in acht genomen, kan de beslissing van verwerende partij naar het oordeel van de Raad niet standhouden.

Het beroep is in de aangegeven mate gegrond.

De overige middelen dienen niet verder te worden onderzocht, aangezien dit niet tot een ruimere vernietiging kan leiden.”

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 5.405 van de Raad van 8 november 2019 in de zaak 2019/526 heeft de interne beroepsinstantie van verwerende partij op 20 november 2019 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsinstantie stelt dat verzoekster vier argumenten geeft op basis waarvan zij meent dat het studieresultaat niet terecht was. De beroepsinstantie oordeelt dat enkel argumenten die betrekking hebben op examens afgelegd in de derde examenperiode, ontvankelijk zijn. Argumenten die betrekking hebben op eerdere examens zijn laattijdig en bijgevolg onontvankelijk en worden niet verder behandeld.

Wat betreft de beweerlijke fouten in de redactie van het examen, stelt de interne beroepsinstantie dat ze het examen WO van de derde examenperiode bekeken heeft, zoals het online zichtbaar is in het leerplatform, en hier geen fouten in de opmaak vaststelde. Alle kaarten zijn perfect leesbaar. Bijkomend stelt de interne beroepsinstantie vast dat verzoekster vraag 15, waar hoogtelijnen gebruikt werden, correct heeft beantwoord. Ook vragen 13 en 14, waarin telkens een kaartje werd getoond, werden correct beantwoord. Dit middel is niet gegrond.

Ten tweede merkt de interne beroepsinstantie op dat de opleiding geen rekening kan houden met de gevolgen van een tekort. De eindbeoordeling van een opleidingsonderdeel moet enkel gebaseerd zijn op de inhoudelijke prestaties van de student en niet op de eventuele gevolgen. Dit middel is niet gegrond.

Wat betreft de beweerlijke discriminatie omwille van de verstrenging van de norm, is de interne beroepsinstantie van oordeel dat er geen sprake is van discriminatie omwille van het loutere feit dat de evaluatiecriteria/norm gewijzigd werden t.o.v. een vorig academiejaar. Iedere student die het opleidingsonderdeel “Basiskennis” volgde in het academiejaar 2018-2019 diende aan dezelfde evaluatiecriteria te voldoen. Dit middel is niet gegrond.

Wat betreft de beweerlijke schending van art. 225 Codex Hoger Onderwijs, verwijst de interne beroepsinstantie naar de ECTS-fiche. De interne beroepsinstantie neemt volgende elementen mee in de beoordeling:

- Er wordt geen numeriek punt gegeven in de finale beoordeling, maar wel “geslaagd” of “niet geslaagd”. Dit is duidelijk een niet-numerieke resultaatsbepaling. Om de beoordeling “geslaagd” te behalen, dient de student een “pass” te halen voor 4 vakdomeinen. De interne beroepsinstantie merkt op dat “pass” en “fail” ook niet-numeriek zijn. De interne beroepsinstantie vindt geen decretale bepalingen die vastleggen wanneer een opleiding tot een niet-numerieke resultaatsbepaling mag

overgaan. Dit opleidingsonderdeel is specifiek, omdat het de opfrissing van basiskennis betreft die noodzakelijk is om als leerkracht te functioneren.

- In het ontwerp van decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen leest de interne beroepsinstantie in de memorie van toelichting bijkomend het volgende: “*Een student heeft een opleidingsonderdeel voltooid wanneer hij na een evaluatie heeft aangetoond dat hij de relevante (deel)competenties in voldoende mate heeft verworven. Hij wordt daartoe beoordeeld op een schaal van 0 tot 20 (in gehele getallen), met 10 als slaag-grens. In specifieke gevallen kunnen andere beoordelingssystemen, zoals een pass/fail-systeem, worden uitgewerkt.*” De interne beroepsinstantie stelt vast dat, volgens de memorie van toelichting, een student slechts kan slagen indien hij deze competentie in *voldoende* mate heeft verworven. Indien de student de competentie in *voldoende* mate heeft verworven, behaalt deze minimaal 10/20 of een beoordeling “geslaagd”.
- Verzoekster lijkt er daarentegen vanuit te gaan dat zij de leerstof *voldoende* beheert indien zij de helft (50%) van de vragen correct beantwoordt, omdat in de Codex wordt bepaald dat een student met 10 op 20 als geslaagd wordt beschouwd.
- De interne beroepsinstantie oordeelt dat het de bevoegdheid is van de examinator (en examencommissie) om vast te leggen wanneer een student een competentie *voldoende* beheert. De interne beroepsinstantie meent verder dat een student bij een numerieke beoordelingsschaal 10/20 of meer behaalt *omdat* zij de leerstof/competenties *voldoende* beheert en *niet omdat* zij de helft van de leerstof/competentie beheert en dus de helft van de vragen correct beantwoordt. In dit geval betreft het bovendien een niet-numerieke beoordeling waarbij de opleiding nagaat of de student de basiskennis *voldoende* beheert.

De interne beroepsinstantie onderzoekt vervolgens wanneer een student de “Basiskennis” in *voldoende* mate heeft verworven en meer in het bijzonder de basiskennis voor WO:

- De opleiding argumenteert dat de maatschappelijke vraag naar sterkere profielen in de lagere school resulterde o.a. in het invoeren van de (voorlopig nog) niet-bindende instaproef lerarenopleiding. Uit de resultaten van de instaproef blijkt dat veel studenten die willen starten aan de opleiding, de leerstof lager onderwijs niet of niet meer *voldoende* beheersen. Omdat de opleiding ervan overtuigd is dat een goede leerkracht, naast tal van andere competenties, ook inhoudelijk sterk moet zijn, koos zij voor het invoeren van een opleidingsonderdeel basiskennis. In dit opleidingsonderdeel

kan de leerstof lager onderwijs opgefist worden op eigen tempo. Voor veel studenten is een opfrissing immers voldoende om de leerstof weer te beheersen. In het examen worden vier verschillende onderdelen (wiskunde, Frans, taal en wereldoriëntatie) gevraagd. De opleiding heeft vastgelegd dat een student de competentie “basiskennis lager onderwijs” voldoende beheert indien de student voor deze vier onderdelen minstens 70% van de basiskennis lager onderwijs beheert. Dit is volgens de opleiding minimaal nodig voor een toekomstig leerkracht lager onderwijs om inhoudelijk sterk genoeg in de schoenen te staan.

- In dit geval motiveert de opleiding adequaat dat een student over meer dan de helft van de kennis moet beschikken om als beginnend leerkracht te kunnen functioneren. Het is de interne beroepsinstantie ook onduidelijk hoe bijvoorbeeld een leerkracht lager onderwijs WO zou kunnen onderwijzen aan leerlingen, als de leerkracht zelf de leerstof slechts voor de helft zou beheersen. De interne beroepsinstantie acht de gevraagde norm om een voldoende kennis aan te tonen daarom ook correct en zeker niet overdreven zwaar.

De interne beroepsinstantie stelt dat de opleiding kan bepalen dat de student 70% correct moet antwoorden om geslaagd te zijn voor het deel “WO” van het opleidingsonderdeel basiskennis. Dit middel is niet gegrond.

In ondergeschikte orde wijst de interne beroepsinstantie er op dat bij de resultaatsbepaling van het multiple-choice examen WO geen gebruik werd gemaakt van giscorrectie om de impact van het gokken uit te schakelen. In dit geval is het verantwoordbaar dat men gebruik maakt van een verhoogde drempel opdat de student zou kunnen slagen voor het multiple-choice examen. In dit geval werden 30 vragen gesteld met telkens 4 of 5 antwoordmogelijkheden. Studenten kunnen dus, zonder enige kennis en door te gokken, 6 vragen juist beantwoorden. Opdat een student zou kunnen bewijzen dat hij de helft van de vragen kan beantwoorden, dient de student in dat geval de helft van de overige 24 vragen correct te beantwoorden. Dit betekent dat de student *in casu* 18 vragen juist diende te beantwoorden om 10/20 te behalen. De student beantwoordde slechts 16 vragen juist en is daardoor ook bij deze resultaatsberekening niet geslaagd voor het betreffende onderdeel.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 20 november 2019 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 27 november 2019 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoekende partij allerlei argumenten geeft die betrekking hebben op evaluatieactiviteiten van de eerdere examenperiodes. De beroepstermijn voor de resultaten van de eerdere examenperiodes is ruim verstreken, waardoor deze argumenten als onontvankelijk dienen te worden afgewezen. Enkel de argumenten die betrekking hebben op de derde examenperiode, zijn ontvankelijk.

Beoordeling

De ontvankelijkheid van bepaalde argumenten uit het verzoekschrift wordt desgevallend bij de grond van de zaak onderzocht.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een schending van het motiveringsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het gezag van gewijsde.

Standpunt van partijen

Volgens verzoekster dient er bij het lezen van de bestreden beslissing besloten te worden dat deze op geen enkele wijze correct gemotiveerd is. Er wordt geen rekening gehouden met de bepalingen uit het vorige arrest, meer nog: deze worden zelfs betwist. Hieromtrent merkt verzoekster echter op dat al deze argumenten niet relevant zijn. Wanneer verwerende partij van mening is dat de bepalingen uit het arrest van de Raad weerlegd dienen te worden, had zij dit via een procedure bij de Raad van State moeten doen. In het kader van een beslissing van de interne beroepsinstantie zijn dergelijke argumenten irrelevant en ongegrond.

Vervolgens gaat verzoekster in op haar bezwaren. Vooreerst gaat ze in op de beweerlijke schending van art. 225 Codex Hoger Onderwijs. In de eerste procedure voor de Raad heeft verzoekende partij duidelijk aangegeven dat de quotering (en met name het criterium om 14/20 te behalen op elk domein – zoals voorzien in de ECTS-fiche) niet correct was. De initiële bestreden beslissing stelt daaromtrent enkel dat de interne beroepsinstantie van oordeel is dat een docent over een vrij ruime autonomie beschikt om het examen in te richten. Het was frappant te moeten vaststellen dat verwerende partij tot dit besluit kwam zonder rekening te houden met alle argumenten die verzoekster had opgeworpen. In het bijzonder antwoordde de bestreden beslissing op geen enkele manier op het hoofdargument van verzoekster, m.n. dat het opleggen van een minimaal slaagcijfer van 14/20 een schending uitmaakt van de Codex Hoger Onderwijs. Het eindresultaat ‘niet geslaagd’ dat verzoekster behaalde voor basiskennis, stemt niet overeen met wat er in de gecodificeerde decreten betreffende het hoger onderwijs van 11/10/2013 staat. Volgens artikel II.3.16 is dit decreet van toepassing op Thomas More. Verzoekster verwijst ook naar art. II 225, §1 van de Codex en naar de ECTS-fiche.

Volgens verzoekster is “14/20” in ieder geval een numerieke vorm van resultaatsbepaling, zodat een 10/20 bepaalt of men al dan niet geslaagd is. De pass/fail per domein is dus niet correct. Ook de logische consequente van de ECTS-fiche is echter in strijd met de Codex. Het staat immers vast dat verzoekster voor het opleidingsonderdeel – in totaal – minstens 14/20 moet behalen. Zij dient immers op elk van de vier domeinen minimaal 14/20 te behalen, zodat het – gemiddeld – eindresultaat nooit minder kan zijn dan 14/20 voor het gehele opleidingsonderdeel om te slagen, hetgeen in strijd is met de Codex Hoger Onderwijs die vooropstelt dat een 10/20 volstaat. Het is volgens verzoekster dus niet rechtsgeldig om deze vereisten op te leggen – niet als pass/fail en niet als consequentie voor de totaliteit van het cijfer, nu deze ingaan tegen de bepalingen uit de gecodificeerde decreten betreffende het hoger onderwijs. Volgens het decreet is verzoekster wel degelijk geslaagd en dient zij een credit te krijgen voor het opleidingsonderdeel ‘Basiskennis’. Ze behaalde in juni 19/30 en in augustus 16/30. Als men alle resultaten van de examens basiskennis optelt (Frans: 31/40; Wiskunde: 22,5/30; Nederlands: 38,5/50 en WO: 19/30), behaalt verzoekende partij een gemiddelde van 14,7/20. Zij is dus meer dan geslaagd conform de Codex. Dit gegeven werd totaal miskend in de initiële bestreden beslissing, hoewel dit het hoofdargument van verzoekster was. Ook andere argumenten blijven onbeantwoord. Men stelde eenvoudig dat men geen rekening kan houden met de impact van de onvoldoende en ook de kwestie van de inzage wordt terzijde geschoven. Verzoekster concludeerde dan ook dat de initiële beslissing geen stand kon houden.

Verzoekster verwijst vervolgens naar het vorige arrest van de Raad en stelt dat de Raad dit middel van verzoekster volgde. De Raad besloot dat er door verwerende partij een expliciete verbinding werd gemaakt tussen numerieke en niet-numerieke scores, hetgeen in strijd is met de bepalingen uit de Codex Hoger Onderwijs. Na het lezen van de nieuwe beslissing van de interne beroepsinstantie, stelt verzoekster vast dat verwerende partij op geen enkele wijze rekening heeft gehouden met deze bepalingen uit het arrest van de Raad. Zij ontkent nog steeds dat er een expliciete combinatie heeft plaatsgevonden tussen een numerieke en niet-numerieke quotering. Volgens verzoekster staat de motivering van verwerende partij hieromtrent haaks op de bepalingen uit het arrest van de Raad. Zo stelde de Raad eerder dat in het licht van de argumentatie van verwerende partij, het niet duidelijk is wat het wezenlijke verschil is in de meting van de behaalde competenties tussen de score 15 op 30, waarmee een student kan slagen, en diezelfde score die – gekoppeld aan een niet-numeriek binair beoordelingssysteem (geslaagd/niet-geslaagd) – ertoe leidt dat de student niet zou zijn geslaagd. Met dezelfde bereikte competenties slaagt de student dus bij numerieke resultaatsbepaling, doch niet bij een numeriek criterium dat vervolgens bepaalt of de student het officiële resultaat “geslaagd” of “niet-geslaagd” krijgt – *in casu* respectievelijk bij een score hoger of gelijk aan en lager dan 14 op 20, dit op elk van de vier ‘disciplines’ waarop het betwiste opleidingsonderdeel betrekking heeft. Het in de Codex Hoger Onderwijs beoogde niet-numeriek bepaalde resultaat “geslaagd” kan de student dus nooit halen indien hij een cijfer lager dan 14 op 20 scoort. Van de ‘scores’ behaald op de vier onderdelen wordt immers geen gemiddelde bepaald om te bepalen of een student al dan niet “geslaagd” is. Eens te meer benadrukt verzoekster dat verwerende partij zelf in de bestreden beslissing erkent dat de quotering “Pass” wordt behaald op basis van een score van 14/20 en dat men dus uitdrukkelijk de niet-numerieke beoordeling laat afhangen van een numerieke beoordeling. De diverse overwegingen uit het eerdere arrest van de Raad maken echter duidelijk dat een koppeling tussen een numerieke en een niet-numerieke beoordeling niet kan. Tot driemaal toe overwoog de Raad dat deze koppeling niet kan, desalniettemin doet verwerende partij dit nu opnieuw.

Verder stelt verzoekster dat het onduidelijk is wat verwerende partij tracht aan te tonen bij het citeren van de memorie van toelichting. Verzoekster kan hieruit alleen maar afleiden dat verwerende partij nog steeds de huidige toepasselijke wetgeving en het arrest van de Raad mistent. Zo citeert verwerende partij zelf dat een student een opleidingsonderdeel heeft voltooid indien hij alle deelcompetenties in voldoende mate heeft verworven. Hiermee verwijst

de wetgever naar een schaal van 0 tot 20 (in gehele getallen), met 10 als slaaggrens. In specifieke gevallen kunnen andere beoordelingssystemen, zoals een pass/fail-systeem, worden uitgewerkt. Zoals uit het dossier meermaals is gebleken heeft verzoekster op alle deelcompetenties meer dan 10/20 behaald, waardoor zij voldoet aan de criteria die werden neergeschreven door de wetgever en het opleidingsonderdeel heeft voltooid. De extra zware regel dat op elke deelcompetentie/domein minstens 14/20 behaald dient te worden, betreft een schending van de bepalingen uit de Codex Hoger Onderwijs. Men kan dus niet op een redelijke en wettelijke manier stellen dat iemand die meer dan 10/20 op een onderdeel heeft gehaald, toch niet geslaagd is op dat onderdeel. Verwerende partij beseft dit blijkbaar en verlaat nu plots de numerieke beoordeling van 14/20 en meent dat het al dan niet geslaagd zijn zou impliceert dat de student 70% van de basiskennis beheerst. Verwerende partij tracht hiermee haar eigen regels te omzeilen, om nu plots een ander instrumentarium te hanteren om tot de beoordeling van verzoekster te komen. Het is al te eenvoudig en doorzichtig om te goochelen met het cijfer en te stellen dat niet een 14/20 diende te worden behaald, maar wel 70% van de basiskennis diende te worden aangetoond voor een pass. Daarbij merkt verzoekster alvast op dat dergelijke nieuwe beoordelingswijze, die enkel voor verzoekster wordt gehanteerd, strijdig is met het vertrouwens- en het zorgvuldigheidsbeginsel. Men gaat daarbij ook in tegen de eigen ECTS-fiche. Verwerende partij vergeet daarbij echter vooral dat zij nog steeds een beoordeling hanteert (70% basiskennis beheersen) die niet anders dan op numerieke wijze kan worden uitgedrukt en die noodzakelijkerwijs resulteert in een te behalen 14/20 of meer. Eenvoudig stellen dat verzoekster de competentie niet heeft behaald zonder dat hiervoor enig correct en bestaand beoordelingscriterium voorligt, kan natuurlijk niet. Het enige instrument dat voorligt, zijn de beantwoorde vragen met de overeenstemmende numerieke punten voor de antwoorden. Men hanteert dus nog steeds een numerieke appreciatie om daar vervolgens een niet-numeriek gevolg aan te verbinden.

Verzoekster stelt verder dat de interne beroepsinstantie de numerieke aard van de quoterings tracht te verschuilen achter de autonomie van de examinator. Verzoekster verwijst naar het eerdere arrest van de Raad, waarin de Raad deze autonomie erkent, maar deze evenwel niet zo ver gaat dat door het uitdrukkelijk verbinden van een numeriek criterium aan een niet-numeriek resultaat de in de Codex Hoger Onderwijs bepaalde grens tussen slagen en niet-slagen bij een numerieke resultaatsbepaling buiten werking wordt gezet. Dit is nu net hetgeen dat verwerende partij tot op heden heeft toegepast bij de quoterings van verzoekster.

Verder merkt verzoekster op dat verwerende partij de mogelijke lacune in haar OER niet op verzoekster kan verhalen. Zo is het niet omdat er nu bij aanvang van de lerarenopleiding een instapproef werd ingevoerd, dat verwerende partij dit kan ‘oplossen’ door een eigen ‘verzwarende van de leerstof’ te creëren door de bepalingen uit de wetgeving te schenden. Dat verwerende partij zich tracht te verantwoorden door te verwijzen naar de instapproef is zeer frappant, aangezien zij zelf stelt dat deze instapproef niet-bindend is. Daarbij wordt er nergens enige informatie gegeven omtrent de quatering hiervan. Zo is het zelfs onmogelijk om vast te stellen of een verwijzing naar deze instapproef relevant is. Daarnaast wijst verwerende partij er zelf op dat voor veel studenten een opfrissing voldoende is om de leerstof opnieuw te beheersen. Er kan dan ook niet begrepen worden dat verwerende partij de wetgeving naast zich neerlegt voor deze eenvoudige opfrissing. Dit alles is afgezien van het feit dat verzoekster volgens de bepalingen van de Codex Hoger Onderwijs wél geslaagd is voor het betrokken opleidingsonderdeel.

Tot slot werpt verwerende partij op dat *een student over meer dan de helft van de kennis moet beschikken om als beginnend leerkracht te kunnen functioneren. Het is de interne beroepsinstantie ook onduidelijk hoe bijvoorbeeld een leerkracht lager onderwijs WO zou kunnen onderwijzen aan leerlingen, als de leerkracht zelf de leerstof slechts voor de helft zou beheersen. De interne beroepsinstantie acht de gevraagde norm om een voldoende kennis aan te tonen daarom ook correct en zeker niet overdreven zwaar.* Deze motivering werd door verwerende partij reeds ten tijde van haar antwoordnota uit de vorige procedure opgeworpen. Verzoekster verwijst naar hetgeen de Raad toen oordeelde. Ook dit argument is volgens verzoekster bijgevolg ongegrond en het motief van de beslissing is dan ook niet rechtsgeldig.

In een andere overweging stelt verwerende partij dat zij opmerkt dat de opleiding geen rekening kan houden met de gevolgen van een tekort. De eindbeoordeling van een opleidingsonderdeel moet enkel gebaseerd zijn op de inhoudelijke prestaties van de student en niet op de eventuele gevolgen. Aangezien reeds werd aangetoond dat de inhoud van het opleidingsonderdeel niet correct werd gequoteerd, is verwerende partij weldegelijk aansprakelijk voor de gevolgen van de bestreden beslissing. Indien zij haar quatering correct en rechtsgeldig had toegepast, was verzoekster immers geslaagd en zou zij geen schade ondervinden. Er kan bovendien niet worden ingezien waarom verwerende partij in het kader van haar plicht tot redelijk handelen en op te treden in het kader van de beginselen van behoorlijk bestuur de gevolgen van haar beslissingen irrelevant zou vinden.

Tot slot stelt verwerende partij dat zij van oordeel is dat er geen sprake is van discriminatie omwille van het loutere feit dat de evaluatiecriteria/norm gewijzigd werden t.o.v. een vorig academiejaar. Iedere student die het opleidingsonderdeel “Basiskennis” volgde in het academiejaar 2018-2019, diende aan dezelfde evaluatiecriteria te voldoen. Ook dit middel is volgens verzoekster ongegrond, gezien reeds meermaals werd aangetoond dat de quatering die heeft plaatsgevonden, niet rechtsgeldig is.

Verzoekster besluit dat verwerende partij tot op heden nog steeds niet in staat is een correcte motivering te geven voor de expliciete verbinding van een numerieke score aan een beweerdelijk niet-numeriek bepaald resultaat. De bestreden beslissing dient, aldus verzoekster, dan ook opnieuw te worden vernietigd.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat er geen schending is van de motiveringsplicht, het redelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het gezag van gewijsde. Verzoekster merkt ten onrechte op dat zij voor het laatste examen WO een 16/30 behaalde en overeenkomstig artikel II.225, §1 Codex Hoger Onderwijs geslaagd moet worden verklaard, aangezien zij minstens een 10/20 heeft behaald. Verwerende partij stelt dat van de uitzonderingsgrond in art. II.225 Codex Hoger Onderwijs gebruik werd gemaakt voor het opleidingsonderdeel ‘Basiskennis’. Zo maakt de ECTS-fiche melding van de beoordelingsschaal: “geslaagd/niet-geslaagd”. Weliswaar moet dan wel melding worden gemaakt van de drempel waarboven een student in dat geval geslaagd zou zijn, zoals *in casu* 14/20. Alleszins is de resultaatsbepaling voor het betrokken opleidingsonderdeel niet numeriek, aangezien er op de studievoortgangsbeslissing enkel melding wordt gemaakt van “geslaagd/niet-geslaagd”. Op de studievoortgangsbeslissing werd m.a.w. nooit melding gemaakt van een numeriek cijfer zoals een 10/20 of enig ander hoger cijfer. Verwerende partij begrijpt niet waarom verzoekster stelt dat zij zou goochelen met het cijfer door te stellen dat niet een 14/20, maar wel 70% dient te worden behaald voor een pass. Beide cijfers brengen immers mathematisch hetzelfde resultaat teweeg.

Volgens verwerende partij vraagt de Raad zich in zijn vorig arrest nr. 5.405 af waarom er een wezenlijk verschil is in de meting van de behaalde competenties tussen de score 15 op 30, waarmee de student kan slagen, en diezelfde score die, gekoppeld aan een niet-numeriek binair beoordelingssysteem (geslaagd/niet-geslaagd), ertoe leidt dat de student niet zou zijn geslaagd.

Volgens verwerende partij is er inderdaad sprake van een hogere numerieke drempel, maar de resultaatsbepaling is niet steeds niet-numeriek, waardoor – aldus verwerende partij – artikel II.225 Codex Hoger Onderwijs niet wordt geschonden. Uit art. II.225 Codex Hoger Onderwijs blijkt immers nergens dat geen hogere numerieke drempel mag worden gekoppeld aan een niet-numerieke vorm van resultaatsbepaling. Bovendien zijn er geen decretale bepalingen die vastleggen wanneer een opleiding tot een niet-numerieke vorm van resultaatsbepaling mag overgaan. Verwerende partij benadrukt dat dit opleidingsonderdeel specifiek is, omdat het de opfrissing van de basiskennis betreft die noodzakelijk is om als leerkracht te functioneren.

In casu bestaat er volgens verwerende partij een grondige reden om een hogere drempel te voorzien om geslaagd te kunnen worden verklaard. Het opleidingsonderdeel betreft immers “basiskennis” en kwam in de plaats van een eerder overwogen toelatingsexamen. Die basiskennis is essentieel om de opleiding te kunnen aangaan, voltooien en vervolgens om het lerarenberoep te kunnen uitoefenen. Kennis van slechts de helft daarvan volstaat niet. Verwerende partij verwijst in dit kader naar wat de interne beroepsinstantie in haar beslissing oordeelde en motiveerde. *In casu* is aldus, volgens verwerende partij, een andere specifieke vorm van resultaatsbepaling verantwoord.

Daarnaast oordeelde de interne beroepsinstantie dat er bij de resultaatsbepaling van het multiple choice examen WO geen gebruik werd gemaakt van giscorrectie om de impact van het gokken uit te schakelen. Een giscorrectie is dus niet aan de orde. Enkel werd gebruik gemaakt van een verhoogde drempel opdat de student zou kunnen slagen voor het opleidingsonderdeel, waarvan het examen de vorm heeft aangenomen van een multiple choice-examen.

Verder stelt verzoekster dat indien men alle resultaten van de vier vakdomeinen zou optellen, zij een gemiddelde van 14,70/20 zou hebben behaald en bijgevolg geslaagd zou zijn. Dit argument houdt volgens verwerende partij geen steek, aangezien de ECTS-fiche duidelijk bepaalt dat de student enkel een credit behaalt indien *voor elk domein* een “pass” werd gescoord. Tot slot strekt het gezag van gewijsde zich niet verder uit dan tot hetgeen de Raad in zijn besluit uitdrukkelijk heeft beslist. Bijgevolg dient het eerste middel van verzoekster als ongegrond te worden afgewezen.

Verder maakt verzoekster in haar feitenrelaas kort melding van het feit dat zij geen kopie zou hebben gekregen van haar examens wereldoriëntatie. Bij de eerste twee pogingen zou het de

studenten ook niet toegestaan zijn om de basiskennisproeven in te kijken. Hoewel verzoekster deze feiten niet verder uitwerkt in haar middelen, werden deze reeds weerlegd door verwerende partij in de vorige procedure voor de Raad. Vooreerst hebben deze feiten betrekking op evaluatieactiviteiten van de eerste examenperiode. De beroepstermijn voor de resultaten van de eerste examenperiode is ruim verstreken, waardoor deze argumenten van verzoekster als onontvankelijk dienen te worden afgewezen. Het argument is bovendien ongegrond. De officiële toetsmomenten vinden enkel in juni en augustus plaats. Enkel na deze examenmomenten is het mogelijk om de eigen toets te komen inkijken, conform het OER. Tijdens de feedbackmomenten laten een drietal docenten een tiental studenten binnen in een lokaal met laptops. De docent logt in op Canvas (een online leerplatform) met zijn account en gaat dan naar de link van de student. De student kan dan zien wat zijn foute antwoorden waren en wat het juiste antwoord moest zijn. Meer uitleg wordt niet voorzien, aangezien het een examen basiskennis lager onderwijs betreft en de studenten geacht worden zelfstandig bij te studeren waar nodig. Het examen wereldoriëntatie bestaat uit multiple choice vragen. Verwerende partij verwijst in dit kader naar artikel 79 van het OER. Gelet op de nieuwe wetgeving inzake openbaarheid die vanaf 1 september 2019 in werking is getreden, voegt verwerende partij een kopie toe van het examen wereldoriëntatie van verzoekster.

Tot slot argumenteert verzoekster dat de gevolgen van het resultaat voor haar erg groot zijn. De ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel ‘Atelier en stage 2’ bepaalt inderdaad dat een student die niet slaagt voor het opleidingsonderdeel ‘Basiskennis’, het opleidingsonderdeel ‘Atelier en stage 2’ niet mag opnemen. Binnen deze stage lopen studenten immers verplicht een semester stage in de derde graad van de lagere school. Wanneer een student de basiskennis onvoldoende beheerst, is een stage in de derde graad niet mogelijk en zal hij/zij zich daar eerst op moeten focussen. Een opleiding kan bovendien geen rekening houden met de gevolgen van een tekort. De eindbeoordeling van een opleidingsonderdeel moet enkel gebaseerd zijn op de inhoudelijke prestaties van de student en niet op de eventuele gevolgen daarvan. Bovendien wordt elk opleidingsonderdeel individueel beoordeeld. Die beoordeling mag niet worden beïnvloed, noch in positieve noch in negatieve zin, door behaalde resultaten uit het verleden of door resultaten van andere opleidingsonderdelen. Bijgevolg dient dit middel, aldus verwerende partij, te worden afgewezen als ongegrond.

Verder is verzoekster van mening dat er sprake zou zijn van een schending van het discriminatiebeginsel aangezien de studenten in voorgaande academiejaren slechts 50%

dienden te halen. De interne beroepsinstantie heeft reeds geoordeeld dat er geen sprake is van discriminatie omwille van het loutere feit dat het evaluatiecriterium, de norm gewijzigd werd t.o.v. het voorgaande academiejaar. Bovendien diende iedere student die het opleidingsonderdeel ‘Basiskennis’ volgde in het academiejaar 2018-2019 aan dezelfde evaluatiecriteria te voldoen. Bijgevolg genoten alle studenten die zich in vergelijkbare omstandigheden bevonden een gelijke behandeling. Derhalve dient, aldus verwerende partij, ook dit middel als ongegrond te worden afgewezen.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat zij vaststelt dat de grieven van verwerende partij in haar antwoordnota grotendeels gelijkaardig zijn aan die van de bestreden beslissing en de eerdere procedure. Hiervoor verwijst verzoekster dan ook naar haar grieven uit de verzoekschriften uit beide procedures.

Vervolgens weerlegt verzoekster nogmaals enkele grieven van verwerende partij. Volgens verzoekster tracht verwerende partij de schending van art. II.225 Codex Hoger Onderwijs te motiveren door te stellen dat nergens uit blijkt dat er geen hogere numerieke drempel gekoppeld mag worden aan een niet-numerieke vorm van resultaatsbepaling. Daarbij leest men, aldus verzoekster, het desbetreffende artikel volstrekt fout. Een correcte lezing is dat een student slaagt als hij/zij 10/20 haalt, *tenzij* er op grond van de *specificiteit* van het opleidingsonderdeel een niet-numerieke vorm van resultaatsbepaling dient te worden vastgelegd. Verwerende partij toont op geen enkele manier aan wat die specificiteit van het opleidingsonderdeel dan wel zou zijn en evenmin toont zij aan waarom de numerieke ‘resultaatsbepaling’ plots een niet-numerieke resultaatsbepaling wordt. Verwerende partij verlaat op geen enkele manier het numerieke: de kennis van de student wordt niet bepaald aan de hand van niet-numerieke criteria. De resultaatsbepaling komt louter en alleen op numerieke wijze tot stand en levert ook een cijfer op. Het artikel is in dergelijk geval duidelijk: dan is een 10/20 een slaagcijfer en kan men niet meer verschuiven naar een niet-numerieke resultaatsbepaling. Dienaangaande moge het ondertussen duidelijk zijn dat een koppeling tussen een numerieke en een niet-numerieke beoordeling niet kan, getuige hiervan de diverse overwegingen in het eerdere arrest van de Raad. Tot driemaal toe overwoog de Raad dat deze koppeling tussen niet-numerieke en wel numerieke beoordeling niet kan. Desalniettemin doet verwerende partij dit nu opnieuw, zonder enige rechtsgeldige motivering.

Verder stelt verzoekster dat zij volkomen begrijpt dat een leerkracht basisonderwijs over de nodige basiskennis moet beschikken om les te kunnen geven in het lager onderwijs. Verzoekster behaalt ook een gemiddelde van 14,7/20 op de vier onderdelen basiskennis. Daarbij stelt verzoekster dat verwerende partij verschillende (niet-rechtsgeldige) eisen stelt, maar dat haar eigen handelswijze te wensen overlaat, onder meer inzake de opstelling van de examenvragen. Ook geeft verzoekster aan dat verschillende vragen geen ‘basiskennis’ meer betreffen.

Verzoekster heeft dit academiejaar op 7 november 2019 haar eerste poging (oefenmoment) gehad. Zij moet jammer genoeg vaststellen dat de fouten die zij vorig academiejaar verschillende keren gemeld heeft, dit jaar opnieuw voorkwamen op de verschillende proeven. Verwerende partij heeft hier duidelijk weet van aangezien dit besproken werd met de leerkrachten na elke proef, met de directie tijdens de interne commissie en ter zitting van de Raad, maar verwerende partij weigert nog steeds hieraan iets te doen.

Verder merkt verzoekster op dat feedback zonder uitleg geen feedback betreft. Bovendien wordt gesteld dat verzoekster geen recht heeft op feedback voor de eerste twee oefenmomenten, maar toch moeten de studenten zonder deze feedback hun hiaten in basiskennis kunnen opvullen. Volgens verzoekster is deze motivering zeer tegenstrijdig en kan ze geen stand houden. Er waren alleszins zeker een aantal vragen waarbij verzoekster toch wel feedback had willen krijgen om te kunnen slagen. Verwerende partij wilde ook niet toegeven dat er zich effectief technische problemen voordeden tijdens de examenmomenten.

Tevens stelt verzoekster dat zij inderdaad “iets” heeft gekregen, maar de kopie was onleesbaar. Dit werd besproken tijdens de eerdere zitting van de Raad. Opnieuw stuurt verwerende partij bij haar huidige antwoordnota een onleesbare kopie in bijlage. Op geen enkele wijze kan verzoekster dit document analyseren. Verder ontving verzoekster enkel een onleesbaar document met haar eigen antwoorden, de juiste antwoorden werden er niet bij vermeld.

In het systeem van verwerende partij wordt beweerd dat een studente zoals verzoekster met een gemiddelde van 14,7/20 voor basiskennis en een positief stageverslag in haar eerste jaar, geen stage mag lopen in een tweede jaar omdat ze maar 19/30 behaalt voor WO. Anderzijds mag verzoekster in haar tweede jaar wel een vrijwillige stage doen. Dat is een stage waarbij zij zonder lesvoorbereidingen of controle van verwerende partij in een klas mag functioneren. De logica is volgens verzoekster dan ook ver zoek. Op dit moment loopt verzoekster een vrijwillige

stage bij de leerkracht waarbij zij vorig jaar ook stage liep. Die leerkracht is steeds heel blij met verzoekster als stagiaire. Volgens verzoekster getuigt dit ook van haar grote motivatie (en moed) om leerkracht te willen worden.

Beoordeling van de middelen samen

De Raad slaat acht op de beslissing van de interne beroepsinstantie van verwerende partij en leest de overwegingen die tot deze beslissing hebben geleid.

De Raad leest het bovenstaande in het licht van zijn arrest nr. 5.405 van 8 november 2019 in de zaak 2019/526.

De Raad haalt volgende passage aan uit de overwegingen van de interne beroepsinstantie:

“4. Wat betreft de beweerlijke schending van art. 225 Codex Hoger Onderwijs

De interne beroepscommissie stelt het volgende vast:

- *In de ECTS-fiche werd volgende doelstelling opgenomen bij het opleidingsonderdeel Basiskennis:*

“Tijdens dit opleidingsonderdeel verwerft de student volgende competenties:

De student beheert basiskennis Frans, Nederlands, mens en maatschappij, wetenschap en techniek en wiskunde. Onder basiskennis verstaan we de leerinhouden lagere school die je paraat moet hebben als starter in de lerarenopleiding lager onderwijs”.

- *In de ECTS-fiche werd volgende toelichting gegeven bij de evaluatie van het opleidingsonderdeel Basiskennis:*

Examenmoment	Beoordelingsschaal
TOTAAL	Geslaagd / Niet geslaagd

Per vakdomein (Frans, Nederlands, wereldoriëntatie en wiskunde) wordt een pass/fail-score toegekend. Enkel indien voor elk domein een “pass” (=14/20) gescoord werd, heeft de student het credit behaald.

De interne beroepscommissie neemt volgende elementen mee in de beoordeling:

- *Er wordt geen numeriek punt gegeven in de finale beoordeling, maar wel “geslaagd” of “niet geslaagd”. Dit is duidelijk een niet-numerieke resultaatsbepaling. Om de beoordeling geslaagd te behalen dient de student een “pass” te halen voor 4 vakdomeinen. De interne beroepscommissie merkt op dat “pass” en “fail” ook niet-numeriek zijn.*

De interne beroepscommissie vindt geen decretale bepalingen die vastleggen wanneer een opleiding tot een niet-numerieke resultaatsbepaling mag overgaan. Dit opleidingsonderdeel is specifiek omdat het de opfrissing van basiskennis betreft die noodzakelijk is om als leekracht te functioneren.

- *In het ontwerp van decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen leest de interne beroepscommissie in de memorie van toelichting bijkomend het volgende:*

*“Een student heeft een opleidingsonderdeel voltooid wanneer hij na een evaluatie heeft aangetoond dat hij de relevante (deel)competenties **in voldoende mate heeft verworven**. Hij wordt daartoe beoordeeld op een schaal van 0 tot 20 (in gehele getallen), met 10 als slaaggrens. In specifieke gevallen kunnen andere beoordelingssystemen, zoals een pass/fail-systeem, worden uitgewerkt.”*

De Raad moet, ook na lezing van voormelde overwegingen, vaststellen dat verwerende partij de beoordeling ondubbelzinnig en uitsluitend verbindt aan een numerieke uitdrukking van de evaluatie van de basiskennis die zij wil toetsen. Terwijl verwerende partij betoogt dat de door haar gehanteerde pass/fail-benadering, waarbij de student voor de vier domeinen een “pass” moet behalen, niet numeriek is en in de finale beoordeling geen numeriek punt gegeven wordt, maar wel “geslaagd” of “niet geslaagd”, toont de ECTS-fiche onmiskenbaar dat uitsluitend numeriek wordt bepaald of de beoordeling geslaagd of niet geslaagd wordt verleend.

Het in wezen numeriek karakter van de beoordeling, waarbij verwerende partij de drempel om een “pass” toe te kennen situeert op een score van 14/20 blijkt, zo leest de Raad, uit de volgende passage uit de ECTS-fiche:

- “- *Het opleidingsonderdeel wordt geëvalueerd aan de hand van een digitale toets.*

- *Je kan deelnemen aan vijf evaluatiemomenten tijdens het academiejaar (waarvan 1 in de derde examenperiode).*
- *Per vakdomein (Frans, Nederlands, wereldoriëntatie en wiskunde) wordt een pass/fail-score toegekend. Enkel indien voor elk domein een “pass” (= 14/20) gescoord werd, heeft de student het credit behaald.”*

Vanuit dit oogpunt ziet de Raad bijgevolg niet hoe verwerende partij tegemoet komt aan de overwegingen die de Raad in voormeld arrest nr. 5.405 heeft geformuleerd.

De Raad leest in de overwegingen van de aangevochten beslissing dat in de voorbereidende werken bij het ontwerp van het flexibiliseringssdecreet wordt overwogen dat een student een opleidingsonderdeel voltooid heeft wanneer hij na een evaluatie heeft aangetoond dat hij de relevante (deel)competenties *in voldoende mate heeft verworven*. Daarnaast wordt er overwogen dat de student de beoordeling “geslaagd” of minimaal 10 op 20 behaalt indien hij de competentie in voldoende mate heeft verworven.

De verwerende partij oordeelt op basis van voormelde tekst dat om te kunnen slagen de getoetste competentie(s) in voldoende mate moeten zijn verworven.

Daarentegen plaatst de verwerende partij dat de student er vanuit lijkt te gaan de leerstof voldoende te beheersen indien de helft van de vragen correct beantwoord is, omdat in de codex bepaald wordt dat een student met 10 op 20 als geslaagd wordt verklaard.

In het licht van deze opmerking van verwerende partij leest de Raad art. II.225 van de Codex Hoger Onderwijs. Deze bepaalt het volgende:

“§ 1. Een student behaalt een creditbewijs voor elk opleidingsonderdeel waarvoor hij geslaagd is.

Een student slaagt voor een opleidingsonderdeel wanneer hij ten minste 10 op 20 behaalt, tenzij het instellingsbestuur op grond van de specificiteit van het opleidingsonderdeel een andere, niet numerieke, vorm van resultaatsbepaling heeft vastgelegd.”

Voortgaand op de hierboven vermelde overweging van verwerende partij betwist de Raad niet dat een student eerst minimaal 10 op 20 behaalt, dan wel de beoordeling “geslaagd” en

bijgevolg een opleidingsonderdeel heeft voltooid wanneer hij na een evaluatie heeft aangetoond dat hij de relevante competenties in voldoende mate heeft verworven.

Dit belet niet dat de regelgever bepaalt dat een student slaagt indien hij voor een opleidingsonderdeel ten minste 10 op 20 heeft behaald.

Het is de Raad dan ook niet duidelijk waarom verwerende partij de lat om te kunnen slagen op 14 op 20, en dit voor elk geëvalueerd domein, heeft gelegd. Dit kan naar het oordeel van de Raad niet verklaard worden door de overweging dat een student slechts zo hij 14/20 behaalde het bezit van de vereiste minimale eindcompetenties heeft aangetoond, precies omdat de regelgever de grens tussen slagen en niet slagen tot uitdrukking brengt in het cijfer 10 op 20.

De Raad kan begrijpen dat verwerende partij, binnen de autonomie waarover deze als onderwijsverstrekker beschikt, van oordeel is dat bepaalde (maatschappelijke) noodwendigheden invloed hebben op de vereiste minimale eindcompetenties waarvan de student moet bewijzen erover te beschikken. Dit kan zij, in het licht van art. II.225 Codex Hoger Onderwijs, evenwel niet door te bepalen dat een student slechts de minimale eindcompetenties heeft bereikt indien deze een score van 14 op 20 behaalt.

De Raad stelt vast dat verwerende partij van oordeel is dat zij gebruik maakt van een niet-numerieke vorm van resultaatbepaling. Dergelijke vorm van resultaatbepaling is in lijn met art. II.225 Codex Hoger Onderwijs, indien de keuze voor dergelijke vorm van resultaatbepaling door de specificiteit van het opleidingsonderdeel is ingegeven.

De Raad stelt evenwel vast dat verwerende partij *de facto* het resultaat uitsluitend op numerieke wijze tot stand laat komen. Aldus ziet de Raad, die het volkomen numeriek bepaalde resultaat door verwerende partij ziet vertalen in de eindbeoordeling “geslaagd” of “niet-geslaagd”, afhankelijk van de vraag of het numeriek bepaalde resultaat op elk van de ondervraagde domeinen hoger of lager is dan 14 op 20, niet in waarom verzoekende partij niet slaagt bij het behalen van 10 op 20, nu de resultaatbepaling *de facto* numeriek is gestuurd.

De Raad ziet, zonder te willen raken aan de autonomie van de hoger onderwijsinstelling bij het vormgeven van de evaluatie, ten overvloede niet in waarin de specificiteit van het opleidingsonderdeel schuilt die tot een niet-numerieke resultaatbepaling voert. Uit de

evaluatie-aanpak die verwerende partij hanteert, blijkt vooreerst dat deze numeriek is. Enkel wordt de numeriek bepaalde score finaal vertaald in de code “geslaagd” of “niet geslaagd”. Het pass/fail-systeem is evenwel numeriek aangestuurd.

Indien de specificiteit van het opleidingsonderdeel erin lijkt te bestaan, zoals verwerende partij lijkt te willen aangeven, dat maatschappelijke overwegingen een bepaald competentieniveau vereisen waarbij een louter geslaagd zijn niet volstaat, ziet de Raad niet in waarom deze bekommernissen van de onderwijsinstelling, met respect voor de autonomie van de instelling, niet gevrijwaard zouden kunnen worden bij een numerieke resultaatsbepaling, waarbij een 10 op 20 - overeenkomstig art. II.225 Codex Hoger Onderwijs - impliceert dat de student slaagt.

De evaluatie kan derwijze vorm worden gegeven dat zo het resultaat numeriek wordt uitgedrukt – of zo een als “fail” of “pass” uitgedrukt resultaat volkomen numeriek is bepaald – het behalen van een 10 op 20 de uitdrukking vormt van een door de onderwijsinstelling, bijvoorbeeld door maatschappelijke overwegingen ingegeven, voldoende geacht beheersingsniveau van de relevante competenties.

De Raad belet niet aan een niet-numeriek binair beoordelingssysteem (geslaagd/niet geslaagd) een hogere drempel te verbinden. *In casu* is de resultaatsbepaling *de facto* echter volledig numeriek. De draagwijdte van art. II.225 Codex Hoger Onderwijs bestaat er volgens de Raad niet in een numeriek beoordelingssysteem los te koppelen van de decretale bepaling dat een 10 op 20 de student laat slagen, door de behaalde numerieke score louter als grenswaarde te gebruiken om te bepalen of een student slaagt of niet.

Daarnaast ziet de Raad geen grond om over te gaan tot een niet-numeriek bepaalde score omwille van de specificiteit van de evaluatieform, nu verwerende partij er zelf voor kiest de verworven competenties te beoordelen aan de hand van een numeriek gescoorde test. Het numerieke resultaat op deze tests bepaalt vervolgens uitsluitend of de student de score “geslaagd” of “niet geslaagd” verkrijgt.

De Raad beklemtoont hierbij dat zulks niet betekent dat een opleiding, bijvoorbeeld omdat het opleidingsonderdeel in het kader waarvan geëvalueerd wordt “basiskennis” betreft en in de plaats kwam van een eerder overwogen toelatingsexamen, het essentieel karakter van deze eisen niet mag vertalen in de competenties die bereikt moeten worden om de opleiding te kunnen

aangaan, voltooien en vervolgens het lerarenberoep te kunnen uitoefenen. De Raad betwist evenmin dat de onderwijsinstelling kan oordelen dat kennis van slechts de helft van de ondervraagde materie niet volstaat om voor het opleidingsonderdeel te kunnen slagen. Om dit te waarborgen hoeft de instelling evenwel niet een numerieke scorebepaling te vertalen in een binair niet-numeriek beoordelingssysteem. Dit zou de betekenis van art. II.225 Codex Hoger Onderwijs uithollen, nu de evaluatie uitsluitend numeriek gedreven is. De Raad overweegt dat het examen, zo het een goede vertaling vormt van de te toetsen minimale eindcompetenties, derwijze kan worden geredigeerd dat de student die er een 10 op behaalt blijk geeft van het verworven hebben van een voldoende competentieniveau. De beweerde niet-numerieke beoordeling, waarbij de student “slaagt” zo hij voor elk vakdomein 14/20 of meer behaalt, is bijgevolg niet noodzakelijk om te voldoen aan de maatschappelijke vraag naar sterker profielen in de lagere school.

De Raad wil in bovenvermelde context trouwens ten overvloede nog opmerken dat de onderwijsinstelling in de aangevochten beslissing lijkt aan te geven dat de opleiding heeft vastgelegd dat een student de competentie “basiskennis lager onderwijs” voldoende beheert indien de student voor deze vier onderdelen (wiskunde, Frans, Nederlands en wereldoriëntatie) minstens 70% van de basiskennis lager onderwijs beheert, hetgeen volgens de opleiding minimaal nodig is voor een toekomstige leerkracht lager onderwijs om inhoudelijk sterk genoeg in de schoenen te staan. De ECTS-fiche bepaalt dat de student voor elk domein 14 op 20 moet behalen. Of, tegen de achtergrond van art. II.225 Codex Hoger Onderwijs, het aanbeveling verdient dergelijke score te associëren met de door de instelling vooropgestelde minimaal vereiste competenties, lijkt de Raad twijfelachtig.

Tot slot wijst de Raad nog op volgende overweging in de interne beroepsbeslissing:

“In ondergeschikte orde wijst de interne beroepscommissie er op dat er bij de resultaatsbepaling van het multiple-choice examen WO, geen gebruik werd gemaakt van giscorrectie om de impact van het gokken uit te schakelen. In dit geval is het verantwoordbaar dat men gebruik maakt van een verhoogde drempel opdat de student zou kunnen slagen voor het multiple-choice examen. (...)”

In dit kader en geheel ten overvloede verwijst de Raad naar zijn overwegingen ter zake uit het arrest nr. 5.405 van 8 november 2019. *In casu* wijst niets in de ECTS-fiche erop dat bij het verschil tussen slagen en niet-slagen de te behalen score van 14 op 20 tot doel heeft het effect

van het gokken te neutraliseren. De Raad benadrukt hierbij dat het niet aan de interne beroepsinstantie toekomt om naderhand aan de evaluatieform een bijkomende invulling te geven die geen enkele grondslag vindt in de ECTS-fiche. Ten overvloede rijst bij de Raad de vraag of de gezette drempel desgevallend niet al te hoog zou zijn.

De Raad kan op basis van voormelde overwegingen niet besluiten dat verwerende partij een nieuwe beslissing heeft genomen die, in het licht van de overwegingen van de Raad in zijn arrest nr. 5.405 van 8 november 2019, kan standhouden.

Het beroep is in de aangegeven mate gegrond.

De overige middelonderdelen dienen niet verder te worden onderzocht, aangezien dit niet tot een ruimere vernietiging kan leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 20 november 2019.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij zal uiterlijk tegen 19 februari 2020 een nieuwe beslissing nemen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 4 februari 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.645 van 31 januari 2020 in de zaak 2019/796

In zake: Wannes DE WAEGH
                          Woonplaats kiezend te 2200 Herentals
                          Noord-Dauwenland 9

Tegen: VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
                          Woonplaats kiezend te 1050 Brussel
                          Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 10 december 2019, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 5 november 2019 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 17 januari 2020.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

De heer Daniel De Waegh, die verschijnt voor de verzoekende partij, en mevrouw Sarah Heyl, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in het ‘Schakelprogramma: Master of Laws in de rechten’.

Hij krijgt geen vrijstelling voor het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II”.

Verzoekende partij stelde op datum van 24 oktober 2019 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 5 november 2019 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt dat de student zich er in zijn beroepsschrift toe beperkt te argumenteren dat er een afspraak zou bestaan tussen de AP Hogeschool en de VUB, waardoor hem automatisch een vrijstelling zou moeten worden toegekend voor dit opleidingsonderdeel. Dit zou ook eerder zo aan hem gecommuniceerd zijn. Volgens de student zou er door een verandering van decaan aan de rechtsfaculteit van de VUB nu plots geen belang meer worden gehecht aan deze afspraak.

De interne beroepsinstantie verduidelijkt dat de studenten van de AP Hogeschool in het huidig academiejaar geen vrijstelling hebben gekregen voor dit opleidingsonderdeel ten gevolge van de programmwijzigingen die dit academiejaar werden doorgevoerd. Sinds het academiejaar 2019-2020 maakt het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II” deel uit van het ‘Schakelprogramma Master of Laws in de rechten’ in plaats van het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie S”.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student ook aangeeft dat hij zijn keuze voor de VUB liet afhangen van de vrijstellingen die hij zou kunnen krijgen in het schakelprogramma. Hij meent dat hij vóór zijn inschrijving op de hoogte had moeten zijn gebracht van het feit dat hij de vrijstelling voor het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II” niet zou kunnen krijgen. Hij meent dat er hierdoor sprake is van dwaling.

De interne beroepsinstantie merkt op dat de student niet specificeert wat, en door wie, er precies aan hem gecommuniceerd werd, noch legt hij ter zake enig stavingstuk voor. Ze benadrukt dat wijzigingen in het programma eigen zijn aan universitaire opleidingen, die steeds – conform de wettelijke en reglementaire bepalingen – mogen worden doorgevoerd in het belang van de kwaliteit van het onderwijs en van de studenten. Uit deze wijzigingen, die conform het wettelijk en reglementair kader plaatsvonden, kan de student geen rechten putten om af te wijken van de geldende reglementaire bepalingen. De interne beroepsinstantie stipt aan dat, indien de student

voorafgaandelijk aan zijn inschrijving zekerheid had willen bekomen over zijn vrijstellingen, hij deze aanvraag reeds voor zijn inschrijving had kunnen indienen.

Vervolgens wijst de interne beroepsinstantie erop dat, overeenkomstig artikel 84 van het onderwijs- en examenreglement (hierna: OER), bij de toekenning van een vrijstelling moet worden nagegaan in welke mate er voldoende overeenstemming is qua doelstellingen, inhoud en leerresultaten van het opleidingsonderdeel waarvoor de student de vrijstelling aanvraagt en het opleidingsonderdeel op basis waarvan de vrijstelling wordt aangevraagd.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II” naar inhoud, doelstellingen en leerresultaten niet voldoende overeenstemt met de opleidingsonderdelen op basis waarvan de vrijstelling wordt aangevraagd. Het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II” is namelijk ook gericht op de ontwikkeling van casusmethodiek, interpretatiemethodes en analyses op academisch niveau. Deze inhoudelijke analyses waren niet aanwezig in de opleidingsonderdelen op basis waarvan de aanvraag werd ingediend. De interne beroepsinstantie merkt ook op dat de student geen inhoudelijke grieven heeft geformuleerd ten aanzien van de weigeringsbeslissing van de decaan. Er kan aldus geen vrijstelling, noch een deelvrijstelling worden toegekend.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 3 december 2019 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 10 december 2019 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij op dat de initiële beslissing van de decaan werkelijk het voorwerp uitmaakt van het extern beroep. Zij verwijst naar artikel II.285, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs en stelt dat verzoeker in zijn verzoekschrift wel de beslissing van de voorzitter van de interne beroepsinstantie heeft aangeduid, doch hij heeft voornamelijk middelen tegen de beslissing van de decaan geformuleerd.

Verwerende partij stelt vast dat verzoeker in belangrijke mate (soms zelfs woordelijk) de grieven blijkt te hernemen die waren opgenomen in het intern beroepsschrift en die inzonderheid betrekking hebben op de beslissing van de decaan. Nochtans heeft verzoeker een intern beroep ingediend bij de interne beroepsinstantie, die overeenkomstig artikel 153, §2 van het OER over een volheid van bevoegdheid beschikt. Het intern beroep van verzoeker werd door de interne beroepsinstantie ongegrond verklaard.

Volgens verwerende partij is de initiële beslissing van de decaan niet vatbaar voor een extern beroep. Enkel de beslissing op intern beroep kan, na uitputting op regelmatige wijze van het intern beroep, op ontvankelijke wijze worden aangevochten middels een extern beroep. Voor zover het beroep gericht is tegen de initiële beslissing van de decaan moet het aldus onontvankelijk worden verklaard.

In zijn *wederantwoordnota* benadrukt verzoeker dat hij in zijn verzoekschrift wel degelijk de beslissing van de voorzitter van de interne beroepsinstantie heeft aangehaald als bestreden beslissing. Zijn beroep moet bijgevolg ontvankelijk worden verklaard.

Beoordeling

De Raad leest in artikel 153, §2 OER dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen. Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de instantie die de eerste bestreden beslissing heeft genomen. In dat geval verdwijnt deze beslissing uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

De Raad stelt vast dat verzoeker in zijn verzoekschrift ‘de beslissing van interne beroepscommissie houdende weigering van de vrijstellingsaanvraag voor het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II”’ aanduidt als bestreden beslissing. Bovendien kan de Raad niet vaststellen dat verzoeker zich in zijn verzoekschrift beperkt tot het ontwikkelen van middelen ten aanzien van de initiële beslissing, maar formuleert hij zeker ook argumenten ten aanzien van de interne beroepsbeslissing.

De exceptie is ongegrond. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroept op een schending van het rechtszekerheids-, het gelijkheids- en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker merkt vooreerst op dat de vrijstelling voor het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II” alle andere jaren wel werd gegeven aan studenten die van AP Hogeschool kwamen. Volgens hem loopt dit opleidingsonderdeel – na de ECTS-fiches te hebben vergeleken – naar inhoud gelijk met de aangevraagde vrijstellingen. Dit wordt ook bevestigd door studenten die dit vak aan het volgen zijn alsook door het opleidingshoofd Rechtspraktijk van de AP Hogeschool.

Daarnaast wijst verzoeker erop dat er gecommuniceerd is geweest dat er een vrijstelling zou worden toegekend voor het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II” aangezien er een zogezegde ‘samenwerking’ zou bestaan tussen de VUB en de AP Hogeschool. Volgens verzoeker zijn er duidelijk zaken fout gelopen op het vlak van communicatie en is het geen toeval dat er zoveel studenten misnoegd zijn over eenzelfde beslissing. Verzoeker stelt dat indien hij van mening was dat de beslissing rechtvaardig zou zijn geweest, hij het daarbij gelaten zou hebben. Zo tekent hij (in tegenstelling tot andere studenten) ook geen beroep aan tegen de weigering tot vrijstelling voor het opleidingsonderdeel “Strafrecht” omdat één student van de AP Hogeschool hiervoor wel een vrijstelling heeft gekregen omwille van een administratieve fout.

Vervolgens stelt verzoeker dat de verandering van decaan op zich geen reden zou mogen zijn om eerder gemaakte afspraken niet meer te moeten nakomen. Bovendien had men, als dit al een reden mocht zijn, ruimschoots de tijd om de studenten te verwittigen zodat zij hun keuze van universiteit konden herzien. Verzoeker wijst erop dat het de taak van de universiteit is om studenten zo goed mogelijk te informeren, zeker wanneer er drastische wijzigingen worden gemaakt in het studietraject. Dit is evenwel nooit gebeurd. De studenten zijn daarentegen met loze beloftes naar VUB gelokt. Nog de AP Hogeschool, noch de studenten waren op de hoogte van deze wijzigingen. Bovendien hebben nog de decaan, noch de interne beroepsinstantie aan verzoeker enige stavingstukken voorgelegd waaruit blijkt dat de studenten voldoende

geïnformeerd zijn geweest. Verzoeker benadrukt dat het niet gaat om wijzigingen die eigen zijn aan universitaire opleidingen. Daarvoor kan hij begrip opbrengen. Hij kan echter geen begrip hebben voor het feit dat de schakelstudenten van AP Hogeschool geen vrijstelling meer krijgen voor het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II” omwille van de verandering van decaan, waarover zij bovendien niet geïnformeerd zijn.

Waar de interne beroepsinstantie aanhaalt dat ‘indien de student voorafgaandelijk [aan] zijn inschrijving zekerheid had willen bekomen over zijn vrijstellingen, hij deze aanvraag reeds voor zijn inschrijving had kunnen indienen’, stelt verzoeker dat het niet de taak is van de interne beroepsinstantie om hem erop te wijzen wanneer hij zijn aanvraag had moeten indienen en al zeker niet wanneer deze ruimschoots voor de start van de lessen werd ingediend, namelijk op 03/09/2019. Verzoeker benadrukt dat hij weken heeft moeten wachten op een antwoord. Volgens hem zijn er bij het nemen van de beslissing ook fouten gemaakt, aangezien hij eerst geen en vervolgens toch een vrijstelling kreeg toegekend voor het opleidingsonderdeel “Gerechtelijk recht”. De redenen voor deze aanpassing zijn hem volstrekt onduidelijk. Volgens verzoeker worden deze beslissingen ook met de natte vinger genomen. Wie pech heeft en niet voor zijn rechten opkomt, krijgt geen vrijstellingen. Wie geluk heeft en door de mazen van het net glipt, krijgt omwille van administratieve fouten vrijstellingen die hij niet zou mogen gekregen hebben.

Verzoeker verduidelijkt ten slotte dat hij zich hierdoor in dwaling voelt. Los van de fouten die zijn gemaakt en los van de gebrekkige communicatie had men de studenten reeds in maart (wanneer er een wijziging van decaan gebeurde) kunnen verwittigen dat het een en ander zou kunnen veranderen. Indien dit op voorhand duidelijk gecommuniceerd zou zijn geweest, had verzoeker nooit voor VUB gekozen aangezien dit hem veel meer tijd, moeite en geld kost dan wanneer hij zijn studies op UA zou hebben voortgezet.

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij vooreerst op dat de Raad optreedt als annulatierechter en hierbij enkel bevoegd is om de wettigheid van de bestreden beslissing te toetsen en de beslissing desgevallend te vernietigen. De Raad mag aldus niet tot een feitelijk heronderzoek van de zaak overgaan. Het komt ook aan de verzoekende partij toe om in het verzoekschrift aan te tonen dat de interne beroepsinstantie op kennelijk onredelijke wijze tot haar beslissing is gekomen.

Vervolgens stelt verwerende partij vast dat verzoeker het niet eens is met de beslissing van de interne beroepsinstantie. Hij uit kritiek op het feit dat hem geen vrijstelling werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II”. Volgens hem is dit louter het gevolg van een verandering van decaan aan de faculteit Recht en Criminologie van de VUB. Verwerende partij citeert de interne beroepsbeslissing.

Waar verzoeker aanvoert dat het niet toekennen van een vrijstelling voor “Rechtsmethodologie II” louter het gevolg is van een verandering van decaan en dat de inhoud van dit opleidingsonderdeel gelijk loopt met de opleidingsonderdelen op basis waarvan de vrijstelling wordt aangevraagd, stipt verwerende partij aan dat dit volledig voorbijgaat aan voormelde determinerende motivering van de bestreden beslissing, die verzoeker op geen enkele manier weerlegt.

Verwerende partij wijst er ook op dat een middel of stuk dat niet in de interne beroepsprocedure werd opgeworpen niet op ontvankelijke wijze voor het eerst kan worden aangevoerd in het extern beroep, tenzij dit hem bij de procedure op intern beroep nog niet bekend was. Dit geldt volgens verwerende partij voor de e-mail van het opleidingshoofd van AP Hogeschool d.d. 25/09/2019 en voor de grief die betrekking heeft op de inhoudelijke overeenstemming van de opleidingsonderdelen. Deze grieven zijn dan ook niet dienstig in het kader van het extern beroep.

Verder merkt verwerende partij op dat de interne beroepsinstantie ook uitvoerig heeft gemotiveerd over het argument van verzoeker dat hij er vóór de inschrijving van op de hoogte had moeten worden gebracht dat hij geen vrijstelling zou krijgen voor het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II”.

Verwerende partij is van mening dat verzoeker, met de door hem gevoerde argumentatie, die eruit bestaat dat het de taak is van de universiteit om de studenten zo goed mogelijk te informeren (in het kader waarvan hij een e-mail van de ombudspersoon van de VUB voorlegt) en dat het niet aan de interne beroepsinstantie zou toekomen om hem erop te wijzen dat er een mogelijkheid was om de vrijstellingsaanvragen vóór de inschrijving in te dienen, de motieven van de bestreden beslissing niet weerlegt, noch toont hij aan dat de beslissing van de interne beroepsinstantie kennelijk onredelijk is.

Waar verzoeker nog beweert dat een bepaalde student ten gevolge van een administratieve vergissing een onterechte vrijstelling zou hebben verkregen voor het opleidingsonderdeel “Strafrecht” en dat de weigering tot vrijstelling met betrekking tot het opleidingsonderdeel “Gerechtelijk recht” ten aanzien van hem werd herzien, wijst verwerende partij erop dat dit geen ter zake dienende argumenten betreffen. De mededeling van verzoeker dat de beslissingen aangaande vrijstellingen naar zijn aanvoelen met de natte vinger worden genomen, is dit evenmin.

Louter ten overvloede wijst verwerende partij er ten slotte nog op dat het verstrijken van de termijn van twintig kalenderdagen niet tot gevolg heeft dat een beslissing die buiten deze termijn werd genomen met een nietigheid is bekleed.

In zijn *wederantwoordnota* benadrukt verzoeker dat zijn beslissing om zich in te schrijven in het betrokken ‘Schakelprogramma Master of Laws in de rechten’ ingegeven was door de informatie die hij van AP Hogeschool had ontvangen over het akkoord tussen deze hogeronderwijsinstelling en verwerende partij.

Verzoeker verduidelijkt dat hij zich kon neerleggen bij de beslissing van de decaan om zeven van de acht gevraagde vrijstellingen te weigeren, behoudens wat de weigering tot vrijstelling voor het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II” betreft. Op basis van de door AP Hogeschool verstrekte inlichtingen zou het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie” immers wel degelijk voor vrijstelling in aanmerking komen. Dit werd overigens bevestigd per e-mail van 07/10/2019. Volgens verzoeker is er sprake van een schending van het rechtszekerheidsbeginsel aangezien afspraken die voorheen blijkbaar bestonden en waarvan hij op de hoogte werd gebracht eenzijdig en zonder verwittiging niet meer worden nageleefd.

Beoordeling

Verzoeker merkt op dat de vrijstelling alle andere jaren wel werd gegeven voor studenten die van AP Hogeschool kwamen. Hij stelt ook dat het opleidingsonderdeel naar inhoud gelijkloopt met de aangevraagde vrijstellingen, wat volgens hem wordt bevestigd door studenten die dit vak volgen alsook door het opleidingshoofd Rechtspraktijk van de AP Hogeschool.

De Raad moet echter vaststellen dat het loutere feit dat het met succes volgen van bepaalde opleidingsonderdelen bij AP Hogeschool tot een vrijstelling leidde voor een

opleidingsonderdeel bij verwerende partij (“Rechtsmethodologie S”), doch nu niet langer met een vrijstelling wordt gehonoreerd voor een in de plaats gekomen opleidingsonderdeel (“Rechtsmethodologie II”) niet hoeft te betekenen dat de beslissing om deze vrijstelling aan verzoeker niet toe te kennen onrechtmatig of kennelijk onredelijk is.

Hierbij stipt de Raad aan dat in de aangevochten beslissing de verschillen worden geduid tussen de opleidingsonderdelen op basis waarvan verzoeker om een vrijstelling verzoekt en het opleidingsonderdeel waarvoor de vrijstelling wordt gevraagd (“Rechtsmethodologie II”). Zo leest de Raad in de aangevochten beslissing dat het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II” ook is gericht op de ontwikkeling van casusmethodiek, interpretatiemethodes en analyses op academisch niveau. Deze inhoudelijke analyses waren volgens de interne beroepsinstantie niet aanwezig in de opleidingsonderdelen op basis waarvan de aanvraag werd ingediend.

Relevant hierbij is dat de interne beroepsinstantie ook overweegt dat verzoeker geen inhoudelijke grieven heeft geformuleerd ten aanzien van de weigeringsbeslissing van de decaan. De Raad kan dan ook niet overgaan tot vernietiging van de aangevochten beslissing op basis van het, niet verder in het verzoekschrift voor de Raad gedocumenteerde, argument dat het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II” naar inhoud gelijk zou lopen met de door verzoeker gevolgde vakken op basis waarvan hij de vrijstelling claimt.

Verzoeker is vervolgens van oordeel dat de vrijstelling hem zou moeten worden toegekend omdat dit zo aan hem gecommuniceerd is. Hij verwijst naar een ‘samenwerking’ die tussen verwerende partij en de AP Hogeschool zou bestaan. Volgens verzoeker is er een en ander fout gelopen op het vlak van communicatie en hij lijkt op basis hiervan van oordeel dat hij aanspraak kan maken op de door hem gevraagde vrijstelling.

De Raad stelt vast dat dit argument uitvoerig is behandeld in de aangevochten beslissing van de interne beroepsinstantie en dat verzoeker ter zake geen nieuwe argumenten bijbrengt voor de Raad. De Raad kan begrip opbrengen voor enige frustratie in hoofde van verzoeker en wijst in dit kader op het belang van een accurate communicatie aan studenten die zich bij verwerende partij inschrijven met betrekking tot een samenwerking met de instelling waar zij hun initiële diploma hebben behaald. Zo kan de samenwerking relevant zijn indien zij leidt tot vrijstellingen. Studenten kunnen dit mee in overweging nemen bij hun beslissing zich al dan niet bij een instelling in te schrijven. Dit betekent evenwel niet dat verzoeker rechten kan putten

uit een door hem aangehaalde communicatie met betrekking tot een samenwerking nu de context voor de samenwerking is gewijzigd. *In casu* verschilt het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie II”, dat nu deel uitmaakt van het schakelprogramma, van het opleidingsonderdeel “Rechtsmethodologie S”, dat vroeger deel uitmaakte van het schakelprogramma.

De Raad leest in deze context in de interne beroepsbeslissing het volgende:

“De student geeft aan dat hij zijn keuze voor de VUB liet afhangen van de vrijstellingen die hij zou kunnen krijgen in het schakelprogramma. Hij meent dat hij vóór zijn inschrijving op de hoogte had moeten zijn gebracht dat hij de vrijstelling voor het opleidingsonderdeel ‘Rechtsmethodologie II’ niet zou kunnen verkrijgen. Hij meent dat er hierdoor sprake is van dwaling.

Hij specificeert niet wat, en door wie, er precies aan hem gecommuniceerd werd, noch legt hij ter zake enig stavingsstuk voor. Wijzigingen in het programma zijn eigen aan universitaire opleidingen, die steeds – conform de wettelijke en reglementaire bepalingen – mogen worden doorgevoerd in het belang van de kwaliteit van het onderwijs en van de studenten. Uit deze wijzigingen die conform het wettelijk en reglementair kader plaatsvonden, kan de student geen rechten putten om af te wijken van de geldende reglementaire bepalingen. Indien de student voorafgaandelijk zijn inschrijving zekerheid had willen bekomen over zijn vrijstellingen, had hij deze aanvraag reeds voor zijn inschrijving kunnen indienen.”.

Aldus moet de Raad vaststellen dat de interne beroepsinstantie het door verzoeker aangehaalde argument met betrekking tot de communicatie over de zogenaamd beloofde vrijstelling beargumenteerd heeft beantwoord. De Raad kan niet vaststellen dat een gerechtvaardigd gewekt vertrouwen is geschaad door verwerende partij bij het niet-toekennen van de door verzoeker gevraagde vrijstelling en evenmin kan de Raad vanuit dit oogpunt beslissen dat op kennelijk onredelijke wijze is beslist door de interne beroepsinstantie.

De Raad stelt vast dat verzoeker het hem weigeren van de gevraagde vrijstelling toeschrijft aan de wijziging van de decaan in de faculteit waar verzoeker is gaan studeren. Evenwel moet de Raad vaststellen dat verwerende partij dit argument afweegt in het kader van de beoordeling van het intern beroep. De Raad treft noch in het verzoekschrift houdende extern beroep, noch in de stukken van het dossier elementen aan die toelaten deze motivering als niet afdoende aan

te merken of om redelijkerwijze aan de feitelijke juistheid ervan te twijfelen. Dat de omslag in de benadering van vrijstellingsaanvragen voor het methodologisch opleidingsonderdeel in de tijd samenvalt met een wissel van decaan betekent niet dat deze wissel de/een grond vormt voor de gewijzigde beoordeling van de vrijstellingsaanvragen. Zoals de Raad reeds heeft aangehaald, is de huidige weigering in de interne beroepsbeslissing gekoppeld aan inhoudelijke overwegingen met betrekking tot het opleidingsonderdeel waarvan verzoeker vraagt te worden vrijgesteld.

De Raad kan het e-mailverkeer van verzoeker met het opleidingshoofd Rechtspraktijk van de AP Hogeschool niet in het debat brengen. De Raad ziet immers niet in wat verzoeker heeft belet dit document reeds in het kader van het intern beroep bij te brengen. Daarbij merkt de Raad, ten overvloede, nog op dat het document zelf niet uitsluitend verwijst naar de wissel van de decaan, maar ook naar de vernieuwing van het programma dat verzoeker bij verwerende partij is gaan volgen.

Dat verzoeker van mening is dat het de taak is van de universiteit om studenten zo goed mogelijk te informeren, zeker wanneer er drastische wijzigingen gemaakt worden in het studietraject, en dat zulks volgens verzoeker niet gebeurd is, maakt de weigeringsbeslissing *in casu*, zoals reeds aangehaald, niet onwettig of kennelijk onredelijk. Hetzelfde geldt voor het feit dat hem beweerdelijk geen stavingstukken zijn voorgelegd waaruit blijkt dat hij voldoende is geïnformeerd. Dit stoort, naar de Raad kan lezen, verzoeker meer bepaald omdat de wissel van decaan volgens hem de reden is dat hij geen vrijstelling krijgt.

Enerzijds herhaalt de Raad ter zake hetgeen hierboven reeds is overwogen met betrekking tot de wissel van decaan, namelijk dat de interne beroepsinstantie de weigeringsbeslissing inhoudelijk motiveert en niet koppelt aan de wissel van decaan. Anderzijds herneemt de Raad tegelijk het belang van goede informatieverstrekking.

De Raad kan begrip opbrengen voor het feit dat verzoeker het betreurt dat de interne beroepsinstantie aangeeft dat hij zijn vrijstellingsaanvraag reeds had kunnen indienen vóór zijn inschrijving indien hij zekerheid wou over zijn vrijstellingen, in zoverre verzoeker zijn aanvraag, naar hij beweert, ruimschoots vóór de start van de lessen heeft ingediend en het maken van de beslissing volgens verzoeker heel wat voeten in de aarde heeft gehad en dat hierbij fouten zouden zijn gemaakt.

Een en ander leidt er evenwel niet toe dat, in het licht van de inhoudelijke argumenten om de vrijstelling niet toe te kennen – die verzoeker niet betwist voor de Raad – de beslissing vernietigd kan worden. Uit de aangevochten beslissing blijkt naar het oordeel van de Raad niet dat deze ‘met de natte vinger’ zou zijn genomen. Dit belet evenwel niet dat de Raad – zoals ook de ombudspersoon in de schoot van verwerende partij lijkt te doen – volkomen ten overvloede, doch met enige aandrang aanbeveelt dat bij een programmawijziging die impact heeft op een ‘samenwerking’ met een andere instelling informatie zo snel als mogelijk wordt doorgegeven aan deze instelling teneinde studenten snel over relevante aspecten van het voortzetten van hun studies bij één van de partners te kunnen informeren.

Het beroep is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 31 januari 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 27 januari 2020

Arrest nr. 5.642 van 27 januari 2020 in de zaak 2019/804

In zake: xxx

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
woonplaats kiezend te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 7 december 2019, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel van 12 november 2019 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 27 januari 2020.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en Sarah Heyl, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Master of Laws in de Rechten’.

Met het oog op de samenstelling van zijn curriculum, dient verzoeker een aanvraag tot vrijstelling in voor acht opleidingsonderdelen: ‘Ondernemingsfiscaliteit’, ‘Grondige studie van de directe belastingen’, ‘Grondige studie van de indirecte belastingen’, ‘Fiscale bevoegdheid’ en ‘International and European tax law’, ‘Fiscaal handhavingsrecht en procedure’, ‘Masterproef I: onderzoeksplan’ en ‘Masterproef II: scriptie’.

Op 23 oktober 2019 beslist de decaan van de faculteit Recht en Criminologie om deze aanvraag voor alle opleidingsonderdelen af te wijzen, telkens onder opgave van het motief ‘te beperkte inhoudelijke overeenkomst’, met uitzondering voor het opleidingsonderdeel ‘Masterproef I: onderzoeksplan’.

Tegen die beslissing stelt verzoeker volgend intern beroep in (voetnoten zijn weggelaten):

(...)

Ik heb een vrijstelling aangevraagd voor verschillende opleidingsonderdelen van deze opleiding. De decaan van de faculteit Recht en Criminologie heeft per 23 oktober 2019 een beslissing genomen m.b.t. deze aanvraag, die me elektronisch werd toegestuurd per 24 oktober 2019. Er werd besloten geen vrijstelling toe te staan voor volgende opleidingsonderdelen:

- ‘Ondernemingsfiscaliteit’ met studiegidsnummer 4022239DEW
- ‘Grondige studie van de directe belastingen’ met studiegidsnummer 400418 IFEW
- ‘Grondige studie van de indirecte belastingen’ met studiegidsnummer 4001475FEW
- ‘Fiscale bevoegdheid’ met studiegidsnummer 4017487FEW
- ‘International and European tax law’
- ‘Fiscaal handhavingsrecht en procedure’ met studiegidsnummer 4022055FEW
- ‘Masterproef II: scriptie’.

Deze beslissing werd gemotiveerd als volgt: “te beperkte inhoudelijke overeenkomst” met daarbij telkens “andere motivatie: credit te lang geleden behaald”, behalve voor ‘Masterproef II: scriptie’ waarvoor enkel “te beperkte Inhoudelijke overeenkomst” aangehaald werd.

[...]

1. Ontvankelijkheid

[...]

2. Middelen.

2.1. De motivatie ‘te beperkte inhoudelijke overeenkomst’ vormt een schending van artikel II.241 e.v. van de Codex Hoger Onderwijs.

De VUB dient op basis van artikel II.241 van de Codex Hoger Onderwijs een vrijstelling te verlenen op grond van eerder verworven kennis ('EVK') en/of een bewijs van bekwaamheid. De decaan van de faculteit Recht en Criminologie van de VUB heeft in de bestreden beslissing deze verplichting geschonden door mijn geattesteerde EVK niet te valoriseren

De geattesteerde EVK waarop ik mij voornamelijk beroep is het diploma 'Master at Laws in de fiscaliteit' dat in 2004-2005 met onderscheiding werd behaald aan de Rechtsfaculteit van de KU Leuven.

Deze opleiding, een 'master-na-masteropleiding' met studiegebied 'Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen', aangeboden door de faculteit Rechtsgeleerdheid, heeft volgens de reeds toegestuurde ECTS-fiches tot doel '[...] de studenten op grond van hun algemene recht, economie, bedrijfseconomie of accounting een specialisatie aan te bieden over problemen van fiscaliteit met klemtoon op de nationale context maar ook met de nodige aandacht voor Europese en internationale ontwikkelingen, met het oog op de uitoefening op hoog niveau van fiscale beroepsbezigheden als consulent in de privésector, bij de overheid als ambtenaar, als verantwoordelijke in beleid en/of fiscale planning of ten slotte in universitair onderwijs en onderzoek.

Op het einde van het programma beschikt de student over:

1. een algemene wetenschappelijke kennis inzake fiscaliteit en de professionele competentie om een fiscaal beroep uit te oefenen,
2. een breed en diep inzicht in belastingen en belastingpolitiek in Europa,
3. de vaardigheid om onderzoek op dit domein te doen en er de nodige beleidsaanbevelingen te kunnen uit afleiden;
4. de kennis en vaardigheid om een diepgaand onderzoekswerk af te leveren gericht op specialisten evenals om vulgariserende publicaties te schrijven;
5. de specifieke kennis en vaardigheid om belastingadviseur in België of Europa te zijn;
6. de vaardigheid om zijn kennis op een gepaste manier over te brengen, hetzij [mondeling], hetzij in geschreven vorm.

Daarnaast beroep ik mij eveneens op:

- het diploma graduaat in het bedrijfsbeheer, optie accountancy-fiscaliteit , dat werd behaald aan de Karel de Grote Hogeschool in 2002 (hierna 'bachelor in de accountancy-fiscaliteit')
- de stage, het proefschrift, de mondelinge evaluatie en de uiteindelijke erkenning als belastingconsulent door het Instituut van Accountants en Belastingconsulenten (zie attest van het Instituut dat reeds werd toegestuurd);
- de gevuldte verplichte permanente vorming tot het behouden van vooroemd erkenning (zie uittreksels van het dagboek 'mijn opleidingen' die reeds werden toegestuurd), die maken dat de academisch verworven kennis 'up to date' is:
- de (weliswaar beperkte en vulgariserende) bijdragen aan de fiscale rechtsleer die werd gepubliceerd waar ik co-auteur van ben,
- mijn jarenlange praktijkervaring als belastingconsulent enerzijds bij Deloitte Belastingconsulenten (van september 2005 tot en met augustus 2014) en anderzijds als tax coördinator (van september 2014 tot op heden) bij de multinationale groep die

zich gevormd heeft rond de Nationale Delcrederedienst (zie uittreksel ‘MyCarreer.be’), wat maakt dat de academisch verworven kennis ‘up to date’ is.

Hierna wordt per opleidingsonderdeel (hierna ‘OO’) waarvoor een vrijstelling werd geweigerd, ingegaan op de reden waarom de beslissing tot weigering van het verlenen van een vrijstelling een schending is van artikel II.241 e.v. van de Codex Hoger Onderwijs. Er wordt met andere woorden aangetoond dat de geattesteerde EVK evenwaardig zijn aan de OO van de opleiding Master at Laws in de rechten afstudeerrichting fiscaal recht aan de VUB door een vergelijking te maken van de OO aan de VUB waarvoor een vrijstelling werd aangevraagd en mijn geattesteerde EVK.

2.1.1. Het OO ‘Ondernemingsfiscaliteit’ met studiegidsnummer 4022239DEW

De decaan van de faculteit Recht en Criminologie heeft geen vrijstelling willen toestaan voor het OO ondernemingsfiscaliteit, hoewel volgende eerder verworven kennis werd behaald:

- het OO ‘vennootschapsbelasting’ in de opleiding Master at Laws in de fiscaliteit (KU Leuven) voor 6 studiepunten;
- het OO ‘toegepast fiscaal recht’ in de opleiding bachelor m de accountancy-fiscaliteit (Karel de Grote Hogeschool) voor 5 studiepunten

A. Leerresultaten van dit OO aan de VUB.

1. Volgens de ECTS-fiche die online geraadpleegd kan worden, zijn de leerresultaten van dit opleidingsonderdeel de volgende:

“Deze cursus beoogt de studenten een grondige kennis te geven van de Belgische vennootschapsbelasting. Naast de kennis van de basisbegrippen als dusdanig, wordt ook stilgestaan bij de praktische toepassing ervan, zodat de theoretische uiteenzetting wordt geïllustreerd met tal van door de praktijk geïnspireerde voorbeelden.

[C]oncreet wordt van de studenten verwacht dat zij:

- over een grondige kennis van en inzicht in de Belgische vennootschapsbelasting beschikken
- vaardig zijn in het opsporen en gebruiken van de fiscale wetgeving en in staat zijn deze wetgeving te begrijpen en kritisch te analyseren
- simpele feitelijke gebeurtenissen in een fiscaal juridische context kunnen omzetten en er de correcte fiscale wetgeving op kunnen toepassen
- kunnen reflecteren naar de wisselwerking tussen vennootschapsbelasting en boekhoudrecht
- de evolutie in de regelgeving kunnen beschrijven en verklaren
- fiscale basisbegrippen en algemene beginselen kunnen herkennen in de relevante wetgeving”

2. Volgens die ECTS-fiche zou hier geen aandacht worden besteed aan de BTW.

B. Vergelijking met de geattesteerde EVK.

1. De leerresultaten van het OO ‘vennootschapsbelasting’ in de opleiding Master at Laws in de fiscaliteit (6 studiepunten) werden door de KU Leuven zeer summier omschreven als volgt: “Steunend op de algemene academische vorming van de voorafgaande opleiding in rechten en/of economie en op basis van de verworven kennis van de algemene beginselen van het belastingrecht een specialisatie bieden van het onderdeel

vennootschapsbelasting binnen het domein van de inkomstenbelasting”. Daarnaast werd volgende op de ECTS-fiche toegelicht: “De vennootschapsbelasting heeft een eigen denkkader en techniciteit die aan de studenten wordt aangeleerd (concept winst, uitgekeerde en gereserveerde winst, werken met reserves en aanpassingen van reserves, band met boekhoudrecht, bijzondere taxatie regimes, behandeling van liquidaties en reorganisaties. De Europese richtlijnen en de jurisprudentie van het Hof van Justitie komen hier aan bod als een integrerend deel van de vennootschapsbelasting.”

2. De ECTS-fiche van het OO ‘fiscaal recht’ in de opleiding bachelor in de accountancy-fiscaliteit (5 studiepunten) die werd gevuld aan de Karel de Grote Hogeschool vermeldt als kerndoelstelling: ‘vanuit de boekhouding de fiscale correcties uitvoeren om zo inzicht te verwerven in de fiscale druk bij de vennootschappen (grondige bespreking).’ De eigenlijke leerinhoud werd dan ook zeer summier gedefinieerd als zijnde (i) vaststelling fiscaal resultaat, (ii) afbouwbewerkingen en (iii) berekening vennootschapsbelasting.
3. Indien de ECTS-fiche van de VUB verkeerdelijk geen BTW zou hebben vermeld, verwijst ik voor dit gedeelte naar de uiteenzetting onder het punt ‘Grondige studie van de Indirecte belastingen’.
4. Een eenvoudige vergelijking van de leerdoelstellingen van het OO ‘ondernemingsfiscaliteit’ en de leerdoelstellingen van de geattesteerde eerder verworven kennis leidt tot de conclusie dat alle doelstellingen van dit OO reeds in het verleden werden gerealiseerd.

Aan de KU Leuven was het prof. dr. [H.] die de techniek van de vennootschapsbelasting in het lang en het breed heeft gedoceerd, veelal vanuit een puur fiscaal-juridisch oogpunt waarbij het verband met het boekhoudrecht als afzonderlijk onderdeel werd behandeld, daar waar aan de Karel de Grote Hogeschool, de band met het boekhoudkundig resultaat de leidraad was om de techniek van de vennootschapsbelasting onder de [] knie te krijgen. Te noteren valt ook dat de fiscaal-juridische masterproef die ik aan de KU Leuven heb geschreven en gepresenteerd (grote onderscheiding), betrekking had op de juridische overeenstemming met het Europese recht van bepaalde aspecten van één van de belangrijkste bewerkingen in de vennootschapsbelasting, m.n. de ‘definitief belaste inkomsten – aftrek’ (‘DBI-aftrek’). De vergelijking tussen beide opleidingsonderdelen betreft in casu bovendien exact hetzelfde rechtsdomein, hoewel blijkt dat iedere onderwijsinstelling een bepaalde eigenheid wenst te geven aan de opleiding via de naamkeuze van het opleidingsonderdeel. In deze context moet dan ook worden aangenomen dat, gezien het hetzelfde rechtsdomein betreft, dat qua studieomvang en niveau duidelijk vergelijkbaar [is], de OO gelijkwaardig zijn. Van enig substantieel verschil tussen het OO aan de VUB en de combinatie van de OO aan de KU Leuven en Karel de Grote Hogeschool, kan bezwaarlijk sprake zijn.

De motivering ‘te beperkte inhoudelijke overeenkomst’ is dan ook manifest incorrect. Wat de bijkomende motivering ‘credit te lang geleden behaald’ betreft, verwijst ik naar een latere uiteenzetting.

2.1.2. Het OO ‘Grondige studie van de directe belastingen’ met studiegidsnummer 4004181FEW

De decaan van de faculteit Recht en Criminologie heeft geen vrijstelling willen toestaan voor dit OO, hoewel volgende EVK werden behaald:

- het OO ‘vennootschapsbelasting’ in de opleiding Master at Laws in de fiscaliteit (KU Leuven) voor 6 studiepunten;
- het OO ‘personenbelasting’ in de opleiding Master at Laws in de fiscaliteit (KU Leuven) voor 6 studiepunten;
- het OO ‘toegepast fiscaal recht’ in de opleiding bachelor in de accountancy-fiscaliteit (Karel de Grote Hogeschool) voor 5 studiepunten;

A. Leerresultaten van dit OO aan de VUB

1. Volgens de ECTS-fiche die online geraadpleegd kan worden, zijn de leerresultaten van dit opleidingsonderdeel de volgende:

“Het studiedeel bouwt voort en verdiept de kennis opgedaan in de studiedelen ‘personenbelasting’ en ‘ondernemingsfiscaliteit’. Deze cursus beoogt 4 fundamentele doelstellingen, te weten een gespecialiseerde en diepgaande wetenschappelijke kennis van en inzicht in de fiscale voorschriften in de inkomstenbelastingen als dusdanig, de praktische aanwending ervan, de systematische aandacht voor de draagwijdte én beperkingen van bestaande of nieuw ingevoerde fiscale bepalingen en de vaardigheid om zelfstandig de fiscale actualiteit inzake directe belastingen te volgen en te analyseren. Daarnaast beoogt de cursus ook de beginselen bij te brengen van de wettelijke, institutionele en deontologische regels die gelden voor belastingconsulenten

[C]oncreet wordt van de studenten verwacht dat zij.

- over een gespecialiseerde en diepgaande kennis van en inzicht in relevante fiscale regelgeving beschikken
- feitelijke gebeurtenissen in een fiscaaljuridische context kunnen omzetten en er de correcte fiscale wetgeving op kunnen toepassen
- kunnen reflecteren naar de wisselwerking met andere juridische en economische disciplines (vennootschapsrecht en boekhoudrecht) en een kritisch oordeel kunnen vormen over controversiële onderdelen van het vakgebied,
- de evolutie in de regelgeving zelfstandig kunnen opvolgen, beschrijven en verklaren en daarover kritisch kunnen reflecteren.”

2. Op basis van de leerresultaten vermeld op de ECTS-fiche blijkt dit OO een verdieping te zijn van het OO ‘personenbelasting’ en ‘ondernemingsfiscaliteit’, wat voor dit laatste de facto neerkomt op ‘vennootschapsbelasting’ (zie supra)

3. Om een aanvraag tot vrijstelling correct te kunnen beoordelen moet eerst vastgesteld worden wat precies de verdieping inhoudt die op OO ‘personenbelasting’ en ‘ondernemingsfiscaliteit’ wordt gegeven. De ECTS-fiche verduidelijkt dit in de rubriek ‘Inhoud’:

“Het studiedeel heeft tot doel om diepgaan in te gaan op een aantal actuele aspecten van de directe belastingen en om de fiscale actualiteit inzake directe belastingen van nabij te volgen. In het kader van de personenbelasting wordt ingegaan op de temporele werking van de inkomstenbelastingen, i.e. de koppeling van belastbare handelingen aan een belastbaar tijdperk en vervolgend een aanslagjaar en aanslagtermijnen. Ve[r]der wordt een aantal actuele topics behandeld zoals bv. fiscaalvriendelijke bezoldigingstechnieken.

In het kader van de vennootschapsbelasting worden de regels van deze belasting opgefrist en verdiept aan de hand van een analyse van het aangifteformulier. Ook hier komt verder een aantal specifieke en actuele topics diepgaan aan bod (DBI, octrooiaftrek, tax shelter). Voor een aantal van deze topics wordt beroep gedaan op gastlezingen.

In het kader van de studie van de fiscale actualiteit worden de publicaties in de tijdschriften ‘fiscoloog’ en ‘fiscale actualiteit’ periodiek besproken aan de hand van uiteenzettingen die de studenten zelf geven.

Ten slotte wordt nog aandacht besteed aan de deontologie en de beroepsorganisatie van belastingconsulenten (IAB, toegang tot beroep, beroepsuitoefening.”

B. Vergelijking met de geattesteerde EVK.

1. Er dient opgemerkt te worden dat uit de ECTS-fiche van dit OO blijkt dat er 4 fundamentele leerresultaten zijn, die evenwel allen vervat zitten in de leerresultaten van de Master at Laws in de fiscaliteit.
  - a. Enerzijds beoogt dit OO een gespecialiseerde en diepgaande wetenschappelijke kennis van en inzicht in de fiscale voorschriften in de inkomstenbelastingen bij te brengen. Dit is logischerwijze ook het leerdoel van de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ (verwoord op de ECTS fiche als: “een breed en diep inzicht in belastingen [...]”). Op basis van de inhoud van het OO aan de VUB blijkt dat deze gespecialiseerde en diepgaande wetenschappelijke kennis de facto een verdieping is van de kennis die werd opgedaan in de OO ‘personenbelasting’ en ‘ondernemingsfiscaliteit’ (i.e. vennootschapsbelasting). Het feit dat de VUB deze vakken opsplits in afzonderlijke opleidingsonderdelen, klaarblijkelijk enerzijds van het type ‘inleiding tot’ (i.e OO ‘personenbelasting’ en OO ‘ondernemingsfiscaliteit’) en anderzijds van het type ‘grondige verdieping’, maakt natuurlijk niet dat de OO die werden gedoceerd aan de KU Leuven slechts “inzetbaar” zouden zijn voor enkel OO die volgens de VUB kwalificeren als type ‘inleiding tot’. Op basis van de ECTS-fiches die werden bijgevoegd mag het duidelijk zijn dat de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’, waarin het OO ‘personenbelasting’ en het OO ‘vennootschapsbelasting’ werden gevuld, wel degelijk beogen een bijzonder diepe kennis bij te brengen aan studenten, conform de algemene leerdoestellingen van deze opleiding. Bezwaarlijk kan gesteld worden dat aan deze leerdoelstelling niet voldaan zou zijn.
  - b. Voorts beoogt het OO aan de VUB “de praktische aanwending” van de fiscale voorschriften in de inkomstenbelasting bij te brengen. Hieronder moet verstaan worden dat naast een loutere academisch theoretische uiteenzetting, het OO een zekere praktijkervaring wil bewerkstelligen. Ook hier mag worden verondersteld dat deze leerdoestellingen wel degelijk gevuld kunnen worden door de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’. Immers, na het volgen van deze opleiding is een student, conform de ECTS-fiche, in staat om onderzoek te doen in de fiscaliteit, beleidsaanbevelingen te kunnen afleiden, diepgaan onderzoekswerk af te leveren, belastingadviseur te worden en de opgedane kennis op een gepaste manier over te brengen.
  - c. Daarnaast beoogt het OO aan de VUB aandacht te vestigen op de draagwijdte en de beperkingen van fiscale bepalingen. De vaststelling dat fiscale bepalingen

hun eigenheden en tekortkomingen hebben, hun doel overschieten en dat een slordige wetgever hieraan niet helpt, is er één die inherent is aan een grondige studie van de (Belgische) fiscaliteit. Dat de VUB hiervan een ‘systematische benadrukking’ [wil] geven, lijkt uiteraard didactisch verantwoord. Er mag echter worden verondersteld dat een bijzondere opleiding met uitsluitende focus op het fiscaal recht, zoals de opleiding tot ‘Master at Laws in de fiscaliteit’, hier logischerwijze ook op heeft gewezen. Eveneens mag geduid worden dat gedurende mijn jarenlange praktijkervaring ik in verschillende dossiers heb moeten ondervinden hoe de fiscale regelgeving, die prima facie structureel logisch in elkaar steekt, zijn tekortkomingen heeft. Bezwaarlijk kan gesteld worden dat aan deze leerdoelstelling niet voldaan zou zijn.

- d. Ten slotte beoogt dit OO de vaardigheid om zelfstandig de fiscale actualiteit inzake directe belastingen te volgen en te analyseren. Permanente opleiding is het noodlot van elke professional die in de fiscale wereld werkzaam is. Deze permanente opleiding wordt dan ook logischerwijze dwingend opgelegd door het Instituut van Accountants en Belastingconsulenten (zie dan ook de uittreksels uit het ‘dagboek permanent opleiding’ die werden bijgevoegd). In mijn fiscale praktijkervaring staat de zelfstandige opvolging van niet enkel de directe maar eerder alle relevante belastingen centraal. Teneinde alle nieuwigheden accuraat op te kunnen volgen, beschik ik dan ook over een abonnement van het tijdschrift ‘fiscoloog’, ‘fiscoloog internationaal’, de fiscale database ‘Monkey’, een abonnement op Jura, de meest recente versie van de ‘Chevalier’, en tal van specifieke boeken die op één of andere wijze nuttig kunnen zijn. Indien gewenst, kan hiervan een bewijs – in de vorm van een aankoopfactuur – geleverd worden. Bezwaarlijk kan gesteld worden dat aan deze leerdoelstelling niet voldaan zou zijn.
2. Daarnaast beoogt de cursus ook de beginselen bij te brengen van de wettelijke, institutionele en deontologische regels die gelden voor belastingconsulenten. Ik meen te mogen stellen dat deze kennis als verworven mag worden beschouwd, nu ik als lid van het Instituut van Accountants en Belastingconsulenten erkend werd en tevens als stage-meester voor een jongere collega zal optreden.
3. Wat de concrete verwachtingen betreft die de ECTS fiche beschrijft, moet worden aanvaard dat deze [alle] als verworven worden beschouwd: de gespecialiseerde en diepgaande kennis van en inzicht in relevante fiscale regelgeving is logischerwijze de doelstelling van de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ geweest; het kunnen omzetten van feitelijke gebeurtenissen in een fiscaaljuridische context is mijn dagelijkse bezigheid (geweest bij Deloitte Belastingconsulenten en momenteel bij mijn huidige werkgever); de wisselwerking met o.a. het vennootschapsrecht, boekhoudrecht maar tevens het burgerlijk recht (voor alles wat roerende inkomsten en roerende voorheffing betreft is dit meer van belang voor de rechtspersonenbelasting) is inherent aan iedere fiscale praktijkervaring, en wat de zelfstandige opvolging betreft van de evolutie verwijst ik naar bovenstaande toelichting.
4. Ter info, in mijn professionele carrière heb ik verschillende rulings (voorafgaande beslissingen) aangevraagd, buy-side M&A mogen uitvoeren, fiscaal advies mogen geven (zuivere consulting) en jaarlijkse formaliteiten vervuld (gaande van de aangiften in de vennootschapsbelasting, rechtspersonenbelasting, BNI, etc.). Indien de interne beroepscommissie dit zou wensen, kunnen hier ganonimiseerde voorbeelden van

worden voorgelegd, binnen een redelijke termijn. In dit verband wens ik de interne beroepscommissie graag op onze gedeelde verantwoordelijkheid inzake het samenstellen van het dossier te wijzen, zoals reeds meermaals geduld door de R.Stvb.

5. Het niet toekennen van de gevraagde vrijstelling is dan ook, op basis van bovenstaande argumenten, een schending van artikel II.241 van de Codex Hoger Onderwijs, nu de geattesteerde EVK en de praktijkervaring die hierop gevuld is (waardoor mij kennis ‘up to date’ is) bezwaarlijk als substantieel verschillend aangemerkt kunnen worden met het OO aan de VUB waarvoor een vrijstelling werd aangevraagd. De motivering “te beperkte inhoudelijke overeenkomst” is dan ook manifest incorrect. Wat de bijkomende motivering “credit te lang geleden behaald” betreft, verwijjs ik naar een latere uiteenzetting.

2.1.3. Het OO ‘Grondige studie van de indirecte belastingen’ met studiegidsnummer 4001475FEW

De decaan van de faculteit Recht en Criminologie heeft geen vrijstelling willen toestaan voor dit OO, hoewel volgende EVK werden behaald:

- het OO ‘Belasting op de toegevoegde waarde’ in de opleiding ‘Master of Laws in de fiscaliteit’ (KU Leuven) voor 6 studiepunten;
- het OO ‘Douanerechten, accijnzen en BTW’ in de opleiding bachelor in de accountancy-fiscaliteit (Karel de Grote Hogeschool) voor 5 studiepunten;
- het OO ‘Fiscaal Recht, BTW-wetgeving en praktische toepassing’ in de opleiding bachelor in de accountancy-fiscaliteit (Karel de Grote Hogeschool) voor 5 studiepunten;

A. Leerresultaten van dit OO aan de VUB

1. Volgens de ECTS-fiche die online geraadpleegd kan worden, zijn de leerresultaten – die klaarblijkelijk uitsluitend bestaan uit concrete punten – van dit opleidingsonderdeel de volgende:

“concreet wordt van de studenten verwacht dat zij:

- over een grondige kennis van en inzicht in de Belgische btw beschikken
- vaardig zijn in het opsporen, gebruiken en diepgaand en kritisch analyseren van de betrokken fiscale wetgeving
- feitelijke gebeurtenissen (belastbare verrichtingen) in een fiscaaljuridische context kunnen omzetten en er de correcte fiscale wetgeving op kunnen toepassen
- een BTW-probleem zelfstandig kunnen identificeren en analyseren
- kunnen reflecteren naar de wisselwerking met andere juridische disciplines
- de evolutie in de regelgeving kunnen beschrijven en verklaren
- de juridisch-wetenschappelijke onderzoeksmethodologie op de betrokken materie diepgaand beheersen en kunnen toepassen
- over actieve studiehouding en wetenschappelijke reflex beschikken
- Zin voor flexibel en innoverend denken
- bereidheid tot zelfstudie en permanente vorming”

2. Uit de leerresultaten zoals deze worden weergegeven op de ECTS-fiche, alsook uit de verdere toelichting onder de inhoud van deze fiche, blijkt het OO ‘grondige studie van de indirecte belastingen’ uitsluitend betrekking te hebben op de regelgeving inzake BTW. Andere indirecte belastingen, zoals de regels inzake ‘douane en accijnzen’, ‘registratie- en successierechten’ of ‘verzekeringstaksen’ komen niet aan bod in dit

OO. De benaming die de VUB heeft gekozen voor dit OO is dan ook enigszins misleidend.

B.Vergelijking met geattesteerde EVK

1. De leerresultaten van het OO ‘Belasting over de toegevoegde waarde’ werden door de KU Leuven summier verwoord op de ECTS-fiche als volgt: “Steunend op de algemene academische vorming van de voorafgaande opleiding in rechten en/of economie en op de verworven basiskennis van de algemene beginselen van het belastingrecht een specialisatie bieden voor het opleidingsonderdeel belasting over de toegevoegde waarde.” Naar inhoud toe heeft de KU Leuven de moeite gedaan om iets ruimer te beschrijven wat de studenten bijgebracht werd: “Deze cursus wil inzicht verschaffen in de specificiteit van de BTW als nationale belasting met Europese inslag. Niet alleen naar opbrengst is deze algemene verbruiksbelasting één van de voornaamste belastingen in ons land en in de Europese Unie. Typerend is haar neutraliteit: doordat de belastingplichtigen de BTW in fracties afdragen en van aftrek van voorbelasting genieten, blijft de belastingdruk onafhankelijk van de lengte van het productieproces. Ook grensoverschrijdende transacties worden in de hele Unie op gelijkaardige wijze behandeld. BTW-recht is immers Europees recht, geïmplementeerd door de Lid-Staten. De cursus wil structuur, werking en beginselen doorgronden, veeleer dan een descriptief overzicht te bieden van alle wettelijke, administratieve en procedurele voorschriften. Belgische en Europese praktijkgevallen illustreren de theorie voortdurend, hetgeen studenten moet toelaten om later snel tot de kern van concrete BTW-problemen door te dringen. Nationaal en supranationaal recht komen op geïntegreerde wijze aan bod, met ruime aandacht voor Europese richtlijnen en arresten van het Hof van Justitie.”
2. Op de Karel de Grote Hogeschool werden de fiscale regels inzake BTW bijgebracht in 2 afzonderlijke vakken; het OO ‘Fiscaal recht: BTW-wetgeving en praktische toepassingen’ heeft cf. de ECTS-fiche tot doel de BTW-wetgeving in de praktijk te kunnen toepassen, waarbij de leerinhoud beschreven werd door kernwoorden als (i) wie is de BTW-plichtige, (ii) belastbare handelingen, (3) invoer-uitvoer-intracommunautaire verwerving – intracommunautaire levering, (iv) teruggaven, (v) administratie en (vi) oefeningen. Het tweede OO aan deze hogeschool betreft ‘Douanerechten, accijnzen en BTW’ waarbij naast de regels m.b.t. BTW, ook de indirecte belastingen ‘douane en accijnzen’ werden besproken (dus ruimer dan aan de VUB). Dit OO had als kerndoelstellingen enerzijds: kennismaking met douane en accijnzen, algemene begrippen en een besprekking van het zogenaamde ‘enige douanedocument’. Wat het onderdeel BTW van dit OO betreft werd als kerndoelstelling op de ECTS-fiche meegegeven: “diepgaande studie rond enkele BTW-topics (=specialisatie)”.
3. Bezwaarlijk kan gesteld worden dat het OO ‘grondige studie van de indirecte belastingen’ zoals dat aan de VUB gegeven wordt, substantieel zou voorbijgaan aan de kennis zoals die werd verworven aan de KU Leuven en de Karel de Grote Hogeschool in de OO die bovenstaand werden beschreven.
4. Voort[s] kan over volgende concrete leerdoelstellingen nog gemeld worden:
  - “over actieve studiehouding en wetenschappelijke reflex beschikken”: volgens de ECTS-fiche van de opleiding ‘Master of Laws in de fiscaliteit’ beschikt een student na het bekomen van dit diploma over een algemene wetenschappelijke kennis inzake fiscaliteit. Wat de actieve studiehouding betreft, verwijst ik graag naar mijn

de permanente opleidingen die gevuld werden in het kader van het behouden van de erkenning als belastingconsulent.

- “bereidheid tot zelfstudie en permanente vorming”: hierop moet ik naar mijn mening, gelet op de verschillende behaalde diploma’s en het lidmaatschap van het IAB, geen verder betoog voeren.
5. Ter info, er mag ook opgemerkt worden dat in mijn huidige functie als tax manager bij de multinational groep die gevormd werd rond de Nationale Delcrederedienst, verschillende BTW-problematieken een groot deel van mijn tijd in beslag [nemen]. Hoewel tamelijk vreemd aan de verzekeringssector werd een ruling verkregen m.b.t. de oprichting van een bijzonder complexe BTW-eenheid, die naar substantiële BTW-aftrek genereert (een combinatie van enerzijds het werkelijk gebruik voor bepaalde flows, en waarin anderzijds tegelijkertijd een bijzonder verhoudingsgetal wordt toegepast). Wij hebben net een bijzonder langdurige controle afgerond over de toepassing van de algemene BTW-aftrek in hoofde van de verschillende leden. Eigen aan deze sector is ook het gebruik van vaste inrichtingen i.p.v. buitenlandse dochterondernemingen, wat maakt dat het Skandia-arrest van het Hof van Justitie ons de nodige kopzorgen heeft gegeven. Als tax manager beheer ik overigens niet enkel de Belgische BTW-aspecten, maar ben [ik] tevens verantwoordelijk voor de BTW-problematiek waarmee deze buitenlandse branches worden geconfronteerd. Zo werd net een grote regularisatie-oefening in het voordeel van mijn werkgever afgerond in het Verenigd Koninkrijk en loopt er momenteel een audit m.b.t. intracommunautaire aankopen van diensten in hoofde van één van de Duitse branches.
6. Op basis van voorgaande durf ik ongegeneerd stellen dat mijn academische kennis en praktijkervaring van de Belgische BTW-wetgeving en de Europese BTW-richtlijn en bijhorende arresten van het Hof van Justitie ruimschoots de doelstellingen van het vak ‘grondige studie van de indirecte belastingen’ overtreffen.
7. In het kader van het behouden van de erkenning als belastingconsulent door het IAB volg ik dit jaar als permanente opleiding overigens ook een opleiding ‘grondige studie van de BTW’ die wordt gegeven door de Fiscale Hogeschool. Zoals reeds aangehaald is elk lid van het IAB veroordeeld tot het volgen van permanente opleidingen – (logischerwijze kan hiervan natuurlijk maar een attest worden afgeleverd na het afronden van deze opleiding in januari 2020). Indien gewenst kan de interne beroepscommissie hiervan een bewijs tot inschrijving/betaling worden voorgelegd.
8. Het niet toekennen van de gevraagde vrijstelling is dan ook, op basis van bovenstaande argumenten, een schending van artikel II.241 van de Codex Hoger Onderwijs, nu de geattesteerde EVK en de praktijkervaring die hierop gevuld (die maakt dat mijn kennis ‘up to date’ is), bezwaarlijk als substantieel verschillend aangemerkt kunnen worden met het OO aan de VUB waarvoor een vrijstelling werd aangevraagd. De motivering ‘te beperkte inhoudelijke overeenkomst’ is dan ook manifest incorrect. Wat de bijkomende motivering “credit te lang geleden behaald” betreft, verwijst ik naar een latere uiteenzetting.

2.1.4. Het OO "Fiscale bevoegdheid" met studiegidsnummer 4017487FEW

De decaan van de faculteit Recht en Criminologie heeft geen vrijstelling willen toestaan voor dit OO, hoewel het OO ‘Regionale en lokale belastingen’ in de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ (KU Leuven) voor 4 studiepunten werd gevuld.

A. Leerresultaten van dit OO aan de VUB

1. Volgens de ECTS-fiche die online geraadpleegd kan worden, zijn de leerresultaten van dit opleidingsonderdeel de volgende.

“Naast het verwerven en verdiepen van de kennis in de betrokken fiscale discipline en het in de praktijk kunnen toepassingen van deze kennis, beoogt de cursus specifiek de zelfstandige kritische reflex bij te brengen om de praktijk van de belastingwetgevers in vraag te stellen aan de hand van fiscale basisprincipes, grondwettelijke bepalingen en een kritische reflectie m.b.t. de bestaande wetteksten.

[C]oncreet wordt van de studenten verwacht dat zij:

- een grondige kennis hebben van de grondslagen en structuur van lokale en regionale belastingen
- een grondige kennis hebben van de fiscale basisbeginselen.
- vaardig zijn in het opsporen, gebruiken en diepgaand en kritisch analyseren van bronnen en teksten in de betrokken materie
- kritisch kunnen reflecteren over fiscale bevoegdheidsgrenzen in concrete gevallen
- complexe problemen in het vakgebied kritisch kunnen analyseren en kunnen reflecteren naar bevoegdheidsrechtelijke bepalingen en naar het bredere perspectief
- de evolutie in de regelgeving kunnen beschrijven, verklaren en kritisch analyseren
- op basis van zelfstudie en gebruikmakend van de juridisch wetenschappelijke onderzoeksmethodologie schriftelijk en mondeling kunnen communiceren over onderwerpen en vraagstukken uit het kennisdomein.”

B. Vergelijking met geattesteerde EVK

1. De leerdoelstellingen van het OO ‘Lokale en regionale belastingen’ (4 studiepunten) dat in de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ werd gevolgd, werd zeer summier in de ECTS-fiche beschreven als volgt: “Steunend op de algemene vorming van de voorafgaande opleiding rechten en/of economie en op de verworven basiskennis van de algemene beginselen van het belastingrecht een specialisatie bieden in het domein van de regionale en lokale belastingen”. De rubriek ‘inhoud’ op deze ECTS-fiche verduidelijkt dit verder: “Analyse van de fiscale bevoegdheden van de gemeenten, provincies, gemeenschappen en gewesten in België en de inhoud van de voornaamste belastingen die ze heffen”. Het is duidelijk dat de concrete leerdoelstellingen die het OO aan de VUB beoogt: (i) “een grondige kennis hebben van de grondslagen en structuur van lokale en regionale belastingen” en (ii) “een grondige kennis hebben van de fiscale basisbeginselen” vervat werden in het OO dat aan de KU Leuven werd gevolgd. Wat deze fiscale basisbeginselen betreft, mag worden verondersteld dat iemand met het diploma ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ meer dan voldoende notie heeft van deze beginselen, die overigens relatief stabiel zijn en over de jaren heen dus niet substantieel werden gewijzigd.

2. De derde concrete doelstelling van het OO aan de VUB is het “vaardig zijn in het opsporen, gebruiken en diepgaand en kritisch analyseren van bronnen en teksten in de betrokken materie”. Voor wat de vierde concrete leerdoelstelling betreft: “kritisch kunnen reflecteren over fiscale bevoegdheidsgrenzen in concrete gevallen” moet naar de derde doelstelling verwezen worden, nu het kritisch reflecteren over concrete gevallen van fiscale bevoegdheidsgrenzen, de praktische uitwerking voorstelt van de derde leerdoelstelling die het theoretische aspect betreft.

Logischerwijze dienen de derde en de vierde concrete doelstelling samen beoordeeld te worden.

Er moet vastgesteld worden dat logischerwijze de beoogde competenties niet uitsluitend eigen zijn aan de problematiek van de ‘fiscale bevoegdheid’. Zo mag verwezen worden naar de algemene leerdoelstellingen van de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’. Een student die dit diploma heeft behaald heeft immers een breed en diep inzicht in belastingen (inclusief de fiscale bevoegdheid), is vaardig om onderzoek te doen op dit domein, heeft de kennis en vaardigheid om een diepgaand onderzoekswork af te leveren en heeft bovendien de specifieke kennis en vaardigheid om belastingadviseur te worden. Deze competenties overstijgen natuurlijk de vaardigheid “opsporen, gebruiken en diepgaand en kritisch analyseren”. Aangezien de fiscale bevoegdheid werd onderwezen in het OO ‘Lokale en regionale belastingen’ aan de KU Leuven, moet, ten gevolge van het samenlezen van de ECTS-fiche van dit OO aan de KU Leuven en de ECTS-fiche van de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ zelf, aanvaard worden dat ook deze competenties reeds verworven werd.

3. Het vijfde leerresultaat betreft: “complexe problemen in het vakgebied kritisch kunnen analyseren en kunnen reflecteren naar bevoegdheidsrechtelijke bepalingen en naar het bredere perspectief”. Ook hier moet vastgesteld worden dat de beoogde competentie ‘kritische analyseren’ betreft alsook ‘reflecteren naar de bevoegdheidsrechtelijke bepalingen’, m.b.t. fiscaalrechtelijke bevoegdheidsgeschillen (“complexe problemen in het vakgebied”).

Het laatste concrete leerresultaat betreft de vaardigheid om “op basis van zelfstudie en gebruikmakend van de juridisch wetenschappelijke onderzoeksmethodologie schriftelijk en mondeling kunnen communiceren over onderwerpen en vraagstukken uit het kennisdomein”. Ook hier moet vastgesteld worden dat het samen lezen van de ECTS-fiche van het OO ‘Lokale en regionale belastingen’ en de ECTS-fiche van de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ zelf, leidt tot de vaststelling dat dit concrete leerresultaat reeds verworven kennis betreft.

Immers, studenten die het diploma ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ hebben behaald, hebben een algemene wetenschappelijke kennis inzake fiscaliteit en beschikken over de vaardigheid om deze kennis op een gepaste manier over te brengen, hetzij mondeling, hetzij in geschreven vorm. Een student met het diploma ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ die geacht moet worden om universitair onderwijs en onderzoek te kunnen verrichten (Zie ECTS-fiche), moet logischerwijze ook geacht worden de juridisch-wetenschappelijke onderzoeksmethodologieën te kunnen hanteren.

4. Het niet toekennen van de gevraagde vrijstelling is dan ook, op basis van bovenstaande argumenten, een schending van artikel II.241 van de Codex Hoger Onderwijs, nu de geattesteerde EVK en de praktijkervaring die hierop gevolgd is bezwaarlijk als substantieel verschillend aangemerkt kunnen worden met het OO aan de VUB waarvoor een vrijstelling werd aangevraagd. Dat de motivering “te beperkte inhoudelijke overeenkomst” manifest absurd is kan nog worden aangegeven door het feit dat voor het OO “Regionale en lokale belastingen” hetzelfde handboek werd gebruikt als het OO Fiscale bevoegdheid aan de VUB.

5. Ook de bijkomende motivering “credit te lang geleden behaald” houdt m.i. geen steek. De fiscale bevoegdheid van de verschillende actoren die een belastingplichtige kan tegenkomen, is net één van de aspecten die relatief standvastig is in het fiscale landschap. De wijziging van bevoegdheden is geen dagelijkse praktijk. Dit maakt dan ook dat er geen substantiële verschillen zijn m.b.t. de spelregels die van toepassing waren op het moment van het behalen van mijn diploma ‘Master at Laws in de fiscaliteit’. De verschuiving van fiscale bevoegdheden van het federale niveau naar het gewestelijke werden grotendeels reeds besproken in het VUB OO

‘Personenbelasting’, wat in mijn[en] hoofde als voltooid werd beschouwd in het vorige academiejaar.

6. Ter info kan ook nog verwezen worden naar mijn praktijkervaring bij Deloitte Belastingconsulenten waar ik bv. een Vlaams Agentschap heb mogen helpen in [zijn] discussie met de Brusselse belastingadministratie over een geschil aangaande de onroerende voorheffing, m.n. of een vrijstelling die in het (federale) Wetboek van Inkomenbelastingen 1992 nog van toepassing was. Indien gewenst, kan ik een ganonimiseerde kopie van dit memorandum aan de interne beroepscommissie bezorgen, binnen een redelijke termijn.

2.1.5. Het OO ‘International and European tax law’

De decaan van de faculteit Recht en Criminologie heeft geen vrijstelling willen toestaan voor dit OO, hoewel volgende EVK werd behaald:

- het OO ‘International Taxation’ in de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ (KU Leuven) voor 6 studiepunten;
- het OO ‘European Taxation’ in de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ (KU Leuven) voor 6 studiepunten;
- het OO ‘Internationale fiscaliteit’ in de opleiding bachelor in de accountancy-fiscaliteit (Karel de Grote Hogeschool) voor 3 studiepunten,

A. Leerresultaten van dit OO aan de VUB

1. Volgens de ECTS-fiche die online geraadpleegd kan worden, zijn de zeer summier beschreven leerresultaten van dit opleidingsonderdeel de volgende:
“Upon completion of this course, students will have a comprehensive understanding and knowledge of the international and European tax regulatory frameworks (hard and soft law) and will be able to work with these rules in any related private or public sector position.”

B. Vergelijking met geattesteerde EVK

1. Eerst mag opgemerkt worden dat in de ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ aan de KU Leuven, de inhoud van dit OO werd gesplitst in twee afzonderlijke vakken die samen 12 studiepunten vertegenwoordigen, daar waar het OO aan de VUB slechts 6 studiepunten vertegenwoordig[t].
2. De KU Leuven heeft op een al even summiere wijze de leerdoelstellingen van het OO ‘International taxation’ beschreven als volgt: “The main goals are to show which techniques the double tax treaties use, how the model convention is sometimes adapted to the national tax system and how the tax treaties are integrated, into national tax systems in order to resolve problems of international double taxation”. Voorts stelt de ECTS-fiche: “After an introduction on the causes of double taxation and the place and interpretation of tax treaties in general, the course deals with a systematic commentary on the O.E.C.D. model convention of 1995.”

Het afzonderlijke OO ‘European Taxation’ werd gegeven door prof. dr. Em [V.J.]. De leerdoelstellingen van dit OO werden als volgt beschreven: “The purpose of this course is threefold (i) on the basis of general knowledge of European Community law and a few specific tax rules in the treaty to introduce students to the impact of primary European Community law in the areas of direct and Indirect taxation, (ii) to introduce students to a limited number of items of secondary European Community law in the area of income taxation and (iii) to expose problems of tax harmonization and tax competition.”

3. Het OO dat werd gevuld aan de Karel de Grote Hogeschool had als leerdoel “Inzicht in de internationale fiscale rechtsregels waarmee een Belgische fiscale practicus kan te maken hebben. Inzicht in de systematiek met betrekking tot het raadplegen van een verdrag ter vermindering van dubbele belasting om aan te tonen dat bij een grensoverschrijdend fiscaal probleem het specifiek verdrag moet geraadpleegd worden.” Dit OO heeft slechts 3 studiepunten gekregen en beperkte zich dan ook tot een algemene bespreking van de verdragen tot vermindering van dubbele belasting, de zogenaamde moeder-dochterrichtlijn en de Belgische belasting der niet-inwoners.
4. Graag duid ik er ook op dat de masterproef die ik aan de KU Leuven heb geschreven in de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ de toetsing betrof van bepaalde aspecten van een onderdeel van de Belgische vennootschapsbelasting (‘DBI-aftrek’) aan het relevante Europese recht.
5. Hoewel internationaal en Europees fiscaal recht verschillende recentere initiatieven en regelgevingen omvatten die natuurlijk nog niet bestonden op het moment van het behalen van mijn academisch diploma, wil ik er toch graag op wijzen dat ik me wel degelijk bewust ben van deze materie. Zo was ik enige tijd geleden coauteur van twee (vulgariserende) artikels m.b.t. de toepassing van FATCA en het voorstel voor een EU Financial Transactions Tax, en wordt daarnaast in het kader van de permanente opleiding, vereist door het Instituut van Accountants en Belastingconsulenten, ook de nog meer recente zaken opgevolgd zoals blijkt uit de bijgevoegde uittreksels (zoals BEPS).
6. Bovendien kan een multinationale onderneming zoals die waar ik tewerkgesteld ben, zich niet onttrekken aan deze nieuwe bepalingen. Zo ben ik onder meer verantwoordelijk voor de implementatie van de BEPS-actie 13 ‘transfer pricing documentatie’, formaliteiten inzake FATCA en CRS en moet natuurlijk beoordeeld worden welke bepalingen van de ATAD richtlijnen op onze groep van toepassing zouden kunnen zijn.
7. Het niet toekennen van de gevraagde vrijstelling is dan ook, op basis van bovenstaande argumenten, een schending van artikel II.241 van de Codex Hoger Onderwijs, nu de geattesteerde EVK en de praktijkervaring die hierop gevuld is (die maakt dat mijn kennis ‘up to date’ is, bezwaarlijk als substantieel verschillend aangemerkt kunnen worden. De motivering “te beperkte inhoudelijke overeenkomst” is dan ook incorrect. Wat de bijkomende motivering “credit te lang geleden behaald” betreft, verwijst ik naar een latere uiteenzetting.

2.1.6. Het OO ‘Fiscale handhavingsrecht en procedure’ met studiegidsnummer 4022055FEW

De decaan van de faculteit Recht en Criminologie heeft geen vrijstelling willen toestaan voor dit OO, hoewel volgende EVK werden behaald:

- het OO ‘Fiscaal procesrecht’ in de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ (KU Leuven) voor 4 studiepunten,
- het OO ‘Procedure en vervolging’ in de opleiding ‘bachelor in de accountancy-fiscaliteit’ (Karel de Grote Hogeschool) voor 3 studiepunten

A. Leerresultaten van dit OO aan de VUB

1. Volgens de ECTS-fiche die online geraadpleegd kan worden, zijn de leerresultaten van dit opleidingsonderdeel de volgende:

“Naast het verwerven en verdiepen van de kennis in de betrokken fiscale discipline, en het in de praktijk kunnen toepassingen van deze kennis, beoogt de cursus specifiek de zelfstandige kritische reflex bij te brengen om de praktijk van de belastingadministraties in vraag te stellen aan de hand van fiscale basisprincipes, grondwettelijke bepalingen en een kritische reflectie m.b.t. de bestaande wetteksten.” Concreet wordt van de studenten verwacht dat zij.

- beschikken over een grondige kennis van en inzicht in het Belgisch formeel fiscaal recht
- vaardig zijn in het opsporen, gebruiken en diepgaand en kritisch analyseren van bronnen en teksten
- In staat zijn complexe praktische problemen in de materie zelfstandig en analytisch op te lossen
- een kritisch oordeel kunnen vormen over controversiële onderdelen van het vakgebied
- de evolutie in de regelgeving kunnen beschrijven en verklaren
- over een actieve studiehouding en wetenschappelijk-kritische reflex beschikken
- de juridisch-wetenschappelijke onderzoeksmethodologie diepgaan[d] beheersen en kunnen toepassen
- Zin voor flexibel en innoverend denken
- bereidheid tot zelfstudie en permanente vorming”

B. Vergelijking met geattesteerde EVK

1. De leerresultaten van het OO ‘fiscaal procesrecht’ wat werd gevuld aan de KU Leuven werden wederom zeer summier beschreven als “Steunend op de algemene vorming van de voorafgaande opleiding in rechten en/of economie en op de verworven basiskennis van de algemene beginselen van het belastingrecht een specialisatie bieden in het domein van het fiscaal procesrecht”. De inhoud zoals beschreven op de ECTS-fiche [geeft] hier enige verduidelijking bij. “Beginseisen van de rechtsbescherming van de belastingplichtige tegen de fiscus. Inhoud: fiscale rechtsstaat en rechtsbescherming in fiscale zaken, indeling fiscaal contentieux en overzicht fiscale rechtsbescherming, rechtsbescherming tegen de belastingnorm, preventieve rechtsbescherming, ‘Willig beroep’, bezwaar tegen het kadastraal inkomen, opmerkingen over de belastbare grondslag, rechtstreekse aanvechting van de belasting in concreto, vervolgingsgesellen, terugvordering van belastingen.”
2. Op basis van de leerresultaten van het OO ‘fiscaal procesrecht’, dat aan de KU Leuven werd gedoceerd door prof. dr. [V.O.], moet aanvaard worden dat na het behalen van het diploma ‘Master of Laws in de fiscaliteit’ een student voldoet aan alle concrete leerdoelstellingen die ook de VUB weerhoudt in dit OO.
3. Het OO ‘procedure en vervolging’ dat werd gevuld aan de Karel de Grote Hogeschool vertegenwoordigde slechts 3 studiepunten en beperkte zich tot de louter administratieve fase van de fiscale geschillenprocedure. De leerresultaten werden omschreven als: “Bestudering van de middelen die de overheid heeft om de belasting te vestigen, te innen en te vorderen. Gebruik maken van de bibliotheek, i.h.b. lezen en interpreteren van de rechtspraak.” De ECTS-fiche verduidelijkt verder nog in de rubriek inhoud wat werd bestudeerd de aangifte(plicht), onderzoek en controle, bewijsmiddelen, aanslag en het bezwaar.

4. De verschillende vaardigheden die van een student worden verwacht in dit OO, kunnen [alle] worden teruggevonden in de ECTS-fiche van de opleiding “Master at Laws in de fiscaliteit”. Zo kan van een persoon met dit diploma wel verwacht worden dat zij vaardig zijn in het opsporen, gebruiken, en diepgaand/kritisch analyses van bronnen en teksten, zelfstandig en analytisch problemen analyseren, een kritisch oordeel hebben, juridisch-wetenschappelijke onderzoeksmethodologieën beheersen, etc. Tal van deze elementen werden reeds bovenstaand beschreven, zoals o.a. de bereidheid tot permanente vorming. Het punt voor punt beargumenteren van deze elementen heeft geen inhoudelijke meerwaarde, nu deze punten de facto met inherent zijn aan dit OO alleen, maar eerder de vaardigheden/attitude zijn van een professional in het fiscale vakgebied.
5. Het niet toekennen van de gevraagde vrijstelling is dan ook, op basis van bovenstaande argumenten, een schending van artikel II.241 van de Codex Hoger Onderwijs, nu de geattesteerde EVK en de praktijkervaring die hierop gevuld is (die maken dat mijn kennis ‘up to date’ is) bezwaarlijk als substantieel verschillend aangemerkt kunnen worden. De motivering “te beperkte inhoudelijke overeenkomst” is dan ook incorrect. Wat de bijkomende motivering “credit te lang geleden behaald” betreft, verwijs ik naar een latere uiteenzetting.

2.1.7. Het OO ‘Masterproef II: scriptie’

A. Leerresultaten van dit OO aan de VUB

1. Volgens de ECTS-fiche ‘Masterproef II: scriptie’ die online geraadpleegd kan worden, zijn de leerresultaten van dit opleidingsonderdeel de volgende.
“In ‘Masterproef II: scriptie’ worden onderstaande leerresultaten aangeleerd en geëvalueerd. De door de lezers getoetste criteria komen overeen met de opleidingsspecifieke leerresultaten van de master.
De studenten hebben gespecialiseerde kennis binnen een of meer rechtsdomeinen: burgerlijk- en procesrecht, criminologie, economisch recht, internationaal en Europees recht, fiscaal recht, publiek recht, sociaal recht en/of strafrecht.
Zij kunnen onafhankelijk en kritisch denken en ageren, alsook zelfstandig leren en werken.
De studenten beheersen met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek in hun discipline, het denkproces van kwalificatie, interpretatie en afweging, en zijn vertrouwd met de principes van de argumentatieleer. Zij kunnen een juridisch onderwerp zelfstandig en wetenschappelijk behandelen en uitdiepen.
Tevens [geven] zij blijk van een analytisch, synthetisch en probleemoplossend vermogen op academisch niveau.
De studenten kunnen hun onderzoeksresultaten aan leken en vakgenoten meedelen, waarbij zij hun standpunten duidelijk verwoorden en in discussie durven treden. Zij kunnen hierbij logisch en correct juridisch argumenteren en hun standpunt verdedigen. De studenten kunnen bronnen in het Frans raadplegen, en kunnen uiteenzettingen in die taal volgen, begrijpen en samenvatten.
De studenten zijn tevens vertrouwd met de vaardigheden en technieken die vereist zijn om juridische teksten, gelet op hun doelstellingen, duidelijk en in een samenhangende opbouw op te stellen, en kunnen zich daar kritisch tegenover stellen. Zij geven het resultaat van hun onderzoek weer in een duidelijk, logisch en samenhangend opgebouwd schriftelijk verslag.”

B.Vergelijking met geattesteerde EVK

1. De doelstelling van het OO ‘Masterproef’ In de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ is volgens de ECTS-fiche wederom zeer summier omschreven als een opleidingsonderdeel dat dient de studenten vertrouwd te maken met zelfstandig wetenschappelijk onderzoek in een van de kennisdomeinen van de fiscaliteit en tevens met de gedetailleerde schriftelijke en mondelinge rapportering van zulk onderzoek met het oog op een wetenschappelijke publicatie in een nationaal of internationaal tijdschrift. De evaluatie gebeurde op grond van drie elementen: het werk gepresteerd tijdens het jaar, de geschreven eindtekst en de mondelinge verdediging, waarbij de geschreven eindtekst het belangrijkste is.
2. De masterproef die door mij werd geschreven, onder juridisch-wetenschappelijke begeleiding van prof. dr. em. [V.] en dr. [I.] had betrekking op [de] juridische vraag naar overeenstemming van bepaalde aspecten van een maatregel in de Belgische vennootschapsbelasting (de ‘DBI-aftrek’) met de relevante regelgeving in het Europees recht, m.n. de Europese Moeder-dochterrichtlijn.
3. Hoewel de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ niet in een afzonderlijk vak onderzoeksplan heeft voorzien, is dit logischerwijze inherent aan het schrijven van een fiscaal-juridische masterproef. Zowel het aspect van planning van het juridisch onderzoek, alsook de te hanteren methodologie, waren essentiële voorafgaande aspecten van het daadwerkelijk schrijven van deze masterproef. Dat deze aspecten niet voorafgaandelijk schriftelijk werden uiteengezet, maar slechts mondeling werden toegelicht bij de promotor van de masterproef, doet natuurlijk geen afbreuk aan het feit dat er wel degelijk gepland moet worden en gezocht moet worden naar een methodologie die het meest geschikt was om het onderzoek te volbrengen.
4. Wat de specifieke leerresultaten van het OO ‘Masterproef: scriptie’ aan de VUB betreffen, moet m.i. vastgesteld worden dat deze niet substantieel verschillen van de leerresultaten van de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ die werd georganiseerd door de faculteit Rechtsgeleerdheid aan de KU Leuven.
  - a. Zo vereist de Vrije Universiteit Brussel: “De studenten hebben gespecialiseerde kennis binnen een of meer rechtsdomeinen: burgerlijk- en procesrecht, criminologie, economisch recht, internationaal en Europees recht, fiscaal recht, publiek recht, sociaal recht en/of strafrecht”. Ontegensprekelijk bezit ik na het behalen van het diploma ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ over een wel zeer gespecialiseerde kennis binnen het rechtsdomein ‘fiscaal recht’. Hier kan niet anders over geoordeeld worden.
  - b. Voorts vereist de VUB van studenten dat: “Zij kunnen onafhankelijk en kritisch denken en ageren, alsook zelfstandig leren en werken.” Deze niet-specifieke leervereiste is m.i. inherent aan elke masteropleiding. Ik meen te mogen stellen dat na het volgen van opleidingen op bachelor-niveau (bachelor accountancy-fiscaliteit), master-niveau (master in de handelswetenschappen), master-na-master-niveau (Master at Laws in de fiscaliteit) en postgraduaat-niveau (postgraduaat in de beleggingsleer), ik wel degelijk onafhankelijk en kritisch kan denken en ageren, ongeacht de inhoudelijke materie. Dat er op zelfstandige wijze geleerd en gewerkt kan worden is m.i. niet in vraag te stellen.
  - c. De ECTS-fiche van het OO ‘Masterproef: scriptie’ gaat verder met volgende leerdoelstelling. “De studenten beheersen met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek in hun discipline, het denkproces van kwalificatie, interpretatie en

afweging, en zijn vertrouwd met de principes van de argumentatieleer. Zij kunnen een juridisch onderwerp zelfstandig en wetenschappelijk behandelen en uitdiepen.” Indien men aan de VUB binnen de opleiding rechten kiest voor fiscaal recht, is deze leerdoelstelling natuurlijk exact dezelfde als deze van de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ die werd gegeven door de faculteit Rechtsgeleerdheid aan de KU Leuven, waar men [in] de ECTS-fiche o.a. vereist van afgestudeerde studenten dat ze beschikk[en] over een algemene wetenschappelijke kennis inzake fiscaliteit en de vaardigheid om onderzoek op dit domein te doen. Nu deze opleiding werd gegeven door de faculteit Rechtsgeleerdheid aan de KU Leuven mag men hieronder verstaan dat men spreekt over de juridische vaardigheden om het onderzoek te kunnen doen, waar de argumentatie inherent aan is. De gevolgde opleiding aan de faculteit Rechtsgeleerdheid van de KU Leuven resulteerde logischerwijze bijvoorbeeld niet in masterproeven m.b.t. statistisch-econometrische modellen over fiscaliteit. Deze leerdoelstelling werd reeds behaald.

- d. De lijst met leerdoelen gaat verder met te stellen dat studenten tevens blijk [geven] van een analytisch, synthetisch en probleemplossend vermogen op academisch niveau. Ook hier gaat het om een zeer algemene leervereiste die m.i. eigen is aan elke academische opleiding. Verwijzend naar punt b bovenstaand mag aangenomen worden dat na het volgen van meerdere opleidingen op allerhande niveaus, en zeker na het bekomen van het diploma ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ deze doelstellingen wel degelijk behaald werden.
- e. Ook moeten, volgens de ECTS-fiche van het OO ‘Masterproef: scriptie’ de studenten hun onderzoeksresultaten aan leken en vakgenoten kunnen mededelen, waarbij zij hun standpunten duidelijk verwoorden en in discussie durven treden. Zij kunnen hierbij logisch en correct juridisch argumenteren en hun standpunt verdedigen. Ook deze leerdoelstelling zit volledig vervat in de leerdoelstellingen van de ‘Master at Laws in de fiscaliteit’, waar deze doelstelling als volgt verwoord werd: “[...] de vaardigheid om zijn kennis op een gepaste manier over te brengen, hetzij [in] mondelinge, hetzij in geschreven vorm; de kennis en vaardigheid om een diepgaand onderzoekswerk af te leveren gericht op specialisten evenals om vulgariserende publicaties te schrijven (i.e. schriftelijke mededeling aan vakgenoten en leken).”
- f. Dit OO aan de VUB omvat ook de vereiste dat de studenten bronnen in het Frans kunnen raadplegen, en uiteenzettingen in die taal kunnen volgen, begrijpen en samenvatten. De facto wordt met deze leerdoelstelling beoogd dat de student zich de Franse taal eigen heeft gemaakt en waar nuttig documenten in deze taal kan raadplegen en hanteren met als doel het juridisch onderzoek te vervolledigen met inzichten die leven aan de andere kant van de taalgrens. Deze leerdoelstelling is m.i. ook een leerdoelstelling die eigen is aan elke academische opleiding; de specifieke bronnen kunnen dan wel eigen zijn aan het rechtswezen, maar elke academische opleiding heeft zijn eigen ‘bronnen’. In die mate moet ook deze leerdoelstelling als reeds verworven worden beschouwd. Deze doelstelling is logischerwijze relatief ondergeschikt aan de andere doestellingen; nu de VUB geen afzonderlijk OO geeft dat het fiscaal-juridisch vakjargon behandel[t] in deze kan wel verwezen worden naar het diploma ‘Bachelor in de accountancy-fiscaliteit’ waarin elk van de 3 jaren een specifiek OO werd gegeven over de

Franse taal: ‘Frans voor accountancy-fiscaliteit’ waarin naast algemene woordenschat en grammatica, natuurlijk ook het fiscaal vakjargon werd behandeld. Algemeen gesteld is aan deze leerdoestelling voldaan. De 3 ECTS-fiches m.b.t. deze OO werden in bijlage toegevoegd.

- g. [Ten slotte] vereist de VUB dat de studenten tevens vertrouwd zijn met de vaardigheden en technieken die vereist zijn om juridische teksten, gelet op hun doelstellingen, duidelijk en in een samenhangende opbouw op te stellen, en kunnen zich daar kritisch tegenover stellen. De studenten moeten het resultaat van hun onderzoek kunnen weergeven in een duidelijk, logisch en samenhangend opgebouwd schriftelijk verslag. Ook hier mag weer verwezen worden naar de ECTS-fiche van de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’, waarin o.a. staat een student de vaardigheid moet hebben om zijn kennis op een gepaste manier over te brengen, hetzij [in] mondelinge, hetzij in geschreven vorm. Nu deze opleiding volgens de ECTS-fiche o.a. als finaliteit heeft een carrière te bewerkstelligen in universitair onderwijs en onderzoek, moet worden aangenomen dat een duidelijke, logische en samenhangend[e] schriftelijke weerslag van de onderzoeksresultaten van de masterproef wel degelijk van universitair niveau zijn.
5. Bovenstaande analyse leidt onvermijdelijk tot de conclusie dat nagenoeg alle leerdoestellingen van het OO ‘Masterproef: scriptie’ letterlijk vervat zijn in de algemene leerdoelstellingen van de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ die aan de faculteit Rechtsgeleerdheid aan de KU Leuven werd genoten. Andere doelstellingen van deze OO aan de VUB zijn zo algemeen dat ze vervat zitten in elke masterproef van academisch niveau. Bezwaarlijk kan gesteld worden dat het OO aan de KU Leuven ‘Masterproef’ en de leerdoestellingen van de opleiding ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ in het algemeen, substantieel verschillen van de leerdoestellingen van voornoemde OO binnen de opleiding ‘Master at Laws in de rechten, afstudeerrichting fiscaal recht’ van de faculteit Recht en Criminologie aan de VUB.
6. Deze conclusie mag evenwel niet als een verrassing komen. Het is immers uitermate logisch dat een master-na-masteropleiding met als enige onderwerp ‘fiscaal recht’, die enerzijds een bijzonder kennis en verdieping in deze materie probeert bij te brengen aan studenten en anderzijds wordt gedoceerd aan een faculteit Rechtsgeleerdheid, inhoudelijk quasi volledig gelijklopend is aan de opleiding Master in de rechten, afstudeerrichting fiscaal recht die aan de VUB wordt gedoceerd. Bezwaarlijk kan anders geoordeeld worden.
7. Voor dit OO heeft de decaan zich beperkt tot de motivering “te beperkte inhoudelijke overeenkomst”. Op basis van bovenstaande blijkt duidelijk dat de reeds geschreven masterproef aan de KUL aan alle leervereisten die de VUB in de ECTS-fiche van het OO ‘Masterproef: scriptie’ voldoet. Daarom is het niet toekennen van de gevraagde vrijstelling dan ook, op basis van bovenstaande argumenten, een manifeste schending van artikel II.241 van de Codex Hoger Onderwijs. Er kunnen geen substantiële verschillen in leerresultaten worden vastgesteld. Terecht kan eveneens niet gesteld worden dat deze leerresultaten onderhevig zouden zijn aan enige geldigheidsperiode, waardoor de motivatie “credit te lang geleden behaald” terecht niet wordt aangewend.

2.2. *Schending van de materiëlemotiveringsplicht.*

2.2.1. Reglementair kader m.b.t. een aanvraag van vrijstelling.

1. De VUB kwalificeert als administratieve overheid in de zin van artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State in haar relatie met studenten. Bijgevolg vallen alle studievoortgangbeslissingen die door haar genomen worden binnen het toepassingsveld van de Wet van 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen.

2. De Vlaamse decreetgever heeft in artikel II.243 1 van de Codex Hoger Onderwijs de VUB verplicht om in een reglement algemene voorschriften vast te leggen m.b.t. het verlenen van vrijstellingen. Dit reglement moet een nadere uitwerking zijn o.a. van die motiveringsplicht in hoofde van de universiteit.

3. Wat deze motiveringsplicht betreft, is er vaste rechtspraak van de R.Stvb. m.b.t. de beslissingen omtrent het verlenen van vrijstellingen. Uit deze rechtspraak blijkt dat een goede motivering van groot belang is. De motivering moet, volgens de R.Stvb., specifiek ingaan op het voorliggende dossier van de individuele aanvrager. In principe kunnen standaarduitdrukkingen of stijlformuleringen niet volstaan. Zeker wanneer een student een intern beroep instelt tegen een initiële weigeringsbeslissing, kan een individuele analyse van de ingediende aanvraag verwacht worden.

Volgens deze vaste rechtspraak van de R.Stvb. kan een beslissing tot weigering van een vrijstelling steun vinden in verschillende gronden, zoals de omvang, het niveau en de inhoud van de kwalificatie. Een kwalificatie moet ook formeel en authentiek zijn, en ook het actueel karakter van de verworven leerresultaten/competenties kan een criterium zijn bij de beoordeling van de gelijkwaardigheid. Wat het actueel karakter betreft, oordeelde de R.Stvb. reeds dat een beslissing echter onvoldoende gemotiveerd is ingeval een aanvraag enkel wordt afgewezen op basis van het actueel karakter zonder verdere onderbouwing of duiding binnen de context.

De R.Stvb. benadrukt voorts dat [het] in eerste instantie [belangrijk] is [] dat wordt nagegaan of er substantiële verschillen zijn in de aangegeven leerdoelen c.q. eindcompetenties van de te vergelijken opleidingsonderdelen. Dit werd uitgebreid toegelicht in punt 2.1.

4. De universiteit dient op basis van artikel II.241 van de Codex Hoger Onderwijs een vrijstelling te verlenen op grond van EVK en/of een bewijs van bekwaamheid. Volgens voornoemde vaste rechtspraak van de R.Stvb. kan een vrijstelling maar geweigerd worden indien de aangegeven leerdoelen c.q. eindcompetenties van de aangevoerde EVK of de bewijzen van bekwaamheid substantieel verschillen van het opleidingsonderdeel waarvoor een vrijstelling werd aangevraagd.

Zoals wordt aanbevolen in het kader van de Lissabonconventie, is er sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid van de student en de universiteit om een behoorlijk vrijstellingsdossier samen te stellen, maar ook volgens deze conventie ligt de eindverantwoordelijkheid wat betreft het aantonen dat een aanvraag tot het bekomen van een vrijstelling niet voldoet bij de universiteit.

Met andere woorden, de bewijslast dat er een substantieel verschil bestaat tussen beide leerdoelen bestaat uitsluitend in hoofde van de universiteit.

2.2.2. De bestreden beslissing schendt de materiëlemotiveringsplicht.

1. De motivering die de decaan van de faculteit Recht en Criminologie in de bestreden beslissing geeft, beperkt zich tot bewoording “te beperkte inhoudelijke overeenkomst” en “credit te lang geleden behaald”. Deze bewoording bestaat slechts uit algemene

termen, zonder inhoudelijke draagkracht, zonder enige individualisering of specifieke elementen die op mijn persoonlijke aanvraag worden toegespitst. De decaan heeft zich met andere woorden beperkt tot loutere stijlformules.

In het licht van het voormelde geschetste reglementair kader en indachtig de rechtspraak van de Raad van State en de R.Svtb. kan dergelijke motivering onmogelijk weerhouden worden.

Zoals de R.Svtb. specifiek voor de studievoortgangsbeslissingen inzake aanvragen tot het bekomen van vrijstellingen heeft aangegeven, mag ik een individuele analyse van mijn dossier verwachten waarin de decaan, per opleidingsonderdeel, uitgebreid dient te motiveren waarom de geattesteerde EVK substantieel verschillen van de opleidingsonderdelen waarvoor een vrijstelling werd aangevraagd.

2. De weigering van de aanvraag tot vrijstelling met motivering dat er een te beperkte inhoudelijke overeenstemming zou zijn, omwille van het feit dat het credit te lang geleden werd behaald, en waarbij dus verondersteld mag worden dat de decaan bedoeld heeft dat er inhoudelijk te veel gewijzigd werd binnen de materie van het opleidingsonderdeel, kan niet als afdoend beschouwd worden.

In de bestreden beslissing argumenteert de decaan eigenlijk dat, gelet op het tijdsverloop tussen het behalen van de geattesteerde EVK en het inschrijven voor het eerste jaar van de ‘Master of Laws in de rechten’ (fiscaal recht), de reeds verworven kennis niet voldoende actueel zou zijn om de beoogde vrijstellingen te verkrijgen.

Zoals hierboven werd aangegeven heeft de R.Svtb. aangegeven dat, in het algemeen gesteld, het niet-actueel karakter van de verworven leerresultaten/competenties een beslissing tot weigering van het toekennen van een vrijstelling in bepaalde gevallen rechtvaardigen. Echter, in casu is deze motivering niet afdoend worden omwille van twee redenen.

- a. Enerzijds moet vastgesteld worden dat deze motivering een loutere stijlformule is (zie supra) en daarom niet afdoende is. De materiëlemotiveringsplicht is geschonden; de beslissing kan niet gehandhaafd blijven.
- b. Anderzijds moet vastgesteld worden dat, zelfs indien de motivering van de decaan een loutere stijlformule zou overstijgen en een daadwerkelijke inhoudelijke motivering [] zou [geven], de bestreden beslissing gebaseerd zou worden op een letterlijke vergelijking van de specifieke fiscale wetgeving van dit ogenblik met de fiscale wetgeving zoals die van toepassing was bij het behalen van mijn EVK. Deze beoordelingswijze kan bij de beoordeling van een vrijstelling m.i. niet weerhouden worden omwille van volgende redenen.

Ten eerste is de R.Svtb., specifiek over de beoordeling van het actuele karakter van de verworven leerresultaten of competenties, van oordeel dat uit het feit dat de EVK van enkele jaren geleden dateren niet ipso facto en an sich volgt dat twee kwalificaties niet voldoende gelijkwaardig zijn om tot een vrijstelling te leiden. De bestreden beslissing tot weigering van de aangevraagde vrijstellingen, die in hoofdzaak gesteund wordt op deze grond zonder enige verdere duiding is niet afdoende gemotiveerd.

Ten tweede moet in rekening gebracht worden dat de R.Svtb. in voornoemd arrest – het betrof trouwens ook een dossier m.b.t. aanvraag tot het bekomen van een vrijstelling voor fiscaal recht – benadrukte dat niet zozeer de concrete cursussen met de aangebrachte leerstof, maar eerder de vooropgestelde leerresultaten of doelstellingen (competenties) van de te vergelijken opleidingsonderdelen het voorwerp moeten uitmaken van een inhoudelijke vergelijking. De weerhouden bewoording in de bestreden beslissing “credit te

lang geleden behaald” geeft aan dat de decaan, moest hij een loutere stijlformule overstijgen, niet de beoogde leerresultaten of doelstelling zou vergelijken, maar de eigenlijke fiscale wetgeving zelf. De bestreden beslissing is daarom, in het licht van deze rechtspraak, niet afdoende gemotiveerd.

Ten derde, zelfs indien men de beoordeling zou maken op basis van de huidige stand van de fiscale wetgeving, als vergelijkingsbasis voor de stand van de fiscale wetgeving op het moment dat mijn EVK werden behaald, moet nog besloten worden dat er geen substantieel verschil kan bestaan tussen beide. Immers, hoewel het bekomen van diploma bachelor in accountancy fiscaliteit en het diploma ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ reeds enige tijd achter ons ligt, werden meer dan voldoende bijscholingen gevuld om de relevante kennis up to date te houden. In een notendop beschreven heb ik na het behalen van deze diploma’s de 3-jarige stage van het Instituut van Accountants en Belastingconsulenten doorlopen, heb ik een proefschrift geschreven en een mondelinge evaluatie van dit Instituut doorstaan, ben ik ondertussen zelf stage-meester voor een startend lid van het IAB, zijn leden van het IAB verplicht in elke 3-jarige periode 120u per jaar aan relevante opleiding te volgen (met een minimum van 20u per jaar), heb ik 9 jaar bij Deloitte Belastingconsulenten gewerkt waar ik niets anders heb gedaan dan consulting over fiscale zaken, heb ik een (zeer beperkt) aantal publicaties gemaakt in vulgariserende fiscale tijdschriften gedurende die periode en [ten slotte], ben ik reeds 5 jaar verantwoordelijk voor alle fiscale aspecten van een multinationale verzekeringsonderneming als ‘tax coordinator’. Bezwaarlijk kan gesteld worden dat er een substantieel verschil zou kunnen bestaan tussen enerzijds de kennis die werd opgedaan op de hogeschool, de academische kennis die werd opgedaan op de KU Leuven, de continue bijscholing die werd gevuld, de jarenlange toegepaste praktijkervaring en anderzijds, de huidige fiscale wetgeving die de universiteit zou toelichten in slechts enkele uren door middel van theoretische uiteenzettingen.

Naast deze drie punten wil ik graag opmerken dat de argumentatie die de universiteit aanvoert haar eigen doelstelling ondergraft. Immers, indien de universiteit louter en alleen tot doel zou hebben om studenten de huidige stand van de fiscale wetgeving mee te geven, [dan] gaat zij voorbij aan de fiscale realiteit. Van zodra een regering een begrotingstekort vaststelt, zal met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid de fiscale wetgeving aangepast worden. Het is dan ook de taak van een zichzelf respecterende universiteit om zich niet te beperken tot het laten ‘memoriseren’ van de huidige stand van de wetgeving, maar eerder inzicht en doorzicht bij te brengen opdat een afgestudeerde student gewapend is tegen de inherente volatiliteit van de fiscale wetgeving. Het argument als zou na een periode van 3 of 5 of meer jaren een diploma dermate ‘verouderd’ zijn, ondergraft deze doelstelling volledig en impliceert dat de VUB zelf oordeelt dat het door haar uitgereikte diploma ‘Master at Laws in de rechten (fiscaal recht)’ een wel heel beperkte levensduur heeft – wat niet zo geadverteerd wordt naar nieuwe studenten. Overigens, indien men deze denkwijze *in extremis* logisch voortzet, zou men zelfs zo ver kunnen gaan tot besluiten dat het korps docenten dat aan de faculteit Recht en Criminologie van de VUB het fiscaal recht onderwijst – waarvan de meeste professoren veelal hun doctoraat ettelijke jaren geleden behaald hebben – de facto niet meer geschikt zouden zijn om de verschillende bestanddelen van het fiscaal recht te doceren, aangezien deze fiscale wetgeving een dermate grote evolutie heeft doorgemaakt

tussen het behalen van de titel doctor in de rechten en de huidige stand van de wetgeving.

2.3. Schending van de processuele zorgvuldigheidsplicht.

2.3.1. Reglementair kader m.b.t. de zorgvuldigheidsplicht.

1. De VUB dient op basis van artikel II.241 van de Codex Hoger Onderwijs een vrijstelling te verlenen op grond van EVK en/of een bewijs van bekwaamheid.
2. In het kader van de beoordeling van een aanvraag tot vrijstelling heeft de R.Stvb. benadrukt dat een universiteit voor ogen moet houden dat de decreetgever het streven naar de uitbouw van een meer open hoger onderwijs, via onder meer het in aanmerking nemen van eerder verworven competenties en kwalificaties, als doelstelling heeft gesteld. In die geest moet, aldus de R.Stvb., als principe worden vooropgesteld dat elke competentieverwerving officieel gevaloriseerd moet kunnen worden.
3. De bewijslast dat er een substantieel verschil bestaat tussen het leerdoel van het opleidingsonderdeel waarvoor een vrijstelling wordt aangevraagd en de leerdoelen van de EVK, bestaat uitsluitend in hoofde de universiteit. Nu de VUB ten opzichte van haar studenten kwalificeert als administratieve overheid zoals bedoeld in artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, mag van haar verwacht worden dat ze op zorgvuldige wijze beslissingen m.b.t. het bekomen van vrijstellingen voorbereidt en ervoor zorgt dat alle feitelijke en juridische aspecten van het dossier deugdelijk onderzocht worden, zodat ze met kennis van zaken kan beslissen.

2.3.2. De bestreden beslissing schendt de processuele zorgvuldigheidsplicht.

1. De bestreden beslissing is een manifester ontkenning van een deel van mijn academische en professionele loopbaan: de verschillende EVK die bij de aanvraag tot het bekomen van vrijstellingen werden toegevoegd niet gevaloriseerd met als motivering “te beperkte inhoudelijke overeenkomst” en “credit te lang geleden behaald”.
2. Wat het eerste argument betreft heeft de decaan van de VUB klaarblijkelijk niet de moeite gedaan om daadwerkelijk een vergelijking te maken tussen de verschillende leerdoelstellingen van de VUB OO en de ECTS-fiches die werden aangeleverd – dit blijkt althans niet uit de motivering van de bestreden beslissing. Er werd uitsluitend gekeken naar de datum waarop de verschillende diploma's werden behaald en vervolgens onmiddellijk geconcludeerd dat deze “verouderd” zijn waardoor geen vrijstelling kan worden gegeven. Daarom schendt de bestreden beslissing de processuele zorgvuldigheidsplicht en bijgevolg de materiële motiveringsplicht.
3. Wat het tweede argument betreft, heeft de decaan van de VUB klaarblijkelijk niet de rechtspraak van de R.Stvb. willen volgen. Daaruit blijkt dat wat het ‘actueel karakter’ betreft, men in eerste instantie het actuele karakter van de leerdoestellingen moet vergelijken, en dus niet de daadwerkelijke fiscale regels. Daarom schendt de bestreden beslissing de processuele zorgvuldigheidsplicht en bijgevolg de materiële motiveringsplicht.
4. Wat het tweede argument betreft, heeft de decaan van de VUB klaarblijkelijk niet de moeite gedaan zich te vergewissen van de bijkomende opleidingen die werden gevolgd in het kader van het IAB die nochtans werden bijgevoegd. Zoals aangehaald is de R.Stvb. van mening dat elke competentieverwerving officieel gevaloriseerd moet kunnen worden. Het nalaten van het betrekken van de jaarlijkse opleidingen in het

kader van het behoud van de wettelijk erkende titel ‘belastingconsulent’ in de beoordeling, is een manifeste schending van de processuele zorgvuldigheidsplicht en bijgevolg de materiëlemotiveringsplicht.

Dat in de elektronische berichtgeving naar mij toe, houdende de bestreden beslissing, verwezen wordt naar een afzonderlijke procedure voor ‘EVC’ kan m.i. niet weerhouden worden. Immers, met deze procedure beoogt men een vrijstelling te verkrijgen op basis van relevante werkervaring – en dus zonder eerdere EVK. Dit is in casu duidelijk [niet] van toepassing, aangezien mijn aanvraag gebaseerd is op EVK. De bijkomende opleidingen in het kader van het bekomen en het behoud van de titel ‘belastingconsulent’ alsook de duiding van de professionele carrière die ik heb kunnen uitbouwen, werden aangevoerd om aan te tonen dat de academische kennis (EVK) wel degelijk ‘up to date’ is, en de motivatie “credit te lang geleden behaald” niet weerhouden kan worden.

Zelfs indien de beoordeling op basis van de daadwerkelijke fiscale regels zou mogen gebeuren (quod non), dan nog zou de uitkomst van die beoordeling moeten zijn dat op basis van de eerder verworven academische kennis, er geen substantiële verschillen vastgesteld kunnen worden, nu deze kennis ‘up to date’ werd gehouden enerzijds door het daadwerkelijk toepass[en] van de EVK in de praktijk en anderzijds door lid te worden van het beroepsinstituut IAB waar de VUB zelf referentie naar maakt in het OO Ondernemingsfiscaliteit. Het nalaten van het betrekken van deze elementen in de bestreden beslissing maakt dat de decaan de processuele zorgvuldigheidsplicht schendt, en bijgevolg ook de materiëlemotiveringsplicht schendt

Ten overvloede wordt hierna nogmaals kort geschetst welke mijn eerder verworven kennis is en waarom deze bovendien actueel is.

- 2002: behalen van het bachelor diploma in accountancy-fiscaliteit aan de Karel de Grote Hogeschool. Zoals blijkt uit het diplomasupplement heeft deze opleiding tot doel gehad om de fiscale wetgeving in al zijn aspecten aan te leren.
- 2004: behalen van het diploma ‘master in de handelswetenschappen’ met onderscheiding aan EHSAL. In mijn proefschrift tot het behalen van dit diploma werd een beschrijving gemaakt van het toenmalige van kracht zijnde stelsel van [] specifieke gunstmaatregelen in de vennootschapsbelasting (i.e. de investeringsaftrek)
- 2005: behalen van het diploma ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ met onderscheiding aan de KU Leuven. Deze opleiding werd georganiseerd door de faculteit Rechtsgeleerdheid van de KU Leuven. Het was een zuiver academische opleiding die tot doel heeft gehad om inzicht te geven in de fiscale wetgeving en deze in al zijn aspecten te doorgronden. Er werden géén vrijstellingen aangevraagd op basis van het bachelor diploma dat werd behaald aan de Karel de Grote Hogeschool.
- 2005-2014: werkzaam bij Deloitte Belastingconsulenten waar ik het niveau ‘manager’ heb behaald. Een zeer uitdagende functie in een extreem competitieve organisatie. In mijn hoedanigheid van junior, over senior naar manager heb ik een zeer groot aantal klanten bijgestaan met fiscale consultancy. Na een eerste algemene periode waarin verschillende aspecten (compliance en consulting) werden verricht voor allerhande klanten, is mijn aandacht en focus meer en meer komen te liggen op de financiële wereld (banken, (her)verzekeringsbedrijven en fondsen). Het was een ‘allround’-functie, waarbij zowel compliance (bv. aangiften in de vennootschapsbelasting, 2 x detachering naar een grote bankverzekeraar voor het afhandelen van [] twee zeer grote fiscale audits, fiscale

formaliteiten/formulieren, etc.), als zowel consulting (fiscale analyses van producten, strategieën, problemen etc.) en M&A. Naast de financiële sector heb ik ook klanten geholpen in de publieke sectoren (ziekenfondsen, vzw's etc.) met hun fiscale issues.

- 2005-2008: stageperiode van 3 jaar in het kader van erkenning tot 'belastingconsulent' door het Instituut van Accountants en Belastingconsulenten.
- 2008: proefschrift en mondelinge evaluatie door de bekwaamheidscommissie van het IAB, onder leiding van prof. [L.M.] (Professor aan de UA/Fiscale Hogeschool) wat geleid heeft tot mijn erkenning van als belastingconsulent;
- 2008-2019 verplichte [permanente] vorming om de erkenning als belastingconsulent te behouden overeenkomstig de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen. Artikel 3 van de IAB-norm van 3 september 2012 verplicht de belastingconsulent om binnen een periode van drie opeenvolgende kalenderjaren, minstens 120 uur besteden aan activiteiten die bijdragen tot de permanente vorming. Hiervan dienen minstens 20 uur per kalenderjaar besteed te worden. In bijlage werd het overzicht van mijn persoonlijke 'permanent vorming' toegevoegd.
- 2014-2019: tax manager bij de multinationale groep die werd gevormd rond de Nationale Delcrederedienst, waar ik verantwoordelijk ben [voor] alle mogelijke belastingaspecten waarmee onze internationale groep geconfronteerd wordt, gaande van venootschapsbelasting (voor alle Belgische dochterondernemingen), rechtspersonenbelasting (van de Nationale Delcrederedienst), roerende voorheffing, BTW (een gecompliceerde BTW-eenheid in België, discussies en controles met buitenlandse BTW-administraties voor de buitenlandse branches van de Belgische entiteiten, etc.), Belgische en buitenlandse verzekeringstaksen, transfer pricing, dubbelbelastingverdragen, FATCA/CRS, etc. Momenteel ben ik ook stagemeester voor een jongere collega die haar IAB-stage aanvangt.

2.4. Schending van het redelijkheidsbeginsel.

2.4.1. Reglementair kader m.b.t. het redelijkheidsbeginsel.

1. Bij het uitoefenen van een discretionaire bevoegdheid, zoals studievoortgangsbeslissingen inzake het verlenen van vrijstellingen, moet de administratieve overheid het redelijkheidsbeginsel in acht nemen. Dit beginsel is geschonden indien een beslissing tegen alle redelijkheid ingaat, m.n. wanneer de door het bestuur geponeerde verhouding tussen de beslissing en feiten in werkelijkheid volledig ontbreekt. Het redelijkheidsbeginsel maakt deel uit van de materiëlemotiveringsplicht: is het redelijkheidsbeginsel geschonden, dan staat ook meteen vast dat de beslissing niet op voldoende draagkrachtige motieven steunt.

2.4.2. De bestreden beslissing schendt het redelijkheidsbeginsel.

1. Het fiscaal recht in al zijn aspecten is inderdaad een zeer evolutieve tak van het recht. Volatiliteit in spelregels is inherent aan de fiscaliteit. Graag verwijst ik nogmaals naar bovenstaande opmerking over de gevolgen die deze volatiliteit heeft op de 'levensduur' van een diploma van 'Master of Laws in de rechten, afstudeerrichting fiscaliteit'. Misschien moet de VUB de studenten die in academiejaar 2018 zijn

afgestudeerd op de hoogte [brengen] dat hun diploma niets meer waard is nadat de nieuwe federale regering het begrotingstekort heeft gevuld met een Programmawet vol nieuwe fiscale bepalingen?

2. De weigering tot het verlenen van de gevraagde vrijstellingen is een manifester ontkenning van enerzijds mijn diploma ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ behaald aan de KU Leuven met onderscheiding en het diploma ‘Bachelor ‘n de accountancy-fiscaliteit’ behaald aan de Karel de Grote Hogeschool.
Anderzijds is de weigering tot het [betrachten] in de bestreden beslissing van mijn lidmaatschap van het IAB (met alle bijhorende opleidingen, proeven, etc.) en mijn professionele carrière die gedurende jaren uitsluitend gericht was op het [toepassen] van die academische kennis, met enkel een schending van de processuele zorgvuldigheidsplicht, maar tevens van het redelijkheidsbeginsel.
3. Het traject dat ik heb afgelegd na het behalen van de EVK is er net één dat 100% aansluit met het doel van de opleiding ‘Master at Laws in de rechten (afstudeerrichting fiscaliteit)’: m.n. lidmaatschap van het IAB en toepassen van de academische kennis in een consultancy functie.
4. Deze beslissing kan onmogelijk als ‘redelijk’ kan worden beschouwd. Immers, wat de bestreden beslissing de facto zegt is dat mijn niveau van de fiscaliteit in zijn geheel niet [gelijkgesteld] kan worden met een student die pas afgestudeerd is als ‘Master at Laws in de rechten, afstudeerrichting fiscaal recht’. Een dergelijk persoon heeft uitsluitend de academische kennis die net verworven werd, daar waar ik niet enkel die academische kennis heb, maar bovendien erkend ben als ‘belastingconsulent’ door een beroepsorganisatie en jarenlange toegepaste praktijkervaring heb. Deze beslissing is een manifester schending van het redelijkheidsbeginsel, en daardoor ook van de materiële motiveringsplicht.

2.5. Schending van het gelijkheidsbeginsel.

1. De decaan van de VUB hanteert klaarblijkelijk in zijn beoordeling tot het verkrijgen van vrijstellingen op basis van EVK een vaste tijdperiode – 3 of 5 jaar. Het hanteren van een dergelijke arbitrale tijdsperiode schendt het gelijkheidsbeginsel op volgende wijze.
2. Een student die zich op dit moment zou inschrijven voor de opleiding van ‘Master at Laws in de rechten, afstudeerrichting fiscaal recht’, die het diploma ‘Master at Laws in de fiscaliteit’ zou hebben verkregen 3 jaar geleden, zou op basis van deze vaste tijdsindicatie wél vrijstellingen verkrijgen, daar waar ik géén vrijstellingen verkrijg. Er moet evenwel vastgesteld worden dat er de laatste 3 jaar wijzigingen zijn doorgevoerd in het Europese fiscaal recht, de Belgische vennootschapsbelasting, de personenbelasting, etc. Deze student heeft dan ook niet voldoende ‘actuele’ kennis, ongeacht dat het diploma slechts 3 jaar oud is. Met een beetje ‘ongeluk’ zou deze situatie zich zelfs kunnen voordoen 1 jaar na het verkrijgen van het eerste diploma. De volatiliteit van de fiscale wetgeving is inderdaad dermate groot dat er continu kleine en grote wijzigingen zijn.
Het hanteren van een ‘vaste’ termijn kan dus een schending van het gelijkheidsbeginsel veroorzaken. Daar waar mijn EVK deze periode ruim overschrijdt, is het zo dat een student die wél binnen deze periode valt, eveneens niet meer ‘actueel’ is.

3. *Algemeen besluit*

De bestreden beslissing waarin een vrijstelling werd geweigerd voor verschillende fiscale vakken kan niet weerhouden worden rekening houdende met (i) mijn behaalde diploma's (m.n. vooral dit van 'Master at Laws in de fiscaliteit' uitgereikt door de KU Leuven), (ii) de erkenning als 'belastingconsulent' door het beroepsinstituut van fiscalisten en (iii) de jarenlange praktijkervaring die maakt dat mijn academische kennis 'up to date' is.

De bestreden beslissing is dan ook een manifester schending van artikel II.241 e.v. van de Codex Hoger Onderwijs, de procedurele zorgvuldigheidsplicht, het redelijkheidsbeginsel en de materiële motiveringsplicht. De vaste termijn om te beoordelen of een diploma 'verouderd' is impliceert een schending van het gelijkheidsbeginsel.

Met aandrang vraag ik de VUB om deze beslissing te herzien. Met name verwacht ik een gedetailleerde verklaring, per OO, waarin gargumenteerd wordt [waarin] de leerdoestellingen van mijn EVK substantieel verschillen van de leerdoestellingen van de OO waarvoor een vrijstelling werd aangevraagd. Voorts mag ook verwacht worden dat de processuele zorgvuldigheidsplicht wordt nagekomen en dat alle aangereikte elementen worden betrokken in de beoordeling. Daarnaast bepleit ik dat de VUB een voldoende mate van redelijkheid hanteert in haar beoordeling: ik meen te durven stellen dat ik géén onnavolgbare redenering maak en dat het toekennen van de gevraagde vrijstellingen, gezien mijn EVK en alle andere aangereikte elementen, eerder zeer logisch is. Graag wens [ik] ook te duiden op de wijze van beoordeling en de plicht die de VUB heeft geen ongelijke behandeling te weeg te brengen door arbitraire beoordelingsmechanismen te hanteren.

Naast bovenstaande argumentatie wens ik tevens gehoord te worden alvorens een beslissing wordt genomen, teneinde enige verdere mondelinge verduidelijking te geven."

Op 12 november 2019 wordt verzoeker door de beroepscommissie gehoord. Navolgend zendt verzoeker op 18 november 2019 kopie van de masterproef die hij bij een andere universiteit indiende voor het verkrijgen van het diploma van 'Master of Law in de fiscaliteit'.

Bij die gelegenheid informeert verzoeker naar de datum waarop de beroepscommissie een beslissing zal nemen. Op 20 november 2019 antwoordt de voorzitter van de interne beroepscommissie dat de beroepscommissie zich binnen redelijke termijn zal uitspreken.

Daar verzoeker geen beslissing van de interne beroepscommissie ontvangt, stelt hij op 25 november 2019 een beroep in bij de Raad, gericht tegen de initiële studievoortgangsbeslissing, en dit conform artikel II.294, §1, derde lid van de Codex Hoger Onderwijs.

In de loop van die procedure, gekend onder het rolnummer 2019/767, wordt duidelijk dat de beroepscommissie op 12 november 2019 wel degelijk een beslissing heeft genomen, doch dat deze slechts op 3 december 2019 aan verzoeker ter kennis werd gebracht.

In zijn arrest nr. 5.525 van 16 december 2019 verklaart de Raad het beroep, ingesteld tegen de initiële beslissing van de decaan, onontvankelijk omdat het voorwerp van dat beroep door de tussenkomst van de beslissing van de beroepscommissie uit het rechtsverkeer is genomen.

Huidig beroep is gericht tegen de beslissing van de interne beroepscommissie. Die beslissing is als volgt gemotiveerd:

“(…)

De student vecht de beslissing van de decaan aan in zoverre er geen vrijstelling werd verleend voor de opleidingsonderdelen ‘Ondernemingsfiscaliteit’, ‘Grondige studie van de directe belastingen’, ‘Grondige studie van de indirecte belastingen’, ‘Fiscale bevoegdheid’, ‘International and European tax law’, ‘Fiscaal handhavingsrecht en procedure’ en ‘Masterproef II: scriptie’.

De student voert ten aanzien van de bestreden beslissing de schending de motiveringsplicht, de processuele zorgvuldigheidsplicht, het redelijkheidsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel aan. De interne beroepscommissie wijst er dienaangaande op dat zij over volheid van bevoegdheid beschikt, onderhavige beslissing en haar motivering zullen dan ook in de plaats komen van de bestreden beslissing.

De student merkt terecht op dat een EVK een onbeperkte geldigheidsduur heeft (artikel 86 OER). Echter, hij mistent in zijn verzoekschrift en tijdens zijn toelichting ter zitting dat de motieven die de instelling inroeft om een bepaalde vrijstelling niet te verlenen wel degelijk verband kunnen houden met de tijd die verstrekken is sinds de credit werd behaald. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen oordeelde hierover reeds:

“Het hier voormelde motief van de grondige evolutie van de wetenschap, wat niet kennelijk onredelijk is en waarvan de verzoekende partij de onjuistheid niet aantooft, volstaat om de bestreden beslissing wat betreft deze beide opleidingsonderdelen te dragen.” (RvStb. 24 februari 2011. nr. 2011/010)

De interne beroepscommissie dient in haar beoordeling van de vrijstellingsaanvragen dan ook rekening te houden met het ogenblik waarop de EVK's werden verworven en de evolutie in de (rechts)wetenschap die sedertdien heeft plaatsgevonden.

De beroepscommissie zal hieronder dieper ingaan op de verschillende onderdelen waarvoor de student een vrijstelling heeft gevraagd, maar niet heeft verkregen. De beroepscommissie wijst er hierbij op dat, overeenkomstig artikel 84 van het OER, bij de toekenning van een vrijstelling moet worden nagegaan in welke mate er voldoende overeenstemming is qua doelstellingen, inhoud en leerresultaten van het opleidingsonderdeel waarvoor de student de vrijstelling aanvraagt en het opleidingsonderdeel op basis waarvan de vrijstelling wordt aangevraagd.

- *Het opleidingsonderdeel ‘Ondernemingsfiscaliteit’*

De student baseert zijn aanvraag op de opleidingsonderdelen ‘Vennootschapsbelasting’, afgelegd in academiejaar 2004-2005 gedurende de ‘Master in de fiscaliteit’ (KU Leuven) en het opleidingsonderdeel ‘Toegepast fiscaal recht’ afgelegd in academiejaar 2001-2002 in de opleiding bachelor in de accountancy-fiscaliteit (Karel de Grote Hogeschool).

De interne beroepscommissie laat gelden dat de betrokken materies inmiddels haast op alle vlakken grondig zijn gewijzigd, met belangrijke hervormingen in 2017-2018, zodat er inhoudelijk voor deze opleidingsonderdelen geen voldoende overeenstemming meer bestaat met de opleidingsonderdelen op basis waarvan de student een vrijstelling wenst te bekomen.

Bovendien verwijst de student in het kader van zijn verzoekschrift, naar zijn ervaring tijdens zijn professionele loopbaan. Dienaangaande merkt de interne beroepscommissie op dat een vrijstellingsaanvraag op basis van ‘eerder verworven competenties’ dient te worden aangevraagd op basis van een afzonderlijke procedure. De student heeft deze procedure in casu niet gevuld, waardoor er aldus geen dergelijke beslissing voorhanden is. De commissie ontbeert bijgevolg de mogelijkheid om hierover in beroep een beslissing te nemen, noch kan zij in die omstandigheid met de ‘eerder verworven competenties’ rekening houden.

Derhalve kan er geen vrijstelling noch een deelvrijstelling worden toegekend.

- *Het opleidingsonderdeel ‘Grondige studie van de directe belastingen’*

Met betrekking tot dit opleidingsonderdeel verzoekt de student om vrijstellingen op basis van de opleidingsonderdelen:

- ‘Vennootschapsbelasting’ (afgelegd: 2004-2005 – ‘Master in de fiscaliteit’)
- ‘Personenbelasting’ (afgelegd: 2004-2005 – ‘Master in de fiscaliteit’)
- ‘Toegepast fiscaal recht’ (afgelegd: 2001-2002 – ‘Bachelor in de accountancy-fiscaliteit’)

De interne beroepscommissie stelt vast dat in het opleidingsonderdeel waarvoor de student een vrijstelling wenst te bekomen, in hoofdorde de fiscale actualiteit en fiscale reorganisaties aan bod komen. De opleidingsonderdelen op basis waarvan de student deze vrijstelling wenst te bekomen, laten, gelet op het jaar waarin ze werden afgelegd, niet toe om een vrijstelling te verlenen voor actuele fiscale materies van 2019. Ook de regelgeving rond reorganisaties is inmiddels grondig gewijzigd.

De student verwijst in het kader van zijn beroep ook naar zijn professionele ervaring. Zoals reeds werd geoordeeld, kan de beroepscommissie hiermee geen rekening houden in het kader van huidig beroep. De verwijzing naar de permanente vormingen die de student zou hebben gevuld, is onvoldoende gestaafd om de gedane vaststellingen te weerleggen,

Er kan geen vrijstelling noch deelvrijstelling worden verleend voor dit opleidingsonderdeel.

- *Het opleidingsonderdeel ‘Grondige studie van de indirecte belastingen’*

Met betrekking tot dit opleidingsonderdeel verzoekt de student om vrijstellingen op basis van de opleidingsonderdelen:

- ‘Belasting op de toegevoegde waarde’ (afgelegd: 2004-2005 – ‘Master in de fiscaliteit’)

- ‘Douanerechten, accijnzen en BTW’ (afgelegd: 2001-2002 – ‘Bachelor in de accountancyfiscaliteit’)
- ‘Fiscaal recht’ (afgelegd: 2001-2002 – ‘Bachelor in de accountancy-fiscaliteit’)

De interne beroepscommissie stelt vast dat in het betrokken opleidingsonderdeel onder andere de btw-regelgeving en haar evolutie in de regelgeving worden behandeld. Sinds het behalen van deze opleidingsonderdelen zijn hierin grondige wijzigingen doorgevoerd. De opleidingsonderdelen op basis waarvan de student een vrijstelling wenst te bekomen, laten, gelet op het jaar waarin ze werden afgelegd en vastgestelde belangrijke wijzigingen in het recht ter zake, niet toe om een vrijstelling te verlenen.

Ook in het kader van dit opleidingsonderdeel verwijst de student naar zijn professionele ervaring. De interne beroepscommissie herneemt wederom haar motivering die haar ertoe brengt te besluiten dat zij met dit betoog geen rekening kan houden. De verwijzing naar de permanente vormingen die de student zou hebben gevolgd, is opnieuw onvoldoende gestaafd, zodat de commissie niet in de mogelijkheid verkeert om vast te stellen dat er voldoende equivalentie bestaat.

Er kan geen vrijstelling noch deelvrijstelling worden verleend voor het opleidingsonderdeel ‘Grondige studie van de indirekte belastingen’.

- *Het opleidingsonderdeel ‘Fiscale bevoegdheid’*

Met betrekking tot dit opleidingsonderdeel voert de student aan dat hij reeds het opleidingsonderdeel ‘Regionale en lokale belastingen’ heeft volbracht in het kader van de ‘Master in de fiscaliteit’ (2004-2005). De student voert betreffende het gedeelte van de cursus dat betrekking heeft op de basisbeginselen van fiscaal recht, aan dat iemand die de ‘Master in de fiscaliteit’ met vrucht heeft beëindigd, moet geacht worden om dat te kennen.

De interne beroepscommissie is de mening toegedaan dat een verwijzing naar de masteropleiding in de fiscaliteit en haar opleidingsdoelstellingen op zich niet toelaat om te beoordelen met welke mate van diepgang aan de fiscale basisbeginselen aandacht is besteed. De concrete invulling van de fiscale basisbeginselen is overigens sterk geëvolueerd. De student verwijst daarenboven naar een opleidingsonderdeel dat de student in academiejaar 2004-2005 heeft afgelegd, terwijl de regelgeving inzake lokale en regionale belastingen inmiddels sterk is geëvolueerd. Dat in de ECTS-fiches van de opleidingsonderdelen wordt verwezen naar hetzelfde handboek kan hieraan geen afbreuk doen, aangezien in de fiche van het opleidingsonderdeel ‘Fiscale bevoegdheid’ wordt verwezen naar de editie van 2019 waarin alle evoluties zijn opgenomen. De commissie concludeert dan ook dat er in het betrokken domein ondertussen te veel is veranderd wat het recht ter zake betreft. Dat de student werkervaring heeft, is in huidige procedure niet ter zake dienend.

Er kan geen vrijstelling noch een deelvrijstelling worden toegekend.

- *Het opleidingsonderdeel ‘International and European tax law’*

Met betrekking tot dit opleidingsonderdeel verzoekt de student om vrijstellingen op basis van de opleidingsonderdelen:

- ‘International Taxation’ (afgelegd: 2004-2005 – ‘Master in de fiscaliteit’)

- ‘European Taxation’ (afgelegd: 2004-2005 – ‘Master in de fiscaliteit’)
- ‘Internationale fiscaliteit’ (afgelegd: 2001-2002 – ‘Bachelor in de accountancy-fiscaliteit’)

Met betrekking tot de argumentatie van de student dat in zijn voorafgaande opleiding in de ‘Master in de fiscaliteit’ (KUL) de inhoud van dit opleidingsonderdeel zou zijn opgesplitst in twee afzonderlijke opleidingsonderdelen die samen 12 studiepunten vertegenwoordigen, terwijl het opleidingsonderdeel aan de VUB slechts 6 studiepunten vertegenwoordigt, wijst de commissie erop dat het aantal toegekende studiepunten geen doorslaggevend element is in het equivalentieonderzoek. Er wordt geoordeeld in functie van de doelstellingen, inhoud en leerresultaten van de opleidingsonderdelen.

De inhoud van het opleidingsonderdeel waarvoor de student de vrijstelling wenst te bekomen, betreft de huidige stand van het Europees en Internationaal belastingrecht. De interne beroepscommissie stelt vast dat er zich in het laatste decennium structurele wijzigingen hebben voorgedaan in dit domein; deze kunnen onmogelijk het onderwerp hebben uitgemaakt van de opleidingsonderdelen op basis waarvan de student de vrijstelling heeft aangevraagd. Deze vaststelling geldt eveneens voor de verwijzing van de student naar de masterproef die hij heeft geredigeerd in het kader van zijn masteropleiding in de fiscaliteit. De student erkent dit ook. De verwijzing van de student naar zijn bijdrage aan twee artikels en zijn professionele ervaring kunnen in het kader van onderhavige procedure niet in overweging worden genomen. Hiervoor diende de student een vrijstellingsaanvraag in te dienen op basis van EVCs.

De interne beroepscommissie kan geen vrijstelling noch deelvrijstelling toestaan voor dit opleidingsonderdeel.

• *Het opleidingsonderdeel ‘Fiscaal handhavingsrecht en procedure’*

Met betrekking tot het opleidingsonderdeel ‘Fiscaal handhavingsrecht en procedure’ verwijst de student naar de eerder door hem gevolgde opleidingsonderdelen ‘Fiscaal procesrecht’ (2004-2005) en ‘Procedure en vervolging’ (2001-2002).

De commissie stelt vast dat in de leerresultaten van het opleidingsonderdeel waarvoor de student deze vrijstelling wenst te bekomen, uitdrukkelijk wordt verwezen naar het ‘kunnen beschrijven en verklaren van de evolutie van de regelgeving’. Het betreft hier uiteraard de regelgeving in zijn huidige stand. Sedert het afleggen van de opleidingsonderdelen, op basis waarvan de student zijn vrijstelling aanvraagt, is het recht ter zake aanzienlijk geëvolueerd. Deze wijzigingen in de materie hebben eveneens hun weerslag op de volledige inhoud van dit opleidingsonderdeel.

Voor dit opleidingsonderdeel kan er geen vrijstelling noch deelvrijstelling worden verleend.

• *Het opleidingsonderdeel ‘Masterproef scriptie’*

De interne beroepscommissie heeft de door de student voorgelegde paper over de correcte implementatie van de moeder-dochterrichtlijn, die hij eerder heeft geschreven in het kader van de ‘Master in de fiscaliteit’, opgevraagd en onderzocht, teneinde een oordeel te vormen over de vereiste overeenstemming die zou toelaten om een vrijstelling

toe te kennen. De commissie oordeelt dat een voldoende overeenstemming voorhanden is.

De vrijstelling voor ‘Masterproef II: scriptie’ wordt toegekend.

VI.BESLUIT

Om deze redenen beslist de beroepscommissie dat het beroep van [verzoeker] gedeeltelijk gegrond wordt verklaard.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Masterproef II: scriptie’ wordt een vrijstelling verleend. Met betrekking tot de opleidingsonderdelen ‘Ondernemingsfiscaliteit’, ‘Grondige studie van de directe belastingen’, ‘Grondige studie van de indirekte belastingen’, ‘Fiscale bevoegdheid’, ‘International and European tax law’, ‘Fiscaal handhavingsrecht en procedure’ wordt de bestreden beslissing bevestigd.”

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep, voor zover het tijdig werd ingediend.

Verzoeker legt bewijs voor dat hij de aangetekende zending houdende zijn beroep ter post heeft overhandigd op 7 december 2019.

Het beroep is tijdig.

De Raad ziet daarnaast ambtshalve geen redenen om aan de ontvankelijkheid te twijfelen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Onderzoek van de middelen

Eerste middel

In een eerste middel beroeft verzoeker zich op de materiële motiveringsplicht.

Uit de uiteenzetting van het middel en de verwijzing naar de wet van 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen, blijkt dat verzoeker zich eigenlijk steunt op de formelemotiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoeker zet zijn middel uiteen als volgt:

“Hoewel ik de interne beroepscommissie uitgebreid op haar verplichtingen heb gewezen, met name dat de VUB als administratieve overheid kwalificeert (cf. artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State) in haar relatie met studenten en daaruit bepaalde verplichtingen voortvloeien (zoals de materiële motiveringsverplichting zoals die is voorzien in de wet van 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen), hanteert de interne beroepscommissie vage bewoordingen zonder eigenlijk ten gronde te komen. De bestreden beslissing is op dat punt dan ook niet veel beter dan de beslissing van de decaan die loutere stijlformules zonder enige draagkracht hanteert.

Het hanteren van bewoording als: ‘grondige wijzigingen’, ‘inmiddels grondig gewijzigd’, ‘vastgestelde belangrijke wijzigingen’, etc. zijn een manifeste schending van de materiële motiveringsplicht. De materiële motiveringsplicht houdt immers in dat er draagkrachtige motieven worden gegeven opdat een student de beslissing kan begrijpen. Het gebruik van adj ectieven (‘grondig’, ‘belangrijk’) zonder enige concrete duiding maakt enerzijds weinig indruk en zijn anderzijds zodanig vaag dat de bestreden beslissing er niet door gedragen kan worden. Het valt te betreuren dat een interne beroepscommissie van een rechtenfaculteit zich van haar verplichtingen op dergelijke wijze kwijt.

Wat deze motiveringsplicht betreft – en ik herneem hier wat reeds werd geduid in mijn intern beroep –, is er vaste rechtspraak van uw Raad m.b.t. beslissingen omtrent het verlenen van vrijstellingen. Uit deze rechtspraak blijkt dat een goede motivering van groot belang is. De motivering moet, volgens uw Raad specifiek ingaan op het voorliggende dossier van de individuele aanvrager. In principe kunnen standaarduitdrukkingen of stijlformuleringen niet volstaan. Zeker wanneer een student een intern beroep instelt tegen een initiële weigeringsbeslissing, kan een individuele analyse van de ingediende aanvraag verwacht worden.

De bestreden beslissing is m.i. slechts een eerste aanzet tot een individuele analyse en komt – gelet op de bewoording die gehanteerd wordt – meer over als een ‘kopie/paste’ uit andere dossiers. De ‘analyse’ die werd gemaakt is namelijk – per opleidingsonderdeel – beperkt tot het vaststellen dat er een tijdsverloop is geweest tussen het behalen van de eerder verworven kwalificaties en het huidig academiejaar, waaraan een (m.i. foutieve) conclusie verbonden wordt.

Los van de beoordeling ten gronde kan de bestreden beslissing omwille van de schending van de materiële motiveringsplicht, voor alle niet-toegekende vrijstellingen, niet weerhouden worden.

Het zou voor de interne beroepscommissie echter zeer gemakkelijk moeten zijn om deze verplichting correct te volbrengen. Als deze wijzigingen dan toch allemaal ‘grondig’ en ‘vastgesteld’ zijn, is het oplijsten van deze wijzigingen dan ook een evidentie. De interne

beroepscommissie ontdoet zich gemakshalve van deze verplichting op een wijze die een rechtenfaculteit onwaardig is.

Uw Raad wordt gevraagd de bestreden beslissing niet uitsluitend op het miskennen van de materiële motiveringsverplichting te vernietigen, maar tevens ook mijn andere bezwaren te onderzoeken. Een vernietiging louter omwille van een schending van de materiëlemotiveringsplicht leidt er immers toe dat de interne beroepscommissie wederom dezelfde beslissing zal nemen maar deze keer verwijzingen zal opnemen naar wetten die het fiscaal recht wijzigen. De schending van de materiëlemotiveringsplicht is evenwel niet de essentie van deze zaak, waardoor – voor een derde keer – een beroep ingesteld zal moeten worden. Uw Raad wordt gevraagd, om proceseconomische redenen, daarom ook mijn andere bezwaren te willen onderzoeken.”

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij het volgende:

“Verzoekende partij voert aan dat zij meent dat de interne beroepscommissie in haar beslissing d.d. 12.11.2019 (stuk 4) niet tegemoetkomt aan de motiveringsplicht. Verwerende partij stelt echter vast dat aan de motiveringsplicht wel degelijk is voldaan, zij kan de beslissing in rechte dragen en beantwoordt de middelen van verzoekende partij die essentieel zijn. Hierbij werd rekening gehouden met de concrete elementen van het dossier van verzoekende partij.

In tegenstelling tot wat verzoekende partij beweert, beperkt verwerende partij zich niet tot de vaststelling dat er een tijdsverloop is geweest tussen het behalen van de eerder verworven kwalificaties en het huidig academiejaar. De interne beroepscommissie stelde vast dat er – voor de opleidingsonderdelen waarvoor de vrijstelling werd geweigerd – inhoudelijk grondige wijzigingen zijn doorgevoerd in het wetgevend kader en in de rechtswetenschap die hieraan gekoppeld is. Deze wijzigingen worden voldoende gespecificeerd, zonder dat er een exacte opsomming wordt gemaakt van alle doorgevoerde wetswijzigingen.

Met betrekking tot de evolutie in de rechtswetenschap werd in de bestreden beslissing (stuk 4) o.m. het volgende opgenomen:

[...]

Verwerende partij stelt dan ook dat de wijzigingen in de rechtswetenschap voor ieder opleidingsonderdeel afdoende werd gemotiveerd.

Tweede middel

In een tweede middel voert verzoeker aan dat de bestreden beslissing strijd met artikel II.241 van de Codex Hoger Onderwijs.

Standpunt van partijen

“Los van de manifepte schending van de materiële motiveringsverplichting, is de pertinente vraag of het loutere tijdverloop tussen het moment van het behalen van de

eerder verworven kwalificaties en het huidig academiejaar, waarin een aantal wetsaanpassingen de revue zijn gepasseerd, voldoende is om een vrijstelling te weigeren. Volgens dezelfde vaste rechtspraak van uw Raad, die reeds werd aangehaald, kan een beslissing tot weigering van een vrijstelling steun vinden in verschillende gronden, zoals de omvang, het niveau en de inhoud van de kwalificatie. Een kwalificatie moet ook formeel en authentiek zijn, en ook het actueel karakter van de verworven leerresultaten/competenties kan een criterium zijn bij de beoordeling van de gelijkwaardigheid.

De interne beroepscommissie is klaarblijkelijk van oordeel dat er dermate grondige wijzigingen zijn doorgevoerd in het fiscaal recht (zonder deze evenwel te duiden) dat mijn eerder verworven fiscale kwalificaties in hun totaliteit achterhaald/waardeloos zijn geworden.”

Inzake dit middel replaceert verwerende partij in haar antwoordnota het volgende:

“Verzoekende partij stelt in het kader van het extern beroep dat de interne beroepscommissie ten onrechte rekening hield met het bovenvermelde arrest van de Raad (24 februari 2011, nr. 2011/010). Zij meent dat er in bovengenoemd dossier, in tegenstelling tot haar dossier, een groter inhoudelijk verschil is tussen de opleidingsonderdelen op basis waarvan de vrijstellingen werden aangevraagd, de kennis zou niet actueel gehouden zijn en de student zou niet hebben weerlegd dat de disciplines inmiddels tussen het bekomen van de EVK’s en het aanvragen van de vrijstellingen, wezenlijk inhoudelijk zijn veranderd.

Verwerende partij ontken geenszins dat de concrete elementen van beide dossiers verschillen, dit doet echter geen afbreuk aan het principe dat een grondige evolutie in de (rechts)wetenschap de weigering in een vrijstellingsaanvraag kan verantwoorden.

Verzoekende partij verwijst in haar verzoekschrift naar het arrest van uw Raad van 26 juli 2018 nr. 2018/151. In dit arrest wordt – in tegenstelling tot wat verzoeker beweert – niet gesteld dat er geen rekening mag worden gehouden met de evoluties in de wetenschap. Echter in onderhavig dossier werd vastgesteld dat de weigeringsbeslissing, in tegenstelling tot onderhavig dossier, niet voldoende werd gemotiveerd.

“Een beslissing tot weigering van een vrijstelling die in hoofdzaak gesteund wordt op zulke grond, zonder enige verdere duiding – in casu van het niet actueel karakter binnen de inhoudelijke context van de verworven leerresultaten – is niet afdoende gemotiveerd.”

Verwerende partij stelt vast dat de interne beroepscommissie bij de beoordeling van de vrijstellingsaanvragen artikel II.241 CHO niet heeft miskend.

Beoordeling van het eerste en tweede middel samen

Artikel II.241 van de Codex Hoger Onderwijs luidt:

“Art. II.241.

§1. Het instellingsbestuur verleent op grond van EVK’s en/of een bewijs van bekwaamheid een vrijstelling.

§2. Het instellingsbestuur voert het onderzoek uit met het oog op het verlenen van vrijstellingen op stukken.

§3. Het instellingsbestuur kan in uitzonderlijke gevallen het onderzoek met het oog op het verlenen van vrijstellingen op grond van EVK's laten verlopen via een bekwaamheidsonderzoek zoals bepaald in onderafdeling 1. In dat geval verwijst het instellingsbestuur de aanvrager door naar de validerende instantie op het niveau van de associatie waaronder het instellingsbestuur ressorteert. De instelling motiveert de noodzakelijkheid van dat bekwaamheidsonderzoek.”

Deze bepaling legt aan de instelling geen specifieke normen of verplichtingen op inzake de behoorlijke beoordeling van een vrijstellingsaanvraag, en voegt niets toe aan de formelemotiveringsplicht of aan de beginselen van behoorlijk bestuur.

Verzoeker toont niet aan hoe de bestreden beslissing deze bepaling *an sich* schendt.

De artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 ‘betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen’ verplichten de overheid ertoe om in haar beslissing op een afdoende wijze de juridische en feitelijke overwegingen op te nemen die aan de beslissing ten grondslag liggen. Het vereiste afdoende karakter van de motivering houdt in dat de motivering pertinent moet zijn en dat ze ook draagkrachtig moet zijn, dit wil zeggen dat de aangehaalde redenen moeten volstaan om de beslissing te dragen.

De formelemotiveringsplicht impliceert niet dat alle aangevoerde argumenten moeten worden beantwoord. Het volstaat dat, minstens op een algemene wijze, blijkt dat de argumenten van de betrokkenen bij de besluitvorming in overweging zijn genomen en waarom ze niet worden aangenomen.

Wanneer evenwel, zoals te dezen, een bestuurde gebruikmaakt van een door de decreetgever verleende verhaalmogelijkheid en hij van de beroepscommissie een antwoord verlangt op zijn grieven, krijgt de formelemotiveringsplicht ten volle betekenis omdat de beroepsinstantie kennis moet nemen van de grieven van de student, ze moet beoordelen en ze moet beantwoorden. Zonder dat de beroepscommissie, zoals gezien, elke grief apart moet beantwoorden, is dan vereist dat de formele motivering er blijk van geeft dat de bezwaren van de student daadwerkelijk in overweging zijn genomen en in de nieuwe beoordeling zijn betrokken, dat de student begrijpt waarom die argumenten de beroepscommissie niet konden overtuigen en dat ten minste een uitdrukkelijke repliek volgt op de vragen die voor de student

blijkens zijn beroepschrift van wezenlijk belang zijn en die, mochten ze terecht zijn gesteld, mogelijk tot een voor de student gunstiger resultaat in de beoordeling van de vrijstellingsaanvraag leiden.

Ten dezen heeft verzoeker in zijn intern beroep uitdrukkelijk aangegeven waarom hij van oordeel is dat de periode welke is verstreken sinds het behalen van de ingeroepen eerder verworven kwalificaties (EVK's), niet zonder meer kan worden aangehaald om aan die EVK's de vereiste actuele inhoudelijke relevantie te ontzeggen bij de beoordeling van de vrijstellingsaanvraag.

Daarnaast heeft verzoeker *in concreto* en per opleidingsonderdeel aangevoerd waarom, naar zijn oordeel, de leerdoelstellingen van de opleidingsonderdelen waarvoor vrijstelling wordt gevraagd in voldoende mate overeenstemmen met de eindcompetenties die verbonden zijn aan de ingeroepen EVK's.

Voor de opleidingsonderdelen ‘Ondernemingsfiscaliteit’, ‘Grondige studie van de directe belastingen’, ‘Grondige studie van de indirecte belastingen’, ‘Fiscale bevoegdheid’, ‘International and European tax law’ en ‘Fiscaal handhavingsrecht en procedure’ motiveert de beroepscommissie in essentie dat de regelgeving sinds het behalen van de ingeroepen EVK aanzienlijk is gewijzigd *c.q.* geëvolueerd.

Ofschoon de beroepscommissie in de bestreden beslissing zelf herinnert aan haar plicht om in toepassing van artikel 84 van het onderwijs- en examenreglement na te gaan “in welke mate er voldoende overeenstemming is qua doelstellingen, inhoud en leerresultaten van het opleidingsonderdeel waarvoor de student de vrijstelling aanvraagt en het opleidingsonderdeel op basis waarvan de vrijstelling wordt aangevraagd”, blijkt uit haar navolgende overwegingen niet dat zij zich van die taak naar behoren heeft gekweten.

Behoudens een summiere verwijzing naar ‘belangrijke hervormingen in 2017-2018’ voor het opleidingsonderdeel ‘Ondernemingsfiscaliteit’, worden die evoluties in de regelgeving en dus de vakinhoud en de aan het opleidingsonderdeel verbonden eindcompetenties, op geen enkele wijze nader geduid.

Wat voorligt is een loutere passe-partoutmotivering. Het had op de weg van de beroepscommissie gelegen om, in het licht van de door verzoeker aangevoerde argumenten, meer concreet uiteen te zetten welke inhoudelijke wijzigingen zich hebben voorgedaan en welke actuele eindcompetenties daardoor niet meer – of niet meer in voldoende mate – gedekt kunnen worden beschouwd door de voorgelegde EVK's, zelfs niet voor een deelvrijstelling.

De beroepscommissie mag daarbij niet zonder meer voorbijgaan aan de door verzoeker aangevoerde beroepservaring.

Anders dan de beroepscommissie overweegt, heeft verzoeker die beroepservaring niet ingeroepen als een ‘eerder verworven competentie’ (EVC) als rechtstreekse grondslag voor een vrijstellingsaanvraag – waarvoor dan inderdaad een andere procedure dient te worden gevuld – maar wel als toelichting waarom de eindcompetenties van de behaalde EVK's doorheen de tijd werden geactualiseerd en dus in voldoende mate overeenstemmen met de eindcompetenties van de opleidingsonderdelen waarvoor de vrijstelling wordt gevraagd.

De beroepscommissie vermocht derhalve, in het licht van de op haar rustende motiveringsplicht en zorgvuldigheidsplicht, niet om die professionele ervaring buiten beschouwing te laten.

Met de overweging dat de door verzoeker aangevoerde permanente vorming onvoldoende gestaafd werd, biedt de beroepscommissie geen antwoord op de door verzoeker aangevoerde plicht tot permanente vorming, noch op zijn aanbod om ganonimiseerde stukken uit zijn beroepsactiviteiten voor te leggen.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

Of er sprake is van een schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals verzoeker aanvoert, kan de Raad pas nagaan wanneer de beroepscommissie haar motieven heeft verduidelijkt – al dan niet met wijziging van de daaraan gekoppelde gevolgen, daarop moet en kan de Raad niet vooruitlopen.

Wat het gelijkheidsbeginsel betreft, is het ter zake aangevoerde middel voorbarig.

VI. Wat de kosten betreft

Verzoeker is van oordeel dat de Codex Hoger Onderwijs, wat de bevoegdheid van de Raad betreft, geen bepaling bevat equivalent aan artikel 780bis van het Gerechtelijk Wetboek of artikel 37 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, en dat derhalve *prima facie* geen rechtsgrond vorhanden is om een gebrek aan proceseconomisch handelen – waarvan verzoeker in hoofde van verwerende partij aanwijzingen ziet – te sanctioneren.

Niettemin vraagt verzoeker zich af of de Raad in toepassing van artikel II.291, 2° van de Codex Hoger Onderwijs niet ambtshalve op een economische procesvoering moet toezien.

De Raad stelt vooreerst vast dat verzoeker wat een vergoeding van kosten of een sanctionering omwille van niet-proceseconomisch gedrag, geen vordering stelt.

Het komt niet aan de Raad toe om een dergelijke vordering ambtshalve te formuleren.

Samen met verzoeker ziet de Raad overigens in de Codex Hoger Onderwijs geen bepaling die de Raad de bevoegdheid verleent om een boete of andere sanctie op te leggen aan een van de procespartijen. De bevoegdheid van de Raad is integendeel krachtens artikel II.292, §1 van de Codex Hoger Onderwijs beperkt tot het vernietigen van een op ontvankelijke wijze voor hem gebrachte beslissing, in voorkomend geval vergezeld met het opleggen van een of meer voorwaarden zoals in dat artikel bedoeld.

De ‘algemene administratieve beginselen’ die worden vermeld in artikel II.291, 2° van de Codex Hoger Onderwijs zijn rechtsnormen waaraan de Raad binnen zijn vernietigingsbevoegdheid kan toetsen, en geen rechtsgrond om méér te doen dan dat.

De bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek zijn in beginsel niet van toepassing op de rechtspleging voor de Raad. Zij kunnen slechts aanvullend gelden, wanneer en voor zover zij niet strijden met de procedureregels die uitdrukkelijk op de Raad van toepassing zijn gemaakt. Bovendien moet worden aangestipt dat artikel 780bis van het Gerechtelijk Wetboek de rechter de mogelijkheid geeft om een procespartij te sanctioneren die ‘de rechtspleging’ aanwendt voor kennelijk vertragende of onrechtmatige doeleinden. Het komt de Raad voor dat het *in casu* verzoeker is die de procedure voor de Raad ‘aanwendt’, aangezien hij deze heeft geïnitieerd, zodat deze bepaling *prima facie* niet op de verwerende partij kan worden toegepast.

Van artikel 37 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kan de Raad, om dezelfde redenen, evenmin toepassing maken. Overigens richt ook deze bepaling zich enkel tot een kennelijk onrechtmatig handelende verzoekende partij, wat niet de sanctionering is die verzoeker beoogt.

De Raad kan wat de houding van de verwerende partij betreft enkel, ter zitting of in een arrest, bedenkingen uiten over de wijze waarop een procedure op intern beroep al dan niet diligent is afgehandeld.

Wat de Raad denkt over het laten verstrijken van ruime termijnen tussen (i) het nemen van een beslissing op intern beroep, (ii) de ondertekening ervan en (iii) de kennisgeving aan de student, kunnen partijen lezen in – bijvoorbeeld – de arresten nr. 5.520 en 5.521 van 16 december 2019.

VII. Anonimisering

Verzoeker vraagt in zijn verzoekschrift de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie van 12 november 2019, gedateerd op 2 december 2019.

2. Het daartoe bevoegde orgaan neemt ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk op 12 februari 2020.

3. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 27 januari 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad
Jean Goossens bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door
Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.643 van 27 januari 2020 in de zaak 2019/812

In zake: Jens CHRISTIAENS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Pieterjan Osaer
kantoor houdend te 3010 Kessel-Lo
Diestsesteenweg 52/0302

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
woonplaats kiezend te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 24 december 2019, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de beroepscommissie van de faculteit Lichamelijke Opvoeding en Kinesitherapie van de Vrije Universiteit Brussel van 20 december 2019 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 27 januari 2020.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Pieterjan Osaer, die verschijnt voor de verzoekende partij en Sarah Heyl, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2018-2019 ingeschreven in de opleiding ‘Master of science in de Revalidatiewetenschappen en de Kinesitherapie’.

Op het einde van dat academiejaar slaagt verzoeker voor alle opleidingsonderdelen, uitgezonderd ‘Module vasculaire pathologie’ (6 studiepunten), waarvoor hij na de tweede examenkans een examencijfer van 6/20 behaalt.

De examencommissie verklaart verzoeker niet geslaagd voor de masteropleiding.

De proclamatie vindt plaats op 12 september 2019.

Op 18 september 2019 dient verzoeker tegen die beslissing een intern beroep in. Hij betoogt daarin het volgende:

“(…)

Met dit verzoekschrift stel ik een beroep in bij de interne beroepscommissie van de faculteit Lichamelijke opvoeding en kinesitherapie tegen de beslissing van 12/09/2019: niet geslaagd

Ondernomen acties:

- a. Contact met examencommissie op woensdag 11/09/2019
- b. Gesprek met de ombudsman, prof. Dr. [D.A.], op dinsdagvoormiddag 17/09/2019.
- c. Inzagmoment op dinsdagnamiddag 17/09/2019 om 14.30
- d. Feedback gesprek met prof. Dr. [N.A.] op dinsdagnamiddag 17/09/2019

Ik ben het niet eens met deze beslissing omdat:

1. De reglementering van onderwijs- en examenreglement 2018-2019 van de VUB en de opleidingsonderdeelfiche Module vasculaire pathologie niet eenduidig zijn en daarnaast in praktijk en per academiejaar anders worden toegepast.

1.1. De beoordeling tijdens het academiejaar 2018-2019 is niet op dezelfde manier gebeurd als tijdens het academie jaar 2017-2018 ondanks dezelfde beoordelingsinformatie en aanvullende m.b.t. evaluatie vermeld in de opleidingsonderdeelfiche Module vasculaire pathologie, waardoor ik dacht dat de beoordeling in het academiejaar 2018-2019 op dezelfde manier zou gebeuren.

1.1.1. Academiejaar 2017-2018

1.1.1.1. Theoretisch examen (HOC): wordt berekend op basis van het meerkeuzevragen examen (telt mee voor 75%) en de score van de

casus (25%). Resultaat 7,92/20 (meerkeuzevragen 6,2/20 + casus 13,10/20)

1.1.1.2. Nu stel ik vast dat ik volgens artikel 138 van het onderwijs-en examenreglement 2018-2019 van de VUB reeds vorig jaar geslaagd zou zijn geweest voor de opdrachtcategorie examen theorie, daar 7,93/20 zou moeten afgerond geweest zijn naar 8/20. Met de twee opdrachtcategorieën samen zou ik een resultaat behaald hebben van 11/20 waardoor ik dit vak niet had moeten herdoen. Zie ook de definities van de woorden (opdracht)categorieën en onderdelen in punt 4.3.

1.1.2. Academiejaar 2018-2019

1.1.2.1. Zonder officiële mededeling wordt het principe van het vorige academiejaar niet meer toegepast. Bij de opdrachtcategorie theoretisch examen wordt er met de casus geen rekening meer gehouden. Had dit wel toegepast geweest zoals in academiejaar 2017-2018, had ik volgend resultaat behaald: 8,68/20 (meerkeuzevragen 6/20 + casus 24,25/29), rekening houdend met 75% voor de meerkeuzevragen en 25% voor de casus. Met de twee opdrachtcategorieën samen zou ik een resultaat behaald hebben van 12/20.

1.1.2.2. Details kan u terugvinden in bijlage 2.

2. In de opleidingsonderdeelfiche Module vasculaire pathologie wordt toegelicht onder welke vorm de examens worden afgenoem (Artikel 115 van het onderwijs-en examenreglement 2018-2019 van de VUB). In de opleidingsonderdeelfiche van de Module vasculaire pathologie wordt de vorm van de examens niet vermeld. Het theoretisch examen bestond uitsluitend uit meerkeuzevragen.

2.1.1. “De visie op evalueren van de VUB stelt dat de ene evaluatievorm niet beter of slechter is dan de andere. De keuze hangt af van de vooropgestelde leerresultaten en contextfactoren. De belangrijkste contextfactor is het aantal studenten dat je moet evalueren. Bij grote tot zeer grote studentenaantallen ben je vaak bijna verplicht om meerkeuzetoetsen in overweging te nemen. Belangrijkste nadeel is echter dat deze evaluatievorm in vele toepassingen minder geschikt is om inzicht en competenties te evalueren.”

[website van VUB]

2.1.2. Ik vrees dat door het gebruik van meerkeuzevragen ik niet de kans heb gekregen om mijn kennis over te brengen. Daarom had ik naast mijn antwoorden van de meerkeuzevragen (het aanduiden van de antwoorden) extra uitleg geformuleerd, zodat ik kon aantonen dat ik wel degelijk over de kennis beschikte. Deze kennis werd echter niet geëvalueerd (Dit volgens de feedback die ik had met prof. dr. [N.A.]). Dus er werd geen rekening gehouden met mijn aanvullende antwoorden op het

examenformulier. Nochtans had ik begrepen dat hiermee rekening zou gehouden worden. Ik had begrepen, daar de meerkeuzevragen minder geschikt zijn om mijn competenties te evalueren er rekening zou gehouden worden met mijn extra antwoorden op het examenformulier.

3. Een student verwerft een graad of een diploma van een opleiding als hij voor het geheel van de opleiding geslaagd wordt verklaard. (Artikel 143 van het onderwijs- en examenreglement 2018-2019 van de VUB). Tijdens het overleg met de ombudsman op dinsdag 17/09/2019 verduidelijkte hij wat de taken van de examencommissie zijn. Eén van de taken bestaat uit het toekennen van een graad van verdienste aan de student. Indien een student een tekort heeft om de graad van onderscheiding (of hoger) te behalen, kan de examencommissie deze graad toekennen. Volgens de ombudsman wordt bij de graad van verdienste geslaagd met voldoening dit niet toegepast.

Dit is in strijd met het gelijkheidsbeginsel van de Belgische wetgeving.

4. In de opleidingsonderdeelfiche van Module vasculaire pathologie staat de volgende informatie.

4.1. Beoordelingsinformatie

De beoordeling bestaat uit de volgende opdrachtcategorieën:

Examen schriftelijk bepaalt 50% van het eindcijfer

Examen Praktijk bepaalt 50% van het eindcijfer

Binnen de categorie Examen Schriftelijk dient men volgende opdrachten af te werken: Schriftelijk examen theorie met een wegingsfactor 1 en aldus 50% [van] het totale eindcijfer

Binnen de categorie Examen Praktijk dient met volgende opdrachten af te werken: Mondeling examen praktijk met een wegingsfactor 1 en aldus 50% van het totale eindcijfer

4.2. Aanvullende Info m.b.t. evaluatie

In geval er onvoldoendes zijn op bepaalde onderdelen (een cijfer lager dan 8/20) wordt er afgeweken van het gewogen gemiddelde en geldt het laagste deelresultaat als examenresultaat.

De score voor Praktijk WPO (50% van het eindtotaal) bestaat voor 80% uit het examen, 10% uit een casus en 10% uit een opdracht die gemaakt dient te worden tijdens de les m.b.t. volumetrie van ledematen.

- 4.3. In het onderwijs- en examenreglement 2018-2019 wordt geen melding gemaakt van de regel: in geval er onvoldoendes zon op bepaalde onderdelen (een cijfer lager dan 8/20) wordt er afgeweken van het gewogen gemiddelde en geldt het laagste deelresultaat als examenresultaat.

In de opleidingsonderdeelfiche Module vasculaire pathologie zijn er enkel onderdelen opgenomen voor de Praktijk WPO. Daarnaast bestaat de beoordeling uit 2 opdrachtcategorieën: examen schriftelijk en examen praktijk.

Volgens master in de Nederlandse taal en ook in Van Dale, is de strikte betekenis van het woord onderdeel, ‘benedenste gedeelte van iets’ en is een categorie een ‘onderdeel van een classificatie, = afdeling, groep’. Als je die lezing hanteert slaan de categorieën op enerzijds het theoretisch gedeelte en anderzijds op het praktijk gedeelte (bestaande uit verschillende onderdelen),

dus semantisch is er een duidelijk verschil tussen (opdracht)categorie en onderdeel.

Ik behaal aldus voor geen enkel onderdeel minder dan 8/20 (categorie examen theorie 6/20, categorie praktijkexamen 15/20 (onderdelen: meten van oedeem 7/10, casus: 24,25/29, examen: 7,5/10). Dit betekent een eindresultaat van 10,5/20 voor Module vasculaire pathologie zelfs zonder rekening te houden met de casus zoals vermeld in 1.1.2.1.

5. Zoals hierboven aangehaald heb ik ondertussen een gesprek gehad met de ombudsman, prof. dr. [D.A.], en prof. dr. [N.A.]. Professor [N.A.] was van mening dat ik dit opleidingsonderdeel in mijn verdere loopbaan niet direct nodig zal hebben, daar mijn interesse in het domein van de sportkinesitherapie ligt en als topsporter zeker zal blijven liggen. Indien ik afstudeer dan kan ik aan de slag gaan in een praktijk met sporters waar in normale omstandigheden geen vasculaire patiënten komen. Indien dit het geval is worden deze doorverwezen naar aangepaste praktijken.
6. Ik ondervond enorme problemen om contact te leggen met prof. dr. [N.A.] Zowel in juli als in september was het zeer moeilijk om met de professor te communiceren. Ik heb de indruk dat ik nooit concrete antwoorden heb gekregen op mogelijke afspraken voor inzage en feedback. Ik beperk mij nu enkel tot de maand september 2019.
  - 6.1. aanvraag afspraak feedbackmoment met prof. dr. [N.A.] op 13/09
  - 6.2. mededeling van de professor op zondagavond 15/09: algemeen inzagemoment op dinsdag 17/09 van 14.30 tot 16.30
  - 6.3. nieuwe aanvraag afspraak op 16/09 voor een afspraak op dinsdag 17/09 om 14.30 voor feedbackmoment en bespreking studie- en professionele loopbaan
  - 6.4. mededeling van de professor op 16/09 naar alle studenten voor inzagemoment op dinsdag 17/09 van 14.30 tot 16.30
  - 6.5. zonder bevestiging van een afspraak, heb ik toch een feedbackmoment gehad op dinsdag 17/09 om 14.30
7. Het inzagemoment was voor mij ontgoochelend, daar ik enkel een overzicht zag met enkel [het] nummer van de vraag, mijn antwoord en het juiste antwoord in de vorm van A, ... Na tien dagen kan ik mij echt niet de vraag en de antwoordmogelijkheden herinneren die bij een bepaald nummer van vraag hoorden. In juli heb ik geen kans gehad voor een inzagemoment wegens praktische problemen.”

De beroepscommissie van de faculteit Lichamelijke opvoeding en Kinesitherapie behandelt verzoekers beroep in zitting van 29 september 2019 en verklaart het ongegrond.

Tegen die beslissing stelt verzoeker op 14 november 2019 een beroep in bij de Raad.

Bij arrest nr. 5.520 van 16 december 2019 vernietigt de Raad deze beslissing op grond van een schending van de formelemotiveringsplicht.

Op 20 december 2019 – ondertekend en gedateerd op 23 december 2019 – neemt de beroepscommissie een nieuwe beslissing. Deze luidt, voor zover relevant voor de beoordeling van het geschil, als volgt:

“In hoofdorde wijst de interne beroepscommissie erop dat, overeenkomstig artikel 153, §1, van het OER, het beroep ingesteld moet worden binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen die ingaat op de dag na de kennisgeving van de beslissing. Het beroep wordt ingesteld door middel van een ondertekend en gedagtekend verzoekschrift dat per aangetekend schrijven wordt ingediend bij de voorzitter van de betrokken beroepscommissie en dit op straffe van onontvankelijkheid van het beroep. Als datum van het beroep geldt de datum van postmerk van de aangetekende zending.

De interne beroepscommissie stelt vast dat het verzoekschrift d.d. 19.09.2019 van de student niet is ondertekend; het beroep is niet ontvankelijk.

[...]"

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid – uitputting van het intern beroep

Artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs stelt, zoals de Raad recent reeds heeft overwogen (R.Stvb. 16 december 2019, nr. 5.518, Boudour), inzake de bevoegdheid van de Raad het volgende:

“Er wordt een Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, verder ‘de Raad’ genoemd, opgericht bij de bevoegde dienst van de Vlaamse Gemeenschap.

De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten of personen op wie de beslissing betrekking heeft, worden ingesteld tegen studievoortgangsbeslissingen, na uitputting van de in afdeling 2 bedoelde interne beroepsprocedure.”

Wat betreft de plicht tot het voorafgaandelijk uitputten van het intern beroep, blijkt uit de memorie van toelichting bij het toenmalige decreet van 19 maart 2004 ‘betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de

begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen’ dat het intern beroep “*verplicht moet worden uitgeput vooraleer men een beroep kan instellen bij*” de Raad (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 16*).

De decreetgever heeft de uitputting van het intern beroep derhalve beoogd als een voorwaarde om tot de beroepsprocedure bij de Raad toegang te krijgen, en dus als een ontvankelijkheidsvoorwaarde bij dat beroep. Ook in de rechtsleer wordt aangenomen dat de regelmatige uitputting van een georganiseerd administratief beroep een voorwaarde is om een ontvankelijk beroep bij een administratief rechtscollege in te stellen (zie o.a. J. GORIS, *Georganiseerde administratieve beroepen*, Brugge, die Keure, 2012, 70-71; J. BAERT en G. DEBERSAQUES, *Raad van State. Afdeling Administratie. Ontvankelijkheid*, Brugge, die Keure, 1996, 99-105; P. POPELIER, “Over de uitputting van het georganiseerd administratief beroep als ontvankelijkheidsvoorwaarde voor een beroep bij de Raad van State”, noot onder RvS 16 augustus 1999, nr. 82.102, *RW* 1999-00, 850).

De vraag of verzoeker op ontvankelijke wijze het intern beroep heeft ingesteld en uitgeput, raakt derhalve aan het onderzoek naar de ontvankelijkheid van het bij de Raad ingestelde beroep.

Standpunt van partijen

Verzoeker doet gelden dat de interne beroepscommissie zich niet eerder op de onontvankelijkheid van het intern beroep heeft beroepen, en dat zulks thans niet meer mogelijk is, meer dan drie maanden nadat het intern beroep werd ingesteld en nadat het arrest nr. 5.520 van 16 december 2019 van de Raad is tussengekomen.

Dit geldt volgens verzoeker te meer nu de beroepscommissie het intern beroep in haar initiële beslissing van 4 november 2019 uitdrukkelijk ontvankelijk heeft verklaard.

Verwerende partij repliceert in haar antwoordnota inzake de ontvankelijkheid het volgende:

“Uit de voorbereidende werken (de memorie van toelichting bij het toenmalige decreet van 19 maart 2004), de vaststaande rechtspraak van Uw Raad en uit de rechtsleer blijkt

dat de regelmatige uitputting van het intern beroep een voorwaarde is om een ontvankelijk beroep bij Uw Raad te kunnen instellen. In casu is zulks niet het geval.

Terecht heeft de interne beroepscommissie vastgesteld dat het intern beroep van verzoekende partij niet voldeed aan de ontvankelijkheidsvereisten vervat in art. 153, §1 van het OER. Het verzoekschrift d.d. 19.09.2019 werd niet ondertekend (stuk 3), hetgeen nochtans is voorgeschreven op straffe van onontvankelijkheid.

Verzoekende partij kan niet gevuld worden waar zij stelt dat verwerende partij de onontvankelijkheid niet meer zou kunnen vaststellen omdat dit niet eerder werd opgeworpen in de vernietigde beslissing d.d. 07.11.2019. Na de vernietigingsbeslissing bij arrest nr. 5.520 d.d. 16.12.2019 diende de interne beroepscommissie een nieuwe beslissing te nemen. Hierbij beschikt zij opnieuw over de volheid van bevoegdheid en diende zij alle aspecten van [het] beroep te onderzoeken, ook de onontvankelijkheid.

In haar verzoekschrift betwist verzoekende partij de onontvankelijkheid niet inhoudelijk, ze beperkt zich ertoe te stellen dat dit in [de] huidige stand van de procedure niet meer kan worden opgeworpen – *quod non*.

Het intern beroep werd dan ook terecht onontvankelijk verklaard. Bijgevolg is ook het extern beroep bij de Raad niet ontvankelijk.”

Beoordeling

Verwerende partij heeft in artikel 153, §1, derde lid van het onderwijs- en examenreglement bepaald dat een intern beroep op straffe van onontvankelijkheid ondertekend moet zijn.

Dit kan niet worden beschouwd als een onredelijke vormvereiste, onder meer omdat de decreetgever in artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs een gelijkaardig voorschrift heeft opgenomen inzake de beroepen die bij de Raad worden ingesteld.

Verzoeker spreekt niet tegen dat hij het verzoekschrift op intern beroep niet heeft ondertekend en dat dit vormgebrek niet binnen de oorspronkelijke beroepstermijn werd geregulariseerd.

Die vaststelling volstaat om te besluiten dat het intern beroep terecht onontvankelijk werd verklaard. Wanneer de geldende norm – te dezen artikel 153, §1, derde lid van het onderwijs- en examenreglement – in een sanctie op de niet-ondertekening voorziet, dan moet die immers worden toegepast, ook wanneer die sanctie bestaat uit de onverbiddelijke onontvankelijkheid

van het beroep (J. GORIS, *Georganiseerde administratieve beroepen*, Brugge, die Keure, 2012, 490).

Dit brengt met zich dat huidig beroep bij de Raad hetzelfde lot ondergaat.

Tegen die vaststelling kan niet worden tegengeworpen dat de beroepscommissie in een eerdere beslissing niet de onontvankelijkheid van het intern beroep heeft opgeworpen en een beslissing ten gronde heeft genomen.

De ondertekening van een intern beroep door de verzoekende partij vormt – zo dit op straffe van onontvankelijkheid wordt voorgeschreven, wat te dezen het geval is – een substantiële vormvereiste (zie eerder R.Stvb. 2 december 2009, nr. 2009/107; R.Stvb. 29 juli 2010, nr. 2010/033) die in elke stand van het geding kan worden opgeworpen, desnoods ambtshalve, en die niet wordt gedekt doordat de interne beroepscommissie ten gronde oordeelt.

Ook de interne beroepscommissie is gehouden toepassing te maken van de beroepsmodaliteiten zoals zij in het onderwijs- en examenreglement door het bestuur van de hogeronderwijsinstelling zijn vastgelegd. De beroepscommissie derhalve, mocht – en moest zelfs – de onontvankelijkheid van het niet-ondertekend intern beroep opwerpen.

Het beroep is niet ontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 27 januari 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyvelt	bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris **De voorzitter**

Freya Gheysen **Jim Deridder**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 3 februari 2020

Arrest nr. 5.717 van 2 maart 2020 in de zaak 2019/803

In zake: Pieterjan VERPLANCKE
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Bart Staelens
kantoor houdend te 8000 Brugge
Stockhouderskasteel, Gerard Davidstraat 46 bus 1
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: HOGERE ZEEVAARTSCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Ann Coolsaet
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Arthur Goemaerelei 69
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 17 december 2019, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 13 december 2019 waarbij het intern beroep van verzoeker ontvankelijk, maar ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 3 februari 2020.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Samuel Mens (*loco* Bart Staelens), die verschijnt voor de verzoekende partij, verzoekende partij en advocaat Ann Coolsaet, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2018-2019 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de Nautische Wetenschappen’.

Voor het opleidingselement “Ship’s construction (Part 2)” (deel van het opleidingsonderdeel “Thermodynamica & Ship’s construction (Part 2)”) bekomt verzoeker een examencijfer van 8/20.

Verzoeker stelde op datum van 20 september 2019 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 3 oktober 2019 werd het intern beroep ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat verzoeker in zijn brief dd. 20/09/2019 vraagt om gedelibereerd te worden voor het vak “Ship’s Construction”. Dit is echter niet mogelijk op de Hogere Zeevaartschool. Een deliberatie kan verzoeker hierdoor niet worden toegestaan.

De beroepsinstantie heeft de klacht van verzoeker en de ontvankelijkheid ervan onderzocht. Haar beslissing blijft dezelfde als de beslissing genomen door de examencommissie. Verzoeker is niet geslaagd voor het vak “Ship’s Construction”.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 3 oktober 2019 aan verzoeker overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 11 oktober 2019 diende verzoeker een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 5.500 van 5 december 2019 in de zaak 2019/626 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“ (...)”

Verzoeker stelt dat de beslissing in de interne beroepsprocedure is bevestigd, zonder dat werd ingegaan op zijn vraag om verduidelijking.

De Raad slaat acht op het verzoekschrift houdende intern beroep.

In het verzoekschrift houdende intern beroep geeft verzoeker aan kennis te hebben genomen van zijn resultaten voor de tweede zittijd, en meer bepaald van de onvoldoende die hij behaalde op het opleidingsonderdeel “Ship’s Construction” (8/20).

De Raad leest tevens dat verzoeker aanhaalt zich een aantal vragen te stellen bij onder meer de manier waarop de score tot stand is gekomen en hoe de score zich verhoudt tot andere aspecten van de opleiding. Daarover geeft verzoeker aan meer uitleg te willen krijgen.

Verzoeker geeft aan mailcontact te hebben gehad met de betrokken docent, doch wijst op het beperkte karakter van de bekomen informatie. Tevens wijst verzoeker op het feit geen inzicht te hebben in de criteria op basis waarvan het resultaat is toegekend. Ook geeft verzoeker aan vragen te hebben over de wijze waarop het examen is gequoteerd en hoe de puntenverdeling plaatsvond. Tevens heeft hij vragen over de rol van de co-docent bij de evaluatie.

Verzoeker wijst er bij zijn vraag op niet duidelijk te zien hoe de criteria zich verhouden tot de te verwerven competenties/leerdoelen die in de ECTS-fiche zijn omschreven. Verzoeker geeft ook aan geen inzicht te hebben in de weging en de evaluatiwijze, met uitzondering van de informatie in de ECTS-fiche en de studiewijzer.

Verzoeker besluit dat tot op heden voor hem elke informatie ontbreekt – onder meer met betrekking tot de beoordeelde competenties – en hij bijgevolg niet in staat is na te gaan of de beoordeling correct is gebeurd, waarop deze is gebaseerd en wat de motivering voor de beoordeling is. Hij beoogt met zijn intern beroep inzage te krijgen in de onderliggende motivering van zijn cijfer en hoe het zich verhoudt tot de ECTS-fiche.

Daarnaast wijst verzoeker op de gevolgen van het cijfer dat hij behaalde voor “Ship’s Construction”, met name voor de opleidingsonderdelen uit de derde bachelor waaraan hij niet langer mag deelnemen en de gevolgen voor onder meer de duur van zijn studietraject. In dit kader wijst hij op de motivatie waarmee hij zijn studies heeft aangevat en de mate waarin hij reeds blijk gaf van zijn capaciteiten.

Verzoeker wijst op de ernst van de gevolgen van het tekort.

De Raad leest in het verzoekschrift houdende intern beroep dat verzoeker de beroepsinstantie vraagt een eventuele herdeliberatie van het vak, dat naar zijn mening slechts één studiepunt vertegenwoordigt, te overwegen. Verzoeker geeft hierbij aan dat het systeem, naar zijn oordeel, geen

“tolerantie” van lichte tekorten toelaat. Hij wijst erop dat aan bepaalde Vlaamse universiteiten een herdeliberatie mogelijk is.

Tevens haalt verzoeker de verplichting aan om in redelijkheid te beslissen. Hiervan is, naar zijn mening, geen sprake in de door hem aangevochten beslissing. Hij oordeelt in dit kader ook dat de hoger onderwijsinstelling niet zorgvuldig heeft gehandeld.

Indien middels een herdeliberatie niet op zijn verzoek wordt ingegaan, vraagt verzoeker de beroepsinstantie om aan te tonen in welke mate competenties te behalen via het opleidingsonderdeel “Ship’s Construction” ontbreken voor het volgen van de aangehaalde opleidingsonderdelen, waarvoor ‘volgtijdelijkheid’ bestaat. Verzoeker geeft hierbij ook aan, door middel van verwijzing naar de ECTS-fiches van de relevante opleidingsonderdelen, waarom hij vraagt aan te tonen welke vakinhouden, vaardigheden en attitudes hij precies ontbeert om toegelaten te worden tot het aangehaalde groot aantal vakken.

Op basis van het voorgaande vraagt verzoeker de interne beroepsinstantie, indien er onvoldoende verband kan worden aangetoond tussen de behaalde onvoldoende en de onmogelijkheid een aantal opleidingsonderdelen op te nemen, de mogelijkheid te onderzoeken om de volgtijdelijkheid tussen de betreffende vakken geheel of gedeeltelijk op te heffen, opdat verzoeker niet noodzakelijk studieduurverlening zou oplopen.

Verzoeker besluit zijn intern beroepschrift als volgt:

“Mijns inziens is er geen enkel aspect van de eindcompetenties dat aantoont dat dit opleidingsonderdeel een uniek karakter heeft en aldus zou kunnen verhinderen dat ik niet geslaagd kan worden verklaard.

Het bereiken van de globale doelstellingen dient zowel op grond van kwalitatieve als kwantitatieve elementen beoordeeld te worden, waarbij het gehele onderwijstraject in overweging moet worden genomen. Op basis hiervan is het voorliggende cijfer naar mijn mening delibereerbaar.

Ik vraag u dan ook mijn cijfer voor het betreffende opleidingsonderdeel om te vormen tot een slaagcijfer.”

De Raad leest in de beslissing van de interne beroepsinstantie – de brief van 3 oktober 2019 van de algemeen directeur van verwerende partij, die tijdens de hoorzitting door de raadsman van verwerende partij als de voor de Raad aangevochten beslissing wordt aangemerkt – het volgende:

“We hebben uw brief dd. 20/09/2019 goed ontvangen, met betrekking tot de score van het vak ‘Ship’s Construction’.

In uw brief vraagt u om gedelibereerd te worden voor het vak Ship’s Construction. Dit is echter niet mogelijk op de Hogere Zeevaartschool. Een deliberatie kan u hierdoor niet worden toegestaan.

De beroepscommissie heeft uw klacht en de ontvankelijkheid ervan onderzocht. Haar beslissing blijft dezelfde als de beslissing genomen door de examencommissie. U bent niet geslaagd voor het vak Ship’s Construction.”

Rekening houdend met de hierboven aangehaalde omvang van het intern beroepschrift van verzoeker – dat zich ondergeschikt ook uitstrekkt tot de volgtijdelijkheidsregeling – en de door verzoeker bijgebrachte vragen en argumenten, kan de Raad niet tot het besluit komen dat de interne beroepsbeslissing afdoende is onderbouwd met motieven. De interne beroepsinstantie beperkt er zich toe aan te halen dat verzoeker gedelibereerd wenst te worden en dat dit niet mogelijk is binnen verwerende partij. Voorts overweegt de beroepsinstantie dat de klacht en de ontvankelijkheid ervan is onderzocht en dat de beslissing van beroepscommissie dezelfde blijft als deze die de examencommissie trof. Als gevolg daarvan verklaart de beroepsinstantie dat verzoeker niet geslaagd is voor het vak “Ship’s Construction”.

De Raad kan niet besluiten dat de beroepsinstantie op enigerlei wijze uitlegt op welke overwegingen de voor de Raad aangevochten beslissing is gesteund. Omwille van de ontbrekende motivering kan de Raad niet vaststellen of de beslissing in overeenstemming is met de toepasselijke regelgeving en beginselen van behoorlijk bestuur en niet als kennelijk onredelijk moet worden aangemerkt.

De bestreden beslissing kan bijgevolg niet standhouden.

De Raad dient de overige middelen niet te onderzoeken, aangezien zij niet tot een verdere vernietiging kunnen voeren. Ten overvloede duidt de Raad erop dat niets verwerende partij belet deze argumenten te betrekken bij het nemen van een nieuwe beslissing en deze in de motivering te expliciteren.

Het verzoek is gegrond.”

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 5.500 van de Raad van 5 december 2019 in de zaak 2019/626 heeft de interne beroepsinstantie van verwerende partij op 13 december een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsbeslissing stelt dat, nadat de Raad de beslissing van de interne beroepsinstantie dd. 3 oktober 2019 vernietigd heeft, de voorzitter van de examencommissie van de HZS de klacht van verzoeker opnieuw heeft onderzocht, zoals bepaald in artikel 111 van het OER. Hij verklaart deze ontvankelijk en roept een bijzondere zitting van de examencommissie bijeen, hierna genoemd de beroepscommissie.

De beroepscommissie bekrachtigt de oorspronkelijke studievoortgangsbeslissing genomen door de examencommissie. Uitgebreide motivering voor dit besluit en repliek op zijn brieven dd. 20.09.2019, resp. dd. 09.12.2019 vindt men hieronder.

1. Taal

Art. II.261, §5 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat in afwijking van paragraaf 1, eerste lid, het onderwijs in de professioneel gerichte bacheloropleiding in de scheepswerktuigkunde en de academisch gerichte bachelor- en masteropleiding in de nautische wetenschappen in het Nederlands en het Frans wordt gegeven. Art. II.261, §3 Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat 18,33% van een initiële bacheloropleiding in een andere taal dan het Nederlands (Frans voor de HZS) mag gegeven worden. Art. II.261, §2, 4° bepaalt dat een andere onderwijsstaal kan worden gebruikt voor: “*4° de opleidingsonderdelen waar uit de explicet gemotiveerde beslissing de meerwaarde voor de studenten en het afnemende veld en de functionaliteit voor de opleiding blijkt.*”

De HZS beroeft zich op deze bepalingen van de Codex Hoger Onderwijs – waarmee het eigen OER overigens in overeenstemming is – om het opleidingselement “Ship’s Construction” in het Engels te doceren, wegens de meerwaarde voor de studenten om de volgende redenen. De HZS tracht de toekomstige zeevarenden zo goed mogelijk voor te bereiden op een loopbaan op zee en in de maritieme sector. Kennis van het Engels is hierbij essentieel. Door een aantal vakken in het Engels te doceren, bereidt men de studenten daarop voor. Het gaat steeds om vakken met een doorgedreven Engelse terminologie, waarbij de Nederlandse/Franse terminologie in een professionele omgeving niet gebruikt wordt. De

docenten die Engelstalige vakken doceren, hebben een certificaat Engels niveau C1 behaald en zijn taalkundig bevoegd om deze lessen te geven.

De HZS geeft dit opleidingselement (deel 1) niet vanaf de eerste bachelor in het Engels, om studenten die een taalachterstand hebben de kans te geven deze achterstand weg te werken d.m.v. de opleidingsonderdelen “Maritiem Engels” en de Engels Refresher course. Daarom wordt de cursus “Scheepsbouw” in het eerste jaar wel nog in het Nederlands en Frans gedoceerd. Wanneer studenten later op een scheepswerf terechtkomen tijdens de bouw van een schip of wanneer een schip voor reparatie of onderhoud in droogdok moet, is de kans heel groot dat dit in het buitenland is en de gemeenschappelijke taal het Engels is. Het is daarom een meerwaarde voor de studenten om de studenten vanaf het begin deze taal en terminologie eigen te maken.

Er wordt slechts na grondig overleg besloten om een opleidingsonderdeel/-element in het Engels aan te bieden. Eerst wordt er binnen de faculteit een gemotiveerd voorstel geformuleerd, daarna wordt dit op de Commissie onderwijs en onderwijsvernieuwing (COO) besproken en goedgekeurd. Op deze vergadering zijn ook de vertegenwoordigers van de studentenraad aanwezig. Zij bekrachten elk jaar de wijzigingen aan het Onderwijs- en Examenreglement (OER), waar niet alleen de studiegids deel van uitmaakt, maar bijvoorbeeld ook de regels van volgtijdelijkheid. Ook voor het opleidingselement “Ship’s Construction (part II)” werd deze besluitvormingsprocedure gevuld.

Omdat “Ship’s Construction (part II)” in het Engels wordt gegeven, is een samenwerking mogelijk met professor [H.], sleepankspecialist van de Universiteit van Luik. Dit is echter een positief gevolg van de onderwijstaal en niet de reden waarom het opleidingselement in het Engels gedoceerd wordt. Zoals reeds aangegeven, is de onderwijstaal een inhoudelijke meerwaarde voor dit opleidingselement. In de studiegids staat de taal waarin het opleidingselement wordt gedoceerd, specifiek vermeld. De student is hiervan op de hoogte op het moment van de inschrijving.

Daarenboven wordt gewezen op artikel 6, §4 van het OER waarin wordt bepaald dat de student steeds mag vragen om het examen in het Nederlands af te leggen. Verzoeker heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

2. Evaluatiewijze en examenresultaat

De evaluatiewijze van het opleidingselement “Ship’s Construction (part II)” werd op voorhand meegedeeld aan de studenten, conform art. 49 §6 van het OER, dit zowel voor het onderdeel van ir. [W.] als voor het onderdeel van prof. [H.]. Bovendien werd er elke les herhaald hoe de evaluatie in elkaar zat: een deel theorie werd gegeven door prof. [H.] d.m.v. open vragen en er werden twee oefeningen gegeven door ir. [W.]. De oefeningen werden uitvoerig besproken tijdens de les en er werden voorbeelden gemaakt als voorbereiding op het examen. De studenten waren op de hoogte dat ze ofwel de oefeningen volledig juist moesten hebben ofwel één oefening en het theoriegedeelte om te kunnen slagen. Dit werd elke les herhaald.

De beroepsinstantie verwijst naar bijlage 1 voor de verbetersleutel voor het examen van beide docenten, in het bijzonder blz. 7 en 9.

Voor het inkijken van het examen had verzoeker dezelfde mogelijkheden als alle andere studenten aan de HZS, conform art. 93 van het OER.

3. Competenties

Volgens de beroepsinstantie kan men niet argumenteren dat het volstaat om de verschillende competenties en leerresultaten eerder verworven te hebben in andere opleidingsonderdelen van de Hogere Zeevaartschool. De competenties moeten in dit geval aangetoond worden in de specifieke context van “Ship’s Construction”. Elk aspect wordt immers gelieerd aan het vakgebied.

Elke competentie die wordt vermeld in de ECTS-fiche, moet toegepast worden op het specifieke opleidingsonderdeel. Bijvoorbeeld LR-BA-NW-1 (*handelen in overeenstemming met de basisvereisten (normen) van de International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers (STCW) en de ermee verbonden Code, zoals aangepast d.m.v. amendementen, voor dekofficieren op zeeschepen; en hiermee voldoen aan de STCW normen op operationeel niveau: De studenten worden geacht de impact en evolutie van sheer forces en bending moments als gevolg van ladingsverdeling te kunnen inschatten*) verwijst naar de STCW-code en -conventie. Hierin staan alle competenties opgeliist voor het behalen van specifieke certificaten. Het is onmogelijk om al deze competenties individueel te vermelden bij elke ECTS-fiche, omdat het over meerdere honderden competenties gaat.

4. Volgtijdelijkheid

De opleidingsonderdelen binnen het curriculum van de opleidingen aan de Hogere Zeevaartschool houden zowel rekening met specifieke beroepsgerichte competenties (d.w.z. STCW-competenties) als algemene academische competenties. Binnen het kader van de STCW-competenties wordt een onderscheid gemaakt tussen operational en management level. De chronologie in het curriculum van de Nautische Wetenschappen reflecteert de chronologie en vereisten van deze competenties. Na de bacheloropleiding hebben de studenten het operational level behaald en kunnen ze gaan varen met de certificaten van dat niveau. Na het voltooien van hun masteropleiding kunnen ze de management level certificaten behalen. Het principe van de volgtijdelijkheid is gestoeld op inhoudelijke overwegingen, de STCW-competenties indachtig.

Door de mogelijkheid van individuele trajecten, waarbij opleidingsonderdelen uit verschillende jaren kunnen worden opgenomen (dit i.t.t. modeltrajecten), is de opleiding bij heel wat studenten zeer versnipperd. Men ziet dan ook dat verschillende studenten meer dan drie jaar nodig hebben om hun bacheloropleiding af te ronden. Te vermijden is dat studenten de opleidingsonderdelen “Navigatieproblematiek deel 3” en “Reglementering van het maritiem verkeer (deel 3) & Manoeuvres (deel 2)” reeds eerder zouden opnemen, want dan kan het voorvallen dat ze één of zelfs twee academiejaren geen enkel opleidingselement m.b.t. deze navigatiecompetenties zouden hebben gezien vooraleer ze aan boord vertrekken. Dit is mogelijk nefast voor de veiligheid van het schip en de opvarenden. Het is belangrijk dat men de studenten het werkfeld instuurt met relevante vaardigheden en kennis die ze recent behaalden.

Tot slot merkt de interne beroepsinstantie op dat de regels van volgtijdelijkheid elk jaar opnieuw worden geëvalueerd en bekrachtigd door de Commissie Onderwijs- en Onderwijsvernieuwing (COO) van de Hogere Zeevaartschool, waarvan de studentenraad deel uitmaakt.

De student is op voorhand in kennis gesteld van de regels inzake volgtijdelijkheid, daar deze zijn opgenomen in het OER en in de ECTS-fiches.

5. Redelijkheid – vraag tot deliberatie

Het spreken over “slechts één studiepunt” is volgens de interne beroepsinstantie moeilijk houdbaar, aangezien Ship’s Construction als opleidingselement verankerd zit in het opleidingsonderdeel “Thermodynamica & Ship’s Construction” (3 studiepunten) en elk opleidingsonderdeel een waardevol onderdeel is binnen het curriculum. Zoals verzoeker terecht opmerkt, wordt er in de Hogere Zeevaartschool geen systeem van toleranties toegepast, zoals dat in sommige andere hoger onderwijsinstellingen wel het geval is. Praktijken zoals “tolereren” en “herdeliberatie” zijn niet mogelijk binnen de onderwijsinstelling, zoals het OER uitdrukkelijk bepaalt. De HZS is ertoe gehouden het eigen OER toe te passen.

Voor deze strenge houding – voor elk opleidingselement moet een voldoende worden gehaald – bestaat ook een wettig en pertinent motief. De HZS is er immers toe gehouden de STCW-conventie (International Convention of Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers) na te leven. De HZS mag enkel STCW-certificaten afleveren indien alle vereiste competenties verworven zijn. De HZS wordt hiervoor jaarlijks geadviseerd door de FOD Mobiliteit. Indien zou blijken dat de HZS tekorten zou tolereren, kan niet meer worden verzekerd dat alle vereiste STCW-competenties behaald zijn en verliest de HZS mogelijk de bevoegdheid deze certificaten af te leveren. Daar dit dramatische gevolgen zou hebben, niet enkel voor de HZS maar ook voor de studenten die na een lange opleiding dan niet meer zeker zijn het STCW-certificaat te zullen verkrijgen, moet de HZS zich op dit vlak strikt aan het OER ter zake houden. Dit verantwoordt waarom in vergelijking met andere hoger onderwijsinstellingen aan de HZS niet kan worden “gedelibereerd” of “getolereerd”. De HZS moet zich, in tegenstelling tot de andere hoger onderwijsinstellingen, niet alleen schikken naar het Vlaams ministerie van onderwijs, maar ook naar de FOD Mobiliteit.

Verzoeker doet ten onrechte een beroep op het redelijkheidsbeginsel, zorgvuldigheidsbeginsel en gelijkheidsbeginsel. De beroepsinstantie is immers van mening dat de Hogere Zeevaartschool deze drie principes respecteert. Wat voor verzoeker “slechts één studiepunt” is, blijft voor de beroepsinstantie een essentieel onderdeel van het curriculum, waarmee de HZS geenszins onredelijk noch onzorgvuldig handelt. Wat betreft het gelijkheidsbeginsel, benadrukt de beroepsinstantie dat verzoeker geen alleenstaande casus is. Indien voor één student met één onvoldoende het OER buiten toepassing zou worden gelaten – hoewel dit niet kan gelet op de STCW-conventie, zoals hierboven uiteengezet – zou men genoodzaakt

worden voor verschillende andere studenten eveneens af te wijken van het OER. Dit zou zeker in strijd zijn met het zorgvuldigheidsbeginsel en ook met het gelijkheidsbeginsel, bij gebrek aan duidelijke criteria in welke mate onvoldoendes zouden moeten worden getolereerd.

6. Vraag om het examen opnieuw af te leggen in januari 2020

In de brief van 9 december 2019 vraagt de raadsman van verzoeker om het examen in kwestie opnieuw te mogen afleggen in januari 2020. Dit is echter onmogelijk. De examenperiodes van de opleidingselementen liggen verankerd in het OER en de studiegids. Hiervan kan niet worden afgeweken voor één student; dit zou immers het gelijkheidsbeginsel schenden. Daarenboven is de HZS ertoe gehouden de eigen reglementen na te leven.

7. Conclusie

De beroepsinstantie heeft de klacht van verzoeker uitvoerig onderzocht. Gelet op bovenstaande, blijft haar beslissing dezelfde als de oorspronkelijke beslissing genomen door de examencommissie. Verzoeker is niet geslaagd voor het opleidingselement “Ship’s Construction”.

De beslissing op intern beroep werd per aangetekend schrijven van 13 december 2019 aan verzoeker overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 17 december 2019 diende verzoeker een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoeker zich in een eerste middel beroeft op een schending van het redelijkheidsbeginsel, het rechtszekerheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat hij een onvoldoende heeft behaald voor “Ship’s construction deel 2”. Dit examen bestond uit twee delen, namelijk een examen afgenoem door prof. [W.] dat op 14

punten stond. Een tweede deel werd afgenoem door prof. [H.] en stond op 6 punten. Voor prof. [H.] behaalde verzoeker 70%, dus 4,2 op 6. Voor prof. [W.] behaalde hij klaarblijkelijk slechts 3,8 op 14. Dit laatste impliceert dat verzoeker niet geslaagd is voor “Ship’s construction”. Dit impliceert, Bologna-hervorming of niet, dat verzoeker omwille van volgtijdelijkheidsregelingen – volgens verwerende partij – een jaar zal verliezen.

Volgens verzoeker is het volstrekt onredelijk dat een student voor een onvoldoende op een deel van een vak ten belope van 1 studiepunt een volledig jaar zou verliezen. *A fortiori* is dit onredelijk, aangezien verwerende partij – door te verzuimen haar beroepsinstantie een besluit te laten nemen, minstens een gemotiveerd – 2,5 maanden later dan normaliter uitspraak heeft gedaan over deze aangelegenheid. Het is volgens verzoeker dus onredelijk om tot een dergelijk besluit te komen.

Verzoeker heeft, eigenlijk als een compromisvoorstel, gevraagd om dit vak te kunnen afleggen in de loop van de maand januari. Daarop wordt dan simpelweg geantwoord dat het OER-reglement daar niet in voorziet. Het ontgaat de beroepsinstantie dat er bij wijze van rechtsherstel uiteraard kan worden voorzien in een specifieke maatregel. Ten onrechte is dit niet bekijken.

Verwerende partij stelt zich dus op volstrekt onredelijke wijze op: deliberatie zou volstrekt uitgesloten zijn omwille van de STCW-certificering, een deel van een vak dat op 1 studiepunt staat zou dus niet delibereerbaar zijn, en bij wijze van rechtsherstel wordt er zelfs niet gedacht aan een extra zittijd.

Dit wordt dan 2,5 maand te laat in een academiejaar beslist. Die onredelijkheid zelve dient er volgens verzoeker toe te leiden dat het betwiste besluit vernietigd wordt, met aanduiding dat dit de marges van de redelijkheid te buiten gaat, en dat het besluit binnen de marges van de redelijkheid moet worden genomen.

Dit is het evidente argument dat zelfs ontwikkeld wordt vóór het tweede, als zou – puur rechtstheoretisch redenerend – het eerste middel uiteraard eerst aan bod kunnen en misschien zelfs moeten komen.

In haar *antwoordnota* onderstreept verwerende partij vooreerst dat verzoeker de toegekende punten voor het betrokken opleidingsonderdeel (8/20) niet betwist. Verzoeker heeft kennis kunnen nemen van zijn examenkopij, de verbetering ervan, de puntenverdeling per vraag en de puntentoekenning en hij heeft hierop geen enkele inhoudelijke kritiek geuit. Het staat bijgevolg vast dat de toegekende score terecht en definitief is. Daarenboven moet worden opgemerkt dat een onvoldoende betekent dat men niet geslaagd is voor het opleidingselement. Hoe “licht” of “zwaar” de onvoldoende is, is daarbij irrelevant. In dit verband wordt erop gewezen dat ook in eerste zittijd een erg zwakke score van 5/20 werd behaald en het dus een tweede onvoldoende op rij is voor dit opleidingselement. Verzoeker kan verwerende partij niet van onredelijkheid, laat staan van kennelijke onredelijkheid betichten omdat zij het OER toepast: een student slaagt pas indien hij ten minste 10 op 20 behaalt (art. 87 OER). Daarenboven vecht verzoeker veeleer het gevolg van zijn niet-geslaagd zijn aan dan het niet-geslaagd zijn zelf, dat hij niet aanvecht. De eventueel zware gevolgen van het niet-geslaagd zijn zijn echter geen reden om de beoordeling van het opleidingselement te vernietigen.

Dat verzoeker een jaar zou verliezen, is allereerst enkel en alleen het gevolg van zijn niet-slagen voor het opleidingselement “Ship’s construction (deel II)” en dit tot tweemaal toe. Verwerende partij past immers de regels inzake volgtijdelijkheid toe zoals ze zijn opgenomen in het OER en zoals zij, het gelijkheidsbeginsel indachtig, zonder onderscheid worden toegepast op alle studenten. De Hogere Zeevaartschool kan de volgtijdelijkheid niet zomaar opheffen in het individuele geval van verzoeker, zonder het gelijkheidsbeginsel te schenden. Verzoekers bedenkingen dat hij wel slaagde voor “zwaardere” vakken van tweede bachelor en in eerste bachelor zelfs “meteen” voor alle vakken slaagde, zijn niet relevant en zeker niet van aard om de Hogere Zeevaartschool ertoe te dwingen de volgtijdelijkheid zoals bepaald in de bijlage bij het OER terzijde te schuiven. Verzoeker kan de volgtijdelijkheid als frustrerend ervaren, dit maakt ze nog niet onwettig. Het valt evenzeer buiten de bevoegdheid van de Raad om de regels inzake volgtijdelijkheid te wijzigen of buiten toepassing te verklaren in een individueel geval.

Ten tweede leidt verzoeker een onredelijke behandeling af uit het feit dat de beroepsinstantie zich pas heeft uitgesproken over zijn intern beroep 2,5 maanden later “dan normaliter het geval moest zijn”. Dit middelonderdeel mist volgens verwerende partij feitelijke grondslag. Over het eerste intern beroep heeft de interne beroepsinstantie zich binnen de door het OER voorgeschreven termijn uitgesproken. Deze beslissing werd vernietigd door de Raad wegens

een gebrek aan motivering bij arrest van 5 december 2019. De interne beroepsinstantie heeft vervolgens, in uitvoering van het arrest, binnen de voorgeschreven korte termijn opnieuw geoordeeld over het intern beroep en ditmaal een omstandiger gemotiveerde beslissing genomen. Verwerende partij heeft dus steeds de haar opgelegde termijnen geëerbiedigd.

Ten derde meent verzoeker dat verwerende partij onredelijk handelde door hem niet toe te laten het opleidingselement “Ship’s construction (deel II)” opnieuw af te leggen in januari 2020. In tegenstelling tot wat verzoeker lijkt te suggereren, werd dit voorstel wel degelijk door de beroepsinstantie in overweging genomen en beoordeeld zoals in de bestreden beslissing aangegeven. Los van het feit dat dit middelonderdeel een nieuwe invulling is van het intern beroep, wordt in de bestreden beslissing terecht aangegeven dat dit in strijd zou zijn met het OER en de studiegids waarin de examenperiodes voor elk opleidingselement en - onderdeel zijn vastgelegd. Gelet op de plicht alle studenten gelijk te behandelen en de eigen reglementen na te leven, kan verwerende partij hiervan niet afwijken. Dit kan ook niet bij wijze van rechtsherstel, daar er *in casu* geen dergelijke plicht tot rechtsherstel is. De initiële beslissing van de interne beroepsinstantie werd vernietigd wegens een gebrek aan motivering, zodat het rechtsherstel er *in casu* in bestaat een afdoende gemotiveerd beslissing te nemen, wat ook gebeurde.

Tot slot voert verzoeker aan dat de onredelijkheid besloten ligt in het gebrek aan deliberatie. Verwerende partij verwijst naar hetgeen hierover in de bestreden beslissing wordt overwogen. Deze motivering geeft zeer duidelijk aan waarom deliberatie *in casu* uitgesloten is. De Hogere Zeevaartschool bekleedt een bijzondere positie binnen het Vlaams onderwijslandschap, precies omdat de door de FOD toegekende bevoegdheid om STCW-certificaten af te leveren. Zoals in de bestreden beslissing werd uiteengezet, sluit dit uit dat tekorten worden getolereerd.

Bij wijze van conclusie moet worden vastgesteld dat verwerende partij geenszins onredelijk heeft gehandeld: zij heeft gedaan wat van haar werd verlangd binnen de voorgeschreven termijnen en met eerbiediging van het OER. Daarenboven moet worden opgemerkt dat de Raad *enkel kennelijke onredelijkheid sanctioneert* en dat dit geenszins is aangetoond. Het middel is, aldus verwerende partij, ongegrond.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat hij volkomen volhardt in het eerste middel. Verwerende partij kwam bij het tweede besluit met een hele lange uitleg, maar het zou haar toch toekomen aan te geven waarom ze maar meent daartoe de moeite te moeten doen na door de Raad te zijn teruggefloten. Verzoeker vraagt zich af hoe ernstig die uitleg dan wel is als men het eerst niet eens nodig vond om daarmee op de proppen te komen.

Verzoeker stelt ook dat de verwijzing naar de score behaald in de eerste zittijd elke ernst mist, gezien het net om een tweede zittijd ging. Het verweer inzake verzoekers middelonderdeel dat verwerende partij zich pas 2,5 maand later dan normaliter heeft uitgesproken, mist volgens verzoeker feitelijke grondslag. Aldus schendt volgens verzoeker dit verweer het gezag van gewijsde van het arrest van de Raad, die verwerende partij net had teruggefloten omdat ze geen enkel motief had gegeven. Het gaat niet om een “omstandiger gemotiveerde beslissing”, maar voor de eerste maal om een gemotiveerde beslissing.

Verzoeker haalt ook aan dat de onderwijsbevoegdheid grondwettelijk – behoudens enkele *in casu* niet relevante uitzonderingen – enkel aan de Gemeenschappen behoort. De stelling dat men de eigen onderwijsbevoegdheid ook zou laten determineren door de Belgische Staat, is een ongrondwettelijk verweer. Bovendien is het wat vlotjes en losjes geformuleerd door verwerende partij.

Verzoeker heeft gelijk bekomen bij de Raad dat de interne beroepsinstantie op geen enkele wijze had gemotiveerd. Na een dergelijke annulatie moet er volgens verzoeker rechtsherstel worden verleend. In het kader van dit rechtsherstel was het perfect mogelijk om te voorzien in een bijkomend examen.

B. Tweede middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoeker in een tweede middel aanvoert dat het betwiste besluit art. 6 van het OER van verwerende partij zelf schendt. Aldus schendt het betwiste besluit het adagium *patere legem quam ipse fecisti*.

Standpunt van partijen

Art. 6 van het OER van verwerende partij voorziet erin dat de bestuurstaal in de Hogere Zeevaartschool Nederlands is. Het voorziet erin dat er een andere taal kan worden gebruikt in

de hypotheses die omschreven worden in art. 6§2. Het vak “Ship’s construction” voldoet volgens verzoeker aan geen enkele van deze hypotheses, allerminst het voor verzoeker fatale deel dat wordt gedoceerd door prof. [W.] voldoet daaraan niet. “Ship’s construction” is geen opleiding die een vreemde taal tot onderwerp heeft. Het opleidingsonderdeel van prof. [W.] wordt gedoceerd door een Vlaamse prof, dus geen anderstalige gasthoogleraar of gastprofessor, zodat de hypothese van art. 6§2 zich niet voordoet. Het gaat uiteraard ook niet om een opleidingsonderdeel dat aan een andere instelling zou onderworpen zijn. Het opleidingsonderdeel mocht dus niet in het Engels gedoceerd of geëxamineerd worden. Het gaat volgens verzoeker dus om een volstrekt onrechtmatig toebedeelde onvoldoende. Krachtens een onrechtmatig toebedeelde onvoldoende voor een deelvak, kan er niet geponeerd worden dat verzoeker niet geslaagd is voor “Ship’s construction”. Het onderdeel gedoceerd door de anderstalige hoogleraar [H.] kon wel in het Engels of hoe dan ook in een andere taal worden afgenoomen, maar daar behaalt verzoeker 70%. Er kan dus enkel voor recht worden gezegd dat verzoeker geslaagd is voor het deel “Ship’s construction”. Onrechtmatig afgenoomen examens mogen niet meetellen voor het bepalen van de quotering.

Waar verwerende partij in het betwiste besluit een aantal malen aanhaalt dat er nu eenmaal een reglement bestaat dat zogezegd zelfs niet zou moeten wijken voor algemene beginselen van bestuur en dat, *dura lex sed lex*, hoe dan ook door verwerende partij zou moeten worden toegepast, is dit plots niet meer het geval met art. 6 van het OER. Dit is uiteraard inconsistent redeneren bij de verwerende partij en dit houdt, wanneer de motivering van de beroepsinstantie verder wordt onderzocht, geen steek.

Verwerende partij verwijst naar de Codex Hoger Onderwijs, die bepaalt dat in een aantal gevallen een andere taal kan worden gebruikt. Indien verwerende partij meent daarvan gebruik te moeten maken, staat het haar vrij het eigen OER te wijzigen. Verwerende partij doet dat echter niet en dit impliceert dat zij van deze mogelijkheid geen gebruik wil maken. De bepalingen van de Codex moeten goed gelezen worden. Het gaat er niet om dat de hogeschool in bepaalde gevallen een andere taal moet gebruiken, het gaat erom dat de hogeschool van oordeel kan zijn dat een aantal vakken best in een andere onderwijsstaal worden gegeven. Er bestaat daaromtrent een discretionaire ruimte voor de hogeschool, binnen de limieten van de Codex. Deze is ingevuld in het OER en verwerende partij kan niet van het eigen OER ten nadele van verzoeker afwijken (*patere legem quam ipse fecisti*).

Er wordt uiteengezet dat zeevarenden toch veel Engels gebruiken. Als die redenering gevuld wordt, dan moet alles in het Engels gegeven worden. Er valt niet in te zien waarom dan plots “Ship’s construction”, omdat het nu goed uitkomt voor verwerende partij, plots in het Engels zou moeten worden gegeven. Dan kunnen er tal van vakken naar voor gebracht worden waar het dan eventueel zinvoller is om dit in het Engels te doceren, waarbij verwerende partij zelfs moeilijk de 18,33% zou kunnen respecteren. Kortom, het OER voorziet niet in de mogelijkheid om het in het Engels te doen en wanneer het OER de ruimte van 18,33% zou benutten, zou het niet eens voor de hand liggen dat dit dan voor “Ship’s construction” zou worden gebruikt en niet voor iets anders, waar het misschien zinvoller zou zijn om vanuit de redenering dat de scheepvaart in het Engels verloopt, naar het Engels te grijpen.

De onbewezen stelling dat slechts na grondig overleg besloten wordt om een opleidingselement in het Engels aan te bieden, overtuigt natuurlijk niet. Hoe grondig men ook zou mogen overleggen, dan nog zou men na grondig overleg niet tot het besluit kunnen komen dat men het eigen OER schendt. Dat vertegenwoordigers van de studentenraad met één en ander akkoord zouden gaan, houdt ook niet in dat het OER geschonden kan worden.

Merkwaardig is de stelling dat het Engels het mogelijk maakt om te communiceren tussen een Waalse en een Vlaamse prof, een novum op taalkundig gebied. Verzoeker vraagt zich af of dan in het parlement, de regering, de Raad van State, het Grondwettelijk Hof... voortaan het Engels moet worden gebruikt. Dit argument houdt dan ook geen steek.

Er wordt ook nog verwezen naar art. 6§4 van het OER – OER dat dan plots toch van belang is – dat een student mag vragen om gebruik te maken van het Nederlands. Het is nogal evident dat de hypothese maar aan bod komt op het ogenblik dat op een rechtmatige wijze in een andere taal wordt gedoceerd en geëxamineerd. Art. 6§4 geeft overigens meteen aan: “*Met inachtneming van het voorgaande.*”

Eerst en vooral komt het de hogeschool toe om het reglement te respecteren en wanneer de studenten dan toch een andere taal zouden vragen in deze rechtmatige hypotheses dat een andere taal gebruikt wordt, hebben ze daar het recht op (wat uiteraard meteen het argument dat men best alles in het Engels kent, ontkracht, want men mag het Nederlands vragen).

Art. 6§4 komt er niet op neer dat de hogeschool het eigen OER zou mogen schenden en dat een student dan maar een inspanning zou moeten doen om die schending ongedaan te maken. De hogeschool mag zich niet het recht toe-eigenen het eigen examenreglement te overtreden met de verplichting van de studenten om dan gebruik te maken van een uitzondering die bedoeld is, met inachtneming van, voor de hypotheses waar op een rechtmatige wijze, overeenkomstig het examenreglement, door de hogeschool in het Engels wordt gedoceerd en gequoteerd.

Gezien de onvoldoende berust op een examenresultaat dat rechtens volstrekt nietig is, kan er geen onvoldoende voor “Ship’s construction” worden toebedeeld. Er is enkel rechtmatig een 7 op 10 behaald voor dit vak, zodat de quitering moet worden aangepast en zodat verzoeker geslaagd moet worden verklaard.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoeker in het tweede middel aanvoert dat het opleidingselement “Ship’s Construction (deel II)” krachtens het OER niet in het Engels mag worden gedoceerd, noch geëxamineerd. Verzoeker vergist zich evenwel, zoals volgens verwerende partij blijkt uit de formeler motivering van de bestreden beslissing.

In weerwil van wat verzoeker aanvoert, bepalen zowel art. II.261 §2, 4° van de Codex Hoger Onderwijs als artikel 6 §3, al. 2 van het OER dat een andere taal dan het Nederlands kan worden gebruikt wanneer de meerwaarde voor de studenten en de functionaliteit voor de opleiding blijkt. In de bestreden beslissing wordt omstandig gemotiveerd waarin die meerwaarde bestaat. Er werd overigens formeel beslist om vanaf het academiejaar 2012-2013 het opleidingselement “Ship’s Construction (deel II)” in het Engels te doceren. De stelling van verzoeker dat dit opleidingsonderdeel “nu plots omdat het de verwerende partij goed uitkomt” in het Engels wordt gedoceerd, slaat nergens op; dit gebeurt reeds vele jaren zo.

Verzoeker meent verder dat er van de mogelijkheid om voor maximaal 18,33% van de omvang van het opleidingsprogramma het Engels te gebruiken als onderwijsstaal nuttiger gebruik kan worden gemaakt door hiervoor andere vakken te kiezen. Deze kritiek is volgens verwerende partij echter volstrekt irrelevant. Hiermee oefent verzoeker kritiek uit op het onderwijsbeleid en opleidingsprogramma van verwerende partij, doch de Raad is niet bevoegd zich over deze keuzes van de Hogere Zeevaartschool uit te spreken, daar dit geen studievoortgangsbeslissingen zijn. De Hogere Zeevaartschool wenst te benadrukken dat de

opleidingsonderdelen die binnen de decretale grenzen in het Engels worden gedoceerd, tot doel hebben de student voor te bereiden op het professionele leven als zeevarende.

Daar zowel het eigen OER als de Codex Hoger Onderwijs geëerbiedigd werden, is er volgens verwerende partij niets onwettigs aan het betrokken opleidingselement. A fortiori is het door verzoeker afgelegde examen niet onwettig, te meer hij geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid geboden door artikel 6, §4 om het examen in het Nederlands af te leggen. Het middel is, aldus verwerende partij, ongegrond.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat hij volkomen volhardt in het tweede middel. Verzoeker stelt vast dat in de antwoordnota niet meer wordt geargumenteerd dat het gebruik van het Engels dialoog tussen een Vlaming en een Franstalige Belg mogelijk zou maken. Indien daaruit moet worden afgeleid dat verwerende partij in dit argument niet volhardt, valt volgens verzoeker een klaarblijkelijk schragend motief uit het betwiste besluit weg, wat inhoudt dat dit moet worden vernietigd.

Er kan dus geargumenteerd worden hoe de 18,33% van het opleidingsprogramma in het Engels zou kunnen worden gegeven. Dat heeft verwerende partij echter net niet gedaan, ze heeft een duidelijk OER waarin onder art. 6 wordt bepaald dat slechts in de drie gevallen die zijn opgesomd in art. 6§2 een andere taal dan het Nederlands (of soms het Frans) kan worden gebruikt. Volgens verwerende partij kan “Ship’s construction” hier volgens het OER niet in ondergebracht worden.

Verzoeker herhaalt ook dat art. 6§4 OER alleen maar van toepassing is nadat eerst op wettige wijze in een andere taal dan het Nederlands wordt gedoceerd en dus geëxamineerd. Verzoeker stelt ook dat de beperkte afwijkingsmogelijkheid van art. 6§3, alinea 2 niet relevant is. De beperkte mate impliceert niet dat er in een andere taal kan worden geëxamineerd en er bestaat in elk geval geen beslissing waarvan sprake in die bepaling, er wordt er ook geen voorgelegd.

Als verwerende partij werkelijk meer vakken in het Engels wil doceren, dan moet de discussie gevoerd worden en komt het de verwerende partij toe het OER te wijzigen. Het komt de verwerende partij echter niet toe haar eigen OER te schenden.

C. Derde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoeker zich in een derde middel – dat volgens verzoeker moet worden samengelezen met het eerste middel - beroept op een schending van het redelijkheidsbeginsel, het beginsel van materiële motivering en het rechtszekerheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat hij verwezen heeft naar de competenties die getoetst worden in “Ship’s construction” en hij heeft aangegeven dat enkel het deel van prof. [H.] van belang is inzake propulsie, waardoor hij daar eigenlijk ook geen strobreed in de volgtijdelijkheidsweg zou mogen worden gelegd.

Er is ook aangegeven dat de nodige competenties zijn verworven in andere vakken die zijn gevuld. Daarop wordt dan gerepliceerd dat het niet mogelijk is om telkens per fiche alle competenties aan te geven die zouden moeten verworven worden.

Hier wordt volgens verzoeker de essentie van onderwijskundige inzichten geschonden. Uiteraard dient eerst en vooral te worden bepaald wat de leerdoelen zijn, wat men moet bereiken en dan kan aan de doelen worden getoetst en geëvalueerd worden. Als verwerende partij in het betwiste besluit bekent dat het niet mogelijk is om de competenties in elke fiche te vermelden, dan valt eigenlijk niet goed in te zien waaraan er getoetst wordt en valt ook niet in te zien hoe verwerende partij problemen inzake volgtijdelijkheid kan maken. Door zelf te bekennen dat de competenties niet kunnen worden opgegeven, wordt volgens verzoeker het redelijkheidsbeginsel geschonden: hoe kan er dan op een redelijke, laat staan zorgvuldige wijze geëvalueerd en besloten worden inzake volgtijdelijkheid? Hoe kan er daaromtrent dan een minimum aan rechtszekerheid bestaan voor de studenten als men zelf aangeeft dat men eigenlijk niet goed weet wat getoetst moet worden? Verzoeker weet niet of men het te moeilijk, dan wel te veel schrijfwerk of te veel inzicht vindt. Elke rechtszekerheid ontbreekt en aldus kan het betwiste besluit ook niet materieel gemotiveerd zijn.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoeker in het derde middel in essentie aanvoert dat hij via andere opleidingsonderdelen voldoende competenties heeft verworven opdat de regels inzake volgtijdelijkheid terzijde zouden kunnen worden geschoven. Verwerende partij verwijst naar hetgeen hierover in de bestreden beslissing is overwogen.

Volgens verwerende partij maakt verzoeker hiervan in zijn beroep een karikatuur door de zaken voor te stellen alsof er geen vereiste competenties, noch leerdoelen zijn bepaald. Niets is echter minder waar. De ECTS-fiche omschrijft duidelijk de leerresultaten en competenties. Wat verwerende partij wenst te benadrukken, is dat *de competenties moeten worden aangetoond in de specifieke context van het opleidingsonderdeel “Ship’s Construction (deel II)”*.

Verder werd er in de bestreden beslissing op gewezen dat de STCW-code en -conventie alle competenties oplijst voor het behalen van specifieke certificaten, maar dat het onmogelijk is al deze competenties individueel te vermelden bij elke ECTS-fiche omdat het over meerdere honderden competenties gaat. Door de verwijzing naar de STCW-code en -conventie is dit voor de student echter duidelijk. Het spreekt voor zich dat elke student moet slagen voor alle opleidingselementen en alle opleidingsonderdelen. Dat bepaalde leerinhouden en leerresultaten in meer dan één opleidingsonderdeel aan bod komen, is niet uitzonderlijk. De leerresultaten moeten evenwel worden bereikt binnen de specifieke context van elk opleidingsonderdeel. Met zijn schriftelijk examen heeft verzoeker niet aangetoond de vereiste leerresultaten voor het opleidingselement “Ship’s Construction (deel II)” te hebben bereikt. Dit valt niet te betwisten, nu de resultaten voor het schriftelijk examen op zich niet worden betwist. Het weze overigens opgemerkt dat de volgtijdelijkheid wordt gebaseerd op het al dan niet geslaagd zijn voor de opleidingsonderdelen en -elementen, niet op het al dan niet bezitten van competentie X of Y in een bepaald opleidingsonderdeel en -element.

Bij wijze van conclusie herhaalt verwerende partij dat verzoeker geen wettige redenen aanvoert om af te wijken van de regels inzake volgtijdelijkheid die door hem goed gekend waren, minstens moesten zijn, en correct werden toegepast. Het middel is, aldus verwerende partij, ongegrond.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat hij in het derde middel volhardt. In het onderwijslandschap na Bologna kan men volgens verzoeker niet zomaar voorhouden als zou het behalen van één onvoldoende op één studiepunt per definitie moeten leiden tot het verlies van een jaar. De principes van volgtijdelijkheid kunnen dus niet lukraak en absoluut worden geformuleerd door verwerende partij. Volgens verzoeker erkent verwerende partij zelf dat elk aanvaardbaar materieel motief hiervoor ontbreekt en dat het weigeren van een uitzondering op de volgtijdelijkheid elke materiële grondslag mist.

D. Vierde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoeker in een vierde middel subsidiair aanhaalt dat, zelfs al zou geoordeeld worden dat hier op rechtmatige wijze beslist werd dat verzoeker niet geslaagd was, er dan nog niet kan worden geoordeeld over de volgtijdelijkheid zoals verwerende partij doet. Volgens verzoeker schendt het betwiste besluit het redelijkheidsbeginsel en het beginsel van materiële motivering.

Standpunt van partijen

De stelling dat de student op voorhand in kennis is van regels inzake volgtijdelijkheid sluit volgens verzoeker niet uit dat de student ook in kennis is van het voorschrift dat art. 23, laatste zin van het OER dat het hogeschoolbestuur er anders kan over beslissen. Verwerende partij verstopt zich dus ten onrechte achter het eigen OER, zonder dat zij aangeeft waarom zij geen gebruik maakt van het recht af te wijken van de volgtijdelijkheidsprincipes, waarin ook voorzien is in het OER.

Overigens, hoe dan ook kan er volgens verzoeker na de hervormingen van Bologna helemaal niet op absolute, onredelijke, onzorgvuldige en onverantwoorde wijze besloten worden tot allerlei redenen van volgtijdelijkheid. Er bestaat geen enkel rationeel verband tussen een onvoldoende en de vakken waarvan verzoeker uitgesloten is gedurende zijn derde bachelor, omwille van volgtijdelijkheid met betrekking tot:

1. Propulsie (reeds uitgelegd waarom die hier afwezig is);
2. De volledige navigatiecluser;
3. Advanced firefighting;
4. Tanker firefighting;
5. Reglementering van het maritiem verkeer.

De ratio bestaat hier volgens verzoeker niet, zodat er geen enkele reden bestaat om hem – zelfs als hij dat ene vak moet meenemen naar zijn derde bachelor – de toegang tot het volgen van deze vakken en het afleggen van het examen van deze vakken, te ontzeggen. Dit schendt volgens verzoeker elke redelijkheid en dit mist elk motief en elke proportionaliteit.

Verzoeker stelt dat de verwijzing naar het onderscheid tussen operational en management level hier waardeloos is. Het gaat er om dat verzoeker effectief zo snel mogelijk de operational level wil behalen en dat hij meent dat het volstrekt onredelijk is dat het hem een jaar meer zal kosten omwille van een 8, deeltekort bij een onrechtmatig afgenumen examen. Er valt ook niet in te zien hoe dit te maken zou kunnen hebben met de veelvuldig ingeroepen STCW-competenties.

Het is mogelijk dat de opleiding bij een aantal studenten versnipperd zou zijn, maar het betwiste besluit impliceert net dat de opleiding bij verzoek versnipperd zou worden, versnippering die net voorkomen zou worden als niet in de volstrekt onredelijke volgtijdelijkheid zonder materiële grondslag zou worden voorzien.

Er wordt aangegeven dat verschillende studenten meer dan drie jaar nodig hebben – dit is net wat verzoeker wil vermijden, waar hij verder een behoorlijk goede student is. Verzoeker wil uiteraard geen volledig jaar spenderen puur aan navigatieproblematiek deel 3 en reglementering van het maritiem verkeer. Het is misschien denkbaar dat wanneer een student een heel gamma aan onvoldoendes heeft, men zich de vraag stelt of het nog verantwoord is om die vakken te laten volgen, waar het voor de hand ligt dat er vier jaar zou moeten gepresteerd worden, wat *in casu* net niet zo is. De stelling dat dit en dat vak best in het laatste jaar zou moeten worden gevuld, is bovendien vreemd gezien men dit wellicht van elk vak kan aangeven. Dan moet de opleiding uit één jaar bestaan of moeten alle vakken over drie jaar gevuld worden en moet het examen samen in het laatste jaar worden afgelegd. Dat is uiteraard niet het geval, zodat de overweging dat bepaalde vakken toch best in het laatste jaar gevuld worden, op zich niet draagkrachtig is.

Volgens verzoeker is de verwerende partij, die zich klaarblijkelijk in de loopgraven terugtrekt en niet rationeel meer wil oordelen, onbegrijpelijk. Het gaat om één vak dat verzoeker moet meenemen, zodat de kans dat zijn derde bachelor niet tot slagen leidt omwille van dat ene vakje niet groter is dan bij de modale student, zeker rekening houdend met de hoge punten die verzoeker heeft behaald tijdens de examenzittiden. Het is dan ook onredelijk dat verwerende partij meent een in se irrationeel volgtijdelijkheidssysteem aan te houden, zonder maar gebruik te willen maken van de bevoegdheid die ze nog net hebben krachtens art. 23 OER. Dan valt het toch op dat alle argumenten die men geeft (geen versnippering, geen vier jaar...) *in casu* en individualiter voor verzoeker nopen tot het niet opleggen van een *in se*

onverantwoorde volgtijdelijkheidsclausule. Elk argument dat wordt aangehaald, pleit net tegen het besluit van verwerende partij zelve. Dat moet verwerende partij toch ook inzien. Bij gemis aan inzicht bij verwerende partij wordt de casus uiteraard voorgelegd aan de Raad, weze het subsidiair omdat, wanneer de vorige middelen gegrond worden verklaard, de vraag naar volgtijdelijkheid zich eigenlijk niet stelt.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoeker in het vierde middel de regels inzake de volgtijdelijkheid bekritiseert. Verwerende partij verwijst naar hetgeen in de bestreden beslissing hierover wordt overwogen.

Allereerst merkt verwerende partij op dat het beroep *onontvankelijk* is in zoverre het beoogt een afwijking te bekomen van de regels inzake de volgtijdelijkheid. De bestreden beslissing is immers geen beslissing over de volgtijdelijkheid. De volgtijdelijkheid ligt vast in bijlage 3 van het OER en is ook duidelijk weergegeven in de ECTS-fiches. De interne beroepsinstantie heeft in het licht van het intern beroep van verzoeker en gelet op de formelemotiveringsplicht de regels inzake volgtijdelijkheid verduidelijkt en verdedigd, doch heeft geen beslissing genomen over de volgtijdelijkheid. Enerzijds is dergelijke beslissing overbodig, daar de regels inzake volgtijdelijkheid verankerd zijn in het OER; anderzijds is de interne beroepsinstantie – d.i. de examencommissie in bijzondere zitting bijeengeroepen – niet bevoegd om af te wijken van de regels inzake volgtijdelijkheid krachtens het OER. Er is – aldus verwerende partij – met andere woorden geen beslissing over de volgtijdelijkheid waartegen beroep bij de Raad mogelijk zou zijn. Om deze reden is verzoekers kritiek op de regels inzake volgtijdelijkheid volstrekt irrelevant. Het voorwerp van dit beroep is de beslissing waarbij verzoeker niet geslaagd wordt bevonden voor het opleidingselement “Ship’s Construction (deel II)”. Dit beroep kan niet worden afgewend van zijn doel om de regels inzake volgtijdelijkheid, vastgelegd in het OER, buiten toepassing te laten verklaren. Dit behoort niet tot de bevoegdheid van de Raad.

Verzoeker verwijst nog naar artikel 23 van het OER. Deze bepaling bevestigt de volgtijdelijkheid en bepaalt *in fine*: “*Van de vigerende regels inzake de volgtijdelijkheid kan in principe niet worden afgewezen tenzij het hogeschoolbestuur hierover anders beslist.*” Deze bepaling geeft de interne beroepsinstantie niet de bevoegdheid om van de volgtijdelijkheid af te wijken; alleen het hogeschoolbestuur kan dit. Daarenboven is deze bepaling, die als principe bevestigt dat van de volgtijdelijkheid niet kan worden afgewezen,

kennelijk niet bedoeld om telkens een student niet geslaagd is voor een opleidingsonderdeel, de regels inzake volgtijdelijkheid maar opzij te schuiven. Dit zou er immers *de facto* toe leiden dat de volgtijdelijkheid quasi niet meer wordt toegepast. Volgtijdelijkheid vereist juist het slagen in bepaalde eerder te volgen opleidingsonderdelen. Indien men van de volgtijdelijkheid zou kunnen afwijken louter bij het niet slagen voor een opleidingsonderdeel, dan wordt net een afbreuk gedaan aan de essentie van de volgtijdelijkheid, die haar redenen heeft. Artikel 23 *in fine* van het OER is enkel bedoeld voor uitzonderlijke en bijzondere gevallen en niet voor elke student met een onvoldoende. Er zijn immers wel meer studenten met één onvoldoende; verzoekers casus is zeker niet uniek.

Verzoeker was niet geslaagd voor het opleidingselement “Ship’s Construction (deel II)” in 2018-2019 en dit heeft als gevolg dat hij de volgende opleidingsonderdelen niet mag opnemen in zijn traject voor 2019-2020: “Propulsion (part 1)”, “Reglementering van het Maritiem verkeer (deel 3) & Manoeuvres (deel 2)” en “Navigatieproblematiek (deel 3)”. Verzoeker mag daarnaast de opleidingsonderdelen “Advanced Fire Fighting” en “Tanker Fire Fighting” niet opnemen. Deze laatste twee vakken zijn echter facultatief. Het nu niet kunnen opnemen van deze opleidingsonderdelen heeft geen impact op het verdere traject van verzoeker. De Hogere Zeevaartschool verleent de studenten de *gunst* om deze vakken te mogen opnemen om het bijhorende STCW-certificaat te behalen. Daar er aan deze cursussen een behoorlijk prijskaartje hangt en de studenten deze zonder meerkost mogen volgen, stelt de Hogere Zeevaartschool de inschrijvingsvoorwaarde voorop dat men hiervoor ver gevorderd in het opleidingstraject moet zitten (nl. in de categorie “diploma Bachelor kunnen behalen”).

Het middel is – aldus verwerende partij – onontvankelijk, minstens ongegrond.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat hij volkomen volhardt in het vierde middel. De Raad heeft in zijn arrest van 5 december 2019 uitdrukkelijk aangegeven dat het intern verzoekschrift zich ondergeschikt ook uitstrekt tot de volgtijdelijkheidsregeling. De stelling dat verwerende partij zich daarover niet zou willen of kunnen uitspreken, schendt het gezag van gewijsde van dit arrest. Verzoeker constateert dat art. 23 OER de mogelijkheid geeft om daarvan af te wijken, maar verwerende partij heeft verzuimd daaromtrent een specifieke procedure uit te werken. Verzoeker vraagt naar de ratio om een aantal vakken uit te sluiten omwille van een onvoldoende op één klein deeltje (één studiepunt “Ship’s construction”).

Verwerende partij verliest ook uit het oog dat zij de algemene beginselen van behoorlijk bestuur dient te respecteren.

Er moet ook worden vastgesteld dat verwerende partij helemaal niet zo consistent is als zij steeds meent te mogen voorhouden, terwijl dit in de praktijk bij verwerende partij helemaal niet zo is. Er zijn studenten met individuele leertrajecten die “Ship’s construction” niet gevolgd hebben en die dan bijvoorbeeld wel basic tanker training volgen. Volkomen ten onrechte meent verwerende partij zich te moeten vastgraven in loopgrachten, terwijl een arrest uiteraard altijd een duidelijke uitnodiging tot heroverweging inhoudt.

De Raad kan volgens verzoeker enkel vaststellen dat er geen enkel materieel motief bestaat om de volgtijdelijkheid te laten werken in die zin dat verzoeker niet kan deelnemen aan propulsie, reglementering maritiem verkeer, manoeuvres, navigatieproblematiek. Dat verwerende partij zelf niet in een fatsoenlijk systeem heeft voorzien om daarvan af te wijken, kan volgens verzoeker geen beletsel vormen voor de Raad om de onrechtmatigheid van het vasthouden aan een blinde volgtijdelijkheid vast te stellen.

Beoordeling van de middelen samen

Verzoeker is van oordeel dat de taal waarin het opleidingselement “Ship’s construction (part 2)” werd gedoceerd en geëxamineerd, in strijd is met onder meer de interne regelgeving van de verwerende partij.

In artikel II.261 van de Codex Hoger Onderwijs leest de Raad omtrent de onderwijsstaal in initiële bachelor- en masteropleidingen het volgende:

“Art. II.261.

§ 1. De onderwijsstaal in de hogescholen en universiteiten is het Nederlands.

In de initiële bachelor- en masteropleidingen kan evenwel een andere onderwijsstaal dan het Nederlands worden gebruikt, conform de bepalingen in deze afdeling. Als een instelling gebruik wil maken van die mogelijkheid, moeten de waarborgen inzake kwaliteit en democratisering, vermeld in artikel II.270 en II.271 vervuld zijn voorafgaand aan de start van de opleiding.

§ 2. Een instelling kan in de volgende gevallen beslissen dat in initiële bachelor- en masteropleidingen voor opleidingsonderdelen een andere onderwijsstaal dan het Nederlands wordt gebruikt:

- 1° de opleidingsonderdelen die een vreemde taal tot onderwerp hebben en die in die taal worden gedoceerd;
- 2° de opleidingsonderdelen die gedoceerd worden door anderstalige gastprofessoren;
- 3° de anderstalige opleidingsonderdelen die, op initiatief van de student en met instemming van de instelling, worden gevolgd aan een andere instelling voor hoger onderwijs;
- 4° de opleidingsonderdelen waar uit de expliciet gemotiveerde beslissing de meerwaarde voor de studenten en het afnemende veld en de functionaliteit voor de opleiding blijkt.

§ 3. Een anderstalige initiële bacheloropleiding is een initiële bacheloropleiding waarvan de omvang van de opleidingsonderdelen, uitgedrukt in studiepunten, aangeboden in een andere onderwijsstaal dan het Nederlands in het modeltraject van die opleiding hoger is dan 18,33% van de totale omvang van de in die opleiding aangeboden opleidingsonderdelen, uitgedrukt in studiepunten, in het modeltraject.

(...)

§ 4. Voor de berekening van de grenzen, vermeld in paragraaf 3, worden de opleidingsonderdelen, vermeld in paragraaf 2, 1° en 3°, niet meegeteld.

§ 5. In afwijking van paragraaf 1, eerste lid, wordt het onderwijs in de professioneel gerichte bacheloropleiding in de scheepswerktuigkunde en de academisch gerichte bachelor- en masteropleiding in de nautische wetenschappen in het Nederlands en het Frans gegeven.”

Verwerende partij heeft deze bepaling geconcretiseerd in artikel 6 van haar Onderwijs- en Examenreglement (hierna ‘OER’):

“Artikel 6

§1 De bestuurstaal in de Hogere Zeevaartschool is het Nederlands. Bij eventuele inconsequenties tussen de Nederlandstalige versie en de Franstalige versie van het onderwijs- en examenreglement, wordt er altijd teruggegrepen naar de Nederlandstalige tekst.

Met toepassing van het artikel II. 261, §5 CHO wordt het onderwijs in de professioneel gerichte bacheloropleiding in de scheepswerktuigkunde en de academisch gerichte bachelor- en masteropleiding in de nautische wetenschappen in het Nederlands en het Frans gegeven.

§2 In de bachelors- en de masteropleidingen kan evenwel een andere taal worden gebruikt voor de volgende opleidingsonderdelen:

1e de opleidingsonderdelen die een vreemde taal tot onderwerp hebben en die in die taal worden gedoceerd;

2e de opleidingsonderdelen die worden gedoceerd door anderstalige gasthoogleraren of gastprofessoren;

3e de anderstalige opleidingsonderdelen die, met instemming van het instellingsbestuur, worden gevuld aan een andere instelling voor hoger onderwijs.

(...)

§3 Een opleidingsonderdeel kan, behalve in de gevallen vermeld in §2, niet volledig in een andere taal worden aangeboden.

Er kan in beperkte mate een andere taal dan het Nederlands worden gebruikt voor opleidingsonderdelen wanneer de meerwaarde voor de studenten en de functionaliteit voor de opleiding blijkt uit de expliciet gemotiveerde beslissing daartoe en op voorwaarde dat de hiervoor aangewezen docent de andere taal op adequate wijze beheert.

Voor de bacheloropleidingen is het gebruik van een andere taal dan het Nederlands beperkt tot ten hoogste 18,33 % van de omvang van het opleidingsprogramma; voor het bepalen van deze grens worden de opleidingsonderdelen bedoeld in §2, 1e en 3e niet meegerekend.

Voor het masterjaar is het gebruik van een andere taal dan Nederlands beperkt tot 50 %.

(...)

§4 Met inachtneming van het voorgaande hebben de studenten het recht over een opleidingsonderdeel waarin een andere onderwijsstaal dan het Nederlands wordt gebruikt, examen in het Nederlands af te leggen, met uitzondering van de opleidingsonderdelen bedoeld in §2, 1e en 3e. Een student die van dit recht gebruik wil maken, richt zich vooraf schriftelijk tot de coördinator onderwijs.”

De Raad stelt aldus vast dat in artikel 6, §2 OER drie gevallen zijn opgenomen waarin een opleidingsonderdeel in een andere taal kan worden aangeboden. Deze stemmen overeen met artikel II.261, §2, 1°-3° Codex Hoger Onderwijs. De Raad dient evenwel vast te stellen dat het voorliggende geval niet gekwalificeerd kan worden als één van de in artikel 6, §2 OER bedoelde gevallen die toelaten een opleidingsonderdeel in een andere taal aan te bieden.

Daarnaast stelt de Raad vast dat artikel 6, §3 OER de mogelijkheid biedt “in beperkte mate” een andere taal dan het Nederlands te gebruiken voor opleidingsonderdelen. Dit kan wanneer de meerwaarde voor de studenten en de functionaliteit voor de opleiding blijkt uit de expliciet gemotiveerde beslissing daartoe. Verwerende partij verwijst hiermee naar het vierde geval dat wordt vermeld in artikel II.261, §2 Codex Hoger Onderwijs, dat als volgt luidt:

“4° de opleidingsonderdelen waar uit de expliciet gemotiveerde beslissing de meerwaarde voor de studenten en het afnemende veld en de functionaliteit voor de opleiding blijkt.”

Naar het oordeel van de Raad moet artikel 6, §3, eerste en tweede lid OER worden gelezen in functie van artikel II.261, §2, 4° Codex Hoger Onderwijs. Dit betekent dat, naast de gevallen bedoeld in artikel 6, §2 OER – die overeenstemmen met de gevallen opgenomen in artikel II.261, §2, 1°-3° Codex Hoger Onderwijs – een opleidingsonderdeel ook nog in een andere taal dan het Nederlands kan worden aangeboden, wanneer de meerwaarde voor de studenten en de functionaliteit voor de opleiding blijkt uit de expliciet gemotiveerde beslissing daartoe. Dit kan slechts ‘in beperkte mate’, aangezien voor de bacheloropleidingen het gebruik van een andere taal dan het Nederlands beperkt is tot ten hoogste 18,33% van de omvang van het opleidingsprogramma (zie artikel 6, §3, derde lid OER). De Raad leest in artikel II.261, §3 Codex Hoger Onderwijs immers als volgt:

“§ 3. Een anderstalige initiële bacheloropleiding is een initiële bacheloropleiding waarvan de omvang van de opleidingsonderdelen, uitgedrukt in studiepunten, aangeboden in een andere onderwijsstaal dan het Nederlands in het modeltraject van die opleiding hoger is dan 18,33% van de totale omvang van de in die opleiding aangeboden opleidingsonderdelen, uitgedrukt in studiepunten, in het modeltraject.”

De Raad stelt aldus vast dat het opleidingselement “Ship’s construction (part 2)”, deel van het opleidingsonderdeel “Thermodynamica & ship’s construction (part 2)”, *prima facie* in een andere onderwijsstaal dan het Nederlands (*in casu* het Engels) kan worden georganiseerd, voor zover dit binnen de grenzen bepaald in artikel II.261, §3 Codex Hoger Onderwijs en artikel 6, §3, derde lid OER valt. De Raad wenst hieromtrent op te merken dat de berekening van het aandeel van de volledige bacheloropleiding (*in casu* ‘Bachelor in de Nautische Wetenschappen’) dat in een andere taal dan het Nederlands wordt aangeboden, buiten de scope van huidig beroep valt. Dit beroep omvat immers louter het betrokken opleidingsonderdeel “Thermodynamica & ship’s construction (part 2)”, waarvan het

opleidingselement “Ship’s construction (part 2)” deel uitmaakt. Ten overvloede merkt de Raad op dat hiertoe ook geen voldoende concrete argumenten worden aangevoerd door verzoeker.

Aldus beschouwd acht de Raad het aanbieden van het opleidingselement “Ship’s construction (part 2)” en de bijhorende evaluatie in het Engels in overeenstemming met het Onderwijs- en Examenreglement van de verwerende partij, tegen de achtergrond van de taalregeling uit artikel II.261 Codex Hoger Onderwijs.

Ten overvloede wil de Raad hieromtrent nog opmerken dat verzoeker overeenkomstig artikel 6, §4 OER mocht vragen het examen voor het opleidingselement “Ship’s construction (part 2)” in het Nederlands af te leggen, indien hij dit wenste.

De Raad stelt tevens vast dat verzoeker van oordeel is dat het volstrekt onredelijk is dat hij voor een onvoldoende op een deel van een opleidingsonderdeel – met name het opleidingselement “Ship’s construction (part 2)” (1 studiepunt) - een volledig jaar zou verliezen.

De Raad stelt hierbij vast dat verzoeker de evaluatie als dusdanig niet betwist en herinnert er tevens aan dat het de Raad niet toekomt zich in de plaats te stellen van de beoordelaars, aangewezen in de schoot van de verwerende partij, en de evaluatie over te doen. De Raad kan slechts oordelen of bij de evaluatie het regelgevend kader is geschonden, dan wel of de evaluatie kennelijk onredelijk is. De Raad treft in voorliggend dossier geen elementen aan die tot dit besluit dwingen. Ook de nadelige gevolgen die de evaluatie kan hebben door de volgtijdelijksregels, maken de evaluatie zelf niet *ipso facto* onredelijk.

Dat verzoeker geen ‘deliberatie’ heeft genoten voor het tekort acht de Raad *in casu* niet onregelmatig. Evenmin voert dit, rekening houdend met de motivering die de verwerende partij heeft gegeven in de aangevochten beslissing, tot een kennelijk onredelijk besluit van de interne beroepsinstantie. De Raad acht de aangevochten beslissing niet onregelmatig of kennelijk onredelijk, ook indien men het door verzoeker met de Grondwet strijdig geachte argument van de auditering door de FOD Mobiliteit buiten beschouwing laat, maar rekening houdt met de keuze van de onderwijsinstelling om ervoor te zorgen dat het succesvol

doorlopen van de opleiding voor de student het verwerven van alle vereiste competenties en aldus het verkrijgen van het STCW-certificaat waarborgt.

De Raad stipt hierbij ook aan dat de deliberatie van het tekort voor het opleidingsonderdeel waarvan verzoeker gewag maakt in het voorliggende geschil geen deliberatie betreft aan het eind van de opleiding over het al dan niet globaal geslaagd worden verklaard voor het geheel van de opleiding.

De Raad stelt vast dat de evaluatie als dusdanig niet betwist wordt. In het licht van de voorgaande overwegingen ziet de Raad evenmin een reden om de beslissing van verwerende partij om verzoeker niet toe te laten het examen vervroegd (in januari 2020) af te leggen, als kennelijk onredelijk te vernietigen.

De Raad merkt op dat de beslissing van verwerende partij om niet in te gaan op de vraag van verzoeker terzake niet kennelijk onredelijk is en zulks ook niet is geworden omdat van het tijdsverloop, nu de initiële beslissing van de interne beroepsinstantie van verwerende partij door de Raad werd vernietigd en verwerende partij daarop een nieuwe beslissing heeft genomen waarin het gevraagde ‘rechtsherstel’ niet aan verzoeker is geboden. De Raad betreurt weliswaar het tijdsverloop en herinnert hierbij ook aan de grond op basis waarvan de initiële beslissing van de interne beroepsinstantie werd vernietigd, maar kan desondanks niet tot het oordeel komen dat het tijdsverloop *in casu* de kennelijke onredelijkheid van de middels huidige procedure aangevochten beslissing tot gevolg heeft.

Inzake ‘volgtijdelijkheid’ verwijst de Raad tevens naar de definiëring van het begrip in de Codex Hoger Onderwijs (artikel I.3, 74°). Het betreft “*de door het instellingsbestuur bepaalde regels inzake het gevolgd hebben van of het geslaagd zijn voor een opleidingsonderdeel vooraleer een student een examen kan doen over een ander opleidingsonderdeel of een andere opleiding*”.

Tevens slaat de Raad acht op de overwegingen in de aangevochten beslissing met betrekking tot de competentieverwerving die verwerende partij via de volgtijdelijkheidsregels wil waarborgen.

Rekening houdend met de door de decreetgever aan het begrip ‘volgtijdelijkheid’ gegeven inhoud en de in de motivering van de aangevochten beslissing gemaakte link tussen de competenties en de specifieke context van het opleidingsonderdeel, c.q. vakgebied, waarbinnen deze worden nagestreefd en moeten worden aangetoond, kan de Raad niet tot het besluit komen dat de beslissing om de volgtijdelijkheidsregels toe te passen die voortvloeien uit het niet-behaald hebben van een credit voor het opleidingsonderdeel “Thermodynamica & ship’s construction (part 2)” – omwille van een tekort voor de evaluatie in het kader van het opleidingselement “Ship’s construction (part 2)”, ondanks de vertraging die dit tot gevolg kan hebben in het studieparcours van verzoeker, kennelijk onredelijk is. Daarenboven merkt de Raad op dat verwerende partij in de aangevochten beslissing onder meer ook de chronologische rol aanhaalt die de onderwijsinstelling aan de volgtijdelijkheidsregels heeft willen geven. Dit moet er volgens verwerende partij voor zorgen dat bepaalde opleidingsonderdelen, onder meer vanuit het oogpunt van de veiligheid, op het einde van het opleidingstraject worden opgenomen, om in de betrokken domeinen voldoende recent behaalde kennis en vaardigheden te hebben bij de intrede in het werkveld.

De Raad herinnert er hierbij ook aan dat deze volgtijdelijkheidsregels verzoeker niet kunnen hebben verrast, daar hij er voorafgaand aan de evaluatie van voornoemd opleidingsonderdeel/opleidingselement kennis van kon nemen.

Bij het bovenstaande komt nog dat de beslissing die verzoeker aanvecht *prima facie* geen beslissing is die de volgtijdelijkheid betreft. Zo leest de Raad ook onder de hoofding “Conclusie” in de aangevochten beslissing dat de draagwijdte ervan is dat verzoeker niet geslaagd is voor het opleidingselement Ship’s Construction. De aangevochten beslissing is geen beslissing die de volgtijdelijkheid betreft, maar wel een beslissing betreffende de evaluatie van een opleidingsonderdeel/opleidingselement. Indien verzoeker de volgtijdelijkheidsgevolgen van zijn onvoldoende score voor het opleidingsonderdeel “Thermodynamica & ship’s construction (part 2)” - met name het niet kunnen opnemen van bepaalde opleidingsonderdelen - wenste aan te vechten, diende hij dit te doen in het kader van een beroep tegen de samenstelling van zijn studieprogramma voor het academiejaar 2019-2020. Het is niet mogelijk om dergelijke overwegingen op ontvankelijke wijze in te brengen tegen de middels huidig beroep aangevochten examenbeslissing omtrent het opleidingsonderdeel “Thermodynamica & ship’s construction (part 2)”.

Omwille van de voorgaande overwegingen dient de Raad te besluiten geen grond te zien om de aangevochten beslissing te vernietigen.

Het beroep is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 2 maart 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.711 van 19 februari 2020 in de zaak 2020/009

In zake: Charlotte TAEYMANS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: KAREL DE GROTE-HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Tom Peeters en Sophie Groetaers
kantoor houdend te 2600 Antwerpen-Berchem
Borsbeeksebrug 36
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 9 januari 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 16 december 2019 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 3 februari 2020.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Christophe Vangeel, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Sophie Groetaers, die *loco* advocaat Tom Peeters verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de orthopedagogie’.

Voor het opleidingsonderdeel “Criminologie” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 7/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 13 december 2019 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 16 december 2019 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie merkt vooreerst op dat de studente voorafgaand aan haar intern beroep een aantal bevindingen heeft voorgelegd aan de ombuds, maar dat er geen bevredigende oplossing tot stand is gekomen. De studente baseert zich op drie elementen om te staven dat een heroverweging van het resultaat zich opdringt:

- Vraag 1: onvoldoende witruimte om het antwoord te formuleren
- Vraag 2.1: geen punten voor genoemde assen, aftrek voor het niet vermelden van bronnen terwijl dit niet gevraagd werd, onderscheid met studenten die mondeling examen aflegden;
- Vraag 2.2: onduidelijke vraagstelling.

Wat vraag 1 betreft, stelt de interne beroepsinstantie vast dat de studente van mening is dat er te weinig witruimte werd gelaten om het antwoord te formuleren (3/4 van een pagina) en dat zij de vraag verkeerdelyk interpreerde omwille van de beperkte ruimte die werd gelaten om te antwoorden. Daarnaast stelt zij dat er geen extra papier voorhanden was.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat er inderdaad beperkte witruimte werd gelaten om te antwoorden. Niettemin stelt zij ook vast dat het opleidingshoofd aangeeft dat er in de aula examenpapier ter beschikking was en dat er studenten hebben geantwoord op het door de hogeschool ter beschikking gesteld papier (KdG-logo). Bovendien heeft een uitgebreid antwoord in de verbetersleutel volgens de interne beroepsinstantie niet noodzakelijk tot gevolg dat alle kortere/beperktere/op een andere wijze geformuleerde antwoorden van of door studenten foutief zouden zijn. De elementen die aanwezig moeten zijn om punten op te

leveren worden duidelijk vermeld in de verbetersleutel en de interne beroepsinstantie stelt vast dat een aantal van die elementen door de studente niet worden benoemd. De interne beroepsinstantie is dan ook van oordeel dat de studenten de kans hadden om bijkomend papier te verkrijgen en dat het antwoord van de studente overeenkomstig de verbetersleutel is gecorigeerd. De betrokken docente heeft daarenboven verduidelijkt dat er geen punten werden afgetrokken als de veertien assen niet afzonderlijk werden benoemd.

Waar de studente vervolgens, betreffende vraag 2.1, stelt dat zij geen punten kreeg voor de assen die ze benoemde in haar antwoord op de casus en dat er een aftrek zou hebben plaatsgevonden indien de bronnen niet vermeld werden in het antwoord, merkt de interne beroepsinstantie op dat zij uit de verbetersleutel en het door de docente gecorigeerde exemplaar van het examen afleidt dat slechts één van de drie door de studente vermelde inzichten van toepassing is op de casus. Dit heeft er voornamelijk toe geleid dat de studente 2/8 scoorde voor het eerste onderdeel van vraag 2.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat voor het toepasselijke inzicht de punten werden toegekend overeenkomstig de verbetersleutel. Er werden geen punten afgetrokken als de veertien assen niet werden benoemd en er werden evenmin punten afgetrokken voor het niet vermelden van de bron. De interne beroepsinstantie wijst erop dat – zoals reeds aan de studenten werd gecommuniceerd (e-mail ombuds met betrekking tot examen criminologie) – evenwel slechts alle punten werden toegekend indien het antwoord het inzicht, hoe de student tot inzicht is gekomen en een concrete toepassing van het inzicht bevatte. Volgens de interne beroepsinstantie werd het examen mogelijk streng verbeterd, maar een strenge verbetering leidt niet automatisch tot een incorrecte of onrechtvaardige verbetering. De interne beroepsinstantie is van oordeel dat ook de vraag duidelijk was en correct werd beoordeeld door de docente.

Daarnaast verduidelijkt de interne beroepsinstantie dat enkele studenten met een bijzonder statuut de mogelijkheid hebben gekregen hun schriftelijk examen mondeling toe te lichten of het examen mondeling af te leggen. De studente stelt dat één van deze studenten heeft aangegeven dat er haar een bijvraag zou zijn gesteld. De interne beroepsinstantie is evenwel van oordeel dat deze kwestie voor de heroverweging van het behaalde resultaat niet relevant is, aangezien reeds duidelijk is geworden dat het al dan niet vermelden van bronnen de scores van de studenten niet heeft beïnvloed.

In een derde element, dat vraag 2.2 betreft, stelt verzoekster dat de vraagstelling niet duidelijk was en dat zij de vraag verkeerd heeft geïnterpreteerd. Zo zou zij begrepen hebben dat beide deelvragen over dezelfde Aïcha gingen terwijl dat niet het geval was. De interne beroepsinstantie geeft deze deelvraag weer en merkt op dat in de verbetersleutel wordt vermeld dat er tijdens het examen mondeling is toegelicht dat Aïcha nu +18 is en dat de studenten verschillende vragen moeten stellen: “*Als Aisha ... dan is mijn antwoord ...*”. Daarnaast vermeldt de verbetersleutel explicet: “*Deze vraag is een echte praktijkvraag waarin je moet analyseren, toepassen, synthetiseren en creëren. Je hebt Aisha in begeleiding bij slachtofferhulp en zij stelt plots een vraag over slachtoffer-daderbemiddeling. Je zal in je begeleiding eerst vragen [ter] verduidelijking moeten stellen vooraleer je op Aisha haar vraag kan antwoorden. Je mag niet in de valkuil trappen om ervan uit te gaan dat zij deze vraag stelt in de hoedanigheid [van] het slachtoffer, in de feiten van haar ex-man, ...*”.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat beide deelvragen van vraag 2 wel degelijk over dezelfde Aïcha handelden. De studente had echter niet mogen veronderstellen dat Aïcha de vraag stelde naar aanleiding van intrafamiliaal geweld (= de valkuil) of had minstens in haar antwoord moeten aangeven dat ze de vraag had gesteld aan Aïcha. Zij had daarnaast beide pistes kunnen beschrijven (Aïcha als slachtoffer intrafamiliaal geweld, Aïcha in een andere hoedanigheid). De interne beroepsinstantie is dan ook van oordeel dat de vraag correct werd gesteld en dat het de docente, noch de vraag kan worden verweten dat de studente in de voorziene valkuil is getrapt.

Wat verder de twee punten extra voor iedere student en de communicatie daarrond betreft, betreurt de interne beroepsinstantie het dat er in eerste instantie door de docente werd gecommuniceerd dat iedere student twee basispunten kreeg toegekend voor de laatste vraag omdat van de moeilijkheidsgraad daarvan, terwijl in de praktijk alle studenten twee punten extra kregen toegekend onafhankelijk van hun resultaat voor de laatste vraag. De interne beroepsinstantie is anderzijds van mening dat het toekennen van twee punten aan alle studenten niet tot gevolg heeft dat het examen van de studente niet overeenkomstig de verbetersleutel is gecorrigéerd, noch dat er aan het examen *an sich* iets zou schorten.

Wat ten slotte het delibereren betreft, wil de interne beroepsinstantie opmerken dat de studente het recht heeft haar tweede examenkans voor het opleidingsonderdeel te benutten.

Zolang zij geen credit behaalt voor het opleidingsonderdeel, beschikt zij overigens overeenkomstig het onderwijs- en examenreglement over de mogelijkheid in te schrijven en het opleidingsonderdeel af te leggen totdat dit wel het geval is.

Op basis van bovenstaande elementen is de interne beroepsinstantie van oordeel dat het afleggen van het examen is gelopen zoals het hoort, dat het examen van de studente overeenkomstig de verbetersleutel is gecorigeerd en dat de verbetersleutel eerder streng is, maar geenszins onrechtvaardig. Het door de studente behaalde resultaat is op een correcte manier tot stand gekomen en de interne beroepsinstantie beslist dan ook de door de examencommissie genomen beslissing te bevestigen.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail en bij aangetekend schrijven van 2 januari 2020 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 9 januari 2020 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Verzoekende partij beroeft zich in een enig middel op de schending van het motiverings-, het redelijkheids-, het vertrouwens- en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat zij mag verwachten – en dat is ook het doel van het intern beroep – dat zij een antwoord krijgt op de grieven en vragen die zij voorlegt. Zij geeft aan dat zij in haar intern beroepsschrift aan de kaak heeft gesteld dat de instructies tijdens het examen en de beoordeling ervan niet correct zijn verlopen. Zij heeft ook de vraag gesteld hoe de extra toegekende twee punten verantwoord worden en hoe deze gecorreleerd worden aan het

bewuste examen. Volgens verzoekster zijn er in de bestreden beslissing nog steeds verschillende elementen te lezen die niet overeenstemmen met de realiteit en op sommige van haar grieven is niet geantwoord.

Zo heeft verzoekster betreffende de eerste vraag van het examen duidelijk aangegeven dat zij niet in de mogelijkheid was alle kennis waarover zij beschikte neer te schrijven wegens plaatsgebrek. De interne beroepsinstantie stipt aan dat er in de aula examenpapier ter beschikking was, doch hiervan ligt geen bewijs voor. Verzoekster stelt dat zij nooit de boodschap heeft gehoord of ontvangen dat zij extra papier kon verkrijgen om een uitgebreider antwoord te formuleren. Daarbij heeft zij zich bovendien gedragen naar de algemene regel en praktijk waarbij de studenten het afgelopen jaar en de voorgaande jaren geen extra papier mochten vragen of gebruiken bij het afleggen van een examen. Verzoekster stelt verder dat minstens moet worden vastgesteld dat het niet voorzien van voldoende ruimte om te antwoorden (wat de interne beroepsinstantie heeft bevestigd) een onzorgvuldigheid uitmaakt die de representativiteit van het examen en de (mogelijkheid tot) antwoorden aantast.

Wat vraag 2.1 betreft, merkt verzoekster op dat zij haar bezwaren duidelijk heeft uiteengezet in haar intern verzoekschrift. Zo stelde zij tijdens het inzagmoment vast dat zij een deel van haar punten niet heeft behaald door het feit dat zij geen bronvermelding en alle veertien assen had geformuleerd in haar antwoord. Zij was er echter nooit van op de hoogte gebracht dat er een bronvermelding vereist was om punten te verkrijgen. Verzoekster stelt vast dat de interne beroepsinstantie aanhaalt dat er niet werd gequoteerd op het noteren van een bronvermelding en de assen. Volgens haar staat deze motivering echter haaks op de informatie die zij tijdens het inzagmoment heeft verkregen. De docente vertelde toen immers dat ze al deze zaken wel moest vermelden om tot een juist inzicht te komen. Verzoekster werpt op dat zij niet tot de juiste analyse kan komen als zij niet weet dat zij al deze zaken moet vermelden. Zij betreurt alleszins dat de bestreden beslissing en de woorden van de docente tijdens de feedback haaks op elkaar staan. Volgens haar moet ook worden vastgesteld dat pas achteraf allerlei nuttige informatie over het beantwoorden van de vraag wordt verstrekt, wat de povere kwaliteit van vraagstelling impliceert en illustreert.

Verder stelt verzoekster dat zij in haar intern beroep heeft gewezen op de zeer onduidelijke vraagstelling van vraag 2.2. In de tweede vraag werd een casus over vrouw Aïcha geformuleerd. In de aula werd tijdens het examen mondeling toegelicht door de docente dat

Aïcha in vraag 2.1 een meerderjarige vrouw was. Vraag 2.2 ging ook over Aïcha en daarvoor moest het jeugddelinquentierecht worden toegepast. Aangezien Aïcha meerderjarig was, heeft verzoekster logischerwijze geconcludeerd dat het jeugddelinquentierecht niet van toepassing was. Volgens verzoekster stelde de docent tijdens de feedback dat het verschillende Aïcha's zou betreffen, waarbij één ervan niet meerderjarig was. Verzoekster merkt op dat dit voor haar onmogelijk te achterhalen was. Zij stelt ook vast dat de interne beroepsinstantie aangeeft dat het toch over dezelfde Aïcha zou gaan. Verzoekster benadrukt dat cruciale informatie voor het beantwoorden van de vragen nog tijdens het examen werd gegeven. Dit is bovendien nogal verwarrend gebeurd.

Waar wordt gesteld dat vraag 2.2 moet worden bekeken als een aparte vraag, wijst verzoekster erop dat uit de vraagstelling duidelijk blijkt dat vraag 2.2 een vervolgvaag is. Zij merkt ook op dat het toepassen van het jeugddelinquentierecht op een minderjarige helemaal niet zo moeilijk is, maar zij heeft naar verzoekte antwoorden gezocht om dit op meerderjarigen toe te passen (vb. verlengde meerderjarigheid). Dit bleek echter niet het gezochte antwoord te zijn. De verbetersleutel heeft louter betrekking op de hypothese van een minderjarige.

Verzoekster merkt daarnaast op dat verwerende partij reeds heeft bevestigd dat deze vraagstelling de nodige twijfel en onduidelijkheid zaaide, vermits er na afloop van het examen een e-mail werd gestuurd met de mededeling dat iedere student twee basispunten extra kreeg toegewezen bij vraag 2.2. Volgens haar gaat de interne beroepsinstantie bovendien in tegen deze e-mail: zij stelt immers dat er twee basispunten werden toegewezen op de totaalscore en niet specifiek op de laatste vraag. Men betreurt ook de handelswijze en communicatie met betrekking tot de twee punten extra voor iedere student.

Ten slotte herhaalt verzoekster dat zij heeft aangetoond dat zij niet in de mogelijkheid was de examenvragen correct en volledig te beantwoorden aangezien er veel belangrijke informatie niet werd overgemaakt. Zij benadrukt dat zij het examen heeft afgelegd op basis van de richtlijnen en kennis waarover zij op dat moment beschikte. De interne beroepsinstantie beperkt zich er evenwel toe te stellen dat de ontbrekende informatie wel werd overgebracht en zij verwijst hiervoor naar de inhoud van een verbetersleutel.

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij vooreerst op dat verzoekster zich op drie elementen baseert om haar beroep te staven. Wat de eerste vraag betreft, verwijst verwerende partij naar de interne beroepsbeslissing. Ze wijst erop dat tijdens het examen werd meegedeeld dat de studenten bijkomend examenpapier (met KdG-logo) konden krijgen. Dit werd ook uitgedeeld. Er zijn bovendien behoorlijk wat studenten die extra examenpapier hebben gebruikt. Verwerende partij verduidelijkt dat de studenten het examen hebben afgelegd in één aula en in één groep. Het is dus niet zo dat aan een bepaalde groep wel duidelijk werd gezegd dat er extra papier was en aan een andere groep niet.

Verwerende partij merkt ook op dat er geen algemene regel is die stelt dat het gebruik van extra examenpapier niet toegelaten is. Als een docent wenst dat er geen gebruik wordt gemaakt van extra papier, zal hij/zij op de examenkopie vermelden dat de studenten binnen de voorziene vakken moeten antwoorden. Volgens verwerende partij werd hiervan geen melding gemaakt op de examenkopie van het examen “Criminologie”. Er waren ook geen vooraf afgebakende ruimtes voorzien waarbinnen de studenten hun antwoord moesten formuleren. Waar verzoekster beweert dat zij niet heeft opgepikt dat er examenpapier vorhanden was, stelt verwerende partij dat dit niet aan haar te wijten is. Zij heeft geen reden om te twijfelen aan de informatie die vanuit de opleiding werd verstrekt, mede gelet op het verloop van het examen ten aanzien van de andere studenten en gelet op het feit dat deze beweringen niet werden geuit na het examen, maar pas nadat de examenresultaten werden bekendgemaakt.

Wat vervolgens vraag 2.1 betreft, citeert verwerende partij eerst de interne beroepsbeslissing. Volgens haar is er geen sprake van een tegenstrijdigheid. De docent verwachtte een volledig correct antwoord alvorens het volledige punt toe te kennen, maar de bron en de veertien machtsassen moesten niet worden vermeld om het volledige punt te kunnen verdienen. Verwerende partij stelt dat de student, indien de bron niet werd vermeld, ook tot het juiste inzicht kon komen op basis van een juiste analyse. Als de student alle toepasbare machtsassen vermeldde, werd het punt ook toegekend. Verwerende partij benadrukt dat het niet zo is dat er een punt werd afgetrokken wanneer enkel de bron niet werd vermeld of wanneer de veertien machtsassen niet werden vermeld. Wat punten kon opleveren, is het inzicht, hoe tot het inzicht wordt gekomen en hoe het inzicht moet worden toegepast op een situatie. Volgens verwerende partij werd dit uitvoerig geoefend tijdens de lessen. Ze merkt ook op dat slechts één van de drie inzichten die verzoekster op haar examen heeft vermeld van toepassing was op de casus. Dit heeft er voornamelijk toe geleid dat verzoekster een onvoldoende had op

deze vraag. Volgens verwerende partij heeft de docent tijdens het examen nog enkele tips vermeld die konden helpen bij het invullen van de vragen. Het is dus niet zo dat enkel achteraf nuttige informatie werd verstrekt over hoe een vraag best kon worden beantwoord.

Verder verwijst verwerende partij naar de interne beroepsbeslissing voor vraag 2.2. Ze stipt aan dat de docent tijdens het examen met betrekking tot deze vraag duidelijk heeft toegelicht wat zij van de studenten verwachtte. De studenten moesten verschillende hypotheses afotoetsen en mochten er niet van uitgaan dat Aisha bij hen kwam met één problematiek. Doordat verzoekster dit niet heeft gedaan, werd haar antwoord fout gerekend.

Verwerende partij verduidelijkt dat, naar aanleiding van een laag slaagcijfer voor het examen, de opleiding is samengekomen om een en ander nader te bekijken. De docent heeft met de onderwijsondersteuners beslist om de hele klasgroep twee punten extra te geven. De studenten kregen die twee extra punten op het gehele examen omdat dit de eerlijkste oplossing was voor iedereen. Zo hadden sommige studenten de derde vraag immers wel goed opgelost, maar de eerste of de tweede vraag dan weer niet, waardoor dat dan weer in hun nadeel zou hebben gespeeld. Ondanks het feit dat de opleiding deels is tegemoetgekomen aan het lage slaagcijfer, stelt de docent wel vast dat veel studenten niet naar de les zijn gekomen. Tijdens de les konden de studenten echter wel oefenen om een complex vraagstuk te ontleden. Dit zou voor veel studenten een andere resultaat teweeg hebben gebracht.

Daarnaast benadrukt verwerende partij dat de aflegging van het examen volgens haar is gelopen zoals het hoort, dat het examen van verzoekster overeenkomstig de verbetersleutel is gecorrigerd en dat de verbetersleutel geenszins onrechtvaardig is. Er stonden ook duidelijke instructies over de inhoud van het examen en de verwachtingen daarrond op Canvas. De examenvragen zijn in lijn met dit document. Tijdens het examen werd bovendien alle nodige informatie ter kennis gebracht en de opleiding is ook al tegemoetgekomen aan de verzuchtingen van enkele studenten door alle studenten twee extra punten te geven op hun totaalscore.

Verwerende partij stipt ten slotte aan dat verzoekster het recht heeft om haar tweede examenkans voor het desbetreffende opleidingsonderdeel te benutten. Zolang zij geen credit behaalt voor het opleidingsonderdeel, beschikt zij overeenkomstig artikel 46 van het

onderwijs- en examenreglement over de mogelijkheid om zich in te schrijven en het opleidingsonderdeel af te leggen totdat dit wel het geval is.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster vooreerst dat zij vorig academiejaar geen extra examenpapier mocht vragen in de aula. Daardoor veronderstelde zij dat dit nu ook zo was. Volgens haar werd dit niet duidelijk aan iedereen meegeleerd voor aanvang van het examen of tijdens het examen. Ze is van mening dat ze door beperkte witruimte niet alles kunnen opschrijven. Verzoekster stelt vast dat op de verbetersleutel de puntenverdeling staat vermeld. Volgens haar kan hieruit worden afgeleid dat zij wel degelijk meer plaats nodig had om tot de juiste analyse te komen.

Wat vervolgens vraag 2.1 betreft, stipt verzoekster aan dat in de verbetersleutel explicet staat dat er 1 punt wordt toegekend per inzicht: '*je geeft het inzicht correct weer en verwijst naar de bron = 1 punt*'. Volgens verzoekster schort er ook iets aan vraag 2.2. Deze moet worden geschrapt omwille van haar onzorgvuldig karakter.

Verzoekster merkt ten slotte nog op dat zij wel degelijk aanwezig was tijdens bepaalde lessen van criminologie. Ze was niet in alle lessen aanwezig, maar wel in voldoende lessen om de materie van dit vak te kunnen begrijpen. Bovendien is criminologie een vak waarbij geen verplichte aanwezigheid vereist is. Er zijn trouwens ook studenten niet geslaagd die wel naar elke les zijn geweest.

Beoordeling

De Raad leest in de interne beroepsbeslissing het volgende met betrekking tot de beweerde onduidelijke vraagstelling in vraag 2.2:

"De studente stelt dat de vraagstelling niet duidelijk was en zij de vraag verkeerd interpreerde. Zo zou zij begrepen hebben dat beide deelvragen over dezelfde Aïcha gingen terwijl dat niet het geval was."

De commissie stelt vast dat de vraag als volgt werd geformuleerd:

'Zou Aïcha juridisch gezien kunnen deelnemen aan een slachtoffer-daderbemiddeling? Licht je antwoord toe aan de hand van het decreet jeugddelinquentierecht en de memorie van toelichting.'

Voorerst benadrukt de Raad dat hij bij de beoordeling van de aangevochten interne beroepsbeslissing zeer terughoudend te werk moet gaan. Het komt de Raad immers niet toe zijn evaluatie van de prestaties van verzoekster in de plaats te stellen van de beoordeling door de daartoe door de verwerende partij aangestelde organen. De Raad ziet immers geen grond om te twijfelen aan de deskundigheid en onpartijdigheid van de evaluatoren. De toets door de Raad beperkt zich ertoe na te gaan of het regelgevend kader, met inbegrip van de beginselen van behoorlijk bestuur, is nageleefd bij de totstandkoming van de betwiste beslissing en of deze beslissing niet kennelijk onredelijk is.

Daarnaast herinnert de Raad eraan dat bij een schriftelijke evaluatie de vragen die in de aan de studenten ter hand gestelde vragenbundel zijn opgenomen de belangrijkste vorm van communicatie tussen de beoordelaar en de student uitmaken.

Tegen die achtergrond leest de Raad de opmerking van de interne beroepsinstantie dat in de verbetersleutel wordt vermeld dat er tijdens het examen mondeling is toegelicht dat Aïcha nu meerderjarig is en dat de studenten verschillende vragen moeten stellen. Hierbij geeft de interne beroepsinstantie aan dat, volgens de verbetersleutel, tijdens het examen gezegd zou zijn dat de studenten hypotheses moesten formuleren (“*Als Aïcha ...*”) en hieraan antwoorden moesten verbinden (“*... dan is mijn antwoord ...*”).

De Raad slaat vervolgens acht op de verbetersleutel. Wat de toelichting betreft die tijdens het examen mondeling aan de studenten zou zijn gegeven, is de Raad veeleer terughoudend. De Raad is van oordeel dat bij een schriftelijk examen de vragen met voldoende zorg moeten zijn opgesteld om de student toe te laten een correct antwoord te formuleren. Deze mondelinge toelichting moet bovendien worden begrepen in het raam van de schriftelijk geformuleerde vraag en – in dit geval – de casus. Zo leest de Raad, overkoepelend voor de subvragen 2.1 en 2.2, de volgende casus:

“Aisha is afkomstig uit Pakistan en als huwelijksmigrante naar Brussel gekomen met haar toenmalige man. Ze heeft een diploma van onderwijzer en heeft in Pakistan een aantal jaren gewerkt als lerares. Haar ex-man is haar neef aan wie ze werd uitgehuwelijkt. Ze was aan hem ‘beloofd’ toen ze 13 jaar was. Gedurende hun huwelijk van vijf jaar werd Aisha bijna wekelijks geslagen, opgesloten, vernederd en bedrogen door haar man. Ideaal voor hem zou geweest zijn indien zij terug was gekeerd naar Pakistan. Na een geval van zwaar fysiek geweld is Aisha naar de politie gestapt. Haar man is daarna opgepakt en veroordeeld wegens

opzettelijke slagen en verwondingen. Hij had o.a. haar been gebroken. Volgens Aisha is haar man mentaal ziek en is hij te veel verwend geweest door zijn moeder. Ze moest van haar man het huis verlaten omdat hij een vriendin had. Hij stelde haar voor om naar haar broer die in België woont of naar Pakistan te gaan. Haar schoonouders, die in dezelfde straat woonden, hielden haar telkens tegen om te vertrekken.

Nu volgt Aisha Nederlandse lessen en wil ze op termijn haar Pakistaans diploma als onderwijzer laten gelijkschakelen aan Belgisch normen.”.

Onder de casus voegt de docent op het vragenformulier toe uit welk onderzoeksrapport de casus komt. Tevens wordt vermeld dat men via de methodiek van Photovoice vrouwen aan het woord laat die slachtoffer zijn van intrafamiliaal geweld. Daarnaast voegt de examinator toe dat in dit onderzoek, en dus ook in bovenstaande casus, de gelaagdheid en complexiteit van geweldservaringen duidelijk wordt.

Zonder de beoordeling van de prestaties van verzoekster op het examen te willen overdoen, kan de Raad er niet omheen dat de verwachtingen die uit de verbetersleutel blijken met betrekking tot vraag 2.2 zich moeilijk verhouden met de wijze waarop deze vraag, samengelezen met de casus en de casustoelichting, is opgesteld.

De Raad wijst erop dat de verbetersleutel, waaruit ook in de interne beroepsbeslissing wordt geciteerd, de docent toelaat zijn verwachtingen met betrekking tot de competenties te concretiseren in elementen die een antwoord moet bevatten of in modelantwoorden. De verbetersleutel reikt informatie aan over het antwoord dat de docent verwacht van de studenten. De verbetersleutel moet evenwel steeds samen worden gelezen met de vragen die aan de student zijn gesteld. De verbetersleutel kan bezwaarlijk dienen om een antwoord dat door de student is gegeven correct te evalueren indien de vraag, bijvoorbeeld wegens onduidelijke formulering, onvoldoende in het verlengde ligt van de verbetersleutel. Meer in het bijzonder gaat de Raad ervan uit dat een zorgvuldig voorbereide evaluatie duidelijke instructies en een duidelijke vraagstelling in zich draagt, waarbij een student die de beoogde competenties heeft bereikt niet door de vraagstelling het risico loopt deze competenties niet te kunnen tonen in het door hem geformuleerde antwoord.

In het specifieke, voorliggende geval ziet de Raad, weliswaar zonder over te gaan tot een vakinhoudelijke beoordeling van de vraag en zonder zich in de plaats te stellen van de

evaluatoren en een waardeoordeel over het antwoord van verzoekster uit te spreken, onvoldoende garanties dat de vraag met voldoende duidelijkheid is gesteld om tot het in de verbetersleutel vermelde verwachte antwoord te voeren.

De mondelinge toelichting waarvan de docent in de verbetersleutel melding maakt, doch die in de strikte zin niet tot de verbetersleutel behoort, kan de vraag mogelijk ietwat verduidelijkt hebben, maar dit neemt niet weg dat de vraag bij een schriftelijk examen derwijze geformuleerd moet zijn dat zij de student toelaat de bereikte competenties op de door de docent verwachte wijze te demonstreren in het schriftelijk antwoord. Ten overvloede valt naar het oordeel van de Raad niet uit te sluiten dat het beklemtonen van de nood aan toelichting eerder dan de duidelijkheid van de vraagstelling zou kunnen wijzen op dubbelzinnigheid of onvoldoende zicht op de verwachtingen bij de lectuur van de desbetreffende vraag. De Raad acht deze overweging relevant nu de interne beroepsinstantie bij de beoordeling van de duidelijkheid van de vraagstelling aanhaalt dat in de verbetersleutel wordt vermeld dat tijdens het examen mondeling is toegelicht dat Aïcha nu meerderjarig is en dat de studenten verschillende vragen moeten stellen (*“Als Aïcha ... dan is mijn antwoord ...”*). De toelichting dat de figuur uit de casus ouder is dan 18 jaar komt de Raad evenwel voor als een element met beperkte relevantie nu dit duidelijk blijkt uit de casus. De figuur wordt aan haar toekomstige echtgenoot beloofd op 13-jarige leeftijd en is tijdens het vijf jaar durende huwelijk geslagen, opgesloten, vernederd en bedrogen.

De betwiste vraag 2.2, die betrekking heeft op de hierboven geciteerde casus, luidt of Aïcha juridisch gezien zou kunnen deelnemen aan een slachtoffer-daderbemiddeling. De studenten moeten het antwoord toelichten aan de hand van het decreet jeugddelinquentierecht en de memorie van toelichting.

Tegen de achtergrond van de casus kan de Raad *in casu* niet vaststellen dat vraag 2.2, zoals zij is geformuleerd en rekening houdend met het verwachte antwoord, in redelijkheid een adequate toets toelaat van de competenties die de docent beoogde en van hoe deze door de student moesten worden getoond.

De Raad wijst in dit verband op de heel specifieke eigenschappen van de casus en meer in het bijzonder op volgende passage uit de verbetersleutel:

“De vraag is een echte praktijkvraag waarin je moet analyseren, toepassen, synthetiseren en creëren.

Je hebt Aisha in begeleiding bij slachtofferhulp en zij stelt plots een vraag over slachtoffer-daderbemiddeling. Je zal in je begeleiding eerst vragen [ter] verduidelijking moeten stellen vooraleer je op Aisha haar vraag kan antwoorden. Je mag niet in de valkuil trappen om ervan uit te gaan dat zij deze vraag stelt in de hoedanigheid als het slachtoffer, in de feiten van haar ex-man, ... ”.

De Raad wijst ter zake nogmaals op de casus die in vraag 2, waarvan de overwegingen een subvraag betreffen, is uitgeschreven. Tevens leest de Raad dat de vraag luidt of Aïcha juridisch gezien zou kunnen deelnemen aan een slachtoffer-daderbemiddeling en wordt gevraagd het antwoord toe te lichten aan de hand van het decreet jeugddelinquentierecht en de memorie van toelichting.

Vervolgens leest de Raad in de verbetersleutel dat het volgende van de studenten wordt verwacht:

“- Je stelt eerst de juiste vragen aan Aisha = 2 punten

- *Wanneer ik in een begeleiding van een slachtoffer, plots deze vraag [krijg], zou ik Aisha verschillende vragen moeten stellen, vooraleer ik hier op kan antwoorden. Deze verschillende vragen zijn*

- *Vanwaar stelt ze plots deze vraag?*
  - *Heeft ze een brief gekregen hierover? Heeft ze de informatie uit een folder?...*
  - *Voor welke feiten vraagt ze dit?*
  - *Is zij slachtoffer of dader in deze feiten?*
  - *Dader: was ze meer- of minderjarig?*
  - *Slachtoffer: leeftijd maakt niet uit*
  - *Zijn de wettelijke voorwaarden voldaan: dader ontken niet, slachtoffer is geïdentificeerd, aanwijzing schuld bij dader?*
  - *...*

- Je linkt de vragen aan de juiste artikels uit de wetgeving (decreet, memorie van toelichting, cursus) = 2 punten

- Je geeft een correcte uitleg wat slachtoffer-daderbemiddeling is= 2 punten

- *De verschillende vormen (meerderjarigen; minderjarigen (Parket of Jeugdrechter))*

- *Doel, principes en werkwijze*
  - *Wil zij dit zelf? Weet zij of de andere partij(en) dit wil(len)?*
  - *De impact die een overeenkomst heeft op de verdere rechtsgang: wel overeenkomst/geen overeenkomst*
  - ... ”.

De Raad oordeelt dat in de specifieke context van de hem voorgelegde casus, zonder een beoordeling uit te spreken over het antwoord dat verzoekster heeft geformuleerd en met inachtname van de autonomie van de instelling om de toetsing van de beoogde competenties vorm te geven, de vraagstelling *in casu* kennelijk onvoldoende garanties geeft om toe te laten de beoogde competenties op een betrouwbare en voldoende accurate wijze te evalueren. De Raad kan, op basis van de formulering van de vraag, zelfs zo zij mondeling is toegelicht, de interne beroepsinstantie niet bijtreden waar zij bijvoorbeeld, na kennis te hebben genomen van de verbetersleutel, overweegt dat beide deelvragen van vraag 2 wel degelijk over dezelfde Aïcha handelen, maar dat verzoekster niet mocht veronderstellen dat Aïcha de vraag stelde naar aanleiding van het intrafamiliaal geweld. Dit zou de door de docent in de vraag vervatte valkuil zijn. Volgens de interne beroepsinstantie had verzoekster in haar antwoord minstens moeten aangeven dat ze de vraag hierover aan Aïcha had gesteld. Verzoekster had daarnaast beide pistes kunnen beschrijven (Aïcha als slachtoffer van intrafamiliaal geweld, Aïcha in een andere hoedanigheid). Op basis van de gemaakte overwegingen kan de Raad, anders dan de interne beroepsinstantie, niet oordelen dat de vraag correct werd gesteld en dat het de docente noch de vraag verweten kan worden dat verzoekster in de voorziene valkuil is getrapt. Naar het oordeel van de Raad is deze beslissing onredelijk nu de vraag klaarblijkelijk niet in redelijkheid garandeert de competentiemeting betrouwbaar toe te laten en niet te laten vertroebelen door onduidelijkheden in de vraagstelling.

Geheel ten overvloede wijst de Raad in het verlengde van de vorige overwegingen nog op volgende passage uit de door verwerende partij ter beschikking gestelde verbetersleutel:

“In de opleiding Orthopedagogie streven we ernaar dat een afgestudeerde orthopedagogisch begeleider in staat is theorieën te kennen en toe te passen. Meer nog, aan de hand van theoretische kaders moeten orthopedagogisch begeleiders kunnen analyseren, synthetiseren en creëren.

De examenvragen voor het vak criminologie zijn een mix van de verschillende toetsingsniveaus. Er zijn reproductievragen, toepassingsvragen, analyserende vragen, synthetiserende vragen en creërende vragen.

De laatste vraag van het examen zit op het niveau van analyseren, synthetiseren en creëren. Het is gebleken dat deze moeilijkheidsgraad onvoldoende werd behaald door de studenten. Vandaar kende ik voor de laatste vraag 2 basispunten toe aan iedere student.”.

Eveneens ten overvloede, doch illustratief voor de vraagtekens die de wijze waarop het examen is geredigeerd kunnen oproepen, geeft de Raad met betrekking tot de extra toegekende punten tot slot nog aan in de aangevochten beslissing een overweging met een ietwat andere draagwijdte te kunnen lezen. De Raad leest immers het volgende:

“Met betrekking tot de twee punten extra voor iedere student en de communicatie daarrond, betreurt de commissie dat er in eerste instantie door de docente werd gecommuniceerd dat iedere student twee basispunten kreeg toegekend voor de laatste vraag omwille van de moeilijkheidsgraad daarvan terwijl in de praktijk alle studenten twee punten extra kregen toegekend onafhankelijk van hun resultaat voor de laatste vraag. Anderzijds is de commissie van mening dat het toekennen van twee punten aan alle studenten niet tot gevolg heeft dat het examen van de studente niet overeenkomstig de verbetersleutel is gecorriigeerd noch dat er aan het examen an sich iets zou schorren.”.

De Raad acht het beroep in de aangegeven mate gegrond.

De Raad stelt vast dat er naast vraag 2.2, die omwille van de hierboven vermelde redenen niet in aanmerking kan worden genomen voor de beoordeling van de competenties van verzoekster, nog slechts twee andere vragen (vraag 1 en 2.1) werden gesteld op het examen. Daarmee konden respectievelijk 6 en 8 punten worden verdiend. Vermits er maar liefst 6 van de 20 punten konden worden verdiend met vraag 2.2, zijnde bovendien de enige vraag die volgens de opleiding op het derdejaars-niveau zit van ‘analyseren, synthetiseren en creëren’, en er nu slechts twee vragen (van een lager niveau) in aanmerking kunnen worden genomen voor de beoordeling, is de Raad van oordeel dat verzoekster de kans moet worden geboden een volledig nieuw examen af te leggen met het oog op de beoordeling van de competenties die zij in het kader van dit opleidingsonderdeel heeft verworven. De Raad vraagt dat dit nieuw examen conform de ECTS-fiche en in overleg met verzoekster wordt georganiseerd, op een datum die voor haar schikt, gelet op haar overige onderwijsactiviteiten voor

opleidingsonderdelen waarvoor zij is ingeschreven alsook gelet op het voorzien van voldoende voorbereidingstijd voor verzoekster om de leerstof van dit opleidingsonderdeel op te frissen.

De overige middelonderdelen moeten niet verder worden onderzocht aangezien zij niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

- 1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 16 december 2019.**
- 2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij neemt, rekening houdend met bovenvermelde overwegingen, uiterlijk tegen 4 maart 2020 een nieuwe beslissing met het oog op het vaststellen van de datum voor het nieuwe examen. Uiterlijk een week nadat verzoekster het nieuwe examen heeft afgelegd, neemt het bevoegde orgaan van verwerende partij op basis hiervan een nieuwe beslissing, waarin de score voor verzoekster voor “Criminologie” wordt vastgelegd en gemotiveerd.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 19 februari 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 17 februari 2020

Arrest nr. 5.702 van 17 februari 2020 in de zaak 2020/018

In zake: Fatma HAKALMAZ
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Yves Saenen
kantoor houdend te 2400 Mol
Colburnlei 24

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
woonplaats kiezend te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 24 januari 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de beslissing van de voorzitter van de beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie van 23 december 2019 waarbij het intern beroep van verzoekende partij onontvankelijk wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 17 februari 2020.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij en verwerende partij hebben een toelichtende nota neergelegd.

Advocaat Winnie Weyts, die verschijnt voor verzoekende partij en Anneleen De Meu, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij schrijft zich in het academiejaar 2015-2016 voor een eerste maal in aan de Vrije Universiteit Brussel.

Na het academiejaar 2016-2017 wordt aan verzoekende partij een bindende voorwaarde opgelegd als maatregel van studievoortgangsbewaking, die ertoe strekt dat zij bij een volgende inschrijving voor ten minste 75% van de opgenomen studiepunten een credit moet behalen.

Na het academiejaar 2017-2018 heeft verzoekende partij niet aan die voorwaarde voldaan. De examencommissie beslist daarop om de verdere inschrijving van verzoekende partij te weigeren. Die beslissing wordt meegeleid met de resultatenlijst naar aanleiding van de proclamatie op 13 september 2018.

Tegen die beslissing stelt verzoekende partij op 18 september 2018 een intern beroep in.

Met een beslissing van 27 september 2018 (ondertekend op 23 oktober 2018 en die dag aan verzoekende partij ter kennis gebracht) verwerpt de interne beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie dit beroep als ongegrond:

“De studente haalt in haar verzoekschrift als persoonlijke omstandigheid aan dat zij wegens een zware hernia in de nek en rug, letsel aan de knie en blokkering van de kaak, haar examens in de tweede zittijd niet heeft kunnen afleggen. Ter zitting verwijst de studente tevens naar problemen inzake huisvesting en financiële moeilijkheden die evenwel nu zouden zijn verholpen. Ook haalt zij het overlijden van haar vader aan.

Wat de door de studente ingeroepen omstandigheden betreft, stelt de commissie vast dat zij een ziekteattest bezorgt, dat is beperkt tot de periode 30/07/2018 tot en met 31/12/2018. Voor de andere beweringen in het verzoekschrift levert de studente geen bewijs.

De beroepscommissie constateert dat de cumulatieve studievoortgang voor de academiejaren 2016-2017 en 2017-2018 bijzonder laag is, namelijk 13 SP. De voorgelegde stukken laten niet toe te oordelen dat nu wel mag worden aangenomen dat de studievoortgang niet meer negatief zal worden beïnvloed. De studente licht alvast geen mogelijke remediëring toe.

De voornoemde overwegingen nopen tot de verwerping van het beroep.”

Uit het dossier blijkt niet dat verzoekende partij tegen die beslissing een beroep bij de Raad heeft ingesteld of enig ander rechtsmiddel heeft aangewend.

In het academiejaar 2018-2019 is verzoekende partij niet bij verwerende partij ingeschreven.

Op 18 oktober 2019 vraagt verzoekende partij bij de studietrajectbegeleider het puntenblad van de vakken die zij bij verwerende partij heeft afgelegd en waarvoor zij een vrijstelling heeft gekregen.

Verzoekende partij dient vervolgens op 17 december 2019 een nieuw intern beroep in tegen de studievoortgangsbeslissing van 13 september 2018.

“Ik werd geraadpleegd door mevr. Fatma Hakalmaz, voor dewelke de toelating tot herinschrijving voor de richting ‘Bachelor of Laws in de rechten’ als per inliggend puntenblad werd geweigerd omwille van onvoldoende ECTS-credits.

Deze beslissing wordt betwist en waartoe huidig rekwest dienstig is.

Cliënte was en is vanaf juli 2017 al tot en met 31.12.2019 volledig arbeidsongeschikt en waartoe ik u als bijlage het vonnis van de arbeidsrechtbank Antwerpen bezorg, alsmede het expertiseverslag.

De ongeschiktheid om werk te verrichten houdt uiteraard ook de ongeschiktheid in om lessen te volgen, examens af te leggen, of quasi eender welke activiteit uit te oefenen.

Cliënte leed en lijdt helse pijnen, kon en kan zich niet verplaatsen en gebruikte zelfs een rolstoel, wat uiteraard de onmogelijkheid verklaart om examens af te leggen of zelfs maar administratieve taken te vervullen, waaronder bvb. het akteren van een beroepsschrift.

Het is evident, gelet op het stukkenmateriaal, dat overmacht cliënte heeft verhinderd om niet alleen examens af te leggen, doch tevens om binnen de wettelijk voorziene termijn beroep aan te tekenen.

Overmacht is opgenomen in wetgeving van openbare orde welke wetten of reglementen van lagere orde doorbreekt.

Bij huidig verzoekschrift, met bijlagen, wordt u derhalve verzocht uw beslissing te herzien en cliënte toe te laten vanaf 2020, mits de arbeidsongeschiktheid alsdan een einde heeft genomen en derhalve onder voorbehoud van verlenging, opnieuw toe te laten middels herinschrijving.”

Op 23 december 2019 beslist de voorzitter van de interne beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie het volgende:

“Overeenkomstig artikel 153, §1, van het OER wordt het beroep ingesteld binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen, die ingaat op de dag na de dag van kennisgeving van de beslissing. Het beroep wordt ingesteld door middel van een

ondertekend en gedagtekend verzoekschrift dat per aangetekend schrijven wordt ingediend bij de voorzitter van de betrokken beroepscommissie en dit op straffe van onontvankelijkheid van het beroep. Als datum van het beroep geldt de datum van postmerk van de aangetekend zending.

Voorerst moet verduidelijkt worden dat het de interne beroepscommissie of haar voorzitter niet vrijstaat om af te wijken van voornoemde ontvankelijkheidsvoorwaarden, ook niet om billijkheidsredenen.

Het beroep is gericht tegen een beslissing van 13 september 2018.

De procedureregels die inzake georganiseerde administratieve beroepen gelden, raken de openbare orde (bv. RvS 16 november 2017, nr. 239.898, Claessens; RvS 26 mei 2014, nr. 227.531, Storms; RvS 22 februari 2011, nr. 211.410, Ylen). Zelfs indien mag worden aangenomen dat overmacht de rigeur van de wet kan milderen (RvS 20 november 2015, nr. 232.997, Raza), dan nog is het de beroepscommissie of haar voorzitter niet toegestaan uit welwillendheid van de termijnbepalingen voor het instellen van een georganiseerd beroep, die zoals reeds overwogen de openbare orde raken, af te wijken. Overmacht kan slechts worden aanvaard onder de dubbele voorwaarde dat, enerzijds, een onoverkomelijke gebeurtenis aanwezig is waarop de student geen vat had en waardoor hij niet tijdig beroep kon instellen en dat, anderzijds, de student al het mogelijke heeft gedaan om het voorval te vermijden zodat het niet tijdig instellen van het beroep niet mag te wijten zijn aan een fout in zijnen hoofde.

De geattesteerde arbeidsongeschiktheid die niet in twijfel wordt getrokken, kan eventueel een bepaalde overschrijding van de beroepstermijn rechtvaardigen, maar te dezen moet worden vastgesteld dat de studente meer dan één jaar en drie maanden heeft gewacht om beroep in te stellen. Nochtans volgt uit de medische stukken die de studente heeft bijgebracht, dat zij reeds veel eerder (10 september 2018) een normaal klinisch-mentaal contact vertoonde, zodat zij minstens vroeger tijdig maatregelen had kunnen nemen om de bestreden beslissing aan te vechten, zoals het aanstellen van een raadsman. De studente slaagt dan ook niet in haar bewijslast om aan te tonen dat zij niet heeft kunnen vermijden dat zij pas op 17 december 2019 [een beroep] kon instellen.

Gelet op de voornoemde overwegingen waaruit volgt dat de studente zich niet kan beroepen op overmacht om te verklaren dat zij pas na één jaar en drie maanden beroep heeft ingesteld tegen de bestreden beslissing van 13 september 2018, moet het beroep als laattijdig worden verworpen.”

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Regelmatigheid van de rechtspleging

A. Voorwerp van de vordering

Het voorwerp van de vordering wordt bepaald door wat de verzoekende partij als dusdanig in haar verzoekschrift aanduidt.

Verzoekende partij stelt in haar verzoekschrift ter zake het volgende:

“Ik werd inzake geraadpleegd door mevr. Fatma Hakalmaz, voor dewelke de toelating tot herinschrijving voor de richting ‘Bachelor of Laws in de rechten’ als per inliggend puntenblad werd geweigerd omwille van onvoldoende credits.

(...)

Bij huidig verzoekschrift, met bijlagen, wordt u derhalve verzocht de beslissing te herzien en cliënte toe te laten vanaf 2020, mits de arbeidsongeschiktheid alsdan een einde heeft genomen en derhalve onder voorbehoud van verlenging, opnieuw toe te laten middels herinschrijving.”

Er bestaat derhalve geen twijfel over dat als voorwerp van het beroep is aangeduid, de weigering om verzoekster een nieuwe inschrijving in de voormelde studierichting te laten nemen. Dat was ten andere ook wat verzoekster in de interne beroepsprocedure vorderde.

In de ‘synthesememorie’ die verzoekende partij heeft neergelegd nadat partijen door de Raad werden uitgenodigd om standpunt in te nemen omtrent ’s Raads rechtsmacht (zie *infra*), wijzigt verzoekende partij het voorwerp van haar vordering.

Zij stelt in deze ‘synthesememorie’ haar vordering “te actualiseren”, en ‘in hoofdorde’ de teruggave van leerkrediet te vorderen wegens overmacht, en ‘ondergeschikt’ de nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van 23 december 2019 en de hervorming van de initiële weigeringsbeslissing van 13 september 2019 (bedoeld wordt: 2018).

Een verzoekende partij vermag niet tijdens de procedure aan haar vordering een nieuwe draagwijdte te geven.

In de mate dat verzoekende partij de teruggave van leerkrediet vordert, is het beroep niet ontvankelijk.

Verzoekende partij doet geen afstand van haar vordering om de bestreden beslissing nietig te horen verklaren; zij handhaaft die vordering immers in ondergeschikte orde.

Het beroep van verzoekende partij is dan ook enkel ontvankelijk – onverminderd wat hieronder aan bod komt – voor zover het de weigering tot inschrijving betreft.

B. Toelaatbaarheid van de ‘synthesememorie’ van verzoekende partij

Uit artikel II.302 van de Codex Hoger Onderwijs blijkt dat de procedurestukken waarin partijen hun standpunten kunnen uiteenzetten bestaan uit een antwoordnota voor de verwerende partij en een wederantwoordnota voor de verzoekende partij.

Op 28 januari 2020 heeft het secretariaat van de Raad aan partijen de in artikel II.302, §1 Codex Hoger Onderwijs bedoelde procedurekalender meegedeeld. Daarin wordt aan de verzoekende partij een termijn tot 7 februari 2020 verleend om een wederantwoordnota in te dienen. Verzoekende partij heeft tijdig een ‘memorie van wederantwoord’ neergelegd.

Nadat de Raad de partijen heeft uitgenodigd om in een toelichtende nota standpunt in te nemen over zijn rechtsmacht, legt verzoekende partij op 13 februari 2020 een ‘synthesememorie’ neer. In dat procedurestuk wijzigt verzoekende partij, zoals hierboven is vastgesteld, de draagwijdte van haar vordering.

Voor zover de ‘synthesememorie’ verder gaat dan een antwoord op de vraag naar de rechtsmacht van Raad – reden waarom de procedurekalender werd heropend –gaat het om een procedurestuk dat niet is voorzien in de procedureregeling en is neergelegd buiten de aan verzoekende partij verleende termijnen.

Deze memorie wordt overeenkomstig artikel II.302, §2 van de Codex Hoger Onderwijs ambtshalve buiten het debat gelaten, met uitzondering van het standpunt omtrent ’s Raads bevoegdheid, waarop onderstaand wordt ingegaan.

V. Ontvankelijkheid

A. Rechtsmacht

De bevoegdheid en rechtsmacht van de Raad raken aan de openbare orde, en de Raad onderzoekt deze desnoods ambtshalve.

In zijn arrest nr. 246.751 van 21 januari 2020 heeft de Raad van State geoordeeld dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen zonder rechtsmacht is inzake een beroep dat betrekking heeft op een weigering tot inschrijving van een student wanneer die weigering steunt op de niet-naleving van een bindende voorwaarde die als maatregel van studievoortgangsbewaking werd opgelegd.

De partijen hebben in het verzoekschrift en de antwoordnota en wederantwoordnota de bevoegdheid of rechtsmacht van de Raad niet ter sprake gebracht.

Ten einde de tegenspraak van het debat te waarborgen, heeft de Raad partijen uitgenodigd om daaromtrent standpunt in te nemen.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij zet in haar ‘synthesememorie’ het volgende uiteen:

“De vordering van verzoekster tot teruggave van haar leerkrediet omwille van overmacht behoort tot de bevoegdheid van uw Raad.

Artikel II.285 derde lid Vlaamse codex Hoger Onderwijs (hierna: VCHO) bepaalt zodoende:

*“De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de verzoeken die studenten in uitvoering van artikel II.204 rechtstreeks bij hem indienen om hun leerkrediet aan te passen omdat ze zich in een **overmachtsituatie** bevonden en de instelling voor hen geen aangepaste examenregeling heeft geboden.”*

Aangezien volgens de geldende regels van het procesrecht rekening dient te worden gehouden met de hoofdeis;

Aangezien verzoekster in hoofdorde de teruggave van haar leerkrediet wegens overmacht vordert;

De vordering van verzoekster behoort tot Uw bevoegdheid.

Indien Uw Raad van mening is dat ook de vordering in ondergeschikte orde bepalend is voor haar bevoegdheid – *quod certe non* – stelt verzoekster het volgende:

Wat betreft haar beroep tot nietigverklaring tegen de beslissing van de interne beroepscommissie, verwijst verzoekster naar art. II.285 Vlaamse Codex Hoger Onderwijs (hierna: [VCHO]):

De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten of personen op wie de beslissing betrekking heeft, worden ingesteld tegen studievoortgangsbeslissingen, na uitputting van de in afdeling 2 bedoelde interne beroepsprocedure.

Aangezien verzoekster op 13/09/2018 geconfronteerd werd met de beslissing houdende de niet-toelating van haar herinschrijving voor het komende academiejaar en zij op 18/09/2018 hoger beroep instelde tegen deze beslissing, heeft verzoekster de interne beroepsprocedure op geldige wijze uitgeput en is uw Raad derhalve bevoegd.”

Verwerende partij neemt met betrekking tot de rechtsmacht van de Raad het volgende standpunt in:

“In het licht van voormelde rechtspraak van de Raad van State, oordelende als cassatierechter, meent verwerende partij dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen geen rechtsmacht heeft om te oordelen over een beroep dat gericht is tegen een beslissing tot weigering tot inschrijving, die het gevolg is van het niet naleven van de eerder opgelegde bindende voorwaarden.

In casu werd aan de verzoekende partij op het einde van academiejaar 2016-2017 een bindende voorwaarde opgelegd als maatregel van studievoortgangsbewaking. De verzoekende partij heeft op het einde van academiejaar 2017-2018 niet voldaan aan de bindende voorwaarde. Bij beslissing van 13.09.2018 heeft de examencommissie derhalve een “inschrijving niet toegelaten” opgelegd (stuk 2a).

Het wordt niet betwist dat deze weigering tot (her)inschrijving het loutere gevolg is van de niet-naleving van de eerder opgelegde bindende voorwaarde. In navolging van de rechtspraak van de Raad van State kan deze weigering tot (her)inschrijving niet worden aangezien als een aanvechtbare studievoortgangsbeslissing waarover de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen middels een extern beroep (na intern beroep) kan worden gevatt.

De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen is zonder rechtsmacht om uitspraak te doen over het geschil.

Ondergeschikt verwijst de verwerende partij naar de exceptie(s) van onontvankelijkheid die ontwikkeld werden in de antwoordnota, en waarvan de inhoud als hernomen moet worden beschouwd.

Geheel ten overvloede laat verwerende partij in antwoord op de beschouwingen van de verzoekende partij in de ‘memorie van wederantwoord’ en de ‘synthesememorie’, nog het volgende gelden.

Overeenkomstig art. II.285, tweede lid, art. II.291 en art. II.292, § 1 van de Codex Hoger Onderwijs treedt de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen als annulatierechter op in externe beroepsprocedures, ingesteld tegen studievoortgangsbeslissingen na uitputting van de interne beroepsprocedure.

In het inleidend verzoekschrift richt verzoekende partij zich evenwel tegen de oorspronkelijk bestreden beslissing tot weigering tot herinschrijving van 13.09.2018, zonder melding te maken van de door verzoekende partij in 2018 en in 2019 gevoerde interne beroepsprocedures en de meegedeelde beslissingen. De verzoekende partij kan het voorwerp van de procedure niet dienstig uitbreiden middels de ‘memorie van wederantwoord’ (zie ook art. II.294, § 2, vierde lid Codex Hoger Onderwijs). Evenmin kan de verzoekende partij aan de ‘memorie van wederantwoord’ allerlei stukken toevoegen, die zij niet reeds gevoegd had aan het inleidend verzoekschrift. In de mate deze stukken nog worden aangewend (hetgeen niet blijkt uit de ‘synthesememorie’, dewelke geen inventaris bevat), dienen de stukken met nrs. 1 t.e.m. 9 uit de debatten te worden geweerd.

De Raad is in het kader van deze externe beroepen ook slechts bevoegd om de wettigheid van de bestreden beslissing te toetsen, en de beslissing desgevallend te vernietigen; anders dan verzoekende partij vordert, kan de Raad zich hierbij niet in de plaats van de verwerende partij stellen en de verzoekende partij de toelating tot herinschrijving verlenen.

De verzoeken tot teruggave van leerkrediet in overmachtssituaties zijn van de externe beroepsprocedures te onderscheiden, zoals ook blijkt uit art. II. 285, derde lid van de Codex Hoger Onderwijs.”

Beoordeling

De Raad van State heeft er, in zijn hoedanigheid van administratief cassatierechter, reeds meermalen op gewezen dat de Raad slechts over een toegewezen bevoegdheid beschikt, en dat hij – de beroepen inzake de teruggave van leerkrediet overeenkomstig artikel II.204, §3 van de Codex Hoger Onderwijs daargelaten – krachtens artikel II.285, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs enkel over rechtsmacht beschikt om uitspraak te doen over geschillen inzake ‘studievoortgangsbeslissingen’, zoals deze exhaustief zijn bepaald in artikel I.3, 69° van diezelfde Codex (zie o.a. RvS 15 juni 2017, nr. 238.538, Vrije Universiteit Brussel; RvS 15 juni 2017, nr. 238.533, Katholieke Universiteit Leuven; RvS 19 september 2016, nr. 235.791, Katholieke Universiteit Leuven).

Evengoed is het vaste rechtspraak van de Raad van State dat het onderzoek naar de rechtsmacht van de Raad niet beperkt mag blijven tot een letterlijke lezing van artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs, maar dat integendeel rekening moet worden gehouden met de – mogelijk op onvolkomen wijze in de tekst van de Codex weergegeven – wil van de decreetgever.

Zo oordeelde de Raad van State in het arrest nr. 182.124 van 17 april 2008, dat in weerwil van de letter van de decretale bepalingen niet alleen de *toekenning* van een vrijstelling, maar ook

de *weigering* van een vrijstelling te beschouwen valt als een ‘studievoortgangsbeslissing’, waartegen beroep openstaat bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen.

In datzelfde arrest stelde de Raad van State vast dat volgens de bedoeling van de decreetgever de bevoegdheid van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen wel degelijk tot ‘studievoortgangsbeslissingen’ was uitgebreid en dat het toenmalige artikel II.15 van het decreet van 19 maart 2004 zoals het eertijds de bevoegdheid van de Raad bepaalde, “louter uit onachtzaamheid” nog steeds enkel van ‘examen(tucht)beslissingen’ melding maakte.

In het arrest nr. 199.770 van 21 januari 2010 heeft de Raad van State aangenomen dat de hoedanigheid van ‘student’ niet determinerend is om de bevoegdheid van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen af te lijnen, maar dat blijkens de wil van de decreetgever ook degene die een vrijstelling aanvraagt zonder ingeschreven te zijn in de onderwijsinstelling, na uitputting van het georganiseerd beroep toegang moet krijgen tot de Raad.

In zijn arrest nr. 205.337 van 17 juni 2010 oordeelt de Raad van State dat uit de verantwoording bij het amendement dat heeft geleid tot artikel 51 van het Flexibiliseringssdecreet, ondubbelzinnig de bedoeling van de indieners van dit amendement blijkt – daarin gevuld door de unanieme commissie – dat de beslissing die het instellingsbestuur neemt “vatbaar [is] voor intern beroep in de instelling (artikel II.13 Aanvullingsdecreet) en voor beroep bij het nieuwe administratief rechtscollege (aangezien het gaat om een examenbetwisting in de ruime zin)”. Het gegeven dat die beslissing als zodanig niet expliciet te lezen was in de opsomming van het toenmalige artikel II.1, 15°bis overtuigde volgens de Raad van State niet om de bevoegdheid van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen uit te sluiten.

Samengevat luidt de visie van de Raad van State derhalve, zoals verwoord in het voormelde arrest nr. 205.337 van 17 juni 2010:

“De Raad van State meent dienvolgens dat met de bedoeling van de decreetgever terdege rekening moet worden gehouden ten einde de draagwijdte van de besproken

artikelen – en dus de bevoegdheid van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen – te kunnen begrijpen.”

De Raad treedt deze visie van de Raad van State bij. Voor de beoordeling van onderhavig geschil en het onderzoek naar de rechtsmacht van de Raad leert dit te dezen het volgende.

Artikel I.3, 69, *littera f)* van de Codex Hoger Onderwijs kwalificeert als ‘studievoortgangsbeslissing’:

“f) het opleggen van een maatregel van studievoortgangsbewaking, bedoeld in artikel II.246;”

Dat artikel II.246, §1 van de Codex Hoger Onderwijs luidt dan weer, voor zover hier relevant:

§1. Het instellingsbestuur kan maatregelen van studievoortgangsbewaking nemen:
1° [...]

1°/1 indien een student geen 60% van de ingeschreven studiepunten verworven heeft een vorig academiejaar kan bij een nieuwe inschrijving aan eenzelfde of andere instelling een bindende voorwaarde opgelegd worden.

Deze bindende voorwaarden betreffen in beginsel geen evaluatie- en/of deliberatiecriteria die strenger zijn dan de regels die in de instelling algemeen gelden. Het instellingsbestuur kan de studievoortgang van de student wel afhankelijk maken van een deliberatie door het orgaan of de persoon die verantwoordelijk is voor de bepaling van de studievoortgang.

Bij het niet naleven van deze bindende voorwaarde kan de student een volgend academiejaar geweigerd worden in dezelfde instelling waar de bindende voorwaarde is opgelegd;

2° indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren kan de inschrijving van de student geweigerd worden.”

Op het eerste gezicht heeft de decreetgever alle in artikel II.246 van de Codex bedoelde beslissingen aangemerkt als ‘studievoortgangsbeslissing’, dus met inbegrip van de beslissing tot weigering van de verdere inschrijving nadat door de student niet aan een bindende voorwaarde werd tegemoetgekomen. Tegen die lezing zou kunnen worden ingebracht, zoals de Raad van State in het arrest 246.751 heeft gedaan, dat enkel de ‘bindende voorwaarde’ als ‘studievoortgangsbeslissing’ werd aangemerkt.

In het licht van het bovenstaande brengt lectuur van de parlementaire voorbereiding de vereiste duidelijkheid.

De hier betrokken bepalingen zijn in de Codex Hoger Onderwijs ingevoegd bij artikel IV.57 van het decreet Onderwijs XXV van 19 juni 2015.

De steller van het ontwerp van decreet geeft in de memorie van toelichting de volgende verduidelijking (*Parl. St. VI. Parl. 2013-2014, nr. 425/1, 36*):

“De opbouw van het artikel wordt vereenvoudigd om meer duidelijkheid te creëren. Instellingen kunnen maatregelen van studievoortgang nemen. Die kunnen bestaan uit ‘het opleggen van bindende voorwaarden’ wat in punt 1° wordt omschreven, of ‘een weigering van een volgende inschrijving in het hoger onderwijs’ inhouden zoals omschreven in punt 2°.”

Een weigering tot inschrijving wordt hier dus alvast uitdrukkelijk beschouwd als een maatregel van studievoortgangsbewaking.

Verder wordt, in dezelfde zin en meer expliciet, overwogen (*Parl. St. VI. Parl. 2013-2014, nr. 425/1, 37*):

“Punt 2° betreft de weigering van een volgende inschrijving in het hoger onderwijs als maatregel van studievoortgangsbewaking.

Niet in alle gevallen kunnen bindende voorwaarden soelaas brengen. Als uit het dossier blijkt dat een student in een bepaalde opleiding (of ruimer in meerdere opleidingen in een bepaalde instelling) weinig kans heeft om binnen een redelijke termijn het diploma te behalen, heeft de instelling de mogelijkheid om deze student te weigeren of is de student die wenst verder te studeren verplicht om zich te heroriënteren.

Het dossier van een student kan zowel studiegerelateerde elementen als persoonlijke elementen omvatten. Studiegerelateerde elementen kunnen betrekking hebben op het recent afgelopen studietraject of het ruimere studieverleden van een student al dan niet in dezelfde instelling (zeer zwak studierendement, herhaaldelijk falen voor bepaalde opleidingsonderdelen enzovoort). Een dergelijke weigering vereist een motivering.

De aangepaste regelgeving laat een ruime autonomie aan de instellingen. Er is in die zin geen verzwaring van de administratieve lasten ten aanzien van de bestaande toestand. De toetsing van de betreffende bepalingen gebeurt via de werking van de Raad voor betwistingen betreffende studievoortgangsbeslissingen die bevoegd is om beroepen van studenten te behandelen.”

Niet alleen wordt de weigering van een volgende inschrijving uitdrukkelijk als een studievoortgangsbeslissing aangemerkt, de steller van het ontwerp koppelt daaraan ook explicet de bevoegdheid van de Raad.

Uit de toelichting door de minister van Onderwijs gegeven in de bevoegde commissie ten slotte, moet evenzeer worden opgemaakt dat artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs wel degelijk zo moet worden gelezen dat niet alleen de initiële maatregel die aan de student de bindende voorwaarde oplegt, maar ook de navolgende weigering tot inschrijving omdat aan die bindende voorwaarde niet werd voldaan, een ‘studievoortgangsbeslissing’ is die aan de rechtsmacht van de Raad is onderworpen.

Ter zake is te lezen (*Parl. St. VI. Parl. 2014-2015, nr. 325/4, 17*):

“De Raad voor Studievoortgangsbewijzingen blijft bevoegd om de billijkheid van de weigering te toetsen en eventueel te vernietigen. Instellingen zullen er dus niet lichtzinnig mee omgaan.”

en (*Parl. St. VI. Parl. 2014-2015, nr. 325/4, 21*):

“Met betrekking tot de bewaking van de studievoortgang, licht de minister nogmaals de decreetwijziging toe. De bestaande drempel van 50 percent studierendement voor het opleggen van bindende voorwaarden wordt opgetrokken tot 60 percent, en dit op vraag van de Vlor. Er is explicet opgenomen dat dat ook kan op basis van het studieverleden in een andere instelling. De bepalingen inzake weigeren op basis van het dossier worden nader verduidelijkt in de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet.

Qua monitoring van de effecten en preventie van misbruik, wijst de minister erop dat de verplichting om een weigering te motiveren en de mogelijke redenen daarvoor in de memorie zelf zijn opgenomen. De raad voor bewijzingen inzake studievoortgangsbeslissingen blijft bevoegd en uit zijn jaarverslagen zal kunnen worden opgemaakt of het aantal dossiers toeneemt.”

De Raad beschikt derhalve over rechtsmacht om het voorliggende beroep te beoordelen.

B. Ontvankelijkheid ratione temporis

B.1. Tijdigheid van het beroep na de bestreden beslissing

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van een voor hem gebracht beroep.

De bestreden beslissing werd genomen op 23 december 2019 en werd blijkens het administratief dossier enkel per e-mail van 24 december 2019 (stuk 6b administratief dossier aan verzoekende partij meegedeeld).

Krachtens artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs moet een beroep tegen een studievoortgangsbeslissing bij de Raad worden ingesteld binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen, die ingaat de dag na die van de kennisgeving van de beslissing.

Het beroep werd bij de Raad ingediend met een verzoekschrift gedateerd op 24 januari 2020. Dit is *prima facie* ruim buiten de voormelde beroepstermijn.

Verwerende partij werpt ter zake geen exceptie op. Verzoekende partij stelt in haar wederantwoordnota dat de “Raad oordeelt op een andere basis en het beroep is niet tijdsgebonden.”

Dat laatste is, zoals gezien, onjuist in het licht van artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs.

In het administratief dossier bevindt zich geen leesbevestiging of ontvangstbevestiging die toelaat vaste datum te verlenen aan het ogenblik waarop de kennisgeving van de bestreden beslissing per e-mail verzoekende partij heeft bereikt.

Ter zitting gevraagd over de ontvangst van het e-mailbericht van 24 december 2019, antwoordt verzoekende partij dat zij dit bericht diezelfde dag heeft ontvangen en heeft overgemaakt aan haar raadsman.

Aangezien huidig beroep is ingesteld op 24 januari 2020, is het ingesteld kennelijk buiten de termijn van zeven kalenderdagen zoals bedoeld in art. II.294 §1 Codex Hoger Onderwijs, en bijgevolg laattijdig.

Het beroep is niet ontvankelijk.

B.2. Tijdigheid van het intern beroep

Artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs stelt, zoals de Raad recent reeds heeft overwogen (R.Stvb. 24 augustus 2018, nr. 4.376; R.Stvb. 14 september 2018, nr. 4.405), inzake de bevoegdheid van de Raad het volgende:

“Er wordt een Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, verder ‘de Raad’ genoemd, opgericht bij de bevoegde dienst van de Vlaamse Gemeenschap. De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten of personen op wie de beslissing betrekking heeft, worden ingesteld tegen studievoortgangsbeslissingen, na uitputting van de in afdeling 2 bedoelde interne beroepsprocedure.”

Wat betreft de plicht tot het voorafgaandelijk uitputten van het intern beroep, blijkt uit de memorie van toelichting bij het toenmalige decreet van 19 maart 2004 ‘betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen’ dat het intern beroep “*verplicht moet worden uitgeput vooraleer men een beroep kan instellen bij*” de Raad (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 16*). De decreetgever heeft de uitputting van het intern beroep derhalve beoogd als een voorwaarde om tot de beroepsprocedure bij de Raad toegang te krijgen, en dus als een ontvankelijkheidsvoorwaarde bij dat beroep. Ook in de rechtsleer wordt aangenomen dat de regelmatige uitputting van een georganiseerd administratief beroep een voorwaarde is om een ontvankelijk beroep bij een administratief rechtscollege in te stellen (zie o.a. J. GORIS, *Georganiseerde administratieve beroepen*, Brugge, die Keure, 2012, 70-71; J. BAERT en G. DEBERSAQUES, *Raad van State. Afdeling Administratie. Ontvankelijkheid*, Brugge, die Keure, 1996, 99-105; P. POPELIER, “Over de uitputting van het georganiseerd administratief beroep als ontvankelijkheidsvoorwaarde voor een beroep bij de Raad van State”, noot onder RvS 16 augustus 1999, nr. 82.102, *RW* 1999-00, 850).

De vraag of verzoekster op ontvankelijke wijze het intern beroep heeft ingesteld en uitgeput, raakt derhalve aan het onderzoek naar de ontvankelijkheid van het bij de Raad ingestelde beroep.

Standpunt van partijen

Verwerende partij voert in haar antwoordnota aan dat het beroep niet ontvankelijk is, omdat het in januari 2020 bij de Raad ingestelde intern beroep niet werd neergelegd binnen de vervaltermijn van zeven kalenderdagen na de op 27 september 2018 genomen en op 23 oktober 2018 ter kennis gebrachte beslissing van de interne beroepscommissie.

Verzoekster gaat op de problematiek van de ontvankelijkheid niet in.

Beoordeling

Huidig beroep van verzoekende partij is gericht tegen de beslissing van de voorzitter van de facultaire beroepscommissie d.d. 23 december 2019.

De stelling van verwerende partij, dat verzoekster zich enkel zou richten tegen de initiële beslissing van 13 september 2018, overtuigt niet. Verzoeksters beroepsschrift laat niet toe die conclusie te trekken, en voor zover er nog onduidelijkheid over zou bestaan, bevestigt verzoekster in haar wederantwoordnota dat zij in hoofdorde de nietigverklaring van de beslissing van 23 december 2019 vordert, en pas daarna de hervorming van de initiële beslissing van 13 september 2019.

Niet relevant voor de berekening van de beroepstermijn in de procedure voor de Raad als dusdanig is derhalve, zoals verwerende partij aanvoert, wanneer de beroepstermijn tegen de beslissing van de facultaire beroepscommissie van 27 september 2018 is verstrekken.

In haar navolgend betoog in de antwoordnota verwart verwerende partij de ontvankelijkheidsvraag met de beoordeling ten gronde van de door verzoekster ingeroepen overmacht.

Verzoekster beroep is evenwel om andere redenen wél onontvankelijk.

Verzoeksters intern beroep was gericht tegen de studievoortgangsbeslissing van 13 september 2018.

Verzoekster kan niet voorhouden dat zij die beslissing niet heeft ontvangen of dat zij niet in staat is geweest om haar grieven ertegen te ontwikkelen, aangezien verzoekster tegen die beslissing op 18 september 2018 een intern beroep heeft ingesteld. Dat beroep is door de interne beroepscommissie met een beslissing van 27 september 2018 ontvankelijk doch ongegrond verklaard.

Tegen die beslissing van de interne beroepscommissie heeft verzoekster geen beroep bij de Raad ingesteld.

Het intern beroep dat verzoekster op 17 december 2019 een tweede maal instelde tegen de initiële studievoortgangsbeslissing van 13 september 2018, is niet enkel ruim buiten de decretale beroepstermijn van zeven kalenderdagen ex artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs ingediend – zoals terecht in de thans bestreden beslissing is vastgesteld – maar schendt bovendien het beginsel *ne bis in idem*.

Noch de Codex Hoger Onderwijs, noch het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij biedt de mogelijkheid om een vraag tot herinschrijving procedureel in te leiden als een tweede intern beroep tegen een weigering tot inschrijving waartegen eerder reeds een intern beroep was ingesteld en waaromtrent de interne beroepsinstantie haar bevoegdheid heeft uitgeput.

Verzoekster had gewis om een nieuwe inschrijving kunnen vragen, maar niet middels een tweede, en dus niet toelaatbaar, intern beroep.

Aangezien het aan huidig beroep voorafgaande intern beroep niet op regelmatige wijze is ingesteld, is ook het beroep bij de Raad niet ontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 17 februari 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 9 maart 2020

Arrest nr. 5.758 van 26 maart 2020 in de zaak 2020/030

In zake: xxx

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 3 februari 2020, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 12 september 2019 waarbij aan verzoeker een score ‘AFW’ werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Nieuwe Tijd: politiek en instellingen’ en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 25 september 2019 waarbij het intern beroep van verzoeker deels gegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoeker heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 9 maart 2020.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en mevrouw Haïté Vanderwaeren, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2018-2019 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de geschiedenis’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Nieuwe Tijd: politiek en instellingen’ bekomt verzoeker in tweede zittijd een examencijfer ‘AFW’.

Verzoeker stelde op datum van 18 september 2019 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 25 september 2019 werd het intern beroep deels gegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat verzoeker in zijn beroep aangaf dat hij het niet eens is met de gewijzigde evaluatievormen, i.c. geen permanente evaluatie meer en evenmin een mondeling examen, terwijl dit in de studiefiche niet werd vermeld.

De examencommissie heeft kennis genomen van de argumentatie van verzoeker en van de toelichting die bezorgd werd door de docent, dr. [S.T.]. De commissie is enerzijds van oordeel dat verzoeker de paper die hij had bezorgd in de vorm van een bestand dat niet geopend kon worden vooralsnog had moeten bezorgen. De docent en het faculteitssecretariaat hebben daar meermaals vruchteloos om verzocht. Anderzijds is de examencommissie van oordeel dat verzoeker door de gewijzigde evaluatievormen zijn kansen niet voldoende heeft kunnen verdedigen.

De commissie stelt daarom voor dat verzoeker a) de op 20 augustus 2019 bezorgde paper alsnog bezorgt in een leesbare pdf-versie en b) dat hij een mondeling examen kan afleggen. Dat mondeling examen mag ook afgenomen worden door een andere docent die vertrouwd is met de materie. Na afloop kunnen dan alsnog punten gegeven worden voor het betrokken opleidingsonderdeel.

De commissie vraagt verzoeker met aandrang om snel te reageren op dit besluit. De commissie heeft immers vastgesteld dat verzoeker de voorbije dagen niet heeft gereageerd op de mails die hem werden bezorgd.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 25 september 2019 en bij aangetekend schrijven aan verzoeker overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 3 februari 2020 diende verzoeker een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – tijdigheid van het beroep

Standpunt van partijen

In zijn verzoekschrift stelt verzoeker dat op de interne beroepsbeslissing geen melding werd gemaakt van de mogelijkheid tot en de modaliteiten om in beroep te gaan (zie bijlage 3). Bijgevolg is verzoeker van mening dat zijn extern verzoekschrift nog tijdig werd ingediend (zie bijlage 4 voor datum kennisgeving interne beroepsbeslissing).

Beoordeling

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep bij de Raad.

Artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs luidt als volgt:

“De beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van kennisgeving van de in artikel II.284, eerste lid bedoelde beslissing.”

Een verzoekschrift bij de Raad moet, wil het ontvankelijk zijn, dus worden ingesteld binnen de termijn van zeven kalenderdagen na kennisgeving van de bestreden beslissing. Dit betreft een vervaltermijn.

De Raad stelt vast dat verzoeker pas op 3 februari 2020 een extern beroep heeft ingesteld tegen de interne beroepsbeslissing dd. 25 september 2019.

In dit verband wijst de Raad er evenwel op dat overeenkomstig artikel II.21 van het Bestuursdecreet, de termijn voor het instellen van het extern beroep slechts aanvangt bij de kennisgeving van de bestreden beslissing – zijnde de interne beroepsbeslissing – op voorwaarde dat de beroepsmodaliteiten op die beslissing zijn vermeld.

Deze verplichting houdt in dat niet alleen de mogelijkheid tot het instellen van een extern beroep moet worden vermeld, maar ook de modaliteiten ter zake. Het is vaste rechtspraak van de Raad dat enerzijds alle relevante modaliteiten voor het extern beroep moeten worden

vermeld en anderzijds de loutere verwijzing naar een andere vindplaats – zoals het onderwijs- en examenreglement – niet volstaat als kennisgeving van de beroepsmodaliteiten.

Te dezen stelt de Raad vast dat uit het dossier blijkt dat op de interne beroepsbeslissing noch de beroepsmogelijkheden, noch de beroepsmodaliteiten staan vermeld (zie bijlage 3 van verwerende partij).

Vermits de beroepsmogelijkheden en –modaliteiten betreffende de bestreden beslissing *prima facie* niet op regelmatige wijze aan verzoeker ter kennis zijn gebracht, heeft dit overeenkomstig artikel II.21 Bestuursdecreet tot gevolg dat de termijn om het extern beroep in te stellen pas begint te lopen vier maanden na de kennisgeving van de beslissing.

De Raad stelt vast dat verzoeker op 3 februari 2020 een extern beroep heeft ingesteld.

Het beroep is derhalve tijdig.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoeker zich in een eerste middel beroeft op een schending van de studiefiche, in combinatie met een schending van het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat de studiefiche geen werkstuk of paper vermeldt als evaluatieform. Volgens verzoeker vermeldt de studiefiche enkel permanente evaluatie en een mondeling examen als evaluatieform (zie bijlage 5). De permanentie evaluatie zou voor de tweede zittijd niet meer meegeteld worden in de eindevaluatie. Dit blijkt volgens verzoeker uit het antwoord van professor [M.] op zijn vraag naar verduidelijking hieromtrent na de interne beroepsbeslissing (zie bijlage 6). In de studiefiche staat echter niets vermeld over een eventuele wijziging van de evaluatieform in de tweede zittijd.

In de eerste zittijd behaalde verzoeker 5/20 voor dit opleidingsonderdeel. Deze score kwam uitsluitend van de permanente evaluatie, aangezien verzoeker aan geen andere evaluatieform

heeft deelgenomen in deze zittijd. Aangezien het gedeelte ‘permanente evaluatie’ op 40% van het eindtotaal stond (zie bijlage 7), scoorde verzoeker hierop 5/8. Het mondeling examen stond op 20% en de paper op 40% van het eindtotaal. Aangezien de studiefiche geen paper vermeldt, valt dat deel van de evaluatie volgens verzoeker weg en dient er gerekend te worden op een eindtotaal van 12. Met enkel permanente evaluatie zou verzoeker dus 5/12 halen. Dit resultaat dient nog te worden aangevuld na een mondeling examen.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat zij in dit verband vooreerst wenst op te merken dat studenten die zich bij de Universiteit Antwerpen wensen in te schrijven, zich door hun toetredingsovereenkomst verbinden tot het verstrekken van de juiste contactgegevens in het zgn. SisA selfservice-systeem. Het is niet enkel de student die de Universiteit Antwerpen moet kunnen bereiken, maar het is tevens de Universiteit Antwerpen die in staat moet worden gesteld om de bij haar ingeschreven studenten te kunnen bereiken. Indien verzoeker als student van de Universiteit Antwerpen in de loop van zijn studies door middel van contactgegevens, anders dan deze ten tijde van het aanvangsmoment van zijn studies, kan of moet worden bereikt, dan is hij gehouden deze contactgegevens zelf aan te passen in het SisA selfservice-systeem. Op die wijze kan verzoeker de Universiteit Antwerpen in staat stellen hem te contacteren, hetgeen in deze niet onbelangrijk was, vooral gelet op de vereiste indiening van een (aangepaste) paper langs elektronische weg. In een dergelijk geval vormt het beschikken over de juiste contactgegevens een belangrijk element in de eventuele verdere nazorg, zoals duidelijk is gebleken nu verzoeker een niet-leesbare versie van zijn paper had gepost. Of verzoeker ten tijde van de pogingen tot contactname door de Universiteit Antwerpen geen vaste verblijfplaats zou hebben gehad of een ander telefoonnummer had aangenomen, zoals hij in zijn intern beroep van 18 september 2019 stelt, doet bijgevolg niet ter zake. Minstens had hij zijn e-mailadres en/of telefonische contactgegevens kunnen/moeten aanpassen. Verwerende partij betreurt dan ook het gebrek aan medewerking vanwege verzoeker.

Meer nog, studenten verbinden er zich in uitvoering van hun toetredingsovereenkomst die zij met de Universiteit Antwerpen aangaan toe om op eigen initiatief hun UA-webmail te raadplegen. Elke student aan de Universiteit Antwerpen krijgt na inschrijving een UA-webmail adres toegekend. Het raadplegen van UA-webmail gebeurt digitaal en is dus onafhankelijk van een vaste verblijfplaats. Bovendien is voorzien in de technische mogelijkheid voor alle studenten, zo ook – en wellicht vooral – voor werkstudenten, zoals

verzoeker, om de elektronische correspondentie die zij via UA-webmail ontvangen, te forwarden naar hun persoonlijke of professionele mailbox. Bijgevolg had verzoeker zichzelf in de gelegenheid kunnen en moeten stellen om minstens kennis te nemen van de elektronische correspondentie vanwege de Universiteit Antwerpen en te reageren op de oproepen van de examinator en/of het facultaire studentensecretariaat. Verwerende partij betreurt ook op dit punt het gebrek aan medewerking vanwege verzoeker.

Verzoeker voert aan dat hij op 20 augustus 2019 wel degelijk een paper heeft ingediend, in uitvoering van de mail van de examinator op 28 juni 2019 m.b.t. de tweede zittijd (bijlage 4), maar meteen stelt dat er geen vereiste inzake bestandsformaat was. Daaruit moet worden afgeleid dat verzoeker zich niet verantwoordelijk acht voor het indienen van een *leesbare paper* en dat hij zich in het verlengde daarvan niet verantwoordelijk acht voor het zich beschikbaar stellen in geval van eventueel nakomende vragen of opmerkingen. Verzoeker geeft aan dat hij vruchteloos heeft getracht zijn paper op blackboard te posten. Toen dit naar eigen zeggen niet lukte, diende hij het bestand in via e-mail. Het bestand kon echter niet worden geopend, niet via e-mail en evenmin via blackboard (bijlage 5). Verzoeker is dus overgegaan tot het doorsturen van een (onleesbaar) bestand op blackboard en via e-mail, en heeft nagelaten zich beschikbaar te stellen voor eventuele vragen of opmerkingen vanwege de examinator, ondanks het feit dat hij zelf had opgemerkt dat zich met de geposte versie blijkbaar problemen voordeden. In zijn intern beroepsschrift van 18 september 2019 beweert verzoeker: “*Ik heb de paper natuurlijk wel ingediend en kan deze nogmaals doorsturen in een pdf formaat opdat deze alsnog beoordeeld zou kunnen worden.*” Echter, verzoeker voegde dit pdf-formaat ook op dat ogenblik niet alsnog bij zijn intern beroepsschrift, terwijl deze bijvoeging minstens een aanduiding had kunnen vormen van het bestaan van de paper *in tempore non suspecto*. De voorzitter van de examencommissie heeft zowel in zijn e-mail van 28 september 2019 (bijlage 6) als in zijn e-mail van 10 oktober 2019 (bijlage 7) bij verzoeker nagevraagd of de eindpaper alsnog kon worden bezorgd. Ook op deze beide e-mails heeft verzoeker geen eindpaper bezorgd. Eén en ander doet minstens twijfelen of op de aangegeven deadline dan wel daarna überhaupt een paper voorlag, en dat verzoeker de aandacht van dit feit wenst af te leiden.

Verwerende partij stelt vast dat verzoeker de quoteringen op zich niet betwist, enkel de totstandkoming van het resultaat. Verzoeker voert aan dat daarbij niet correct zou zijn

omgegaan met de evaluatievorm. Hij verwijst naar de ECTS-fiche (bijlage 8), die inderdaad als evaluatievorm vermeldt:

Examen

- *Mondeling met schriftelijke voorbereiding*
- *Open vragen*

Permanente evaluatie

- *Opdrachten*
- *Medewerking tijdens de contactmomenten*

In dit verband wenst verwerende partij op te merken dat verzoeker werkstudent is en dat hij om deze reden de colleges niet kon bijwonen, hoewel op voorhand in de ECTS-fiche aangeduid staat dat er sprake is van permanente evaluatie. Deelname aan de permanente evaluatie, zoals die in principe voor dagstudenten geldt en als dusdanig in de ECTS-fiche is opgenomen, was voor verzoeker blijkbaar niet mogelijk, niet in de tweede zittijd, maar evenmin in de eerste zittijd. Aangezien in een dergelijke situatie verzoeker sowieso geen resultaat zou verwerven door zijn niet-aanwezigheid in de colleges, werd reeds in de eerste zittijd voor verzoeker een alternatieve werkform ontwikkeld, die hij – minstens impliciet – heeft aanvaard. Navraag bij de examinator heeft uitgewezen dat de vervangende opdracht bestond in het schrijven van een aantal reflecterende papers over in de colleges gelezen artikelen. Deze reflecterende papers heeft verzoeker ingediend. Op basis van die reflectie werd tenslotte een eindpaper gevraagd: deze eindpaper heeft verzoeker in de eerste zittijd niet ingediend. Verzoeker beweert deze eindpaper wél te hebben ingediend in het kader van zijn deelname aan de tweede zittijd, en dit op 20 augustus. Zoals reeds vermeld was het bestand niet leesbaar of niet te openen, waarna zowel de examinator als de medewerkers van het faculteitssecretariaat herhaaldelijk maar vruchteloos hebben getracht verzoeker te bereiken. Ook op een later verzoek tot indiening is verzoeker niet ingegaan.

Zoals de vervangende opdracht voor de permanente evaluatie in de eerste zittijd bestond in het schrijven van een aantal reflecterende papers over in de colleges gelezen artikelen, werd de permanente evaluatie – die uiteraard in een tweede zittijd omwille van een beperktere tijdsspanne dan tijdens het semester compacter is – in de tweede zittijd vervangen door de eindpaper die op 20 augustus 2019 werd ingewacht. Verwerende partij kan enkel vaststellen dat verzoeker deze beide tegemoetkomingen in de evaluatievorm niét beschouwt als eenzijdige mededeling, en dat hij zich tegen die aanpassing alvast niét heeft verzet voor de eerste zittijd, maar wel (en enkel) voor de tweede zittijd. Verzoeker verzet zich dus blijkbaar

tegen een aangepaste werk- en evaluatievorm wanneer deze hem niet uitkomt, maar verzet zich hier dus niet tegen wanneer deze hem wél uitkomt. Gelet op deze omstandigheden kan verzoeker aan verwerende partij bezwaarlijk een schending van het vertrouwensbeginsel verwijten.

Verzoeker voert aan dat de examenvorm voor de tweede zittijd eenzijdig door de examinator via diens e-mail van 28 juni 2019 werd gewijzigd. Echter, door zijn indiening van het bestand op 20 augustus 2019 heeft verzoeker zich minstens impliciet akkoord verklaard met deze gewijzigde examenvorm, die trouwens louter ingegeven was om de deelname van verzoeker in zijn hoedanigheid van werkstudent te faciliteren, een werkwijze die verzoeker – begrijpelijk, vanuit zijn situatie als werkstudent – heeft aanvaard, zowel voor de eerste als de tweede zittijd. Evenmin heeft verzoeker in de tussenperiode, namelijk tussen het bericht van 28 juni 2019 vanwege de examinator en de indiendeadline van 20 augustus 2019, enige vraag of opmerking aan de examinator gericht, ondanks diens expliciete vraag “*Wie nog extra feedback wenst, mag mij altijd contacteren via mail*” (bijlage 4). Verzoeker kan moeilijk beweren dat hij dit bericht dan niet zou hebben gekregen, nu hij er zelf in zijn intern beroepsschrift naar verwijst. Bijgevolg lijkt het standpunt van verzoeker erin te bestaan om zich *post factum*, t.t.z. pas ná de terbeschikkingstelling van de resultaten van de tweede zittijd, te verzetten tegen de voorgestelde werkwijze, en dus ná een resultaat te hebben vernomen dat hem wellicht niet is gevallen, veeleer dan op het ogenblik zelf wanneer de opdracht voor de tweede zittijd werd meegedeeld. De examenvorm is dus, wat het uit-/herwerken van een paper betreft, niet méér veranderd in de tweede zittijd dan al in de eerste zittijd het geval was en waartegen verzoeker zich dus niet had verzet.

Verwerende partij geeft toe dat het mondelinge examengedeelte in de tweede zittijd was weggevallen, omwille van de gewijzigde werksituatie van de examinator waardoor deze zich in de onmogelijkheid bevond om in de betrokken voorziene examenperiode een mondeling examen af te nemen en het in die korte tijdsspanne voor de opleiding niet mogelijk was om een andere examinator aan te stellen. Wel wenst verwerende partij te benadrukken dat zij de geschatste situatie in haar beslissing van 25 september 2019 heeft rechtgezet, door te stellen dat er alsnog een mondeling examen, in lijn met de vermelding op de ECTS-fiche, zou worden afgenoem door een andere docent die met de materie vertrouwd is. Dit wijzigt echter niets aan de vereiste indiening voor de eindpaper, als overeengekomen examenvorm in vervanging van de permanente evaluatie, rekening houdend met het statuut van verzoeker als

werkstudent. Zo vormt het eindresultaat voor het opleidingsonderdeel de samenvoeging van het deelresultaat voor het mondeling examen en het deelresultaat voor de eindpaper. Verzoeker verwijst naar de slide met toelichting tijdens het inleidend college (en zoals beschikbaar gesteld via Blackboard) over de evaluatie, namelijk medewerking contactmomenten en tussentijdse opdrachten (40%), thematische paper (40%) en mondelinge toelichting/examen (20%). In deze verhouding gold echter de score m.b.t. de permanente evaluatie voor diegenen die in de loop van het semester in de colleges aanwezig konden zijn. Zoals hoger gesteld was dit niet het geval voor verzoeker en zag deze de permanente evaluatie, vermeld in de ECTS-fiche, reeds in de eerste zittijd aangepast, namelijk onder de vorm van de zgn. reflecterende papers en de eindpaper. Het deelresultaat voor de paper(s) stond voor verzoeker op 70%. Het mondeling examen, waaraan verzoeker in de eerste zittijd niet deelnam, stond voor hem op 30%. Aan deze 70%-30% verhouding in de tweede zittijd wijzigt de beslissing van de examencommissie van 25 september dus niets.

Verwerende partij meent dan ook dat de beslissing van de examencommissie van 25 september 2019 het zorgvuldigheidsbeginsel noch het vertrouwensbeginsel schendt. Verwerende partij verzoekt de Raad dan ook het beroep van verzoeker ongegrond te verklaren.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat de controversiële interpretatie van het concept ‘instemming’ door verwerende partij de verantwoordelijkheid voor de naleving van het contract tussen onderwijsinstelling en student volledig bij de student legt en de deur openzet naar misbruik. Volgens verzoeker vereist instemming een actieve daad als gevolg van onderling overleg, met wederzijdse overeenstemming. Artikel II.202 van de Codex Hoger Onderwijs stelt dat wijzigingen tijdens het academiejaar enkel mogelijk zijn indien overeenstemming wordt bereikt tussen het instellingsbestuur en de student. Een loutere mededeling door de docent kan men moeilijk interpreteren als ‘overeenstemming’. Verzoeker werd overigens nooit door het instellingsbestuur benaderd omtrent enige wijziging, dit werd enkel meegedeeld door de docent.

Volgens datzelfde artikel van de Codex Hoger Onderwijs dient de instelling in het OER te bepalen onder welke voorwaarden en volgens welke modaliteiten zulke wijzigingen aan het diplomacontract mogelijk zijn. Verzoeker verwijst naar artikel 10.1.6 van het OER. Verwerende partij levert geen bewijs aan dat deze procedure correct werd gevuld en

aangezien verzoeker nooit op de hoogte werd gesteld van dergelijke procedure, dient te worden aangenomen dat het OER niet werd nageleefd en de docent volledig autonoom handelde.

Daarenboven ontbreekt volgens verzoeker ook een duidelijk, ernstige reden waarvoor het bovenvermelde artikel van het OER zou kunnen worden ingeroepen. Voor de toevoeging van een eindpaper aan de evaluatievorm zonder het wegvalLEN van een andere evaluatievorm lijkt geen enkele reden vorhanden. Voor het wijzigen van de examenvorm in de tweede zittijd argumenteert verwerende partij dat het niet meer mogelijk was om tijdig een nieuwe mondelinge examinator te voorzien. De mededeling over de gewijzigde examenvorm werd echter reeds op 28 juni verzonden, anderhalve maand voor de start van de tweede zittijd. Volgens verzoeker is het vreemd dat verwerende partij bij de interne beroepsbeslissing wel duidelijk vermeldt dat een andere examinator het mondelinge examen kan afnemen. Plots kan op een veel kortere periode wel een alternatieve examinator gevonden worden. Ook hier kan bijgevolg geen gewag worden gemaakt van een ernstige reden.

Verzoeker wenst ook te wijzen op de inconsequente wijze waarop verwerende partij omgaat met het begrip ‘impliciete toestemming’. In haar antwoordnota vermeldt verwerende partij dat verzoeker impliciete toestemming gaf tot wijziging van het contract door enerzijds geen verzet aan te tekenen en anderzijds een paper in te dienen. In de interne beroepsbeslissing oordeelt men dat verzoeker zijn kansen niet voldoende heeft kunnen verdedigen door de gewijzigde evaluatievormen. Toen was verwerende partij blijkbaar niet van oordeel dat er sprake was van een impliciete toestemming. Voortbouwend op deze argumentatie van de interne beroepsbeslissing kan er ook geen sprake zijn van impliciete toestemming door het niet aantekenen van verzet tegen de invoering van een eindpaper tijdens de eerste zittijd. Verwerende partij haalt ook aan dat zij niet begrijpt waarom verzoeker zijn eindpaper niet heeft ingediend na de interne beroepsbeslissing. Door zijn verzoekschrift aan de Raad heeft verzoeker echter aangetoond niet akkoord te gaan met de interne beroepsbeslissing. Voortgaand op de gehanteerde logica van impliciete toestemming zou het indienen van die paper dan ook tegenstrijdig zijn met het indienen van het verzoekschrift.

Verwerende partij argumenteert dat ook de permanente evaluatie werd aangepast en vervangen door reflecterende papers. De permanente evaluatie zou bijgevolg ook in de tweede zittijd niet meer van toepassing zijn. Verzoeker wenst erop te wijzen dat onder permanente

evaluatie niet enkel medewerking tijdens contactmomenten werd gedefinieerd, maar ook tussentijdse opdrachten die schriftelijk moesten worden ingediend. Het vervangen van de medewerking tijdens contactmomenten door reflecterende papers zorgt er niet voor dat deze niet meer onder de permanente evaluatie zouden vallen. Inhoudelijk ging het overigens om dezelfde opdracht. Het gaat hier volgens verzoeker niet om een wijziging van de evaluatievorm (permanente evaluatie), maar om een gewijzigde werkform (schriftelijk i.p.v. klassikaal). Het weglaten van de permanente evaluatie tijdens de tweede zittijd is volgens verzoeker niet correct.

Verwerende partij haalt overigens aan dat voor de tweede zittijd geen permanente evaluatie mogelijk was door het korte tijdsbestek en dat dit werd vervangen door de eindpaper. Op de studiefiche wordt echter geen melding gemaakt van deze wijziging tussen de eerste en de tweede zittijd. Ofwel diende er volgens verzoeker bijgevolg een nieuwe permanente evaluatie plaats te vinden, ofwel dienen de behaalde resultaten voor permanente evaluatie uit de eerste zittijd te worden overgenomen voor de tweede zittijd.

Verzoeker is enkel akkoord gegaan met de lichte wijziging in werkform van de permanente evaluatie tijdens de tweede zittijd. Verwerende partij argumenteert dat verzoeker ook inging op het aanbod voor de wijziging tijdens het tweede semester. Daar werd volgens verzoeker echter nooit over overlegd, het betrof slechts een mededeling via mail door de docent, in tegenstelling tot de wijziging in eerste zittijd. Het betoog van verwerende partij dat verzoeker zich enkel verzet tegen gewijzigde werk- en evaluatievormen die voor hem nadelig zijn, dient er enkel toe hem in een slecht daglicht te plaatsen. Verzoeker verzet zich tegen wijzigingen die hem opgelegd werden zonder overleg en zonder het volgen van de correcte procedure. Dit staat in schril contrast met het wijzigen van de werkform voor permanente evaluatie, dat tot stand kwam na dialoog tussen verzoeker en de docent.

Verwerende partij meent dat de verhouding voor de evaluatie 70% op de reflecterende paper en 30% op het mondelinge examen bedraagt, zowel voor de eerste als de tweede zittijd. Verzoeker begrijpt niet waar deze verhoudingen vandaan komen, hij werd nooit over een gewijzigde verhouding tussen evaluatievormen op de hoogte gebracht. Er is geen reden om aan te nemen dat de verhoudingen zoals deze werden meegedeeld in de presentatie van de docent niet op hem van toepassing zouden zijn.

Beoordeling

Verzoeker wijst de Raad op de studiefiche (ECTS-fiche) van het opleidingsonderdeel “Nieuwe tijd: politiek en instellingen”. Bij de evaluatievormen voor het opleidingsonderdeel treft de Raad in de ECTS-fiche het volgende aan:

“6. Evaluatievormen

Examen

- *Mondeling met schriftelijke voorbereiding*
- *Open vragen*

Permanente Evaluatie

- *Opdrachten*
- *Medewerking tijdens de contactmomenten.”*

Verzoeker is van oordeel dat de permanente evaluatie voor de tweede zittijd niet meer meegeteld zou worden in de eindevaluatie. Hij wijst wat dit betreft op een antwoord dat hij van professor [M.] kreeg bij een vraag om verduidelijking na de beslissing op intern beroep. Verzoeker geeft hierbij aan dat in de studiefiche niets vermeld staat over een eventuele wijziging van de evaluatievorm in de tweede zittijd.

De Raad leest in de interne beroepsbeslissing het volgende:

“Op woensdag 18 september 2019 deelde u me mee dat u beroep wenste aan te tekenen tegen het examenresultaat voor het opleidingsonderdeel “Nieuwe Tijd: politiek en instellingen”. U gaf daarbij aan dat u het niet eens bent met de gewijzigde evaluatievormen, i.c. geen permanente evaluatie meer en evenmin een mondeling examen, terwijl dit in de studiefiche niet werd vermeld.

De examencommissie van de Bachelor Geschiedenis heeft uw beroep, dat tijdig was ingediend, behandeld in haar zitting van 25 september. De commissie heeft kennis genomen van uw argumentatie en van de toelichting die ons bezorgd was door de docent, dr. [S.T.J]. De commissie is enerzijds van oordeel dat u de paper die u had bezorgd in de vorm van een

bestand dat niet geopend kon worden vooralsnog had moeten bezorgen. De docent en het faculteitssecretariaat hebben daar meermaals vruchtelooos om verzocht. Anderzijds is de examencommissie van oordeel dat u door de gewijzigde evaluatievormen uw kansen niet voldoende hebt kunnen verdedigen.

Wij stellen daarom voor dat u a) de op 20 augustus 2019 bezorgde paper vooralsnog bezorgt in een leesbare pdf-versie en b) dat u een mondeling examen kan afleggen. Dat mondeling examen mag ook afgenomen worden door een andere docent die vertrouwd is met de materie. Na afloop kunnen dan vooralsnog punten gegeven worden voor het betrokken opleidingsonderdeel.

Mag ik u met aandrang verzoeken om snel te reageren op dit besluit. Ik heb immers vastgesteld dat u de voorbije dagen niet gereageerd hebt op de mails die ik u had bezorgd.”

De Raad slaat ook acht op een e-mail van de docent van het opleidingsonderdeel van 28 juni 2019. In de e-mail leest de Raad het volgende:

“Bij deze bezorg ik jullie concrete informatie over de evaluatie van “Nieuwe Tijd: Politiek & Instellingen” in de tweede zittijd.

De quatering van het dagelijkse werk valt weg. Omdat ik niet langer voltijds verbonden ben aan de UA en we reeds uitvoerig van gedachten wisselden over jullie onderwerp zal ook het ‘mondelinge’ examengedeelte wegvallen.

*De evaluatie in de tweede zittijd beperkt zich dus tot een (grondig) **herwerkte versie van jullie paper/lemma**. Ik vraag daarbij rekening te houden met onze eerdere discussies, meer aansluiting te zoeken bij de debatten over statusinteractie (cf. Sternberg en co.) en enkele nieuwe onderzoekspistes op te werpen. Wie nog extra feedback wenst mag mij altijd contacteren via mail.*

Deadline voor het insturen van de herwerkte versie is dinsdag 20 augustus 2019. Indien kan via Blackboard.”

Prima facie lijkt de gewijzigde evaluatievorm bij de tweede examenkans zich moeilijk te verhouden met de ECTS-fiche.

In die context leest de Raad in het verzoekschrift dat verzoeker 5 op 20 behaalde voor het opleidingsonderdeel waarvan de score is betwist. Deze score behaalde verzoeker bij de eerste examenkans. Verzoeker voert aan dat deze score uitsluitend gebaseerd was op de permanente evaluatie aangezien hij in die zittijd niet heeft deelgenomen aan een andere evaluatievorm. Aangezien het gedeelte permanente evaluatie op 40% van het eindtotaal stond, scoorde verzoeker daar beweerdelijk 5 op 8 voor. Het mondelinge examen stond volgens verzoeker op 20% en de paper op 40% van het eindtotaal. Verzoeker oordeelt dat aangezien de studiefiche geen paper vermeldt, dat deel van de evaluatie wegvalt. Verzoeker oordeelt dat daarom gerekend moet worden op een eindtotaal van 12. Met enkel permanente evaluatie beweert verzoeker 5 op 12 te halen. Dit resultaat dient vervolgens, aldus verzoeker, nog te worden aangevuld na een mondeling examen.

De Raad leest in de antwoordnota van verwerende partij dat deelname aan de permanente evaluatie, zoals die in principe voor dagstudenten geldt en als dusdanig is opgenomen in de ECTS-fiche, voor verzoeker niet mogelijk was. Deze onmogelijkheid betrof zowel de eerste als de tweede zittijd. Verwerende partij verduidelijkt dat, aangezien in een dergelijke situatie verzoeker sowieso geen resultaat zou verwerven door zijn niet-aanwezigheid in de colleges, reeds in de eerste zittijd een alternatieve werkform werd ontwikkeld voor verzoeker. De antwoordnota verduidelijkt dat verzoeker deze minstens impliciet heeft aanvaard. Volgens de antwoordnota leert navraag bij de examinator dat de vervangende opdracht bestond in het schrijven van een aantal reflecterende papers over in de colleges gelezen artikelen. Verzoeker diende deze ook in. Op basis van die reflectie werd een eindpaper gevraagd. Verzoeker diende deze niet in tijdens de eerste zittijd. Verzoeker beweert in zijn verzoekschrift houdende intern beroep deze wel te hebben ingediend in het kader van zijn deelname aan de tweede zittijd. Zo leest de Raad in het intern beroepschrift van verzoeker het volgende: “*De evaluatie in de tweede zittijd was obv een paper. Ik diende deze paper in maar de docent kon het bestand niet openen. Er was geen vereiste inzake bestandsformaat. Vanuit de faculteit heeft men getracht mij te contacteren via mail en telefoon, om het bestand in pdf formaat nogmaals door te sturen, maar ik heb tijdens de examenperiode mijn mail niet meer bekeken en zag deze pas nadat ik mijn resultaten bekeken had. Omdat ik reeds een tijdlang een ander telefoonnummer in gebruik heb kon ik via dat medium niet bereikt worden. Ik kreeg bij de beoordeling een ‘afwezig’. Ik heb de paper natuurlijk wel ingediend en kan deze nogmaals doorsturen in een pdf formaat opdat deze alsnog beoordeeld zou kunnen worden.*”

Rekening houdend met het voorgaande kan de Raad in het specifieke voorliggende geval niet beslissen dat de door verzoeker betwiste evaluatie onregelmatig is.

De Raad oordeelt dat, niettegenstaande verzoeker in zijn wederantwoordnota aangeeft dat de onderwijsinstelling het begrip “instemming” op controversiële wijze interpreert en de deur openzet voor misbruik door de verantwoordelijkheid voor de naleving van het contract tussen onderwijsinstelling en student volledig bij de student te leggen, uit de bijzondere, concrete omstandigheden in redelijkheid kan worden afgeleid dat verzoeker heeft ingestemd met de voor hem gehanteerde evaluatieform. De Raad ziet ook geen redenen in het dossier om ernstig te twijfelen aan de bewering van de instelling dat zij verzoeker middels de aangepaste evaluatieform tegemoet heeft willen treden en tijdens de eerste en tweede zittijd een voor hem als werkstudent werkbare en zinvolle invulling aan de permanente evaluatie heeft beogen te geven. Met de aangepaste evaluatieform, waarvan verwerende partij aangeeft verzoeker tegemoet te hebben willen treden als werkstudent, gaf verzoeker blijk van instemming door hieromtrent geen enkele opmerking te maken bij de eerste examenkans. Ook bij de tweede examenkans, bij de aankondiging ervan (e-mail van 28 juni 2019) of bij de beweerdelijke indiening van het werk uitte verzoeker geen enkele opmerking. Nu verzoeker geen enkele opmerking maakte over de evaluatieform, maar dit pas als argument bijbracht in het kader van zijn intern beroepschrift tegen het examenresultaat van de tweede zittijd, kan er volgens de Raad in dit specifieke geval sprake zijn van een minstens impliciete instemming in hoofde van verzoeker. Volgens de Raad is er *in casu* geen sprake van een wijziging aan het diplomacontract, zoals nochtans door verzoeker wordt beweerd in zijn wederantwoordnota. Dat verzoeker aanhaalt dat de wijzigingen met betrekking tot de examenvorm uitgingen van de docent en niet van het instellingsbestuur, in weerwil van hetgeen artikel II.202 Codex Hoger Onderwijs volgens verzoeker voorschrijft, leidt in voorliggend geval dan ook niet tot vernietiging van de aangevochten beslissing.

Wat de opmerkingen van verzoeker inzake het wegvalLEN van het mondelinge examen bij de tweede examenkans betreft, wijst de Raad op de beslissing van de interne beroepsinstantie. Deze laat verzoeker niet enkel toe alsnog een leesbare pdf-versie aan te leveren van het op 20 augustus 2019 beweerdelijk ingediende werk, maar waarborgt verzoeker eveneens een mondeling examen. De Raad stelt evenwel vast dat verzoeker op de in de interne beroepsbeslissing geboden mogelijkheid niet heeft gereageerd, niettegenstaande het verzoek met aandrang om snel te reageren dat in deze beslissing is opgenomen.

De Raad merkt tenslotte nog op dat verzoeker in de wederantwoordnota aanvoert dat het feit dat hij niet instemde met de wijziging van de evaluatievorm ook betekent dat hij niet instemt met het wegvallen van de quatering voor de permanente evaluatie bij de tweede examenkans. Wat dit betreft, herhaalt de Raad dat in dit specifieke geval de door verzoeker minstens impliciet gegeven instemming met deze wijziging eveneens de tweede examenkans omvat. Dit belet niet dat de Raad verwerende partij ten overvloede wijst op het belang om grote zorg te hanteren bij een eventuele wijziging van examenvormen die zich opdringt door het wegvallen van een docent en het definiëren van evaluatievormen in de ECTS-fiche voor respectievelijk de eerste en de tweede examenkans. Ten overvloede stipt de Raad nog aan dat in het geval van verzoeker de vorm die het dagelijks werk bij de eerste examenkans had gekregen omwille van zijn situatie als werkstudent er *in concreto* toe leidde dat deze opdracht “doorwerkte” bij de evaluatie in de tweede examenkans, zoals blijkt uit de reeds aangehaalde e-mail van de docent van 28 juni 2019 in het licht van de antwoordnota. Zo leest de Raad in de antwoordnota: *“Deelname aan de permanente evaluatie, zoals die in principe voor dagstudenten geldt en als dusdanig in de ECTS-fiche is opgenomen, was voor verzoeker blijkbaar niet mogelijk, niet in de tweede zittijd, maar evenmin in de eerste zittijd. Aangezien in een dergelijke situatie verzoeker sowieso geen resultaat zou verwerven door zijn niet-aanwezigheid in de colleges, werd reeds in de eerste zittijd voor verzoeker een alternatieve werkform ontwikkeld, die verzoeker heeft aanvaard, minstens impliciet. Navraag bij de examinator heeft uitgewezen dat de vervangende opdracht bestond in het schrijven van een aantal reflecterende papers over in de colleges gelezen artikelen. Deze reflecterende papers heeft verzoeker ingediend. Op basis van die reflectie werd tenslotte een eindpaper gevraagd: deze eindpaper heeft verzoeker in de eerste zittijd niet ingediend. Verzoeker beweert deze eindpaper wél te hebben ingediend in het kader van zijn deelname aan de tweede zittijd (...).”*

Op basis van de voorgaande argumenten, acht de Raad het beroep niet gegrond.

VI. Anonimisering

Verzoeker vraagt in zijn verzoekschrift de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

- 1. De Raad verwerpt het beroep.**
- 2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 26 maart 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.759 van 26 maart 2020 in de zaak 2020/034

In zake: xxx

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 6 februari 2020, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 12 september 2019 waarbij de inschrijving van verzoeker zou zijn geweigerd en de beslissing van 30 september 2019 waarbij verzoeker toelating krijgt om in te schrijven voor de resterende 30 studiepunten van zijn bachelorprogramma geschiedenis, waarbij hij dit academiejaar wel moet slagen voor de bachelor.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 9 maart 2020.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en mevrouw Haïté Vanderwaeren, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Bij beschikking 2020/II/001 van 11 maart 2020 heeft de Raad de debatten heropend.

Verwerende partij heeft bijkomende duiding verschafft m.b.t. de initiële studievoortgangsbeslissing en de interne beroepsbeslissing. Daarna werden de debatten opnieuw gesloten

Bij beschikking 2020/II/002 van 20 maart 2020 heeft de Raad de debatten opnieuw heropend.

Aan verzoekende partij en aan verwerende partij werd de mogelijkheid geboden om standpunt in te nemen over een ambtshalve exceptie aangaande de ontvankelijkheid van het beroep. Daarna werden de debatten opnieuw gesloten.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2018-2019 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de geschiedenis’.

Verzoeker stelde op datum van 18 september 2019 een intern beroep in tegen de weigering tot inschrijving “indien dit op [hem] van toepassing zou zijn”.

Bij beslissing op datum van 30 september 2019 werd aan verzoeker meegedeeld dat hij toelating krijgt van de commissie studievoortgangsbewaking om in te schrijven voor de resterende 30 studiepunten van zijn bachelorprogramma geschiedenis. Hij moet dit academiejaar wel slagen voor de bachelor. Verzoeker heeft overigens nog 35 punten leerkrediet, wat voldoende is om zijn bachelor af te ronden, maar wat geen nieuwe tekorten meer toestaat.

De beslissing werd per e-mail van 30 september 2019 aan verzoeker overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 6 februari 2020 diende verzoeker een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Bij beschikking 2020/II/002 van 20 maart 2020 heeft de Raad aan verzoekende partij en aan verwerende partij de mogelijkheid geboden om desgewenst standpunt in te nemen over volgende overweging van de Raad:

“De Raad wijst er op dat een beroep bij de Raad slechts op ontvankelijke wijze kan worden ingesteld tegen een interne beroepsbeslissing. In dit kader merkt de Raad op dat de beslissing zoals vervat in de e-mail van 30 september 2019 waarbij aan verzoeker bindende

voorwaarden worden opgelegd voor het academiejaar 2019-2020, wat deze bindende voorwaarden betreft prima facie een initiële studievoortgangsbeslissing lijkt te zijn waartegen een intern beroep bij de onderwijsinstelling openstaat.”

Standpunt van partijen

Per e-mail van 24 maart 2020 heeft verwerende partij, in antwoord op de beschikking 2020/II/002 van 20 maart 2020, meegeleerd dat de Universiteit Antwerpen zich aansluit bij het vermoeden van de Raad.

Verzoekende partij heeft ter zake geen standpunt overgemaakt.

Beoordeling

Artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs stelt, zoals de Raad reeds heeft overwogen (R.Stvb. 24 augustus 2018, nr. 4.376; R.Stvb. 14 september 2018, nr. 4.405), inzake de bevoegdheid van de Raad het volgende:

“Er wordt een Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, verder ‘de Raad’ genoemd, opgericht bij de bevoegde dienst van de Vlaamse Gemeenschap.

De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten of personen op wie de beslissing betrekking heeft, worden ingesteld tegen studievoortgangsbeslissingen, na uitputting van de in afdeling 2 bedoelde interne beroepsprocedure.”

Wat betreft de plicht tot het voorafgaandelijk uitputten van het intern beroep, blijkt uit de memorie van toelichting bij het toenmalige decreet van 19 maart 2004 ‘betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen’ dat het intern beroep “verplicht moet worden uitgeput vooraleer men een beroep kan instellen bij” de Raad (Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 16). De decreetgever heeft de uitputting van het intern beroep derhalve beoogd als een voorwaarde om tot de beroepsprocedure bij de Raad

toegang te krijgen, en dus als een ontvankelijkheidsvoorwaarde bij dat beroep. Ook in de rechtsleer wordt aangenomen dat de regelmatige uitputting van een georganiseerd administratief beroep een voorwaarde is om een ontvankelijk beroep bij een administratief rechtscollege in te stellen (zie o.a. J. GORIS, *Georganiseerde administratieve beroepen*, Brugge, die Keure, 2012, 70-71; J. BAERT en G. DEBERSAQUES, *Raad van State. Afdeling Administratie. Ontvankelijkheid*, Brugge, die Keure, 1996, 99-105; P. POPELIER, “Over de uitputting van het georganiseerd administratief beroep als ontvankelijkheidsvoorwaarde voor een beroep bij de Raad van State”, noot onder RvS 16 augustus 1999, nr. 82.102, *RW* 1999-00, 850).

De vraag of verzoeker op ontvankelijke wijze het intern beroep heeft ingesteld en uitgeput, raakt derhalve aan het onderzoek naar de ontvankelijkheid van het bij de Raad ingestelde beroep.

Uit de hierboven in herinnering gebrachte bepalingen van de Codex Hoger Onderwijs blijkt dat een beroep bij de Raad slechts kan worden ingesteld tegen een beslissing van de interne beroepsinstantie – of, geval dat zich te dezen niet voordoet, tegen het uitblijven van een dergelijke beslissing.

De Raad kan niet anders dan vaststellen dat uit het dossier – dat overigens zeer onzorgvuldig is samengesteld – niet blijkt dat aan verzoeker een weigering tot inschrijving voor het academiejaar 2019-2020 zou zijn opgelegd. Er lijkt dan ook geen sprake te zijn van een studievoortgangsbeslissing houdende een weigering tot inschrijving van 12 september 2019. De (andere) bestreden beslissing, met name zoals vervat in de e-mail van 30 september 2019 (bijlage 3 van verwerende partij) waarbij aan verzoeker bindende voorwaarden worden opgelegd voor het academiejaar 2019-2020, is aldus wat deze bindende voorwaarden¹ betreft naar het oordeel van de Raad een *initiële* studievoortgangsbeslissing waartegen een intern beroep openstaat bij de onderwijsinstelling.

---

¹ De Raad wenst hierbij nog op te merken dat verwerende partij in het kader van de procedure voor de Raad heeft verduidelijkt dat deze opgelegde bindende voorwaarden voor verzoeker *geen verplichting* inhouden om 30 studiepunten op te nemen, maar wel inhouden dat hij dit academiejaar *niet meer dan 30 studiepunten* mag opnemen. Gezien de 9 opgenomen studiepunten één vak (met name de ‘Bachelor scriptie’) vertegenwoordigen en een student onder studievoortgang minstens voor 60% dient te slagen, houdt dit in dat verzoeker dit academiejaar voor het opleidingsonderdeel ‘Bachelor scriptie’ dient te slagen.

Verzoeker heeft evenwel nagelaten het intern beroep uit te putten tegen deze beslissing waarbij hem bindende voorwaarden worden opgelegd alvorens zich tot de Raad te wenden. Het beroep bij de Raad is bijgevolg niet ontvankelijk.

Wat de vermeende weigering tot inschrijving betreft, is het beroep bij de Raad zonder voorwerp, nu de beslissing d.d. 30 september 2019 verzoeker de toelating verleent om in te schrijven.

Geheel ten overvloede wenst de Raad nog te wijzen op artikel 19.2 van het Onderwijs- en Examenreglement (hierna: OER) van verwerende partij, dat als volgt luidt:

“19.2 Indien een student na één academiejaar minder dan 60% van de studiepunten van zijn/haar studieprogramma heeft verworven krijgt deze bij de eerstvolgende inschrijving voor dezelfde opleiding of voor sterk verwante opleidingen volgende bindende voorwaarden opgelegd. (...)”

Op basis van het voortgangsrapport van verzoeker (bijlage 1 van verwerende partij) stelt de Raad vast dat verzoeker in academiejaar 2018-2019 in totaal 42 studiepunten had opgenomen, waarbij hij slaagde voor 21 studiepunten. Dit komt neer op een studie-efficiëntie van 50%. De Raad verwijst in dit kader ook naar zijn beoordeling in de zaak 2020/030, waarbij het beroep van verzoeker tegen de score voor het opleidingsonderdeel ‘Nieuwe Tijd: politiek en instellingen’ werd afgewezen.

Prima facie en geheel ten overvloede lijkt het dan ook zo te zijn dat aan verzoeker, overeenkomstig artikel 19.2 van het OER van verwerende partij, bij aanvang van het academiejaar 2019-2020 wel degelijk bindende voorwaarden konden worden opgelegd, gezien hij het voorgaande academiejaar minder dan 60% studie-efficiëntie realiseerde. De Raad merkt op dat het hierbij niet noodzakelijk is dat aan verzoeker ook voor het academiejaar 2018-2019 reeds bindende voorwaarden werden opgelegd.

V. Anonimisering

Verzoeker vraagt in zijn verzoekschrift de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 26 maart 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.751 van 19 maart 2020 in de zaak 2020/043

In zake: xxx

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 12 februari 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 3 februari 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 9 maart 2020.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Mevrouw Haïté Vanderwaeren, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2018-2019 ingeschreven in de opleiding ‘Master in de farmaceutische zorg’. Aangezien zij geen 60% van de opgenomen studiepunten heeft behaald, worden haar bindende voorwaarden opgelegd voor het academiejaar 2019-2020.

Verzoekende partij stelde op datum van 14 september 2019 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 29 september 2019 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat er een hele reeks gewettigde afwezigheden terug te vinden zijn in het studieverleden van de studente, niet alleen het laatste academiejaar, maar ook de jaren ervoor. De studente heeft het laatste jaar wel voor elk één examenkans benut. De interne beroepsinstantie benadrukt dat de oranje status geen blokkering van verdere inschrijving inhoudt. Ze kan het argument begrijpen dat deze oranje status extra stress met zich meebrengt, maar dit geldt volgens haar vermoedelijk voor elke student.

De interne beroepsinstantie merkt verder op dat het argument dat de stress van de studente wordt vergroot door een sterk afgenumen leerkrediet niets ter zake doet. De studente beslist immers zelf hoeveel vakken ze volgend academiejaar zal opnemen, binnen de grenzen van haar leerkrediet, en hoeveel risico ze dus wil nemen om op rood of terug op groen te belanden.

Ten slotte stipt de interne beroepsinstantie aan dat de studente gestart is in de master in de farmaceutische zorg in 2009-2010 en in 2012-2013 een academiejaar overstapte naar de geneesmiddelenontwikkeling. Sinds het academiejaar 2013-2014 tot academiejaar 2018-2019 heeft de studente drie credits behaald. Volgens de interne beroepsinstantie is dat te weinig om een uitzondering op de studievoortgangsbewaking te verantwoorden.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 29 september 2019 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 4 oktober 2019 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 5.399 van 6 november 2019 in de zaak 2019/581 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen (voetnoten weggelaten):

“Uit het verzoekschrift kan worden begrepen dat verzoekster zich beroept op de schending van de motiveringsplicht in samenlezing met het redelijkheidsbeginsel bij het nemen van de voorliggende studievoortgangsbeslissing waarbij haar bindende voorwaarden worden opgelegd.

De Raad herinnert eraan dat hij zijn beoordeling over de studievoortgang van een student niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van de onderwijsinstelling, maar dat hij evenwel nagaat of de bestreden beslissing niet onregelmatig tot stand is gekomen en of deze niet kennelijk onredelijk is. Deze appreciatiebevoegdheid van de Raad is niet anders wat voorliggende studievoortgangsbeslissing inzake het opleggen van bindende voorwaarden bij een volgende inschrijving als studievoortgangsbewakingsmaatregel betreft.

Inzake de door het decreet aan de instelling toegekende beoordelingsbevoegdheid om in de concrete gevallen die zich voordoen bindende voorwaarden op te leggen en een inschrijving te weigeren heeft de Raad reeds in eerdere rechtspraak gesteld dat dit impliceert dat elk geval op zijn eigen merites moet worden onderzocht en beoordeeld, rekening houdend met de gegevens eigen aan de zaak. Het gegeven dat instellingen werken met in hun reglementering voorafgaandelijk uitgewerkte richtlijnen en beleidsregels wat de invulling van de bindende voorwaarden en de weigering van inschrijving betreft, doet daaraan geen afbreuk. Een instelling moet voldoende rekening houden met de bijzondere omstandigheden waarin de student zich bevond bij het nemen van de betreffende studievoortgangsbeslissing. De student moet de beroepsinstantie evenwel tijdig en onderbouwd in kennis stellen van zijn/haar bijzondere omstandigheden.

In casu heeft verzoekster haar concreet dossier voorgelegd aan de interne beroepsinstantie, die moet nagaan of de individuele omstandigheden van verzoekster voldoende verantwoorden om alsnog een uitzondering toe te staan op de gestelde studievoortgangsregels.

In artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs, dat gradueel is opgebouwd, wordt het opleggen van bindende studievoorraarden gekoppeld aan een minimaal te leveren relatieve studieprestatie (60% van de opgenomen studiepunten). Ingeval een student vervolgens niet voldoet aan deze bindende voorwaarden, kan het academiejaar nadien een inschrijving worden geweigerd. Deze bepaling kan instellingsoverschrijdend werken, wat impliceert dat studenten die in een andere opleiding/instelling niet de decretaal bepaalde studie-efficiëntie behalen, ook onmiddellijk bij een nieuwe inschrijving onder bindende voorwaarden kunnen worden ingeschreven.

In het betreffende artikel II.246 Codex Hoger Onderwijs wordt ook bepaald dat een inschrijving van studenten kan worden geweigerd indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren. Uit eerdere rechtspraak van de Raad blijkt dat in dit verband een verregaande

motiveringsverplichting bij de instelling ligt, die de weigering van een bepaalde student ook mogelijk zal gronden op het reeds volledig afgelegde studietraject van een student.

In casu wordt verzoekster een oranje status toegekend, wat in casu impliceert dat ingeval zij volgend academiejaar opnieuw geen 60% studierendement behaalt de verder inschrijving zal worden geweigerd. Verzoekster betwist het opleggen van deze bindende voorwaarde. Haar verzoek werd echter niet ingewilligd door de interne beroepsinstantie, die – samengevat – van oordeel was dat er geen uitzondering kon worden gemaakt op de studievoortgangsbewaking omdat verzoekster de afgelopen academiejaren te weinig credits heeft behaald. Haar oranje status werd behouden.

Verzoekster geeft aan dat de opgelegde maatregel niet conform artikel 19.2 van het OER is. Volgens het reglement kan het opleggen van een bindende voorwaarde enkel een gevolg zijn van haar studierendement van het academiejaar 2018-2019. Om haar lage studierendement van dit academiejaar te verklaren, wijst verzoekster op haar afwezigheid wegens ziekte voor één examenkans, zowel voor “Apotheekstage met stage-examens” (30 SP) als voor “Farmacotherapie en farmaceutische zorg II” (5 SP), waarvoor zij ook de nodige medische attesten heeft neergelegd. Verzoekster wijst ook op de door de Raad vastgestelde overmachtssituatie wat deze opleidingsonderdelen betreft (zie arrest nr. 5.276 van 10 oktober 2019 in de zaak 2019/393).

De Raad stelt vooreerst vast dat verwerende partij prima facie wel conform het decreet en de reglementaire bepalingen heeft gehandeld. Het decreet laat namelijk toe dat een student die geen 60% van de opgenomen studiepunten heeft behaald, een bindende voorwaarde wordt opgelegd. Verzoekster was tijdens het academiejaar 2018-2019 ingeschreven voor 35 studiepunten, maar behaalde geen enkele credit. Deze maatregel is verder ook conform artikel 19 van het OER, op grond waarvan een student die geen 60% studie-efficiëntie heeft behaald een bindende voorwaarde kan worden opgelegd (zie stuk 1 van verwerende partij).

De Raad onderzoekt hierna of het opleggen van de bindende voorwaarde in casu, in het licht van de door verzoekster ingeroepen omstandigheden, de toets van de redelijkheid kan doorstaan.

De Raad is van oordeel dat bij de beoordeling van het al dan niet opleggen van bindende voorwaarden rekening moet worden gehouden met de door verzoekster geboekte studievoortgang – eventueel met de omstandigheden die een gebrek aan studievoortgang

kunnen verklaren – enerzijds, en met de informatie over de wijze waarop verzoekster in de toekomst meent een voldoende studievoortgang te kunnen boeken anderzijds.

De Raad stelt verder vast dat verzoekster zich beroept op een met medische attesten gestaafde medische situatie, waaruit prima facie blijkt dat zij wegens ziekte gewettigd afwezig was voor één examenkans van de opleidingsonderdelen “Apotheekstage met stage-examens” (30 SP) en “Farmacotherapie en farmaceutische zorg II” (5 SP).

De Raad leest in het dossier dat verwerende partij na onderzoek van het dossier stelde dat (1) verzoekster gedurende haar studieverleden reeds meerdere gewettigde afwezigheden heeft ingediend, (2) zij het afgelopen academiejaar wel voor elk vak één examenkans heeft benut, (3) de oranje status geen blokkering inhoudt, (4) verzoekster zelf beslist hoeveel studiepunten zij volgend academiejaar (in het licht van haar sterk dalend leerkrediet) wenst op te nemen, (5) voor elke student het opleggen van een oranje status mogelijk stress met zich meebrengt en (6) verzoekster sinds het academiejaar 2013-2014 slechts drie credits heeft verworven.

De Raad volgt verzoekster in haar stelling dat deze motivering in het bijzonder is gebaseerd op haar ruime studieverleden, daar waar de concrete overmachtssituatie van het afgelopen academiejaar, waardoor verzoekster niet aan de opgelegde studie-efficiëntie heeft kunnen voldoen en waardoor de bindende voorwaarde overeenkomstig artikel 19 van het OER in principe werd opgelegd, niet in het onderzoek is betrokken. Een gedegen onderzoek naar deze specifieke situatie blijkt alleszins niet afdoende uit de genomen beslissing en het neergelegde dossier.

De Raad is van oordeel dat de algemene en summiere motivering van de interne beroepsinstantie, die voornamelijk is gebaseerd op het gehele reeds afgelegde traject van verzoekster niet kan standhouden om een beslissing te verantwoorden zoals thans voorligt, met name het opleggen van een bindende voorwaarde aangezien het voorgaande academiejaar niet de vereiste 60% studie-efficiëntie werd behaald. In voorkomend geval moet verwerende partij zorgvuldig de door verzoekster opgegeven medische situatie – waarvoor zij medische attesten heeft ingediend en die ook naderhand door de Raad in zijn arrest nr. 5.276 van 10 oktober 2019 in de zaak 2019/393 als een overmachtssituatie blijkt te zijn beschouwd – gedegen onderzoeken en motiveren waarom deze geen verantwoording kan bieden voor het niet behalen van de vereiste studie-efficiëntie in het academiejaar 2018-2019.

Het middel is in de aangeven mate gegrond.

De overige middelonderdelen kunnen pas worden getoetst nadat verwerende partij het gevraagde onderzoek heeft uitgevoerd en op basis daarvan een nieuwe beslissing heeft genomen.”

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 5.399 van 6 november 2019 in de zaak 2019/581 van de Raad, heeft de interne beroepsinstantie van verwerende partij op 8 november 2019 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsinstantie overloopt in detail het studieparcours van de studente tijdens het academiejaar 2018-2019. Zij was ingeschreven voor de opleidingsonderdelen “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” en “Apotheekstage met stage-examens”. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente voor elk van beide opleidingsonderdelen één examenkans heeft benut: ze nam deel aan de eerste zittijd van het examen “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” en aan de tweede zittijd van het examen “Apotheekstage met stage-examens”. Voor geen van beide opleidingsonderdelen heeft de studente een credit behaald. Zij beroeft zich op een met attesten gestaafde medische situatie waardoor ze wegens ziekte gewettigd afwezig was voor de niet benutte examenkansen.

De interne beroepsinstantie stelt echter vast dat aan de studente voor het tweede zit examen “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” op 22 augustus 2019 een inhaalexamen werd aangeboden op 27 augustus 2019. Zij liet echter op 23 augustus 2019 weten niet aanwezig te zullen zijn op dit inhaalexamen. Bij deze verontschuldiging wordt (in tegenstelling tot andere verontschuldigingen) geen gewag gemaakt van medische omstandigheden en er werd ook geen medisch attest ingediend bij de studentenadministratie, noch elektronisch, noch per post. De status WTV (wettig verontschuldigd) in het Studenteninformatiesysteem werd behouden omwille van het medisch attest voor het initiële examen. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente dus wel degelijk een tweede examenkans heeft aangeboden gekregen, maar hiervan geen gebruik heeft gemaakt.

Daarnaast merkt de interne beroepsinstantie, voor het eerstezitexamen van het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” op dat de studente geen inhaalexamen heeft gevraagd. Daaruit leidt de interne beroepsinstantie af dat de studente geen gebruik wenste te maken van deze mogelijkheid. Het feit dat het initiële examen werd georganiseerd op de laatste dag van de examenperiode is daarbij, in geval van overmacht, niet

relevant. Terzijde merkt de interne beroepsinstantie op dat de studente wel heeft deelgenomen aan het tweedezitexamen van het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens”. Ze behaalde hiervoor een score van 3/20. De interne beroepsinstantie wenst aan te stippen dat de studente aldus niet enkel omwille van de door haar aangehaalde overmachtssituatie geen credit heeft behaald, ook haar inhoudelijke kennis is niet aan de maat. De interne beroepsinstantie geeft ook aan dat het doktersattest voor het examen van dit opleidingsonderdeel tijdens de eerste zittijd slechts geldt voor de dag van het examen. Er is dus geen reden om aan te nemen dat de studente geen mogelijkheid heeft gehad om voor het examen tijdens de juni-examenzittijd te studeren.

Op basis van de bovenstaande argumenten besluit de interne beroepsinstantie om de eerder opgelegde bindende maatregel in het kader van studievoortgangsbewaking (“oranje status”) toegekend aan de studente te herbevestigen.

De beslissing op intern beroep werd bij schrijven van 15 november 2019 en per e-mail van 18 november 2019 aan verzoekster overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 25 november 2019 diende verzoekster een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 5.599 van 23 januari 2020 in de zaak 2019/765 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“De Raad leest in de interne beroepsbeslissing van 8 november 2019 dat verzoekster tijdens het academiejaar 2018-2019 was ingeschreven voor de opleidingsonderdelen “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” en “Apotheekstage met stage-examens”. Verzoekster heeft voor elk van deze opleidingsonderdelen één examenkans benut, respectievelijk de eerste en de tweede examenkans, doch zij heeft geen credit behaald. Verzoekster beroeft zich op een met attesten gestaafde medische situatie waardoor zij wegens ziekte gewettigd afwezig was voor de niet-benutte examenkansen, zo blijkt uit de overwegingen in de interne beroepsbeslissing.

De interne beroepsinstantie overweegt verder als volgt: “De Commissie stelt echter vast dat aan de studente voor het tweede zit examen “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg” op 22 augustus 2019 een inhaalexamen werd aangeboden op 27 augustus 2019. Studente liet echter op 23 augustus 2019 weten niet aanwezig te zullen zijn op dit inhaalexamen. Bij deze

verontschuldiging wordt (in tegenstelling tot andere verontschuldigingen) geen gewag gemaakt van medische omstandigheden (...) en er werd ook geen medisch attest ingediend bij de studentenadministratie, noch elektronisch, noch per post.”.

De Raad stelt vast dat verzoekster dit betwist. Zij overweegt meer bepaald als volgt: “De Studietrajectbegeleidingscommissie beweert dat ik geen medisch attest heb ingediend per post bij de studentenadministratie voor het inhaalexamen van Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II van 27 augustus 2019 dat me op 22 augustus 2019 werd aangeboden. Dit feit is niet correct.

Ik heb het originele medisch attest voor het inhaalexamen van Farmacotherapie II aangetekend per post opgestuurd naar de studentenadministratie van de Faculteit Farmaceutische Wetenschappen op 10 september 2019 samen met de kopie van het verzoekschrift dat ook is ingediend bij de Raad (zie arrest nr. 5.276 van 10 oktober 2019 in de zaak 2019/393).

De kopie van dit medisch attest was ook bijgevoegd bij de kopie van het initiële verzoekschrift tegen het intern beroep. Het verzoekschrift werd aangetekend opgestuurd naar het instellingsbestuur op 4 oktober 2019 (zie arrest nr. 5.399 van 6 november 2019 in de zaak 2019/581).”.

Dat verzoekster in haar e-mail van 23 augustus 2019, houdende de mededeling van haar niet-deelname aan het inhaalexamen op 27 augustus 2019, geen melding heeft gemaakt van een medische situatie belet niet dat verwerende partij bij het nemen van de voor de Raad aangevochten beslissing op 8 november 2019 op de hoogte was van de medische problematiek die verzoekster heeft belet deel te nemen aan dit inhaalexamen. De Raad stelt vast dat in het kader van het initiële beroep bij de Raad (zaak 2019/581) een medisch attest dat betrekking heeft op de dag van het inhaalexamen als dossierstuk is bijgebracht. Van dit dossierstuk kreeg verwerende partij een kopie. Bovendien maakt ook het arrest met betrekking tot het initiële beroep melding van medische attesten (arrest 5.399 van 6 november 2019 in de zaak 2019/581): “In voorkomend geval moet verwerende partij zorgvuldig de door verzoekster opgegeven medische situatie – waarvoor zij medische attesten heeft ingediend en die ook naderhand door de Raad in zijn arrest nr. 5.276 van 10 oktober 2019 in de zaak 2019/393 als een overmachtssituatie blijkt te zijn beschouwd – gedegen onderzoeken en motiveren waarom deze geen verantwoording kan bieden voor het niet behalen van de vereiste studie-efficiëntie in het academiejaar 2018-2019.”.

Het is de Raad dan ook niet duidelijk waarom verwerende partij bij haar heroverweging van het intern beroep van verzoekster, na het voormelde arrest van 6 november 2019, het betrokken medisch attest van 27 augustus 2019 veronachtzaamt en niet in de overwegingen die haar beoordeling dragen betreft. Aldus moet de Raad vaststellen dat verwerende partij de

aangevochten beslissing onzorgvuldig en feitelijk foutief onderbouwt. Vanuit dit oogpunt moet de Raad de beslissing vernietigen.

De overige middelonderdelen moeten op dit moment niet verder worden onderzocht aangezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.”.

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 5.599 van 23 januari 2020 in de zaak 2019/765 van de Raad, heeft de interne beroepsinstantie van verwerende partij op 3 februari 2020 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsinstantie wenst vooreerst te benadrukken dat zij in haar vergadering van 8 november 2019 wel degelijk de verschillende door de studente ingediende doktersattesten in beschouwing heeft genomen. Rekening houdend met arrest 2019/581 van de Raad wordt de beoordeling beperkt tot het betrokken academiejaar 2018-2019 en niet tot de hele studieloopbaan. De interne beroepsinstantie overloopt in detail het studieparcours van de studente tijdens het academiejaar 2018-2019. Ze stelt vast dat voor het examen “Apotheekstage met stage-examens” een doktersattest werd ingediend voor 28 juni 2019, de dag dat het farmacotherapeutisch luik van het stage-examen plaatsvond. De studente vroeg geen inhaalexamen. Het galenisch luik van het stage-examen werd door de studente afgelegd op 5 juni 2019. Voor de tweede zittijd werd geen doktersattest ingediend. De studente behaalde in de tweede zittijd geen credit.

Voor het examen “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” stelt de interne beroepsinstantie vast dat de studente het examen in eerste zittijd heeft afgelegd zonder een credit te behalen. Voor de tweede zittijd diende de studente een doktersattest in voor de periode van 21 augustus 2019 tot en met 22 augustus 2019. Het examen vond plaats op 22 augustus 2019. De studente vroeg een inhaalexamen en kreeg een nieuwe examenkans aangeboden op 27 augustus 2019. Op 23 augustus 2019 deelde de studente mee dat ze niet kon deelnemen aan het examen. De studente vroeg geen nieuw inhaalexamen. Zij diende een doktersattest in voor de periode van 27 augustus 2019 tot en met 28 augustus 2019. Dit doktersattest werd aangetekend verstuurd op 10 september 2019, de dag waarop de einddeliberaties plaatsvonden.

De interne beroepsinstantie betwist de medische omstandigheden die aanleiding hebben gegeven tot de doktersattesten uiteraard niet. Zij stelt wel vast dat tijdens het academiejaar 2018-2019 de studente enkel kortdurende doktersattesten heeft ingediend voor de dag van het examen en een dag ervoor of erna. Wat betreft het inhaalexamen Farmacotherapie wist de studente al op 23 augustus 2019 dat ze niet aanwezig ging kunnen zijn op het inhaalexamen op 27 augustus 2019, daar waar het doktersattest geldt voor de periode van 27 augustus 2019 tot en met 28 augustus 2019. Daarenboven stelt de interne beroepsinstantie vast dat de studente geen nieuw inhaalexamen heeft gevraagd voor dit examen, wat uiteraard gezien het medisch attest nog mogelijk was geweest. Dat de studente dit niet heeft gevraagd omwille van een verkeerde interpretatie van het Onderwijs- en Examenreglement (hierna: OER) kan ook niet aan haar worden verweten. De studenten kunnen met hun vragen over het OER, en ingeval van problemen met de toepassing ervan, steeds terecht bij de ombudspersoon van de opleiding. De studente heeft geen contact opgenomen met de ombuds Farmaceutische wetenschappen. Wat betreft het opleidingsonderdeel “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” stelt de interne beroepsinstantie vast dat de studente omwille van haar medische overmachtssituatie enkel kunnen deelnemen aan het examen tijdens de eerste zittijd.

Voor het eerste zitexamen van het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” stelt de interne beroepsinstantie vast dat de studente effectief heeft deelgenomen aan het examen op 5 juni 2019. Verder merkt de interne beroepsinstantie op dat de studente geen inhaalexamen heeft gevraagd voor het deel dat ze op dat moment niet kon afleggen op 28 juni 2019, wat ook hier gezien het doktersattest nog mogelijk was. Ook hier kan de faculteit niet anticiperen op het feit dat de studente het OER hierover verkeerd interpreteert en zich niet heeft geïnformeerd bij de ombudspersoon. De interne beroepsinstantie merkt wel op dat de studente heeft deelgenomen aan het tweede zit examen van het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens”. Ze behaalde hiervoor, rekening houdend met de evaluatiecriteria beschreven in de ECTS-fiche, 3/20. De interne beroepsinstantie wenst aan te stippen dat de studente dus niet enkel omwille van de door haar aangehaalde overmachtssituatie geen credit heeft behaald, ook haar inhoudelijke kennis is niet aan de maat, hetgeen duidelijk en objectief wordt aangetoond door het tekort van 3/20. De interne beroepsinstantie geeft ook aan dat het doktersattest voor het examen van dit opleidingsonderdeel tijdens de eerste zittijd slechts geldt voor de dag van het examen. Er is dus geen reden om aan te nemen dat de studente geen mogelijkheid heeft gehad om voor het

examen tijdens de juni-examenzittijd te studeren. Aan het einde van de tweede examenzittijd behaalde de studente geen credit.

De interne beroepsinstantie wenst verder te benadrukken dat de studente geen gebruik heeft gemaakt van de verschillende ondersteuningsmaatregelen die de universiteit en de faculteit aanbieden. Er werd tijdens het academiejaar 2018-2019 geen contact opgenomen met de Dienst Studieadvies en Studiebegeleiding met het oog op het verkrijgen van bijzondere examenfaciliteiten (die kunnen worden toegekend op basis van een aangetoonde medische problematiek), noch nam de studente contact op met de ombudspersoon. Deze verschillende opties bestaan respectievelijk om studenten met een medische problematiek te ondersteunen in hun studietraject en om te bemiddelen in probleemsituaties.

Op basis van het bovenstaande besluit de interne beroepsinstantie dat omwille van overmacht de niet behaalde credit voor het opleidingsonderdeel “Farmacotherapie en Farmacotherapeutische Zorg II” niet in aanmerking wordt genomen voor de berekeningen in het kader van studievoortgangsbewaking waarbij 60% van de opgenomen studiepunten in credits moeten worden omgezet. Hiermee rekening houdend alsook met bovenstaande argumentatie over het opleidingsonderdeel “Stage met stage-examens” heeft de studente echter nog steeds geen 60% van de opgenomen studiepunten in credits omgezet. De interne beroepsinstantie beslist aldus unaniem om de eerder opgelegde bindende maatregel in het kader van studievoortgangsbewaking (“oranje status”) toegekend aan verzoekster te herbevestigen.

De beslissing op intern beroep werd bij schrijven van 4 februari 2020 en per e-mail van 5 februari 2020 aan verzoekster overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 12 februari 2020 diende verzoekster een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroept op een schending van het redelijkheidsbeginsel, gecombineerd met het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Volgens verzoekster is het niet duidelijk waarom de interne beroepsinstantie bij het heroverwegen van de beslissing naar aanleiding van het arrest van 23 januari 2020 in de zaak 2019/765 enkel de niet behaalde credit voor het opleidingsonderdeel “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” niet in aanmerking neemt voor de berekeningen in het kader van studievoortgangsbewaking. Zij wijst erop dat zij ook voor het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” niet aan alle examenkansen heeft kunnen deelnemen omwille van overmacht, waardoor ze geen 60% van de opgenomen studiepunten in credits heeft omgezet.

Verzoekster merkt vervolgens op dat er in de interne beroepsbeslissing een aantal feiten staan die niet correct en/of onvolledig zijn. Zo is het niet correct dat ze geen inhaalexamen heeft gevraagd voor het tweede zit examen van “Farmacotherapie en Farmaceutisch Zorg II”. Volgens verzoekster had de interne beroepsinstantie in de vergadering van 8 november 2019 ook niet beweerd dat ze geen inhaalexamen zou hebben gevraagd voor dit opleidingsonderdeel. De interne beroepsinstantie heeft echter wel het bij de studentenadministratie ingediende medisch attest voor het inhaalexamen van 27 augustus 2019 volledig veronachtzaamd en zij heeft de verkeerde conclusie getrokken dat verzoekster geen gebruik heeft willen maken van een inhaalexamen. Verzoekster benadrukt dat het inhaalexamen voor het opleidingsonderdeel “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” van 27 augustus 2019 ook behoort tot het academiejaar 2018-2019. Bovendien heeft de Raad vastgesteld dat in het kader van het initiële beroep bij de Raad een medisch attest dat betrekking heeft op de dag van het inhaalexamen als dossierstuk was bijgebracht. Daarnaast verduidelijkt verzoekster dat zij geen nieuw inhaalexamen heeft gevraagd omdat er in de e-mail in verband met het eerste inhaalexamen vermeld stond dat 27 augustus 2019 de enige mogelijkheid was voor de docent voor een inhaalexamen. Het is aldus niet correct te stellen dat zij dit niet heeft gevraagd omdat ze het OER verkeerd had geïnterpreteerd.

Wat het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” betreft, merkt verzoekster op dat zij geen inhaalexamen heeft gevraagd omdat dit examen werd georganiseerd op de laatste dag van de examenperiode. Ze heeft zich gebaseerd op het feitelijk element dat er nergens in het OER vermeld staat dat een student ingeval van overmacht het recht heeft om een examen af te leggen buiten de examenperiode. Waar de interne beroepsinstantie verwijst naar haar score van 3/20, stipt verzoekster aan dat dit cijfer niet representatief is voor het volledige opleidingsonderdeel. Dit cijfer heeft immers enkel betrekking op het mondeling examen over het “Farmacotherapeutisch deel” van 18 studiepunten. Ze verwijst hiervoor naar de studiepuntenverdeling van het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” in de ECTS-fiche. Het cijfer van 3/20 werd aan verzoekster toegekend omdat het laagst behaalde cijfer van het betreffende onderdeel als eindquotering geldt, indien men op een onderdeel minder dan 10/20 behaalt. Op het onderdeel “Medicatiehistorieken” (6 studiepunten) behaalde verzoekster een score van 12,3/20 en op het “Galenisch deel” (6 studiepunten) behaalde ze een score van 15/20. Zij verwijst naar de ECTS-fiche en stelt dat de kennis van alle onderdelen even belangrijk is om geslaagd verklaard te worden voor het opleidingsonderdeel. Verzoekster is dan ook van mening dat er bij het beoordelen van de studievoortgang voor een stageopleidingsonderdeel van 30 studiepunten ook rekening moet worden gehouden met de examencijfers die zij op de andere twee delen heeft behaald. Ze merkt ook op dat ze een geldig stagegetuigschrift heeft behaald, ondanks het feit dat ze door haar stage een tenniselleboog heeft opgelopen. Op dit argument heeft de interne beroepsinstantie evenwel nooit geantwoord.

Verzoekster benadrukt verder dat ze voor het opleidingsonderdeel “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” tijdens het academiejaar 2018-2019 een score van 9/20 heeft behaald, wat een tolereerbaar onvoldoende is. De leerstof van dit opleidingsonderdeel is bovendien ook een gedeelte van de leerstof van het “Farmacotherapeutisch deel” van het stage-examen.

Waar de interne beroepsinstantie aanstipt dat verzoekster geen gebruik heeft gemaakt van de verschillende ondersteuningsmaatregelen die worden aangeboden, merkt verzoekster op dat de deadline voor het vragen van faciliteiten februari 2019 was en dat ze niet kon anticiperen dat ze in de junizittijd moeilijkheden zou ondervinden bij het studeren. De reden waarom ze dit academiejaar wel bijzondere onderwijs- en/of examenfaciliteiten heeft aangevraagd, is

omdat haar medische situatie verergerd is. Zo heeft er o.a. een oogoperatie moeten plaatsvinden in januari 2020. Volgens verzoekster zullen haar slaagkansen niet enkel afhankelijk zijn van de faciliteiten die haar eventueel kunnen worden aangeboden, maar hoofdzakelijk van het succes van de operatie, dat pas over twee maanden kan worden beoordeeld. Het opleggen van de oranje status ter bevordering van haar studieprestaties door het dreigen met uitsluiting, zal in haar specifieke situatie geenszins stimulerend werken en is zelfs ethisch onverantwoord.

In haar *antwoordnota* benadrukt verwerende partij vooreerst dat uit de interne beroepsbeslissing duidelijk blijkt dat overmacht wel aanvaard wordt voor het opleidingsonderdeel “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II”: verzoekster heeft een geldig doktersattest voor de dag van het inhaalexamen van de tweede zittijd, namelijk 27 augustus 2019.

Wat het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” betreft, heeft verzoekster tijdens de eerste zittijd in juni echter één luik van het stage-examen succesvol afgelegd. Ze had er dus voor gestudeerd. Tijdens de eerste zit nam verzoekster niet deel aan het farmacotherapeutische luik op 28 juni 2019 wegens een medisch attest enkel voor die dag. Volgens verwerende partij is er dan ook geen reden om aan te nemen dat verzoekster niet gestudeerd had voor dit examen. Verzoekster vraagt echter geen inhaalexamen, waardoor verwerende partij ervan mag uitgaan dat ze hiervan geen gebruik wenst te maken. In de tweede zit heeft verzoekster een onvoldoende van 3/20 behaald voor het opleidingsonderdeel. Verwerende partij stipt aan dat er aldus geen sprake is van overmacht, maar van een objectief gebrek aan inhoudelijke kennis. Uit de motivering van de interne beroepsinstantie blijkt volgens verwerende partij ook dat hier het essentiële verschil zit met het opleidingsonderdeel “Farmacotherapie en Farmacotherapeutische Zorg II”.

Verwerende partij benadrukt dat zij voldoende redelijkheid en inspanningen aan de dag heeft gelegd om haar verplichtingen als normaal, redelijk en zorgvuldig bestuur te voldoen. Van haar kan niet worden verwacht dat zij spontaan tot meerdere kerende inhaalexamens organiseert. Zij mag er dan ook redelijkerwijze van uitgaan dat verzoekster zelf op actieve wijze communiceert over haar toestand en informeert naar de eventuele mogelijkheden tot een inhaalexamen.

Wat het inhaalexamen voor “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” betreft, geeft verwerende partij het verloop van de examenperiode even weer. Het examen vond plaats op 22/08/2019. Verzoekster verontschuldigt zich hiervoor met een medisch attest van 22/08/2019, dat geldig is van 21/08/2019 tot en met 22/08/2019. Op 22/08/2019 wordt aan verzoekster een inhaalexamen aangeboden op 27/08/2019. Op 23/08/2019 meldt verzoekster al per e-mail dat ze niet zal deelnemen aan het inhaalexamen. Er wordt hierbij geen medisch attest overhandigd, noch gewag gemaakt van ziekte. Op 26/08/2019 neemt verzoekster deel aan het stage-examen. Op 10/09/2019 stuurt verzoekster een medisch attest voor het inhaalexamen op 27/08/2019, dat geldig is van 27/08/2019 tot en met 28/08/2019.

Verwerende partij stelt vast dat verzoekster in haar verzoekschrift dieper ingaat op de redenen waarom zij geen nieuw inhaalexamen heeft gevraagd. Verwerende partij wil benadrukken dat de reden waarom verzoekster geen inhaalexamen heeft gevraagd (zij het omdat ze het OER verkeerd had geïnterpreteerd, zij het omdat 27 augustus 2019 de enige mogelijkheid was voor de docent) niet ter zake doet. Het is niet aan de studenten om hierover te oordelen. Het is aan de faculteit om hieromtrent zelf een redelijke afweging te maken en te oordelen wat haalbaar is binnen de redelijkheid. Studenten, en *in casu* verzoekster, moeten dit niet doen in plaats van de instelling. Als studenten overmacht aantonen en een inhaalexamen vragen, kan een examen buiten de examenperiode worden overwogen, uiteraard steeds binnen de mogelijkheden van de docent.

Waar verzoekster opmerkt dat de puntenverdeling van het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” niet representatief is, wijst verwerende partij erop dat de evaluatiecriteria voor dit opleidingsonderdeel weloverwogen en op voorhand zijn opgesteld en meegedeeld aan de studenten. Indien wordt bepaald dat het laagste cijfer wordt toegekend, is dit omdat de kennis van dat betrokken deel cruciaal is om geslaagd verklaard te worden voor dat opleidingsonderdeel. Aangezien verzoekster een resultaat van 3/20 heeft behaald op het Farmacotherapeutisch deel, is dit het eindresultaat van het gehele opleidingsonderdeel. De inhoudelijke kennis van verzoekster was in de tweede zittijd dan ook onvoldoende om geslaagd verklaard te worden. Waar verzoekster plots beweert dat haar tenniselleboog is veroorzaakt tijdens haar stage, stipt verwerende partij aan dat dit niet correct is en nooit is aangetoond. Bovendien doet dit niet ter zake in een betwisting met betrekking tot haar studievoortgang en is het geen punt dat door de interne beroepsinstantie, noch door de Raad moet worden behandeld.

Wat de medische situatie van verzoekster in het academiejaar 2019-2020 betreft, stelt verwerende partij dat dit niet in deze procedure behandeld moet worden. Dit heeft immers betrekking op elementen die zich voordoen na de feiten die aan dit dossier ten grondslag liggen. Dit kan echter geen enkel effect hebben op de oranje status toegekend aan het einde van vorig academiejaar 2018-2019.

Volgens verwerende partij heeft de interne beroepsinstantie dan ook terecht geoordeeld dat er geen gevolg kan worden gegeven aan de vraag van verzoekster om haar oranje status terug te draaien. Bovendien houdt deze oranje status geen weigering tot inschrijving in.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster vooreerst dat verwerende partij over onvoldoende bewijzen beschikt om te besluiten wanneer haar medische klachten zijn ontstaan. Verzoekster heeft bovendien een aangeboren functiebeperking. Ze stipt aan dat ze reeds in haar wederantwoordnota in de procedure 2019/581 de elementen heeft aangeduid die niet correct en/of onvolledig zijn. Verzoekster wil er daarbij nog op wijzen dat zij in het academiejaar 2012-2013 voor alle opleidingsonderdelen die zij had opgenomen een credit had behaald (27 studiepunten).

Daarnaast merkt verzoekster op dat zij in haar vorige wederantwoordnota (in procedure 2019/765) reeds had aangetoond dat haar ‘oranje status’ een contra-indicatie is om een uitzondering op de regels te geven. Daardoor mag zij in het academiejaar 2019-2020 geen opleidingsonderdelen boven haar leerkrediet volgen. Verzoekster mag zich niet inschrijven voor de “Masterproef” omdat zij hiervoor 1 studiepunkt te weinig heeft. Hierdoor kan verzoekster haar diploma dit academiejaar ook niet behalen.

Verder is verzoekster het niet eens met het feit dat verwerende partij de overmacht voor het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” niet aanvaardt. Volgens haar is dit niet conform artikel II.223, §2 Codex Hoger Onderwijs, waarin wordt vermeld dat een student voor ieder opleidingsonderdeel waarvoor hij ingeschreven is recht heeft op twee examenkansen. Verzoekster heeft in de junizittijd geen creditbewijs kunnen behalen voor het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” omdat zij wegens overmacht (medische redenen) niet heeft kunnen deelnemen aan het Farmacotherapeutisch luik van dit opleidingsonderdeel. Verzoekster wijst erop dat zij het nodige medische attest heeft ingediend

om de overmachtssituatie aan te tonen. Zij heeft geen inhaalexamen gevraagd voor dit onderdeel omdat dit examen werd georganiseerd op de laatste dag van de examenperiode. Ze heeft zich gebaseerd op het feitelijk element dat er nergens in het OER vermeld staat dat een student het recht heeft om een examen af te leggen buiten de officiële examenperiode in geval van overmacht. Verzoekster stipt ook aan dat de Raad de overmachtssituatie voor de opleidingsonderdelen “Apotheekstage met stage-examens” en “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” heeft aanvaard in zijn arrest nr. 5.276 van 10 oktober 2019 in de zaak 2019/393.

Vervolgens merkt verzoekster op dat zij reeds in haar vorig verzoekschrift (in de procedure 2019/765) heeft vermeld dat er sprake was van een medische situatie waardoor zij niet heeft kunnen deelnemen aan het examen op 22 augustus 2019 en op het inhaalexamen op 27 augustus 2019 van “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II”, waarvoor zij onder andere van 23 augustus 2019 tot 26 september 2019 in behandeling is geweest bij een kinesist. Door de kinesitherapeutische behandeling op 23 augustus 2019 was het voor verzoekster mogelijk om zich gemakkelijker te verplaatsen (van Genk naar Antwerpen) om op 26 augustus 2019 aan het mondeling examen van het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” deel te nemen. Ze moest enkel nog examen afleggen van het Farmacotherapeutisch luik, aangezien ze al geslaagd was voor het Galenisch deel in de junizittijd, waardoor het examen ook niet zo lang duurde. Door haar medische situatie was het voor verzoekster evenwel onmogelijk om deel te nemen aan het inhaalexamen van “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” op 27 augustus 2019. Het ging namelijk om een schriftelijk examen van ongeveer vier uur en langdurig zitten was pijnlijk voor verzoekster, waardoor ze zich niet goed kon concentreren.

Aangezien er in de e-mail in verband met het inhaalexamen werd vermeld dat een inhaalexamen enkel mogelijk was op 27 augustus 2019, heeft verzoekster niets vermeld van haar medische problematiek en heeft zij niet naar een nieuw inhaalexamen gevraagd. Aangezien het om een schriftelijk examen ging, veronderstelde verzoekster dat de docent op voorhand wou weten of het nodig was om een nieuw schriftelijk examen op te stellen. Daarom heeft ze, zoals er in de e-mail werd gevraagd, verwittigd niet aanwezig te kunnen zijn op dit examen. In de e-mail van 22 augustus 2019, in verband met de verontschuldiging voor het initiële schriftelijke examen, werd verzoekster bovendien al meegedeeld dat ze als wettelijk verontschuldigd stond genoteerd voor het examen. Door haar medische situatie was

het voor haar te moeilijk om zich naar Antwerpen te verplaatsen om het medische attest voor het inhaalexamen af te geven bij de studentenadministratie. Ze heeft het medisch attest voor het inhaalexamen dan ook aangetekend opgestuurd, samen met het verzoekschrift tot terugvordering van leerkrediet, op 10 september 2019, om maar één aangetekende zending te moeten versturen naar de studentenadministratie.

Waar verwerende partij aanhaalt dat verzoekster niet naar een nieuw inhaalexamen heeft gevraagd, wijst verzoekster erop dat zij er niet zelf over heeft geoordeeld dat er maar één mogelijkheid tot inhaalexamen was. De facultaire studentenadministratie heeft dit namelijk zo aan haar gecommuniceerd in haar e-mail van 22 augustus 2019.

Verzoekster begrijpt ook niet goed waarom verwerende partij nu beweert dat het feit dat haar tenniselleboog tijdens de stage is ontstaan niet correct is. Het is niet omdat ze er de energie niet heeft willen insteken om dit aan te tonen (hier was ook geen reden voor) dat dit niet correct is. Verzoekster heeft dit overigens ook al eerder vermeld tijdens de procedure, met name in haar intern beroepsschrift van 14 september 2019 en in haar wederantwoordnota in procedure 2019/581. Verzoekster stipt aan dat de wijze waarop haar tenniselleboog is ontstaan niet ter zake doet. Wat wel ter zake doet in deze betwisting met betrekking tot haar studievoortgang is dat volgens de ECTS-fiche het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” tot doel heeft om de leerinhoud te verwerken. Ten gevolge van haar tenniselleboog (met bijkomende last aan de schouder) was het voor verzoekster evenwel onmogelijk om tijdens het academiejaar 2018-2019 extra stage of een studentenjob in een apotheek te doen om haar praktische kennis te verbeteren. Hierdoor zat er meer dan een jaar tussen het beëindigen van haar stage en het stage-examen. Ter volledigheid heeft verzoekster de kinesitherapeutische behandelingen van 2018 en 2019 toegevoegd als bijlage bij haar wederantwoordnota.

Wat haar medische situatie in het academiejaar 2019-2020 betreft, stelt verzoekster dat deze wel degelijk een effect heeft op haar oranje status. De oogoperatie van januari 2020 is gebeurd als behandeling van een problematiek die al jaren aansleept. Verzoekster heeft hiervoor ook al verschillende oogartsen geconsulteerd. Het gaat aldus niet om een nieuwe medische situatie. Deze heeft de afgelopen studiejaren ook frequent tot hoofdpijn en compensatoire nekproblemen geleid, vooral tijdens studieperiodes. Ook tijdens het academiejaar 2018-2019 heeft deze problematiek een impact gehad op het studeren.

Verzoekster verduidelijkt dat het nog maanden zal duren voordat ze een comfortabeler zicht zal hebben. Dit bemoeilijkt het studeren. Volgens verzoekster is het argument van verwerende partij dat haar medische situatie van het academiejaar 2019-2020 niet in deze procedure behandeld moet worden ontrecht en spartaans. Een geoptimaliseerd zicht zonder hoofdpijn en andere compensatoire pijnklachten is zeker geen overbodige luxe als men meer dan 3000 slides moet instuderen.

Verzoekster stipt ten slotte aan dat de opmerking van de interne beroepsinstantie dat ze het argument kan begrijpen dat de oranje status extra stress met zich meebrengt, maar dat dit vermoedelijk geldt voor elke student, ontrecht is. Het opleggen van de oranje status ter bevordering van haar studieprestaties door te dreigen met uitsluiting, zal in de specifieke situatie van verzoekster geenszins stimulerend werken en is volgens haar zelfs ethisch onverantwoord.

Beoordeling

De Raad leest dat het voor verzoekster niet duidelijk is waarom de interne beroepsinstantie enkel de niet-behaalde credit voor “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” niet in aanmerking neemt voor de berekening in het kader van de studievoortgangsbewaking. Zij wijst erop ook voor “Apotheekstage met stage-examens” niet aan alle examenkansen te hebben kunnen deelnemen als gevolg van overmacht.

De Raad stelt evenwel vast dat de interne beroepsinstantie voor dit opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” heeft vastgesteld dat verzoekster voor 28 juni 2019 een doktersattest heeft ingediend. Op die dag vond het farmacotherapeutisch luik van het stage-examen plaats. Verzoekster vroeg geen inhaalexamen. Het galenisch luik legde zij af op 5 juni 2019. Daarnaast merkt de interne beroepsinstantie op dat verzoekster geen medisch attest voor de tweede examenkans van dit opleidingsonderdeel heeft ingediend en dat zij hiervoor geen credit heeft behaald.

De Raad kan niet oordelen dat de interne beroepsinstantie haar beslissing met betrekking tot het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” onvoldoende of gebrekkig zou hebben gemotiveerd. Het feit dat een student het recht heeft om twee examenkansen te benutten om een creditbewijs te behalen voert niet tot een andere beslissing. Door geen inhaalexamen te vragen voor het examenmoment waaraan verzoekster niet deelnam, beweerdelijk omdat in het OER van verwerende partij niet vermeld staat dat een student het

recht heeft om buiten de officiële examenperiode een examen af te leggen in geval van overmacht, heeft verzoekster iedere mogelijkheid daartoe *a priori* uitgesloten en aldus het benutten van beide examenkansen *de facto* zelf onmogelijk gemaakt. Naar het oordeel van de Raad staat dit overigens los van de – hypothetische – vraag of verwerende partij al dan niet zou zijn ingegaan op de vraag van verzoekster om een inhaalexamen.

Daarnaast is verzoekster van oordeel dat de interne beroepsinstantie gewag zou hebben gemaakt van onvolledige en niet-correcte feiten. Zo geeft verzoekster aan dat het feit dat zij geen inhaalexamen zou hebben gevraagd voor het tweedekansexamen “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” niet correct is. Volgens verzoekster is dit overigens ook niet beweerd door de interne beroepsinstantie op 8 november 2019. De interne beroepsinstantie heeft toen wel het door haar ingediende medisch attest voor het examen van 27 augustus 2019 verwaarloosd en de verkeerde conclusie getrokken dat zij geen gebruik heeft willen maken van een inhaalexamen.

Het is de Raad evenwel niet duidelijk hoe uit de aangevochten beslissing zou kunnen blijken dat het doktersattest met betrekking tot het inhaalexamen van 27 augustus 2019 volledig zou zijn verwaarloosd en dat verkeerdelyk zou zijn geconcludeerd dat verzoekster geen gebruik heeft willen maken van een inhaalexamen. De Raad leest immers dat de interne beroepsinstantie vaststelt dat verzoekster voor “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” een inhaalexamen kreeg aangeboden op 27 augustus 2019 en dat zij op 23 augustus 2019 heeft meegedeeld dat zij niet kon deelnemen aan het examen. Verzoekster heeft geen nieuw inhaalexamen gevraagd. Op 10 september 2019 verstuurde verzoekster het medische attest voor 27 en 28 augustus 2019 via aangetekend schrijven. Dit is de dag waarop de einddeliberaties plaatsvonden.

Daarnaast leest de Raad het volgende in de aangevochten beslissing: “*De Commissie betwist de medische omstandigheden die aanleiding gegeven hebben tot de doktersattesten uiteraard niet. De Commissie stelt wel vast dat tijdens het academiejaar 2018-2019 de studente enkel kortdurende doktersattesten indiende voor de dag van het examen en een dag ervoor of erna. Wat betreft het inhaalexamen Farmacotherapie wist de studente al op 23 augustus 2019 dat ze niet aanwezig ging kunnen zijn op het inhaalexamen op 27 augustus 2019, daar waar het doktersattest geldt voor de periode 27 tot en met 28 augustus 2019. Daarenboven stelt de Commissie vast dat de studente geen nieuw inhaalexamen heeft gevraagd voor dit examen,*

wat uiteraard gezien het medisch attest nog mogelijk was geweest. Dat de studente dit niet heeft gevraagd omwille van een verkeerde interpretatie van het Onderwijs- en Examenreglement kan de Faculteit geen rekening mee houden. De studenten kunnen met hun vragen over het Onderwijs- en Examenreglement, en ingeval van problemen met de toepassing ervan, steeds terecht bij de Ombudspersoon van de opleiding. Studente heeft geen contact opgenomen met de Ombuds Farmaceutische Wetenschappen. Wat betreft het opleidingsonderdeel “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” stelt de Commissie vast dat studente omwille van haar medische overmachtssituatie enkel kunnen deelnemen aan het examen tijdens de eerste zittijd.”.

Uit het voorgaande kan naar het oordeel van de Raad niet worden afgeleid dat verwerende partij in de aangevochten beslissing van 3 februari 2020 niet-correcte elementen heeft meegenomen in haar beoordeling die de regelmatigheid van de aangevochten beslissing *in casu* aantasten.

De Raad ziet ook geen reden om de aangevochten beslissing te vernietigen nu verzoekster zich niet kan vinden in de vaststelling van de interne beroepsinstantie in de aangevochten beslissing dat zij in haar vergadering van 8 november 2019 de verschillende door verzoekster ingediende attesten in beschouwing heeft genomen, maar deze heeft beperkt tot het academiejaar 2018-2019. De Raad kan immers niet besluiten dat verwerende partij in de aangevochten beslissing van 3 februari 2020 – die in de plaats is gekomen van de beslissing van 8 november 2019 – het betrokken attest zou hebben veronachtzaamd.

Verzoekster voert daarnaast aan dat het niet-vragen om een nieuw inhaalexamen voor “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” geen verband houdt met een verkeerde interpretatie van het OER, zoals de aangevochten beslissing doet vermoeden, maar wel met de e-mail van de docent waarin deze aangaf dat 27 augustus 2019 de enige mogelijkheid was voor een inhaalexamen.

Zelfs zo verwerende partij het niet-verzoeken om een tweede inhaalexamen – bij ziekte op het eerste inhaalexamen – verkeerdlijk mocht hebben toegeschreven aan de interpretatie door verzoekster van het OER, kan dit *in casu* niet tot vernietiging van de aangevochten beslissing leiden. Ook zo verzoekster, zonder hieromtrent inlichtingen in te winnen binnen de faculteit, op basis van de e-mail van de docent waarin hij stelde dat het inhaalexamen enkel nog

mogelijk was op 27 augustus 2019, niet informeerde naar een tweede inhaalexamen aangezien zij niet kon deelnemen aan het inhaalexamen op 27 augustus 2019, kan de Raad niet oordelen dat verwerende partij in de aangevochten beslissing onvoldoende rekening zou hebben gehouden met de onmogelijkheid voor verzoekster om voor “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” beide examenkansen te benutten. De Raad stelt immers vast dat uit de aangevochten beslissing precies blijkt dat omwille van overmacht de niet-behaalde credit voor dit opleidingsonderdeel niet aanmerking is genomen voor de berekeningen in het kader van studievoortgangsbewaking waarbij 60% van de opgenomen studiepunten in credits moesten worden omgezet.

De Raad merkt hierbij op dat uit de aangevochten beslissing blijkt dat verwerende partij in elk geval heeft aanvaard dat verzoekster op 27 augustus 2019 in de onmogelijkheid was examen af te leggen, doch bij gebrek aan een vraag om een alternatieve datum voor het inhaalexamen, wat ook de reden ervan mag zijn, in deze overmachtssituatie moeilijk kan worden verweten onvoldoende rekening te hebben gehouden met het recht op twee examenkansen waarover verzoekster beschikt.

De Raad wil in deze nog opmerken dat verzoekster, naar zij aangeeft om zendingen te bundelen, eerst op 10 september 2019 het medisch attest met betrekking tot 27 augustus 2019 aan verwerende partij heeft bezorgd. Dit attest dateert zelf van 27 augustus 2019 terwijl verzoekster reeds op 23 augustus 2019 de onmogelijkheid om deel te nemen aan het examen van 27 augustus 2019 heeft meegedeeld.

In de marge hiervan geeft de Raad aan dat de interne beroepsinstantie, door op te merken dat verzoekster haar tweede examenkans voor het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens”, waarvoor verzoekster blijkens de wederantwoordnota enkel nog examen moet afleggen (en ook heeft afgelegd) op 26 augustus 2019, geenszins laat doorschemeren aan de ernst van de onmogelijkheid om deel te nemen aan het examen op 27 augustus 2019 (voor “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II”) te twijfelen. Dit kan aldus evenmin leiden tot de vernietiging van de aangevochten beslissing. Ook hier merkt de Raad op dat de interne beroepsinstantie in de aangevochten beslissing precies aangeeft de niet behaalde credit voor het genoemde opleidingsonderdeel niet in aanmerking te nemen bij de berekeningen in het kader van de studievoortgangsbewaking omwille van de overmacht bij de evaluatiemomenten voor het betrokken opleidingsonderdeel. In deze context ziet de Raad ook geen reden tot

vernietiging van de aangevochten beslissing in het feit dat verzoekster aanhaalt dat zij voor het opleidingsonderdeel “Farmacotherapie en Farmaceutische Zorg II” tijdens het academiejaar 2018-2019 een tolereerbaar tekort heeft behaald (9 op 20).

Ook wat het argument van verzoekster betreft dat zij voor het examen “Apotheekstage met stage-examens” tijdens de eerste examenkans geen inhaalexamen heeft gevraagd en dit volgens haar geen verband zou hebben met de kennis van het OER maar wel met het feit dat het examen op het einde van de zittijd plaatsvond en zij in het OER niet het recht vermeld ziet in dat geval bij overmacht buiten de examenperiode examen af te leggen, oordeelt de Raad niet dat de aangevochten beslissing onregelmatig of kennelijk onredelijk is nu de interne beroepsinstantie heeft geconcludeerd dat verzoekster geen inhaalexamen heeft gevraagd.

Verzoekster ontwikkelt tevens het argument dat verwerende partij onvoldoende rekening heeft gehouden met het feit dat het cijfer dat zij kreeg toegekend voor het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” (30 studiepunten) niet representatief is voor het volledige opleidingsonderdeel. Dit cijfer heeft volgens haar namelijk enkel betrekking op het mondeling examen voor het “Farmacotherapeutisch deel” (18 studiepunten). Verzoekster stipt aan dat het cijfer van 3/20 haar is toekend omdat het laagst behaalde cijfer van het betreffende onderdeel als eindquatering geldt indien men op een onderdeel minder dan 10/20 behaalt. Verzoekster wijst erop dat zij voor twee andere onderdelen van elk 6 studiepunten scores van 12,3/20 en 15/20 heeft behaald. Omwille van de ECTS-fiche wijst verzoekster op het belang om bij het beoordelen van haar studievoortgang ook rekening te houden met de examencijfers op de twee andere delen. Daarnaast wijst verzoekster erop dat zij een geldig stagegetuigschrift heeft behaald, niettegenstaande zij door haar stage een tenniselleboog heeft opgelopen.

De Raad stelt vast dat *in casu* niet het examencijfer voor het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” het voorwerp van de betwisting uitmaakt. Ter zake brengt de Raad trouwens de terughoudendheid in herinnering die zich opdringt bij zijn beoordeling. Het komt de Raad immers niet toe zich in de plaats te stellen van de in de schoot van verwerende partij aangestelde beoordelaars, aan wie een vermoeden van deskundigheid en objectiviteit kleeft.

Ongeacht de vraag of verzoekster een tenniselleboog heeft opgelopen tijdens de stage en ongeacht de vraag wanneer zij verwerende partij hiervan op voor deze betwisting relevante

wijze kennis heeft gegeven, stelt de Raad vast dat – ook indien deze aandoening, zoals verzoekster in haar wederantwoordnota aangeeft, het haar onmogelijk heeft gemaakt tijdens het academiejaar 2018-2019 een extra stage of een studentenjob in een apotheek te doen om haar praktische kennis te verbeteren – verwerende partij bij het opleggen van de studievoortgangsbewakingsmaatregel niet kennelijk onredelijk of onregelmatig heeft gehandeld door te oordelen dat de inhoudelijke kennis van verzoekster niet aan de maat is. Verwerende partij verwijst hierbij naar de score van 3/20 die verzoekster voor het opleidingsonderdeel “Apotheekstage met stage-examens” heeft behaald. Het evaluatiecijfer, dat naar het oordeel van de Raad onmiskenbaar op een tekort wijst, is, zoals verwerende partij in de aangevochten beslissing overweegt zonder hieromtrent overtuigend te worden tegengesproken door verzoekster, rekening houdend met de evaluatiecriteria in de ECTS-fiche tot stand gekomen.

Verzoekster haalt in haar extern verzoekschrift ook de overweging van de interne beroepsinstantie aan dat zij geen gebruik heeft gemaakt van de ondersteuningsmaatregelen die de instelling en de faculteit aanbieden (bijvoorbeeld contactname met de ombudspersoon of met de dienst studieadvies en -begeleiding in het kader van bijzondere examenfaciliteiten). Naar het oordeel van de Raad kan deze overweging niet tot vernietiging van de aangevochten beslissing leiden. Verzoekster geeft aan dat de deadline voor het vragen van faciliteiten februari 2019 was en dat zij niet kon anticiperen op moeilijkheden die zij in de juni-zittijd zou ervaren bij het studeren. Niettegenstaande de door verzoekster aangehaalde deadline en de overweging dat zij niet op moeilijkheden kon anticiperen, stelt de Raad vast dat verzoekster tijdens het academiejaar 2018-2019 geen vraag met betrekking tot ondersteuningsmaatregelen richtte of de ombudspersoon contacteerde. Tevens stelt de Raad vast dat verwerende partij de medische problematiek van verzoekster in overweging heeft genomen. Ook slaat de Raad acht op het feit dat verzoekster, zoals uit bovenstaande overwegingen blijkt, niet heeft gevraagd om sommige inhaalexamenmogelijkheden.

In het licht daarvan ziet de Raad geen reden om de beslissing van de interne beroepsinstantie te vernietigen. Deze is niet kennelijk onredelijk, noch onregelmatig. Aan verwerende partij kan overigens moeilijk worden verweten om bepaalde medische problemen, waarvoor verzoekster in het academiejaar 2019-2020 om faciliteiten heeft verzocht en die zij pas in haar extern verzoekschrift en wederantwoordnota in het kader van deze procedure in detail duidt, zelfs indien zij verband houden met problemen waarmee verzoekster reeds in het

academiejaar 2018-2019 kampte, niet te hebben betrokken in de aangevochten beslissing nu verwijzingen ernaar geen deel uitmaakten van het dossier op basis waarvan de interne beroepsinstantie de aangevochten beslissing, na het laatste vernietigingsarrest door de Raad, moest nemen. De Raad kan bovendien niet anders dan vaststellen dat de interne beroepsinstantie de medische situatie van verzoekster wel in overweging heeft genomen bij het nemen van de aangevochten beslissing.

Tot slot overweegt de Raad dat het loutere feit dat verzoekster het opleggen van bindende voorwaarden ethisch onverantwoord acht niet tot de conclusie voert dat de beslissing, zoals uit voorgaande overwegingen mag blijken, onregelmatig of onredelijk zou zijn.

De Raad acht het verzoek niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 19 maart 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 16 maart 2020

Arrest nr. 5.738 van 16 maart 2020 in de zaak 2020/052

In zake: Lore BOOGHS
                         woonplaats kiezend te 8630 Veurne
                         Noordstraat 116

tegen:

ARTEVELDEHOGESCHOOL
woonplaats kiezend te 9000 Gent
Hoogpoort 15

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 21 februari 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de beroepscommissie van Arteveldehogeschool van 11 februari 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij onontvankelijk wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 16 maart 2020.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de logopedie en audiologie’.

Tot haar curriculum behoort onder meer het opleidingsonderdeel ‘Klinische praktijk 2’. Voor dat opleidingsonderdeel behaalt verzoekster een examencijfer van 7/20.

De proclamatie vindt plaats op 30 januari 2020.

Met een aangetekend schrijven van 8 februari 2020 stelt verzoekster tegen deze examenbeslissing het volgend intern beroep in:

“Ik ben laatstejaarsstudente logopedie aan de Arteveldehogeschool. Naar aanleiding van mijn resultaat m.b.t. mijn tweede stageperiode ‘Klinische praktijk 2’ en de bijhorende evaluatie op de stageplaats die plaatsvond donderdag 17 oktober 2019, vraag ik tot een heroverweging van de resultaten. Gedurende de stageperiode, tijdens de evaluatie en tijdens het mailverkeer na de evaluatie zijn er verschillende elementen gecommuniceerd geweest die niet in overeenstemming zijn met mijn visie van de feiten.

Gedurende mijn stageperiode kreeg ik veel tegenstrijdige feedback. Mijn stagementor en de andere therapeuten aanwezig in de dienst, begeleidden reeds verschillende stagiairs. Er was een goede communicatie tussen mezelf en de logopedisten op de dienst en er werd open gecommuniceerd over mijn kwaliteiten, sterke punten en werkpunten. Echter vanuit de onderwijsinstelling werd weinig tot geen rekening gehouden tijdens de evaluatiemomenten met de mening van de stagementoren over mijn capaciteiten als logopediste. Hieronder een opsomming van de verschillende punten die aangeven waarom ik het niet eens ben met de genomen beslissing:

- In de beoordeling werd geen rekening gehouden met de mondelinge tegenargumenten en verdediging van zowel mezelf als de stagementor. Bij verschillende elementen die werden aangehaald m.b.t. de schriftelijk ingediende producten, vermeldde de stagementor dat ik gedurende de stageperiode wel had bewezen de in vraag gestelde vaardigheden te bezitten. Deze werden tevens door zowel mezelf als de stagementor geduid met voorbeelden,
- De stagesetting was een school die buitengewoon basisonderwijs aanbiedt voor type 2 en type 9. In deze setting zijn testafnames vaak pas op latere leeftijd mogelijk bij de kinderen. Bij het opstellen van bepaalde beroepsproducten moet een vergelijking gemaakt worden met eerdere testresultaten van het kind. Dit was bij mijn casussen niet mogelijk, wat ook werd bevestigd door de stagedienst. Hierdoor maakte ik een vergelijking van de testresultaten met eerdere schoolresultaten en observaties. Ook dit werd mondeling toegelicht en verdedigd door de stagementor op de eindevaluatie. Desondanks wordt het niet vergelijken van de testresultaten met eerdere testresultaten aangehaald als een van de redenen voor mijn onvoldoende terwijl op verschillende manieren en meerdere keren werd gecommuniceerd dat dit bij mijn casussen niet mogelijk is.
- Op de evaluatieschaal die gehanteerd wordt, de EvaS, staat vermeld bij het onderdeel onderzoek rapporteren: ‘De logopedist rapporteert mondeling en schriftelijk het verloop en de resultaten van de onderzoeksactiviteiten’. Bij het bepalen van de score werd echter enkel rekening gehouden met de schriftelijke rapportering. Tijdens de stageperiode was ik wel in staat om mondeling de onderzoeksgegevens te bespreken en hierbij de nodige vaktermen te hanteren. Dit werd ook zo meegedeeld door mijn stagebegeleider maar niet in rekening genomen bij het toekennen van het definitieve resultaat.

- Na de eindevaluatie vroeg ik de stagebegeleider of er een mogelijkheid was om tijdens de aansluitende vervolgstage, Klinische Praktijk 3, extra beroepsproducten in te dienen van een bijkomende casus om zo aan te tonen dat ik de in vraag gestelde capaciteiten en kennis wel degelijk bezit. Ook via mail, kort na de eindevaluatie, vermeldde ik dat ik hoop had op een herkansing. Hier kreeg ik echter nooit respons op ondanks ik zelf initiatief nam om een bijkomende inspanning te leveren.
- Bepaalde feedback die geformuleerd staat op de definitieve eindevaluatie stemt niet overeen met de feedback van stagedienst. Zo wordt o.a. geformuleerd dat ik niet kordaat genoeg ben tegenover de kinderen, terwijl de stagedienst mijn omgang met de kinderen als een van mijn grootste kwaliteiten omschrijft en duidelijk formuleerde dat ik steeds ingrijp indien nodig. Hierdoor wordt een foutief beeld weergegeven over mijn capaciteiten.
- Tijdens mijn evaluatie en de periode daarna had ik maar weet van 2 onvoldoendes op de EvaS. Tijdens de nabespreking met mijn stagementor en de andere logopedisten op de dienst, de dag na de evaluatie, werd dit ook zo onderling gecommuniceerd met elkaar. In het mailverkeer met mijn stagebegeleider dat daarna volgt, wordt echter geformuleerd dat mijn resultaten werden aangepast en dat 2 van de 4 onvoldoendes werden opgetrokken naar een voldoende. Dit stemt dus niet overeen met de waarneming van zowel mezelf als stagiair en de stagementor die beiden slechts weet hadden van 2 onvoldoendes in plaats van 4.

Als bijlage is volgend document toegevoegd:

- Mail die verstuurd werd na de eindevaluatie in naam van de directie en logopedisten van de stagedienst aan de stagebegeleider.

Als student heb ik geen toegang tot de evaluatiedocumenten die de stagementor over mij invulde. Ook van de argumenten die mondeling gegeven werden tijdens de evaluatie heb ik geen bewijsmateriaal. Wel ben ik ervan overtuigd dat de stagedienst dit schriftelijk wil noteren indien nodig.

Als student die een theoretisch bijna foutloos parcours aflegde aan de hogeschool betreur ik het ten zeerste dat ik mijn traject op deze manier moet afsluiten. De vaardigheden waarin de stagebegeleider mij onbekwaam inschatte werden reeds tijdens verschillende theoretische en praktische examens nagegaan en vormden nooit een probleem tijdens mijn studies. Helaas ondervond ik tijdens de stageperiodes dat de verwachtingen niet overeenstemmen met wat in de opleiding werd aangebracht.

Tot slot wil ik mijn graag excuseren voor het te laattijdig versturen van dit verzoek. Ik ben na mijn stageperiode direct beginnen werken en volg het mailverkeer van de hogeschool niet meer consequent aangezien ik voor geen andere vakken was ingeschreven. Hierdoor had ik pas laattijdig gezien dat de resultaten online stonden. Ik hoop alsnog dat u mijn verzoek wil in overweging nemen. Dit verzoek bepaal[t] grotendeels mijn toekomst aangezien ik enkel nog een credit moet behalen op het onderdeel ‘stage’ vooraleer ik afstudeer.”

De interne beroepscommissie behandelt dit beroep in zitting van 11 februari 2020 en besluit als volgt:

“I. Ontvankelijkheid”

Het beroepsschrift werd ingediend via aangetekend schrijven van 8 februari 2020.

De opleiding maakte haar beslissing bekend d.d. 30 januari 2020.

Doordat de beroepstermijn overschreden is, is het beroep onontvankelijk en gaat de Interne Beroepscommissie niet over tot de grond van de zaak.

Beoordeling door de commissie

De Interne Beroepscommissie van de Arteveldehogeschool beslist na beraadslaging dat het beroep onontvankelijk is.”

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs stelt, zoals de Raad eerder reeds heeft overwogen (R.Stvb. 24 augustus 2018, nr. 4.376; R.Stvb. 14 september 2018, nr. 4.405), inzake de bevoegdheid van de Raad het volgende:

“Er wordt een Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, verder ‘de Raad’ genoemd, opgericht bij de bevoegde dienst van de Vlaamse Gemeenschap. De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten of personen op wie de beslissing betrekking heeft, worden ingesteld tegen studievoortgangsbeslissingen, na uitputting van de in afdeling 2 bedoelde interne beroepsprocedure.”

Wat betreft de plicht tot het voorafgaandelijk uitputten van het intern beroep, blijkt uit de memorie van toelichting bij het toenmalige decreet van 19 maart 2004 ‘betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen’ dat het intern beroep “*verplicht moet worden uitgeput vooraleer men een beroep kan instellen bij*” de Raad (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 16*). De decreetgever heeft de uitputting van het intern beroep derhalve beoogd als een voorwaarde om tot de beroepsprocedure bij de Raad toegang te krijgen, en dus als een ontvankelijkheidsvoorwaarde bij dat beroep. Ook in de rechtsleer wordt aangenomen dat de regelmatige uitputting van een georganiseerd administratief beroep een voorwaarde is om een ontvankelijk beroep bij een administratief rechtscollege in te stellen (zie o.a. J. GORIS, *Georganiseerde administratieve beroepen*, Brugge, die Keure, 2012, 70-71; J. BAERT en G. DEBERSAQUES, *Raad van State. Afdeling*

Administratie. Ontvankelijkheid, Brugge, die Keure, 1996, 99-105; P. POPELIER, “Over de uitputting van het georganiseerd administratief beroep als ontvankelijkheidsvoorwaarde voor een beroep bij de Raad van State”, noot onder RvS 16 augustus 1999, nr. 82.102, RW 1999-00, 850).

De vraag of verzoekster op ontvankelijke wijze het intern beroep heeft ingesteld en uitgeput, raakt derhalve aan het onderzoek naar de ontvankelijkheid van het bij de Raad ingestelde beroep.

Standpunt van partijen

Verzoekster erkent in haar beroepsschrift dat zij haar intern beroep pas heeft ingesteld nadat de beroepstermijn reeds was verstrekken, maar zij is van oordeel daarvoor een verklaring te hebben gegeven. Zij brengt ter zake in herinnering dat zij reeds sinds de eindevaluatie van de stage van het tekort op de hoogte was, waardoor zij niet meer dagelijks de mailberichten van de hogeschool opvolgde.

Verzoekster stipt nog aan dat hoewel het aangetekend schrijven buiten de beroepstermijn werd verzonden, zij de ombudsman wel tijdig heeft gemaild.

Verwerende partij repliceert in haar antwoordnota als volgt:

“Verzoekster beargumenteert dat zij, omdat ze reeds werkt, niet regelmatig haar schoolmail controleert. Ze schrijft tevens dat ze reeds op de hoogte was van haar tekort, waardoor ze niet de behoefte voelde om dit te doen.

In casu gaat het om een gewone examenbeslissing. Deze resultaten worden bekendgemaakt op een vooraf meegedeeld moment, de proclamatie. Uit voorgaande moeten wij afleiden dat verzoekster 1) op de hoogte was dat ze een ongunstige beslissing zou krijgen, 2) dat verzoekster wist wanneer ze die zou krijgen 3) dat de beroepstermijn tijdig werd meegedeeld.

Het niet regelmatig controleren van haar mail omdat verzoekster reeds werkt, kan dan ook geen overmacht inhouden. Te meer omdat van het feit dat verzoekster reeds op de hoogte was van het tekort, had ze wat voorsprong op andere studenten wat betreft het voorbereiden van haar verzoek. Gelet op het verstrijken van de vervaltermijn, kon de commissie niet anders dan tot de onontvankelijkheid besluiten.”

Verwerende partij voegt hieraan toe dat zij als hogeronderwijsinstelling niet de bevoegdheid heeft om van deze vervaltermijn af te wijken, noch ten gunste, noch ten nadele van de student, te meer nu de beroepstermijn raakt aan de openbare orde.

Beoordeling

Uit het administratief dossier (stuk 1) blijkt dat het examenresultaat voor het opleidingsonderdeel ‘Klinische praktijk 2’ werd geproclameerd op 30 januari 2020.

Krachtens artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs staat tegen een examenbeslissing – zoals de bestreden beslissing er een is – een intern beroep open, dat moet worden ingesteld binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen, die ingaat op de dag na deze van de proclamatie.

Aldus liep de termijn om een intern beroep in te stellen *in casu* van (vrijdag) 31 januari 2020 tot en met (donderdag) 6 februari 2020.

Verzoekende partij spreekt niet tegen dat zij haar intern beroep pas indiende met een aangetekend schrijven van 8 februari 2020, zijnde buiten de beroepstermijn. Zulks blijkt ook uit het administratief dossier.

Daargelaten de vraag of een bericht aan de ombudsman voldoet aan de voorwaarden om als een rechtsgeldig intern beroep te kunnen worden beschouwd, moet de Raad vaststellen dat verzoekende partij niet verduidelijkt wanneer zij de ombudsman – beweerdelijk binnen de beroepstermijn – precies heeft aangeschreven, en nog minder enig bewijs ter zake voorbrengt.

Het intern beroep werd terecht onontvankelijk verklaard; het beroep bij de Raad ondergaat noodgedwongen hetzelfde lot.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 16 maart 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs	secretaris
---------------	------------

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 1 april 2020

Arrest nr. 5.765 van 6 april 2020 in de zaak 2020/054

In zake: Albin VESELI
                  Woonplaats kiezend te 9060 Zelzate
                  Veldbrugstraat 7

Tegen: ARTEVELDEHOGESCHOOL
                  Woonplaats kiezend te 9000 Gent
                  Hoogpoort 15

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 22 februari 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 11 februari 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 1 april 2020.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij hebben ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het bedrijfsmanagement’.

Voor het opleidingsonderdeel “Bank en verzekeringen” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 3 februari 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 11 februari 2020 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student tijdens het inzagemoment heeft vernomen dat zijn resultaat op het examen 9,5/20 was. Naar aanleiding van de vraag waarom dit niet naar boven is afgerond en dus in een 10/20 resulteerde, kon de docent de verantwoording niet terugvinden en verwees hij de student door naar de ombudsdiens.

De interne beroepsinstantie verwijst vooreerst naar wat in het studiecontract bepaald is omtrent de afrondingsregels:

“Afrondingsregels: in de hogeschool worden alle cijfers die betrekking hebben op dit onderwijs- en examenreglement, ongeacht het voorwerp, afgerond naar het onderliggend geheel getal voor de decimalen 0,1-0,4 en naar bovenliggend geheel getal voor de decimalen 0,5-0,9. Afwijkingen op deze regel worden opgenomen in de opleidingsinformatie en/of de ECTS-fiche.”.

De student bevestigt dat in de studiewijzer wordt vermeld dat 9,5/20 niet wordt afgerond naar 10/20. Volgens de interne beroepsinstantie werd dit ook op verschillende wijzen ter attentie gebracht van de studenten. De student was hiervan dus zeker op de hoogte, maar hij heeft hieromtrent nooit zijn bedenkingen kenbaar gemaakt.

De interne beroepsinstantie stelt dat indien de student hiernaar zou hebben geïnformeerd, hij geweten zou hebben dat hier ook een geldige ratio achter zit. Daarom is de informatie betreffende de afwijking op de algemene afrondingsregels opgenomen in de opleidingsinformatie, zoals vereist door het studiecontract. De interne beroepsinstantie wijst erop dat deze mogelijkheid om andere regels te hanteren dan gangbaar bij de afronding van examencijfers bovendien bevestigd is door de Raad. De interne beroepsinstantie is van mening dat de opleiding *in casu* tijdig en op transparante wijze de afwijking op de afrondingsregel heeft meegedeeld.

Verder stelt de interne beroepsinstantie vast dat de student nog aanhaalt dat de studiewijzer en deze afwijking niet toegankelijk waren vóór de inschrijving in de opleiding. Hij beweert dat

hij een andere onderwijsinstelling zou hebben gekozen als hij dit geweten zou hebben. Volgens de interne beroepsinstantie behelst deze grief echter geen grond voor de herziening van het toegekende resultaat.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 17 februari 2020 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 22 februari 2020 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroept op een schending van het redelijkheids- en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat in het studiecontract dat je kan raadplegen voordat je je kan inschrijven vermeld staat dat alle cijfers die betrekking hebben op dit onderwijs- en examenreglement, ongeacht het voorwerp, worden afgerond naar het onderliggend geheel getal voor de decimalen 0,1-0,4 en naar bovenliggend geheel getal voor de decimalen 0,5-0,9. Afwijkingen op deze regel worden opgenomen in de opleidingsinformatie en/of de ECTS-fiche.

Volgens verzoeker staat nergens in de opleidingsinformatie (zoals de website van Arteveldehogeschool, opleidingsbrochure, infodag, SID-in beurs, ...) en de ECTS-fiche die hij kon raadplegen voordat hij zich inschreef op Arteveldehogeschool een afwijking van deze regel. Sterker nog, in de ECTS-fiche staat er niets bij ‘Aanvullende informatie bij onderwijs-, leeractiviteiten & evaluatie’.

Verzoeker stelt dat er wel een afwijking van deze regel in de PowerPointpresentatie en in de studiewijzer vermeld is. Hij benadrukt dat deze informatie enkel raadpleegbaar is nadat je je hebt ingeschreven aan de Arteveldehogeschool. Hij had toen ook al zijn boeken reeds gekocht. Verzoeker maakt een vergelijking met de aankoop van een smartphone en spreekt van bedrog.

Verzoeker besluit dat hij er geen probleem mee heeft dat de afrondingsregel naar beneden wordt geïmplementeerd, maar dan moet het wel vermeld worden in de opleidingsinformatie, en dan uiteraard in de opleidingsinformatie die raadpleegbaar is voordat je je kan inschrijven en het studiecontract aanvaardt. Aangezien dit niet gebeurd is, moet de onderwijsinstelling haar fout toegeven en het resultaat van verzoeker naar boven afronden.

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij vooreerst op dat de docenten met afwijkende afrondingsregels mogen werken. In het studiecontract van het academiejaar 2019-2020 wordt dit als volgt bepaald:

“Afrondingsregels: in de hogeschool worden alle cijfers die betrekking hebben op dit onderwijs- en examenreglement, ongeacht het voorwerp, afferond naar het onderliggend geheel getal voor de decimalen 0,1-0,4 en naar bovenliggend geheel getal voor de decimalen 0,5-0,9. Afwijkingen op deze regel worden opgenomen in de opleidingsinformatie en/of de ECTS-fiche.”. Verwerende partij benadrukt dat in het studiecontract duidelijk wordt gesteld dat kan worden afgeweken van de gangbare afrondingsregels indien dit wordt meegedeeld in de ECTS-fiche en/of in de opleidingsinformatie.

Vervolgens verduidelijkt verwerende partij dat de evaluatie van het opleidingsonderdeel “Bank en verzekeringen” bestaat uit 40 meerkeuzevragen. De opleiding heeft besloten om bij dit opleidingsonderdeel af te wijken van de gangbare afrondingsregel bepaald in het studiecontract AJ 2019-2020. De student moet minstens 20/40 behalen om te kunnen slagen voor het opleidingsonderdeel. Een student die 9,5/20 behaalt, heeft maar 19 van de 40 vragen juist. Bijgevolg werd beslist dat de student in dat geval niet kan slagen. Het cijfer wordt naar 9/20 afferond in plaats van naar 10/20.

Waar verzoeker argumenteert dat de informatie over deze afwijkende afrondingsregel niet beschikbaar was voor zijn inschrijving aan de Arteveldehogeschool, stipt verwerende partij aan dat de interne beroepsinstantie zich op rechtspraak en rechtsleer beroept om deze

argumentatie te staven. De interne beroepsinstantie merkt op dat de afwijkende afrondingsregel niet werd vermeld in de ECTS-fiche, maar ze is van mening dat de afwijking op tijdige en transparante wijze werd meegedeeld, gelet op de vermelding in de opleidingsgids, de studiewijzer en de vermelding op de PowerPointpresentatie tijdens de eerste les. Verwerende partij verwijst naar de opleidingsgids, de studiewijzer en de PowerPointpresentatie.

Vervolgens stelt verwerende partij vast dat verzoeker argumenteert dat hij zich niet zou hebben ingeschreven voor deze opleiding aan de Arteveldehogeschool indien hij voor zijn inschrijving op de hoogte was geweest van de afwijkende afrondingsregel voor het opleidingsonderdeel “Bank en verzekeringen”. Volgens verzoeker gaat het om bedrog vanwege de hogeschool.

Verwerende partij verwijst naar de definitie van bedrog in artikel 1116 BW en merkt op dat zij geen kunstgrepen heeft gebezigt. Bovendien wordt duidelijk aangegeven in het studiecontract dat een afwijking op de afrondingsregels mogelijk is. Verwerende partij benadrukt dat het studiecontract voorafgaand aan de inschrijving reeds beschikbaar is. De afwijking zelf werd meegedeeld aan het begin van het academiejaar in de studiewijzer en werd verder toegelicht in de PowerPointpresentatie tijdens de eerste les. Volgens verwerende partij is deze mededeling in elk geval transparant en tijdig, zodat er geen sprake kan zijn van bedrieglijk opzet.

Verwerende partij stipt ook aan dat het beweerde bedrog enkel zou kunnen leiden tot de nietigheid van de overeenkomst, zijnde de inschrijving, waardoor dit nog steeds geen grond oplevert voor de herziening van het resultaat. Indien de Raad toch zou beslissen tot de vaststelling van kunstgrepen, moet worden onderzocht of ze van die aard zijn dat verzoeker niet met Arteveldehogeschool zou hebben gecontracteerd, dus zich niet zou hebben ingeschreven.

Verwerende partij wijst erop dat verzoeker aan het begin van het academiejaar in kennis werd gesteld van de afwijkende regel, maar hij heeft hiertegen nooit geprotesteerd. Verzoeker heeft na het vernemen van deze regel tijdens de eerste les en/of bij het lezen van de studiewijzer en de PowerPointpresentatie op het online leerplatform, met name Canvas, nooit zijn bedenkingen hierrond kenbaar gemaakt. Op deze manier heeft verzoeker er volgens

verwerende partij voor gekozen om de opleiding verder te zetten, ondanks op de hoogte te zijn van deze afwijkende afrondingsregel.

Verwerende partij merkt op dat zij zich volgens verzoeker blijkbaar schuldig zou hebben gemaakt aan een precontractuele fout, waarbij zij substantiële informatie zou hebben achtergehouden. Een dergelijke fout, die volgens haar niet heeft plaatsgevonden, moet dan worden bekeken in het licht van artikel 1382 BW, dat enkel een herstel in natura of bij equivalent kan opleveren. Herstel in natura betreft een teruggaan naar een voorgaande situatie, voordat de fout zich voordeed. De inschrijvingsovereenkomst zou dan nietig moeten worden verklaard. Bij equivalent zou een schadevergoeding moeten worden toegekend, doch verwerende partij merkt op dat dit niet tot de bevoegdheid van de Raad behoort. Volgens haar kan in elk geval geen grond worden gevonden voor de hervorming van het examencijfer.

Wat ten slotte de vergelijking van verzoeker met de aankoop van een smartphone betreft, stelt verwerende partij dat de inschrijving aan een hogeronderwijsinstelling niet met de aankoop van een goed kan worden vergeleken. Een benoemde overeenkomst inzake eigendomsoverdracht kan niet worden vergeleken met een aanbod van diensten, wat al een te ongenuineerde omschrijving is van de werkzaamheden van een onderwijsinstelling. Volgens verwerende partij kan bovendien, zelfs indien ze verzoeker zou volgen in zijn redenering naar analogie, niet worden besloten tot een herziening van het examenresultaat.

Beoordeling

De Raad, die het bij hem ingediende verzoek met enige welwillendheid benadert, leest erin dat verzoeker het niet eens is met de afronding die heeft plaatsgevonden bij de bepaling van de examenscore voor het opleidingsonderdeel “Bank en Verzekeringen”. Verzoeker behaalde immers 9,5 op 20. Deze score is niet afgerond naar 10 op 20, maar naar 9 op 20.

Verzoeker betwist de afronding en hij verwijst daarbij naar het studiecontract dat hij kon raadplegen vooraleer hij zich bij verwerende partij inschreef. Overeenkomstig de daarin vermelde afrondingsregels zou een score van 9,5/20 naar 10/20 worden afgerond.

Verzoeker verwijst tegelijk naar de afwijkingen die zijn toegelaten indien zij zijn opgenomen in de opleidingsinformatie en/of ECTS-fiche. Hij is evenwel van mening dat in de opleidingsinformatie en de ECTS-fiche die hij kon raadplegen voordat hij zich inschreef bij

verwerende partij nergens melding is gemaakt van een afwijking van voormelde afrondingsregel. Hij geeft aan hieromtrent geen informatie te hebben gevonden in de ECTS-fiche van het betrokken opleidingsonderdeel bij “onderwijs- en leeractiviteiten & evaluatie”.

De Raad stelt vast dat verwerende partij niet betwist dat de ECTS-fiche geen gewag maakt van een afwijkende afrondingsregel. Zij erkent daarenboven dat de betrokken informatie niet beschikbaar was vóór de inschrijving van verzoeker bij verwerende partij. De op dat ogenblik beschikbare Opleidingsgids verwijst evenwel naar de mogelijkheid in de studiewijzer en/of ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel af te wijken van de afrondingsregel (art. 7.11).

In casu stelt de Raad vast dat de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel “Bank en verzekeringen” de afrondingsproblematiek niet behandelt. Wat de evaluatie betreft, wordt er wel verwezen naar de studiewijzer. Deze – bij het begin van het academiejaar reeds op het elektronisch leerplatform gepubliceerde – studiewijzer bevat volgende passage over de evaluatie: *“Het eindresultaat, herleid naar een score op 20, wordt normaal mathematisch afgerond, maar er is een **bijkomende voorwaarde**. Om te slagen moet een student minstens de helft van alle vragen correct hebben beantwoord. Een 9,5/20 voor Bank- en Verzekering kan dus nooit een 10/20 worden omdat er minder dan de helft juiste antwoorden geselecteerd zijn.”*.

Deze regel is daarnaast uitdrukkelijk onder de aandacht gebracht van de studenten in de PowerPointpresentatie die het opleidingsonderdeel ondersteunt. De afrondingsregel betreft 1 van de 10 geboden voor het opleidingsonderdeel “Bank en Verzekeringen”. De betrokken presentatie is ter beschikking gesteld van de studenten bij de aanvang van de lessen voor het opleidingsonderdeel middels het elektronisch leerplatform.

Ten slotte overweegt de Raad uit het verzoekschrift te kunnen afleiden dat verzoeker ontevreden is met het resultaat waartoe de afrondingsregels voor het door hem afgelegde examen hebben geleid. Dit betekent niet dat de beslissing van de interne beroepsinstantie om de score te handhaven bedrog uitmaakt. Evenmin kan hieruit worden afgeleid dat verwerende partij verzoeker, en bij uitbreiding zijn medestudenten, in de maling neemt. De Raad kan in de handelwijze van de interne beroepsinstantie en de motivering van de aangevochten beslissing geen kwaade trouw of kwaadwillig opzet ontwaren. Evenmin kan verzoeker naar het oordeel van de Raad *in casu* aanvoeren dat sprake is van een als ‘wilsgebrek’ te kwalificeren bedrog

dat de geldigheid van de overeenkomst waarin hij tot de opleiding is toegetreden zou kunnen aantasten. De Raad stelt immers vast dat de specifieke afrondingsregel, waarvan verzoeker de toepassing betwist, niet in de opleidingsgids is vermeld. Wel voorziet de opleidingsgids in de mogelijkheid middels de studiewijzer en/of de ECTS-fiche af te wijken van de afrondingsregel, wat *in casu* ook is gebeurd. Aldus oordeelt de Raad dat de spreekwoordelijke spelregels voldoende duidelijk aan verzoeker zijn meegeleerd en dat in redelijkheid niet kan worden beweerd dat verwerende partij bedrieglijk heeft gehandeld.

In zoverre treedt de Raad ook de logica die verzoeker ontwikkelt door het aanvatten van een opleiding te vergelijken met de aankoop van een smartphone, hoe beeldrijk ook, niet bij. Ten overvloede stipt de Raad aan dat het volgen van een opleiding niet als de aankoop van een smartphone kan worden beschouwd. De vergelijking doet afbreuk aan het wederzijds engagement van de student en de hoger onderwijsinstelling die, blijk gevend van goede trouw ten aanzien van elkaar, de opleiding vormgeven en doorlopen. Daarenboven stipt de Raad aan dat het feit dat de betwiste afrondingsregel (onder andere opgenomen in de studiewijzer van het opleidingsonderdeel) niet reeds vóór de aanvang van het academiejaar, c.q. de inschrijving door verzoeker, ter beschikking was, niet belet dat de mogelijkheid om af te wijken van de klassieke mathematische afrondingsregel is voorzien in het studiecontract alsook in de opleidingsgids waarover de student voorafgaand aan de inschrijving kon beschikken.

Daarnaast herinnert de Raad er nogmaals aan dat de specifieke afrondingsregel beschik- en raadpleegbaar was voor verzoeker, uiterlijk bij de aanvang van het academiejaar waarin het opleidingsonderdeel waarvan hij het resultaat betwist door hem is gevolgd (academiejaar 2019-2020), met name door middel van de studiewijzer. Zelfs zo deze informatie verzoeker mocht zijn ontgaan, kan hij er niet omheen dat de PowerPointpresentatie ter ondersteuning van het opleidingsonderdeel “Bank en Verzekeringen”, die de door hem betwiste afrondingsregel bevat, sinds de start van het opleidingsonderdeel in het academiejaar 2019-2020 op het elektronisch leerplatform beschikbaar was. Verzoeker kan naar het oordeel van de Raad dan ook bezwaarlijk aanvoeren door de afrondingsregel – nog daargelaten op kwaadwillige wijze – te zijn verschalkt door verwerende partij. Ten overvloede merkt de Raad op dat zelfs zo verzoeker zich niet zou hebben ingeschreven indien hij kennis had van de afrondingsregel voor het opleidingsonderdeel “Bank en Verzekeringen”, dit niet betekent dat het vastgestelde evaluatiecijfer, waarbij de betwiste afrondingsregel is gebruikt, onregelmatig zou zijn en vernietigd zou moeten worden.

Omwille van de voorgaande overwegingen, die onder meer beklemtonen dat verzoeker tijdig en behoorlijk is geïnformeerd betreffende de gehanteerde afrondingsregel, is de Raad van oordeel dat het verzoek tot vernietiging van de beslissing van de interne beroepsinstantie van verwerende partij, die met betrekking tot de afrondingsregel onbetwistbaar voldoende transparant heeft gehandeld, waarbij de score van 9 op 20 is bevestigd, niet gegrond is.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in terechting van 6 april 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.764 van 6 april 2020 in de zaak 2020/068

In zake: An VAN BEVEREN
Woonplaats kiezend te 1853 Grimbergen
Jozef Van Elewijckstraat 111/3

Tegen: ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Stijn Butenaerts
kantoor houdend te 1080 Brussel
Leopold II-laan 180
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 4 maart 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 21 februari 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij deels gegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 1 april 2020.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij hebben ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het sociaal werk’.

Voor het opleidingsonderdeel “Methodisch handelen III” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 11/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 6 februari 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

De klacht wordt ontvankelijk verklaard op 11 februari 2020. Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 21 februari 2020 werd het intern beroep deels gegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie gaat in op het verzoek van de studente om de resultaten voor het opleidingsonderdeel “Methodisch handelen III” te herberekenen volgens wat door de docente aan de studenten werd meegedeeld. Hierdoor wordt de score van de studente aangepast van 11/20 naar 12/20. De interne beroepsinstantie verduidelijkt dat de eindscore manueel werd aangepast aangezien het computersysteem niet afwijkt van de ECTS-fiche. Op “mijn behaalde scores” zal de verdeling 40/60 te zien blijven, maar de berekende eindscore kwam tot stand volgens een 50/50-verdeling.

Vervolgens heeft de interne beroepsinstantie het behaalde resultaat voor deelexamen 2 (de mondelinge evaluatie) van datzelfde opleidingsonderdeel in overweging genomen. Rekening houdend met de argumentatie van de betrokken lector, met name dat de studente in haar antwoord (1) te weinig gebruik heeft gemaakt van aangereikte begrippenkaders uit de cursus en (2) te weinig perspectieven kon aanbrengen voor wat betreft het politiserend karakter van de praktijk, beslist zij om de behaalde score voor deelexamen 2 niet aan te passen.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 27 februari 2020 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 4 maart 2020 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – de antwoordnota van verwerende partij

In haar *wederantwoordnota* merkt verzoekster op dat zij op 17 maart 2020 een antwoordnota heeft ontvangen van verwerende partij. Ze stelt dat de griffie nochtans meer dan overduidelijk

was dat de tegenpartij de mogelijkheid bezat om te reageren tot en met 13 maart 2020. Verwerende partij diende dan ook manifest te laat haar verweer in en deze kan dan ook niet in aanmerking worden genomen.

Beoordeling

In de procedurekalender die op 9 maart 2020 aan partijen is overgemaakt, is de uiterste datum voor de neerlegging van de antwoordnota bepaald op 13 maart 2020.

Nadat de Raad verwerende partij op 16 maart 2020 attent heeft gemaakt op de verstreken deadline, heeft zij met een e-mail van 17 maart 2020 een antwoordnota en administratief dossier overgemaakt.

Artikel II.302, §3, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat een buiten de gestelde termijn aan de Raad overgemaakte nota uit de verdere procedure wordt geweerd. Het betreft een bindend voorschrift ten aanzien waarvan de Raad niet over een appreciatiebevoegdheid beschikt.

De antwoordnota van verwerende partij wordt uit de debatten geweerd.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroeft op een schending van het motiverings-, het redelijkheids- en het onpartijdigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster vindt de beweringen die de docente in haar verweer aanhaalt onvoldoende om de examenbeslissing te bevestigen. Ze is niet concreet genoeg en haalt enkel aan dat het begrippenkader onvoldoende werd gehanteerd en dat er te weinig perspectieven worden aangehaald. Zij haalt evenwel nergens concreet aan wat zij hiermee bedoelt.

Verzoekster stelt dat de docente concreet moet kunnen motiveren waarop zij zich baseert. Welk kader werd dan niet gehanteerd en over welke perspectieven gaat het dan? Volgens

verzoekster kan dit niet worden aangetoond aangezien het examen mondeling gebeurde. Ze vindt het vreemd dat ze een score van 14/20 krijgt voor de presentatie en een score van 17/20 voor de paper, maar een lage score op het mondeling examen voor een vraag die letterlijk uit de paper kwam en verband hield met de casus. Verzoekster stelt dat de lector zelf heeft bevestigd dat de praktijk geanalyseerd moest worden volgens de kaders van de cursus in de paper. Ze vindt het vreemd dat de lector haar antwoord plots niet goed of onvoldoende vindt, terwijl ze tijdens haar examen nog uitgebreider heeft geantwoord dan in de paper. Het lijkt haar ook onverklaarbaar dat ze te weinig perspectieven zou hebben geboden.

Vervolgens stelt verzoekster vast dat de docente wel heeft gezegd dat ze iets minder had gescoord, maar ze zou dit antwoord na de eerste vraag geformuleerd hebben. Ze zou dit bovendien nooit in haar e-mail hebben beweerd. Verzoekster benadrukt dat de docente op het einde van het examen heeft gezegd dat ze iets minder had gescoord. Volgens haar toont dit aan dat de docente geen enkel betrouwbaar argument aanbrengt.

Verder werpt verzoekster op dat er luchting wordt gedaan over de verdeling van de examenpunten, die eigenlijk correct zou moeten vermeld staan op de ECTS-fiche. Die werd ook veranderd naar aanleiding van een e-mail van verzoekster naar de ombuds. Verzoekster vraagt zich dan ook af of er echt onpartijdig werd geoordeeld.

Verzoekster verduidelijkt ten slotte dat ze het verschil tussen de paper en haar examen te groot vindt (tot wel 7 punten verschil). Ze vraagt dan ook de score voor het deelxamen 2 te hervormen naar een 12/20. Het gaat daarbij niet enkel over de vraag rond de paper zoals de docente aanhaalt.

Verzoekster benadrukt in haar *wederantwoordnota* vooreerst dat ze op enkele elementen wil reageren die verwerende partij in haar antwoordnota heeft opgenomen, die evenwel moet worden afgewezen omdat die op 13 maart 2020 moest worden neergelegd.

Verzoekster stelt dat de beslissing haar eigenlijk via aangetekend schrijven moest worden betekend, wat niet is gebeurd. Ze heeft die enkel per e-mail ontvangen. Ook de bevestiging dat haar beroep ontvankelijk werd verklaard heeft ze enkel per e-mail en gewone post ontvangen.

Vervolgens stelt verzoekster vast dat verwerende partij een e-mail van de heer [D.] toevoegt, die zogezegd naar haar werd verstuurd. Zij stelt dat zij deze nooit heeft ontvangen. Naar aanleiding van de wijziging van de score voor het opleidingsonderdeel kreeg ze enkel een e-mail van de ombudsvrouw, die vóór de zitting van de interne beroepsinstantie is verstuurd. Verzoekster stipt aan dat ze de e-mail heeft opgevraagd bij een andere studente die wel een e-mail van de heer [D.] heeft ontvangen. Volgens haar is deze e-mail helemaal verschillend van de e-mail die verwerende partij als bijlage bij haar antwoordnota heeft gevoegd. Bovendien moest bij die studente helemaal geen aanpassing gebeuren. Verzoekster is van mening dat de objectiviteit en integriteit ten zeerste in vraag kan worden gesteld. Het feit dat verwerende partij dit stuk aan de Raad durft voorleggen, terwijl ze dit nooit naar haar heeft gestuurd, roept veel vragen op. Voor verzoekster is het duidelijk dat verwerende partij zich schuldig maakt aan valsheid in geschrifte.

Verder blijft verzoekster bij haar standpunt dat de docent haar oneerlijk heeft beoordeeld. Zo heeft de docente initieel beweerd dat ze nooit beweringen omtrent het al dan niet wat minder scoren had gedaan, doch nadien beweerde ze in haar repliek dat ze dit wel had gedaan, maar dan na één vraag en niet – zoals wel degelijk gebeurde – op het einde van het examen.

Verzoekster stelt ook vast dat bij elke bewering van verwerende partij de beweringen worden omgedraaid, zodat zeker in twijfel kan worden getrokken of deze stroken met de realiteit. Ook het niet echt vermelden op het pv dat inmiddels aanpassingen waren gedaan aan de punten getuigt hiervan.

Daarnaast is verzoekster van mening dat de docente niet zomaar zou kunnen kiezen welke punten zij zou toekennen zonder zich ergens op te baseren. Een docente zou in beginsel moeten kunnen motiveren waarom zij bepaalde punten toekent. De interne beroepsinstantie heeft met een reactie van twee zinnetjes op haar intern beroepsschrift, met de vraag waarom op de vraag voor de casus bepaalde punten werden toegekend, geoordeeld dat de docente gelijk had. Verzoekster vindt dit een zeer karige uitleg en zij begrijpt niet waarom andere docenten wel een uitgebreide motivering kunnen geven en deze docente niet. Nochtans werd de docente per e-mail van 31 januari 2020 gevraagd om een uitgebreide motivering. De docente heeft die in haar e-mail niet gegeven. Zij heeft wel het volgende gesteld: *"Ik heb tijdens het mondeling examen nooit gezegd dat je score in de buurt van het groepswerk zou*

liggen. Ik denk dat je erg tevreden mag zijn over je uiteindelijke score.”. Verzoekster vindt dit een zeer bizarre redenering van de docente.

Volgens verzoekster kan de docente aldus niet voldoende motiveren waarom zij deze punten heeft toegekend. In haar repliek toont ze dit ook nergens aan. Zij legt nergens verbanden, noch geeft ze concrete voorbeelden waarom zij deze punten heeft toegekend. Daarnaast komt de interne beroepsinstantie wel zeer snel tot haar beslissing dat de initiële beslissing kan standhouden en dit op basis van geen enkel bewijs dat de docente aanbrengt.

Verzoekster benadrukt verder dat in de casus wel degelijk verbanden moeten worden gelegd met de cursus, wat volgens haar alsook volgens de docente wel werd gedaan vermits zij een score van 17/20 heeft behaald voor de paper en een score van 14/20 voor de presentatie. Op het examen heeft de docente een vraag gesteld die uit deze paper komt, maar dan beweert ze dat verzoekster geen verbanden kan leggen en geeft ze haar een lage score. Verzoekster stelt ook dat de docente eigenlijk niet kan beoordelen of haar antwoord al dan niet correct is omdat de organisatie zoals die werd aangehaald in de paper zo organisch en in verandering blijkt te zijn dat er over deze organisatie eigenlijk geen definitief oordeel te vellen valt. Zij heeft bovendien nog uitgebreider op haar vraag geantwoord dan in de paper. Toch krijgt ze maar een score van 10/20 voor deze vraag.

Om al deze redenen wil verzoekster de Raad aldus vragen om haar score voor het deelexamen 2 te hervormen naar 12/20.

Beoordeling

De Raad leest in het intern beroepsschrift dat het verzoekster bij ontvangst van de examenresultaten is opgevallen dat de puntenverdeling tussen het eerste en het tweede deel volgens een 40/60-regel had plaatsgevonden. Nochtans, zo stelde verzoekster, werd afgesproken dat beide delen even zwaar zouden doorwegen (50/50-verdeling).

Verzoekster verduidelijkt dat het eerste deel (40% van de punten) een werkstuk rond een politiserende praktijk en een presentatie betrof. Het tweede deel (60%) betrof volgens haar een examenvraag over de bedoelde politiserende praktijk en een examenvraag over de cursus. Verzoekster stelt 14 op 20 te hebben behaald voor de presentatie en zij gaat ervan uit 17 op 20

te hebben behaald voor de eigenlijke paper. Zij had immers een score van 15,5 op 20 behaald voor het eerste deel van de beoordeling.

Vervolgens leest de Raad in het intern beroepsschrift het volgende:

“Tijdens mijn examen zei [R.O.] dat deze iets minder was dan mijn werkstuk. Maar op het ogenblik dat ik mijn resultaten ontving bleek dit echter wel erg verschillend te zijn (tot wel 7 punten)!

Wanneer ik om uitgebreide uitleg vroeg, kreeg ik echter zo goed als geen motivering, alsook niet wat nu concreet goed of niet goed was (...). Ook beweerde zij dat zij niets had verteld hierover of liet uitschijnen. Nochtans hoorde ik haar met de vorige student ook het examenresultaat overlopen, alsook vernam ik van mijn collega-student hoeveel we hadden op de presentatie... Hierbij wil ik ook opmerken dat het burgerinitiatief dat ik heb bestudeerd zo organisch was en constant in beweging, waardoor zij eigenlijk niet kan oordelen of mijn antwoord op haar vraag al dan niet correct was. Wat niet vandaag was, was niet morgen (...). Haar examenvraag kwam dan ook rechtstreeks uit onze paper en heb ik meer dan behoorlijk en zelf uitgebreider besproken tijdens haar examen.

Of zij haar uitslag verder kan motiveren en alsook bewijzen waarom ik deze examenscore behaalde is ten zeerste de vraag.”.

In het licht van voorgaande middelen van verzoekster in het intern beroepsschrift, slaat de Raad acht op de beslissing van de interne beroepsinstantie van verwerende partij.

Wat het eerste argument betreft, stelt de Raad vast dat de interne beroepsinstantie de resultaten voor het opleidingsonderdeel “Methodisch handelen III” heeft herberekend overeenkomstig hetgeen door de verantwoordelijke docent is meegedeeld aan de studenten (50/50-verdeling). Als gevolg van de herberekening stelt de interne beroepsinstantie een totaalscore voor de eerste examenkans van verzoekster vast van 12 op 20 in plaats van 11 op 20. Op dit vlak is de interne beroepsinstantie aldus tegemoet gekomen aan de opmerkingen van verzoekster. Daardoor is tevens de door verzoekster ingeroepen valsheid van stuk IV.A van verwerende partij, zijnde de e-mail van de heer [D.], niet relevant voor de beoordeling door de Raad van dit dossier. Desgewenst kan verzoekster hieromtrent later nog verdere stappen ondernemen. Het komt alleszins niet aan de Raad toe om hierover een oordeel te vellen.

Daarnaast overweegt de interne beroepsinstantie het resultaat voor “deelexamen 2” in heroverweging te hebben genomen. Zij beslist de toegekende score niet aan te passen. De interne beroepsinstantie steunt hierbij op de argumentatie van de vaklector. Deze luidt dat verzoekster te weinig gebruik heeft gemaakt van aangereikte begrippenkaders uit de cursus en te weinig perspectieven kon aanbrengen voor wat betreft het politiserend karakter van de praktijk.

De Raad merkt vooreerst op dat het hem geenszins toekomt de evaluatie, gemaakt door de daartoe in de schoot van verwerende partij aangewezen evaluatoren – wiens deskundigheid en onafhankelijkheid/onpartijdigheid niet ter discussie staat – over te doen.

Dat verzoekster zelf van oordeel is dat de haar toegekende score niet overeenstemt met de competenties die ze meent te hebben verworven of aanvoert dat de vaklector eigenlijk niet kan beoordelen of een antwoord *in casu* al dan niet correct is, doet hier naar het oordeel van de Raad geen afbreuk aan.

Het behoort daarentegen wel tot de taak van de Raad de regelmatigheid van de aangevochten beslissing te beoordelen. De Raad onderzoekt hierbij of de aangevochten beslissing in overeenstemming is met het geldende regelgevend kader, in overeenstemming is met de beginselen van behoorlijk bestuur en niet kennelijk de grenzen van de redelijkheid te buiten gaat.

Rekening houdend met de opmerkingen die verzoekster heeft geformuleerd in het intern beroepsschrift kan de Raad niet anders dan oordelen dat de dragende motieven voor de aangevochten score niet toereikend zijn. Ten overvloede merkt de Raad op dat het belang van een motivering voor verzoekster verwerende partij niet kan zijn ontgaan nu verzoekster daar voorafgaand aan het intern beroep reeds uitdrukkelijk om heeft verzocht (zie stuk 2 van verzoekster).

De karige motivering die verwerende partij geenszins concretiseert – zo geeft zij geen enkele informatie over de verwachte/ontbrekende begrippenkaders uit de cursus noch over de bedoelde perspectieven betreffende het politiserend karakter van de in de paper behandelde praktijk – klemt des te meer in het licht van de hoge score voor het werkstuk, waarop de examenvraag waar de motivering in de interne beroepsbeslissing naar verwijst, betrekking heeft.

De Raad stelt vast dat verzoekster het hierboven toegelicht motiveringsgebrek aanstipt in het verzoekschrift houdende extern beroep. Daarbij merkt zij overigens op dat haar argument niet enkel de vraag rond de paper betreft. De Raad stelt vast dat verzoekster in haar intern beroepsschrift de score voor “deelexamen 2” (8,5/20) betwist, die blijkens het dossier is samengesteld uit een score van 10/20 voor de vraag omtrent de casus en een score van 7/20 voor de vraag omtrent de cursus. De interne beroepsinstantie heeft naar het oordeel van de Raad in haar overwegingen echter enkel de vraag omtrent de casus betrokken. Aldus komt het de Raad voor dat de interne beroepsinstantie het voorwerp van het intern beroepsschrift te beperkend heeft benaderd.

Rekening houdend met het voorgaande dringt een vernietiging van de aangevochten beslissing zich op.

De overige middelonderdelen moeten niet verder worden onderzocht, aangezien zij niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 21 februari 2020.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij zal uiterlijk tegen 27 april 2020 een nieuwe beslissing nemen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in terechtzitting van 6 april 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris
De secretaris	De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.766 van 7 april 2020 in de zaak 2020/069

In zake: Febe PIETERS
                         Woonplaats kiezend te 9940 Ertvelde
                         Tervenen 1a

Tegen: HOGESCHOOL GENT
                         bijgestaan en vertegenwoordigd door
                         advocaat Eva Bral
                         kantoor houdend te 9000 Gent
                         Henleykaai 3 R
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 5 maart 2020, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 7 februari 2020 waarbij aan de verzoekende partij een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Stage 3A logopedie’ en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 21 februari 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 1 april 2020.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij hebben ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in de logopedie en audiologie”.

Voor het opleidingsonderdeel “Stage 3A logopedie” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 10 februari 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 21 februari 2020 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelde dat verzoekster haar stage volbracht in een zelfstandige logopedische praktijk te Oudenaarde. Zij werd tijdens de stage begeleid door drie stagementoren. [E.H.] was haar stagebegeleider vanuit de opleiding.

- stagebezoeken door [E.H.] op 25/11/2019, 27/11/2019 en 09/12/2019
- tussentijds evaluatiegesprek op 27/11/2019
- eindgesprek op 29/01/2020

De stagecoördinator licht de toekenning van de stageplaats toe (bijlage 4). Er wordt maximaal rekening gehouden met de desiderata van de studenten bij stagetoekenning over de verschillende stages heen. Verzoekster kon “Stage 2” volbrengen in een door haar geprefereerde setting dicht bij haar woonplaats. “Stage 3A” diende te worden volbracht in een ander soort setting. Voor deze stage diende verzoekster zich verder te verplaatsen. Ze heeft aangehaald dat dit voor haar moeilijk was, doch vanuit de opleiding werd deze stageplaats als een haalbare mogelijkheid gezien. Uit de toelichting blijkt dat een verplaatsing als deze ook gebruikelijk is binnen de opleiding en van studenten verwacht wordt. Om tegemoet te komen aan verzoekster, kreeg zij wel de mogelijkheid om haar stage pas tegen de middag te starten.

Uit de toelichting blijkt dat, hoewel deze stageplaats op zich nieuw is, de stagementoren voldoende op de hoogte zijn van de verwachtingen vanuit de opleiding, ofwel omdat ze zelf bij Hogent de opleiding hebben gevolgd. Ook wordt vermeld dat de stagebegeleider meer dan gebruikelijk langskwam op de stageplaats, zowel ter ondersteuning van verzoekster als van de mentoren.

Uit de toelichting blijkt ook dat verzoekster tijdens het verdere verloop van de stage op geen enkel ogenblik haar persoonlijke situatie heeft aangekaart bij haar stagebegeleider of andere personen bij Hogent. Verzoekster heeft via de studietrajectbegeleiding geen individuele onderwijs- en examenmaatregelen aangevraagd. Zoals ze zelf aangeeft in haar verzoekschrift, trachtte verzoekster haar stage op een goede manier af te ronden ondanks de moeilijke situatie. Verzoekster heeft deze keuze dus bewust gemaakt.

Tijdens de stage waren er verschillende stagebezoeken door de stagebegeleider [E.H.] en werd verzoekster op de stageplaats begeleid door drie mentoren. Op geen enkel ogenblik heeft verzoekster bij haar stagebegeleider of andere personen bij Hogent aangekaart dat ze geen of te weinig begeleiding kreeg op de stageplaats. De stagebegeleider geeft in de toelichting (bijlage 4, p. 4) aan: “*Gezien therapievoorbereidingen aanvankelijk niet werden afgegeven en later in het stageverloop pas de avond voor de stagedag werden voorgelegd aan de stagementoren, konden de stagementoren haar niet steeds bijsturen.*” Uit de door de stagebegeleider ter beschikking gestelde begeleidingsdocumenten van hemzelf (bijlage 5) en de stagementoren (bijlage 6) blijkt nergens dat verzoekster onvoldoende of enkel positieve feedback heeft ontvangen op door haar ingediende voorbereidingen, verslagen... in het kader van haar stage. Nergens blijkt dat verzoekster onvoldoende werd begeleid door de stagebegeleider en stamentoren, noch dat dit de oorzaak zou zijn van het niet-slagen voor “Stage 3A”. Verzoekster erkent dat bij tussentijdse evaluatie zowel positieve punten als werkpunten werden aangegeven. Verzoekster kreeg aldus de mogelijkheid om zich te verbeteren en voldoende groei te tonen naar het einde van haar stage toe.

De beroepsinstantie stelt vast dat de evaluatiemodaliteiten in de studiefiche zijn opgenomen. De evaluatieprocedure wordt voor de studenten toegelicht in het stage-doeboek (zie bijlage 4).

Volgende (evaluatie)documenten worden aangereikt vanuit de opleiding:

- evaluatieformulier logopedische stage van 13/12/2019 (bijlage 7)
- samenvatting evaluatiegesprek en evaluatiedocumenten, [E.H.] (bijlage 8)
- evaluatie ‘gevalsbespreking en behandelingsplan’: oefenversie en evaluatieversie (bijlage 9)
- test- en evolutieverslag: evaluatieversie (bijlage 10)

De door de stagebegeleider opgestelde samenvatting van het eindgesprek en verwijzing naar de evaluatie van de verschillende opdrachten (bijlage 8) toont aan dat verzoekster een groeiende inzet in het geven van therapieën. Dit werd door zowel de stagementoren als de stagebegeleider vastgesteld. Allen erkennen ze de grote inzet, creativiteit en het goede contact met de zorgvragers, doch werden er inhoudelijke tekortkomingen en een te weinig ontwikkeld therapeutisch inzicht vastgesteld. Ook de basishouding van verzoekster (afwachtende houding, vermoeide indruk) kon niet overtuigen. Zowel de stagementoren als de stagebegeleider zijn van mening dat verzoekster de specifieke eindcompetenties van “Stage 3A” niet heeft behaald op het einde van haar stage. Dit is opgenomen in het evaluatieformulier (bijlage 7) waar de mate van aanwezigheid van bepaalde gedragsindicatoren werd aangeduid. Dit gebeurde op het einde van de stage in consensus door stagebegeleider en stagementoren. Er is geen discrepantie tussen de bevindingen bij nazicht van de ingediende opdrachten, de tussentijdse feedback van de stagebegeleider en die van de stagementoren. Zo wordt bijv. de problematiek van het formuleren van de gepaste doelstellingen bij therapie meermaals vernoemd. Verzoekster liet leerkansen liggen door geen oefenversie van het testverslag en evolutiebilans (bijlage 10) in te dienen. Voorliggende eindevaluatie toont een genuanceerd beeld, dat niet kan worden herleid tot een tekort omwille van een gedane uitspraak over de setting van de stage of het feit dat ‘leerstoornissen’ verzoekster minder liggen. Ook de kwestie van de ‘geknepen stem’ is niet de oorzaak van niet-slagen voor de stage. Het door verzoekster toegevoegde verslag van haar behandeling geeft aan dat ze wel degelijk problemen met de stem heeft in stresssituaties. Het feit dat zij daarvoor therapie volgt, kan enkel worden aangemoedigd, doch nergens blijkt dat dit invloed heeft gehad op de beoordeling van verzoekster. Op het einde van de stage heeft verzoekster niet aangetoond dat zij, ondanks haar inzet, de beoogde eindcompetenties van de stage heeft bereikt.

Uit de toelichting blijkt verder dat verzoekster vroegtijdig en op een foutieve manier op de hoogte werd gebracht van het niet-slagen voor de stage. Deze fout wordt door de opleiding en de betrokken lector erkend.

De interne beroepsinstantie besluit dat de evaluatie van verzoekster voor het opleidingsonderdeel “Stage 3A” gebeurde conform de richtlijnen zoals vooropgesteld door de opleiding. De punten zijn op deugdelijke wijze tot stand gekomen en werden voldoende gemotiveerd.

Verzoekster heeft contact opgenomen met de ombudspersoon. Deze heeft contact opgenomen met de stagebegeleider en wilde op basis daarvan in gesprek gaan met verzoekster via Skype (verzoekster was in Suriname). Het intern beroep werd ingediend voordat de ombudspersoon de mogelijkheid had om een afspraak met verzoekster vast te leggen.

De interne beroepsinstantie beslist om het beroep ongegrond te verklaren. De beroepsinstantie beslist dat het behaalde resultaat van 9/20 voor het opleidingsonderdeel “Stage 3A” behouden blijft.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 25 februari 2020 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 5 maart 2020 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – tijdigheid van het beroep

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep bij de Raad.

Artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs luidt als volgt:

“De beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van kennisgeving van de in artikel II.284, eerste lid bedoelde beslissing.”

Een verzoekschrift bij de Raad moet, wil het ontvankelijk zijn, dus worden ingesteld binnen de termijn van zeven kalenderdagen na kennisgeving van de bestreden beslissing.

In casu werd verzoekster blijkens het dossier in kennis gesteld van de bestreden beslissing op intern beroep per aangetekend schrijven. Nazicht via de webtracker van Bpost¹ leert dat de bestreden beslissing eerst is aangeboden op 26 februari 2020.

---

¹ Via de barcode (010541288500452621220222162241) zoals aangeduid op het bewijs van aangetekende zending van de interne beroepsbeslissing (stuk 2 van verwerende partij) heeft de Raad op de site van Bpost kunnen vaststellen dat de betreffende zending op 26 februari 2020 eerst werd aangeboden.

De beroepstermijn van zeven kalenderdagen begint te lopen de dag na die van de kennisgeving (zijnde de eerste aanbieding van de aangetekende zending op het adres van de bestemming door de postdiensten, *in casu* op 26 februari 2020) van de beslissing op intern beroep, *in casu* vanaf 27 februari 2020, om te verstrijken op woensdag 4 maart 2020.

Verzoekster diende pas op 5 maart 2020 (datumstempel aangetekende zending) een verzoekschrift in bij de Raad tegen de beslissing op intern beroep.

Aangezien het een ambtshalve exceptie betreft, heeft de Raad beide partijen de mogelijkheid gegeven om hieromtrent per e-mail standpunt in te nemen.

Verwerende partij stelt dat het schrijven van de hogeschool met mededeling van de beslissing van de interne beroepscommissie op 25 februari 2020 werd verstuurd. In dit schrijven werden de decretale bepalingen aangaande de mogelijkheid tot het aantekenen van extern beroep vermeld, met mededeling van o.m. de beroepstermijn, zijnde een vervaltermijn van zeven kalenderdagen ingaand de dag na de kennisgeving van de betrokken beslissing. Op het verzoekschrift extern beroep staat 4 maart 2020 als datum vermeld. In zoverre dit evenwel pas op 5 maart 2020 per aangetekende zending zou zijn verstuurd naar de Raad is dit volgens verwerende partij laattijdig gebeurd, met als gevolg dat het extern beroep onontvankelijk dient te worden verklaard.

Verzoekende partij stelt dat zij van oordeel is dat ze wel degelijk binnen de voorziene termijn van zeven dagen het beroep heeft aangetekend. De familie van verzoekende partij zit reeds geruime tijd met een zieke dochter, die altijd thuis is. Zij kan bevestigen dat er op 26 februari 2020 niemand van Bpost aan de deur heeft gebeld. Ook 's avonds, bij het ledigen van de postbus, werd geen briefje van Bpost gevonden. Op vrijdag was de moeder van verzoekende partij thuis van het werk en kwam de buurman 's morgens langs met het briefje van de zending die niet kon worden afgeleverd. Blijkbaar had de postbode bij het verkeerde adres aangebeld (complex huisnummering in de buurt: 1, 1A, 1B, 3, 3/1, 3A...) en omdat de buren niet thuis waren, het briefje daar in de bus gestoken. De moeder van verzoekende partij is dit dan meteen gaan ophalen op 28 februari 2020. Het briefje van Bpost was vrij onduidelijk (met name de datum) en de buurman gaf aan dat dit de dag ervoor (op 27 februari) bij hem in de bus zat. Verzoekende partij heeft dit voor waar aangenomen, aangezien een aangetekende

zending binnen de drie dagen na verzending normaal geacht wordt te worden aangeboden aan de geadresseerde. Dit leek te kloppen met de datum van verzending (25 tot 27 februari: twee dagen). Verzoekende partij had dus generlei kunnen weten dat dit reeds op 26 februari 2020 werd aangeboden, bovendien aan het verkeerde adres.

Zich totaal van geen kwaad bewust heeft verzoekende partij gehandeld om het beroep binnen de wettelijk bepaalde termijn van zeven dagen aan de Raad aan te bieden. Als nu blijkt dat deze veronderstelling foutief is op basis van de aanbieding op een verkeerd adres en een onleesbare datum op het briefje, dan wil verzoekende partij de Raad vragen om dit beroep alsnog ontvankelijk te verklaren, gezien de oorzaak bij een menselijke fout van Bpost ligt, zijnde een omstandigheid waarop zij geen vat had. Verzoekende partij maakt nog de bedenking dat zij geluk had dat de buurman geen week op vakantie was, of ze had helemaal geen kans gehad om beroep aan te tekenen. Ze vraagt zich ook af waarom zij bij het indienen van het intern beroep bij Hogent het dossier aangetekend diende te versturen of persoonlijk diende aan te bieden én op hetzelfde moment een e-mail diende te sturen naar de interne beroepsinstantie (zie OER), terwijl Hogent haar beslissing enkel via aangetekend schrijven moet bekendmaken. Indien verzoekende partij ook via e-mail op de hoogte was gebracht, dan was dergelijke situatie niet mogelijk geweest.

Naar het oordeel van de Raad blijkt *in casu* uit het dossier dat er geen sprake is van een overmachtssituatie, waardoor de normale uitoefening van het beroepsrecht zou worden uitgehouden. Uit het dossier blijkt wel dat verzoekster ten tijde van het instellen van het beroep in het buitenland verbleef, doch zij had hieromtrent reeds in het kader van de interne beroepsprocedure de nodige maatregelen getroffen, met name het verlenen van een volmacht aan haar ouders. Deze omstandigheid kan de laattijdige indiening van het extern beroep aldus niet verschonen. Verder wijst de Raad erop dat verzoekende partij geen bewijs bijbrengt voor de bewering dat Bpost de aangetekende zending houdende de bestreden beslissing op een verkeerd adres zou hebben aangeboden. De webtracker van Bpost leert dat de zending wel degelijk op 26 februari 2020 werd aangeboden (zonder succes) en dat er bericht werd gelaten in de brievenbus. Er is naar het oordeel van de Raad dan ook geen reden om aan te nemen dat de eerste aanbieding van de aangetekende zending niet op het adres van verzoekende partij zou zijn gebeurd.

De Raad stelt ten overvloede dat het wettelijk vermoeden waarnaar verzoekende partij lijkt te verwijzen, op grond waarvan naar analogie met artikel 53bis van het Gerechtelijk Wetboek een aangetekende zending geacht wordt te zijn ontvangen op de derde werkdag die volgt op de verzending ervan (zie RvS 19 oktober 2006, nr. 163.785 en KB van 24 mei 2011 (*BS* 15 juni 2011)), een weerlegbaar vermoeden betreft. *In casu* wordt dit niet toegepast, omdat de effectieve precieze datum van eerste aanbieding - namelijk 26 februari 2020 - via webtracker met zekerheid kan worden vastgesteld.

Eveneens ten overvloede moet de Raad vaststellen dat de wijze waarop de kennisgeving van de interne beroepsbeslissing moet gebeuren niet door de Codex Hoger Onderwijs is voorgeschreven. Dat verwerende partij ervoor heeft gekozen om dit enkel via aangetekend schrijven te doen, is aldus niet onregelmatig.

Het extern beroep van 5 maart 2020 werd derhalve niet tijdig binnen de zeven kalenderdagen na de kennisgeving van de beslissing op intern beroep ingesteld.

Het beroep is niet ontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in terechting van 7 april 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Piet Versweyvelt	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.767 van 7 april 2020 in de zaak 2020/071

In zake: xxx

Tegen: KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
Woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 9 maart 2020, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 7 februari 2020 waarbij aan de verzoeker een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Inleiding tot het economisch recht” en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 4 maart 2020 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 1 april 2020.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschorst, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij hebben ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de toegepaste economische wetenschappen’.

Voor het opleidingsonderdeel “Inleiding tot het economisch recht” bekomt verzoeker een examencijfer van 9/20.

Verzoeker stelde op datum van 13 februari 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 4 maart 2020 werd het intern beroep ongegrond verklaard.

De beroepsinstantie stelde dat het examen voor dit opleidingsonderdeel bestond uit een eerste deel met een aantal meerkeuzevragen en een tweede deel met twee open vragen. Verzoeker verduidelijkte dat de betwisting specifiek betrekking had op de beoordeling van deze twee open vragen. Hij vermeldde dat hij aanwezig was op het inzagemoment, maar op dat moment geen gebruik gemaakt had van de mogelijkheid om ook individuele feedback te krijgen. Op basis van de feedback die de docent op Toledo geplaatst had, had verzoeker een document opgemaakt waarin hij a.h.v. zijn antwoorden en de modelantwoorden probeerde aan te tonen op welke aspecten zijn antwoorden toch correct waren.

In opvolging van het beroep van verzoeker ontving de beroepsinstantie een gedetailleerde reactie van de docent van dit opleidingsonderdeel, prof. [V.]. Als bijlage bij deze beslissing stuurt de beroepsinstantie verzoeker ook de reactie op zijn opmerkingen door.

Zoals vooraf aangekondigd en zoals ook vermeld in de ECTS-fiche werd dit examen als een gesloten boek-examen georganiseerd, waarbij studenten wel gebruik konden maken van een wettenverzameling. Het examen bestond uit een deel meerkeuzevragen en een deel open vragen, elk op de helft van de punten. Het examen werd verbeterd op 40 en daarna herleid tot een punt op 20. Deel 1 bevatte 20 meerkeuzevragen met giscorrectie. Verzoeker behaalde 11,37/20 op deel 1. Deel 2 bestond uit twee vragen, elk verbeterd op 10. Op de eerste behaalde verzoeker 2/10, op de tweede vraag 4/10. Dit gaf een totaal voor deel 2 van 6/20. Voor deel 1 en deel 2 samen behaalde verzoeker 17,37/40, zijnde 8,685/20 en afgerond 9/20. Het resultaat werd voor alle studenten verhoogd met 6%. Dit leverde verzoeker een resultaat van 9,2061/20 op, afgerond 9/20.

De verdere reactie van de docent op de inhoudelijke opmerkingen vindt verzoeker in het document in bijlage.

De interne beroepsinstantie stelt dat ze in het beroep van verzoeker in eerste instantie toch een vraag naar bijkomende verduidelijking en feedback leest over de manier van beoordeling en over de redenen waarom zijn antwoorden niet in voldoende mate correct waren. De beroepsinstantie is ervan overtuigd dat dergelijke feedback een belangrijk aspect is in het leerproces van een student. Net daarom voorziet het onderwijs- en examenreglement ook de mogelijkheid dat studenten na de bekendmaking van hun examenresultaten feedback kunnen vragen bij de betrokken docenten. De beroepsinstantie meent echter dat dergelijke feedback het best in een rechtstreeks gesprek tussen student en docent kan gebeuren en dat een dergelijk rechtstreeks gesprek voor verzoeker als student veel meer concrete handvatten t.a.v. remediëring kan opleveren, in vergelijking met een klacht via deze beroepsprocedure. De beroepsinstantie kan dan ook enkel betreuren dat verzoeker geen gebruik gemaakt heeft van de mogelijkheid om de opmerkingen die hij nu via zijn beroep voorlegt, rechtstreeks met de docent te bespreken.

De beroepsinstantie wil ook verduidelijken dat een eventueel beroep essentieel bedoeld is om de objectiviteit van de beoordelingsprocedure te garanderen. Dit betekent dan ook dat de beroepsinstantie in het kader van een beroep dient na te gaan in welke mate het examen georganiseerd werd op de manier waarop dit vooraf was aangekondigd en in welke mate ook een duidelijke motivering voorhanden is die het resultaat dat verzoeker behaalde, kan verklaren. Aangezien een aantal van de opmerkingen van verzoeker verband houden met het feit dat zijn antwoord “voor een groot stuk” overeenkwam met het verwachte antwoord, waarbij verzoeker naar zijn aanvoelen hiervoor te weinig punten gekregen heeft, wil de beroepsinstantie ook verduidelijken dat een dergelijke discussie neerkomt op een discussie over de antwoordsleutel die door de docent wordt gehanteerd. De inhoudelijke beoordeling van welk antwoord verwacht werd en de beoordeling van de mate waarin het antwoord van verzoeker overeenkwam met dit verwachte antwoord blijft echter in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de betrokken docent. In het kader van deze beroepsprocedure kan de beroepsinstantie enkel nagaan in welke mate deze beoordelingsleutel correct en consequent werd toegepast.

De beroepsinstantie stelt vast dat op basis van de verdere toelichting die prof. [V.] doorstuurde, duidelijk blijkt welke aspecten van de antwoorden van verzoeker niet correct of niet volledig beantwoord werden. In de beoordeling van het examen van verzoeker vindt de beroepsinstantie alvast geen bevestiging voor de bewering dat verzoeker voor zijn antwoorden

minder punten zou zijn toegekend dan waar hij recht op had. De beroepsinstantie beslist dan ook dat het examencijfer (9/20) dat verzoeker behaalde voor het opleidingsonderdeel ‘Inleiding tot het economisch recht’ correct werd vastgesteld en dan ook niet meer gewijzigd wordt.

De beroepsinstantie beseft dat dit niet de beslissing is waar verzoeker op gehoopt had. De beroepsinstantie hoopt dat informatie in de gedetailleerde reactie van prof. [V.] in bijlage verzoeker meer inzicht geeft in de tekortkomingen van zijn examenantwoord.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 4 maart 2020 aan verzoeker overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 9 maart 2020 diende verzoeker een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep.

Verzoeker tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing van 7 februari 2020 waarbij aan de verzoeker een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Inleiding tot het economisch recht” (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 4 maart 2020 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 104 van het Onderwijs- en Examenreglement 2019-2020 van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de instantie die de eerste bestreden beslissing heeft genomen. In dat geval verdwijnt deze beslissing uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoekers beroep wordt derhalve ambtshalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoeker onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoeker zich in een eerste middel beroeft op een schending van het redelijkheidsbeginsel, in combinatie met een schending van de motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat de professor niet de volledige antwoorden overgenomen heeft, maar slechts een deel ervan (zie vraag 1a) en alleen met dat deel rekening heeft gehouden om de puntentoekenning te rechtvaardigen.

Verder stelt verzoeker dat de professor nieuwe modelantwoorden verzint bij de respons op zijn intern beroep dat te vinden is in het beroepsdocument, die niet dezelfde zijn als de originele modelantwoorden die via Toledo zijn meegeleerd. Hierdoor wijken de nieuwe modelantwoorden af van de originele modelantwoorden, waarop verzoeker zijn argumentatie had gebaseerd. Verzoeker had zijn argumentatie (zie document ‘Beroep x’) gebaseerd op de originele modelantwoorden (zie document ‘modelantwoord 2020’ en ‘voorbeeld van een goed examen’). Volgens verzoeker luidt de definitie van modelantwoord als volgt: “Een antwoordmodel is een opsomming van goede, soms van minder goede en foute antwoorden bij open vragen, *bedoeld als richtlijn voor de beoordelaar.*” Volgens verzoeker houdt de professor zich hier niet aan zijn eigen richtlijn, maar stelt hij nieuwe richtlijnen op na het instellen van het beroep.

Bij het antwoord op zijn beroep leest verzoeker als volgt: “Als bijlage stuur ik u zijn (prof. [J.V.]) *reactie op uw opmerkingen* hierbij ook door.” Volgens verzoeker heeft de professor echter helemaal geen rekening gehouden met zijn opmerkingen en argumentatie, terwijl dat wel de bedoeling is bij een beroep.

Verzoeker verwijst naar de commentaar van de professor op zijn beroep bij vraag 1B: “*Dat het eigen vermogen niet lager mag zijn dan het maatschappelijk kapitaal in een NV, zoals de student schrijft, klopt op zich maar behoeft op twee cruciale vlakken aanvulling. Vooreerst omdat die voorwaarde ook geldt na de uitkering zelf, hetgeen niet blijkt uit het antwoord van de student. Bovendien staat er in de wet dat geen uitkering mag gebeuren indien het eigen vermogen zou dalen beneden het bedrag van het gestorte, of indien dat hoger is, van het opgevraagde kapitaal, vermeerderd met de statutaire en wettelijk onbeschikbare reserves.*” Volgens verzoeker gaat het hier om dividenduitkeringen, vraag 1B is “*leg deze grenzen uit bij een BV en een NV.*” De professor zegt dat er niet vermeld is dat de voorwaarde geldt na de uitkering zelf. Volgend uit de vraag is wat verzoeker geschreven heeft “*eigen vermogen mag niet lager zijn dan maatschappelijk kapitaal*” een grens, het mag dus niet overschreden worden. Wat de professor hier zegt is volgens verzoeker irrelevant. Het is hier duidelijk dat dit bedoeld is als een voorwaarde bij een dividenduitkering. Ten tweede stelt verzoeker dat er in het boek en op de Powerpoint van de professor de voorwaarden van de NV met kapitaal bij een dividenduitkering “*Positief eigen vermogen + buffer van kapitaal (=som van inbrengens)*” staat. Dat laatste is volgens verzoeker een cruciaal element, wat hij genoteerd had als “*maatschappelijk kapitaal*”. Dit is wat verzoeker had aangehaald in het originele beroepsdocument, waarnaar de professor volgens verzoeker duidelijk niet gekeken heeft.

Verder stelt de professor in zijn commentaar dat verzoeker op een ‘slordige manier’ naar de regels van kapitaalvermindering verwijst en dat verzoeker niet verwijst naar de afwezigheid van een liquidatietest bij een NV. Het feit dat hij het niet vermeld heeft bij de NV, wil volgens verzoeker zeggen dat het geen voorwaarde is bij de kapitaalvermindering ervan. Men kan niet steeds de voorwaarden schrijven die niet gelden, maar enkel de voorwaarden die wel gelden. Verzoeker had enkel de voorwaarden opgeschreven bij de NV en de BV die gerespecteerd moeten worden. Als het er als voorwaarde niet bij staat, betekent het dat je er geen rekening mee moet houden, dus dat het niet geldt. Verder vermeldt de professor dat het antwoord van verzoeker niet verwijst naar de mogelijke sancties bij een overtreding van de netto-actieftest. Zoals echter in de originele argumentatie van verzoeker staat, is dit ook niet vermeld in het document “*voorbeeld van een goed examen*” waar de professor voor die vraag geen punten afgetrokken heeft voor de niet-vermelding van de mogelijke sancties.

Verzoeker verwijst ook naar de commentaar van de professor bij vraag 1B: “*Bij de BV zegt de student niet dat er een dubbele test is (hij lijkt beide testen door elkaar te halen).*” Volgens verzoeker is de commentaar van de professor absurd, gezien zijn antwoord duidelijk en logisch is: “*Moet liquiditeitstest ondergaan + positief eigen vermogen hebben.*” Zoals aangegeven in het originele beroepsdocument met argumentatie van verzoeker is dat een juist antwoord, gebaseerd op de leerstof. De professor gebruikt volgens verzoeker zelf ook de terminologie “positief eigen vermogen hebben” (zie de Powerpoint-dia in het beroepsdocument). Het nieuw modelantwoord vermeldt niet dat bij de NV de netto-actiestest (positief eigen vermogen) en liquiditeitstest uitgelegd moeten worden, terwijl de professor bij ‘commentaar’ wél zegt dat liquiditeitstest niet expliciet uitgelegd is. Verder staat er bij het antwoord van verzoeker vermeld dat de onderneming de facturen voor de komende 12 maanden moet kunnen betalen, dit is een voorwaarde waaraan het moet voldoen (dat deel uitmaakt van de liquiditeitstest).

Tot slot stelt verzoeker dat de professor bij vraag 2.1 als commentaar vermeldt dat schijnvertegenwoording vermeld moet worden. Zoals verzoeker ook al had aangegeven in zijn originele argumentatie, was dit echter niet vermeld bij het modelantwoord ‘voorbeeld van een goed examen’, waar die student de volledige punten kreeg op die vraag. Verder staat er bij de commentaar dat het om een contractuele verbondenheid gaat en niet om een buitencontractuele verbondenheid. Dat is bij het antwoord van verzoeker ook niet zo vermeld.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat zij op de eerste plaats, en vooraleer inhoudelijk te reageren op de opmerkingen die verzoeker in zijn bezwaarschrift formuleerde, wenst te reageren op de werkwijze van verzoeker. Verzoeker moest toegeven dat hij geen gebruik gemaakt had van de mogelijkheid voor individuele feedback, hoewel hij hiertoe wel degelijk de kans kreeg. Reeds tijdens het gesprek met de vicerector en in haar beslissing werd hij gewezen op het feit dat het niet de bedoeling kon zijn dat een eventueel beroep een dergelijk feedbackgesprek zou vervangen. In het kader van de beroepsprocedure stuurde de docent voor elk van de open vragen toch gedetailleerde schriftelijke feedback door. Deze reactie van de docent werd via de interne beroepsbeslissing integraal naar verzoeker doorgestuurd. Bij dit extern beroep moet verwerende partij echter opnieuw vaststellen dat verzoeker via de Raad als beroepsinstantie discussie over de gekregen feedback blijft voeren, in plaats van eventuele vragen ter verduidelijking rechtstreeks aan de betrokken docent te stellen.

Daarnaast moet verwerende partij in het algemeen ook vaststellen dat verzoeker in zijn reactie ten onrechte uitgaat van “drie modelantwoorden”. Er is slechts één modelantwoord dat op Toledo werd geplaatst. Daarnaast stond op Toledo ook een voorbeeld van een goed antwoord door een student. Tot slot is er ook de gedetailleerde motivering die de docent doorstuurde als antwoord op het beroep van verzoeker (zie bijlage bij de beroepsbeslissing – bijlage 5). Indien dit laatste document nieuwe elementen zou bevatten, is het in eerste instantie aan verzoeker om hiervan concrete voorbeelden aan te brengen. Bovendien, indien dit zo zou zijn dan is dit omdat dit laatste document, in tegenstelling tot de andere documenten, het antwoord vormt op de specifieke argumenten van verzoeker in het intern beroep en de fouten in zijn examen. Verzoeker verwijst ook naar de powerpoint-presentaties die tijdens de lessen gebruikt werden. Zoals echter werd vermeld tijdens de lessen (zie bijlage 8 – studiemateriaal) bepaalt de inhoud van de lessen het essentiële studiemateriaal. De powerpoint-presentaties zijn enkel bedoeld ter ondersteuning en putten de leerstof niet uit. Volgens verwerende partij is het evident dat powerpoint-presentaties slechts kernbegrippen kunnen bevatten, en geen volwaardig alternatief zijn voor de uitgeschreven leerstof in een cursus, noch voor de uitgeschreven antwoorden op casusvragen op een examen.

Verzoeker vermeldt in zijn huidig bezwaarschrift dat zijn antwoord op vraag 1A niet volledig zou zijn overgenomen in de reactie van de docent en dus evenmin in de interne beroepsbeslissing. Het fundamentele punt van kritiek m.b.t. deze vraag is dat verzoeker heeft nagelaten om de bescherming van de vennootschapsschuldeisers te koppelen aan de vermogensafscheiding, de beperkte aansprakelijkheid van de aandeelhouders en hun achtergestelde positie t.a.v. de vennootschapsschuldeisers. Het is hierbij volgens verwerende partij evident zo dat de docent in zijn reactie de meest relevante passages in het antwoord van verzoeker citeert (i.c. de fragmenten waar verzoeker deze koppeling had moeten maken). Bovendien is het volgens verwerende partij zo dat verzoeker in zijn extern beroep op geen enkele manier aantoont hoe hij in de rest van zijn antwoord deze koppeling wel zou hebben gemaakt.

In zijn reactie in het huidige verzoekschrift bij vraag 1B focust verzoeker volledig op de elementen in zijn antwoord die enigszins correct zijn, maar gaat hij volgens verwerende partij voorbij aan wat onnauwkeurig werd geformuleerd of ronduit fout is:

- Essentieel bij de vraag was dat studenten duidelijk maakten dat er een verschillend regime is in de BV en in de NV. Dat verschil moest tot uiting komen aan de hand van een vergelijking (dus geen loutere opsomming van de verschillende rechtsregels). Zowel de BV als de NV hebben een netto-actiestest, maar in de NV is de bescherming van de schuldeisers groter omdat zij zich kunnen beroepen op de extra buffer van het kapitaal. In tegenstelling tot de NV heeft de BV geen liquiditeitstest.
- Verzoeker zet beide rechtsvormen schematisch naast elkaar, maar hij vergelijkt ze niet in de zin dat hij niet aangeeft waarin ze precies verschillen. De elementen die hij naast elkaar zet, zijn bovendien als zodanig geen tegenpolen.
- Dat het eigen vermogen niet lager mag zijn dan het maatschappelijk kapitaal in een NV, zoals verzoeker schrijft, klopt op zich maar behoeft op twee cruciale vlakken aanvulling. Vooreerst omdat die voorwaarde ook geldt ná de uitkering zelf, hetgeen niet blijkt uit het antwoord van verzoeker. Bovendien staat er in de wet dat geen uitkering mag gebeuren indien het eigen vermogen zou dalen beneden het bedrag van het gestorte, of indien dat hoger is, van het opgevraagde kapitaal, vermeerderd met de statutaire en wettelijke onbeschikbare reserves.
- Verzoeker verwijst verder (impliciet) op een slordige manier naar de regels rond kapitaalvermindering. Hij verwijst nergens naar de afwezigheid van een liquiditeitstest in de NV.
- Verzoeker verwijst niet naar andere sancties bij de overtreding van de netto-actiestest (faillissementspauliana en *wrongful trading*).
- Verzoeker spreekt wel over een liquiditeitstest, maar hij legt niet uit wat dat is.
- Verderop staat wel dat de vennootschap haar facturen binnen de 12 maanden moet kunnen betalen, maar het is niet duidelijk of dat een aparte voorwaarde is of de uitleg van de liquiditeitstest. Als uitleg van de liquiditeitstest schiet het tekort omdat de test betrekking heeft op alle opeisbare schulden, niet louter facturen.

In zijn opmerkingen m.b.t. vraag 2.1 vertrekt verzoeker van een verkeerd begrip van het “voorbeeld van een goed examen”. Een voorbeeld van een goed examen is niet hetzelfde als een modelantwoord. Bij het verbeteren van een kennisexamen maakt een docent vanuit zijn specifieke bekwaamheid een inschatting van de mate waarin het antwoord van de student overeenkomt met het modelantwoord en de mate waarin verschillen tussen beiden op tekorten duiden in het eigen maken van de leerstof. Niet elke gradatie van afwijking van het modelantwoord duidt op dezelfde tekorten in het eigen maken van de leerstof, en de wijze

waarop een student zijn antwoord formuleert is een goede richtlijn voor de docent om die evaluatie te maken. Antwoorden van studenten zijn dan ook niet één op één overzetbaar, en een goed antwoord hoeft niet één op één overeen te komen met het modelantwoord. Sommige antwoorden met tekorten kunnen op een hogere mate van verwerking van de leerstof wijzen dan andere antwoorden met tekorten.

In zijn huidig verzoekschrift gaat verzoeker volgens verwerende partij compleet voorbij aan het feit dat zijn antwoord bij deze vraag 2.1 zich heeft beperkt tot het resultaat (de gebondenheid van Sarah) en de redenering achter die gebondenheid niet heeft meegegeven. Dit is immers een afwijking van de gemene vertegenwoordigingsregels. Een onbevoegd vertegenwoordiger verbindt de lastgever normaal gezien niet.

Verwerende partij kan hierbij dan ook enkel het besluit herhalen dat zij ook reeds maakte in het intern beroep. Uit de gedetailleerde reactie die de docent in het kader van de interne beroepsprocedure bezorgde, blijkt duidelijk welke tekorten in het antwoord van verzoeker op deze twee open vragen voorkwamen. In deze informatie vindt verwerende partij dan ook geen bevestiging voor de bewering van verzoeker dat hem te weinig punten zouden zijn toegekend. Ook in zijn huidig bezwaarschrift weerlegt verzoeker op geen enkele manier deze eerdere motivering. Hij blijft argumenteren wat volgens hem de juiste modelantwoorden behoren te zijn, en welk gewicht de docent behoort te geven aan tekorten in die modelantwoorden. Evenwel is dit een inschatting die de docent zelf maakt op basis van zijn bijzondere expertise in dit domein.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat de beroepsinstantie steeds de houding had dat hij het intern beroep enkel had ingesteld met de bedoeling om ‘feedback’ te krijgen voor zijn antwoorden die als fout aangemerkt waren. Verzoeker had dit nergens zo vermeld, omdat dit ook niet zijn bedoeling was. Toen aan verzoeker tijdens het gesprek met de vicerector Studentenbeleid werd gevraagd of hij een persoonlijk gesprek had met de docent heeft verzoeker gezegd van niet, omdat hij er zeker van was dat hij ten onrechte te weinig punten werd toegekend bij sommige vragen. Hierna heeft verzoeker ook onmiddellijk een examenkopij aangevraagd, een document met argumentatie (waar hij alles duidelijk had aangetoond) opgemaakt en het intern beroep opgestart.

De bedoeling van de interne beroepsprocedure is dat de onderwijsinstantie (in dit geval de docent) reageert op de argumentatie van verzoeker, en niet gewoon ‘feedback’ geeft over zijn antwoorden. Volgens verzoeker heeft de docent helemaal geen rekening gehouden met zijn intern bezwaarschrift (zie document ‘Beroep x’). Verzoeker verwijst hierbij naar de interne beroepsbeslissing. Er staat dat docent geantwoord heeft op de argumenten van verzoeker. Volgens verzoeker heeft de docent echter nieuwe modelantwoorden opgeschreven en deze vergeleken met de antwoorden van verzoeker op het examen, maar heeft hij geen rekening gehouden met de argumenten van verzoeker.

Verzoeker verwijst ook naar het antwoord van de docent op zijn intern beroep (in bijlage bij de interne beroepsbeslissing). Verzoeker merkt op dat zijn intern bezwaarschrift er bij “bijlagen” niet eens bij staat. Verder staat er dat de docent ingaat op de argumenten die verzoeker aanvoert, wat niet gebeurd is.

Verzoeker verwijst naar wat de docent geschreven heeft over vraag 1. Dit is volgens verzoeker de opbouw van hoe de docent gereageerd heeft (ook op de andere vragen): ten eerste met een nieuw modelantwoord, dan een foto van het antwoord van verzoeker op een vraag, gevolgd door commentaar. ‘Commentaar’ is het gedeelte waar de professor reageert op het antwoord van verzoeker, vergeleken met zijn nieuw geformuleerde modelantwoorden. Volgens verzoeker komen deze laatste niet overeen met de modelantwoorden in het document “Modelantwoord 2020”, waar hij oorspronkelijk zijn argumentatie op had gebaseerd. Bij deze redenering, waar de docent gewoon wat commentaar kan schrijven om zijn puntentoegekennung te rechtvaardigen (en niet om de argumenten van verzoeker te weerleggen), heeft het volgens verzoeker geen zin om een beroep op te starten. Verzoeker wil hier nogmaals verwijzen naar zijn intern bezwaarschrift.

Verder leest verzoeker in de antwoordnota van verwerende partij het volgende: “*Daarnaast moeten we in het algemeen ook vaststellen dat de student in zijn reactie ten onrechte uitgaat van “drie modelantwoorden”. Er is echter slechts één modelantwoord dat op Toledo werd geplaatst.*” Verzoeker ziet niet waar die “drie modelantwoorden” vandaan komen. Volgens hem dient een citaat om een letterlijke uitspraak over te nemen, dit staat nergens zo vermeld in het intern of extern bezwaarschrift.

Tevens verduidelijkt verzoeker waar de modelantwoorden verschillen. Volgens hem is dit bij vraag 1A duidelijk te zien. Wat er rechts in het rood is onderstreept (“modelantwoord 2020”) is weggelaten bij het nieuw gevormde modelantwoord links (“beslissing beroep”). Natuurlijk komt het antwoord van verzoeker dan minder overeen met het nieuw geformuleerde modelantwoord en lijkt zijn argumentatie op intern beroep dan minder sterk (ook al heeft de docent er niet eens rekening mee gehouden). Wat volgens verzoeker opmerkelijk is, is dat de docent een grote fout heeft gemaakt bij het verzinnen van een nieuw modelantwoord: “*anders dan de NV heeft de BV geen liquiditeitstest*”. Wat er hier wél klopt, is dat de BV een liquiditeitstest heeft en de NV niet (zoals in het originele modelantwoord rechts staat – “modelantwoord 2020”).

Als antwoord bij vraag 1B, klopt het volgens verzoeker wel dat de elementen geen tegenpolen zijn van elkaar, maar – net zoals dat in de antwoordnota staat – zijn ze schematisch naast elkaar gezet. Ze bevatten ook de eigenschappen die gevraagd werden. Ook al zijn ze niet echt met elkaar vergeleken, de gevraagde elementen zijn wel opgesomd. Er staat: “*De student zet beide rechtsvormen schematisch naast elkaar, maar hij vergelijkt ze niet in de zin dat hij niet aangeeft waarin ze precies verschillen.*” Volgens verzoeker klopt dit op zich niet. Het zijn geen tegenpolen van elkaar, maar men kan duidelijk afleiden hoe ze precies van elkaar verschillen en wat er bij de BV en/of NV van toepassing is.

Verder staat er: “*De student verwijst verder (impliciet) op een slordige manier naar de regels rond kapitaalvermindering. De student verwijst nergens naar de afwezigheid van een liquiditeitstest in de NV.*” De verwijzing daarnaar, ook al is dat op een slordige manier, is volgens verzoeker geen reden om het als fout te rekenen of het niet te laten meetellen. Zoals er in het extern bezwaarschrift staat, is het niet benoemen van iets dat niet geldt even goed als het benoemen van iets dat niet geldt, dit is hoe verzoeker ook geredeneerd had. Aangezien hij de eigenschappen schematisch naast elkaar had gezet en bij de NV had gezet wat er van toepassing is en wat er bij de BV van toepassing is, is het niet logisch dat de elementen die niet gelden er nog eens bij staan.

Bij vraag 1C staat er het volgende: “*Bij deze deelvraag waren verschillende antwoorden mogelijk, met dien verstande dat er wel effectief een suggestie tot verbetering moest worden gegeven. De meest voor de hand liggende opties waren de invoering van een liquiditeitstest in de NV of de herinvoering van een kapitaalbuffer in de BV.*” Zoals er in zijn intern

bezwaarschrift stond, gaf verzoeker het volgende antwoord: “*De BV beperken in hoeveel ze kunnen uitkeren (niet enkel liquiditeitstest + eigen vermogen)*”. Anders gezegd: ‘Een BV moet niet enkel een liquiditeitstest ondergaan en een positief eigen vermogen hebben, maar er moeten beperkingen zijn in hoeveel de BV kan uitkeren.’ Dit is dan ook een maatregel die kan ondernomen worden en sluit aan bij de vraag: “Geef één suggestie voor een verbetering van de wetgeving in dit verband”.

Er wordt gesproken over het feit dat verzoeker verwezen heeft naar de Powerpoint presentatie, toen hij het volgende schreef: “*Ten tweede staat er in het boek en op de Powerpoint van de prof de voorwaarden van de NV met kapitaal bij een dividenduitkering Positief eigen vermogen + buffer van kapitaal (= som van inbrengens). Dat laatste is een cruciaal element, wat ik genoteerd had als “maatschappelijk kapitaal”. Dit is wat ik aangehaald heb in het originele beroepsdocument, waar de prof hier duidelijk niet naar gekeken heeft.*” Er wordt gezegd dat de Powerpoint presentatie enkel als ondersteuning dient en de leerstof niet uitput. Volgens verzoeker gaat het om het feit dat dit letterlijk overeenkomt met wat hij als antwoord gaf: “*Eigen vermogen mag niet lager zijn dan maatschappelijk kapitaal.*”

Een voorbeeld van een goed examen (zie document “voorbeeld van een goed examen”) toont volgens verzoeker aan hoe de docent zijn beoordelingscriteria toepast. Als het antwoord van verzoeker de elementen bevat die het voorbeeldantwoord ook bevat, waarvoor deze de volledige punten heeft gekregen en verzoeker maar 3/5, wil dat volgens verzoeker toch wel zeggen dat de docent zijn richtlijnen niet goed toepast.

Beoordeling

De Raad leest de bij hem ingediende verzoekschriften welwillend. De Raad doet dit in het licht van het belang een voldoende laagdrempelige toegang te verschaffen aan de rechtszoekende, *in casu* de student. Tegelijk dient de Raad bij een, zoals *in casu*, minder eenduidig geformuleerd verzoekschrift rekening te houden met de mogelijkheid voor de verwerende partij om de middelen in het verzoekschrift te beantwoorden en in de beoordeling de lezing te betrekken die verwerende partij eraan kon geven.

In zoverre de verzoeker van de Raad verwacht dat deze bij de beoordeling van het extern beroep de beoordeling van het examen (*in casu* van het opleidingsonderdeel “Inleiding tot het economisch recht”) zou overdoen en met andere woorden de plaats zou innemen van de in de schoot van verwerende partij bevoegde beoordelaars die tot taak hebben de door de student verworven competenties te evalueren, dient de Raad te onderstrepen dat dergelijke beoordeling niet tot de bevoegdheid van de Raad behoort.

In zoverre het verzoekschrift een herbeoordeling door de Raad beoogt, kan de Raad bijgevolg geen voor verzoeker gunstig gevolg geven aan het verzoek.

De Raad onderzoekt wel de regelmatigheid van de aangevochten beslissing van de interne beroepsinstantie van verwerende partij. De Raad gaat hierbij na of deze beslissing in overeenstemming is met het toepasselijk regelgevend kader, met inbegrip van de beginselen van behoorlijk bestuur, en of deze niet als kennelijk onredelijk kan worden gekwalificeerd.

Daarnaast stipt de Raad aan dat niets erop wijst dat verwerende partij, zoals verzoeker beweert, de puntentoekenning niet zou hebben gebaseerd op de volledige door verzoeker gegeven antwoorden. Het is niet omdat de docent in de nota waarin hij de door hem toegekende score toelicht en motiveert een uittreksel opneemt uit het antwoord van verzoeker, waarmee hij de tekortkomingen van dit antwoord aantoon, dat slechts een gedeelte van het antwoord dat verzoeker gaf in aanmerking zou zijn genomen voor de puntentoekenning.

De Raad kan verzoeker evenmin volgen in de bewering dat nieuwe modelantwoorden zouden ‘verzonnen’ zijn door de professor. Bij nazicht van het door de docent verstrekte document blijkt dat er een “modelantwoord” is en de docent daarnaast toelicht hoe het door verzoeker gegeven antwoord zich verhoudt tot het modelantwoord, t.t.z. het antwoord dat de door de docent verwachte elementen bevat. Daarnaast blijkt ook sprake van een voorbeeld van een goed antwoord door een student, dat evenwel geen “ander” modelantwoord vormt.

De bewering van verzoeker dat de docent geen rekening zou hebben gehouden met zijn opmerkingen en argumentatie, brengt de Raad niet tot het besluit dat de aangevochten beslissing op intern beroep onvoldoende zou zijn gemotiveerd. De Raad leest in het document dat de docent bijbracht een heel omstandige, afdoende motivering van de score die verzoeker kreeg. De motivering verschafft verzoeker duidelijk inzicht in de competenties die hij –

onvoldoende – heeft bereikt. Verzoeker kan de score op basis van de verschafte informatie naar het oordeel van de Raad goed begrijpen en er voldoende dragende motieven in ontwaren.

Daarnaast moet de Raad vaststellen dat een aantal argumenten die verzoeker aandraagt de Raad ertoe willen brengen de evaluatie door het bevoegde evaluatie-orgaan in de schoot van verwerende partij over te doen. De Raad wees er reeds op dat dergelijke herbeoordeling hem niet toekomt. Evenmin ziet de Raad in het verzoekschrift elementen, laat staan overtuigende elementen, die de Raad tot gerede twijfel betreffende de deskundigheid van de docent of diens onpartijdigheid/onafhankelijkheid zouden kunnen voeren.

De Raad ziet het gevaar van in de evaluatie van het door verzoeker afgelegde examen te treden onder meer bij de beoordeling van vraag 1.B, waarin wordt gevraagd om de grenzen uit te leggen waaraan dividenduitkeringen zijn onderworpen bij een BV en een NV en deze met elkaar te vergelijken. Zelfs zo de Raad tot het besluit mocht komen dat de evaluator het antwoord van verzoeker streng heeft beoordeeld, is uitgegaan van een ruime interpretatie van de examenvraag of van een interpretatie die verzoeker niet deelt of het antwoord van verzoeker weinig welwillend heeft gelezen, kan de Raad *in casu* niet oordelen dat verzoeker bij de evaluatie kennelijk onredelijk is behandeld. De Raad overweegt tevens dat het feit dat iets volgens verzoeker niet in het modelantwoord zou zijn opgenomen, niet *ipso facto* betekent dat de evaluator, die aangeeft in het antwoord een element te hebben willen aantreffen dat niet explicet in het modelantwoord zou zijn opgenomen, onredelijk of onregelmatig zou hebben geëvalueerd. De Raad verwijst ter zake naar de volgens de docent ontbrekende toelichting van bepaalde concepten, terwijl de examenvraag verzocht om een uitleg voor een niet-jurist.

Wat vraag 2.1 betreft, waar de docent aangeeft dat “schijnvertegenwoordiging” diende te worden vermeld, geeft verzoeker aan dat dit concept evenmin was vermeld in het modelantwoord ‘voorbeeld van een goed examen’. In dit verband wijst de Raad vooreerst opnieuw op de begripsverwarring die in hoofde van verzoeker lijkt te zijn ontstaan met betrekking tot het begrip ‘modelantwoord’. Het antwoord dat een student in een als voorbeeld gegeven ‘goed examen’ heeft gegeven is niet noodzakelijk volledig het antwoord dat de docent voor ogen had en waarop het modelantwoord is gebaseerd, maar kan er in zijn specifieke vorm op wijzen dat de student de in de vraag getoetste competenties zonder meer heeft bereikt. Dit ‘voorbeeld van een goed examen’ kan aldus beschouwd voor verzoeker

verwarrend zijn en hoeft vanuit pedagogisch oogpunt niet noodzakelijk de meest aangewezen aanpak te zijn, maar dit betekent niet dat de evaluatie van verzoeker niet kan standhouden. De Raad herinnert voor de goede orde trouwens nogmaals aan het feit dat het hem niet toekomt zich in te laten met een herbeoordeling van het door verzoeker afgelegde examen. De Raad wijst er ook op dat de score van verzoeker voor de betrokken vraag wellicht in belangrijker mate aan andere, voor de docent meer fundamentele tekortkomingen te wijten is. Zo maakt de docent melding van een fundamentele tekortkoming nu het om contractuele gebondenheid gaat, waarbij verzoeker geen blijk geeft oog te hebben voor de verhouding tussen de drie partijen. Ook ontbreekt volgens de toelichting van de docent de redenering achter het *in se* juiste antwoord (de gebondenheid).

Waar verzoeker tenslotte aanvoert dat het modelantwoord verschilt van de antwoorden die de docent, naar het oordeel van verzoeker, verwerkt in de bespreking van het door verzoeker gemaakte examen, kan de Raad hem niet bijtreden. Wat verzoeker aanduidt als andere modelantwoorden, zijn naar het oordeel van de Raad veeleer de bespreking van de door verzoeker gegeven antwoorden in functie van de antwoorden die de docent voor ogen had bij de redactie van de vraag. Bovendien is de Raad, zonder in de beoordeling van de door verzoeker gegeven antwoorden te kunnen treden, van oordeel dat de in deze bespreking tot uitdrukking gebrachte verwachtingen van de docent misschien anders (met name bondiger) zijn geformuleerd dan in het “modelantwoord” doch hier niet wezenlijk van verschillen. Hun draagwijdte is gelijklopend, zodat de Raad ook vanuit dit perspectief niet kan oordelen dat de regelmatigheid, redelijkheid en motivering van de aangevochten beslissing zou zijn aangetast door de verschillende formulering van de verwachtingen van de docent in het modelantwoord enerzijds en de bespreking van de door verzoeker gegeven antwoorden anderzijds.

In het licht van de toelichting van de docent die de interne beroepsinstantie als bijlage bij haar beslissing voegt en waarnaar de beroepsinstantie verwijst, onder meer om te oordelen dat eruit blijkt welke aspecten van de antwoorden van verzoeker niet correct of onvolledig zijn en om te oordelen dat de bewering van verzoeker dat hij voor zijn antwoorden minder punten kreeg dan waar hij recht op had erin niet bevestigd wordt, ziet de Raad geen grond om de evaluatie te vernietigen.

Het beroep is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in terechtzitting van 7 april 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.782 van 20 april 2020 in de zaak 2020/076

In zake: Charlotte DALLE
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 10 maart 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 17 februari 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 1 april 2020.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschorst, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij hebben ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Master of Science in de geneesmiddelenontwikkeling’.

Voor het opleidingsonderdeel “Masterproef: stage in farmaceutisch onderzoek en ontwikkeling” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 13/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 13 februari 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 17 februari 2020 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie heeft achtereenvolgens de ombudspersoon, de studente en haar raadsman, de betrokken promotor (prof. [K.]), een eerste begeleider (mevrouw [J.]), een tweede begeleider (mevrouw [B.]), de eerste medelezer (dr. [F.]) en de tweede medelezer (prof. dr. [C.]) gehoord.

Waar de studente in haar intern beroepsschrift aangeeft dat ze de verwachte competenties heeft behaald, merkt de interne beroepsinstantie op dat de studente niet bevoegd is zichzelf te evalueren. Dit is niet opgenomen in de vastgestelde evaluatievorm. De interne beroepsinstantie benadrukt dat deze bevoegdheid de promotor en de medelezers toekomt. De door de studente voorgestelde scores kunnen dan ook niet in overweging worden genomen. De interne beroepsinstantie stipt ook aan dat de evaluatie door de promotor voor een groot gedeelte een procesevaluatie omvat en dat de scores van de medelezers veeleer een evaluatie van het eindproduct weergeven. Volgens haar is het niet uitzonderlijk dat beide scores sterk van elkaar verschillen. De interne beroepsinstantie herinnert eraan dat zij niet bevoegd is om voor de beoordeling van het behaalde resultaat door de studente in de plaats te treden van de beoordelaren. Na het horen van de beoordelaren acht zij de totstandkoming van het resultaat van de studente evenwel voldoende verantwoord. Uit het dossier blijkt volgens de interne beroepsinstantie ook dat de begeleiders de studente, op haar vraag, een omvangrijke hoeveelheid input hebben gegeven, terwijl de eindcompetenties vooropgesteld door het opleidingsonderdeel een grotere mate van zelfstandigheid beogen.

Waar de studente aanhaalt dat het voor haar een raadsel is hoe de competenties door haar promotor werden gescoord, wijst de interne beroepsinstantie er vooreerst op dat de studente aan de hand van de studiewijzer voorafgaandelijk werd geïnformeerd over de manier van beoordelen. Door de omstandigheden van het feedbackmoment, de aanwezigheid van de

vader van de studente en zijn initiële weigering om het lokaal te verlaten, was een rustige besprekking van het beoordelingsdocument op dat moment ook niet mogelijk. De interne beroepsinstantie merkt op dat het ingevulde scoreformulier en motivering intussen aan de studente ter kennis werd gebracht (op 15 februari 2020).

Vervolgens stipt de interne beroepsinstantie aan dat zij uit de toelichting van de promotor heeft afgeleid dat de score van de promotor rechtmatig tot stand is gekomen. Deze score kwam namelijk na overleg tussen de promotor en een begeleider tot stand op 23 januari 2020. De feedback waarnaar de studente verwijst (die de promotor volgens haar pas na het toekennen van het cijfer heeft opgevraagd), betreft feedback van de masterproefcommissie rond de gebruiken in verband met het meedelen van deelscores en motiveringen en niet deze betreffende de score van de betrokken studente.

Waar de studente stelt dat zij noch tijdens haar oefenverdediging noch bij haar eindverdediging noemenswaardige feedback heeft gekregen, stelt de interne beroepsinstantie vast dat in de studiewijzer wordt gepreciseerd dat op vraag van één of meerdere van de betrokken partijen (student of promotor) een tussentijdse formatieve evaluatie door de promotor kan worden voorzien. Geen van beide partijen heeft aangestuurd op deze evaluatie, die niet verplicht is. De studente kreeg bovendien veel informele feedback van de begeleiders. Volgens de interne beroepsinstantie wijst de veelvuldige feedback/input van de begeleiders er overigens op dat de studente een eerder beperkte zelfstandigheid heeft getoond. Dit verantwoordt tevens het tot stand gekomen resultaat. De interne beroepsinstantie benadrukt dat de evaluatie door de promotor een groot gedeelte procesbeoordeling omvat, wat bij de medelezers niet het geval is. Het is ook eigen aan een jury dat de leden vanuit hun achtergrond een eigen standpunt en visie hebben over het werk van een student, wat aanleiding kan geven tot uiteenlopende quoteringen. Bovendien is het niet zo dat de beoordeling onrechtmatig is omdat de promotor anders oordeelt dan de medelezers.

Verder verduidelijkt de interne beroepsinstantie dat het gesprek tussen de studente en de promotor op 13 februari 2020 niet in de optimale omstandigheden is verlopen. Zo heeft de promotor tijdens zijn toelichting aangegeven dat hij duidelijk onder de indruk was van het contact met de vader van de studente en van de wijze waarop deze aandrong gedurende het feedbackmoment aanwezig te zijn. De interne beroepsinstantie is evenwel, op basis van het dossier en de toelichting gegeven door zowel de promotor als de beide begeleiders, van

oordeel dat de studente kennis heeft kunnen nemen van de aangeleverde elementen met betrekking tot de scores door de begeleiders en de promotor voorafgaand aan en tijdens de vergadering van 17 februari 2020. Volgens haar is dan ook voldaan aan de materiële motiveringsplicht. De interne beroepsinstantie merkt nog op dat het feit dat het feedbackproces en de doorstroming van informatie niet optimaal is verlopen geen afbreuk doet aan de correctheid van het eindresultaat.

Waar de studente opwerpt dat er onduidelijkheden zouden bestaan met betrekking tot de totstandkoming van het resultaat, stelt de interne beroepsinstantie vast dat de evaluatieprocedure via de studiewijzer masterproeven ter kennis is gegeven aan de studenten sinds de start van de masterproef. Bijgevolg wist de studente of had zij moeten weten hoe de evaluatieprocedure in zijn werk ging. Aangezien deze evaluatieprocedure door de beoordelaren is gevuld, is deze volgens de interne beroepsinstantie conform de op voorhand meegedeelde werkwijze en is het resultaat bijgevolg naar behoren tot stand gekomen.

Wat de gebrekkige begeleiding betreft, merkt de interne beroepsinstantie vooreerst op dat de studente niet in kennis is gesteld van het aantal studenten waarvan de betrokken docent promotor is, noch van de overige taken van promotor en begeleiders. De studente is evenmin in kennis gesteld van het contact tussen de promotor en de begeleiders onderling. Volgens de interne beroepsinstantie kan de studente dan ook niet concluderen dat de promotor de opvolging van zich afschuift. Zij stelt wel vast dat de score tot stand is gekomen na feedback en overleg met de begeleiders. De interne beroepsinstantie stipt ook aan dat de studente gedurende de masterproef noch de ombudspersoon, noch de masterproefcommissie in kennis heeft gesteld van problemen betreffende gebrekkige opvolging of begeleiding. Volgens haar gaven de tijdens de vergadering mondeling aangebrachte elementen en geschreven documenten ook duidelijk aan dat de begeleiders de studente hebben begeleid met bijzonder veel inzet en zeer veel geduld.

Wat de discrepantie tussen de score van de promotor enerzijds en de scores van de medelezers anderzijds betreft, herhaalt de interne beroepsinstantie vooreerst dat de evaluatieprocedure via de studiewijzer masterproeven aan de studenten ter kennis is gegeven sinds de start van de masterproef. De interne beroepsinstantie stelt ook vast dat de evaluatie door de promotor een groot gedeelte procesbeoordeling omvat, wat bij de medelezers niet het geval is. Het is immers eigen aan een jury dat de leden vanuit hun achtergrond een eigen standpunt en visie hebben over het werk van een student. Deze verschillende insteek kan aanleiding geven tot

uiteenlopende quoteringen. Het is niet omdat de promotor anders oordeelt dan de medelezers dat de beoordeling onrechtmatig is, zeker niet in deze aangezien het verschil in evaluatie van het gehele proces en het eindresultaat, zijnde de thesis/verdediging. De interne beroepsinstantie kan niet anders dan vaststellen dat de veelvuldige feedback/input gegeven door de begeleiders, door de studente anders werd geïnterpreteerd, wat mogelijk kan worden verklaard door het feit dat het ging om positieve feedback die erop gericht was de studente niet te demotiveren.

Daarnaast verduidelijkt de interne beroepsinstantie dat het niet de taak van de promotor is om studenten in het labo aan het werk te zien: dat is de taak van de begeleiders. Ze benadrukt dat de begeleiders duidelijk hebben gerapporteerd aan de promotor. Deze rapportering heeft, na overleg tussen de promotor en de begeleiders op 23 januari 2020, geleid tot een eenduidige beoordeling en quatering. De interne beroepsinstantie stelt bovendien vast dat de beoordeling niet *post factum* is gebeurd.

Waar de studente vraagt om de punten van twee andere studenten te kunnen bekijken, merkt de interne beroepsinstantie op dat elke student en elk eindwerk op zijn eigen merites wordt beoordeeld. Zij kan dan ook niet ingaan op deze vraag van de studente. De interne beroepsinstantie kan evenmin ingaan op de vraag van de studente om een beoordeling door een derde medelezer te organiseren. De interne beroepsinstantie stipt aan dat, zoals hoger uiteengezet, de discrepantie tussen de evaluatie door de promotor en de medelezers minstens deels kan worden verklaard door het verschil in competenties die enerzijds de promotor en anderzijds de medelezers beoordelen. De evaluatie door de promotor omvat een groot gedeelte procesbeoordeling, wat niet het geval is bij de medelezers. Het is eigen aan een jury dat de leden vanuit hun achtergrond een eigen standpunt en visie hebben over het werk van een student, wat aanleiding kan geven tot uiteenlopende quoteringen. Het is ook niet omdat de medelezers anders oordelen dan de begeleidende docent dat de beoordeling onrechtmatig is.

De interne beroepsinstantie is zich er ten slotte van bewust dat voor elk van de betrokken partijen, de studente enerzijds en prof. [K.] anderzijds, een mondeling examen mogelijk als ‘ongemakkelijk en stressvol’ kan worden ervaren, voornamelijk gelet op de wijze waarop het feedbackmoment met de promotor is verlopen. Om te anticiperen op een eventuele vertrouwensbreuk die zou kunnen ontstaan zijn tussen de studente en prof. [K.], stelt de interne beroepsinstantie dan ook voor dat het mondelinge examen dat nog moet plaatsvinden

bij prof. [K.] in het bijzijn van de ombudspersoon en (al dan niet via Skype) een extern deskundige in het vakgebied gebeurt. Prof. [K.] heeft zich inmiddels akkoord verklaard met dit voorstel.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven en per e-mail van 3 maart 2020 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 10 maart 2020 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroeft op een schending van het motiverings-, het redelijkheids-, het zorgvuldigheids- en het vertrouwensbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt vooreerst dat verschillende van haar grieven niet zijn beantwoord. Ze verwijst daarvoor naar grieven die ze heeft opgeworpen met betrekking tot de competentie ‘Inzet en stiptheid’ en de competentie ‘Uitvoering van gebruikte methoden’. Volgens verzoekster wordt er nergens geantwoord op de weerleggingen van de foutieve stellingen van de professor die ze heeft weergegeven. Dit is echter bijzonder relevant aangezien deze stellingen werden aangehaald om haar lage cijfer te staven.

Vervolgens merkt verzoekster op dat zij mag verwachten dat zij een correct antwoord krijgt op de grieven en vragen die zij voorlegt. Dit is ook het doel van het intern beroep. Volgens haar worden er in de bestreden beslissing echter nog steeds verschillende elementen vermeld die niet correct zijn of als niet bewezen kunnen worden aanzien. Ter verduidelijking geeft verzoekster eerst een chronologisch overzicht van de feedback die zij heeft ontvangen. Ze

stipt aan dat het na de bekendmaking van de voorlopige punten op 4 februari overduidelijk was dat de punten van het labo bij prof. [K.] veel lager lagen dan in andere labo's. Daarom werden de deelpunten opgevraagd. Deze werden eerst niet meegedeeld. Studenten konden enkel via e-mail feedback aan promotor en medelezers vragen. Pas nadat er meerdere studenten naar de ombudsvrouw waren gestapt, werden de deelpunten toch gecommuniceerd.

Daaruit bleek dat één van de twee medelezers van de masterproef van verzoekster lovend was over het werk. Hij had in eer en geweten een hogere quatering gegeven (15,7). Hij had vijf theissen gelezen en deze gequoteerd tussen 12 en 16. De andere medelezer was volgens verzoekster ook lovend over haar masterproef (15,15). Hij kon geen slechte elementen opsommen. Voor de presentatie kreeg verzoekster een score van 15/20. Deze werd gegeven door de twee medelezers en de promotor. Verzoekster wijst erop dat de score van de promotor (10,5) niet consistent is met de scores van de medelezers. Aangezien de punten van de promotor voor 40% meetellen, behaalde verzoekster slechts een eindscore van 13/20. Verzoekster benadrukt dat deze score beduidend lager ligt dan de eindscores in andere labo's en dat haar totale eindscore van het eerste masterjaar boven 15/20 ligt.

Vervolgens kreeg verzoekster een e-mail van prof. [K.] dat hij in groep feedback ging geven over al de tekortkomingen (van verzoekster en van twee medestudenten). Hij wou dit gesprek wel laten plaatsvinden na de uiterste datum van intern beroep. Nadat verzoekster contact had opgenomen met de ombudsvrouw, werd er nog snel een feedbackgesprek vastgelegd op 13 februari, zijnde de dag waarop het intern beroep moest worden ingediend. Eén medestudente had diezelfde dag ook een feedbackgesprek en de andere medestudente is nog aan het wachten op het beloofde feedbackgesprek. Volgens verzoekster werden er tijdens dit feedbackgesprek (en ook tijdens het feedbackgesprek van de medestudente) vier algemene opmerkingen aangehaald, met name een gebrek aan motivatie en interesse in de materie, een gebrek aan kritisch denken, dat ze enkel de gekregen publicaties heeft verwerkt en opmerkingen over de gegevensverwerking (statistiek). Volgens verzoekster vond prof. [K.] deze vier algemeenheden voldoende als motivering voor het lage cijfer dat hij had toegekend. Hij heeft niet toegelicht hoe hij aan het cijfer van 10,5/20 is gekomen.

Verzoekster stipt aan dat zij toen ook nog niet te horen kreeg dat slechts 25% op labogedrag en 75% op het eindwerk (masterproef) moest gequoteerd worden. Volgens haar probeerde prof. [K.] haar bij het begin van het feedbackgesprek te intimideren door te zeggen dat ze heel

goed moest nadenken of ze wel in beroep zou gaan. Hij beweerde ook dat hij geen weet had van de punten die gegeven waren door de medelezers, doch volgens verzoekster kan men vermoeden dat dit wel het geval was. Verzoekster merkt op dat prof. [K.] bij het begin van het feedbackgesprek heeft toegegeven dat hij haar nooit aan het werk heeft gezien. Hij beweerde dat hij voor de beoordeling van het dagelijks werk feedback heeft gevraagd aan de begeleidende doctoraatsstudenten en daarvoor met hen heeft samengezeten. Verzoekster leest in de interne beroepsbeslissing evenwel dat prof. [K.] heeft verklaard dat hij op 23 januari 2020 om 12u punten heeft gegeven en om 13u heeft samengezeten met de doctoraatsstudenten. Tijdens het feedbackgesprek heeft de promotor ook verduidelijkt dat in hun labo de tekst van de studenten niet wordt aangepast door de doctoraatsstudenten (in tegenstelling tot sommige andere labo's) en ook het Engels wordt niet verbeterd. De ingediende masterproef is dus volledig het werk van verzoekster. Ze merkt nog op dat ze de gedetailleerde toelichting van de promotor pas twee avonden voor de hoorzitting van de interne beroepsinstantie heeft ontvangen. Dit document is bovendien pas die avond opgemaakt/opgeslagen.

Uit dit chronologisch overzicht blijkt volgens verzoekster duidelijk dat de totstandkoming van het resultaat niet in overleg tussen promotor en begeleiders is gebeurd of kunnen gebeuren, in tegenstelling tot wat in de bestreden beslissing wordt beweerd.

Volgens haar moet ook worden besloten dat de interne beroepsinstantie op geen enkele wijze rekening heeft gehouden met haar weerlegging van de vele valse beweringen en insinuaties van prof. [K.], onwaarheden die bovendien bevestigd zijn door de medestudenten die in het labo aanwezig waren. Er worden integendeel nieuwe onwaarheden bijgebracht voor de interne beroepsinstantie. Zo hebben de twee begeleiders verschillende valse verklaringen en insinuaties aan de interne beroepsinstantie vermeld. Volgens verzoekster is het duidelijk dat de begeleiders niet objectief zijn en de vraag rijst ook in hoeverre zij onder druk staan door prof. [K.] om deze onwaarheden te vertellen. Hun oordeel over verzoekster na de scoring is alleszins volledig in tegenspraak met hun lovende woorden tijdens het hele semester van labo. Verzoekster vindt ook de voorgestelde oplossing voor haar eindexamen (afleggen in het bijzijn van de ombudsman en een extern deskundige) onvoldoende. Zij is van mening dat het optreden van prof. [K.] en de uitspraak van de interne beroepsinstantie geen enkele ruimte laten voor vertrouwen in de objectiviteit van de beoordeling van dit eindexamen. Verzoekster gaat daarna achtereenvolgens gedetailleerd in op de toelichtingen die prof. [K.], begeleider

[J.] en begeleider [B.] hebben gegeven aan de interne beroepsinstantie. Ze benadrukt dat haar argumentatie meermaals wordt gestaafd door de verklaring van haar medestudenten. Eén verklaring is reeds schriftelijk voorhanden en de andere zal worden toegevoegd bij de wederantwoordnota.

Wat betreft de kritiek op de vermeende niet-zelfstandigheid van verzoekster wenst zij op te merken dat zij met stelligheid deze kritiek ontkent en zij herhaalt dat alle experimenten, analyse en verwerking van resultaten en schrijven van de masterproef eigenhandig en zelfstandig uitgevoerd zijn. Ze gaat vervolgens in detail in op de door de promotor en begeleiding aangehaalde bijlagen met verschillende proefversies van haar masterproef.

Verzoekster leest in de motivering ook verschillende elementen die de bestreden beslissing niet kunnen dragen. Zo wordt aangehaald dat men geen rekening houdt met de ‘scores’ die verzoekster zichzelf heeft gegeven. Verzoekster merkt op dat deze scores inderdaad niet zomaar moeten worden overgenomen, maar men moet wel de onderliggende motieven die ze heeft aangedragen om te verantwoorden dat ze die competenties zeker heeft behaald beantwoorden. Volgens verzoekster geldt dit des te meer aangezien zij met betrekking tot de behaalde competenties verschillende motieven van prof. [K.] om zijn lage score te verantwoorden onderuit haalt als pertinent onjuist.

Waar de interne beroepsinstantie aanstipt dat de discrepantie tussen de evaluatie door de promotor en de medelezers minstens deels kan worden verklaard door het verschil in competenties die enerzijds de promotor en anderzijds de medelezers beoordelen, wijst verzoekster erop dat geen gedegen uitleg in de bestreden beslissing te vinden is. De interne beroepsinstantie probeert voor te houden dat de discrepantie te maken zou hebben met het feit dat prof. [K.] ook het proces zou beoordelen, maar dat is volgens verzoekster een aparte kwestie. Over het proces wordt immers apart en alleen door prof. [K.] geoordeeld. Over het eindproduct wordt – ook in het scoreformulier – door prof. [K.] opmerkelijk afwijkend gequoteerd ten opzichte van de medelezers. De interne beroepsinstantie stelt hieromtrent enkel dat de promotoren afwijkende achtergronden en visies hebben. Verzoekster vindt dit evident, doch een afwijking van vijf punten is wel gigantisch. Voor prof. [K.] is het eindwerk ‘slecht’, ternauwernood voldoende, terwijl het voor de medelezers een onderscheiding waard is.

Daarnaast leest verzoekster ook dat de interne beroepsinstantie de taken inzake begeleiding van de promotor mistent. Zo zou het niet de taak van de promotor zijn om de studenten in het labo aan het werk te zien, maar wel die van de begeleiders. Volgens verzoekster is deze bewering echter nergens in de studiewijzer terug te vinden. De bepalingen uit de studiewijzer spreken de interne beroepsinstantie op dit punt ook tegen: de promotor staat in voor de dagelijkse begeleiding. Daarvoor wordt hij bijgestaan door de begeleiders. Nergens staat dat alle observaties alleen maar door de begeleiders gebeuren en dat de promotor volledig uit beeld verdwijnt. Waar de interne beroepsinstantie aanhaalt dat verzoekster niet kan concluderen dat de promotor de opvolging van zich afschuift, aangezien zij geen weet heeft van contacten tussen de promotor en de begeleiders onderling, merkt verzoekster op dat het enkel gaat om vage bewoordingen. Enige schriftelijke neerslag van dit vermeende contact ontbreekt.

Verzoekster wijst verder op het onredelijk karakter van de bestreden beslissing. Ze merkt op dat de interne beroepsinstantie de weerlegde elementen uit haar intern beroepsschrift niet meer aanhaalt, waardoor de bevestiging van het cijfer niet meer op deze motieven gebaseerd is. Aangezien de interne beroepsinstantie geen nieuwe motieven meer aanhaalt die haar cijfer kunnen verklaren, ziet verzoekster niet in waarom haar lage cijfer ongewijzigd blijft.

Verzoekster heeft er wel begrip voor dat de prestaties die tot stand komen in het kader van de labowerking omwille van de aard ervan moeilijker te objectiveren en te evalueren zijn dan andere prestaties. Zoals bij elke examenbeslissing moet het onderliggend dossier de beslissing evenwel op voldoende wijze onderbouwen, zodat kan worden nagegaan of de beoordeling op een correcte wijze tot stand is gekomen en de toets van de redelijkheid kan doorstaan. Daarvoor is het vooreerst belangrijk dat er een duidelijke ECTS-fiche en studiegids worden opgesteld en dat deze correct worden gevuld. In het geval dat een deel van de evaluatie, zoals *in casu*, bestaat uit het evalueren van een proces dat de student doormaakt, is het bovendien aangewezen om duidelijke richtlijnen te hanteren over welke informatie moet worden bijgehouden. Daarover moet ook tijdig worden gecommuniceerd naar de student toe zodat deze gedurende het academiejaar weet waar hij aan toe is en desgevallend op gepaste wijze kan remediëren. Verzoekster is van mening dat de communicatie hierover in functie van een bepaalde leeromgeving eerder mondeling kan gebeuren, doch omwille van de transparantie vereist dit ook een duidelijke schriftelijke neerslag. Ze merkt op dat het begeleiden van een proces wel inhoudt dat een student op een positieve wijze wordt

gestimuleerd om de vooropgestelde doelen en competenties te bereiken. Van een student kan ook zelfstudie en actieve inbreng worden verwacht. Er moet evenwel voldoende informatie beschikbaar zijn om een betrouwbaar beeld te krijgen van het begeleidingsproces en van het geheel van de prestaties en de inzet van de student.

Verzoekster benadrukt dat de vermelde evaluatiecriteria *in casu* niet beoordeeld en gemotiveerd kunnen worden, aangezien er geen enkele schriftelijke neerslag is vastgelegd van het hele proces dat zij heeft doorgemaakt. Op die wijze kan de Raad echter niet nagaan of de beoordeling voor het luik ‘labo’ op een correcte wijze tot stand is gekomen en de toets van de redelijkheid kan doorstaan. Een correcte beoordeling van het proces is volgens verzoekster ook essentieel om de redelijkheid van de beoordeling van het project dat zij heeft ingediend te kunnen nagaan. Als zij niet op een gepaste wijze is gewezen op tekortkomingen in de loop van het proces, kan een werkstuk immers niet op het verwachte niveau worden neergelegd.

In haar *antwoordnota* wil verwerende partij vooreerst opmerken dat er tijdens de zitting van de interne beroepsinstantie op 17 februari 2020 omwille van de reeds beladen verhouding tussen verzoekster en haar promotor – resulterend uit de intimiderende tussenkomst van de vader van verzoekster op 13 februari 2020 – voor gekozen is om geen tegensprekelijk debat te houden. Zowel verzoekster en haar raadsman, de promotor, de beide stagebegeleiders, de masterproefcoördinator, de beide medelezers van de masterproef en de ombudspersoon werden sequentieel gehoord. Om die reden werd niet systematisch op elke detailbemering van verzoekster ingegaan. De interne beroepsinstantie achtte zich immers door de gegeven toelichting ruimschoots ingelicht. Dat deze op een aantal punten afwijkt van de beweringen van verzoekster is volgens verwerende partij niet ongebruikelijk, nu studenten in het algemeen al eens een afwijkend beeld hebben van hoe hun resultaat tot stand is gekomen hoe hun werk moet worden ingeschat.

Verwerende partij verduidelijkt dat de inschatting en evaluatie door de stagebegeleiders in deze zaak stageactiviteiten in een laboratorium betreffen. Het is inherent aan de bijzonder sterke praktijkinsteek van laboactiviteiten dat niet elke individuele beweging van elke individuele student noodzakelijkerwijze wordt gedocumenteerd. De stagebegeleiders weten echter wel zeer goed welke laboactiviteiten bij welke individuele student niet naar behoren zijn verlopen en hoe dat komt. Volgens verwerende partij blijkt dit uit de gedetailleerde

weergave van wat in het labo is gebeurd en van de andere stageactiviteiten door onder meer de begeleiders.

Verwerende partij benadrukt dat alle partijen tijdens de zitting van 17 februari 2020 de gelegenheid hebben gekregen om hun bevindingen weer te geven over hoe de stage van verzoekster is verlopen. Ze hebben aangegeven welke daarbij – vanuit het standpunt van de beoordelaars – de positieve en minder positieve punten waren. Daaruit is gebleken hoe het betwiste resultaat tot stand is gekomen, werd deze totstandkoming overvloedig toegelicht en werd uiteengezet welk daarin het aandeel van de promotor en van de stagebegeleiders was.

Verwerende partij merkt op dat de raadsman van verzoekster tijdens de hoorzitting zelf heeft aangegeven dat de belangrijkste reden voor het indienen van het intern beroep was om tot een begrip te komen van hoe het eindresultaat voor de masterproefstage tot stand is gekomen en dit aan de hand van twee vragen, namelijk (1) de motivering van de scores en (2) de oorsprong van de punten. Verwerende partij stipt aan dat de interne beroepsinstantie van oordeel was dat de beoordelaars tijdens de hoorzitting op 17 februari 2020 op beide vragen een toereikende toelichting hebben gegeven die het behaalde resultaat naar behoren verantwoordt. Die wordt bovendien ook weergegeven in het verslag waarvan verzoekster kennis heeft kunnen nemen zodat zij tot dit begrip zou kunnen komen.

Verwerende partij benadrukt dat de promotor heeft toegelicht dat het resultaat van verzoekster tot stand is gekomen door de volgende elementen: enerzijds de uitgebreide beoordelingsmotivering van begeleider [J.] van 23 januari 2020 om 13u en anderzijds de evaluatie door promotor prof. [K.] op 23 januari 2020 om 12u. De promotor heeft bij de scoring samen met begeleider [J.] elke rubriek van het evaluatieformulier overlopen en hij heeft de score die aldus tot stand is gekomen doorgegeven aan de masterproefcoördinator. Volgens verwerende partij doet het feit dat deze feedback hoofdzakelijk mondeling is verlopen niet af aan het feit dat er feedback is gegeven door de begeleider van de promotor. Verzoekster ontket niet dat er mondelinge feedback is gegeven. Zij stelt enkel dat zij de feedback niet voldoende achtte dan wel niet heeft begrepen. Dit neemt evenwel niet weg dat er wel degelijk feedback is gegeven. Verwerende partij stipt aan dat noch de promotor noch de stagebegeleiders verantwoordelijk kunnen worden geacht voor het effectieve begrip dat verzoekster uit deze feedback meekrijgt. Ze wijst erop dat, voor zover de gegeven feedback onduidelijk zou zijn geweest, de interne beroepsinstantie tijdens de hoorzitting verduidelijking

van de beoordelaars heeft gevraagd en deze toelichting werd uitgebreid opgenomen in het verslag, waarvoor verwerende partij verwijst naar de toelichting van respectievelijk prof. [K.], mevrouw [J.] en mevrouw [B.]. Daarnaast wil verwerende partij de detailopmerkingen nog weerleggen in een bijlage bij haar nota.

Uit deze toelichtingen blijkt naar de mening van verwerende partij dat de beoordeling wel degelijk correct tot stand is gekomen, zowel wat de formele als de materiële motiveringsplicht betreft. Het is niet omdat niet op elke vermeende weerlegging door verzoekster is ingegaan dat de interne beroepsbeslissing welbepaalde elementen in de totstandkoming van het behaalde resultaat miskent of niet zou opnemen. Volgens haar kunnen de detailopmerkingen van verzoekster overigens eenvoudig worden weerlegd.

Waar verzoekster stelselmatig verwijst naar de “verklaring” van twee medestudenten en daarin steun zoekt voor haar eigen beweringen, kan verwerende partij niet anders dan vaststellen dat geen verklaring van medestudenten voorligt. Wat wel voorligt, zijn voorgeschreven reacties – volgens verwerende partij duidelijk van de hand van verzoekster – die de handtekening van medestudenten bevatten. Daarbij is het onduidelijk in welke omstandigheden deze medestudenten (uiteindelijk?) zijn overgegaan tot ondertekening. Het hoeft geen betoog dat sommige studenten al eens sneller over durven te gaan tot inschikkelijkheid wanneer ze door een medestudent worden gevraagd om standpunten in te nemen ten aanzien van een beoordelaar omdat sommige studenten ten aanzien van hun peers niet anders durven of omdat ze uiting willen brengen aan een vorm van misplaatste solidariteit. Volgens verwerende partij doet een en ander in deze zaak minstens vermoeden dat een gelijkaardige situatie zich heeft voorgedaan. Daarnaast mag het ook duidelijk zijn dat een aantal stellingen van de beoordelaars zaken aankaarten die fout zijn gelopen tijdens de laboactiviteiten of die minstens niet zijn verlopen zoals het hoort, wat ook de gebeurlijke eigen nalatigheid van de medestudenten impliceert, zodat zij – althans na de feiten – inzagen dat zij mogelijk wel eens mee nalatig konden zijn geweest en haast niet anders konden dan bepaalde stelling(en) ontkennen. Verwerende partij is dan ook van mening dat de aangevoerde “verklaring” van medestudenten de beweringen van verzoekster geenszins kan ondersteunen. Zij durft erop aandringen dat deze in elk geval met de nodige omzichtigheid wordt benaderd.

Vervolgens verwijst verwerende partij naar de eindcompetenties die in de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel “Masterproef: stage in farmaceutisch onderzoek en ontwikkeling” staan

vermeld. Volgens haar blijkt uit de vaststellingen van de medelezers dat verzoekster over de eindcompetentie van het schriftelijk en mondeling rapporteren beschikt, wat de deelscores van respectievelijk prof. dr. [C.] en dr. [F.] verklaart. Uit de vaststellingen van de promotor en de begeleiders blijkt echter overduidelijk dat verzoekster niet over alle eindcompetenties inzake het zelfstandig en op een kritische wijze onderzoek uitvoeren beschikt en zich niet ten volle heeft bekwaamd in het ontwikkelen van een wetenschappelijke attitude, wat de deelscore van 10,5/20 verklaart. Dit verklaart dan ook de discrepantie tussen de scores van respectievelijk medelezer en promotor/begeleiders, die gelet op de uitgebreide en gedetailleerde toelichting van de promotor en de begeleiders niet als onredelijk kan worden beschouwd.

Verwerende partij wijst erop dat, zoals hoger aangehaald, de uitgebreide en gedetailleerde toelichting van de medelezers, maar vooral de promotor en begeleiders de scores behaald door verzoekster verklaart. Volgens haar wordt de stelling van verzoekster dat de scores behaald voor de laboactiviteiten onder leiding van de promotor en de stagebegeleiders niet hoger liggen omwille van gebrekkige begeleiding helder weerlegd door diezelfde uitgebreide en gedetailleerde toelichting van (vooral) de begeleiders. Verwerende partij benadrukt dat, doorheen het volledig verloop van de stage, duidelijk mag zijn dat de begeleiders zich zeer veel tijd en moeite getroost hebben om verzoekster bij te staan. Alle beoordelaars zijn daarbij, zoals blijkt uit hun verklaringen en bijkomende toelichting, zorgvuldig te werk gegaan. Volgens verwerende partij kunnen de begeleiders bovendien kunnen slechts zover gaan in hun begeleiding. Masterstudenten mogen inderdaad verwachten dat ze in de opmaak van hun thesis en in de stageactiviteiten begeleid worden. Zij mogen evenwel niet verwachten dat de begeleiders in die begeleiding zodanig ver gaan dat deze uiteindelijk zelf het meeste werk afleveren. Het kan ook gebeuren dat instructies al eens herhaald moeten worden, maar het kan niet de bedoeling zijn dat telkens opnieuw werkwijzen moeten worden uitgelegd die voorheen reeds werden uiteengezet.

Waar verzoekster aanhaalt dat (enkel) de promotor zou instaan voor de dagelijkse begeleiding, wenst verwerende partij nog op te merken dat het geenszins de taak is van de promotor om dat zelf te doen. Dit is voor laboactiviteiten ook niet haalbaar, gelet op de intensiteit van de laboactiviteiten zelf enerzijds en het aantal studenten die dagelijks moeten worden opgevolgd anderzijds. Om die reden wordt de promotor bijgestaan door de stagebegeleiders. Verwerende partij verwijst naar de ECTS-fiche en stipt aan dat het experimentele werk voor het opleidingsonderdeel “Masterproef: stage in farmaceutisch

onderzoek en ontwikkeling” plaatsvindt in een laboratorium onder leiding van een promotor, namelijk prof. [K.]. De doctoraatsstudenten, in dit geval mevrouw [J.] en mevrouw [B.], staan in voor de dagelijkse begeleiding, maar dit gebeurt onder leiding van prof. [K.], zoals ook wordt aangegeven in de ECTS-fiche.

Verwerende partij ontkent niet dat in de loop van de stage weinig negatieve opmerkingen of aanduidingen als zou verzoekster nog tekortkomingen in haar werk vertonen, werden gegeven. Zij benadrukt echter de intensieve begeleiding, die door verzoekster op de meeste punten blijkbaar anders werd geïnterpreteerd. De begeleiders hebben immers op een doorgedreven manier getracht om door middel van een positieve en didactisch verantwoorde aanpak het zelfstandige leerproces te stimuleren. Dat een dergelijke didactisch verantwoerde aanpak voor verzoekster onvoldoende duidelijkheid biedt, betekent volgens verwerende partij echter niet dat zij onvoldoende begeleiding heeft gekregen. Het gaat tenslotte om masterstudenten, van wie mag worden verwacht dat zij bepaalde opmerkingen kunnen en willen verwerken.

Ten slotte wenst verwerende partij terzijde nog op te merken dat zij de beschuldigingen van verzoekster ten aanzien van zowel de promotor als de beide stagebegeleiders inzake het afleggen van valse verklaringen tijdens de hoorzitting van de interne beroepsinstantie ten stelligste betreurt. Daarnaast wenst ze er ten overvloede nog op te wijzen dat zij zich onmiddellijk bereid heeft verklaard om in te gaan op de vraag opgeworpen tijdens het intern beroep van verzoekster om het mondelinge examen dat nog moet plaatsvinden bij prof. [K.] te laten doorgaan in het bijzijn van de ombudspersoon en (al dan niet via Skype) een extern deskundige in het vakgebied. Verwerende partij betreurt het feit dat verzoekster deze uitgestoken hand onvoldoende acht.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster vooreerst vast dat verwerende partij in haar antwoordnota nog steeds nalaat in te gaan op de essentie van haar beroep. Bovendien bevat deze nog steeds argumenten die niet overeenstemmen met de realiteit.

Wat de presentatie van verzoekster op 23 januari 2020 betreft, merkt verzoekster op dat de promotor toen geen vragen heeft gesteld, noch negatieve feedback heeft gegeven. Haar medestudenten hebben dit ook bevestigd. Verzoekster wijst er nog op dat opnieuw wordt bevestigd dat de promotor haar heeft geëvalueerd om 12u en pas daarna de begeleiders heeft

gesproken (om 13u). Zij vraagt zich dan ook af hoe de promotor haar kan evalueren, zonder haar gezien te hebben en alvorens feedback van de begeleiders te hebben gekregen. Volgens verzoekster bevestigt dit dan ook alleen maar dat de promotor op een willekeurige wijze een slechte score aan verzoekster heeft toegekend. Bovendien wekt dit ook het vermoeden dat de motivering *post factum* werd opgesteld en gebaseerd werd op valse beweringen en wilde veronderstellingen van de begeleiders, die ook nadien nooit hard gemaakt werden. Verzoekster stipt aan dat er in de stukken van verwerende partij nog steeds geen beoordelingsdocument te vinden is met de ‘feedback’ die mondeling werd verschaft.

Verzoekster benadrukt dat zij nooit negatieve feedback of opmerkingen heeft gekregen van de stagebegeleiding, niet tijdens de labostage, noch daarna. Zij merkt op dat de promotor ook nalaat enige argumentatie op het scoreblad te vermelden, wat in geval van een dergelijke lage score toch mag worden verwacht. Volgens haar hebben beide stagebegeleiders op 12 februari 2020 ook toegegeven dat de feedback nog moest worden gegeven.

Wat het feedbackgesprek op 13 februari 2020 betreft, verduidelijkt verzoekster dat haar vader op haar vraag aanwezig was. Dit was voorafgaandelijk ook toegelaten door de ombudsman en was niet intimiderend. Tijdens deze feedbacksessie heeft prof. [K.] echter slechts enkele heel vage algemeenheden en geen details gegeven. Volgens verzoekster is de reden hiervoor dat hij de argumentatie nog niet gekregen had van de begeleiders. De gedetailleerde motivering van prof. [K.] werd immers pas op 15 februari 2020 gecreëerd. Ze is bovendien gebaseerd op onwaarheden en veronderstellingen die niet worden aangetoond.

Daarnaast vindt verzoekster het hallucinant dat de begeleiding tijdens de hoorzitting op 17 februari 2020 nieuwe onwaarheden naar voor heeft gebracht. Ze stelt ook vast dat de interne beroepsinstantie geen rekening heeft gehouden met haar weerlegging van alle onwaarheden die in de argumentatie van prof. [K.] worden vermeld. Verzoekster stelt nog dat het onaanvaardbaar is dat foutieve en weerlegde veronderstellingen van verwerende partij als basis voor de scoring worden weerhouden en geen rechtzetting kennen.

Verder betreurt verzoekster het dat er geen tegensprekelijk debat gehouden is. Zij is ervan overtuigd dat de onwaarheden van beide stagebegeleiders in een rechtstreekse confrontatie met verzoekster aan het licht zouden komen. Volgens haar kan de zogenaamd intimiderende

tussenkomst van haar vader niet als excuus worden gebruikt om geen debat ten gronde te voeren.

Wat het werk in het labo betreft, kan verzoekster bevestigen dat er niets werd gedocumenteerd. Ze vraagt zich dan ook af op welke manier de argumentatie van de score is opgesteld en of dat wel eerlijk en correct is gebeurd, en niet op basis van onwaarheden en onbewezen veronderstellingen van de begeleiding. Daarnaast stelt verzoekster vast dat verwerende partij erkent dat de feedback tussen begeleider [J.] en promotor prof. [K.] hoofdzakelijk mondeling is verlopen. Dit impliceert dat een deel van de feedback schriftelijk is verlopen. Verzoekster heeft echter nog geen bewijs van schriftelijke feedback gezien.

Waar verwerende partij vraagtekens plaatst bij de verklaringen van haar medestudenten, benadrukt verzoekster dat haar twee medestudenten wel degelijk alle onwaarheden bevestigen. De twee medestudenten hebben er ook geen enkel voordeel bij om niet waarachtig te zijn, maar zijn evenzeer geschockt door de opeenstapeling van valse verklaringen door verwerende partij. Volgens verzoekster kan verwerende partij ook moeilijk beweren dat de twee stagebegeleiders objectieve verklaringen afleggen. Tijdens de labostage zijn ze immers vol lof over verzoekster, maar na de scoring pennen ze al het negatieve dat prof. [K.] wenst te horen neer, wellicht op straffe van niet gepromoveerd te worden tot doctor. Als er dan al omzichtigheid in acht moet worden genomen, geldt dit volgens verzoekster dan ook eerder voor de verklaringen van de begeleiders dan voor die van de medestudenten.

Vervolgens stelt verzoekster vast dat verwerende partij aangeeft dat zij over de eindcompetenties ‘schriftelijk en mondeling rapporteren’ beschikt, doch de score van prof. [K.] geeft dit niet weer. Volgens haar zijn daarnaast de eindcompetenties ‘zelfstandig’ en ‘kritisch wetenschappelijke benadering’ geëvalueerd op basis van een lijst van onwaarheden en veronderstellingen. De scores zijn dan ook absoluut ontorecht.

Waar verwerende partij stelt dat de begeleiders het meeste werk zouden hebben verricht en telkens opnieuw dezelfde werkwijzen zouden hebben moeten uitleggen, benadrukt verzoekster dat dit niet is gebeurd. Het is ook niet aangetoond door verwerende partij. De eenmalige uitleg van de werkwijzen wordt overigens ook bevestigd door de medestudenten. Verzoekster wijst er ook op dat er geen sprake was van leiding door de promotor. Waar verwerende partij blijft volhouden dat de promotor geen fouten heeft gemaakt inzake

begeleiding, miskent zij volgens verzoekster nog steeds de bepalingen uit de ECTS-fiche en de stagewijzer. De promotor moet wel degelijk de dagelijkse begeleiding uitoefenen. Verzoekster heeft niet beweerd dat de promotor dit alleen moest doen, maar hij mocht deze taak niet volledig van zich afschuiven.

Verder merkt verzoekster op dat verwerende partij erkent dat er weinig negatieve opmerkingen werden gegeven. Verzoekster benadrukt dat er zelfs helemaal geen negatieve opmerkingen zijn gegeven tijdens de labostage. Het is dan ook hallucinant om te lezen dat de begeleiding op een didactisch verantwoorde manier is gebeurd. Een studente die zogezegd slecht bezig was, werd nooit gecorrigeerd tijdens de labostage, maar wel de grond ingeboord bij de puntenscoring. Volgens verzoekster betreft dit een inbreuk tegen alle basisprincipes van de pedagogie en is het een onderwijsinstelling als UA onwaardig.

Nadien gaat verzoekster in detail in op de opmerkingen die ze in haar verzoekschrift reeds heeft gemaakt en die telkens werden weerlegd door verwerende partij.

Wat de verklaringen van de medestudenten betreft, brengt verzoekster stukken bij waaruit mag blijken dat de medestudenten met volledige kennis van zaken hun handtekening hebben aangebracht op hun verklaringen. Volgens haar kan er dan ook geen twijfel bestaan over de echtheid en correctheid van de inhoud van deze verklaringen.

Ten slotte merkt verzoekster op dat verwerende partij nog steeds aan de essentie van haar beroep voorbij gaat. Ze wijst erop dat ze zeer duidelijk heeft aangekaart dat haar cijfer aangepast moet worden aangezien in de bestreden beslissing niet meer op verschillende motieven of de weerlegging wordt teruggekomen, zodat redelijkerwijs dan ook moet worden aangenomen dat deze motieven niet meer aan de basis van haar cijfer kunnen liggen. Daarnaast wordt er nog steeds geen correcte motivering voorgelegd betreffende de weerlegging van de verschillende foutieve motieven uit de bestreden beslissing.

Beoordeling

Voorerst overweegt de Raad, volkomen ten overvloede, de uitgewisselde stukken van de partijen met welkomke welwillendheid te hebben gelezen met het oog op een besluitvorming.

Verzoekster is van oordeel dat verwerende partij de motiveringsplicht heeft geschonden bij het nemen van de voor de Raad aangevochten beslissing. De Raad stelt vast dat het initieel intern beroepsschrift van verzoekster dateert van 13 februari 2020. De dag nadien heeft verzoekster een aanvullende nota houdende het intern beroepsschrift ingediend, waarin zij per competentie heeft aangevoerd waarom zij van oordeel is dat zij deze in méér dan voldoende mate heeft bereikt. Zij doet dit aan de hand van een score waarvan zij van mening is dat deze haar toegekend moet worden. Verzoekster doet zulks voor ‘Labogedrag’, ‘Kritisch wetenschappelijke benadering’, ‘Resultaten en discussie’ en ‘Opstellen van het einddocument’. De Raad stelt vast dat verzoekster heel concrete bezwaren uit met betrekking tot de evaluatie.

Verzoekster geeft ook aan dat zij het scoreformulier van de promotor nog steeds niet heeft ontvangen bij het opstellen van deze aanvullende nota op 14 februari 2020. Daardoor ontbreekt elke informatie omtrent haar cijfer en kan ze niet nagaan of de beoordeling correct is gebeurd.

De Raad stelt vast dat verzoekster het beoordelingsformulier van de promotor alsook de motivering van de promotor voor haar score op 15 februari 2020 heeft ontvangen. Zij heeft haar replieken ook nog bezorgd. De interne beroepsinstantie heeft de replieken van verzoekster in overweging genomen bij het nemen van haar beslissing. Ze maken immers deel uit van het dossier waarvan de interne beroepsinstantie kennis heeft genomen voor het nemen van haar beslissing en er wordt bovendien naar verwezen in de bestreden beslissing.

De Raad leest in het extern beroepsschrift dat verzoekster van mening is dat bepaalde grieven die zij heeft opgeworpen tijdens de interne beroepsprocedure niet zijn beantwoord door de interne beroepsinstantie. Verzoekster verwijst specifiek naar grieven voor de categorie ‘Labogedrag’, meer bepaald betreffende de competenties “inzet en stiptheid” en “uitvoering van de gebruikte methoden”. Het gaat daarbij om grieven die zij heeft ontwikkeld in haar repliek op de motivering van de score door de promotor.

De Raad stelt vast dat de interne beroepsinstantie in haar beslissing is ingegaan op de argumenten die verzoekster heeft ontwikkeld in haar initieel intern beroepsschrift alsook in de aanvullende nota van 14 februari 2020. Wat de argumentatie van verzoekster aangaande het in

méér dan voldoende mate bereikt hebben van de verscheidene competenties betreft, leest de Raad in de interne beroepsbeslissing het volgende:

“De examencommissie is van oordeel dat de studente niet bevoegd is zichzelf te evalueren. Dit is niet opgenomen [] in de vastgelegde evaluatievorm (...). Deze bevoegdheid komt de promotor toe en de medelezers. Bovenstaande scores voorgesteld door de studente kunnen dan ook niet in overweging genomen worden. De examencommissie wenst verder te benadrukken dat de evaluatie door de promotor voor een groot gedeelte een procesevaluatie omvat en dat de scores van de medelezers veeleer een eindproduct-evaluatie weergeven. Het is niet uitzonderlijk dat beide scores sterk van elkaar verschillen. De examencommissie herinnert eraan dat zij niet bevoegd is om voor de beoordeling van het behaalde resultaat door de studente in de plaats te treden van de beoordeelaren. Na het horen van de beoordeelaren acht de examencommissie de totstandkoming van het resultaat van de studente voldoende verantwoord. Bijlagen (...) tonen eveneens aan dat begeleiders de studente, op haar vraag, een omvangrijke hoeveelheid input hebben gegeven, terwijl de eindcompetenties vooropgesteld door het opleidingsonderdeel (...) een grotere mate van zelfstandigheid beogen zoals als volgt is omschreven. “De master in de geneesmiddelenontwikkeling kan zelfstandig en op een kritische wijze onderzoek omtrent een probleem met betrekking tot de geneesmiddelenontwikkeling uitvoeren, hierover schriftelijk en mondeling rapporteren en heeft zich een wetenschappelijke attitude eigen gemaakt”. ”

De Raad stelt evenwel vast dat de interne beroepsinstantie op geen enkel moment ingaat op de replieken die verzoekster heeft geformuleerd aangaande de motivering van de score van de promotor. Zoals vermeld maken deze stukken deel uit van het dossier waarvan de interne beroepsinstantie kennis heeft genomen bij het nemen van haar beslissing, maar zij geeft geen antwoord op de grieven die verzoekster daarin heeft aangehaald.

Zelfs zo de door verzoekster bijgebrachte elementen niet noodzakelijk mochten zijn om de aangevochten evaluatiebeslissing te kunnen dragen, moet de Raad vaststellen dat in het concrete geval, onder meer nu de evaluator voor de beoordeling in sterke mate afhankelijk is van de doctoraatsassistenten die verzoekster bij het labo-onderzoek op de werkvloer hebben begeleid, een goede onderbouwing van de argumenten relevant is voor de geloofwaardigheid ervan en gevallen kan hebben voor de geloofwaardigheid en de aannemelijheid van de beoordeling in het algemeen.

De Raad wil eraan herinneren dat het hem niet toekomt in het verlengde van de ‘zelfevaluatie’ waartoe verzoekster is overgegaan, een herbeoordeling te doen van de mate waarin verzoekster de beoogde competenties heeft bereikt. Het komt de Raad niet toe de rol van de beoordelaars, in de schoot van verwerende partij aangewezen omwille van hun deskundigheid, op te nemen en de evaluatie over te doen. Dit belet niet dat de Raad de regelmatigheid van de evaluatie kan beoordelen. Hierbij gaat de Raad na of de toepasselijke regelgeving, met inbegrip van de beginselen van behoorlijk bestuur, is nageleefd en of de beoordeling niet kennelijk onredelijk is.

De Raad moet vaststellen dat de behandeling van de opmerkingen betreffende de motiveringsverplichting die verzoekster heeft gemaakt, en die heel concreet specifieke elementen van de motivering viseren, zonder meer als summier aan te merken is. Het summiere karakter valt met name op indien men de argumentatie van verwerende partij naast de weergave van de argumentatie van verzoekster in het kader van de interne beroepsprocedure legt. Behoudens hetgeen hierboven reeds werd weergegeven, leest de Raad hieromtrent immers enkel het volgende in de interne beroepsbeslissing:

“Zoals hoger aangegeven is de examencommissie van oordeel, op basis van het dossier en de toelichting gegeven door zowel de promotor als de beide begeleiders, dat de studente kennis heeft kunnen nemen van de aangeleverde elementen m.b.t. de scores door de begeleiders en de promotor voorafgaand aan en tijdens (bijlagen 5A, 8A, 10A, 11A, 14-19A, 22-24A) de bijzondere vergadering van 17 februari 2020 zodat voldaan is aan de materiële motiveringsplicht.”.

In de antwoordnota, die weliswaar volledig te onderscheiden valt van de aangevochten beslissing, leest de Raad een verwijzing naar een bijlage, waarin verwerende partij de detailopmerkingen van verzoekster wenst te weerleggen voor zover nodig (zie stuk 3 van verwerende partij).

Deze aanvulling kan aan het gebrek aan motivering betreffende de door verzoekster aangehaalde punten in haar repliek op de motivering van de score door de promotor niet verhelpen.

Ten overvloede rijst bij de Raad de vraag in hoeverre in de bijlage waarnaar in de antwoordnota wordt verwezen (zie stuk 3 van verwerende partij) voldoende wordt ingegaan op de door verzoekster beweerde feitelijke ongerijmdheden waarvan zij gewag heeft gemaakt.

Zo stelt de Raad, weliswaar ten overvloede, vast dat verzoekster ook in de wederantwoordnota uitvoerig stilstaat bij de niet-overeenstemming van de aangehaalde argumenten in deze bijlage met de realiteit.

Eveneens ten overvloede overweegt de Raad in de antwoordnota van verwerende partij het volgende te lezen: *“Overigens wenst verweerster op te merken dat verzoekster stelselmatig verwijst naar de ‘verklaring’ van twee medestudenten en daarin voor haar eigen beweringen steun zoekt. Er ligt evenwel geenszins een verklaring van medestudenten voor. Wat wel voorligt, zijn voorgeschreven reacties, duidelijk van de hand van verzoekster, die de handtekening van medestudenten bevatten, waarbij het onduidelijk is in welke omstandigheden deze medestudenten (uiteindelijk?) zijn overgegaan tot ondertekening. Het hoeft geen betoog dat sommige studenten al eens sneller durven over te gaan tot inschikkelijkheid wanneer ze door een medestudent worden gevraagd om standpunten in te nemen ten aanzien van een beoordelaar, omdat sommige studenten ten aanzien van hun peers niet anders durven of al eens uiting willen brengen aan een vorm van misplaatste solidariteit. Een en ander doet ook in deze zaak minstens vermoeden dat een gelijkaardige situatie zich heeft voorgedaan. Daarnaast mag het eveneens duidelijk zijn dat een aantal stellingen van de beoordelaars zaken aankaarten die fout zijn gelopen tijdens de laboactiviteiten of die minstens niet zijn verlopen zoals het hoort (bv. het niet steeds proper achterlaten van het labo; bv. opengescheurde gele afvalcontainer), hetgeen ook de gebeurlijke eigen nalatigheid van de medestudenten impliceert, zodat zij – althans na de feiten- inzagen dat zij mogelijk wel eens mee nalatig konden geweest zijn en haast niet anders konden dan bepaalde stelling(en) ontkennen. Verweerster is dan ook van mening dat de aangevoerde ‘verklaring’ van medestudenten de beweringen van verzoekster geenszins kan ondersteunen en durft erop aan te dringen dat deze in elk geval met de nodig omzichtigheid wordt benaderd”.*

De Raad overweegt ten overvloede verwerende partij bij te treden in zoverre zij in de aangehaalde passage wil aangeven dat het essentieel is op een verstandige manier met de door verzoekster bijgebrachte verklaring om te gaan. Dit belet niet dat de verklaring, onder meer relevant in het kader van de door verzoekster specifiek geformuleerde pijnpunten in de motivering van de aangevochten beslissing, naar het oordeel van verzoekster, zo goed als onvermeld is gebleven. Ten overvloede geeft de Raad nog mee zich niet uit te spreken over de waarde die aan de verklaring moet worden gehecht, maar wel over de relevantie van de integratie ervan in de overwegingen van de interne beroepsinstantie in het licht van de door

verzoekster aangevoerde feitelijke onjuistheden in de motivering. Daarbij is het aan verwerende partij om zich over de waarde van de verklaring uit te spreken.

De ‘verklaring’ die verzoekster aanbrengt nog daargelaten en zelfs zo men de aangevochten beslissing van de interne beroepsinstantie zou willen lezen in het licht van het naderhand – in het kader van het extern beroep – geredigeerde weerwoord naar aanleiding van het extern verzoekschrift, blijft de motivering van de score van verzoekster, tegen de achtergrond van de opmerkingen die zij in haar repliek op de motivering van de score door de promotor in het kader van haar intern beroep heeft geformuleerd en waarop zij in het extern beroepsschrift specifiek terugkomt, schaars gemotiveerd. Hierdoor kunnen twijfels ontstaan omtrent de kwaliteit en de ernst van de evaluatie. Hoewel de beslissing misschien wel zou kunnen blijven standhouden op basis van de overige elementen die verwerende partij bijbrengt om de evaluatie te schrageren, zetten in dit specifieke geval de aangehaalde twijfels die zouden kunnen ontstaan de beoordeling in haar globaliteit onder druk. In die omstandigheden kan de Raad, in het specifieke geval, niet besluiten dat de aangevochten beslissing afdoende is gemotiveerd.

Ten overvloede wenst de Raad nog op te merken dat een gebrekkige feedback – bij het verloop waarvan niet enkel de docent een verantwoordelijkheid draagt – niet betekent dat de evaluatiebeslissing niet langer regelmatig zou zijn. Wat de opmerkingen inzake tussentijdse feedback van verzoekster betreft, geeft de Raad, eveneens ten overvloede, nog mee dat het feit dat geen formele feedbackmomenten zijn voorzien of hebben plaatsgevonden niet betekent dat de student niet op informele wijze tijdens zijn (*in casu* labo)werkzaamheden opmerkingen en eventuele suggesties tot bijsturing kan hebben gekregen. Daar komt nog bij dat de Raad slechts een evaluatiebeslissing als onregelmatig aanmerkt indien het gebrek aan feedback van die aard is dat de door de student in het kader van de beoordeling en evaluatie neergezette prestaties niet langer een getrouw beeld vormen van de mate waarin de student de competenties die zijn beoordeeld heeft verworven. Dergelijke omstandigheden doen zich slechts voor indien het gebrek aan feedback dermate flagrant is dat de student niet langer in de mogelijkheid was de met het opleidingsonderdeel beoogde competenties in overeenstemming met zijn intrinsieke kwaliteiten en inzet te bereiken en er met het oog op de evaluatie blijk van te geven.

Ten slotte en eveneens ten overvloede stipt de Raad nog aan in het dossier te hebben kunnen vaststellen dat bij de beoordeling van de evaluatie door de promotor en het verschil dat hierbij

is vastgesteld met de evaluatie door de medelezer rekening moet worden gehouden met het feit dat de evaluatie door de promotor niet beperkt is tot de masterproef en de presentatie ervan, maar ook competenties die verband houden met het labowerk in het kader van het masterproefproces betreft.

Het beroep is gegrond.

De overige middelonderdelen moeten niet verder worden onderzocht aangezien zij niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 17 februari 2020.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij zal uiterlijk tegen 11 mei 2020 een nieuwe beslissing nemen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in terechting van 20 april 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 10 april 2020

Arrest nr. 5.778 van 10 april 2020 in de zaak 2020/082

In zake: Thibaut COUTURIER
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
woonplaats kiezende te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 12 maart 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de beroepscommissie van de faculteit Geneeskunde en Farmacie van de Vrije Universiteit Brussel van 27 februari 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 10 april 2020.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Beide partijen hebben meegedeeld schriftelijk te verschijnen.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor of science in de Farmaceutische Wetenschappen’.

Tot verzoekers curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Biochemie practicum’, waarvoor hij een examencijfer van 8/20 behaalt.

Tegen deze examenbeslissing stelt verzoeker op 15 februari 2020 het volgend intern beroep in:

“Met dit verzoekschrift stel in een beroep in bij de interne beroepscommissie van de faculteit Geneeskunde en Farmacie tegen:

- Het examenresultaat van 8/20 voor het opleidingsonderdeel Biochemie Practicum (010867) afgelegd in het eerste semester.

Ik ben het niet eens met deze beslissing omdat:

- Mijn resultaat gebaseerd is op illegale elementen
- Mijn resultaat illegaal is en zoals vermeld in art. 132, §1 mijn examencijfer volgens mij gebaseerd is op een kennelijke onredelijkheid:
  - Vanaf de eerste labo werd ik geviseerd door een assistente;
  - Ik werd door haar vals beschuldigd, gepest, gekleineerd, maar ze legde mij het zwijgen op en dreigde me uit [het] labo te verwijderen indien ik zou reageren
  - Ik werd zelfs onder druk gezet en onterecht beschuldigd van beschadiging van materiaal. Graag wil ik u één voorbeeld (van de [vele]) uitgebreider toelichten om aan te tonen hoe vernederend zij tewerk ging:

De dag na mijn gesprek waarin ik vraag om te stoppen met die pesterijen (zie puntje 7) komt ze naar mijn labotafel, ze plaatst een nietjesmachine op mijn labotafel en zegt me “Jij hebt dit stuk gemaakt!”. Ik heb niet durven reageren aangezien ik goed wist dat ik niet mocht reageren van haar. Na de les is er een studente naar mij gekomen om te vertellen hoe dat nietjesmachine is stuk gegaan. Ze zei me dat de collega van de assistente (de andere assistente dus) [de] nietjesmachine had laten vallen. Ik had hiermee niets te maken. Ondanks het feit dat ik [de] nietjesmachine niet had stukgemaakt, heb ik [ze] meegenomen naar mijn kot om [haar] proberen te herstellen. Ik heb hier uren in gestoken.

- Bij elk labo heb ik me niet verzet uit angst. Ik heb me hiervoor dag en nacht ingezet om te kunnen bewijzen dat ik het wel kon. Maar zonder resultaat. Ze beweerde zelfs dat ik onvoorbereid naar de labo's kwam.
- Ik ging haar een vraag stellen over een oefening die we moesten berekenen tijdens het labo en toonde haar mijn berekeningen. Ze beschuldigde mij dat het geschrift dat op mijn blad stond, niet mijn geschrift was, terwijl alles wat genoteerd stond, zelf door mij geschreven was. Ze zei hierbij ook dat ze mijn naam ging noteren en dat mijn punten van attitude hieronder zullen l[ij]den.
- Ik heb voor sommige onderdelen onterecht 0 gekregen. Dat zei ze luidop [ten minste], maar ik heb dit nog niet kunnen nagaan aangezien ik mijn resultaten

pas zal mogen inkijken op dinsdag (18/2) of woensdag (19/2). Ze zei bovendien dat ze al de punten van mijn werk aan mijn duopartner ging geven. Dit is voor mij heel pijnlijk aangezien mijn duopartner zogezegd nooit tijd had voor de voorbereidingen en de verslagen en ik er steeds helemaal alleen voor stond. Dit heeft me ettelijke uren nachtrust gekost.

- Ik werd ook geïntimideerd voor de hele groep. Ik kreeg opmerkingen in de aard van “Zou jij geen werk gaan zoeken bij de gemeente?”.
- Ik ben ook verrast dat mijn duopartner wel geslaagd is met 10/20 terwijl hij geen enkele voorbereiding [trof] en enkel op mij rekende zowel voor de voorbereidingen als voor de verslagen van de meeste labo's die we per twee moesten doen.
- Ik heb ook al mijn moed bijeen geraapt om de desbetreffende assistente beleefd aan te spreken om haar de situatie die zij totaal verkeerd had ingeschat uit te klaren. Dit heeft geen resultaat gehad. Integendeel.
- Mijn duopartner had heel snel begrepen dat de assistente het tegen mij gemunt had en heeft hier misbruik van gemaakt om zijn resultaat te behalen. Hij heeft het spelletje van de assistente volledig meegespeeld. Hierdoor wist hij ook dat ik al het werk buiten de labolokalen in zijn plaats zou doen.

Mag ik u mededelen dat ik door heel deze situatie sinds het begin van de labo's Biochemie Practicum nog maar heel weinig slaap en 10 kilogram ben afgevallen. Ik wist dat ik tijdens de labo's beleefd moest blijven en niet mocht reageren op alle onrechtvaardigheden. Dit werd me heel duidelijk gemaakt door de assistente en bovendien gaf zij ook punten op beleefdheid en attitude en wist ze mij op die manier te bedreigen. Ik was zo slecht en depressief. Ik ging met angst naar de labo's. Ik was zo slecht dat ik de dag van het examen moest overgeven. Ik kon nog amper op mijn benen staan. Ik heb me toch naar het examen gesleurd (uit angst voor de gevolgen) en ben er met vertraging aangekomen. Ik had normaal gezien recht op extra tijd omwille van mijn dyslexie, maar ze heeft geweigerd om me die te geven aangezien ik te laat was.

U begrijpt wel dat ik na het ontvangen van mijn resultaat op maandag 10 februari nu heel graag de beoordeling wil inkijken. Ter indekking dien ik dus ook tijdig mijn intern beroep in tegen dit resultaat. Bovendien vind ik dat u op de hoogte moet zijn van wat er tijdens de labo's is gebeurd.

Ik heb ook een gesprek aangevraagd bij de ombudsdiens om alle elementen te bespreken.

Uit angst voor de gevolgen heb ik in dit document geen namen genoemd noch van de assistente, noch van mijn duopartner en noch van bepaalde getuigen. Maar ik kan deze situatie niet langer verzwijgen.

Graag wil ik ook melden dat ik een aanvraag voor inzage in de kopie binnen de 5 kalenderdagen zoals voorzien in artikel 114, §3 heb [ingediend]. Ik heb hiervoor een afspraak bij professor [V.D.C.] gekregen op dinsdag 18 februari om 13u of op woensdag 19 februari 2020 om 10u.

Ik begrijp dat dit geen gemakkelijke situatie is voor jullie. Ik hoop dat dit opgelost geraakt met dit intern beroep.”

De beroepscommissie van de faculteit Geneeskunde en Farmacie behandelt dit intern beroep in zitting van 27 februari 2020.

In de stukken van verzoeker bevindt zich wat verzoeker stelt een schriftelijke neerslag te zijn van zijn betoog op de hoorzitting. Het volgende valt te lezen:

“Ik ben Thibaut Couturier uit de 2de Ba Farmaceutische wetenschappen en ik ben in beroep gegaan tegen het resultaat van 8/20 dat ik gekregen heb voor biochemie practicum. Dit resultaat bestaat uit 3 delen:

1. Dagelijks werk (30% van de punten)
2. Verslagen (40%)
3. Testen (30%): bestaat uit 2 testen, 1 op 10 punten en 1 op 38 punten

Ten eerste wil ik zeggen dat ik assistent [H.] niets slechts toewens, maar [H.] heeft vanaf het begin een negatief beeld gemaakt over mij, wat geleid heeft tot het geven van 4/20 voor dagelijks werk, dat meetelt voor 30% van mijn totaal punt.

Dit resultaat rust op geen enkel concreet element. Dit resultaat rust op een algemeen gevoel dat assistent [H.] had, vanaf het begin van de labo's. Ik kon doen wat ik wou, ze wist van in het begin dat ze mij een punt ging geven onder 10/20.

Studenten wisten niet hoe ze punten kregen voor het onderdeel dagelijks werk.

Ik was steeds beleefd.

Ik luisterde naar de assistent.

Ik stelde gerichte vragen, wanneer er onduidelijkheden waren bij bepaalde proeven.

Ik kwam nooit te laat tijdens de labo's en was altijd voorbereid.

Terwijl ik van al deze zaken beschuldigd werd. De 4/20 is niet correct gemotiveerd.

Dit is een schending van [het] motiveringsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel.

Meerdere studenten kwamen in het labo naar mij om te vragen:

- Hoe ik het kon volhouden met al haar opmerkingen
- Hoe ik de pesterijen, die beschreven staan in mijn intern beroep, kon blijven volhouden

Ze realiseerden zich dat ik de prooi (het mikpunt) was van de assistenten.

Ze realiseerden zich dat ik niet op dezelfde manier behandeld werd als de andere studenten.

Dit is tegen het onderwijs- en examenreglement. In artikel 107 van het onderwijs- en examenreglement staat dat elke student gelijke kansen moet krijgen. Ik heb niet dezelfde kansen gekregen als de andere studenten. Ik werd niet op dezelfde manier behandeld.

Daarenboven werd mijn aanvraag voor extra tijd tijdens het examen geweigerd op de dag zelf. Aangezien ik reflexstudent ben, had ik mijn aanvraag al lang op voorhand gedaan. Ze motiveerden hun weigering door te zeggen dat ik bijna 1 uur te laat was gekomen naar het examen. De reden hiervoor heb ik ook tegen [hen] gezegd. Ik was namelijk ziek geworden en heb in de ochtend van het examen moeten overgeven van de druk en de stress die op mijn schouders woog.

Hierdoor scoorde ik ook slecht op het examen, met een 13/38. Dit resulterde in een onvoldoende omdat ik te weinig tijd had om de opdracht(en) te verwerken en omdat ik zogezegd onvoorbereid naar de labo's kwam zoals zij beweerden tijdens de feedback. Integendeel, ik ben steeds heel goed voorbereid naar de labo's gegaan.

De nullen of minpunten die ik gekregen heb op verslagen zijn ook onterecht. Aangezien ik geen enkele regel overtreden heb.

Conclusie. Ik ga niet akkoord met mijn resultaat en kan dit moeilijk aanvaarden (vooral mijn resultaat voor dagelijks werk). Mijn punten moeten herbekeken worden. Ik verdien deze resultaten niet. Ik kan blijven schrijven en doorpraten over wat er alleen gebeurd is, maar ik hoop dat jullie begrijpen met hoeveel frustraties ik zit. Ik ben hier slachtoffer van een onrechtvaardigheid.”

Na verzoeker te hebben gehoord komt de beroepscommissie tot de volgende beslissing:

“In het verzoekschrift haalt de student aan dat het aangevochten examenresultaat gebaseerd is op illegale elementen en een kennelijke onredelijkheid zoals vermeld in art. 132, § 1 van het OER. De student zou geviseerd zijn door een assistente, die hem beschuldigd, gepest en gekleineerd heeft, en dreigde hem uit het labo te verwijderen indien hij zou reageren.

Voorerst merkt de beroepscommissie op dat de verwijzing naar art. 132, § 1 niet relevant is in het kader van de betwisting van een examenresultaat vastgesteld door de docent, nu voormeld artikel betrekking heeft op de bevoegdheid van de examencommissie.

De beroepscommissie laat verder gelden dat overeenkomstig vaststaande rechtspraak van de Raad moet worden aangenomen dat het voor elk opleidingsonderdeel toegekende examencijfer in beginsel een geldige en betrouwbare weergave is van de stand van de kennis en kunde van de betrokken student (zie ook R.Stb. 27 juni 2018, nr. 4.324). Het komt aan de student toe om objectieve elementen aan te brengen die afbreuk kunnen doen aan het vermoeden van objectiviteit en deskundigheid in hoofde van de examinator.

Ofschoon de beroepscommissie betreurt dat de relatie tussen de student en de assistent volgens het verhaal van de student verzuurd is, maakt het relaas in het verzoekschrift, waarbij de student zijn eigen, subjectief aanvoelen vertolkt, evenwel geen objectief element uit dat toelaat het vermoeden van objectiviteit en deskundigheid in hoofde van de examinator te herzien. De beroepscommissie betreurt evenzeer dat de student onmiddellijk na de vermeende voorvalen geen contact heeft opgenomen met de docent, noch met de ombudspersoon.

De beweringen van de student in het verzoekschrift worden ook niet in verband gebracht met de concrete deelresultaten die de student behaald heeft voor het opleidingsonderdeel. Ter zitting heeft de student, die inmiddels ook inzage en feedback heeft verkregen, zijn verzoekschrift uitgebreid. Hij haalt een schending aan van het redelijkheids-, het motiverings- en het vertrouwensbeginsel, waarbij hij zijn kritiek richt tegen het deelcijfer voor dagelijks werk, zijnde 4/20. Meer bepaald werd hij gezocht door de assistente, en konden zijn medestudenten naar eigen zeggen niet begrijpen hoe hij het kon volhouden.

De beroepscommissie herhaalt dat door louter te verwijzen naar zijn eigen aanvoelen en vermeende beweringen van niet nader aangeduide medestudenten, de student geen objectieve en overtuigende elementen aanbrengt die afbreuk kunnen doen aan het vermoeden van objectiviteit en deskundigheid in hoofde van de examinator.

Uit de opleidingsonderdeelfiche en de studiewijzer over het ‘Practicum biochemie 2^e BA’ die terug te vinden is op Canvas, blijkt dat het eindresultaat voor dit opleidingsonderdeel als volgt bepaald wordt:

- 60% WPO Praktijk
  - o 30% dagelijks werk/labactiviteiten
  - o 30% test(en)
- 40% WPO Verslag

In de studiewijzer wordt verduidelijkt (p. 5, onder D) dat “*De studenten kunnen tijdens het practicum onaangekondigd ondervraagd worden over de uitgevoerde experimenten en de in de technische inleiding besproken methodes. De assistenten zullen nagaan of studenten het practicum hebben voorbereid, de leerstof begrijpen en een doordacht experimenteel plan kunnen voorleggen (duur van de proef, controles bij metingen, ...). Naast ordelijkheid en nauwkeurigheid, wordt er ook nagegaan of zij voldoende zelfstandig zijn, kunnen samenwerken (waar nodig) en of zij zorgzaam met het materiaal omgaan. Tevens wordt op het einde van de reeks practica een aangekondigde test afgenoomen.*” (onderlijning toegevoegd).

Uit deze studiewijzer blijkt tevens dat de studenten tijdens de labo’s in groepjes van 2 proeven moeten werken, waarna elke groep na een afgewerkte proef een verslag moet indienen, hetzij de dag zelf, hetzij de volgende practicumdag indien het een uitgebreid verslag betreft. Ter zitting geeft de student dienomtrent nog aan dat hij zijn groepsgenoot zelf gekozen heeft.

Teneinde de beweringen van de student met kennis van zaken te kunnen beoordelen, heeft de beroepscommissie daarenboven de examinator om toelichting gevraagd inzake de beoordeling van het dagelijks werk. Hieruit blijkt dat het deelcijfer van 4/20 op volgende elementen gesteund wordt:

- de student is meermaals te laat gekomen tijdens de labo’s,
- de student was absoluut niet gemotiveerd; hij toonde geen inzet in het labo en nam weinig tot geen initiatief. Hij heeft weinig tot geen praktisch werk uitgevoerd;
- de student gaf tijdens de labo’s meermaals de indruk dat hij niet voorbereid was en de inhoud en het doel van het labo niet begrepen had;
- de student kwam dagelijks klagen over zijn labopartner, waardoor er een negatieve score werd gegeven op ‘teamwerk’. Het klagen over de labopartner was ook ‘wederzijds’: beide labopartners klaagden over elkaar, elk afzonderlijk, tegen de assistenten. Gezien de slechte samenwerking, werd aan de student en zijn labopartner meermaals de mogelijkheid geboden om elk afzonderlijk een verslag in te dienen zodat zij zelf verantwoordelijk konden zijn voor hun scores. Dit aanbod werd meermaals geweigerd;
- de student ging meermaals in discussie wanneer er een opmerking gegeven werd;
- meerdere verslagen werden niet of te laat ingediend:
  - o Verslag enzymconcentratie: te laat. (Student was het verslag aan het maken op een maandagochtend in het labo, terwijl (i) de student op dat moment labowerk moest verrichten en (ii) het verslag online diende ingediend te worden op zaterdag ter verbetering.)

- Verslag tijd: spectrofotometrische data (kort verslag) dateert van 9/12. Dit verslag moest op het einde van de labodag worden ingediend, terwijl de student (en zijn labopartner) het verslag pas op 10/12 heeft/hebben bezorgd.
- Verslag substraat: Proef afgerond op 10/12. Verslag is pas 12/12 ingediend.
- Verslag inhibitor A: Niet ingediend
- Verslag inhibitor B (deel 2): Grafieken niet ingediend.
- de verslagen werden niet - zoals gevraagd - ordelijk/verbeterd/gebundeld ingediend op het einde van het practicum.

In acht genomen deze motivering, die de beroepscommissie overneemt, besluit de beroepscommissie dat het vermoeden van objectiviteit en deskundigheid niet wordt weerlegd door de student. De voorgehouden schending van het redelijkheids- en motiveringsbeginsel kan dan ook niet worden aangenomen. Terwijl, in zoverre de student tevens een schending aanhaalt van het vertrouwensbeginsel, hij nalaat in concreto aan te geven om welke redenen hij dit beginsel geschonden acht. In die zin is het middel onontvankelijk.

Ter zitting haalde de student ook nog aan dat hij het wel eens is met het deelcijfer voor het examen, maar hij niet dezelfde kansen heeft gekregen tijdens het examen omdat zijn aanvraag tot extra tijd geweigerd werd. Op de vraag van de beroepscommissie of de student een reflexmaatregel had aangevraagd, geeft de student evenwel aan dat hij dit niet gedaan had. Daarenboven blijkt uit de toelichting door de docent dat de student op het examenmoment meer dan 1 uur te laat aankwam. In die omstandigheden toont de student niet aan dat er sprake is van een toegekende reflexmaatregel, noch dat deze in de praktijk op onredelijke wijze zou zijn geweigerd.

Met zijn vage beweringen weerlegt de student de beoordeling door de examinator niet. De student brengt geen duidelijke en overtuigende elementen aan die afbreuk doen aan het vermoeden van objectiviteit en deskundigheid in hoofde van de examinator.

Er blijkt in casu niet, en de student voert dit ook niet als dusdanig aan, dat de student zich de leerresultaten van het opleidingsonderdeel eigen heeft gemaakt.”

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Onderzoek van de middelen

De Raad merkt voorafgaand op dat een verzoekende partij haar middelen moet uiteenzetten in het inleidend verzoekschrift, en dat zij op een later ogenblik in de procedure slechts nieuwe middelen kan aanvoeren wanneer die hun grond vinden in het administratief dossier of de antwoordnota van verwerende partij én voor zover het elementen betreft waarvan de verzoekende partij voorafgaand aan de neerlegging van die stukken geen kennis had, behoudens wanneer de grieven raken aan de openbare orde.

De wederantwoordnota is derhalve, binnen de contouren van het voormelde, niet de plaats om nieuwe middelen op te werpen of aan bestaande middelen een andere of ruimere draagwijdte te geven.

Eerste middel

Verzoeker steunt een eerste middel op de formelemotiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Met betrekking tot de wijze waarop het resultaat voor het betrokken opleidingsonderdeel tot stand is gekomen, stelt verzoeker dat de bestreden beslissing daaromtrent geen duidelijkheid verschaft. De loutere verwijzing naar de studiewijzer volstaat volgens verzoeker niet, omdat niet nader wordt geduid hoe de getoetste competenties zich tot elkaar verhouden of welke individuele scores verzoeker behaalde.

Volgens verzoeker biedt het beoordelingsdocument dat hij tijdens het inzagemoment voorgelegd kreeg evenmin enig inzicht in de wijze hoe de deelcijfers tot stand zijn gekomen. Het cijfer van 4/20 voor de permanente evaluatie (dagelijks werk) is voor verzoeker dan ook niet gemotiveerd.

Verwerende partij replicateert in haar antwoordnota dat verzoeker in de interne beroepsprocedure – bedoeld wordt: schriftelijk – geenszins de verschillende deelcijfers heeft aangevochten, en evenmin enig bezwaar heeft aangevoerd over de wijze waarop die deelcijfers tot stand zijn gekomen.

Verwerende partij stipt verder aan dat verzoeker op de hoorzitting wel enkel aanvullende grieven heeft geformuleerd die betrekking hadden op het deelcijfer voor dagelijks werk, waarop de interne beroepscommissie dan heeft geantwoord.

Dit brengt verwerende partij tot het besluit dat verzoeker slechts op vage wijze poogt voor te houden dat hij de deelcijfers en de totstandkoming ervan betwist heeft tijdens de interne beroepsprocedure, maar dat dit geen steun vindt in het administratief dossier en feitelijke grondslag mist.

In zijn wederantwoordnota handhaaft verzoeker zijn standpunt.

Beoordeling

Het intern beroep dat verzoeker op 15 februari 2020 heeft ingediend, heeft uitsluitend betrekking op het examencijfer van 8/20 voor het opleidingsonderdeel ‘Biochemie practicum’. Verzoeker voert daarin twee argumenten aan: (i) hij is onheus behandeld door een assistente en (ii) hij heeft ten onrechte een nul gekregen voor sommige onderdelen. Tevens kondigt verzoeker aan dat hij zijn beoordeling wil inkijken.

De feedback, met inbegrip van de inzage van het beoordelingsdocument, vindt plaats op 18 of 19 februari 2020. Dit is dus vóór de hoorzitting van de interne beroepscommissie van 20 februari 2020, waarop verzoeker bijkomende grieven formuleert. Eén van die grieven is dat het resultaat van 4/20 voor het onderdeel ‘dagelijks werk’, op geen enkel concreet element berust en niet correct gemotiveerd is.

De Raad neemt aan dat verzoeker de tekst die hij bij zijn stuk 2 voegt, inderdaad aan de beroepscommissie heeft voorgelegd, minstens voorgelezen – de bestreden beslissing stelt immers uitdrukkelijk dat verzoeker zijn verzoekschrift “ter zitting heeft [] uitgebreid”. Zo de beroepscommissie discussies wenst te vermijden over wat al dan niet is gezegd of neergelegd, verdient het aanbeveling om van de hoorzitting een proces-verbaal op te stellen.

De interne beroepscommissie motiveert vervolgens hoe het deelcijfer van 4/20 tot stand is gekomen:

“Teneinde de beweringen van de student met kennis van zaken te kunnen beoordelen, heeft de beroepscommissie daarenboven de examinator om toelichting gevraagd inzake de beoordeling van het dagelijks werk. Hieruit blijkt dat het deelcijfer van 4/20 op volgende elementen gesteund wordt:

- de student is meermaals te laat gekomen tijdens de labo's,
- de student was absoluut niet gemotiveerd; hij toonde geen inzet in het labo en nam weinig tot geen initiatief. Hij heeft weinig tot geen praktisch werk uitgevoerd;
- de student gaf tijdens de labo's meermaals de indruk dat hij niet voorbereid was en de inhoud en het doel van het labo niet begrepen had;
- de student kwam dagelijks klagen over zijn labopartner, waardoor er een negatieve score werd gegeven op ‘teamwerk’. Het klagen over de labopartner was ook ‘wederzijds’: beide labopartners klaagden over elkaar, elk afzonderlijk, tegen de assistenten. Gezien de slechte samenwerking, werd aan de student en zijn labopartner meermaals de mogelijkheid geboden om elk afzonderlijk een verslag in te dienen zodat zij zelf verantwoordelijk konden zijn voor hun scores. Dit aanbod werd meermaals geweigerd;
- de student ging meermaals in discussie wanneer er een opmerking gegeven werd;
- meerdere verslagen werden niet of te laat ingediend:
  - Verslag enzymconcentratie: te laat. (Student was het verslag aan het maken op een maandagochtend in het labo, terwijl (i) de student op dat moment labowerk moest verrichten en (ii) het verslag online diende ingediend te worden op zaterdag ter verbetering.)
  - Verslag tijd: spectrofotometrische data (kort verslag) dateert van 9/12. Dit verslag moest op het einde van de labodag worden ingediend, terwijl de student (en zijn labopartner) het verslag pas op 10/12 heeft/hebben bezorgd.
  - Verslag substraat: Proef afgerond op 10/12. Verslag is pas 12/12 ingediend.
  - Verslag inhibitor A: Niet ingediend
  - Verslag inhibitor B (deel 2): Grafieken niet ingediend.
- de verslagen werden niet - zoals gevraagd - ordelijk/verbeterd/gebundeld ingediend op het einde van het practicum.”

Eerder dan, zoals verzoeker stelt, ‘eenvoudigweg te poneren’ dat 4/20 het cijfer is, heeft de beroepscommissie zich de moeite getroost om concreet en omstandig te motiveren.

Aan de vormplicht van de formele motivering is dan ook voldaan. Dat deze motieven onjuist of niet draagkrachtig zouden zijn, is iets wat verzoeker in zijn eerste middel niet aanvoert, laat staan bewijst.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

Verzoeker beroept zich in een tweede middel op de materiëlemotiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat de motieven die in de bestreden beslissing worden aangevoerd om het kwestieuze deelcijfer te verantwoorden, niet correct of niet relevant zijn.

Verzoeker stelt vooreerst dat hij werd beoordeeld op een element dat niet overeenstemt met de vastgelegde competenties. Waar er verzoeker wordt verweten dat hij “meermaals in discussie ging wanneer er een opmerking gegeven werd”, doet hij gelden dat dit niet behoort tot de criteria op basis waarvan het onderdeel ‘dagelijks werk’ moet worden beoordeeld.

Vervolgens voert verzoeker aan dat de verschillende motieven die in de bestreden beslissing worden vermeld, feitelijk onjuist zijn. Hij stipt aan dat hij deze motieven pas voor het eerst heeft vernomen in de bestreden beslissing en dat hij daartegen bijgevolg middelen kan opwerpen in de procedure voor de Raad. Verzoeker meent dat dit opgaat voor zowel het onderdeel ‘dagelijks werk’ als voor ‘verslagen’. Wat dit laatste betreft, zet hij uiteen:

“Hetzelfde geldt voor het onderdeel ‘verslagen’ waarvoor de student 11,58/20 behaalde. Dit onderdeel ‘verslagen’ bedraagt 40% voor van het totaalcijfer van Biochemie Practicum.

Tijdens het feedbackmoment wenste verzoeker ook uitleg te krijgen over de manier waarop de punten van de verslagen werden berekend.

De assistent antwoordde opnieuw dat ze haar eigen methode had om de verslagen te evalueren en zei dat er niet op elk verslag individueel punten werden gegeven, maar dat ze een globaal punt gaven op het geheel van de verslagen.

Hoe komen de assistenten dan aan het resultaat van 11,58/20 zijn gekomen, is nog steeds volstrekt onduidelijk.

De enige motivering die gegeven werd over dit resultaat, is dat men 2 punten heeft afgetrokken om rekening te houden met de vertraging bij het indienen van de verbetering van de verslagen en voor de verbeterde verslagen die niet werden ingediend. Dit wil dan ook zeggen dat verzoeker tot tweemaal toe werd gesanctioneerd voor de vertraging van het indienen van de verbeterde verslagen en het niet indienen van verbeterde verslagen: 1 keer voor het onderdeel ‘dagelijks werk/labactiviteit (4/20)’ en 1 keer voor het onderdeel ‘verslagen (11,58/20 i.p.v. 13,58/20)’. Ook dit lijkt niet correct en is nooit op voorhand gecommuniceerd aan de studenten.

Daarbij dient alleszins vermeld te worden dat er geen sprake is van een laattijdige indiening (cfr. infra) en ook dit een nieuw argument is.

Ook de richtlijnen bieden geen enkel detail over de verdeling van de punten voor het onderdeel ‘verslagen’.

Daarom kan er ook tot op heden niet nagegaan worden hoe het resultaat van 11,58/20 tot stand kwam en voldoet dit niet aan de beginselen van de motiveringsplicht.

Vervolgens gaat verzoeker in op wat hij de onjuistheid van de motieven van de bestreden beslissing inzake ‘dagelijks werk’ noemt.

“Verzoeker overloopt eerst de motieven die worden gehanteerd om het dagelijks werk cijfer te verantwoorden.

“de student is meermaals te laat gekomen tijdens de labo's”

Deze bewering uit de bestreden beslissing is volstrekt onwaar. Verzoeker was op 11.12.2019 éénmalig 10 minuten later aanwezig tijdens het Labo. Hier had hij echter een gewettigde reden voor.

Verzoeker had een verplichte afspraak met Prof. [M.] en Prof. [V.E.] om 11u. Dit werd ook zo vooraf gecommuniceerd aan de assistent. Zowel mondeling op 10.12.2019 als per mail. (Stuk 3)

Dat verzoeker voor de overige labo's nooit te laat was, wordt bevestigd door verschillende getuigen: (Stuk 4)

Medestudent 2: Jij was toch amper te laat? En de bewering dat je uw verslagen te laat zou hebben afgegeven, echt niet normaal?

Medestudent 3: Huh, je kwam nooit te laat?

Evenmin is duidelijk hoe zwaar dit element doorweegt of een 4/20 kan verantwoorden.

“de student was absoluut niet gemotiveerd; hij toonde geen inzet in het labo en nam weinig tot geen initiatief. Hij heeft weinig tot geen praktisch werk uitgevoerd.”

Motivatie is volgens de studiewijzer geen criterium.

Alleszins is deze stelling volstrekt onwaar. Verzoeker was weldegelijk gemotiveerd en men bewijst de stelling dat hij niet gemotiveerd was ook totaal niet. Men poneert enkel vaagheden zonder concrete voorbeelden die in tijd en ruimte zijn gesitueerd.

De studenten werkten tijdens dit labo overigens per twee.

Het was verzoeker die steeds alle voorbereidingen voor het duo voor elk labo deed en het was hij die bijna alle verslagen alleen maakte, ‘s avonds en ‘s nachts.

Dit werd bevestigd door een vriendin die in kamer van de student sliep terwijl hij op zijn bureau werkte (Stuk 5, p. 3):

Verzoeker: Ze zeggen dat ik te laat kwam en niet voorbereid en gemotiveerd ben.

Jij sliep elke nacht bij mij, dit zijn toch complete leugens? — [C.] (vriendin): Dat is heel erg overdreven. Ik heb je elke nacht tot 04.00/05.00u aan het werk gezien terwijl je aan je verslagen bezig was.

Tijdens de drie weken labo, werkte verzoeker dag en nacht, wat duidelijk wijst op een gemotiveerde student.

Tijdens het praktisch werk in het labo werd het werk gelijk verdeeld en werkten beide labopartners evenveel (Stuk 5, p. 1-2):

Medestudent 5: Ik zag jou nochtans altijd experimenteren uitvoeren. Compleet larie!

Verzoeker: De motivering van de interne beroepscommissie zijn louter leugens om het Cijfer 4/20 te kunnen motiveren. — Medestudent 5: Ja je hebt gelijk.

Verzoeker: Wij waren constant bezig in het labo. Dat heb jij ook gezien! — Medestudent 3: Ja, tegenover anderen waren jullie meer in het labo bezig. Jullie zijn zelfs tot de laatste dag bezig geweest met ons.

De motivering is dus onbewezen en onjuist en irrelevant.

“de student gaf tijdens de labo’s meermaals de indruk dat hij niet voorbereid was en de inhouden het doel van het labo niet begrepen had”

Ook hier ontbreekt wederom elk bewijs of concrete staving.

Volgens [de] studiewijzer van het ‘Practicum biochemie 2e BA’ (Stuk 6) staat 30% van het totaal punt op testen.

Deze testen bestonden uit één onaangekondigde test op 10 punten en één examen op 38 punten. Deze puntenverdeling werd pas tijdens het feedbackmoment (na het instellen van het intern beroep) meegedeeld aan verzoeker. Het enige moment dat de studenten getest werden of ze voorbereid waren, was bij de onaangekondigde test op 10 punten. Hierop scoorde verzoeker 5/10. Tijdens het feedbackmoment heeft verzoeker gemerkt dat er op deze test minstens 2 punten van de 10 werden afgenoemd zonder geldige reden.

De vraag was: “Geef de te bestuderen enzymreactie”. Verzoeker geeft de reactie correct weer zoals deze staat op dia 4 van de slides van de inleidingsles.

Omdat verzoeker de pH, golflengte en kleuromslag (die niet gevraagd werden) niet had genoteerd, kreeg hij slechts 1/3 op die vraag. Dit is onredelijk streng.

Naast deze test op 10 punten, hebben de assistenten nooit de kennis van verzoeker getest tijdens de labo’s. Indien dit wel was gebeurd, was gebleken dat verzoeker goed voorbereid was en de te kennen leerstof beheerde.

Elke dag studeerde verzoeker de theorie voor de volgende dag.

Opnieuw moet dus worden vastgesteld dat men dus iets poneert dat wordt tegengesproken door de realiteit (behaald cijfer) en de getuigen. De stelling dat verzoeker niet voorbereid was, is nergens op gebaseerd.

“de student kwam dagelijks klagen over zijn labopartner, waardoor er een negatieve score werd gegeven op ‘teamwerk’.”

Deze stelling is niet correct en wederom niet bewezen.

Het was namelijk de labopartner van verzoeker die ging klagen over hem. Hij had namelijk opgemerkt dat verzoeker de prooi van de assistenten was, en hij was bang om samen met verzoeker in hetzelfde schuitje te belanden.

Bovendien kan niet begrepen worden waarom verzoeker niet goed zou kunnen samenwerken als hij zijn beklag zou doen over een medestudent die niet mee werkt? Waar zit het verband? Waren de klachten onterecht? Dit leert de motivering niet.

De andere medestudenten van verzoeker hebben alleszins opgemerkt dat verzoeker steeds onredelijk werd behandeld door de assistent (Stuk 7):

Medestudent 1: Heeft de assistent nog opmerkingen gemaakt vandaag?

Medestudent 2: Ja ik weet het, maar weet je wat het is? Je assistent mocht je al niet vanaf het begin. En toen [Z.] is gaan klagen, is ze je nog meer gaan haten,

Verzoeker: [H.] deed alles om mij boos te maken. — Medestudent 3: Zij zat constant achter u aan. Het was echt overdreven.

“Het klagen over de labopartner was ook ‘wederzijds’: beide labopartners klaagden over elkaar, elk afzonderlijk, tegen de assistenten. Gezien de slechte samenwerking, werd aan de student en zijn labopartner meermaals de mogelijkheid geboden om elk afzonderlijk

een verslag in te dienen zodat zij zelf verantwoordelijk konden zijn voor hun scores. Dit aanbod werd meermaals geweigerd.”

Dit werd slechts eenmaal aan verzoeker gevraagd en niet meermaals.

Het duo is, ondanks dat er enkele wrijvingen waren geweest binnen de groep, blijven samenwerken en beide labopartners hebben toen ook een overeenkomst gevonden. Er was dus een positieve evolutie en de wil om samen een oplossing te vinden. Dit getuigt dus van een goede teamgeest. Het is niet omdat er een wrijving is, dat er geen goede samenwerking is.

Zinloos en niet-assertief conformisme is geen voorwaarde voor een goed team. Kritisch zijn en blijven communiceren is dat wel.

“de student ging meermaals in discussie wanneer er een opmerking gegeven werd.”

Dit betreft een leugen.

Verzoeker zweeg en deed onmiddellijk wat de assistent vroeg, ook al ging de assistent soms tegen de regels in om zo een reactie bij hem te willen uitlokken.

Dit motief behoort trouwens niet tot de te beoordelen competenties.

Dat men verzoeker treiterde werd reeds aangekaart in het intern beroep:

[...]

Verzoeker wist dat hij beleefd moest blijven en niet in discussie moest gaan met de assistent, dus zweeg hij telkens en deed wat ze hem vroeg,

Het argument dat verzoeker in discussie zou gaan, is dan ook wraakroepend.

“meerdere verslagen werden niet of te laat ingediend”

Volgens het lessenrooster begonnen de labo's op maandag 02/12.2019 en eindigden ze op vrijdag 20/12.2019.

Gedurende deze periode werd 68 uur labo voorzien.

Op 02.12.2019 kregen de studenten een inleidingsles gepresenteerd door de assistenten, waarbij de nadruk werd gelegd op de nauwkeurigheid van de proeven en dat het niet de bedoeling was om zich te haasten om de eerste te zijn (Stuk 9) in slides inleidingsles: “HAAST EN SPOED IS ZELDEN GOED! Nauwkeurig werken is belangrijker dan de snelste te willen zijn”).

Woensdag 11/12/2019 hebben de assistenten besloten om de 2 laatste dagen en een halfuur op 18/12/2019 labo af te schaffen.

Dit is 15u en 30 minuten labotijd die wegvalt hetgeen overeen komt met 23% van de labotijd volgens het lessenrooster. Hierdoor is verzoeker in grote tijdsnood beland (Stuk 11).

De oorspronkelijke voorziene regels zijn één week voor het einde van de labo's veranderd. Vanaf deze datum is het stressniveau zeer erg gestegen. De voorwaarden die in het begin van de labo's voorzien waren, golden niet meer. Indien vlak voor het einde van het labo, niet 23% van de ter beschikking gestelde uren zouden wegvalLEN, had verzoeker alles tijdig kunnen indienen. Dit was dan ook tijd waar hij recht op had.

Om de volgende motieven goed te begrijpen is een overzicht van het verloop van het labo nodig :

- 1) Voorbereiding : thuis
- 2) Uitvoering proef + resultaten : in het labo
- 3) Grafiek + handtekening : labo (mag ook thuis als er geen tijd meer is in labo)
- 4) Verslag (alleen als grafiek geaccepteerd werd — i.e. gehandtekend):

- klein verslag : in labo of op voorhand thuis (zelfde dag afgeven als de grafiek goedgekeurd werd = wanneer proef klaar is)
- groot verslag : thuis (volgende dag afgeven als de grafiek goedgekeurd werd = wanneer proef klaar is)

Tevens dient opgemerkt te worden dat tijdigheid geen criterium is volgens de studiegids. Nauwkeurigheid wel. Nauwkeurigheid is iets anders dan tijdigheid.

De aangehaalde motieven m.b.t. laattijdige verslagen zijn dan ook niet alleen onjuist (cfr. infra), maar ook irrelevant.

“Verslag enzymconcentratie: te laat. (Student was het verslag aan het maken op een maandagochtend In het labo, terwijl (i) de student op dat moment labowerk moest verrichten en (ii) het verslag online diende ingediend te worden op zaterdag ter verbetering.)”

Voor de studenten die vrijdag 06/12/2019 klaar waren met deze proef (d.w.z. met grafiek die was gehandtekend), moest het verslag van deze proef zaterdag 07/12/2019 om 12u ingediend worden.

Deze informatie werd door de assistenten via mail doorgegeven aan de studenten:

“Indien en verslagen enzymconcentratie / tijd: Biochemie practicum - 010867

Biochemie practicum - 010867 [...]

Vr 6/12/2019 18:06

Aan:

Thibaut Thierry Couturier

Beste studenten,

Hierbij willen wij jullie even herinneren dat wij de digitale versie van de verslagen rond het bestuderen van de enzymconcentratie (eventueel ook de proef van tijd) ten laatste morgen (zaterdag 7/12/2019) 12u (middag) verwachten in onze mailbox. Gelieve ook de pdf-bestanden als bijlage toe te voegen inclusief vermelding over welke waarden het gaat (te vermelden in het verslag).

Voor de groepen die alkalisch fosfatase bestuderen: enkel wanneer de proef (enzymconcentratie/tijd) volledig is afgewerkt; door te sturen naar [H.] [...]

Voor de groepen die invertase bestuderen: zowel de proef van de halve log verdunningsreeks als de eerste verfijning, en indien reeds beschikbaar ook de tweede verfijning (inclusief bepaling van de enzymconcentratie die je zal gebruiken in de volgende proeven), door te sturen naar [J.]

Op maandag verwachten wij van deze verslagen ook een papieren versie (inclusief de grafieken op mm-papier).

Een fijn weekend,

[H.] en [J.]”

Vrijdag 06/12/2019 om 18.06u stuurt de assistent de bovenstaande mail.

Die dag was het labo gedaan om 17.30u.

Het is dan ook kennelijk onredelijk om op vrijdagavond 06/12/2019, wanneer het labo gesloten is, nog instructies te geven en te vragen om een taak te maken tegen zaterdagmiddag 07/12/2019 voor 12u (terwijl iedereen dan weekend heeft).

Er kan dan ook niet verweten worden dat verzoeker in deze omstandigheden zijn verslag ‘laattijdig’ heeft ingediend. Het lessenrooster voorziet namelijk geen labo tijdens het weekend.

In de studiewijzer staat nergens dat verslagen tijdens het weekend moeten worden ingeleverd.

In de Studiewijzer staat:

[...]

Het verslag werd ingeleverd op maandag 09/12/2019.

Dus het verslag werd ingediend binnen de deadline zoals voorzien in de instructies.

“Verslag tijd: spectrofotometrische data (kort verslag) dateert van 9/12. Dit verslag moet op het einde van de labodag worden ingediend, terwijl de student (en zijn labopartner) het verslag pas op 10/12 heeft/hebben bezorgd.”

De tijd die nodig is om een ‘kortverslag’ te maken is minimum 1 uur.

De instructies voorzien dat de ‘kortverslagen’ tijdens het practicum moeten worden gemaakt.

De resultaten van de proef waren pas op het einde van het labo bekend, waardoor er geen tijd meer was om de grafiek de dag zelf nog te maken, waardoor verzoeker en zijn partner dit werk thuis hebben gedaan en de volgende ochtend de grafiek hebben laten controleren bij het begin van het labo en vervolgens ook het verslag hebben afgegeven.

Pas na het controleren van de grafiek kan het verslag gemaakt worden.

De grafiek moest goedgekeurd worden voordat het verslag kon ingediend worden. (Stuk 9)

“Verslag substraat: proef afgerond op 10/12. Verslag is pas 12/12 ingediend.”

De instructies voorzien dat de ‘grote verslagen’ thuis gemaakt moeten worden en alleen kunnen ingediend worden als de grafieken goedgekeurd en gehandtekend werden.

De proef was pas afgerond op 11/12/2019, aangezien de grafiek 11/12/2019 pas gecontroleerd en gehandtekend werd.

Het verslag ingediend op 12/12/2019 werd volgens de instructies dus op tijd afgegeven.

“Verslag inhibitor A: Niet ingediend”

Dit verslag werd wel ingediend.

Zoals reeds gesteld werd op woensdag 11/12 plots besloten om 23% van de labotijd af te schaffen.

Het verslag werd ingediend op 18/12/2019, binnen de labotijd zoals vermeld in het lessenrooster.

Men handelt hier dus manifest incorrect.

“Verslag inhibitor B (deel 2): Grafieken niet ingediend.”

Door de beslissing van de assistenten om de 2 laatste dagen af te schaffen, was er geen tijd meer voor deze proef. De assistent zei dat men de proef dan theoretisch moet uitwerken.

Deze proef werd in het verslag theoretisch uitgewerkt zodanig dat de assistenten konden zien dat de studenten het doel van de proef begrepen. Zonder experimenteel werk zijn er geen resultaten, waardoor een grafiek maken onmogelijk is.

Indien de initiële planning werd behouden, was er nooit sprake geweest van een vertraging bij het indienen van dit verslag.

“de verslagen werden niet - zoals gevraagd - ordelijk/verbeterd/gebundeld ingediend op het einde van het practicum.”

In het lessenrooster was voorzien dat het labo op 18/12/2019 zou eindigen om 17.30u, maar de assistenten hebben beslist (op 11/12/2019) om de nieuwe deadline voor het indienen van de gecorrigeerde verslagen naar 17.00u te verplaatsen omdat ze een feest organiseerden in het labo. Dit feest werd de prioriteit. Ze hebben zelfs alle studenten verplicht om een geldsom te betalen (ook als deze studenten niet deelnamen aan het feest). Indien ook deze cruciale tijd niet werd afgenoem van verzoeker, had hij de kans gekregen de verslagen verder te finaliseren.

Tot slot dient er opgemerkt te worden dat er over maar liefst 4 van de 8 competenties uit het onderdeel dagelijks werk, geen enkele negatieve feedback terug te vinden is, meer zelfs die criteria blijven volstrekt onbesproken.

De vraag rijst dan hoe het mogelijk kan zijn dat verzoeker een tekort voor dit onderdeel behaalde.

Zowel op het beoordelingsdocument als in de motivering van de interne beroepscommissie wordt op geen enkele wijze aannemelijk gemaakt dat verzoeker de competenties begrijpen van de leerstof, doordacht experimenteel plan voorleggen, nauwkeurigheid en zorgzaamheid materiaal niet zou hebben gehaald.

Deze competenties worden niet besproken, verzoeker dient dan ook redelijkerwijs te besluiten dat hij deze competenties behaalde.

Aangezien dit vier van de acht te behalen competenties betreffen, diende hij minstens 10/20 te behalen voor dit onderdeel.

Alleszins is op geen enkele manier te achterhalen hoe de verschillende competenties zich tot elkaar verhouden en waarom de negatieve motieven dermate doorwegen.”

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij inzake de rechtsgrond voor de beoordeling die betrekking heeft op ‘het in discussie gaan’ vooreerst het volgende:

“Onder IV.1.2. voert verzoekende partij een schending aan van de materiële motiveringsplicht; ter ondersteuning haalt zij wederom grieven aan die zij niet heeft aangebracht in het kader van het interne beroep, en dewelke dus niet dienstig zijn bij de beoordeling van de bestreden beslissing.

Ten overvloede wijst de verwerende partij er nog op dat de verzoekende partij enerzijds competenties verwart met de toelichting die in de studiewijzer wordt gegeven inzake de evaluatie, waaronder beoordelingscriteria. Verzoekende partij geeft de toelichting uit de studiewijzer – die aan verzoekende partij ook bekend was vóór indiening van het intern beroep, zodat zij dienomtrent een middel had kunnen ontwikkelen in het intern beroep – ook op een andere wijze weer dan hoe dit er effectief in is opgenomen, met name (p. 6 - waar in de bestreden beslissing per materiële vergissing p. 5 vermeld werd):

“D. BEOORDLEING (sic) EN PUNTENVERDELING
- *Dagelijks werk: 30%*

- *Verslagen: 40%*
- *Test(en): 30%*

De studenten kunnen tijdens het practicum onaangekondigd ondervraagd worden over de uitgevoerde experimenten en de in de technische inleiding besproken methodes. De assistenten zullen nagaan of studenten het practicum hebben voorbereid, de leerstof begrijpen en een doordacht experimenteel plan kunnen voorleggen (duur van de proef, controles bij metingen, ...). Naast ordelijkheid en nauwkeurigheid, wordt er ook nagegaan of zij voldoende zelfstandig zijn, kunnen samenwerken (waar nodig) en of zij zorgzaam met het materiaal omgaan. Tevens wordt op het einde van de reeks practica een aangekondigde test afgenomen.”

Terwijl het ‘meermaals in discussie [gaan] wanneer er een opmerking gegeven werd’ wel degelijk aan deze criteria kan worden verbonden, nu dit o.m. betrekking had op de situatie waarbij de verzoekende partij op de gang werd aangetroffen terwijl zij verondersteld werd aan het werk te zijn in het labolokaal, of zij in het labolokaal een verslag aan het maken was, terwijl zij labowerk diende te verrichten . . . .

Daarenboven volstaat de in de bestreden beslissing opgenomen motivering inzake de elementen waarop het deelcijfer van 4/20 voor dagelijks werk gesteund was, ruimschoots. Zelfs zonder het onderdeel waarop verzoekende partij kritiek heeft, ondersteunen de andere motieven het deelcijfer genoegzaam.

Wat het onderdeel ‘verslagen’ betreft, argumenteert verwerende partij dat verzoeker daaromtrent bij het intern beroep op geen enkel ogenblik kritiek heeft geuit, en dat het derhalve om een nieuw en dus onontvankelijk middel gaat.

In repliek op verzoekers betoog inzake de juistheid van de motieven ter verklaring van het deelcijfer van 4/20, stelt verwerende partij:

“Vervolgens gaat de verzoekende partij onder ‘c)’ dieper in op de concrete motieven, dewelke zij poogt te weerleggen.

Verwerende partij laat hierbij gelden dat de eigen inschatting door de verzoekende partij, geen objectieve elementen uitmaken die afbreuk kunnen doen aan het vermoeden van objectiviteit en deskundigheid in hoofde van de examinatoren.

Evenmin kan de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen die optreedt als annulatierechter, zich in de plaats stellen van de interne beroepscommissie en de beoordeling van het dagelijks werk overdoen.

In casu haalt verzoekende partij andermaal allerlei nieuwe elementen aan, die zij voorheen niet heeft ingeroepen. Zij toont hierbij niet aan dat de interne beroepscommissie op kennelijk onredelijke wijze tot haar beslissing is gekomen, of met miskenning van de stukken van het dossier waarover de beroepscommissie beschikte bij het nemen van haar beslissing.

De beschouwingen van verzoekende partij zijn dan ook niet dienstig in zoverre zij pas voor het eerst in het extern beroep nieuwe grieven ontwikkelt of nieuwe stukken aanhaalt, die zij niet heeft ingeroepen t.a.v. de beroepscommissie.

Volledigheidshalve geeft verwerende partij nog mee dat:

- *Betreffende het meermaals te laat komen:*

Niet alleen haalt verzoekende partij ten onrechte aan dat zij slechts éénmaal te laat is gekomen, daarenboven verliest zij ook uit het oog dat zij uiteraard geen afspraak met andere docenten kan vastleggen op een ogenblik dat het practicum plaatsvindt (waaromtrent ook een specifieke regeling inzake afwezigheden is uitgewerkt in de studiewijzer).

Verder kunnen de ganonimiseerde chatberichten, die nu pas voor het eerst worden voorgelegd zodat hiermee vanzelfsprekend geen rekening kan worden gehouden, ook bezwaarlijk worden aangenomen als een objectief element waarmee de motieven van de beoordeling worden weerlegd, het vermoeden van objectiviteit en deskundigheid in hoofde van de examinator in acht genomen.

- *Betreffende het gebrek aan inzet en initiatief en het weinig tot geen praktisch werk uitvoeren tijdens de labo's*

Het vermoeden van objectiviteit en deskundigheid wordt niet weerlegd door de student, louter omdat deze het niet eens is met de beoordeling. Ook de voorgelegde chatberichten die nu pas voor het eerst worden voorgelegd, en dewelke ganonimiseerd werden en duidelijk pas na kennisname van de beslissing op intern beroep werden opgesteld, kunnen geenszins worden aangezien als objectieve elementen die dit vermoeden weerleggen.

- *Betreffende de indruk niet voorbereid te zijn en het doel van de labo's niet begrepen te hebben* Dat verzoekende partij zelf meent dat zij wel voldoende voorbereid was en de leerstof beheerde en dat zij elke dag zou hebben geleerd, weerlegt het vermoeden van objectiviteit en deskundigheid niet. Het is trouwens frappant dat de verzoekende partij slechts verwijst naar de testen (wat ook een ander onderdeel van de evaluatie is), terwijl studenten vanzelfsprekend voorbereid moesten zijn voor elk practicum (zoals ook nog eens aangegeven werd in de eerste (en volgende) aankondiging(en) op Canvas (van 18.11.2019 en later – zie stuk 8).

- *Betreffende het samenwerken*

De voorgelegde chatberichten die nu pas voor het eerst worden voorgelegd, ganonimiseerd werden en vermoedelijk pas na kennisname van de beslissing op intern beroep werden opgesteld (alleszins na kennisname van het cijfer, anders dan het eerste knipsel bovenaan laat uitschijnen), kunnen geenszins worden aangezien als objectieve elementen die dit vermoeden weerleggen.

- *Betreffende de houding van de student*

Verwerende partij verwijst naar de repliek hierboven (onder randnummer 5), alsook naar de motieven van de bestreden beslissing nopens de in het intern beroep aangehaalde elementen (die hierop ook geen betrekking hebben).

- *Betreffende het niet of laattijdig indienen van de verslagen*

Wederom voert verzoekende partij allerlei argumenten aan die zij niet heeft voorgelegd aan de beroepscommissie; derhalve kan bezwaarlijk aan de commissie worden verweten dienomtrent niet te hebben gemotiveerd. Daarenboven verliest verzoekende partij uit het oog dat de verslagen hetzij de dag zelf, hetzij de dag nadien (in geval van een uitgebreid verslag) moeten worden ingediend (zoals ook opgenomen in de studiewijzer). Indien een student een verslag te laat indient, kan hiermee vanzelfsprekend rekening worden gehouden. Geen enkele regel sluit uit dat een deadline op zaterdag wordt gelegd, temeer de herinnering per e-mail een eerdere mededeling tijdens het practicum inhoudt. Dat de student de grafiek te laat heeft opgesteld en voorgelegd, maakt niet dat de laattijdige indiening van een verslag gerechtvaardigd zou worden.

- *Betreffende de wijze van indiening*

Opnieuw brengt verzoekende partij een nieuwe grief aan, die ook volledig voorbijgaat aan het werkelijke motief zoals opgenomen in de bestreden beslissing.

Ten overvloede wijst verwerende partij er ook op dat het volstaat dat zelfs in zoverre de kritiek op een subargument correct zou zijn, quod non in casu, de overige motieven volstaan ter ondersteuning van het deelcijfer voor dagelijks werk.

Tot slot verwijst verwerende partij, voor wat de grief onder IV.1.2.3 betreft, nogmaals naar de opmerkingen onder randnummers 5 en 6; de toelichting inzake de evaluatievormen is geen opsomming van competenties, terwijl een zuiver cijfermatige benadering niet aan de orde is bij de beoordeling van vaardigheden en inzichten via de praktische component ‘dagelijks werk’. Verzoekende partij haar bewering als zou zij vier van de acht te behalen competenties hebben behaald, mist elke grondslag. Geenszins komt het aan de verzoekende partij toe om zich in de plaats te stellen van de interne beroepscommissie, die met volheid van bevoegdheid handelt.

De schending van de materiële motiveringsplicht kan niet worden aangenomen; ook het tweede onderdeel van het enig middel is in zoverre ontvankelijk, ongegrond.”

Verzoeker handhaaft in zijn wederantwoordnota zijn standpunt.

Beoordeling

De motivering voor de quatering van 4/20 voor ‘dagelijks werk’ berust, blijkens de hiervoor aangehaalde overwegingen uit de bestreden beslissing, uit zeven elementen. Dat verzoeker meermaals in discussie ging nadat hem een opmerking werd gemaakt, is slechts één van deze zeven elementen.

De studiewijzer bij het opleidingsonderdeel (stuk 7 administratief dossier) bevat verschillende richtlijnen die de studenten dienen in acht te nemen.

In het licht van zowel de competenties als de beoordelingscriteria is de Raad van oordeel dat een beperkte verrekening van het feit dat herhaaldelijk opmerkingen moeten worden gemaakt, niet onredelijk of zonder rechtsgrond is.

Omtrent de quatering voor het aspect ‘verslagen’ heeft verzoeker in zijn intern beroep geen enkele grief opgeworpen.

Zelfs indien wordt aangenomen dat het voorbehoud dat werd geformuleerd met betrekking tot het inzagerecht ook op dat aspect betrekking heeft, moet de Raad vaststellen dat ook in de

aanvullende grieven ter zitting van de beroepscommissie, waarvan verzoeker stelt een schriftelijke neerslag voor te leggen, de ‘verslagen’ en hun beoordeling slechts ter sprake worden gebracht door de stelling: “*De nullen of minpunten die ik gekregen heb op verslagen zijn ook ontrecht.*” Dit is op zich een blote bewering, zonder enige duiding. Verzoeker maakt niet aannemelijk waarom hij de kritiek die thans in het beroep voor de Raad wordt uiteengezet, niet aan de interne beroepscommissie heeft kunnen voorleggen.

In dat opzicht is het middel in de huidige stand van de procedure nieuw, en dus onontvankelijk.

Ten slotte zijn er de verschillende motieven waarvan verzoeker de materiële motivering betwist.

Het motief “*de student is meermaals te laat gekomen tijdens de labo’s*” is volgens verzoeker onjuist omdat hij slechts éénmaal enkele minuten te laat was, ten gevolge van een verplichte afspraak.

De Raad gaat uit van de objectiviteit en betrouwbaarheid van de beoordeelaren, en ziet geen reden om *in casu* aan de verklaringen van de examinator te twijfelen. De anonieme getuigen die verzoeker aanbrengt, en die elkaar overigens tegenspreken (volgens de ene kwam verzoeker “amper te laat”, volgens de andere “nooit”) doen het de Raad niet anders zien.

Dat verzoeker “*absoluut niet gemotiveerd*” was “*geen inzet in het labo*” toonde en “*weinig tot geen initiatief*” nam en “*weinig tot geen praktisch werk*” uitvoerde, wordt tegengesproken aan de hand van een verklaring van een vriendin die in de kamer van verzoeker sliep. Ook die verklaring ontbeert de nodig objectiviteit om op te wegen tegen de motivering van de examinator. De Raad bedenkt daarbij nog dat die motivering in hoofdorde betrekking heeft op verzoekers activiteiten in het labo (en niet thuis) en dat toch ook vragen rijzen bij een verklaring van een persoon die op de kamer slaapt maar verzoeker niettemin “elke nacht tot 04u00 of 05u00 aan het werk” heeft gezien. De beperkte berichten van andere studenten die verzoekers stelling zouden moeten bevestigen, zijn evenmin voldoende duidelijk en toewijsbaar om de beoordeling te ontkrachten.

Met betrekking tot het motief “*de student gaf tijdens de labo’s meermaals aan dat hij niet voorbereid was en de inhoud en het doel van het labo niet begrepen had*” formuleert verzoeker kritiek die niet terug te voeren is tot de bestreden beslissing. Dat er tijdens het feedbackmoment

zou zijn meegedeeld dat punten in mindering werden gebracht, had verzoeker bij het intern beroep moeten opwerpen, wat hij niet heeft gedaan, of althans niet op voldoende beredeneerde wijze. Het middel is derhalve nieuw en dus onontvankelijk. Ook de quotering voor een vraag over de enzymreactie werd bij het intern beroep niet ter sprake gebracht; die grief ondergaat hetzelfde lot.

Verzoeker spreekt tegen dat hij “*dagelijks [kwam] klagen over zijn labopartner*” of noemt het feit alleszins niet bewezen. De beweringen van verzoeker volstaan niet om de beoordeling van de examinator in twijfel te trekken.

Met betrekking tot het motief “*het klagen over de labopartner was ook ‘wederzijds’: beide labopartners klaagden over elkaar, elk afzonderlijk, tegen de assistenten. Gezien de slechte samenwerking, werd aan de student en zijn labopartner meermaals de mogelijkheid geboden om elk afzonderlijk een verslag in te dienen zodat zij zelf verantwoordelijk konden zijn voor hun scores. Dit aanbod werd meermaals geweigerd.*”, stelt de Raad vast dat verzoeker bevestigt dat zijn labopartner zijn beklag is gaan doen bij de assistente, alsook dat verzoeker erkent dat de suggestie om een afzonderlijk verslag in te dienen minstens éénmaal door hem werd geweigerd. Die vaststellingen volstaan om de materiële motiveringsplicht afdoende geëerbiedigd te bevinden.

Ook het motief “*de student ging meermaals in discussie wanneer er een opmerking gegeven werd*” wordt bestreden met het argument dat het een leugen betreft. Andermaal wijst de Raad erop dat loutere beweringen van de verzoekende partij op zich geen afbreuk kunnen doen aan het vermoeden van objectiviteit en geloofwaardigheid van de beoordeelaren.

Dat verzoeker negatief werd beoordeeld omdat “*meerdere verslagen [] niet of te laat [werden] ingediend*” gaat terug op de uren labotijd die verzoeker ter beschikking had. Aangenomen dat de inperking van de labotijd zich inderdaad heeft voorgedaan, dan had verzoeker, zodra hij van het examencijfer op de hoogte was, ter zake een middel moeten opwerpen, minstens een voorbehoud. Bij gemis daarvan kan het argument thans niet voor het eerst op ontvankelijke wijze in het debat worden gebracht.

Wat het laattijdig indienen van het verslag enzymenconcentratie betreft, blijkt uit de door verzoeker geciteerde e-mail van de assistenten dat met die e-mail van 6 december 2019 geen

nieuwe deadline werd gecommuniceerd, maar slechts een bestaande regeling in herinnering werd gebracht. Het argument van verzoeker steunt op een onjuiste voorstelling van de feiten.

Wat de overige opmerkingen betreft, stelt de Raad vast dat verzoeker de feitelijke juistheid ervan niet in twijfel trekt (indienens verslag spectrofotometrische data en indienens verslag substraat) of zich ertoe beperkt de motieven van de evaluatoren zonder meer tegen te spreken. Verzoeker toont daarmee niet aan dat de bestreden beslissing de materiëlemotiveringsplicht schendt.

Dat er geen negatieve feedback werd gegeven, is een nieuw en derhalve onontvankelijk middel.

Het tweede middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

Derde middel

Verzoeker steunt een derde middel op het redelijkheidsbeginsel, het motiveringsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

In dit middel bekritiseert verzoeker het examen van het opleidingsonderdeel en de flex-maatregel.

De overweging in de bestreden beslissing dat verzoeker op de vraag van de beroepscommissie erkent geen flex-maatregel te hebben aangevraagd, noemt verzoekere ‘pertinent onwaar’. Hij ontkent dit tijdens de zitting te hebben verklaard, en wijst daarentegen naar een e-mail van 11 oktober 2019 waarin hij omwille van een leerstoornis extra tijd vraagt bij de examens voor een aantal opleidingsonderdelen. Deze aanvraag is volgens verzoeker pas na het examen goedgekeurd, zodat hem een nieuwe examenkans moet worden geboden.

Verzoeker bekritiseert ook de overweging dat hij meer dan een uur te laat kwam; hij stelt een vertraging van 50 minuten te hebben gehad omdat hij ten gevolge van stress ziek was de ochtend van het examen. Bij aankomst op het examen werd hem de flex-maatregel geweigerd. Verder werpt verzoeker op dat de assistenten twee volle practicumdagen hebben afgeschaft waardoor

het examen een week is vervroegd, wat volgens verzoeker in strijd is met artikel 106 van het onderwijs- en examenreglement. Het examen is daarom, nog steeds volgens verzoeker, nietig.

In haar antwoordnota replaceert verwerende partij:

“In zoverre de concrete kritiek gericht is tegen het examencijfer, herhaalt verwerende partij dat verzoekende partij dit deelcijfer niet heeft aangevochten tijdens de interne beroepsprocedure (doch integendeel explicet het tegendeel heeft verklaard). Haar nieuwe grieven in het externe beroep maken dan ook geen ontvankelijk middel uit.

In zoverre verzoekende partij kritiek uit tegen de motivering in de bestreden beslissing dat zij ter zitting, op de vraag of zij een reflexmaatregel had aangevraagd, heeft aangegeven dat zij dit niet gedaan had, mist deze kritiek elke feitelijke grondslag. Verzoekende partij kan niet dienstig pogen terug te komen op haar beweringen ter zitting van 27.02.2020 t.a.v. de beroepscommissie.

Wederom laat verwerende partij gelden dat verzoekende partij niet dienstig een nieuw stuk kan voegen, dat zij niet heeft voorgelegd tijdens de interne beroepscommissie (zie ook art. II.294, § 2, vierde lid Codex Hoger Onderwijs) en waaromtrent zij daarenboven explicet het tegendeel heeft geantwoord aan de beroepscommissie ter zitting.

Evenmin kan verzoekende partij om voormelde reden dienstig voor het eerst in het extern beroep inroepen dat de reflexmaatregel te laat werd goedgekeurd, noch dat te de testen (permanente evaluatie) verplaatst werden door de assistenten, en het examen nietig zou zijn.

Bovendien gaat verzoekende partij ook voorbij aan de overige motieven, met name “*Ter zitting haalde de student ook nog aan dat hij het wel eens is met het deelcijfer voor het examen, maar hij niet dezelfde kansen heeft gekregen tijdens het examen omdat zijn aanvraag tot extra tijd geweigerd werd. Op de vraag van de beroepscommissie of de student een reflexmaatregel had aangevraagd, geeft de student evenwel aan dat hij dit niet gedaan had. Daarenboven blijkt uit de toelichting door de docent dat de student op het examenmoment meer dan 1 uur te laat aankwam. In die omstandigheden toont de student niet aan dat er sprake is van een toegekende reflexmaatregel, noch dat deze in de praktijk op onredelijke wijze zou zijn geweigerd.*” (onderlijning toegevoegd).

Dat de verzoekende partij naar eigen zeggen ziek zou geworden zijn vóór het examen, betreft een subjectieve en niet-onderbouwde bewering; verzoekende partij heeft trouwens ook geen medisch attest bezorgd.

Ook de beschouwingen in fine van het verzoekschrift, waarbij de student andermaal allerlei elementen voor het eerst in het extern beroep inroeft, zonder deze als dusdanig te hebben aangevoerd in het kader van de interne beroepsprocedure, zijn niet dienstig.

Geenszins toont verzoekende partij aan dat de bestreden beslissing op een kennelijk onredelijke wijze zou zijn genomen, noch dat deze zou zijn genomen met miskenning van de stukken van het dossier waarover de beroepscommissie beschikte bij het nemen van haar beslissing.

De aangehaalde schendingen van het redelijkheids- en zorgvuldigheidsbeginsel en van de motiveringsplicht kunnen niet worden aangenomen.

Terwijl verzoekende partij niet dieper ingaat op de voorgehouden schending van het vertrouwensbeginsel.

Bij gebreke van nadere toelichting, is het middel in die zin onontvankelijk.”

Verzoeker zijnerzijds handhaaft zijn kritiek in zijn wederantwoordnota.

Beoordeling

In het intern beroep dat verzoeker op 15 februari 2020 heeft ingediend, zet hij – zij het beknopt – het volgende uiteen:

“Ik was zo slecht dat ik de dag van het examen moest overgeven. Ik kon amper nog op mijn benen staan. Ik heb me toch naar het examen gesleurd (uit angst voor de gevolgen) en ben er met vertraging aangekomen. Ik had normaal gezien recht op extra tijd omwille van mijn dyslexie, maar ze heeft geweigerd om me die te geven aangezien ik te laat was.”

In het document dat volgens verzoeker de weergave is van zijn mondelinge tussenkomst op de hoorzitting, doet verzoeker daarvan geen afstand. Integendeel herhaalt hij zijn grief.

In de bestreden beslissing is vervolgens te lezen:

“Ter zitting haalde de student ook nog aan dat hij het wel eens is met het deelcijfer voor het examen, maar hij niet dezelfde kansen heeft gekregen tijdens het examen omdat zijn aanvraag tot extra tijd geweigerd werd. Op de vraag van de beroepscommissie of de student een reflexmaatregel had aangevraagd, geeft de student evenwel aan dat hij dit niet gedaan had. Daarenboven blijkt uit de toelichting door de docent dat de student op het examenmoment meer dan 1 uur te laat aankwam. In die omstandigheden toont de student niet aan dat er sprake is van een toegekende reflexmaatregel, noch dat deze in de praktijk op onredelijke wijze zou zijn geweigerd.”

Zelfs indien dit een correcte weergave is van verzoekers gezegden – verzoeker betwist dit, maar heeft zich niet voorzien in een procedure wegens valsheid – dan nog blijkt uit deze passage dat verzoeker ten overstaan van de interne beroepscommissie minstens wel zijn argument gestand heeft gedaan dat hij niet dezelfde kansen heeft gekregen omdat zijn verzoek tot extra tijd werd geweigerd.

Overigens is de verklaring die aan verzoeker wordt toegeschreven op zijn minst merkwaardig, in het licht van de stukken die hieronder ter sprake komen en die het tegendeel aantonen.

Stuk 10 van verzoeker is een e-mail van 11 oktober 2019 waarin hij meedeelt dyslexie te hebben en extra tijd vraagt voor zes examens, waaronder dat voor het opleidingsonderdeel ‘Biochemie practicum’. Verwerende partij beweert niet dat deze aanvraag laattijdig, onvolledig of om een andere reden niet ontvankelijk zou zijn. Zij ontkent evenmin dat verzoeker op 24 december 2019 de mededeling heeft gekregen dat zijn aanvraag, wat het opleidingsonderdeel ‘Biochemie practicum’ betreft, is goedgekeurd, met de mededeling “Voldoende tijd om het schriftelijk examen af te leggen of het mondeling examen voor te bereiden.”

Ten slotte ontkent verwerende partij niet dat het examen ‘Biochemie practicum’ plaatsvond op 18 december 2019 en dat de voormelde erkenning dus te laat kwam; evenmin ontkent verwerende partij dat aan verzoeker – al dan niet ten gevolge van die laattijdige erkenning – extra tijd op het examen werd geweigerd.

Verwerende partij overtuigt vooralsnog niet van een reden waarom een reflex-maatregel zoals extra tijd zou kunnen worden geweigerd *c.q.* ingetrokken in het geval een student te laat op een examen toekomt.

Erkende leerstoornissen of ontwikkelingsstoornissen en de bijzondere faciliteiten die daarvoor kunnen worden toegekend, moeten ernstig worden genomen. Zij vormen een belangrijk aspect in het raam van de gelijkberechtiging van en de gelijke kansen voor alle studenten.

In de mate dat het motiveringsbeginsel wordt ingeroepen, is het middel gegrond.

Of verzoeker daarmee recht kan doen gelden op een nieuwe examenkans, kan slechts worden beoordeeld nadat de interne beroepscommissie zich opnieuw over verzoekers dossier heeft gebogen, en heeft geoordeeld of de regelmatigheid van het verloop van het examen al dan niet kan worden gemotiveerd.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepscommissie van de faculteit Geneeskunde en Farmacie van de Vrije Universiteit Brussel van 27 februari 2020.

2. Het daartoe bevoegde orgaan neemt ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk op 30 april 2020.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 10 april 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Marleen Verreth bestuursrechter – bijzitter

Sigrid Pauwels bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.779 van 10 april 2020 in de zaak 2020/083

In zake: Bjarne VAN DE VELDE
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Bram De Smet
kantoor houdend te 9100 Sint-Niklaas
Vijfstraten 57-59

tegen:

HOGESCHOOL GENT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eva Bral
kantoor houdend te 9000 Gent
Henleykaai 3R

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 11 maart 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de evaluatiecommissie stage van 7 februari 2020 en van de beslissing van de interne beroepscommissie van de Hogeschool Gent van 2 maart 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 10 april 2020.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Beide partijen hebben meegedeeld schriftelijk te verschijnen.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs’.

Tot verzoekers curriculum behoort het stage-opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3: beginnend leraar zijn’, dat 16 studiepunten vertegenwoordigt en waarvoor geen tweede examenkans wordt geboden.

Verzoeker behaalt voor dit opleidingsonderdeel een examencijfer van 7/20. Dit is de eerste bestreden beslissing.

De proclamatie vindt plaats op 7 februari 2020.

Tegen deze examenbeslissing stelt verzoeker op 14 februari 2020 het volgend intern beroep in (voetnoten zijn weggelaten):

“(…)

IV. GRIEVEN

4.1. BESTREDEN BESLISSING WERD GENOMEN IN STRIJD MET STAGERICHTLIJN

1.

In toepassing van art. 2.8 Stagerichtlijn komt het eindcijfer voor het betreffende opleidingsonderdeel als volgt tot stand:

“2.8.1 De evaluatievorm

Het opleidingsonderdeel wordt niet-periode gebonden geëvalueerd. Een 2e examenkans is niet mogelijk. (zie studiefiche)

Als essentieel element voor de eindevaluatie van het opleidingsonderdeel gelden de [ter zake] doende minimumcriteria waaraan de student wel of niet voldoet én de belangrijkste positieve/negatieve tendensen (zie 1.1).

2.8.2 Procedure om te komen tot een eindbeoordeling

Het eindcijfer voor de praktijk is een globaal cijfer van alle opdrachten en activiteiten door de student verricht in het kader van het opleidingsonderdeel. Het komt pas tot stand na het stageportfoliogesprek (hetgeen integraal deel uitmaakt van de praktijk) en na overleg door de stage-evaluatiecommissie.

Het eindcijfer bevat alle facetten van de beoordelingen van alle opdrachten en activiteiten en wordt door de stage-evaluatiecommissie in overweging genomen en gewogen in het licht van de minimumcriteria, zoals gestipuleerd in de studiefiche,

en positieve en negatieve tendensen. (zie punt 1.1 en eindevaluatieformulier vanuit de opleiding).

In punt 1.1 van de stage richtlijn staat vermeld:

1.1 Doelstellingen en competenties van de stage

De doelstellingen en competenties van de stage kan de student raadplegen via <https://chamilo.hogent.be> – Praktijk en stage MT 3 en de studiefiche.

In deze fiche waarnaar in art. 1.1 wordt verwiesen, staan de doelstellingen en de competenties vermeld die men moet verwerven (zie stuk 2).

[Deze] vormen derhalve de criteria waaraan de stages die het voorwerp van het opleidingsvak vormen dienen te worden getoetst.

De eindcompetenties waaraan de stages tevens moeten worden getoetst, worden als volgt omschreven:

“EINDCOMPETENTIES

01 Constructief communiceren in diverse [contexten] met alle actoren

02 Actief participerend samenwerken in een (breed) schoolteam

03 Een professionele visie ontwikkelen gekoppeld aan de maatschappelijke realiteit vanuit een internationale en een brede culturele participatie

04 Autonomoem een eigen levenslang ervaringsleren nastreven

05 Gestoeld op kritische reflectie innoverend en oplossingsgericht handelen

07 Diversiteit als uitgangspunt en als meerwaarde voor het didactisch-pedagogisch handelen in de onderwijspraktijk gebruiken

08 Ondernemend een dynamisch en innoverende leeromgeving creëren in al zijn facetten

09 Vakinhoudelijke en didactische expertise integreren om op maat leerkansen voor alle leerlingen te creëren

10 Binnen het juridisch, deontologisch, organisatorisch en administratief kader, efficiënt en effectief functioneren

11 Zorg uitbouwen voor de leerlingen en voor zichzelf, met aandacht voor individuele zelfredzaamheid en zelfmanagement

01.1 Zich krachtig en expressief als leraar positioneren

01.2 Effectief en efficiënt met de lln communiceren

01.3 Effectief en efficiënt met ouders, verzorgers communiceren

01.4 Effectief en efficiënt communiceren met collega's, directie en externe partners

01.5 Doelgericht taalontwikkelend lesgeven om de taalvaardigheid van de lln te verhogen

01.6 Effectief en efficiënt communiceren in functie van een doeltreffend klasmanagement

02.1 Als teamspeler aan een goede werksfeer meewerken

03.1 Maatschappelijke thema's en ontwikkelingen verantwoord naar onderwijs vertalen

03.3 Het beroep van leraar vorm geven door een breed culturele participatie

04.2 Eigen vakspecifieke en didactische expertise continu vernieuwen

- 05.1 *Feedback en kritische reflectie aanwenden om het eigen pedagogisch en didactisch handelen te optimaliseren*
- 05.2 *Het eigen referentiekader, dat van anderen en de wederzijdse beïnvloeding kritisch bevragen*
- 05.3 *Problemen en situaties leerbevorderend aanpakken*
- 07.2 *Doelstellingen, werkvormen, leerinhouden, leeractiviteiten en evaluatievormen op maat van elke leerling uitwerken*
- 07.3 *Leerlingen stimuleren tot constructief en respectvol omgaan met diversiteit binnen de klasgroep, de school en de samenleving*
  - 08.1 *Leerlingen begeleiden in het functioneel en met kritische zin aanwenden van multimedia, ICT en andere leermiddelen*
  - 08.2 *Authentieke ervaringen hanteren als context voor het leerproces*
  - 08.3 *Een klaslokaal, een schoolgebouw inrichten al een aangepaste, uitdagende en veilige speel-, leer- en leefomgeving*
  - 09.2 *Doelstellingen op maat afstemmen, rekening houdend met de beginsituatie, eindtermen / ontwikkelingsdoelen, het leerplan, leerlijnen en het pedagogisch project*
  - 09.3 *Een coherente samenhang nastreven in het onderwijsaanbod zowel vakspecifiek als vakoverschrijdend*
  - 09.4 *Leerinhouden en -strategieën vertalen naar stimulerende leeractiviteiten, op basis van de gekozen doelstellingen*
  - 09.5 *Passende evaluatie en/of assessment organiseren bij het onderwijsleerproces*
  - 10.1 *Relevante en actuele juridische, deontologische en administratieve taken behorend tot het leraarschap correct uitvoeren*
  - 10.2 *Samen met het schoolteam en de schoolleiding bijdragen aan de concretisering van het schoolbeleid*
  - 11.1 *De fysieke en geestelijke gezondheid van leerlingen bevorderen*
  - 11.3 *In het kader van het schoolzorgbeleid systematisch en in multidisciplinair overleg leerlinggegevens verzamelen en er adequaat mee omgaan*
  - 11.5 *Ontplooiing en emancipatie bevorderen rekening houdend met de specifieke leer- en leefsituatie van het individu*

[...]

In toepassing van art. 2.8.1, 2.8.2 en 1.1 Stagerichtlijn dient derhalve in de beslissing tot het eindcijfer te worden veruitwendigd:

- of de student voldoet aan de minimumcriteria
- hierbij rekening wordt gehouden met positieve en negatieve tendensen
- de beoordeling hiervan dient te gebeuren aan de hand van de doelstellingen en eindcompetenties zoals opgenomen in de studiefiche.

2.

Dienaangaande moet vastgesteld worden dat in de eindevaluatie d.d. 13.02.2020 aan de hand van een standaardformulier met het aanvinken van standaardantwoorden met beperkte toelichting enkel de doelstellingen zoals opgenomen in de [ETCS]-fiche puntsgewijs worden besproken, waaromtrent alle voorbehoud.

Hoewel nochtans vereist ingevolge art. 2.8.1, 2.8.2 en 1.1 Stagerichtlijn moet worden vastgesteld dat de door verzoeker uitgevoerde stages niet werden beoordeeld in het licht van:

- de eindcompetenties
- en de positieve en negatieve tendensen (zie eveneens *infra sub 4.3*).

Hierover kan in het eindevaluatieformulier van de stagecommissie geen motivering worden teruggevonden (zie stuk 3).

In toepassing van de formele motiveringswet kan enkel met de in de beslissing opgenomen redenen rekening worden gehouden.

Reeds meermaals bevestigde de Raad voor Studievoortgangsbewijzingen in haar rechtspraak dat de beoordeling van de stage in overeenstemming dient te zijn met het stagereglement en aldus daarvan niet mag afwijken.

Nu verplichte onderdelen om tot de eindbeslissing niet werden beoordeeld, werd de eindbeslissing niet genomen op de wijze zoals voorgeschreven in art. 2.8.1, 2.8.2 en 1.1 Stagerichtlijn, waardoor de betreffende artikelen werden geschorst.

Deze vaststelling volstaat reeds om het gebrek aan karakter van de bestreden beslissing aan te tonen.

3.

Dat er onder algemene conclusie in het eindevaluatieformulier een opsomming van *sterke punten, aandachtspunten en zwakke punten* staat, kan het bovenstaande gebrek geenszins remediëren.

Vooreerst betreft een loutere opsomming van punten immers geen beoordeling, waardoor de verzoeker niet kan uitmaken wat de doorslaggevende elementen vormden teneinde hem het betreffende resultaat toe te kennen.

Een motivering dient immers duidelijk en concreet de redenen te kennen te geven waarop de betreffende beslissing steunt.

Daarnaast omvat de betreffende opsomming een samenvatting van de besproken doelstellingen, waarbij wordt teruggegrepen naar toelichting die eerder bij de besprekking van de doelstellingen werd gegeven.

Uit het bovenstaande blijkt dan ook dat geen beoordeling van de in de Stagerichtlijn opgenomen eindcompetenties gebeurde en derhalve werd niet nagegaan of verzoeker over de vereiste eindcompetenties beschikt.

Ook blijkt uit de bestreden beslissing geenszins dat er zich positieve of negatieve tendensen tijdens het stageverloop zouden hebben voorgedaan die een invloed op het resultaat hadden. Laat staan dat uit de bestreden beslissing blijkt dat deze in overweging werden genomen.

De bestreden beslissing schendt dan ook art. 2.8.1, 2.8.2 en 1.1 Stagerichtlijn, het beginsel *patere legem quam ipse fecisti* als onderdeel van het rechtszekerheid, het zorgvuldigheids- en materiële motiveringsbeginsel en de formele motiveringsplicht.

Deze vaststelling volstaat tot grondheid van onderhavig verzoek.

De bestreden beslissing dient te worden vernietigd en te worden heroverwogen.

4.2 GEEN REKENING GEHOUDEN MET BIJZONDERE OMSTANDIGHEDEN

Verzoeker meent dat ten onrechte met enkele omstandigheden geen rekening wordt gehouden, wat een andere kijk geeft op de uitgevoerde stages en welke mogelijk een (negatieve) invloed hebben gehad op zijn resultaat:

A. Stage buiten onderwijsvakken

1.

In toepassing van art. 1.2 Stagerichtlijn omvat de stage:

“1.2 Inhoud van de stage

(...)

De stage omvat:

- Keuzestage in minimum 2 verschillende scholen:*
- 4u observatie per stageschool vóór de aanvang van de keuzestage*
- 6u lesgeven per onderwijsvak per week*
- Uitdiepingsstage (6u per onderwijsvak – zie vakspecifieke richtlijnen)*
- Extra-stagepakket*
- Reflectie-opdrachten*
- Praktijkopdrachten*
- Stageportfolio gesprek*

*De student plant zijn stage als volgt in: 6 weken + 6u uitdieping per onderwijsvak
weken lesgeven op school 1 (keuzestage)
weken lesgeven op school 2 (keuzestage)
+
6 u. uitdiepingsstage/per onderwijsvak”*

Uit het bovenstaande blijkt dat de stage dient te worden afgelegd binnen de onderwijsvakken.

Zoals blijkt uit de bestreden beslissing (zie stuk 1 en 3) heeft verzoeker als onderwijsvakken ‘fysica’ en ‘wiskunde’.

In het bovenstaande feitenoverzicht werd reeds aangegeven dat verzoeker tijdens de stage natuurwetenschappen van 7/10/19 – 8/11/19 deze buiten zijn wil om hoeft moeten afleggen in het onderwijsvak biologie.

Pas kort voor zijn stage kreeg verzoeker van de stagementor te horen dat hij binnen het vak natuurwetenschappen op dat ogenblik het onderdeel ‘biologie’ zou moeten geven, wat buiten zijn onderwijsvakken lag.

Hoewel het onderwijsvak fysica van verzoeker in de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs is ingedeeld onder het algemene vak natuurwetenschappen (bestaande uit biologie, fysica en chemie), wordt dit tijdens de opleiding onderscheiden gedoceerd.

Elk van deze vakken wordt onderscheiden gedoceerd en betreffen binnen de opleiding specifieke onderwijsvakken.

Niettemin werd van verzoeker geacht les te geven in het onderdeel biologie, nu dit deel uitmaakte van het vak natuurwetenschappen.

Buiten een inleidingsvak uit het eerste jaar van de opleiding heeft verzoeker geen verdere verdiepingsvakken over biologie gekregen, waardoor de inhoudelijke bagage beperkt(er) was.

Zulks maakt:

- dat verzoeker een stage moest afleggen buiten de specifieke onderwijsvakken.

- dit om een vak ging waarover hij over een beperktere inhoudelijke bagage beschikte, wat maakte dat het lesgeven over deze leerstof stroever ging en ook niet steeds op onvoorzien vragen kon worden geantwoord.
- De stage werd geobserveerd door een lector fysica die niet het vak biologie doceert.

Verzoeker kan zich niet van de indruk ontdoen dat deze stage in het vak biologie een determinerende invloed heeft gehad op het behaalde resultaat.

2.

Zo krijgt hij in rubriek 4.2 de motivering (zie stuk 3):

Leerinhouden: Niv. 2 De student beheerst de leerinhouden matig

In de motivering omtrent de toekenning van deze evaluatie staat opgenomen:

Uit het syntheseformulier van dhr. [B.D.B.]; “ de student heeft een te beperkte voorkennis van de te geven leerinhouden. Vragen van leerlingen kunnen niet altijd beantwoord worden of worden foutief beantwoord.

Uit de motivering van de bestreden beslissing blijkt derhalve dat de stagecommissie enkel aan de hand van het syntheseformulier van dhr. [B.D.B.] de betreffende score heeft bepaald.

Dit is kennelijk onredelijk, nu dit haaks staat op de evaluatieformulieren van de stagementoren in de vakken Wiskunde en Fysica, zijnde de onderwijsvakken die luidens de bestreden beslissing het voorwerp van het stagevak uitmaken:

- 2/9/19 – 27/9/19: Stage wiskunde (48u) MS Voskenslaan
[C.D.C.] (Wiskunde): Sterke punten: “*Hij beheerst zijn leerinhouden*”
- 7/10/19 – 8/11/19: Stage natuurwetenschappen (20u) en Stage wiskunde (6u) Edugo Lochristi

[A.L.] (wiskunde): Sterke punten “*Vakinhoudelijk zit alles goed. Bij aanvang van de stage gaf Bjarne aan dat zijn kennis over cijferen ver weg zit. Toch wist hij de eerste les dit op een goede wijze uit te leggen.*

- 11/11/19 – 30/11/19: Stage Fysica (22u) Edugo Oostakker
[K.V.] (fysica): Sterke punten: “*Inhoudelijk weinig of niets op aan te merken*”
[W.P.]: Sterke punten; “*Vakinhoudelijk sterk*”

Vastgesteld dient te worden dat nergens uit de bestreden beslissing blijkt waarom de stagecommissie voorrang geeft aan de vaststelling van de ene stagementor inzake biologie, waar alle andere mentoren over de specifieke onderwijsvakken fysica en wiskunde allen de vakinhoudelijke kennis als een zeer sterk punt ervaren.

In haar rechtspraak wees de RvStvb er reeds meermaals op dat hoewel het toekomt aan leden van de stagecommissie om te [evalueren] of de nodige competenties werden bereikt, zij bij sterk afwijkende beoordelingen van stagementoren afdoende moeten motiveren waarom tot een dergelijke afwijkende eindevaluatie t.o.v. de gegeven scores door de mentoren zijn gekomen.

Vastgesteld moet worden dat de stagecommissie kennelijk onredelijk heeft gehandeld door zich enkel te steunen op het stageverslag van de stage biologie, maar de vaststellingen over vakinhoudelijke kennis van andere stagementoren buiten toepassing te laten.

Verzoeker kan zich evenmin van de indruk ontdoen dat de stage in het vak biologie ook bij andere beoordelingen een determinerende rol heeft gespeeld, waarbij de beperkte(re) inhoudelijke bagage en affiniteit met het betreffende vak, tevens maakte dat zulks zich ook veruiterlijke tijdens het lesgeven, waardoor bepaalde werk- of onderwijsvormen niet konden worden toegepast.

Ten onrechte werd met de omstandigheid dat een stage werd afgelegd buiten de geselecteerde onderwijsvakken onvoldoende rekening gehouden in de beslissing van de stagecommissie.

B. Vervangingsstage

Evenmin wordt rekening gehouden dat verzoeker het eerste en tevens grootste deel van zijn stage (Stage wiskunde (48u) MS Voskenslaan) als vervangingsopdracht heeft uitgevoerd.

Hierbij verving hij een zieke leerkracht, zodat de leerlingen van de school waar hij stage zou geven niet in de studie moesten zitten.

Tijdens deze eerste, tevens grootste stage stond verzoeker zelfstandig voor de klas en was er geen stagementor die de lessen bijwoonde.

Zulks blijkt ook uit het verslag van de stagementor, waaruit blijkt dat deze geen lessen heeft bijgewoond en op de 48 uur les die gegeven werd, tweemaal een collega een les zou hebben bijgewoond (zie stuk 4 – syntheseformulier [C.D.C.]).

In de grootste stagesessie heeft verzoeker geen directe feedback gekregen en heeft ook de stagementor voor dit grootste stageluk het evaluatieformulier zeer beknopt ingevuld.

Ondanks deze niet evidente omstandigheden werd voor de motivering van de te behalen doelstellingen ‘krachtige leeromgeving’ in het evaluatieformulier van de stagecommissie voor de motivering van het gehele onderdeel verwezen naar 2 observaties die werden uitgevoerd in de eerste lesweek van deze eerste en zelfstandige stage (zie stuk 3, p. 10):

- De vraagstelling in de lesvoorbereidingen moet gerichter voorbereid worden (zie logboek, les bijgewoond door lector, mevr. [T.M.], 6/9/2019).
- Doelgerichter werken, besteed vooraf meer aandacht aan het formuleren van waardevolle doelstellingen (zie logboek, les bijgewoond door lector, dhr. [J.B.]).

Het is dan ook kennelijk onredelijk dat enkel met observaties uit deze eerste lesweek wordt rekening gehouden, doch niet met het verdere deel en de latere stages. Zulks des te meer nu geen rekening wordt gehouden met de omstandigheden waarin de betreffende stage werd uitgevoerd.

Ten onrechte werd met de betreffende omstandigheid geen rekening gehouden.

C. Conclusie

Uit het bovenstaande blijkt dat bij de beoordeling van de doelstellingen ten onrechte geen rekening werd gehouden met enkele determinerende en cruciale omstandigheden. Ook dit maakt dat de bestreden beslissing moet worden vernietigd en opnieuw moet worden heroverwogen.

4.3 GEEN BEOORDELING VAN DE EVOLUTIE/TENDENSEN

A. Beperkte opvolging na feedback, zodat evolutie niet in kaart werd gebracht.

In toepassing van art. 2.8.1 en 2.8.2 Stagerichtlijn dient bij de beoordeling rekening te worden gehouden met de positieve en negatieve tendensen:

2.8.1 *De evaluatievorm*

Het opleidingsonderdeel wordt niet-periode gebonden geëvalueerd. Een 2e examenkans is niet mogelijk. (zie studiefiche)

Als essentieel element voor de eindevaluatie van het opleidingsonderdeel gelden de [ter zake] doende minimumcriteria waaraan de student wel of niet voldoet én de belangrijkste positieve/negatieve tendensen (zie 1.1).

2.8.2 *Procedure om te komen tot een eindbeoordeling*

Het eindcijfer voor de praktijk is een globaal cijfer van alle opdrachten en activiteiten door de student verricht in het kader van het opleidingsonderdeel. Het komt pas tot stand na het stageportfoliogesprek (hetgeen integraal deel uitmaakt van de praktijk) en na overleg door de stage-evaluatiecommissie.

Het eindcijfer bevat alle facetten van de beoordelingen van alle opdrachten en activiteiten en wordt door de stage-evaluatiecommissie in overweging genomen en gewogen in het licht van de minimumcriteria, zoals gestipuleerd in de studiefiche, en positieve en negatieve tendensen. (zie punt 1.1 en eindevaluatieformulier vanuit de opleiding).

In punt 1.1 van de stage richtlijn staat vermeld:

1.1 *Doelstellingen en competenties van de stage*

De doelstellingen en competenties van de stage kan de student raadplegen via <https://chamilo.hogent.be> – Praktijk en stage MT 3 en de studiefiche.

Zoals reeds toegelicht sub 4.1 blijkt niet uit de bestreden beslissing dat met de positieve en negatieve tendensen rekening werd gehouden.

Nergens wordt beschreven hoe verzoeker doorheen de verschillende stages al dan niet is gegroeid voor bepaalde onderdelen.

Uit art. 2.8.2 Stagerichtlijn blijkt bovendien dat de tussentijdse bespreking van de lectoren een belangrijk onderdeel betreft inzake deze tendensen doorheen de stage, nu dit de mogelijkheid biedt om gebeurlijk nog bij te sturen:

“Tussentijds wordt de praktijk van de studenten besproken onder de begeleidende lectoren. De student ontvangt een mail vanuit de stagecoördinatie, indien er specifieke te signaleren werkpunten aan bod zijn gekomen. Op deze manier kan de student zijn praktijk nog bijsturen.”

Op vrijdag 25/10 (vrijdag voor de herfstvakantie) kreeg verzoeker het verslag van het tussentijds stageoverleg, waarin volgende werkpunten werden aangehaald:

- *De leerinhouden NAWE in de lesvoorbereidingen grondiger en doelgerichter uitwerken, structureren en verdiepen. Hanteer hierbij kwalitatieve bronnen!*
- *Hanteer meer activerende en creatieve werkvormen in jouw lessen. Lessen worden momenteel te oppervlakkig uitgewerkt en te klassiek (met vooral nadruk op doceren) gegeven. Hiervoor verwijzen we graag naar de cursussen Algemene didactiek, vakdidactiek en DKO (Divers en krachtige leeromgevingen).*
- *Klasmanagement kan veel beter – verplaats je meer in de doelgroep en differentieer!*
- *Timemanagement: deel de lestijd op zo 'n manier in dat er efficiënt kan worden gewerkt.*

Niet onbelangrijk is dat deze tussentijdse feedback werd gegeven net voor de herfstvakantie na afloop van de tweede stagereeks en zulks net nadat de stage biologie had plaatsgevonden (zie *supra*).

Nergens blijkt uit de bestreden beslissing dat de stagecommissie is nagegaan of verzoeker gevolg heeft gegeven aan deze feedback en of er een (positieve/negatieve) evolutie in het stageverloop zat.

Dienaangaande is het bovendien frappant dat verzoeker voor de betreffende feedback op 7 verschillende dagen diverse observaties heeft gehad door zowel beide vaklectoren als door de pedagoog.

Na de betreffende feedback werd er nog maar 1 observatie uitgevoerd, zulks enkel door de vaklector fysica.

- 2/9/19 – 27/9/19: Stage wiskunde (48u) MS Voskenslaan
  - 6/9/19: Observatie [T.M.]
  - 10/9/19: Observatie [J.B.]
  - 12/9/19: Observatie [T.M.]
  - 19/9/19: Observatie [T.M.]
  - 26/9/19: Observatie [J.B.]
- 7/10/19 – 8/11/19: Stage natuurwetenschappen (20u) en Stage wiskunde (6u) Edugo Lochristi
  - 21/10/19: Observatie [J.B.] (NaWe)
  - 23/10/19: Observatie [J.V.L.] (NaWe)
- 11/11/19 – 30/11/19: Stage Fysica (22u) Edugo Oostakker
  - 20/11/19: Observatie [J.V.L.]

Zulks toont des te meer aan dat de bestreden beslissing op onzorgvuldige wijze tot stand is gekomen, nu slechts 1 lid van de stagecommissie na de feedback nog 1 les heeft bijgewoond.

Er is dan ook aan verzoeker geen redelijke kans geboden aan te tonen dat hij zijn praktijk heeft bijgestuurd, hoewel dit nochtans luidens de stagerichtlijn een belangrijk onderdeel vormt.

De wanverhouding aan observaties lijkt alsof de leden van de stagecommissie verzoeker reeds hadden ‘opgegeven’ naar aanleiding van de betreffende feedback.

Dit gevoel werd bij verzoeker nog versterkt naar aanleiding van het portfoliogesprek, waarbij hij steeds in zijn toelichting werd onderbroken en hem geen redelijke kans werd gegeven ter bespreking van zijn stageportfolio.

Het gebrek aan beoordeling van de positieve en negatieve tendensen tijdens de stage, alsmede de afwezigheid van opvolging na gegeven feedback is dan ook strijdig met art. 2.8.1 en 2.8.2 en het zorgvuldigheidsbeginsel.

B. Gewicht aan eerste week stageperiode

Zoals reeds in het bovenstaande sub 4.1 werd toegelicht, blijkt uit de motivering van het onderdeel ‘krachtige leeromgeving’ van het evaluatieformulier dat ter motivering van het resultaat louter wordt gesteund op 2 observaties uit de eerste week stage tijdens de vervangingsopdracht (*zie supra*).

Ook dit toont des te meer aan dat ten onrechte geen rekening werd gehouden in de bestreden beslissing met de tendensen die zich tijdens de stage zouden hebben voorgedaan.

Louter steunen op observaties uit de eerste week van de eerste stage kunnen onmogelijk rekening houden met de tendensen die zich tijdens de verschillende stages zouden hebben voltrokken.

Ook dit toont aan dat in strijd met de Stagerichtlijn geen rekening werd gehouden met tendensen tijdens de stage.

De bestreden beslissing schendt ook op dit punt eveneens art. 2.8.1 en 2.8.2 en het zorgvuldigheidsbeginsel.

4.4 GEEN AFDOENDE MOTIVERING

In haar rechtspraak wees de RvStvb er reeds meermaals op dat hoewel het toekomt aan de lectoren en leden van de stagecommissie om te evalueren of de nodige competenties werden bereikt, zij bij sterk afwijkende beoordelingen van stagementoren afdoende moeten motiveren waarom zij tot een dergelijke afwijkende eindevaluatie t.o.v. de gegeven scores door de mentoren zijn gekomen.

A. Niet afdoende inhoudelijke kennis

In het bovenstaande werd reeds toegelicht dat het gegeven resultaat omtrent inhoudelijke kennis haaks staat op de vaststellingen van de stamentoren.

Uit de bestreden beslissing kan verzoeker niet afleiden waarom gewicht werd gegeven aan de stage biologie, terwijl de onderwijsvakken positief werden beoordeeld.

De bovenstaande toelichting kan hieromtrent worden hernomen.

B. Geen voeling met leefwereld leerling

In het syntheseverslag werd verzoeker tevens beoordeeld als zou hij geen voeling met de leefwereld van de leerling hebben en een afstand tussen leerling en leerkracht zou creëren (p. 3 stuk 3). Dit wordt als een (totaal) afwezige eigenschap gekwalificeerd (negatiefst mogelijke score).

Nochtans moet vastgesteld worden dat meerdere stamentoren dienaangaande stelden dat verzoeker wel degelijk als een sterk pluspunt de interactie met leerlingen had:

- 7/10/19 – 8/11/19: Stage natuurwetenschappen (20u) en Stage wiskunde (6u) Edugo Lochristi
[A.L.] (wiskunde): Sterke punten “*Weet wat leeft in de wereld van de jongeren en past vraagstukken aan naar hun leefwereld*”
- 11/11/19 – 30/11/19: Stage Fysica (22u) Edugo Oostakker
[K.V.] (fysica): Sterke punten: “*vlotte omgang met de leerlingen, plaats voor humor*”

Ook op dit punt blijkt uit de bestreden beslissing geenszins waarom de stagecommissie tot een diametraal standpunt komt en het nodig acht verzoeker de slechts mogelijke score toe te kennen.

C. Conclusie

Uit het bovenstaande blijkt dan ook dat de bestreden beslissing niet op afdoende wijze werd gemotiveerd.”

De interne beroepscommissie van de Hogeschool Gent behandelt dit intern beroep in zitting van 2 maart 2020. Zij komt tot de volgende beslissing:

“*De student haalt volgende middelen aan:*

[...]

Behandeling ingesteld beroep door de interne beroepscommissie

De interne beroepscommissie stelt het volgende vast:

- de student ondertekende zijn opleidingscontract op 21/08/2019 digitaal voor akkoord (bijlage 1);
- de student is ingeschreven voor de twee laatste opleidingsonderdelen van zijn opleidingstraject. Hij kon vervroegd afstuderen na de eerste examenperiode indien hij voor beide opleidingsonderdelen zijn credits zou hebben behaald;
- de student behaalde een 7/20 voor het opleidingsonderdeel *praktijk 3: beginnende leraar zijn* (studieoverzicht bijlage 2);
- dit opleidingsonderdeel telt 16 studiepunten, een tweede examenkans is niet mogelijk (studiefiche bijlage 3);
- voor dit opleidingsonderdeel moet de student slagen (wordt nooit gedelibereerd);
- volgende documenten werden door de opleiding aangereikt als zijnde het evaluatiedossier. Van deze documenten werd een afschrift gevraagd door de raadsman van de student op 12/01/2020 in kader van de wet op de openbaarheid van bestuur. De student heeft via zijn raadsman afschrift van deze documenten ontvangen op 13/02/2020:
- eindevaluatieverslag van de stage (bijlage 4). De student heeft dit ontvangen tijdens het feedbackgesprek;

- syntheseformulieren van mentoren. De student heeft deze zelf opgeladen in zijn elektronisch stagedossier (ETOS-dossier):
  - syntheseverslag mentor [C.D.C.] d.d. 30/09/2019 (bijlage 5)
  - syntheseverslag mentor [B.D.B.] d.d. 14/11/2019 (bijlage 6)
  - syntheseverslag mentor [A.L.] d.d. 26/11/2019 (bijlage 7)
  - syntheseverslag mentor [W.P.] d.d. 12/12/2019 (bijlage 8)
  - syntheseverslag mentor [K.V.] d.d. 11/12/2019 (bijlage 9)
- e-mail verzonden op 25/10/2019 aan de student naar aanleiding van tussentijds stageoverleg (bijlage 10);
- de checklist zoals gebruikt door de evaluatoren tijdens het stageportfoliogesprek op 24/01/2020. De bevindingen worden meegenomen bij eindevaluatie (bijlage 11);
- feedback na stagebezoeken wordt door de begeleidende lectoren van HOGENT genoteerd in het logboek per onderwijsvak. Dit logboek is een begeleidings- en coachingsinstrument. De student dient het in na de stageperiode en krijgt dit terug op het feedbackmoment. De student heeft het logboek ‘fysica’ na het feedbackgesprek niet meegenomen. De student heeft via afschrift een scan ontvangen met een aantal begeleidingsverslagen zoals aanwezig in het logboek ‘fysica’ van de student (bijlage 12). Het logboek ‘wiskunde’ heeft de student wel terug meegenomen tijdens het feedbackmoment;
- richtlijnenbundel voor ‘PRAKTIJK 3’ in het 3de modeltraject (bijlage 13);
- naast het volledige stagedossier en de richtlijnenbundel, geven de betrokken stagebegeleiders bijkomende toelichting bij het stageverloop en de evaluatie van de student (bijlage 14);
- de student diende voor het opleidingsonderdeel *praktijk 3: beginnende leraar zijn stage* te lopen voor 2 onderwijsvakken, zijnde fysica en wiskunde (stageoverzicht, bijlage 15):
  - drie stagescholen: middenschool Voskenslaan Gent, Edugo Lochristi en Edugo De toren in Oostakker;
  - begeleiding op de scholen door 5 mentoren
  - begeleidende vaklectoren: [T.M.] (wiskunde) en [J.V.L.] (fysica)
  - begeleidende pedagoog: [J.B.]
  - stagebezoeken:
    - pedagoog: 10/9, 26/9 en 21/10
    - vaklector fysica: 23/10 en 20/11
    - vaklector wiskunde: 6/9, 12/9 en 19/9
- de student maakte zelf de keuze om een eerste deel van de stage — voor het onderwijsvak wiskunde — te volbrengen op zelfstandige basis in de maand september. Deze mogelijkheid wordt geboden aan studenten *praktijk 3: beginnend leraar zijn* (bijlage 13, 1.3.5 Wat is afwijkende stage?). De student werd slechts in beperkte mate geobserveerd en begeleid door de mentor op de stageschool, vanuit HOGENT waren er tijdens deze periode 5 stagebezoeken. De student werd dus wel degelijk begeleid en opgevolgd tijdens deze stageperiode;
- de student heeft geen stage afgelegd voor het onderwijsvak ‘biologie’. De vaklector fysica liet het verschil tussen ‘natuurwetenschappen’ in de eerste graad van de B-stroom en onderwijsvak ‘biologie’ uitvoerig toe (bijlage 14): *Het gaat niet over het vak ‘biologie’, maar over ‘natuurwetenschappen’. Dit is een cruciaal verschil. Biologie wordt enkel in de tweede graad gegeven, en is gericht naar wetenschappelijke*

specialisatie. De opleiding tot leerkracht fysica leidt niet tot lesbevoegdheid voor biologie, en wij vragen ook nooit vanuit de opleiding aan studenten fysica om biologie te geven. Natuurwetenschappen in de eerste graad is een breed vak dat vooral gericht is naar wetenschappelijke geletterdheid en motivatie van de jongere leerlingen uit eerste graad. Het bevat een deel ‘levende natuur’ met elementen uit de biologie, en ‘niet levende natuur’ met elementen uit chemie en fysica. De insteek en vereisten zijn dan ook totaal anders dan voor ‘biologie’, en het diploma leidt wél tot lesbevoegdheid voor natuurwetenschappen. Bjarne is dus niet beoordeeld op ‘biologie’, maar wel op ‘natuurwetenschappen’. Op alle informatiekanalen waarop toekomstige studenten zich kunnen informeren over de opleiding wordt vermeld dat de opleiding ‘fysica’ ook ‘natuurwetenschappen’ inhoudt.

De stagecoördinator, [A.V.] licht toe (bijlage 16) : *Bjarne kon onvoldoende aantonen (via zijn stages MT2) dat hij al had les gegeven in de 1^e graad en in BSO-richtingen. Hij koos hierdoor zelf om het vak NWE in de 1^e graad B-stroom te geven in EDUCO Lochristi. Dit vak valt binnen zijn VE-bekwaamheid, dus werd goedgekeurd vanuit de opleiding. ... De student bekomt dan uiteraard de lesonderwerpen binnen dit vak van zijn mentor op de stageschool en dan kunnen dat dus zowel biologie als fysica onderwerpen/leerinhouden zijn (in de 1^e gr B-stroom zijn de leerinhouden vergelijkbaar met de 3e graad -5e/6e lj. - basisonderwijs).*

- de studiefiche bepaalt dat de evaluatie gebeurt op volgende wijze (bijlage 3):

Eerste examenkans

Niet-periodegebonden evaluatie

Geïntegreerde evaluatie (100 %): portfolio, observatie van functioneren van de student en gesprek op basis van functioneren van de student

Indien de student ongewettigd afwezig is op de stage, de supervisie of de intervisie wordt de student op Afwezig (A) geplaatst voor de evaluatie van het opleidingsonderdeel.

Wat betreft de evaluatie van dit opleidingsonderdeel dient men de richtlijnen voor Praktijk 3 in het derde modeltraject te lezen en op te volgen, ter beschikking via de elektronische/eromgeving.

- de procedure om te komen tot een eindbeoordeling is opgenomen in de richtlijnenbundel (p. 17-18, bijlage 4):

Het cijfer voor stage wordt toegekend door de stage-evaluatiecommissie, bestaande uit de lectoren van beide onderwijsvakken en de lector-pedagoog. Zij komen samen tot één cijfer voor stage en baseren zich hiervoor op:

- *administratieve correctheid, zich houden aan deadlines, tijdig indienen van stageroosters, tijdig kenbaar maken van stagedocumenten op Etos, e.d.m.;*
- *syntheseformulieren van de mentoren (deze dienen [alle] opgeladen te zijn op Etos);*
- *stageverloop van geobserveerde lessen, via het logboek per onderwijsvak, door de mentoren, de lectoren van beide onderwijsvakken en de lectorpedagoog;*
- *tussentijds overleg over de praktijk MT3 van de stage-evaluatiecommissie (zie stagekalender);*
- *informatie verzameld tijdens de stagebezoeken (gesprek met de mentor, inzage van andere lesvoorbereidingen en didactisch materiaal, reflecties in het logboek van de student, ...);*

- *de praktijkopdrachten, het stageportfolio en -gesprek: de student moet de vooropgestelde competenties kunnen bewijzen.*

Tussentijds wordt de praktijk van de studenten besproken met de begeleidende lectoren. De student ontvangt een mail vanuit de stagecoördinatie, indien er specifieke te signaleren werkpunten aan bod zijn gekomen. Op deze manier kan de student zijn praktijk nog bijsturen.

Het eindcijfer voor de praktijk is een globaal cijfer van alle opdrachten en activiteiten door de student verricht in het kader van het opleidingsonderdeel. Het komt pas tot stand na het stageportfoliogesprek (hetgeen integraal deel uitmaakt van de praktijk) en na overleg door de stage-evaluatiecommissie. Het eindcijfer bevat alle facetten van de beoordeling van alle opdrachten en activiteiten en wordt door de evaluatiecommissie in overweging genomen en gewogen in het licht van de minimumcriteria, zoals gestipuleerd in de studiefiche, en positieve en negatieve tendensen. (zie punt 7.7 en eindevaluatieformulier van de opleiding).

- de gehanteerde evaluatieformulieren voor beoordeling door mentoren en eindevaluatie zijn gestandaardiseerd en wel degelijk een middel om op objectieve manier na te gaan in hoeverre de student bepaalde eindcompetenties al dan niet heeft bereikt. We zien 5 leerresultaatslijnen, nl. communiceren, professionaliseren, krachtige leeromgeving, leerbegeleiding en maatschappelijk, intercultureel en internationaal participeren. De geformuleerde doelstellingen in de studiefiche en evaluatieformulieren hebben rechtstreeks betrekking op de te verwerven eindcompetenties. Aan mentoren wordt gevraagd of zij bepaald gedrag observeren (en toelichten), bij eindevaluatie wordt het beheersingsniveau per evaluatiecriterium aangegeven. Concrete gedragsindicatoren zijn gekoppeld aan elk beheersingsniveau waardoor de student heel concreet inzicht krijgt in zijn behaalde resultaat. Bijkomend wordt per leerresultaatslijn aangegeven op welke basis een bepaald beheersingsniveau wordt aangekruist. Hierbij wordt verwezen naar vaststellingen door mentoren en lectoren op verschillende momenten tijdens de stage. Ook vaststellingen tijdens het stageportfoliogesprek of bij ingediende opdrachten, lesvoorbereidingen, reflecties kunnen specifiek worden vermeld in de motivering. Het is inherent aan dit soort beoordelingen dat ook het proces mee in rekening wordt gebracht. Specifieke werkpunten geformuleerd bij aanvang van de stage kunnen weggewerkt worden op het einde van de stage, of net niet. Het stageportfoliogesprek is de uitgelezen kans voor de student om aan te tonen dat hij met tussentijds geformuleerde aandachts- en werkpunten aan de slag is gegaan en op het einde van de stage de beoogde eindcompetenties heeft bereikt;

- de student werd tijdens zijn stage begeleid door de mentoren van de stageplaatsen enerzijds en via stagebezoeken door een pedagoog en vaklectoren anderzijds;

- in de syntheseformulieren van de mentoren komen, naast positieve punten, aandachtspunten en/of zwakke punten aan bod die zich situeren binnen verschillende leerresultaatslijnen. De twee mentorenverslagen van de laatste stageperiode (bijlagen 8 en 9) tonen aan dat de student werkpunten met betrekking tot tempo en timing, klasmanagement en het aanpassen van de lessen aan (het niveau van) de leerlingen op het einde van de stage niet heeft weggewerkt. Deze aandachts- of werkpunten werden door verschillende mentoren in de eerdere stageperiodes ook gemeld;

- de vaststellingen door de bezoekende lectoren werden op het ogenblik van het stagebezoek genoteerd in het logboek van de student. De voor handen zijnde notities

in de logboeken ‘fysica’ en ‘wiskunde’ (bijlagen 12 en 14) tonen geen discrepantie met de vaststellingen door mentoren. De eerste 7 stagebezoeken vonden plaats vóór het tussentijds stageoverleg. Op het tussentijds stageoverleg (dd. 24/10/2019) werden meerdere aandachtspunten voor de student geformuleerd:

- De leerinhouden NAWE in de lesvoorbereidingen grondiger en doelgerichter uitwerken, structureren en verdiepen. Hanteer hierbij kwalitatieve bronnen!
- Hanteer meer activerende en creatieve werkvormen in jouw lessen. Lessen worden momenteel te oppervlakkig uitgewerkt en te klassiek (met vooral nadruk op doceren) gegeven. Hiervoor verwijzen we graag naar de cursussen Algemene didactiek, vakdidactiek en DKO (Divers en krachtige leeromgevingen).
- Klasmanagement kan veel beter – verplaats je meer in de doelgroep en differentieer!
- Timemanagement: deel de lestijd op zo'n manier in dat er efficiënt kan worden gewerkt.

Hij ontving deze aandachtspunten via e-mail op 25/10/2019 (bijlage 10). De student kon aldus aan de slag met deze schriftelijke tussentijdse feedback;

- zoals reeds aangegeven toonde de student tijdens de laatste stageperiodes niet aan dat de aandachtspunten met betrekking op didactiek, klasmanagement en timemanagement werden weggewerkt;
- vaklector [J.V.L.] licht als volgt toe (bijlage 14):

Van de vier vermelde punten in de mail is er slechts één [dat] in het verder verloop van de stage niet meer opgevolgd kon worden, nl. deze rond de leerinhouden natuurwetenschappen, en dit omdat Bjarne dan geen stage meer deed in natuurwetenschappen, maar in fysica. Alle andere punten zijn wel degelijk opgevolgd, zowel bij het stagebezoek, als door de mentoren. Zowel in het observatieverslag van het bezoek als in de evaluatieverslagen van de mentoren komen de vermelde werkpunten nog duidelijk naar voor als zijnde problematisch. Het onvoldoende gebruiken van activerende werkvormen en in vakdidactiek aan bod gekomen elementen, het onvoldoende inleven in de leerlingengroep en timing worden in zowel het observatieverslag als in de beide evaluatieverslagen naar voor gebracht als zijnde nog steeds pijnpunten. Er werd dus geen positieve tendens vastgesteld na de verwittigingsmail op alle punten, uitgezonderd die rond de leerinhouden NW, die niet meer geobserveerd konden worden.

- op 24/01/2020 vond het stageportfoliogesprek plaats. In de richtlijnenbundel wordt het doel en verloop van dit gesprek duidelijk omschreven (bijlage 13, p. 19). Tijdens dit gesprek krijgt de student de kans om op basis van concrete opdrachten en zelf gekozen lesvoorbereidingen aan te tonen dat hij de eindcompetenties heeft bereikt. De verschillende lectoren geven aan dat dit stageportfoliogesprek weliswaar later begon dan gepland, maar verder een normaal verloop kende waarbij de student voldoende tijd en ruimte kreeg (vergelijkbaar met andere studenten) om zijn verschillende opdrachten en lesvoorbereidingen naar voor te brengen. Tijdens dit stageportfoliogesprek maakt de evaluatiecommissie nota's op een checklist (bijlage 11). Vaklector [J.V.L.] geeft bijkomende toelichting (bijlage 14) bij de beoordeling van de lessenreeks en ‘beste les’.

Bevindingen tijdens het stageportfoliogesprek worden meegenomen in de eindevaluatie en vinden een neerslag in het eindevaluatieformulier;

- het eindevaluatieformulier (bijlage 4) geeft de evaluatiecriteria aan voor *praktijk 3: beginnende leraar zijn* en is opgesteld volgens rubrics met concrete gedragsindicatoren op 6 beheersingsniveaus. Per evaluatiecriterium werd het door de student behaalde beheersingsniveau aangeduid. De beoogde cesuur is gemarkeerd;
- uit de eindevaluatie blijkt dat de student voor de meeste gedragsindicatoren de beoogde cesuur niet behaalt. Deze situeren zich binnen de leerresultaatslijnen communiceren, professionaliseren, krachtige leeromgeving en leerbegeleiding. Elk van deze leerresultaatslijnen wordt via opsomming gemotiveerd met verwijzing naar mentorenverslagen, bevindingen van vaklectoren en pedagoog, ingediende documenten door de student en het stageportfoliogesprek. Er is geen discrepantie tussen het eindevaluatieverslag, mentorenverslagen en checklist stageportfoliogesprek. De eindevaluatie vindt overduidelijk zijn oorsprong in vaststellingen tijdens de stage en op het stageportfoliogesprek;
- de algemene conclusie geeft een gestructureerd overzicht van de sterke punten, aandachtspunten en zwakke punten van de student. De student behaalt de competenties die de opleiding vooropstelt onvoldoende.

Voor wat betreft het ‘inleven in de leefwereld van de leerlingen’ is aangegeven dat de student vooral moeite heeft met leerlingen uit de B-stroom en bovenal het aanpassen van zijn lessen aan de leerlingen. Er wordt letterlijk verwezen naar een vaststelling van de mentor tijdens de laatste stageperiode die de houding van de student als volgt omschrijft: “de stagiaire geeft te veel les op maat van de leraar, te weinig op maat van de leerlingen.” Dit is niet strijdig met de vaststelling dat de student in interactie ging met zijn leerlingen tijdens de stage.

De interne beroepscommissie besluit dat de stage voor de student een normaal verloop kende, er waren geen bijzondere omstandigheden waarmee rekening moest gehouden worden.

De interne beroepscommissie besluit dat de evaluatie van de stage gebeurde volgens de door de opleiding vastgelegde procedure. De punten voor het opleidingsonderdeel *praktijk 3: beginnende leraar zijn*, zijn correct tot stand gekomen en werden afdoende gemotiveerd. De student toonde niet aan alle eindcompetenties zoals vastgelegd in de studiefiche van het opleidingsonderdeel te hebben bereikt.

De student heeft contact opgenomen met de ombudspersoon (bijlage 17).

Beslissing van de beroepscommissie

De interne beroepscommissie beslist om het beroep ongegrond te verklaren;

De interne beroepscommissie beslist dat het resultaat van 7/20 voor het opleidingsonderdeel *praktijk 3: beginnende leraar zijn* behouden blijft.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij voert aan dat de eerste bestreden beslissing niet het voorwerp van huidig beroep bij de Raad kan uitmaken, daar de interne beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt en haar beslissing derhalve in de plaats komt van de initiële examenbeslissing.

Deze laatste is daardoor uit de rechtsorde verdwenen, zodat zij niet in rechte aanvechtbaar is.

In zijn wederantwoordnota betwist verzoeker deze exceptie.

Hij stelt:

“Art. 44,§4, 5e lid OER stelt:

De interne beroepscommissie neemt een beslissing die de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt, herziet of vernietigt. In geval van vernietiging wordt het oorspronkelijk beslissingsorgaan verzocht om binnen de door de interne beroepscommissie opgelegde termijn een nieuwe studievoortgangsbeslissing te nemen, rekening houdende met de voormelde beslissing van de interne beroepscommissie.

Nu in casu in de bestreden beslissing besloten werd om het beroep ongegrond te verklaren en het resultaat van 7/20 te behouden, bevestigde de beroepscommissie de beslissing van de stagecommissie.

Derhalve behoudt de thans als eerste bestreden beslissing haar rechtskracht en blijft dit een studievoortgangsbeslissing die de rechtspositie van verzoekende partij bepaalt.

Verzoekende partij heeft derhalve wel degelijk belang bij het aanvechten van deze beslissing.”

Beoordeling

Verzoeker richt zijn beroep zowel tegen de beslissing van de interne beroepsinstantie als tegen de initiële examenbeslissing waarbij het examencijfer voor het betrokken opleidingsonderdeel werd vastgelegd en verzoeker voor de opleiding niet geslaagd wordt verklaard.

Of een initiële studievoortgangsbeslissing in de huidige stand van de procedure nog het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad, is afhankelijk van de omvang van de bevoegdheid van het orgaan dat instaat voor de behandeling van het intern beroep, dat de student op straffe van onontvankelijkheid van zijn beroep bij de Raad eerst dient uit te putten.

Te dezen bepaalt artikel 44, §4 van het onderwijs- en examenreglement 2019-2020 van de verwerende partij dat de interne beroepscommissie een beslissing neemt die de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt, herziet of vernietigt.

Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure aldus derwijze georganiseerd dat de beroepsinstantie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbeslissing, die dan op haar beurt uit de rechtsorde verdwijnt en bijgevolg niet meer in rechte aanvechtbaar is.

Aan die volheid van bevoegdheid wordt geen afbreuk gedaan wanneer de interne beroepscommissie het intern beroep op gemotiveerde wijze verwerpt. Het is thans immers de beslissing van die beroepscommissie die het examencijfer toekent, en het zijn haar motieven die door verzoekende partij moeten worden bestreden.

De exceptie is gegrond. Het beroep is niet ontvankelijk ten aanzien van de eerste bestreden beslissing, en enkel ontvankelijk ten aanzien van de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

V. Onderzoek van de middelen

Eerste middel

Verzoeker steunt een eerste middel op de artikelen II.283 en II.284 van de Codex Hoger Onderwijs, artikel 6 van het EVRM, artikel 44 van het onderwijs- en examenreglement, de artikelen 2.8.1, 2.8.2 en 1.1 van de Stagerichtlijn, de formelemotiveringsplicht, de hoorplicht, het *patere legem*-beginsel, de wapengelijkheid, de materiëlemotiveringsplicht, het redelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan – de Raad vat samen – dat hij bij het instellen van het beroep niet over alle stukken beschikte en dat de interne beroepscommissie, door enkel op stukken te oordelen, evenmin over het integrale dossier beschikte.

Verzoeker betwist niet dat de beroepscommissie een fysieke hoorzitting mocht weigeren, maar stelt dat zij in dat geval – wil zij handelen in overeenstemming met de hoorplicht, het recht op verdediging en het zorgvuldigheidsbeginsel – erop moet toezien dat verzoeker zijn standpunt kenbaar kan maken en dat zijzelf over alle stukken beschikt.

Wat betreft de stukken waarover hij zelf moest kunnen beschikken, stelt verzoeker:

“Uit de bestreden beslissing blijkt dat de student naar aanleiding van het feedbackmoment normalerwijze het logboek van zijn stages overhandigt krijgt.

Zoals toegelicht in het hogervermelde feitenrelas heeft verzoekende partij op het feedbackmoment enkel maar het logboek van wiskunde mogen ontvangen.

Geheel ten onrechte wordt in de bestreden beslissing dienaangaande gesteld dat verzoekende partij op het feedbackmoment het logboek voor fysica niet zou hebben meegenomen.

Dit is niet correct, nu het logboek niet aanwezig was op het feedbackmoment en hij hierover ook geen feedback heeft gekregen.

Pas op vrijdagmiddag 14.02.2020, zijnde de laatste dag van de beroepstermijn, werd het logboek alsnog overhandigd aan verzoekende partij.

Waar niet alle documenten op het interne platform beschikbaar waren, werd het dossier in het kader van de openbaarheid van bestuur opgevraagd, doch slechts 1 dag voor het verstrijken van de beroepstermijn aan de raadsman van verzoekende partij bezorgd (zie stuk 8).

Hierin zat een uittreksel van het logboek van fysica, doch betrof dit niet het integrale logboek (zie stuk 2, bijlage 12 — door verwerende partij zelf omschreven als ‘aantal kopies logboek fysica student’) (vergelijk met stuk 7).

Bij dit alles dient ook rekening te worden gehouden dat het puntenbriefje vrijdagmiddag 07.02.2020 werd vrijgegeven en het feedbackmoment pas op maandag 10.02.2020 is doorgegaan, waardoor reeds enkele dagen van de beroepstermijn verstrekken waren alvorens verzoekende partij feedback had gekregen, waarna hij pas besloten heeft om contact op te nemen met zijn raadsman.

Dienaangaande werd het verzoek tot openbaarheid op het eerst mogelijke moment door de raadsman gesteld.

Verzoekende partij en zijn raadsman beschikten dan ook niet op het ogenblik van indiening van het beroep over alle stukken om het beroep op te maken.”

Over de stukken waarover de beroepscommissie moest kunnen beschikken, betoogt verzoeker dat verschillende stukken ontbraken (delen van het logboek wiskunde en het logboek fysica, foto’s van bepaalde lessen en de stageportfolio) en sommige stukken onduidelijk waren, zodat de beroepscommissie zich onmogelijk een volledig beeld heeft kunnen vormen. Tot slot voert verzoeker aan dat het administratief dossier geen schriftelijke neerslag van de beraadslaging

van de stagecommissie bevat en dat de beroepscommissie zich heeft gesteund op onvolledige verslagen van lectoren.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij het volgende:

“De interne beroepscommissie heeft, na kennisname van het verzoekschrift van de student, het (stage)dossier grondig onderzocht en de betwiste beslissing meer in het bijzonder.

De procedure is schriftelijk : conform art. 44, § 4 van de OER behandelt en beoordeelt de interne beroepscommissie op basis van stukken.

Zoals steeds werd het dossier opgevraagd bij de betrokken faculteit.

Het dossier dat ter beoordeling voorlag werd als bijlage gevoegd bij de aan de student meegedeelde beslissing van de interne beroepscommissie.

Van een schending van de aangehaalde bepalingen van de Codex Hoger Onderwijs, de OER en de Stagerichtlijn kan geen sprake zijn.

Zowel de hogere als de eigen reglementering werd nageleefd gedurende de ganse procedure.

Uit de bestreden beslissing blijkt zonder meer duidelijk hoe de eindscore voor de betrokken stage is tot stand gekomen.

Het dossier werd samengesteld en omvat o.m. de verschillende stagverslagen, een tussentijdse stageoverleg van 25.10.2019 en het eindevaluatieverslag.

De onvoldoende score die de verzoekende partij behaalde voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3 : beginnend leraar zijn’ vindt wel degelijk haar grondslag in deze verschillende evaluatieverslagen, het tussentijdse overleg en uiteindelijk het portfolio gesprek en het eindevaluatieverslag.

De doelstellingen, eindcompetenties, begeleiding en evaluatie voor het opleidingsonderdeel worden omschreven in de studiefiche (zie bijlage 3 bij het p-v).

De evaluatieprocedure is terug te vinden in het richtlijnenbundel voor ‘praktijk 3’.

De betrokken stage ging door op 3 stagescholen, met name de middenschool Voskenslaan Gent, Edugo Lochristi en Edugo De toren te Oostakker.

Er waren 3 stagebezoeken door de begeleidende pedagoog van de opleiding, de heer [J.B.], 2 stagebezoeken door de vaklector fysica, de heer [J.V.L.] en 3 stagebezoeken door de vaklector wiskunde, zijnde vrouw [T.M.].

Het ganse stageverloop en de evaluatieprocedure werd toegelicht door de betrokken lectoren (zie bijlage 14 bij het p-v).

De negatieve quatering ligt volkomen in de lijn van de meerdere bemerkingen, zoals deze weer te vinden zijn in deze verslagen en het tussentijdse verslag.

In tegenstelling tot hetgeen in het verzoekschrift extern beroep wordt voorgehouden, beschikte de verzoekende partij wel degelijk over alle nuttige stukken om met de nodige kennis van zaken intern beroep aan te tekenen.

Zulks blijkt vooreerst uit het verzoekschrift intern beroep zelf, waar zonder enig voorbehoud de nodige grieven werden geformuleerd.

Zoals de Hogeschool terecht opmerkte in haar mailbericht van 12.02.2020 beschikken alle studenten zelf over alle evaluatielijnen in hun elektronisch ETOS-dossier.

Niettegenstaande dit gegeven, heeft de Hogeschool alsnog het eindevaluatieverslag en de syntheseformulieren van de mentoren doorgestuurd.

Het logboek wiskunde werd na het feedbackmoment meegenomen, het logboek fysica daarentegen blijkbaar niet.

Voor de goede orde werden scans van de begeleidingsverslagen, waarvan de student hoe dan ook niet onwetend kon zijn, opnieuw overgemaakt.

De argumentatie die thans gegeven wordt als zou de student niet beschikt hebben over het logboek fysica doet niet [ter zake]: het logboek was de student allicht niet onbekend, bovendien werden relevante uittreksels hiervan op het verzoek van de raadsman van de student overgemaakt en maakt dit ook deel uit van het dossier dat beoordeeld werd door de interne beroepscommissie.

Ook de interne beroepscommissie is op basis van alle relevante, noodzakelijke informatie tot een deugdelijke gemotiveerde beslissing kunnen komen.

De verzoekende partij wijkt af van de kern van de zaak, zijnde met name dat uit de aangebrachte informatie, meer bepaald het eindevaluatieverslag waarin voor de verschillende leerresultaatslijnen (communiceren, professionaliseren, krachtige leeromgeving, leerbegeleiding) per evaluatiecriterium aan de hand van gedragsindicatoren telkens de graad van verwerving (beheersingsniveau) wordt genoteerd, meerdere onvoldoendes waar te nemen zijn (niet behalen van de cesuur), met, in combinatie met het portfoliogesprek, een score van 07/20 als resultaat.

Deze tekorten werden bovendien per leerresultaatslijn gemotiveerd en sluiten aan bij de veelvuldige bemerkingen van de lectoren en de mentoren.

Van de bespreking van de stageleden is m.a.w. wel degelijk telkens per leerresultaatslijn alsook globaal (algemene conclusie) een neerslag weer te vinden.

De rechtspraak die de verzoekende partij [ter zake] aanhaalt, heeft betrekking op een praktijkontwerp, onderworpen aan een permanente evaluatie en een jurybeoordeling, waarvan een gemotiveerd oordeel mag verwacht worden.

Anders dan wanneer de jury geen gemotiveerde beslissing zou kunnen voorleggen en er ook geen verslag zou zijn van de permanente evaluatie, zijn er *in casu* wel verschillende verslagen van de verscheidene participanten van het stagegebeuren voor handen, en is dit alles na een tussentijds overleg ook uitgemond in een gemotiveerd eindverslag.”

In zijn wederantwoordnota betwist verzoeker de standpunten van verwerende partij. Hij dupliceert ter zake:

“Verwerende partij meent ten onrechte dat alle stukken zouden zijn overhandigd aan verzoekende partij, *quod certe non*, minstens zou de argumentatie niet [ter zake], nu de inhoud van het logboek fysica hem gekend was.

Dit is niet correct.

Verzoekende partij heeft in het verzoekschrift aangetoond dat het integrale logboek fysica hem pas ter beschikking werd gesteld tegen het verstrijken van de beroepstermijn, wat niet door verwerende partij wordt ontkend en ook niet kan worden ontkend.

Evenmin wordt ontkend dat de scans die aan de raadsman van verzoekende partij werden overgemaakt, niet het volledige logboek omvatte.

Anders dan verwerende partij stelt, waren ook niet via het digitale leerplatform alle stukken beschikbaar en heeft de raadsman van verzoekende partij hiervan melding gedaan en hierbij het nodige voorbehoud geformuleerd (zie stuk 8, e-mail 12.02.2020 – 19u07).

Het kan evenmin aan verzoekende partij verweten worden, ondanks niet in het bezit te zijn van alle informatie, alsnog grieven te hebben geformuleerd, nu het beroep slechts binnen een welbepaalde termijn mogelijk was.

Zoals toegelicht in het verzoekschrift is verzoekende partij niet in de mogelijkheid geweest om op basis van alle stukken zijn beroep op te maken.

B. DE BEROEPSCOMMISSIE BESCHIKTE NIET OVER ALLE STUKKEN.

Waar verwerende partij stelt dat de procedure op formeel correcte wijze zou zijn verlopen, moet zoals toegelicht in het verzoekschrift, vastgesteld worden dat de beroepscommissie niet over al de vereiste stukken beschikte om een correcte beoordeling te maken conform de eigen Stagerichtlijn.

Het verweer dat de juiste procedure *pro forma* werd gevoerd is dan ook irrelevant, indien de betreffende commissie geen afdoende inhoudelijke kennis kan nemen. Te meer de beroepscommissie *in casu* louter op basis van stukken een beslissing neemt.

Door een onvolledig dossier, werden de kansen in graad van beroep reeds voor de beoordeling van de betreffende commissie gekortwiekt.

Ten onrechte stelt verwerende partij dat verzoekende partij zou afwijken van de kern van de zaak, zijnde het slechte resultaat dat genoegzaam uit het eindevaluatieverslag zou blijken, waarbij verwerende partij meent dat de beroepscommissie op basis van dit stuk (alleen) op afdoende wijze tot een gemotiveerde beslissing kon komen.

Dit standpunt is niet correct en beklemtoont des te meer dat verwerende partij onzorgvuldig handelde.

Zoals toegelicht, stelt art. 2.8.2 Stagerichtlijn dat de eindevaluatie tot stand komt op basis van alle facetten van de beoordelingen van alle opdrachten en activiteiten door de student verricht.

Waar de beroepscommissie over volle rechtsgeweld beschikt, vereist het zorgvuldigheidsbeginsel dat deze dan ook over alle stukken moet beschikken, teneinde op correcte en zorgvuldige wijze in graad van beroep te kunnen beslissen.

Nu in het verzoekschrift werd aangetoond dat de beroepscommissie niet over alle stukken beschikte, blijkt hieruit dat verwerende partij op een onzorgvuldige en kennelijk onredelijke wijze handelde.

Zulks knelt bovendien des te meer, waar verwerende partij stelt dat uit het syntheseformulier duidelijk zou blijken waarop het toegekende stageresultaat gebaseerd was.

Immers betwistte verzoekende partij *in zijn beroepsschrift net deze eindevaluatie en verwees hiervoor ter onderbouwing naar meerdere stukken* (bijvoorbeeld toelichting in stageportfolio, observaties lector wiskunde,...) die kennelijk niet aan het administratieve dossier toegevoegd waren.

De beroepsgrievan van verzoekende partij konden derhalve niet deugdelijk worden onderzocht.

Bovendien ontket verwerende partij niet en kan zij ook niet ontkennen dat de in het verzoekschrift aangehaalde stukken niet aan het administratief dossier werden toegevoegd, waardoor het vaststaat dat de aangehaalde beginselen dan ook geschonden zijn.

Zulks is evenzeer het geval met het ontbreken van een verslag van de Stagecommissie. Immers kan uit het administratieve dossier geenszins worden afgeleid op basis waarvan de betreffende commissie tot het syntheseformulier is gekomen, hoewel art. 2.8.2.

Stagerichtlijn expliciet stelt dat de eindquatering pas tot stand komt na overleg door de stagecommissie.

De onzorgvuldigheid blijkt des te meer uit het feit dat de Beroepscommissie in haar beslissing meermaals terugrijpt naar individuele standpunten van lectoren (in het bijzonder de beoordeling van tendensen louter op basis van de toelichting van lector [V.L.]) zonder te kunnen nagaan of zijn standpunt ook gedeeld werd door andere lectoren (zie hierover eveneens derde middel).

Het staat dan ook vast dat in het administratieve dossier essentiële stukken ontbraken teneinde een correcte beoordeling in toepassing van de eigen Stagerichtlijn te kunnen houden.”

Beoordeling

Verzoeker betwist niet dat bij vóór het verstrijken van de beroepstermijn in het raam van de openbaarheid van bestuur stukken heeft ontvangen.

Daargelaten de discussie tussen partijen omtrent de overhandiging van het logboek fysica, had het op de weg van verzoeker gelegen om zo nodig bij het instellen van het intern beroep voorbehoud te maken, hetzij om op grond van de overhandigde stukken bijkomende middelen op te werpen, hetzij omdat de overgemaakte stukken niet volledig waren.

Noch uit het verzoekschrift op intern beroep, noch uit enig ander stuk, blijkt een dergelijk voorbehoud. In het verzoekschrift op intern beroep is bovendien geen sprake van onvolledigheid van bepaalde stukken, en uit de omvang van het intern beroep (18 pagina's) kan de Raad evenmin afleiden dat verzoeker zou zijn gehinderd in zijn mogelijkheden om zijn standpunt uiteen te zetten.

In dat opzicht is het eerste middel niet gegrond.

Of het dossier waarop de beroepscommissie zich heeft gesteund al dan niet een schriftelijke neerslag van de beraadslaging van de stagecommissie bevat, is niet relevant.

Immers, zoals hierboven is uiteengezet valt het aan de beroepscommissie toe om binnen haar volheid van bevoegdheid tot een eigen beoordeling te komen. Zelfs indien de beraadslaging van de stagecommissie regelmatig is verlopen, ontslaat dat de beroepscommissie er niet van om het onderzoek naar verzoekers beoordeling over te doen. De quatering die de stagecommissie initieel heeft gegeven om tot de initiële examenbeslissing te komen, kan – wil de

beroepscommissie haar bevoegdheid ten volle uitvoeren – daarbij evident geen determinerend element zijn.

Ook in dat opzicht overtuigt het middel niet.

Waar verzoeker aanvoert dat verschillende, door verzoeker als essentieel aangemerkte stukken in het administratief dossier van de beroepscommissie ontbraken – in het bijzonder de integrale logboeken wiskunde en fysica en de stageportfolio – lijkt verwerende partij dat als dusdanig niet tegen te spreken.

Zij stelt integendeel enkel dat de opmerkingen van verzoeker niet raken aan de kern van de zaak, en dat uit de beschikbare informatie verschillende onvoldoendes blijken.

Zo een dergelijke grief betrekking heeft op stukken die zich in het administratief dossier moeten bevinden, maar waarvan de rechtsonderhorige geen kennis heeft, zoals bv. een advies van een derde of een welbepaald orgaan, dan kan die grief volstaan om de bestreden beslissing onregelmatig te doen bevinden. In dit geval evenwel, heeft verzoeker wél kennis van de stukken die de beroepscommissie klaarblijkelijk niet bij haar beoordeling heeft betrokken. Hij beklaagt zich er enkel over dat zij blijkbaar van het dossier van de beroepscommissie geen deel uitmaakten. In die omstandigheden verkeert verzoeker in de mogelijkheid om concreet aan te voeren waarom, volgens hem, de bestreden beslissing met die stukken niet bestaanbaar is, en zij dus, wanneer met die stukken wél rekening wordt gehouden, niet kan overtuigen.

Binnen het eerste middel beperkt verzoeker zich tot de formele vaststelling van de afwezigheid van bepaalde stukken; het is in dat opzicht evenmin gegronsd.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

Verzoeker steunt een tweede middel op artikel II.284 van de Codex Hoger Onderwijs, de formelemotiveringsplicht, de materiëlemotiveringsplicht, het redelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel.

Standpunt van partijen

In een *eerste middelonderdeel* betrekt verzoeker zijn kritiek op de beheersing van de leerinhouden.

Verzoeker voert aan dat hij in het raam van de stages les moet geven binnen de onderwijsvakken van zijn opleiding, zijnde te dezen ‘wiskunde’ en ‘fysica’, en dat hij ten onrechte vakinhoud biologie binnen het vak ‘natuurwetenschappen’ heeft moeten onderwijzen.

Hij stelt dat hoewel het onderwijsvak ‘fysica’ in de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs is ingedeeld onder het algemene vak ‘natuurwetenschappen’ (met ‘biologie’, ‘fysica’ en ‘chemie’), dit tijdens de opleiding afzonderlijk wordt gedoceerd en dat hij buiten een inleidingsvak ter opfrissing van de leerstof uit het secundair onderwijs geen verdere verdiepingsvakken over ‘biologie’ heeft gekregen.

Verzoeker wijst erop dat de kritiek op zijn kennis van leerinhouden voor die lessen ‘biologie’ in contrast staat met de evaluaties die hij ter zake voor ‘wiskunde’ en ‘fysica’ heeft gekregen. Hij stelt verder:

“Vastgesteld dient te worden dat nergens uit de eerste beslissing bleek waarom de stagecommissie voorrang geeft aan de vaststelling van de ene stagementor inzake natuurwetenschappen omtrent het luik biologie, waar alle andere mentoren over de specifieke onderwijsvakken fysica en wiskunde en de begeleidende pedagoog allen de vakinhoudelijke kennis als een zeer sterk punt ervaren.

Ondanks deze aangekaarte gebrekke motivering en kennelijk onredelijke beoordeling motiveert ook de interne beroepscommissie deze toekenning niet in concreto en beperkt zij zich tot het formuleren van een stijlformule dat er geen discrepantie zou zijn:

- uit de eindevaluatie blijkt dat de student voor de meeste gedragsindicatoren de beoogde cesuur niet behaalt. Deze situeren zich binnen de leerresultaatlijnen communiceren, professionaliseren, krachtige leeromgeving en leerbegeleiding. Elk van deze leerresultaatlijnen wordt via opsomming gemotiveerd met verwijzing naar mentorenverslagen, bevindingen van vaklectoren en pedagoog, ingediende documenten door de student en het stageportfoliogesprek. Er is geen discrepantie tussen het eindevaluatieverslag, mentorenverslagen en checklist stageportfoliogesprek. De eindevaluatie vindt overduidelijk zijn oorsprong in vaststellingen tijdens de stage en op het stageportfoliogesprek;
- de algemene conclusie geeft een gestructureerd overzicht van de sterke punten, aandachtspunten en zwakke punten van de student. De student behaalt de competenties die de opleiding vooropstelt onvoldoende.

Dit knelt bovendien des te meer nu de lector wiskunde in haar toelichting omtrent het stageverloop en evaluatie ten aanzien van de beroepscommissie zelf stelt (Zie stuk 2 — bijlage 14):

“Ik heb nooit gezegd dat BJARNE de leerinhoud van wiskunde niet beheerst, maar het is didactisch waar hij het beter zou moeten gedaan hebben.(sic)

(Tijdens de feedback vertelde ik Bjarne dat hij de leerinhoud van wiskunde beheert.)”
Ook de lector fysica bevestigt in zijn toelichting dat verzoekende partij wel degelijk de leerinhouden fysica en wiskunde beheert (Zie stuk 2 — bijlage 14):

“Mocht hij ook die leerinhouden niet hebben beheerst, was de score nog lager geweest.”

Hieruit blijkt dan ook dat zelfs de vaklectoren ten aanzien van de interne beroepscommissie zelf aangeven dat verzoekende partij wel degelijk inzake de onderwijsvakken Fysica en Wiskunde die het voorwerp van de te evalueren stage uitmaken wel degelijk over een afdoende kennis beschikt, wat des te meer knelt nu door de lector wiskunde tijdens de feedback medegedeeld werd dat verzoekende partij de leerinhouden wiskunde beheert. Hierdoor werd er bovendien een zeker rechtmatisch vertrouwen in hoofde van verzoekende partij gewekt.

In het licht van de hoger geciteerde rechtspraak van uw Raad dat bij sterk afwijkende beoordelingen van stagementoren afdoende moet worden gemotiveerd waarom tot een dergelijke eindevaluatie t.o.v. de gegeven scores door de mentoren zon wordt gekomen, blijkt dat er noch in de bestreden beslissing sub 1 noch sub 2 een afdoende motivering werd gegeven waarom verzoekende partij slechts een beoordeling van niveau 2 (op een schaal van 6 — en dus een buispunt) werd toegekend of waarom louter gesteund moet worden op het oordeel van 1 stagementor omtrent een les natuurwetenschappen inzake biologie.

Dit hoewel alle andere stamentoren en alle leden van de stagecommissie (zowel de pedagoog verslag 26/09 en vaklectoren - stuk 2 bijlage 14) aangegeven hebben dat verzoekende partij wel degelijk de leerinhouden goed beheert.

Nu de vaststelling in de eindevaluatie diametraal staat op de vaststellingen in het dossier handelde de stagecommissie dan ook kennelijk onredelijk.

Minstens werd niet afdoende gemotiveerd waarom dermate gewicht wordt gegeven aan de betreffende vaststelling inzake de les natuurwetenschappen, waar de andere mentoren inzake wiskunde en fysica en de leden van de stagecommissie zelf hebben aangegeven dat verzoekende partij wel degelijk over een goede vakkennis beschikt en zulks ook tijdens feedback werd medegedeeld.

Waar de beslissing in graad van beroep zulks niet *in [concreto]* motiveert hoewel dit gebrek in het beroepsschrift werd aangekaart, moet vastgesteld worden dat verwerende partij de op haar rustende motiveringsplicht heeft geschonden, alsmede het zorgvuldigheids-, redelijkheids- en vertrouwensbeginsel.”

In een tweede middelonderdeel bekritiseert verzoeker de beoordeling dat hij geen voeling zou hebben met de leefwereld van de leerling.

Aan de beoordeling die verzoeker weergeeft:

“Voor wat betreft het ‘inleven in de leefwereld van de leerlingen’ is aangegeven dat de student vooral moeite heeft met leerlingen uit de B-stroom en bovenal het aanpassen van

zijn lessen aan de leerlingen. Er wordt letterlijk verwezen naar een vaststelling van de mentor tijdens de laatste stageperiode die de houding van de student als volgt omschrijft: “de stagiaire geeft te veel les op maat van de leraar, te weinig op maat van de leerlingen.” Dit is niet strijdig met de vaststelling dat de student in interactie ging met zijn leerlingen tijdens de stage.”

koppelt verzoeker dat hij zich blijkbaar voor andere leerlingen wel kan inleven in de leefwereld, en dat uit het citaat niet blijkt waarom daaraan dermate veel gewicht moet worden gegeven dat de slechtste score en een gebrek aan aanwezigheid van de vaardigheid moet worden toegekend, spijts andere elementen in het dossier. Er wordt volgens verzoeker ook te veel gewicht gegeven aan een opmerking met betrekking tot één welbepaalde les.

In een *derde middelonderdeel* stelt verzoeker dat de bestreden beslissing niet antwoordt op zijn grieven, dat er verschillende tegenstrijdigheden vast te stellen zijn tussen de bevindingen van de stagementoren en de vaststellingen van de stagecommissie.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij:

“Terecht wordt gerefereerd naar de bevoegdheid van Uw Raad, zijnde, zoals hoger reeds aangehaald, dat slechts onregelmatig tot stand gekomen beslissingen of beslissingen die niet genomen werden binnen de grenzen van de redelijkheid, met goed gevolg kunnen worden vernietigd.

Ook het belang van de lectoren, die inzake over de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid beschikken, wordt terecht door de verzoekende partij erkend.

De verzoekende partij negeert vervolgens meerdere, nochtans essentiële elementen van het dossier.

De beslissing van de interne beroepscommissie werd wel degelijk genomen na een zorgvuldig onderzoek.

Alle verslagen werden ingekijken en zowel de positieve als de negatieve punten werden geëvalueerd.

Ten onrechte steunt de verzoekende partij zich op de verslagen van de mentoren, die in deze conform de hoger geciteerde reglementering een adviserende rol hebben.

In de verslagen van de mentoren worden niet alleen positieve elementen aangehaald doch worden tevens ook telkens negatieve elementen (zwakke punten) en / of aandachtspunten weerhouden.

Anders dan de verzoekende partij wil laten uitschijnen, worden in *alle* mentorenverslagen veelvuldige bemerkingen gemaakt.

Deze verslagen zijn eveneens, zoals door de interne beroepscommissie wordt gesteld, geenszins *in tegenstrijd* met de bevindingen van de lectoren.

Bovendien is het ook niet omdat een begeleider of mentor gedurende de stageperiode een positieve evaluatie zou hebben gegeven, dat de eindevaluatie van onvoldoende daarom kennelijk onredelijk zou zijn (R.Stvb. 2009/015).

Ook op het tussentijds stageoverleg van 24.10.2019 werden meerdere extra aandachtspunten geformuleerd.

Zo staat in het mailbericht van 25.10.2019 te lezen:

- De leerinhouden NAWE in de lesvoorbereidingen *grondiger* en doelgerichter uitwerken, structureren en verdiepen. Hanteer hierbij kwalitatieve bronnen!
- Hanteer meer activerende en creatieve werkvormen in jouw lessen. Lessen worden momenteel te oppervlakkig uitgewerkt en te klassiek (met vooral nadruk op doceren) gegeven. Hiervoor verwijzen we graag naar de cursussen Algemene didactiek, vakdidactiek en DKO (Divers en krachtige leeromgevingen).
- Klasmanagement kan veel beter – verplaats je meer in de doelgroep en differentieer!
- Timemanagement: deel de lestijd op zo'n manier in dat er efficiënt kan worden gewerkt.

In tegenstelling tot hetgeen de verzoekende partij poogt voor te houden, werden deze duidelijke aandachtspunten met betrekking tot didactiek, klasmanagement en timemanagement tijdens de laatste stageperiode niet weggewerkt.

Dit blijkt uit de evaluatieverslagen en de bemerkingen in de logboeken daterend van na dit tussentijds stageoverleg alsook uit de toelichting van vaklector [J.V.L.] die hieromtrent duidelijk is (zie bijlage 14 van het p-v.) :

'Van de vier vermelde punten in de mail is er slechts één die in het verder verloop van de stage niet meer opgevolgd kan worden, nl. deze rond de leerinhouden natuurwetenschappen, en dit omdat Bjarne dan geen stage meer deed in natuurwetenschappen, maar in fysica. Alle andere punten zijn wel degelijk opgevolgd, zowel bij het stagebezoek, als door de mentoren. Zowel in het observatieverslag van het bezoek als in de evaluatieverslagen van de mentoren komen de vermelde werkpunten nog duidelijk naar voor als zijnde problematisch. Het onvoldoende gebruiken van activerende werkvormen en in vakdidactiek aan bod gekomen elementen, het onvoldoende inleven in de leerlingengroep en timing worden in zowel het observatieverslag als in de beide evaluatieverslagen naar voor gebracht als zijnde nog steeds pijnpunten. Er werd dus geen positieve tendens vastgesteld na de verwittigingsmail op alle punten, uitgezonderd die rond de leerinhouden NW, die niet meer geobserveerd konden worden.'

Voor alle leerresultaatslijnen worden niet één doch wel meerdere tekorten vastgesteld. Uit het eindevaluatieverslag blijkt dat de verzoekende partij voor de meeste gedragsindicatoren de beoogde cesuur niet behaalde.

Concreet werden voor de resultaatslijnen communiceren, professionaliseren, krachtige leeromgeving en leerbegeleiding de volgende motivering weergegeven.

Communiceren :

- De student drukt zich soms te chaotisch uit, heeft het dan moeilijk om iets helder en kort uit te leggen. Vaak is dit ook te wijten aan onvoldoende (schriftelijke) voorbereiding.
- De student maakt in zijn communicatie weinig onderscheid tussen mensen ‘op een hoger denkniveau’ omtrent de materie, ‘mensen op eenzelfde niveau’, leken en mensen die voor bepaalde leerinhouden minder goed mee kunnen. Iedereen krijgt eenzelfde uitleg en moet maar mee zijn.
- De student spreekt soms nog te regionalistisch.

- De student geeft op het stageportfolio toe dat hij ‘moeite heeft met grote groepen’.
- De student moet leren om passend oogcontact te maken bij het geven van een klassikale instructie.

Professionaliseren

- Uit het syntheseformulier van de heer [B.D.B.]: ‘De student heeft een te beperkte voorkennis van de te geven leerinhouden. Vragen van leerlingen kunnen niet altijd beantwoord worden of worden foutief beantwoord. De stagiaire verdiept zich onvoldoende in de leerstof.’
- De student maakt geen gebruik van bronnen die de mentor aanreikt.
- Dezelfde fouten worden teveel opnieuw gemaakt.

Krachtige leeromgeving

- De vraagstelling in de lesvoorbereidingen moet gerichter voorbereid worden (zie logboek, les bijgewoond door lector, mevr. [T.M.], 6/9/2019)
- Doelgerichter werken, besteed zelf vooraf meer aandacht aan het formuleren van waardevolle doelstellingen (zie logboek, les bijgewoond door lector, dhr. [J.B.], 10/9/2019).

Leerbegeleiding

- De student spreekt op het stageportfolio over ‘brave en stoute leerlingen’, zijn pedagogische kijk is nog te weinig genuanceerd en mist maturiteit.
- De student heeft zich goed ingezet voor leerlingen met leerachterstand (zie syntheseformulier van dhr. [K.V.])

In de algemene conclusie worden naast enkele sterke punten meerdere aandachts- en zwakke punten opgesomd.

Terecht werd dan ook geoordeeld door de [interne] beroepscommissie dat uit dit alles naar voor komt dat de vereiste competenties voor dit opleidingsonderdeel niet werden behaald.

Dat de verzoekende partij ‘buiten zijn wil om een stage heeft moeten afleggen voor het onderwijsvak biologie’ betreft onjuiste informatie, waarop door de interne beroepscommissie passend werd geantwoord onder verwijzing naar de bijlage 14, zijnde de verduidelijking hieromtrent door lector [J.V.L.].

Het gaat *in casu* om het vak ‘natuurwetenschappen’, een in de eerste graad gegeven vak dat vooral gericht is naar de wetenschappelijke geletterdheid en motivatie van de leerlingen. De insteek en vereisten zijn anders dan voor ‘biologie’ en het diploma leidt ook tot lesbevoegdheid voor deze natuurwetenschappen.

De verzoekende partij was hiervan niet onwetend en werd ook beoordeeld op natuurwetenschappen en niet op biologie.

De verzoekende partij uit vervolgens kritiek op één onderdeel van het evaluatiegebeuren, met name dat hij de leerinhouden matig beheert (punt 4.2 van de eindevaluatie), waarbij in de motivering verwezen wordt naar het syntheseformulier van de heer [B.D.B.].

Vooreerst : het gaat niet om het *niet* beheersen van de leerinhouden, wel over het *matig* beheersen ervan.

Hierbij kan verwezen worden naar de toelichting van de heer [V.L.] (bijlage 14 bij het pv.) : indien de student de leerinhouden *niet* zou hebben beheerst, dan zou de score nog lager geweest zijn.

Gesteld wordt in dat verband nog : ‘*Het niet beheersen van de leerinhouden natuurwetenschappen was zeker een bezwarende, maar op zich geen doorslaggevende factor voor het niet slagen. Er zijn ook nog andere elementen (zie verslagen) die tot de beslissing van “net geslaagd” hebben geleid.*’

Ook aangaande het ‘inleven in de leefwereld van de leerlingen’ is de kritiek van de verzoekende partij ontrecht.

De quotering en medegaande de motivering werd letterlijk overgenomen van een mentor die duidelijk stelt dat de verzoekende partij te veel les gaf op maat van de leerling en te weinig op maat van de leerlingen.

Het lesgeven dient aangepast te worden aan de klas, hetgeen voor deze leerlingen uit de B-stroom niet was gebeurd, met deze score tot gevolg, zijnde opnieuw slechts één onderdeel in een (veel groter) geheel van onvoldoende quoteringen.

Uit het globale dossier blijkt dat de interne beroepscommissie afdoende de afweging heeft gemaakt, rekening houdend met alle ingegeven informatie om tot de conclusie te komen dat het eindcijfer zijn weerslag vindt in het ganse stagedossier, met oog voor zowel de positieve als de negatieve punten.

De loutere verwijzing door de verzoekende partij naar telkens eigen bemerkingen aangebracht op de evaluatieformulieren, kan hieraan niets veranderen.

Dit gegeven wordt thans voor het eerst in de externe beroepsprocedure als derde onderdeel van het tweede middel uitgewerkt, zodat dit als onontvankelijk dient te worden afgewezen.

Conclusie : de ongunstige score is gebaseerd op de vaststelling van meerdere tekorten, telkens gemotiveerd en met terugkoppeling naar de verscheidene voorgaande beoordelingen in combinatie met het stageportfoliogesprek. Ook het tweede middel faalt naar recht.”

Verzoeker zijnerzijds, handhaaft in zijn wederantwoordnota zijn grieven. Hij stelt:

“Opnieuw kan verwerende partij niet volstaan met louter te verwijzen naar de eindevaluatie en op basis van stijlformules besluiten dat hieruit naar voor zou komen dat de vereiste competenties onvoldoende werden behaald.

De onzorgvuldigheid en het niet-afdoende karakter van de motivering blijkt des te meer uit het feit dat verzoekende partij in zijn beroepsschrift net de vaststellingen in deze eindevaluatie betwistte, waartoe:

- 2 frappante voorbeelden in het beroepsschrift werden opgenomen.
- Betwisting van andere punten gebeurde onder verwijzing naar een bijlage bij het beroepsschrift.

Zoals toegelicht in het verzoekschrift vereisen afwijkende standpunten in de eindevaluatie van de lectoren ten opzichte van standpunten van stagementoren in het dossier dat er een afdoende en uitdrukkelijke motivering in de bestreden beslissing wordt opgenomen, wat *in casu* in de bestreden beslissing niet het geval is.

Waar verwerende partij in haar antwoordnota in weerlegging van het eerste onderdeel omtrent de toekenning van matige beheersing van de leerinhouden verwijst naar de toelichting van lector [V.L.], blijkt geenszins uit de bestreden beslissing dat verwerende partij zich hierop gesteund heeft.

De formele motiveringsplicht houdt in dat overwegingen in de bestreden beslissing zelf opgenomen dienen te zijn, waardoor met deze aanvullende *post factum* argumentatie uit de verweernota geen rekening kan worden gehouden.

Dit alles knelt bovendien des te meer, nu dit het standpunt van één lector vormt, maar een andere lector explicet in haar toelichting ten aanzien van de beroepscommissie aangegeven heeft dat verzoekende partij wel degelijk de leerinhouden wiskunde beheert, zij dit ook aan hem heeft gecommuniceerd en tevens ook door meerdere stagementoren explicet als een pluspunt wordt aangegeven.

Er moet vastgesteld worden dat ondanks de opgeworpen beroepsgrievan van verzoekende partij omtrent de beoordeling van dit onderdeel, hiermee ten onrechte geen rekening werd gehouden en de bestreden beslissing niet op afdoende wijze werd gemotiveerd.

Ook met betrekking tot het tweede onderdeel werd in het verzoekschrift aangetoond dat ten onrechte louter gesteund wordt op het standpunt van één mentor uit de laatste stageperiode ter beoordeling van de omgang met leerlingen, waar een andere mentor van dezelfde school met leerlingen uit de B-stroom op eenzelfde moment stelt dat er wel degelijk een goede omgang is en inleving is in hun leefwereld.

Ook hier komt verwerende partij in haar antwoordnota niet verder dan te stellen dat het resultaat zijn grondslag zou vinden in het globale dossier, doch blijkt zoals toegelicht in het verzoekschrift niet waarom voor de betreffende quotering en het ene standpunt wordt gekozen, hoewel er in het dossier ook elementen aanwezig zijn die een tegenovergesteld oordeel geven.

Vastgesteld dient te worden dat de bestreden beslissing niet afdoende werd gemotiveerd.

Ten onrechte stelt verwerende partij dat verzoekende partij voor het eerst voor uw Raad het derde onderdeel zou opwerpen, waardoor dit onontvankelijk zou zijn.

[Nog] buiten beschouwing latend, dat verwerende partij nalaat toe te lichten waarop zij haar bewering en de vermeende sanctie van onontvankelijkheid steunt, wat bovendien niet juist is, is haar standpunt evenzeer feitelijk incorrect.

Immers heeft verzoekende partij in zijn beroepsschrift explicet aangehaald (zie stuk 9, p.17-18):

4.5 BESPREKING EINDVERSLAG DOOR VERZOEKER

In bijlage treft u een inhoudelijke besprekking en weerlegging van het evaluatieformulier van de stagecommissie.

Hierin heeft verzoeker zijn repliek opgenomen op de gegeven evaluatie en heeft deze gestaafd met verwijzingen naar bevindingen uit zijn stageportfolio (zie stuk 4). Tevens worden in een tweede document strijdigheden tussen de evaluatie van de stagecommissie en de evaluatie van de stagementoren aangeduid (zie stuk 5). Hieruit blijkt evenzeer dat op ongemotiveerde en kennelijk onredelijke wijze (zie toelichting supra) tot een van de stamentoren afwijkende beslissing werd gekomen.

Hiernaar kan integraal worden verwezen, ter duiding van het standpunt en de visie van verzoeker.

Hieruit blijkt tevens dat de motiveringsplicht, het redelijkheids- en het zorgvuldigheidsbeginsel werden geschonden.

In de bijlage waarnaar in het beroep werd verwezen, komen de in het derde onderdeel aangehaalde tegenstijdigheden integraal aan bod als toelichting met verwijzing naar de stageportfolio of als handgeschreven toelichting bij de bekritiseerde onderdelen.

Deze stemmen inhoudelijk overeen met wat in het verzoekschrift werd opgenomen.

Waar omwille van tijdsgebrek in het beroepsschrift werd verwezen naar een bijlage, zelfs met handgeschreven toelichting, maakt zulks integraal deel uit van het aangetekende beroep. Verzoekende partij heeft deze grieven en ongemotiveerde afwijkingen ten opzichte van het dossier wel degelijk in zijn beroep opgeworpen.

Het verweer van verwerende partij is derhalve niet alleen foutief maar ook feitelijk niet correct.

De bestreden beslissing werd niet op afdoende wijze gemotiveerd.”

Verzoeker zijnerzijds volhardt in zijn wederantwoordnota in het middel.

Beoordeling

Wat de lessen ‘biologie’ betreft, wordt in de bestreden beslissing overwogen (i) dat het niet gaat om het vak biologie maar om aspecten van biologie binnen het vak ‘natuurwetenschappen’, waarvoor de opleiding van verzoeker lesbevoegheid verleent, (ii) dat studenten op alle informatiekanalen kunnen vaststellen dat de opleiding ‘fysica’ ook ‘natuurwetenschappen’ inhoudt, (iii) dat de door verzoeker te geven lesinhoud in het 1ste jaar van de B-stroom vergelijkbaar is met de lesinhoud van de derde graad lager onderwijs en (iv) dat verzoeker zelf heeft verzocht om ‘natuurwetenschappen’ te mogen onderwijzen in de 1ste graad van de B-stroom omdat hij nog onvoldoende in de 1ste graad en in BSO-richtingen had lesgegeven.

Geen enkel van deze motieven wordt door verzoeker tegengesproken.

Dit brengt de Raad tot het oordeel dat verzoeker voor zijn lessen ‘natuurwetenschappen’ kon en mocht worden beoordeeld zoals voor de andere stagelessen – met name ‘fysica’ en ‘wiskunde’, omdat ‘natuurwetenschappen’ integraal van het vak ‘fysica’ deel uitmaakt.

Inzake het beheersen van de leerinhouden vermeldt mentor C.D.C. als ‘sterk punt’ dat verzoeker zijn leerinhouden beheert; haar advies vermeldt evenwel geen enkele concrete motivering bij de verschillende competenties. Mentor B.D.B. kwalificeert het beheersen van de leerinhouden daarentegen als een ‘zwak punt’. In tegenstelling tot mevrouw C.D.C. geeft deze mentor ook concrete toelichting bij zijn advies:

“De stagiair heeft een te beperkte voorkennis over de leerinhouden. Vragen van leerlingen kunnen niet altijd beantwoord worden of worden foutief beantwoord. De stagiair verdiept zich onvoldoende in de te [kennen] leerstof.”

Mentor A.L. stelt inzake de leerinhouden:

“Beheerst de leerstof. Cijferen optellen en aftrekken maar brengt het te theoretisch.”

maar formuleert kritiek op de wijze waarop dit in de lessen in praktijk is gebracht. Mentor W.P. stelt dat verzoeker vakinhoudelijk sterk is, maar motiveert dit niet op het niveau van de competenties. Mentor K.V. ten slotte, scoort verzoeker “+/-” en motiveert:

“Inhoud wordt correct aangebracht, maar soms te moeilijk voor de leerlingen. Ervaring opdoen is hierbij enorm belangrijk en geeft [almaar] meer inzicht in hoe de leerinhouden naar voor te brengen.”

In het licht daarvan is de beoordeling dat verzoeker de leerinhouden ‘matig’ beheerst, niet kennelijk onredelijk. De overweging van de interne beroepscommissie dat er zich geen discrepantie voordoet tussen het eindevaluatieverslag, de mentorenverslagen en de checklist stageportfoliogesprek is weliswaar zeer beknopt, maar naar oordeel van de Raad voldoende, omdat de beroepscommissie ook verwijst naar het geheel van de competenties *c.q.* gedragsindicatoren.

Het eerste middelonderdeel is niet gegrond.

Het tweede middelonderdeel heeft betrekking op het thema ‘positief leer- en leefklimaat’ binnen de competentie ‘communiceren’. Bij de eindbeoordeling wordt verzoeker hiervoor gescoord op ‘niveau 1’, wat betekent dat de competentie ‘niet aanwezig is’.

Dit wordt in de scoretabel verwoord als: “heeft geen voeling met de leefwereld van de leerling en creëert een afstand tussen leerling en leerkracht”.

Het mag als vaste rechtspraak van de Raad worden beschouwd dat, tenzij de examenregeling van de instelling het anders voorschrijft, de quotering wordt gegeven door de docenten van de

hogeronderwijsinstelling en dat de beoordelingen van de klasmentoren, ofschoon uiteraard niet zonder belang, indicatief zijn.

Lector J.B. vermeldt namens de evaluatiecommissie stage de motivering:

“De student maakt in zijn communicatie weinig onderscheid tussen mensen ‘op een hoger denkniveau’ omtrent de materie, ‘mensen op eenzelfde niveau’, leken en mensen die voor bepaalde leerinhouden minder goed mee kunnen. Iedereen kreeg eenzelfde uitleg en moet maar mee zijn.”

en bij de algemene conclusie wordt als zwak punt aangestipt:

“De student kan zich onvoldoende inleven in leerlingen uit de B-stroom.”

De vraag is derhalve of de bevindingen van de mentoren deze beoordeling dermate tegenspreken dat de materiële motivering en de redelijkheid ervan aan het wankelen worden gebracht.

Mentor C.D.C. vermeldt op haar syntheseformulier slechts twee sterke punten, die geen betrekking hebben op de hier aan de orde zijnde deelcompetentie. De twee aandachtspunten (tempo, er is geen tucht) en twee zwakke punten (kordater voor een klas staan, niet elke werkform is geschikt) die daarnaast worden vermeld, laten niet toe te besluiten dat deze mentor de deelcompetentie positief heeft geëvalueerd.

Mentor B.D.B. vermeldt als aandachtspunt ‘meer differentiëren in werkvormen’ en als zwakke punten onder meer ‘voelt de klas niet aan’ en ‘speelt onvoldoende in op verhoogde zorg in de klas (taalarme leerlingen)’ en motiveert ten aanzien van de deelcompetentie ‘positief leer- en leefklimaat’ concreet:

“De stagiair kan zich in onvoldoende mate inleven in de plaats van de leerling/klas. Hierdoor kan hij onvoldoende inspelen op specifieke noden van elke leerling. Er wordt niet gereageerd op storend gedrag. De leerlingen hebben dit door en maken hier gretig gebruik van. Dit zorgt ervoor dat heel wat lessen chaotisch verlopen. Tijdens de pauze is er weinig interactie tussen leerling en leerkracht. Begroetingen worden af en toe [overgeslagen]. Dit zorgt ervoor dat de les al chaotisch start voor deze begonnen is.”

Mentor A.L. merkt de deelcompetentie op haar syntheseformulier weliswaar aan als sterk punt, maar bij de motivering nuanceert zij: “Weet bij vraagstukken dingen uit de leefwereld te halen van de jongeren maar weet niet goed hoe op de leerling in te spelen.” Deze mentor is derhalve meer genuanceerd dan verzoeker voorhoudt.

Mentor W.P. vermeldt bij zijn algemene conclusie onder meer:

“Taal aanpassen aan leerlingen. Probeer leerlingen niet omver te blazen met moeilijke terminologie.

Niveau aanpassen aan leerlingen. Probeer leerlingen niet omver te blazen met je eigen kennis. De kunst is om moeilijke leerstof heel eenvoudig aan te brengen bij de leerlingen.”

Mentor K.V. ten slotte stipt weliswaar als ‘sterk punt’ aan dat verzoeker geduldig en creatief is in het bijwerken van leerlingen met een achterstand, maar vermeldt als ‘aandachtspunt’ ook:

“De inhoud zo eenvoudig en duidelijk mogelijk overbrengen naar de leerlingen.”

(...)

Communicatie naar de leerlingen over verwachtingen, afspraken, transparantie in schriftelijke evaluatie...”

en vermeldt als zwak punt dat verzoeker lesgeeft op maat van de leerkracht en niet op maat van de leerlingen.

Gelet hierop, is de Raad van oordeel dat de eindbeoordeling voldoende materieel is gemotiveerd en niet onredelijk is. Zij is mogelijk wel streng, maar de Raad kan tegens strenge beoordelingen geen bescherming bieden, enkel tegen onwettige, wat in het licht van de hier aangevoerde rechtsgrond betekent dat geen enkele andere normaal en voorzichtig handelende lector of evaluatiecommissie in dezelfde omstandigheden tot dezelfde beoordeling zou kunnen komen. Daarvan overtuigt verzoeker niet.

De formele motivering van de bestreden beslissing kan de Raad voldoende overtuigen; dat verzoeker aan bepaalde werkpunten of zwakke punten liever een ander gewicht had toegekend gezien, kan de Raad gewis aannemen, maar in zoverre verzoeker die nadere toelichting in de bestreden beslissing mist, verlangt verzoeker in essentie een motivering van de motivering – daartoe strekt de formelemotiveringsplicht evenwel niet.

Het tweede middelonderdeel is ongegrond.

Wat het derde middelonderdeel betreft, wijst de Raad erop dat de formelemotiveringsplicht aan de beroepscommissie niet de verplichting oplegt om alle grieven opgeworpen door de student, afzonderlijk te beantwoorden. Het volstaat daarentegen indien in de beslissing zelf de motieven opgenomen worden die de beslissing kunnen dragen.

Het bestaan en de zin van de administratieve beroepsprocedure vereisen wel dat een uitdrukkelijke repliek volgt op de vragen die voor de student blijkens zijn beroepschrift van wezenlijk belang zijn en die, mochten ze terecht zijn gesteld, mogelijk tot een voor de leerling gunstiger resultaat leiden.

Op de commentaar die verzoeker in de bij het intern beroep gevoegde stukken heeft geuit op de beoordeling en de bijhorende toelichting, heeft de beroepscommissie vanaf pagina 7 van de bestreden beslissing omstandig geantwoord. Alleszins maakt deze motivering het naar oordeel van de Raad voldoende duidelijk waarom de beroepscommissie de beoordeling van de lector en de feedback van de mentoren voldoende duidelijk en eenduidig achtte om het toegekende examencijfer te bevestigen. De beroepscommissie stelt daarbij uitdrukkelijk dat zij geen discrepanties kan vaststellen en dat de eindevaluatie “overduidelijk [haar] oorsprong [vindt] in vaststellingen tijdens de stage en op het stageportfoliogesprek.

Het derde middelonderdeel is niet gegrond.

Het tweede middel is niet gegrond.

Derde middel

Verzoeker steunt een derde middel op de artikelen II.283 en II.284 van de Codex Hoger Onderwijs, artikel 6 van het EVRM, artikel 44 van het onderwijs- en examenreglement, de artikelen 2.8.1, 2.8.2 en 1.1 van de Stagerichtlijn, de formelemotiveringsplicht, de hoorplicht, de rechten van verdediging, het *patere* legem-beginsel, materiëlemotiveringsplicht, het redelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

In een *eerste middelonderdeel* stelt verzoeker dat in strijd met de stagerichtlijn ten onrechte geen rekening werd gehouden met positieve en negatieve tendensen. Hij zet ter zake het volgende uiteen:

“Dienaangaande moet vastgesteld worden dat in de eindevaluatie d.d. 13.02.2020 aan de hand van een standaardformulier met het aanvinken van standaardantwoorden met beperkte toelichting enkel de doelstellingen zoals opgenomen in de ETOS-fiche puntsgewijs worden besproken, waaromtrent bovendien alle voorbehoud (stuk 9 bijlage 3).

Hoewel nochtans vereist ingevolge art. 2.8.1, 2.8.2 en 1.1 Stagerichtlijn, moet derhalve worden vastgesteld dat de door verzoeker uitgevoerde stages door de stagecommissie niet werden beoordeeld in het licht van:

- de eindcompetenties
- en de positieve en negatieve tendensen

In zijn beroepsschrift kaartte verzoekende partij deze gebrekige beoordeling aan. Dienaangaande oordeelde de interne beroepscommissie dat wel degelijk de tendensen zouden zijn beoordeeld, nu uit de twee laatste evaluaties zou blijken dat verzoekende partij de aandachtspunten met betrekking tot didactiek, klasmanagement en timemanagement niet zou hebben weggewerkt, waarbij wordt gesteund op de toelichting van lector [V.L.]:

[...]

Vastgesteld moet worden dat de interne beroepscommissie evenzeer kennelijk onredelijk en in strijd met de eigen Stagerichtlijn handelt.

A. Geen motivering door de stagecommissie

Vooreerst toont de motivering in de beslissing van de interne beroepscommissie aan dat verzoekende partij terecht in zijn beroep aantoonde dat de tendensen ten onrechte niet door de stagecommissie werden beoordeeld.

Met het geven van de aanvullende motivering bevestigde de interne beroepscommissie derhalve dat de stagecommissie dit noodzakelijk aspect nagelaten had te beoordelen.

Mede in het licht van de vaststelling in het eerste middel dat de beroepscommissie niet over het integrale dossier beschikte, handelt deze evenwel onzorgvuldig door alsnog een beoordeling te maken over tendensen zonder over de vereiste stukken te beschikken.

Bovendien handelt de commissie onzorgvuldig en in strijd met de stagerichtlijn door de tendensen te motiveren aan de hand van de toelichting van één lector, waar zulks een beoordeling van de hele stagecommissie dient te betreffen (en dus ook van de andere vaklector en pedagoog).

Dienaangaande dient te worden opgemerkt dat de vaklector wiskunde expliciet aangeeft dat er een positieve tendens was (zie stuk 2 – bijlage 14):

De eerste 2 foto's zijn gekoppeld aan een slechte didactische bijgewoonde les. Daar ontving hij werkpunten over zijn lesaanpak die hij als derde jaar niet meer zou mogen krijgen.

De derde foto is verbonden aan de laatste les waar iets gedaan had met de feedback uit de vorige 2 bijgewoonde lessen en dus beter was!

B. Geen beoordeling van positieve tendensen en enkel tendensen van een beperkte periode beoordeeld.

Vastgesteld moet worden dat, onder voorbehoud van alle recht en zonder enige nadelige erkenning de interne beroepscommissie enkel rekening houdt met vermeende negatieve tendensen die als werkpunten zouden aangekaart zijn tijdens de tussentijdse feedback en navolgend niet meer zouden zijn weggewerkt.

Nochtans dien[en] in toepassing van art. 2.8.2 Stagerichtlijn zowel positieve als negatieve tendensen te worden beoordeeld van alle facetten van de beoordelingen van alle opdrachten en activiteiten.

Dienaangaande moet vastgesteld worden dat de beroepscommissie ten onrechte:

- Enkel negatieve tendensen beoordeelt
- Dit beperkt tot een beoordeling van (negatieve) tendensen tussen de tussentijdse feedback op 25/10 en de laatste stages en derhalve in strijd met de Stagerichtlijn met alle opdrachten en activiteiten hierbij betreft.

Zoals aangegeven heeft de vaklector wiskunde ten aanzien van de interne beroepscommissie aangegeven dat er een positieve tendens was (zie stuk 2 — bijlage 14):

De eerste 2 foto's zijn gekoppeld aan een slechte didactische bijgewoonde les. Daar ontving hij werkpunten over zijn lesaanpak die hij als derde jaar niet meer zou mogen krijgen.

De derde foto is verbonden aan de laatste les waar iets gedaan had met de feedback uit de vorige 2 bijgewoonde lessen en dus beter was!

Door enkel oog te hebben voor negatieve tendensen handelt verwerende partij kennelijk onredelijk en wordt art. art. 2.8.1, 2.8.2 en 1.1 Stagerichtlijn geschonden.

Daarnaast en niet in het minst beperkte de interne beroepscommissie de bespreking van tendensen enkel tot de gegeven tussentijdse feedback en navolgende evaluaties, waarbij geen oog werd gegeven voor eventuele evoluties die zich voorafgaand hadden voorgedaan.

Dienaangaande is het ook frappant dat enkel met tendensen van het vak fysica rekening wordt gehouden, zijnde de twee laatste stageverslagen en de beoordeling van lector [V.L.] die in rekening worden gebracht, maar wordt ten onrechte geen rekening gehouden met de evoluties binnen het andere stagevak Wiskunde.

C. Schending materiële motiveringsplicht en zorgvuldigheidsbeginsel

Daarnaast schendt de interne beroepscommissie de materiële motiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel door te oordelen dat uit de twee laatste evaluaties van stagamentoren zou blijken dat uit de aandachtpunten met betrekking tot didactiek, klasmanagement en timemanagement niet werden weggewerkt.

Dit stemt niet overeen met gegevens uit het dossier:

- De leerinhouden NAWE in de lesvoorbereidingen grondiger en doelgerichter uitwerken. structureren en verdiepen. Hanteer hierbij kwalitatieve bronnen!

Syntheseformulier [K.V.]: Inhoudelijk weinig of niets op aan te merken

Syntheseformulier [W.P.]: Vakinhoudelijk sterk

Nu beide stagamentoren explicet stellen dat verzoekende partij na de gegeven opmerking omtrent leerinhouden vakinhoudelijk sterk is, blijkt hieruit dat er wel degelijk een positieve tendens [is] waar te nemen.

Indien het standpunt van lector [V.L.] gevuld dient te worden dat dit niet meer beoordeeld kon worden aangezien geen natuurwetenschappen meer gegeven werd, zou zulks intern tegenstrijdig zijn met het eigen gehanteerde standpunt dat natuurwetenschappen deel uitmaakt van de opleiding fysica.

- Hanteer meer activerende en creatieve werkvormen in jouw lessen. Lessen worden momenteel te oppervlakkig uitgewerkt en te klassiek (met vooral nadruk op doceren) gegeven. Hiervoor verwijzen we graag naar de cursussen Algemene didactiek, vakdidactiek en DKO (Divers en krachtige leeromgevingen).

Syntheseformulier [K.V.]:

- Brongebruik: Weinig visueel verduidelijkend materiaal in de eerste lessen maar veelvuldig ondersteunend video- en animatiematerieel in de laatste lessen.

Ook hier signaleert een stagementor dat er een gunstige evolutie waar te nemen was gedurende de stage.

Klasmanagement kan veel beter - verplaats je meer in de doelgroep en differentieer!

Syntheseformulier [K.V.]:

- Sterke punten: Aanbieden van variërende oefenstof die rekening houdt met differentiatie.
  - Schriftelijke communicatie: Opbouwende aantrekkelijke oefenstof met een differentiërende lijn
- Positief leerklimaat: Probeert les op te bouwen via voorbeelden en duiding die aanleunt bij de leerlingen hun leefwereld.
- Aangepaste leeractiviteiten: Weinig van toepassing door een groot aantal nieuwe theoretische concepten die aangebracht moesten worden. Werkte wel een mooie oefenles uit met verschillende differentiatielijnen.

Ook hier signaleert een stagementor dat er een gunstige evolutie waar te nemen was gedurende de stage.

Timemanagement: deel de lestijd op zo'n manier in dat er efficiënt kan worden gewerkt.

Verzoekende partij kan niet ontkennen dat dit in beide laatste stageverslagen als een werk punt behouden blijft.

Anders dan de beroepscommissie stelt, kan niet zonder meer uit de evaluatieformulieren worden afgeleid dat de aandachtspunten uit de tussentijdse feedback niet zouden zijn weggewerkt, nu minstens uit de stageformulier van dhr. [V.] effectief indicaties blijken dat minstens op de punten leerinhoud, activatie en klasmanagement rekening werd gehouden met de aandachtspunten en er positieve elementen werden aangemerkt met betrekking tot de aandachtspunten.

Dit knelt bovendien des te meer nu het evaluatieformulier van dhr. [V.] inhoudelijk gemotiveerd werd uitgewerkt, waar het tweede stageformulier van dhr. [P.] inhoudelijk niet verder werd gedifferentieerd. De motivering door verwijzing naar andere stukken is op zich niet afdoende indien de stukken waarnaar wordt verwezen zelf niet afdoende zijn gemotiveerd.

Bovendien moet evenzeer opgemerkt worden dat het stageverslag van lector [V.L.] na de tussentijdse feedback enkel negatieve elementen bevat en er geen oog is geweest voor positieve evolutie. Ook dit versterkt enkel de vaststelling dat met negatieve tendensen werd rekening gehouden, doch de positieve evoluties niet werden beoordeeld.”

Verzoeker stelt in een *tweede middelonderdeel* dat ten onrechte en in strijd met de stagerichtlijn geen rekening werd gehouden met de eindcompetenties, waardoor de beoordeling niet op regelmatige wijze tot stand is gekomen. Verzoeker stipt aan dat hij in zijn intern beroep had opgeworpen dat een beoordeling aan de hand van de eindcompetenties net bleek uit de

beslissing van de stagecommissie, en dat de interne beroepscommissie op die grief niet heeft geantwoord.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij dat verzoeker in herhaling valt, zodat zij verwijst naar wat ten aanzien van de vorige middelen reeds werd geantwoord.

Zij stelt dat er bij de eindbeoordeling wel degelijk rekening werd gehouden met de evolutie of de positieve en negatieve tendensen. Het tussentijds stageoverleg, veruitwendigd in de mail van 25 oktober 2019, werd immers overgelegd en de verdere evolutie werd toegelicht door de lector V.L. Verwerende partij doet opmerken dat verzoeker enkel melding maakt van verslagen van mentoren om een positieve evolutie aan te duiden, terwijl in alle mentorenverslagen, ook deze van na het stageoverleg, wel degelijk ook negatieve punten weer te vinden zijn. Ten onrechte, zo betoogt verwerende partij, vergenoegt verzoeker zich ermee enkele evaluatiecriteria aan te halen, alwaar uiteindelijk in het verslag van mentor K.V. als aandachtspunten nog steeds naar inhoud en communicatie wordt verwezen en als zwakke punten de timing en de houding worden vermeld. Eenzelfde beeld ziet verwerende partij bij mentor W.P., die eveneens taal, timemanagement, klasmanagement en houding als aandachtspunten of zwakke punten vermeldt.

Bovendien herhaalt verwerende partij dat de mentorverslagen weliswaar niet onbelangrijk zijn bij de beoordeling van de stage, maar ook niet doorslaggevend, nu de uiteindelijke beslissing toebehoort aan de betrokken lectoren, die het best geplaatst zijn om het ganse stagegebeuren te beoordelen.

De positieve punten en of evoluties zijn volgens verwerende partij niet aan de aandacht ontsnapt en worden in de eindbeoordeling aangehaald; zij wegen evenwel niet op tegen de negatieve elementen en evoluties, die in de eindbeoordeling nog bijkomend gemotiveerd worden.

Met betrekking tot de het al dan niet bereikt hebben van de eindcompetenties, doet verwerende partij gelden dat de geformuleerde doelstellingen in de studiefiche en de evaluatieformulieren rechtstreeks betrekking hebben op deze beoogde competenties. Het feit dat voor bepaalde onderdelen een voldoende score wordt behaald of zich gebeurlijk een positieve tendens zou hebben voorgedaan, sluit niet uit dat voor één of meer evaluatiecriteria het vereiste niveau niet behaald werd, met een negatieve eindscore tot gevolg. De eindbeoordeling is, zo preciseert verwerende partij, geen optelsom of rekenkundig gemiddelde van de al dan niet behaalde

cesuren; één of meerdere tekorten kunnen wel degelijk reeds voldoende zijn om een negatieve eindquatering te bekomen. Zij herinnert er nogmaals aan dat verschillende tekorten meermaals werden aangehaald en besproken, zowel door de lector als door de betrokken mentoren. In het eindevaluatieverslag worden de sterke punten, alsook de aandachtspunten en de zwakke punten, zoals in de verschillende verslagen van zowel mentoren als begeleider, samengevat. Verwerende partij wijst er op dat daarbij nog verschillende aandachtspunten en zwakke punten worden weergegeven: “kan zich onvoldoende inleven in leerlingen uit de B-stroom”; “De lessen altijd grondig en doordacht voorbereiden”; “Het correct inschatten van de timing op de lesvoorbereiding en in de eigenlijke les”; “Houding: uit het syntheseformulier van dhr. K.V.: ‘De stagiair geeft te veel les op maat van de leraar, te weinig op maat van de leerlingen.’ Uit het syntheseformulier van dhr. B.D.B. : “Op een oudercontact is het niet de bedoeling dat een stagiair zich mengt in een gesprek.” Uit het syntheseformulier van dhr. W.P.: “Ik heb te vaak het gevoel gehad dat je zodanig overtuigd bent van je eigen manier van werken, dat je niet openstaat voor nieuwe ideeën/feedback van andere leerkrachten. Dit zou je ontwikkeling als leerkracht kunnen belemmeren. Een beginnende leerkracht leert uit zijn fouten en gaat continu op zoek naar andere/betere manieren om de leerstof over te brengen.”; “Overhandigt het syntheseformulier pas één maand na afloop van de stage aan mentor, mevrouw A.L..”

Dit alles brengt verwerende partij tot de conclusie dat de eigen reglementering en de procedure voor de beoordeling van de stage wel degelijk werd nageleefd. Er werd naar aanleiding van het tussenverslag niet of minstens onvoldoende geremedieerd, de minimumcriteria werden niet bereikt, waarbij de tendensen werden weergegeven. Dit alles samen met het portfoliogesprek mondde uit in een eindevaluatie, die geschiedde aan de hand van de doelstellingen en eindcompetenties zoals opgenomen in de ter zake geldende reglementering.

In zijn wederantwoordnota dupliceert verzoeker nog het volgende:

“Zoals toegelicht in het verzoekschrift volstaat het geenszins te verwijzen naar de tussentijdse evaluatie en aanvullende toelichting door lector [V.L.] teneinde op afdoende en zorgvuldige wijze de positieve en negatieve tendens te beoordelen, waartoe verplicht ingevolge de Stagerichtlijn.

Immers stelt art. 2.8.2 Stagerichtlijn dat alle opdrachten en activiteiten in overweging worden genomen en worden gewogen in het licht van de doelstellingen en minimumcriteria en positieve en negatieve tendensen.

De positieve en negatieve tendensen dienen dan ook te worden beoordeeld met betrekking tot alle opdrachten en alle vakken en kunnen niet beperkt worden tot de periode na de tussentijdse evaluatie en met betrekking tot het vak fysica.

In het verzoekschrift werd er dienaangaande op gewezen dat de beoordeling van de beroepscommissie eenzijdig was, waardoor:

- De beslissing enkel betrekking heeft op tendensen binnen één vak en gesteund is op het oordeel van één lector, waarbij de stagecommissie uit meer dan één lector bestaat en de stage betrekking had op meer dan één vak.
- De beoordeling van de evolutie enkel gebeurde na de tussentijdse evaluatie en met betrekking tot het vak fysica, waarbij met eerdere positieve evoluties met betrekking tot andere aspecten en met het vak wiskunde geen rekening werd gehouden.
- De gegeven toelichting niet afdoende is om materieel te motiveren, nu er in de verslagen van stagementoren wel degelijk meldingen zijn van positieve evoluties.

Dit alles knelt des te meer, nu verwerende partij zelf stelt dat de beoordelingen van stamentoren niet doorslaggevend zijn, maar de lectoren het beste geplaatst zouden zijn om het ganse stagegebeuren te beoordelen.

Vastgesteld moet worden dat na de tussentijdse feedback nog maar één observatie gebeurde door één lector en in één vak (in tegenstelling tot 7 bezoeven voor de tussentijdse feedback). Dit toont de onzorgvuldigheid des te meer aan, nu de personen die het beste geplaatst zijn om een beoordeling te maken zich niet verder hebben vergewist van de evolutie na de tussentijdse feedback, hoewel dit nochtans door verwerende partij als essentieel te beoordelen tijdsperiode wordt beschouwd. Minstens toont dit aan dat ten onrechte niet met evoluties uit het vak Wiskunde rekening werd gehouden. Nochtans geeft de vaklector zoals toegelicht aan dat met opmerkingen na de eerste lessen rekening werd gehouden en er dus wel degelijk tekenen van positieve tendensen zijn binnen dit vak.

Waar verwerende partij bou[d]weg stelt dat de positieve en/of negatieve evoluties niet aan haar aandacht ontsnapt zouden zijn, blijkt zulks dan ook geenszins uit de bestreden beslissingen.

Bovendien stelt verwerende partij in haar verweernota dat deze positieve evoluties niet zouden opwegen tegen de negatieve, waarbij (enkel) deze laatsten in de eindbeoordeling bijkomend werden gemotiveerd.

Hiermee bevestigt verwerende partij zelf dat zij in strijd met haar eigen reglementen handelde, nu zowel met de positieve als de negatieve tendensen rekening dient te worden gehouden en zulks aan de hand van alle opdrachten.

De aangehaalde bepalingen zijn dan ook geschonden.

Waar verwerende partij daarnaast stelt dat de eindevaluatie betrekking zou hebben op de beoogde eindcompetenties blijkt hieruit nergens dat de eindcompetenties zoals opgenomen in de studiefiche effectief werden beoordeeld. Nergens staan deze vermeld of wordt hieraan getoetst.

De toelichting uit het verzoekschrift kan integraal worden hernoemd.

De loutere opsomming van positieve en negatieve punten betreft geen beoordeling waarbij overwegingen werden gemaakt en waaruit verzoekende partij in het kader van de formele motiveringsplicht kan afleiden hoe tot de betreffende beslissing werd gekomen.”

Beoordeling

Wat het eerste middelonderdeel betreft, stelt verzoeker “[d]ienaangaande oordeelde de interne beroepscommissie dat wel degelijk de tendensen zouden zijn beoordeeld, nu uit de laatste twee evaluaties zou blijken dat verzoekende partij de aandachtspunten met betrekking tot didactiek, klasmanagement en timemanagement niet zou hebben weggewerkt, waarbij wordt gesteund op de toelichting van lector [V.L.]”, waarna verzoeker omstandig uit de bestreden beslissing citeert.

Zoals verzoeker aldus zelf aangeeft, is aan de vormplicht van de formelemotiveringsplicht dus wel degelijk voldaan. In dat opzicht kan het middelonderdeel derhalve niet worden aangenomen.

Zoals hierboven is aangegeven, vormt de beslissing van de interne beroepscommissie het enige voorwerp van huidig beroep.

Kritiek op de beslissing van de evaluatiecommissie, naar vorm of naar inhoud, is dan ook niet dienstig.

Wat verzoekers betoog betreft, moet samen met verwerende partij worden vastgesteld dat verzoeker erg selectief citeert uit en verwijst naar remediëringen en beoordelingen van mentoren en lectoren, waarbij kritische of negatieve evaluaties goeddeels buiten beschouwing worden gelaten.

De Raad is van oordeel dat uit het administratief dossier wel degelijk voldoende punten van kritiek blijven op het einde van de stageperiode, opdat verzoekers evolutie doorheen die stageperiode kon worden beoordeeld als finaal ontoereikend.

De Raad valt verwerende partij ten slotte ook bij in haar stelling dat de beoogde eindcompetenties hun vertaling kennen in de clusters van leerresultaten en hun respectieve thema's zoals zij op de evaluatieformulieren zijn opgenomen.

Het derde middel is ongegrond.

Vierde middel

Verzoekende partij steunt een vierde middel op de artikelen 2.8.1, 2.8.2 en 1.1 van de Stagerichtlijn, de formelemotiveringsplicht, het *patere legem*-beginsel, de materiëlemotiveringsplicht, het redelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Het vierde middel van verzoeker komt er in essentie opnieuw op neer dat hij werd beoordeeld voor het aspect ‘biologie’ in stagelessen ‘natuurkunde’, terwijl verzoeker meent dat dit buiten zijn specifiek onderwijsvak ‘fysica’ valt. Hij meent bovendien dat de beoordeling voor ‘natuurkunde’ een onredelijke en determinerende invloed op heeft gehad op het uiteindelijke examencijfer.

Verwerende partij antwoordt ter zake in haar antwoordnota het volgende:

“De verwerende partij verwijst naar hetgeen hieromtrent reeds hoger werd uiteengezet : niet alleen werd aan dit onderdeel geen ‘disproportioneel gewicht’ toegekend, bovendien gaat het om het vak ‘natuurwetenschappen’ en niet om ‘biologie’;

[Ter zake] bleek dat de verzoekende partij via zijn vorige stages onvoldoende kon aantonen dat hij al les gegeven had in de eerste graad en n BSO-richtingen, waarbij hij vervolgens zelf koos om het vak natuurwetenschappen te geven in de eerste graad B-stroom te Edugo Lochristi.

In tegenstelling tot hetgeen de verzoekende partij voorhoudt, blijkt nergens uit dat de het stageverslag van de heer [B.D.B.] meer zou hebben doorgewogen dan de andere verslagen.

De verwerende partij dient opnieuw in herhaling te vallen: er werd rekening gehouden met alle verslagen waarin, daar kan men niet omheen, verschillende tekorten op verschillende evaluatiecriteria werden weerhouden.

Cruciaal was en blijft hierbij dat de werkpunten m.b.t. tempo en timing, klasmanagement en het aanpassen van de lessen aan het niveau van de leerlingen naar het eind van de stage niet waren weggewerkt.”

In zijn wederantwoordnota handhaaft verzoeker zijn standpunt.

Beoordeling

Zoals de Raad bij de besprekking van het eerste onderdeel van het tweede middel reeds heeft geoordeeld, maken de lessen ‘natuurwetenschappen’, rekening houdend met de klassen waaraan zij moesten worden onderwezen, integraal deel uit van het vak ‘fysica’ waarvoor verzoeker in zijn opleiding heeft gekozen en waarvoor hij dus stagelessen dient te geven.

De Raad verwijst ter zake naar wat bij het eerste onderdeel van het tweede middel is overwogen.

Verzoeker toont daarnaast ook niet aan dat de lessen ‘natuurwetenschappen’ binnen het geheel van de beoordeling een buitenmatige invloed op het eindresultaat hebben gehad.

Het vierde middel is ongegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 10 april 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze

beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.780 van 10 april 2020 in de zaak 2020/089

In zake: xxx

tegen:

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
woonplaats kiezende te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 19 maart 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de examencommissie waarbij aan verzoekende partij voor het opleidingsonderdeel ‘Jeugdcriminologie en jeugd(beschermings)recht’ een examencijfer van 9/20 wordt toegekend en tegen de beslissing van de interne beroepsinstantie van de Katholieke Universiteit Leuven van 13 maart 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 10 april 2020.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Beide partijen hebben meegedeeld schriftelijk te verschijnen.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de Rechten’.

Tot verzoekers curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Jeugdcriminologie en jeugd(beschermings)recht’. Voor dat opleidingsonderdeel bekomt verzoeker een examencijfer van 9/20.

Dat is de eerste bestreden beslissing.

De proclamatie vindt plaats op 13 januari 2020.

Tegen dit examencijfer stelt verzoeker op 20 februari 2020 het volgend intern in:

“Het opleidingsonderdeel ‘Jeugdcriminologie en jeugd(beschermings)recht’ is verplicht te volgen in de opleiding ‘Bachelor in de Rechten, optie Criminologie’. Het examen bulkt echter van de onregelmatigheden. De ECTS-fiche komt niet overeen met wat verwacht wordt op het examen (1), er worden vragen gesteld over delen uit de leerstof die niet behandeld werden (2), de verbetering is arbitrair (3), en de mogelijkheid tot het krijgen van feedback is gebrekkig (4).

(1)

(1.1) De ECTS-fiche stipuleert dat er vragen gesteld worden over jeugdcriminologie, over jeugd(beschermings)recht, en dat er tot slot geïntegreerde vragen aan bod komen die handelen over de twee delen samen. Op het examen worden er echter geen geïntegreerde vragen gesteld. Er is één geïntegreerd examen dat de indruk wekt dat er wel degelijk over de drie componenten vragen gesteld worden, maar in de praktijk wordt het examen uit elkaar gehaald en zijn er twee teams die respectievelijk het gedeelte over jeugdcriminologie en het gedeelte over jeugd(beschermings)recht verbeteren. Het onderwijssteam kan argumenteren dat de geïntegreerde vragen in de twee afgescheiden delen verwerkt zitten, maar dan valt niet in te zien hoe één team criminologen en één team juristen een vraag kunnen verbeteren die zowel juridische als criminologische elementen bevat. Er wordt ook met geen woord gerept over de puntenverhoudingen tussen de drie aangehaalde onderdelen.

(1.2) Volgens de ECTS-fiche kan het examengedeelte jeugd(beschermings)recht afgelegd worden met volgend wetboek: *PUT, Wetboek Jeugdrecht, Brussel, Larcier, 2016*. Het jeugdrecht is echter recent gewijzigd en het vernoemde wetboek is bijgevolg niet meer bruikbaar. De eerste powerpoint van het gedeelte jeugd(beschermings)recht maakt wel degelijk duidelijk dat het wetboek van 2019 moet aangeschaft worden, maar dit voorbeeld illustreert op ondubbelzinnige wijze met welke nonchalance er met het juridisch bindende programmaboek wordt omgesprongen.

(2)

(2.1) Op het examengedeelte jeugdcriminologie wordt een vraag gesteld over de securiseringshypothese die op 15 % van de punten van het gedeelte jeugdcriminologie staat. Deze theorie werd in de les zeer oppervlakkig behandeld in slide 16 van de powerpoint genaamd ‘JC 2019-2020 – JC Cijfers en statistieken (II)’. In mijn notities vind ik het volgende terug: “*Na de Tweede Wereldoorlog hebben we een periode gekend*

waarbij de welvaart gestegen is. Er kwam dan ook meer gelegenheid om criminaliteit te plegen". Er wordt in de les onvoldoende de nadruk gelegd op het begrip ‘securisering’ dat op slide 15 terug te vinden is. De student wordt met ander woorden verondersteld om deze vage uitleg te koppelen aan ‘securisering’ en moet op het examen een Engelstalig schema reproduceren dat in de les niet toegelicht werd. Het correctiemodel van het examen maakt melding dat het schema in het Nederlands mag weergegeven worden, maar criminologische begrippen vertalen naar het Nederlands is weinig evident op bachelorniveau.

Professor [P.] zijn zienswijze op de hoorcolleges is dat alles wat in de les gezegd wordt moet gekend zijn en dat de teksten die bij de powerpoints op Toledo staan als ondersteuning dienen. Dat wordt letterlijk gezegd aan het begin van het academiejaar en geldt ook voor de andere opleidingsonderdelen die de hoogleraar in de bacheloropleiding onderwijst. Het kan niet als redelijk beschouwd worden dat een onderdeel dat amper behandeld werd in de les op 15% van de punten van het gedeelte jeugdcriminologie staat. Op slide 15 moet men het begrip ‘securisering’ terugvinden en op slide 16 staat een Engelstalig schema zonder uitleg. De extra tekst op Toledo gaat dieper in op het begrip ‘securisering’, maar bevat niet het Engelstalige schema. Het onderwijssteam kan moeilijk argumenteren dat een student slide 15-16 en de extra tekst op Toledo met elkaar moet koppelen, rekening houdend met het gegeven dat dit onderdeel als een ‘fait divers’ afgedaan werd in het hoorcollege.

(3)

(3.1) Het onderwijssteam van het gedeelte jeugdcriminologie heeft een correctiemodel opgesteld dat ongetwijfeld juridisch waterdicht is en kennelijk tevens een vrijgeleide om willekeurig te verbeteren. In de praktijk worden antwoorden door de correctoren amper gelezen en onderlijnt men kernwoorden in de antwoorden van de student die dan minieme scores opleveren. Het lijkt erg onzorgvuldig dat men enkel op zoek gaat naar kernwoorden op de examenkopij (ze worden door de correctoren onderlijnd) die corresponderen met dezelfde kernwoorden op het correctiemodel en er verder niets meer van het antwoord gelezen wordt. Tijdens het feedbackmoment wordt zelfs letterlijk gezegd dat binnen eenzelfde vraag waar er met ‘a), ‘b), en ‘c)’ gewerkt wordt men per letter de antwoorden vergelijkt met het correctiemodel. De vraag stelt zich of men een juridisch waterdichte verbetering wil of de student wil testen op het beheersen van de stof bij de volledige vraag. Dat laatste lijkt duidelijk niet het geval te zijn.

Het titelblad van het examen van het gedeelte jeugdcriminologie geeft weer dat het onderwijssteam de antwoorden beoordeelt op basis van de presentatie van het antwoord. Wat moeten we verstaan onder het begrip ‘presentatie’? Dit lijkt een subjectief criterium dat nergens verder toegelicht wordt en volgens de ECTS-fiche ook geen leerdoel van het betrokken opleidingsonderdeel is. Kennelijk is dit een vrijgeleide tot een willekeurige verbetering. Dit is de derde keer dat ik het examen ‘Jeugdcriminologie en jeugd(beschermings)recht’ afleg en het is de derde keer dat men deze clausule met betrekking tot de ‘presentatie’ op het titelblad van het examen afdrukt. Het onderwijssteam kan dus moeilijk argumenteren dat er deze zittijd enkel met het correctiemodel en niet met de vernoemde clausule rekening werd gehouden bij de corrigering.

(3.2.) Bij een bepaalde vraag op het gedeelte jeugdcriminologie krijg ik 0,35/0,50 terwijl het correctiemodel bij dit onderdeel van een grotere vraag enkel + 0,50 toekent. Er kan tijdens het feedbackmoment niemand antwoorden op mijn vraag hoe men aan 0,35 komt.

Het onderwijsteam maakte een examen op 10 punten en werkt tot op 0,125/10 bij de verbetering. Het lijkt dan ook logisch dat men strikt kan verantwoorden waarom een student al dan niet een bepaalde score krijgt. Of werd het begrip ‘presentatie’ hier toegepast?

Tijdens een eerdere zittijd – in casu niet relevant, maar het schetst een beeld – werd mij na een kritische opmerking bij een bepaalde vraag 0,125 extra toegekend. Dit was net niet voldoende om te slagen. Al dat ‘geknutsel’ met cijfers doet mij enorm wantrouwen.

(4)

(4.1) Het onderwijs- en examenreglement vraagt in artikel 88 het volgende: “*De studenten krijgen tijdens de eerste zeven kalenderdagen na de dag van bekendmaking van de resultaten de mogelijkheid tot feedback. De feedback omvat een inzage van hun schriftelijke examen en een individuele en/of een collectieve nabesprekking van het examen. Een individuele nabesprekking betreft een gesprek tussen examinator en student over een individueel afgelegd examen.*” Het onderwijssteam van het examen ‘Jeugdcriminologie en jeugd(beschermings)recht’ interpreteert deze bepaling echter bijzonder creatief. Zo mochten de studenten met een achternaam uit de eerste helft van het alfabet gedurende één uur hun examen inkijken en de inkijk voor de studenten met een achternaam uit de tweede helft van het alf[a]bet gebeurde tijdens het volgende uur. Pittig detail hierbij is wel dat de inzage doorging in een lokaal (00.02 van het Instituut voor Sociaal Recht, Blijde Inkomststraat 19) met een capaciteit van maximaal 15 studenten. Stel dat er 100 studenten uit een bepaald gedeelte van het alfabet hun examen wil inkijken en men binnen één uur telkens in groepen van 15 binnen mag; hoe kan er dan individuele feedback gegeven worden? Een collectief feedbackmoment was er alvast niet. De enige mogelijkheid die een student had was om een specifiek element van een bepaalde vraag nader te doen toelichten. Enkel aan de inzageplicht lijkt dus voldaan. Dat het onderwijsteam de mededeling met de concrete uitleg over het verloop van het inzage- en feedbackmoment ondertussen offline heeft gehaald van Toledo spreekt alvast boekdelen.

Verwachtingen? Het lijkt evident dat rekening houdend met alle aangehaalde elementen ik een vermeerdering wens van mijn resultaat van 9/20 naar 10/20. In eerdere zittijden haalde ik op het besproken opleidingsonderdeel reeds 9 en 8 op 20. Telkens ga ik bij het gedeelte jeugdcriminologie de mist in. Ik behaal alle doelstellingen die het vak voor ogen heeft. Het wordt tijd dat de wantoestanden aangepakt worden.

In ondergeschikte orde vraag ik een nietigverklaring van mijn persoonlijk examengedeelte jeugdcriminologie.”

Het intern beroep wordt behandeld door de vicerector Studentenbeleid. Zij hoort verzoeker op 26 februari 2020, en neemt op 13 maart 2020 de volgende beslissing:

“*Uw argumentatie*

[...]

Motivering door de faculteit

In antwoord op uw beroep stuurden de docenten, prof. [S.S.] en prof. [J.P.] me een reactie door.

De informatie over de examenvorm in de ECTS-fiche vermeldt dat de evaluatie van dit opleidingsonderdeel gebeurt via een schriftelijk examen tijdens de examenperiode, met schriftelijke open vragen. Halfweg tijdens de hoorcolleges werd een halve les (i.c. één uur) gespendeerd aan verdere toelichting over dit examen. Hierbij werd benadrukt dat het examen uit twee onderdelen zou bestaan, nl. jeugdcriminologie en jeugdrecht. Er werd hierbij ook gezegd dat er ook een mogelijkheid was dat ‘geïntegreerde’ vragen zouden worden gesteld. Bij dit moment hoorde een PowerPoint-presentatie, die ook op Toledo geplaatst werd. Op dit moment werden, voor beide examendelen, de soorten vragen besproken die op het examen kunnen worden gesteld, werden voorbeelden van elk type vraag gegeven, en werd ook voor die voorbeelden een modelantwoord overlopen. Er werd hierbij ook vermeld dat, indien er nog vragen zouden zijn, deze steeds in de pauze van de volgende lessen, na de les of via mail konden worden gesteld.

De professoren [P.] en [P.] stuurde[n] mij ook een kopie van uw examen door; Hieruit blijkt dat u volgende deelresultaten behaalde:

Deel Jeugdrecht:

- Vraag 1: 1,5/2
- Vraag 2: 2,5/3
- Vraag 3: 1,5/2
- Vraag 4: 1/4
- Vraag 5: 1/3

U behaalde op dit deel dan ook 7,5/15 (of 5/10)

Deel Jeugdcriminologie:

- Vraag 6: 1,25/3,5
- Vraag 7: 0,35/2
- Vraag 8: 1,5/1,5
- Vraag 9: 0,5/1,5
- Vraag 10: 0,25/1,5

U behaalde dus 3,85/10 voor dit deel

Samengeteld leverde dit een resultaat op van 8,85/20, dat werd afgerond tot 9/20.

In hun reactie verwezen de professoren [P.] en [P.] ook naar de informatie die op de powerpointpresentatie die tijdens de eerste les gebruikt werd, vermeld wordt. Deze bevat de volgende informatie:

- Reader: selectie uit J. PUT, Handboek Jeugdbeschermingsrecht (2015) + aanvullende teksten
- Wetboek ‘Jeugdrecht’ 2019 (Larcier) (vetgedrukt op de powerpoint)
- Via cursusdienst

Indien hierover onduidelijkheid zou geweest zijn, waren de betrokken professoren steeds in de les of via mail bereikbaar voor het beantwoorden van vragen. Zij ontvingen van u hierover geen reactie. Op het examen werden evenmin studenten opgemerkt die niet wisten dat zij het wetboek van 2019 moesten aanschaffen.

Wat het correctiemodel voor het gedeelte jeugdcriminologie betreft, is het niet zo dat enkel werd gekeken of bepaalde kernwoorden werden vermeld. Afhankelijk van (de aard van) de vraag werd het antwoord ‘enger’ of ‘breder’ bekeken: bij een vraag over (bijvoorbeeld) de vier klassieke opvoedingsstijlen (i.c. vraag 8), die op twee dimensies kunnen worden geplaatst, werd verwacht dat die vier opvoedingsstijlen en twee dimensies exact en correct werden benoemd. Bij andere vragen bevatte het correctiemodel wel een typeantwoord met cruciale passages, maar gold dat het ook kon gaan om een parafrase van die passages (en dus niet woordelijk wat in het typeantwoord stond). Dit is meteen ook de verklaring waarop u voor vraag 7 0,35/2 werd toegekend. Het was niet zo dat enkel punten werden toegekend op basis van het al dan niet aanwezig zijn van een woord. Ook wanneer een antwoord slechts gedeeltelijk correct of niet volledig (duidelijk) was, werden de vooropgestelde punten gedeeltelijk gegeven.

Vraag 9 van het gedeelte jeugdcriminologie (op 1,5 van de 10 punten op dit examendeel) had betrekking op de ‘securiseringshypothese’. Prof. [P.] ontkende hierbij ten stelligste dat deze securiseringshypothese slechts als een ‘fait divers’ in de cursus zou zijn behandeld. In de cursus werd deze hypothese nadrukkelijk vermeld bij de verklaring voor de universele ‘crime drop’ (daling van de criminaliteit), met de boodschap dat deze hypothese in de literatuur als meest plausibele verklaring wordt aangehaald. Ook in de tekst die uit de reader die bij dit deel van de cursus hoort, wordt dit ingeleid als de hypothese die ‘althans op basis van de literatuur, misschien wel de hoogste plausibiliteit toegemeten’ krijgt.

...leiden tot cognitieve stoornissen en gedragsproblemen, wat op zijn beurt ook de kans op criminale feiten verhoogt.

Een laatste hypothese voor de dalende criminaliteit krijgt, althans op basis van de literatuur, misschien wel de hoogste plausibiliteit toegemeten. Het is met name de Nederlandse criminoloog Jan van Dijk die op basis van een combinatie van enkele klassieke criminologische inzichten en actuele, maatschappelijke ontwikkelingen, komt tot de securiseringshypothese. De klassieke criminologische inzichten verwijzen naar...

Tot slot vermeldden beide professoren dat u weliswaar aanwezig was op het inzagemoment, maar geen bijkomende verduidelijking of toelichting had gevraagd noch bij het examen in het algemeen noch bij de opmerkingen die u in uw beroep vermeldde.

Mijn beslissing

Bij de beoordeling van uw beroep wil ik op de eerste plaats verduidelijken dat dit beroep tegen een examenresultaat essentieel betrekking heeft op het garanderen van het beoordelingsproces. Per definitie, kan een feedbackgesprek enkel plaatsvinden nadat deze beoordeling reeds gebeurd is. Dit betekent dan ook dat uw opmerkingen over het verloop van dit feedbackgesprek geen deel kunnen uitmaken van deze examenbetwisting. In ondergeschikte orde, moet ik bovendien vaststellen dat het onderwijs- en examenreglement bepaalt dat een dergelijk feedbackgesprek bestaat uit een inzage van het schriftelijke examen en een individuele en/of collectieve nabesprekking van het examen. Zowel uit de informatie die uzelf tijdens ons gesprek vermeldde als uit de informatie die uw faculteit me doorstuurde, blijkt dat u tijdens dit feedbackgesprek de mogelijkheid werd geboden om zowel het examen in te kijken als om hierover ook

verdere verduidelijking te vragen. Ik zie dan ook geen aanwijzing dat de manier waarop dit gesprek verlopen is, in tegenspraak zou zijn met de bepalingen van het onderwijs- en examenreglement. Ik kan hierbij enkel betreuren dat u dan geen gebruik gemaakt heeft van de mogelijkheid om de opmerkingen die u via uw beroep voorlegde ook met de betrokken professoren te bespreken.

Zoals hierboven ook reeds vermeld bepaalt de ECTS-fiche dat het examen essentieel dient te bestaan uit een schriftelijk examen tijdens de examenperiode, met schriftelijke open vragen. Op basis van de examenkopij die me werd doorgestuurd en de informatie die van prof. [P.] en [P.] blijkt [dat] dit ook exact de manier is waarop dit examen verlopen is. Bij de verdere toelichting verwijst de ECTS-fiche ook naar de mogelijkheid van zg. ‘geïntegreerde vragen’. In de context van een ECTS-fiche kan dergelijke informatie over het soort vragen echter niet als onderdeel van de ECTS-fiche worden beschouwd. Zoals bleek uit de verdere toelichting tijdens de lessen en op Toledo was het niet zo dat dergelijke vragen noodzakelijkerwijze zouden worden gesteld.

Dezelfde opmerking geldt t.a.v. uw opmerking over het gebruikte wetboek. In uw beroep verwees u zelf naar het feit dat de informatie over het gebruikte studiemateriaal tijdens de eerste les werd verduidelijkt en aangevuld, en dat daarbij duidelijk werd vermeld dat de versie 2019 van het Wetboek Jeugdrecht moest worden aangeschaft.

In hun verdere reactie weerleggen de professoren [P.] en [P.] uw opmerking over de relevantie van de vraag over ‘securiseringshypothese’ en verduidelijken zij ook het gebruikte correctiemodel. Wat uw opmerking over de mogelijke onduidelijkheid van het begrip ‘presentatie’ [betreft] vind ik op het titelblad van dit examen in elk geval een duidelijke omschrijving terug van wat hieronder verstaan dient te worden, i.c.:

3. Niet alleen de inhoud van het antwoord wordt beoordeeld, ook de presentatie ervan. Daarom deze richtlijnen:

- a) antwoord beknopt. Dit heeft tot gevolg dat u (wellicht) niet alles kunt opschrijven wat u weet. Denk daarom goed na over wat u als de essentie van het antwoord beschouwt en antwoord enkel op wat wordt gevraagd.
- b) structureer uw antwoord goed – gerust gebruik van onderstrekkingen of markeerstift e.d.
- c) schrijf duidelijk.

Op basis van deze informatie moet ik dan ook vaststellen dat het examenresultaat (i.c. 9/20) dat u behaalde voor het opleidingsonderdeel ‘Jeugdcriminologie en jeugd(beschermings)recht (C01A7B)’ correct werd vastgesteld en dan ook niet meer gewijzigd wordt.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

A. Voorwerp van het beroep

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad onderzoekt de ontvankelijkheid desnoods ambtshalve.

Wat het voorwerp van het beroep betreft, richt verzoeker zich tegen zowel de initiële examenbeslissing als de beslissing van de interne beroepsinstantie.

Of een initiële studievoortgangsbeslissing in de huidige stand van de procedure nog het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad, is afhankelijk van de omvang van de bevoegdheid van het orgaan dat instaat voor de behandeling van het intern beroep, dat de student op straffe van onontvankelijkheid van zijn beroep bij de Raad eerst dient uit te putten.

Te dezen bepaalt artikel 104 van het onderwijs- en examenreglement 2019-2020 van de verwerende partij dat de vicerector als interne beroepsinstantie een beslissing neemt die ofwel de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze afwijst op grond van onontvankelijkheid of ongegrondheid, ofwel een nieuwe beslissing inhoudt.

Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure aldus derwijze georganiseerd dat de beroepsinstantie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbeslissing, die dan op haar beurt uit de rechtsorde verdwijnt en bijgevolg niet meer in rechte aanvechtbaar is.

De ambtshalve exceptie is gegrond. Het beroep is niet ontvankelijk ten aanzien van de eerste bestreden beslissing, en enkel ontvankelijk ten aanzien van de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

B. Strekking van het gevorderde

Standpunt van partijen

Verzoeker vraagt in hoofdorde dat de faculteit haar studievoortgangsbeslissing herbekijkt, waarbij het examencijfer wordt aangepast van 9/20 naar 10/20.

Ondergeschikt vraagt verzoeker om een nieuwe examenkans.

Beoordeling

Vooreerst wijst de Raad erop dat, zoals hierboven is komen vast te staan, dat enkel de beslissing van de interne beroepsinstantie het voorwerp van huidige procedure uitmaakt.

Bovendien is de Raad krachtens artikel II.292, §1 van de Codex Hoger Onderwijs enkel bevoegd om, zo een beroep ontvankelijk en gegrond wordt bevonden, de onregelmatige studievoortgangsbeslissing te vernietigen. Het komt de Raad daarbij niet toe om zich in de plaats van de instelling of haar organen te stellen, bijvoorbeeld door zelf een examencijfer te bepalen of door de instelling te verplichten een welbepaald examencijfer toe te kennen.

De Raad begrijpt het beroep dan ook als een verzoek tot nietigverklaring van de bestreden beslissing.

V. Onderzoek van de middelen

Eerste middel

Verzoeker steunt een eerste middel op een schending van de voorschriften van de ECTS-fiche.

Standpunt van partijen

Verzoeker herneemt het middel zoals hij het in de interne beroepsprocedure heeft opgeworpen.

Aan de bestreden beslissing werpt verzoeker vervolgens tegen dat de ECTS-fiche wel degelijk stelt dat ‘geïntegreerde vragen’ een onderdeel van het examen uitmaken. Verzoeker is het niet eens met de overweging dat een uiteenzetting over het soort vragen niet als onderdeel van de ECTS-fiche mag worden beschouwd, en stelt dat op Toledo evenmin is aangegeven dat er niet noodzakelijkerwijze ‘geïntegreerde vragen’ zouden worden gesteld.

Verwerende partij repliceert in haar antwoordnota:

“We stellen op de eerste plaats vast dat de student in dit externe verzoekschrift de eerder gemaakte opmerkingen enkel herhaalt zonder ten gronde de argumentatie die in de interne beroepsbeslissing gegeven werd te weerleggen.

De student verwijst opnieuw naar de ECTS-fiche en stelt hij dat op basis van de informatie in deze ECTS-fiche ‘geïntegreerde’ vragen had kunnen verwachten. Hij stelt ook dat hij had kunnen verwachten dat dergelijke vragen door een geïntegreerd team bestaande uit criminologen en juristen hadden moeten worden verbeterd.

Art. 62 van het onderwijs- en examenreglement bepaalt echter de essentiële informatie die via de ECTS-fiches vóór het examen moeten worden meegedeeld. In uitvoering hiervan vermeld de ECTS-fiche volgende essentiële informatie over de examenvorm.

Evaluatieactiviteiten

Evaluatie: Jeugdcriminologie en Jeugdbeschermingsrecht (5-6U) (G1A7)

Type: Examen tijdens de examenperiode

Evaluatieform: Schriftelijk

Vraagvormen: Open vragen

Leermateriaal: Wetboek/codes

Zoals de beroepsinstantie moest vaststellen tijdens het interne beroep en zoals ook blijkt uit de kopie van het examen (zie bijlage 5 A en B), werd dit examen ook op deze manier georganiseerd. De verdere toelichting in de ECTS-fiche over dit examen vermeldt dan inderdaad de mogelijkheid van ‘geïntegreerde vragen’. Tijdens de lessen en via Toledo werd deze informatie echter verder verduidelijkt. Er werd hierbij gezegd dat er een mogelijkheid was dat ‘geïntegreerde’ vragen zouden worden gesteld. Bij dit infomoment hoorden twee PowerPoint presentatie, die ook op Toledo geplaatst werd (zie bijlage 6A en 6B – toelichting examen). Op dit infomoment werden, voor beide examendelen, de soorten vragen besproken die op het examen zouden kunnen worden gesteld, werden voorbeelden van elk type vraag gegeven, en werd ook voor die voorbeelden een modelantwoord overlopen.

In zijn reactie ontkent de student in elk geval niet dat een dergelijke informatie zou zijn gegeven. Op welke manier het ontbreken van dergelijke ‘geïntegreerde vragen’ zijn prestaties op dit examen of zijn voorbereiding op dit examen zou hebben beïnvloed, blijft onduidelijk. Het feit dat een ‘geïntegreerde vraag’ ook gezamenlijk door een team bestaande uit criminologen en juristen zou moeten worden verbeterd, kan in elk geval niet worden afgeleid uit de ECTS-fiche.”

Beoordeling

Artikel 62 van het onderwijs- en examenreglement bepaalt welke informatie vóór de examens wordt meegedeeld.

“De ECTS-fiche geeft voor elk opleidingsonderdeel gedetailleerde informatie over de inhoud en de doelstellingen, over de examenstof en de wijze van evalueren, in voorkomend geval inclusief de weging van onderdelen waarvoor een deelcijfer wordt toegekend en inclusief de gevolgen van niet-deelname aan een onderdeel van het examen

zoals bepaald in artikel 66. Indien de examenstof of de examenmethoden, bij uitzondering, van de ene tot de andere examenperiode verschillen, wordt dat in de ECTS-fiche meegedeeld.”

De ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel ‘Jeugdcriminologie en jeugd(beschermings)recht’ vermeldt:

“Type: Examen tijdens de examenperiode
Evaluatievorm: schriftelijk
Vraagvormen: Open vragen
Leermateriaal: Wetboek/codex”

Partijen zijn het erover eens dat het examen ook volgens deze modaliteiten is verlopen. Daarnaast is als ‘toelichting’ op de ECTS-fiche vermeld:

“Geïntegreerd schriftelijk examen met kennis-, toepassings-, inzichts- en reflectievragen. De vragen zijn gelijk verdeeld over de criminologische en juridische aspecten van het vak, en daarbinnen over de diverse onderdelen van de leerstof. Ook geïntegreerde vragen waarbij zowel vanuit jeugdcriminologie als vanuit jeugdrecht een bepaald thema of probleem wordt aangesneden, komen aan bod.

Het examen is met gesloten boek; enkel een wetboek mag worden gebruikt, overeenkomstig de facultaire richtlijnen.”

De Raad kan er begrip voor opbrengen dat studenten, zonder acht te slaan op artikel 62 van het onderwijs- en examenreglement, de ‘toelichting’ lezen als een deel van de bindende bepalingen van de ECTS-fiche. Die indruk kan nog worden versterkt doordat de modaliteit ‘gesloten boek’ in de toelichting is vermeld – wat niet blijkt uit de bovenstaande bepalingen omtrent de evaluatie.

Zelfs indien die lezing zou worden aangehouden evenwel, is de Raad van oordeel dat alleszins de eerste alinea van wat onder ‘toelichting’ is vermeld, niet kan worden beschouwd als bindende modaliteiten omtrent het examen. Een strikte toepassing daarvan zou er immers toe leiden dat een examen slechts regelmatig zou zijn indien er één kennisvragen én toepassingsvragen één inzichtsvragen één reflectievragen worden gesteld. Dat ook geïntegreerde vragen “aan bod komen”, moet evenzeer worden beschouwd als een informatieve mededeling, eerder dan een bindend voorschrift.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

Verzoeker steunt ook een tweede middel op een schending van het voorschriften van de ECTS-fiche.

Standpunt van partijen

Na een herneming van zijn grief uit de interne beroepsprocedure, stelt verzoeker dat het hem een raadsel blijft waarom de ECTS-fiche letterlijk vermeldt dat het examen met het wetboek uit 2016 kan worden opgelost.

Verwerende partij replieert in haar antwoordnota:

“De student herhaalt ook de discussie over de versie van het wetboek dat kon gebruikt worden op het examen. De bewering als zou de ECTS “letterlijk weergeven” dat het examen volledig met de versie 2016 van het wetboek zou kunnen worden opgelost blijft een bewering voor rekening van de student. Deze informatie kan alvast niet worden afgeleid uit de ECTS-fiche. Zoals hierboven reeds vermeld, was het gebruik van een geactualiseerde wetboek noodzakelijk geworden omwille van een recente wetswijziging. De aangepaste versie van het wetboek verscheen pas eind september, waardoor deze informatie nog niet in de ECTS-fiche kon zijn opgenomen. Reeds tijdens het interne beroep bevestigde de student dat tijdens de eerste les vermeld werd dat net omwille van deze wetswijziging een nieuwe versie (i.c. de versie 2019) van dit wetboek diende te worden aangeschaft. Ook de betrokken professoren verwezen in hun reactie naar de informatie (zie bijlage 7 – basispresentatie) die tijdens de eerste les gegeven werd. Zij stelden ook geen problemen op dit vlak vast bij dit examen. Het is hierbij evident zo dat tijdens de lessen steeds wordt uitgegaan van zo actueel mogelijk leermateriaal. Een louter formele aanpak waarbij enkel zou mogen worden uitgegaan van de lesteksten die explicet reeds vermeld staan in de ECTS-fiche zou hierbij alvast nefast zijn voor de kwaliteit van de lessen. Opvallend is hierbij ook dat de student op een vraag die helemaal gericht was op het nieuwe Jeugddelinquentiedecreet (leeftijdsgrenzen, vraag 2) 2,5/3 behaalde, terwijl hij op vragen waar niets of weinig gewijzigd is door de nieuwe wetgeving (vragen 4 en 5) hij respectievelijk 1/4 en 1/3 haalde. Het is dan ook duidelijk dat het beweerde probleem van het ‘oude’ wetboek geen impact heeft gehad op zijn examenresultaat voor de betrokken vragen. Aangezien deze student duidelijk op de hoogte was van het geactualiseerde wetboek dat diende gebruikt te worden, en voor zover we konden nagaan op het examen ook effectief over de juiste versie van het wetboek beschikte, stellen we ook hier vast dat het onduidelijk blijft op welke manier dit feit zijn prestaties op het examen zou hebben beïnvloed.”

Beoordeling

De ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel ‘Jeugdcriminologie en jeugd(bescheratings)recht’ vermeldt onder de titel ‘studiemateriaal’: “J. Put, *Wetboek Jeugdrecht*, Brussel, Larcier, 2016”.

De Raad stipt hierbij alvast aan dat bij de ‘evaluatieactiviteiten’, bij het wetboek geen jaartal of uitgave is vermeld.

Dat op het ogenblik van het examen niet langer de versie van het wetboek uit 2016, maar deze van 2019 moet worden gebruikt, wordt door verwerende partij verklaard doordat het nieuwe handboek bij het afsluiten van de ECTS-fiches nog niet was gepubliceerd, zodat er nog niet naar kon worden verwezen.

Verzoeker spreekt deze verklaring, die de Raad overtuigend voorkomt, niet tegen.

Indien de omstandigheden ertoe leiden dat belangrijke informatie op een ECTS-fiche in de loop van het academiejaar achterhaald raakt, dan dienen de studenten daarover op gepaste wijze te worden geïnformeerd.

Verzoeker betwist niet dat tijdens de eerste les van het desbetreffende opleidingsonderdeel uitdrukkelijk werd meegedeeld dat omwille van een wetswijziging een nieuwe versie van het wetboek moet worden aangekocht.

Aldus werd verzoeker op passende en doeltreffende wijze geïnformeerd.

Het tweede middel is ongegrond.

Derde middel

In een derde middel beroeft verzoeker zich op het redelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en de formelemotiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoeker herneemt de grief die hij ten aanzien van de interne beroepsinstantie heeft opgeworpen. De kritiek op de bestreden beslissing bestaat erin dat verzoekers stelling en deze van professor P. ‘woord tegen woord’ zijn, en dat geen antwoord wordt gegeven op de grief dat een grondig antwoord met schema conform het correctiemodel niet kan worden gereconstrueerd op basis van de beschikbare tekst. In die omstandigheden acht verzoeker het niet verantwoord dat een dergelijk onderdeel 15% van de punten voor het deel jeugdcriminologie vertegenwoordigt.

In haar antwoordnota replaceert verwerende partij:

De student stelt opnieuw dat een onevenredig belang zou zijn gehecht aan de ‘securiseringshypothese’. Reeds tijdens het interne beroep moest worden vastgesteld dat deze hypothese vermeld werd bij de verklaringen voor de universele ‘crime drop’ (daling van de criminaliteit) en hiervoor als meest plausibele verklaring werd vermeld. Ook in de tekst uit de reader die bij dit deel van de cursus hoort, wordt dit ingeleid als de hypothese die ‘althans op basis van de literatuur, misschien wel de hoogste plausibiliteit toegemeten’ krijgt. In zijn reactie ontkent de student niet dat deze hypothese tijdens de lessen aan bod gekomen is. Het kan hierbij bovendien niet als onredelijk worden beschouwd dat studenten verondersteld worden om informatie uit verschillende delen van het lesmateriaal (slides, tekst op Toledo) met elkaar te verbinden om op die manier tot het correcte antwoord te komen. Bovendien moeten we hierbij vaststellen dat belang dat aan een bepaalde vraag gehecht wordt essentieel deel uitmaakt van de inhoudelijke beoordeling door de docent, en als zodanig niet het voorwerp is van deze beroepsprocedure. In ondergeschikte orde stellen we vast dat de opmerking van de student betrekking heeft op vraag 9 (zie bijlage 5B), waarvoor de student 0,5/1,5 behaalde. Het is dan weliswaar correct dat deze vraag voor 15% van de punten voor het deel jeugdcriminologie telde (dat uit 5 vragen bestond). In functie van het totale examen op 20 (deel jeugdrecht en jeugdcriminologie samen) ligt dit aandeel duidelijk lager en zelfs lager dan indien zou worden uitgegaan van een louter evenredige verdeling per vraag. Op welke manier er hier sprake zou zijn van een “onevenredig belang” blijft dan ook onduidelijk.

Beoordeling

In de bestreden beslissing is omstandig uiteengezet dat volgens de toelichting van de betrokken docent de ‘securiseringshypothese’ geenszins als ‘fait divers’ is behandeld en dat deze hypothese in de cursus uitdrukkelijk aan bod komt als verklaring voor universele ‘crime drop’ (daling van de criminaliteit), alsook in de reader bij het cursusonderdeel.

De Raad gaat uit van de objectiviteit en deskundigheid van de docenten, en ziet geen redenen om aan de verklaring van de docent te twijfelen.

Uit het standpunt dat het item voldoende aan bod is gekomen tijdens de colleges, volgt wat de motiveringsplicht betreft minstens impliciet, maar duidelijk dat de beroepsinstantie van oordeel is dat de vraag geen onevenredig belangrijk deel van het examen – uitgedrukt in te begeven punten – uitmaakte.

Het derde middel is niet gegrond.

Vierde middel

Verzoeker steunt een vierde middel op het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker herneemt letterlijk zijn grief uit de interne beroepsprocedure.

In repliek op de bestreden beslissing voegt hij daaraan toe:

“Er wordt ontkend dat het correctiemodel niet adequaat toegepast wordt en [men] verwijst hiervoor naar een examenvraag over ‘de vier klassieke opvoedingsstijlen.’ In het initiële verzoekschrift voor de interne beroepscommissie werd niet over deze vraag gesproken, dus het is me een raadsel hoe deze motivering de arbitrale verbetering moet rechtvaardigen. Het antwoord op de aangehaalde examenvraag staat overigens letterlijk afgedrukt op de lesslides waardoor hierover geen betwisting bestaat. De vicerector stelt dat het begrip ‘presentatie’ verduidelijkt wordt in de zinnen die verder op het instructiemodel terug te vinden zijn. Er wordt echter verwezen naar algemene richtlijnen voor het examen die niet noodzakelijkerwijze op het begrip ‘presentatie’ betrekking hebben.”

Verwerende partij is het met die stelling niet eens, en repliceert in haar antwoordnota:

“De opmerking van de student over het feit dat bij verbetering van dit examen enkel zou gekeken zijn naar bepaalde kernwoorden werd reeds via de interne beroepsbeslissing tegengesproken. Zoals vermeld, werd afhankelijk van (de aard van) de vraag het antwoord ‘enger’ of ‘breder’ bekeken: bij een vraag over (bijvoorbeeld) de vier klassieke opvoedingsstijlen (i.c. vraag 8), die op twee dimensies kunnen worden geplaatst, werd verwacht dat die vier opvoedingsstijlen en twee dimensies exact en correct werden benoemd. Bij andere vragen bevatte het correctiemodel wel een typeantwoord met cruciale passages, maar gold dat het ook kon gaan om een parafrase van die passages (en dus niet woordelijk wat in het typeantwoord stond).

Het is dan correct dat de student in zijn initieel intern beroep geen opmerkingen gemaakt had bij vraag 8. De verwijzing naar deze vraag werd echter enkel toegevoegd om te verduidelijken hoe bij bepaalde vragen wel degelijk ‘breder’ werd gekeken en op die manier zijn opmerking over het feit dat enkel zou gezocht zijn naar kernwoorden, te weerleggen.

In tegenstelling tot wat de student vermeldt, is het feit dat bij de exameninstructies verwezen wordt naar het begrip ‘presentatie’ geen vrijgeleide voor een “willekeurige verbetering”. De verdere verduidelijking van dit begrip, waarnaar reeds in de interne beroepsbeslissing verwezen werd (zie ook bijlage 5A), vermeldt duidelijk dat van de student een beknopt antwoord dat ingaat op de essentie van de vraag en dat bovendien duidelijk gestructureerd is en ook leesbaar geschreven is, wordt verwacht.

Beoordeling

Uit de bestreden beslissing blijkt, zoals verwerende partij in haar antwoordnota terecht aanstipt, dat wat het correctiemodel betreft naar de ‘vier klassieke opvoedingsstijlen’ slechts wordt verwezen bij wijze van voorbeeld, met name om te duiden dat in bepaalde gevallen een parafrase van de leerstof als antwoord kan worden aanvaard, en in andere gevallen niet. Daarom ook, wordt dat type van vraag voorafgegaan door het bijwoord ‘bijvoorbeeld’.

Wat wordt bedoeld met ‘presentatie’, wordt in de bestreden beslissing uitdrukkelijk toegelicht. Het staat ook, zoals de vicerector terecht aanhaalt – en verzoeker ook niet betwist – bovenaan het examenformulier vermeld.

3. Niet alleen de inhoud van het antwoord wordt beoordeeld, ook de presentatie ervan. Daarom deze richtlijnen:

- a) antwoord beknopt. Dit heeft tot gevolg dat u (wellicht) niet alles kunt opschrijven wat u weet. Denk daarom goed na over wat u als de essentie van het antwoord beschouwt en antwoord enkel op wat wordt gevraagd.
- b) structureer uw antwoord goed – gerust gebruik van onderstrekkingen of markeerstift e.d.
- c) schrijf duidelijk.

Het middel is ongegrond.

VI. Anonimisering

Verzoeker vraagt in zijn verzoekschrift de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 10 april 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.781 van 10 april 2020 in de zaak 2020/090

In zake: xxx

tegen:

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
woonplaats kiezende te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 19 maart 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de examencommissie van 13 februari 2020 waarbij aan verzoekende partij voor het opleidingsonderdeel ‘Publiekrecht II. Internationaal en Europees Recht’ een examencijfer van 9/20 wordt toegekend en tegen de beslissing van de interne beroepsinstantie van de Katholieke Universiteit Leuven van 13 maart 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 10 april 2020.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Beide partijen hebben meegedeeld schriftelijk te verschijnen.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de Rechten’.

Tot verzoekers curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Publiekrecht II. Internationaal en Europees Recht’. Voor dat opleidingsonderdeel bekomt verzoeker een examencijfer van 9/20.

Dat is de eerste bestreden beslissing.

De proclamatie vindt plaats op 13 januari 2020.

Tegen dit examencijfer stelt verzoeker op 20 februari 2020 het volgend intern in:

“Het opleidingsonderdeel ‘Publiekrecht II. Internationaal en Europees recht’ is verplicht te volgen in de opleiding ‘Bachelor in de Rechten, optie Criminologie’. Het examen wordt echter gekenmerkt door een onredelijke tijdsdruk, waardoor de leerdoelen niet op een efficiënte en adequate wijze kunnen getoetst worden .

(1).

(1.1) Er is met het examen ‘Publiekrecht II. Internationaal en Europees recht’ inhoudelijk niets mis. Het is wel onmogelijk om de beide examengedeelten op de gegeven tijdsspanne van tweemaal 105 minuten op te lossen en het onderwijssteam is zich hiervan bewust. Op het examen wordt voortdurend gesproken in termen van ‘marathon’, ‘doorwerken’ en ‘geen tijd te verliezen’. Uiteraard is het evident dat een examen een uitdaging is, maar de hoeveelheid tekst die noodzakelijk is om te slagen kan rekening houdend met het gegeven dat studenten ook de kans moeten krijgen om na te denken niet als redelijk worden beschouwd. De vraag stelt zich of men wil controleren of de leerdoelen behaald worden, dan wel controleren of studenten op een goede manier kunnen delegeren en inschatten welke vragen ze best oplossen om op het geheel te slagen.

(1.2) De klachten van studenten over de examenvorm stroomden binnen bij ombuds [M.B.] en het onderwijssteam plaatste enkele dagen na het examen volgende mededeling op Toledo:

“Beste studenten,

Een aantal onder jullie hebben hun bezorgdheid geuit over het examen Publiekrecht II: Internationaal- en Europees recht. We hebben jullie berichten ontvangen, en hebben nota genomen van jullie ongerustheid over de tijdsdruk die jullie ervoeren tijdens het examen. We begrijpen uiteraard dat het een uitdaging is om volledig te antwoorden op alle vragen binnen een beperkte tijdsspanne. Wees er dan ook van verzekerd dat wij hier bij het beoordelen van jullie examens steeds rekening mee houden.

Nog veel succes met de rest van jullie examens.

*Met vriendelijke groeten,
[J.W.] & [E.M.]”*

Men erkent dat er een immense tijdsdruk (eufemisme voor ‘tijdsgebrek’) is op het examen en gaat bij de quatering rekening houden met dit gegeven. Op de feedbacksessie blijkt die laatste belofte alvast een lege doos te zijn. Begeleidend assistent [E.H.] vraagt aan alle aanwezigen om hun hand op te steken als ze akkoord gaan met de stelling dat er te weinig tijd was op het examen. Quasi iedereen in het auditorium antwoordt bevestigend. Vervolgens moeten de studenten stemmen over de vorm van het herexamen. Er wordt de

keuze geboden tussen de huidige examenvorm en een gemakkelijke (aldus de assistent) verbetering, of een korter examen in augustus/september met een strengere verbetering. De meningen zijn verdeeld.

(1.3) [E.H.] stelt dat het tijdsgebrek op het examen voor een deel aan de studenten te wijten is aangezien zij te weinig efficiënt antwoordden, maar ook voor een deel aan de examenvorm. Ik vind het opmerkelijk dat studenten mee moeten discussiëren over de vorm van het herexamen en vind het nog vreemder dat op impliciete wijze erkend wordt dat het examen te omvangrijk is. Dat het kennelijk een evidentie is om soepel en streng te verbeteren stoot eveneens tegen de borst. Is het niet logisch dat er één antwoord op een examenvraag is zonder dat er invloed van de verbeteraar is? Op het examengedeelte Europees recht ben ik gebuisd, aangezien mijn strategie er uit bestond om zo snel als mogelijk de opgaven te lezen en zo snel als mogelijk te antwoorden. Dat bleek geen hoogvlieger. Bij het examengedeelte internationaal recht slaagde ik wel vanwege een strategiewijziging. Ik nam mijn tijd voor de eerste vragen en begon alles uit te werken zoals naar mijn inziens noodzakelijk. Op de eerste paar vragen van het examengedeelte internationaal recht wordt quasi of zelfs volledig het maximum van de punten gehaald, maar daarna gaat het bergaf. Ik had namelijk nog 20 minuten om de laatste helft af te werken. Dergelijke praktijken zijn bedenkelijk.

Verwachtingen? Geen. Ik heb weinig vertrouwen in de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van interne beroepscolleges. Het spreekt echter voor zich dat ik pleit voor een vermeerdering van mijn examencijfer van 9/20 naar 10/20.

In ondergeschikte orde vraag ik een nietigverklaring van mijn persoonlijk examen ‘Publiekrecht II. Internationaal en Europees recht’.

Het intern beroep wordt behandeld door de vicerector Studentenbeleid. Zij hoort verzoeker op 26 februari 2020, en neemt op 13 maart 2020 de volgende beslissing:

“Uw argumentatie

[...]

Motivering door de faculteit

In antwoord op uw beroep stuurde mevr. [E.H.] me namens de professoren [J.W.] en [E.M.] een reactie door. Zij stuurde mij hierbij ook een kopie van uw examen.

Dit examen bestond uit twee delen, i.c. een deel ‘internationaal recht’ en een deel ‘Europees recht’. Studenten kregen voor beide delen 1u45, met daartussen een korte pauze van ongeveer 10 minuten.

Het deel ‘internationaal recht’ bestond uit 2 vragen, met telkens 3 subvragen. U behaalde hierbij volgende deelresultaten:

1.a 1,375/1,5   2.a 0,75/2

1.b	1,5/1,5	2.b	0,875/2
1.c	0,375/1,5	2.c	0,625/1,5

Het deel ‘Europees recht’ bestond uit 2 vragen, met telkens 2 subvragen. U behaalde hierbij volgende deelresultaten:

1.a	0/5	2.a	3/5
1.b	2,5/5	2.b	1/5

Dit betekent dan ook dat u op het deel ‘Internationaal recht’ 5,5/10 behaalde en op het deel ‘Europees recht’ 6,25/20 (of 3,25/10). Samen leverde dit een resultaat van 8,75/20, dat werd afgerond tot 9/20.

Mevr. [H.] bevestigde dat het examen onder enige tijdsdruk moet worden uitgevoerd. Het feit dat dit een deel van de opdracht was, werd echter meermaals benadrukt tijdens de oefensessies, zodat studenten zich hier goed op kunnen voorbereiden (vb. door de leesstrategie aan te passen, vlot te leren werken met de codex, antwoorden to the point formuleren,...). Ook werden de instructiepagina’s van het examen – waarop de tijdsduur en het aantal vragen duidelijk aangegeven waren – op voorhand ter beschikking gesteld van de studenten zodat zij al een idee kunnen vormen van het tijdsverloop van het examen.

Om tegemoet te komen aan de klachten die er vorig jaar waren, werd t.o.v. vorig jaar één vraag weggelaten (6 subvragen i.p.v. 7 in het deel ‘Internationaal recht’) en werden twee andere vragen substantieel ingekort. Hoewel op basis van deze aanpassing het examen binnen de opgegeven tijd kon worden gemaakt, werd bij de verbetering ervan rekening gehouden met het feit dat studenten onder enige tijdsdruk moesten werken. Dit hield concreet in dat de verbetersleutel mild werd toegepast. Indien bijvoorbeeld 1 punt stond op een vraag, waarvan 0,5 op het identificeren van het toepasselijke recht en 0,5 op het uitleggen van de toepasselijke principes/regels, kregen studenten toch reeds 0,75 indien ze het principe correct konden uitleggen, maar niet verwijzen naar het correct verdrag(sartikel).

Mijn beslissing

Op basis van de informatie die uw faculteit me doorstuurde blijkt dat de tijdsdruk die dit examen kenmerkte deel uitmaakte van de opdracht, en dat u hierover via de oefenzittingen en de vooraf doorgestuurde instructiepagina’s duidelijk geïnformeerd werd. Bovendien heeft uw faculteit via de aanpassingen die dit jaar werden doorgevoerd bijkomende garantie voorzien zodat het afwerken van dit examen binnen de voorziene tijd zeker mogelijk was. Ik kan het hierbij alvast niet als onredelijk beschouwen dat van een rechtsstudent kan worden verwacht dat hij in staat is om 4 vragen, met telkens een aantal subvragen, binnen een tijdsbestek van 3,5 uur te beantwoorden.

Aangezien u in uw beroep vermeldde dat er toch massaal klacht was ingediend bij de ombuds over dit examen, heb ik in het kader van uw beroep ook contact opgenomen met de ombuds; Zij liet me echter weten dat zij via VRG Onderwijs slechts één opmerking over de duur van dit examen ontving, die dan bovendien ook gebaseerd bleek op één concrete opmerking van één student. Dit betekent dan ook dat ik geen aanwijzingen vind voor de massale klachtenstroom waarnaar u verwees.

In uw beroep maakte u [] bepaalde opmerkingen m.b.t. het verloop van het feedbackgesprek. Een beroep als dit tegen een examenresultaat heeft echter essentieel betrekking op het garanderen van de objectiviteit van het beoordelingsproces. Per definitie, is dit feedbackgesprek pas doorgegaan nadat deze beoordeling reeds heeft plaatsgevonden. Dit betekent dan ook dat uw opmerkingen over het verloop van dit feedbackgesprek geen deel kunnen uitmaken van deze examenbetwisting.

Op basis van deze informatie moet ik dan ook vaststellen dat het examenresultaat (i.c. 9/20) dat u behaalde voor het opleidingsonderdeel ‘Publiekrecht II. Internationaal en Europees recht (C03K2A)’ correct werd vastgesteld en dan ook niet meer gewijzigd wordt.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

C. Voorwerp van het beroep

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad onderzoekt de ontvankelijkheid desnoods ambtshalve.

Wat het voorwerp van het beroep betreft, richt verzoeker zich tegen zowel de initiële examenbeslissing als de beslissing van de interne beroepsinstantie.

Of een initiële studievoortgangsbeslissing in de huidige stand van de procedure nog het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad, is afhankelijk van de omvang van de bevoegdheid van het orgaan dat instaat voor de behandeling van het intern beroep, dat de student op straffe van onontvankelijkheid van zijn beroep bij de Raad eerst dient uit te putten.

Te dezen bepaalt artikel 104 van het onderwijs- en examenreglement 2019-2020 van de verwerende partij dat de vicerector als interne beroepsinstantie een beslissing neemt die ofwel de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze afwijst op grond van onontvankelijkheid of ongegrondheid, ofwel een nieuwe beslissing inhoudt.

Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure aldus derwijze georganiseerd dat de beroepsinstantie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit

beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbeslissing, die dan op haar beurt uit de rechtsorde verdwijnt en bijgevolg niet meer in rechte aanvechtbaar is.

De ambtshalve exceptie is gegrond. Het beroep is niet ontvankelijk ten aanzien van de eerste bestreden beslissing, en enkel ontvankelijk ten aanzien van de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

D. Strekking van het gevorderde

Standpunt van partijen

Verzoeker vraagt in hoofdorde dat de faculteit haar studievoortgangsbeslissing herbekijkt, waarbij het examencijfer wordt aangepast van 9/20 naar 10/20.

Ondergeschikt vraagt verzoeker om een nieuwe examenkans.

Beoordeling

Vooreerst wijst de Raad erop dat, zoals hierboven is komen vast te staan, dat enkel de beslissing van de interne beroepsinstantie het voorwerp van huidige procedure uitmaakt.

Bovendien is de Raad krachtens artikel II.292, §1 van de Codex Hoger Onderwijs enkel bevoegd om, zo een beroep ontvankelijk en gegrond wordt bevonden, de onregelmatige studievoortgangsbeslissing te vernietigen. Het komt de Raad daarbij niet toe om zich in de plaats van de instelling of haar organen te stellen, bijvoorbeeld door zelf een examencijfer te bepalen of door de instelling te verplichten een welbepaald examencijfer toe te kennen.

De Raad begrijpt het beroep dan ook als een verzoek tot nietigverklaring van de bestreden beslissing.

V. Onderzoek van de middelen

Enig middel

Verzoeker steunt een enig middel op een schending van het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker herneemt het middel zoals hij het in de interne beroepsprocedure heeft opgeworpen.

Hij voegt daaraan toe:

“[E.H.] bevestig ten aanzien van de interne beroepscommissie dat het examen met enige tijdsdruk moet worden uitgevoerd. Dit lijkt een enorme minimalisering van het feit dat men in eerste instantie via mail erkent dat er ongerustheid is bij de studenten en tevens aangeeft hiermee rekening te gaan houden bij de quotering. Zoals eerder vermeld, werd ook de feedbacksessie van het gedeelte internationaal recht (voor Europees recht was er geen feedback) gedomineerd door het aspect en kregen de studenten de kans om te stemmen voor een andere examenvorm in de tweede zittijd. Men verdedigt zich door aan te geven dat er eerder over de tijdsdruk [was] gecommuniceerd in de vorm van het ter beschikking stellen van instructiepagina’s van het examen. Er valt echter niet in te zien hoe instructiepagina’s van een examen waar kwantitatief in weergegeven wordt hoeveel vragen er gaan gesteld worden een student kan voorbereiden op het eigenlijke examen. Alles is uiteraard afhankelijk van hoe omvangrijk een bepaalde vraag moet beantwoord worden en dit is voor zowel internationaal als Europees recht gemiddeld 2 pagina’s (variërend van 1 tot 3 pagina’s). Het gegeven dat [E.H.] toegeeft dat finaal een milde verbetersleutel werd toegepast toont alvast aan dat men zich maar al te goed bewust is van de onredelijke tijdsdruk. Men preciseert echter niet hoe deze toegeving concreet een invloed heeft gehad op de corrigeren van mijn examen en vergeet dat een onredelijk lang examen een student tijdens het feitelijke examen laat kiezen tussen wat al dan niet beantwoordt wordt; dergelijke keuzestrategie die je als student dan moet hanteren kan niet met puntencorrecties goedgemaakt worden. Men stelt tevens dat er ten opzichte van vorig academiejaar één examenvraag weggelaten is bij het gedeelte internationaal recht en dat de overgebleven vragen ‘substantieel ingekort’ werden. Het klopt dat er bij internationaal recht slechts 6 vragen in plaats van 7 gesteld werden, maar dat andere vragen substantieel ingekort werden is een fabel. Het lijkt er zelfs op dat de 6 overgebleven vragen omvangrijker geworden zijn. Bij het examengedeelte Europees recht werden zelfs geen aanpassingen gedaan tegenover het vorige academiejaar, ondanks de twee gedeelten in twee afzonderlijke blokken van 105 minuten moeten beantwoord worden en dus ook daar aanpassingen te verwachten waren in het licht van eerdere klachten tijdens het vorige academiejaar.

De vicerector stelt dat het haalbaar is om 4 examenvragen met enkele subvragen in 3,5 uur te beantwoorden. Hier wordt met de waarheid een loopje genomen. Het examengedeelte internationaal recht bestaat uit 6 vragen: 1a, 1b, 1c, 2a, 2b en 2c; het examengedeelte Europees recht bestaat uit 4 vragen: 1a, 1b, 2a en b. Dit zijn in totaal 10 vragen om in 3,5 uur te beantwoorden. De enige reden waarom meerdere vragen het nummer ‘1’ of ‘2’ dragen is omdat alle vragen met bijvoorbeeld ‘1’ tot hetzelfde verhaal behoren. Een juridische examenvraag wordt rond één casus opgebouwd, maar de vragen

‘1a’ en ‘1b’ hebben elk betrekking op een ander leerstofgedeelte en krijgen steeds eenzelfde antwoordruimte en quasi eenzelfde puntenquatering. Bij Europees recht zijn er bijvoorbeeld vier vragen die elk op 5 punten van de 20 gaan. Er kan dan moeilijk geargumenteerd worden dat er slechts 2 vragen zijn ‘ met enkele subvragen’. [E.H.] spreekt in haar motivering ten aanzien van de interne beroepscommissie overigens ook in termen van ‘6 subvragen’ en niet in termen van ‘4 vragen, met telkens een aantal subvragen’. De vicerector ontkent dat er massaal klacht werd ingediend tegen [het] verloop van het examen en hecht aan dit element kennelijk veel belang in haar beslissing. Er wordt gesteld dat er via VRG Onderwijs slechts één concrete klacht binnenkwam. Dit strookt opnieuw niet met de werkelijkheid. Op het officiële communicatiekanaal van VRG Onderwijs lezen we op 15 januari dat er klachten zijn (overtuigingsstuk 2). Op 17 januari wordt er via datzelfde kanaal aangegeven dat er ‘na een talrijke toestroom van klachten’ contact is geweest met de faculteit (overtuigingsstuk 3).”

Verwerende partij harerzijds handhaaft het standpunt zoals verwoord in de bestreden beslissing, en repliceert in haar antwoordnota;

“In het externe beroep herhaalt de student zijn opmerking over de tijdsdruk op dit examen, die hij ook reeds in het interne beroep formuleerde. Hij weerlegt hierbij echter niet ten gronde de argumentatie die reeds in de interne beroepsbeslissing werd gegeven.

Zoals hierboven reeds vermeld maakte de tijdsdruk voor dit examen deel uit van dit examen. Via de oefenzittingen en via het feit dat hij ook vorig jaar reeds aan dit examen had deelgenomen was hij hiervan in elk geval op de hoogte. De student ontkent evenmin dat de instructiepagina’s voor dit examen vooraf werden doorgestuurd. We kunnen hierbij enkel vaststellen dat de studenten via deze instructiepagina’s duidelijk geïnformeerd werden, zowel over de structuur van dit examen als over de tijd die zij zouden kunnen besteden aan het beantwoorden ervan. Hoewel de student meent te moeten besluiten dat het examen uit 10 vragen bestond, blijkt uit de examenkopij duidelijk dat – zoals ook werd aangekondigd in deze instructiepagina’s – elk van beide delen uit 2 casussen bestond, met respectievelijk 3 en 2 subvragen. We menen dat het dan toch de verantwoordelijkheid van de student blijft om bij het examen een zodanige tijdsstrategie uit te werken, die het zo volledig mogelijk beantwoorden van de examenvragen mogelijk maakt. Eventuele opmerkingen over de omstandigheden van het examen zouden hierbij enkel tot een gegronde klacht kunnen leiden indien zou moeten worden vastgesteld dat deze tijdsdruk zodanig was dat het slagen voor dit examen onmogelijk was. Het feit dat 65,12% van de 281 bachelorstudenten Rechten die in de eerste examenperiode 2019-2020 aan dit examen hebben deelgenomen geslaagd waren, bewijst in elk geval dat dit niet het geval was.

Via zijn bijlagen 2 en 3 toont de student aan dat er via de studentenvereniging werd opgeroepen om indien er klachten waren over dit examen deze ook te melden bij de ombuds. Zoals reeds vermeld in de interne beroepsbeslissing ontving de ombuds hierover slechts één concrete klacht (zie bijlage 6). In deze klacht wordt weliswaar verwezen naar “een heel aantal klachten” maar wordt slechts één concrete klacht (die betrekking heeft op de tijdsduur) geconcretiseerd. Het is hierbij evident zo dat ook enkel op concrete feiten kan worden gereageerd en niet op een vase formulering over “een heel aantal klachten”. Naar aanleiding hiervan heeft het didactisch team een boodschap op Toledo geplaatst (zie

overtuigingsstuk 1 bij het bezwaarschrift van de student) en werd – zoals ook vermeld in de interne beroepsbeslissing – de verbetersleutel mild toegepast.

Toegepast op het concrete examen van deze student had deze milde toepassing volgende gevolgen:

deel Europees recht:

- Vraag 1.A (0/5): geen gevolgen, aangezien de student de vraag niet correct begrepen had
- Vraag 1.B (2,5/5): de student kreeg een voldoende voor het identificeren en grotendeels kopiëren en plakken van de tekst van twee relevante bepalingen van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Aangezien de tekst van het Verdrag tijdens het examen beschikbaar was, is dit een genereus cijfer. Er is echter nauwelijks juridische analyse, die zou hebben geleid tot de constatering dat er in feite geen duidelijke verdragsbepalingen van toepassing zijn op het specifieke geval dat wordt onderzocht; en helemaal geen verwijzing naar materialen die in de les werden besproken, die hadden kunnen toelaten om inzicht te tonen in de problematiek die tijdens de hoorcolleges werd besproken.
- Vraag 2.A (3/5): de student kreeg meer dan een voldoende voor het identificeren en grotendeels kopiëren en plakken van de tekst van relevante bepalingen van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Aangezien de tekst van het Verdrag tijdens het examen beschikbaar was, is dit een genereus cijfer. Er is echter nauwelijks juridische analyse, die zou hebben geleid tot de vaststelling dat een aanzienlijk deel van de beschrijving van de wettelijke bepalingen geselecteerd door de student niet relevant was, aangezien de onderzochte rechtshandeling ‘remarkably quickly’ was genomen en dat organen die niet in de geselecteerde bepalingen vermeld waren, ook waren betrokken. Er is ook helemaal geen verwijzing naar materialen die in de les werden besproken, die op zijn minst nodig zouden zijn geweest om de laatste onbehandelde deelvraag te beantwoorden.
- Vraag 2.B. (1/5): de student kreeg één punt voor het kopiëren en plakken van een deel van de tekst van een relevante bepaling van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie die in de examenvraag werd aangemerkt als de meest relevante wettelijke bepaling. Aangezien het Verdrag tijdens het examen beschikbaar was, is dit een genereus cijfer. Er is echter geen enkele aanwijzing dat de student de inhoud van die bepaling heeft begrepen, en meer in het bijzonder, zelfs op basisniveau, het verband tussen verdragsbepalingen, wetgevingshandelingen en uitvoeringshandelingen.

deel internationaal recht

- Vraag 1.a. (1,375/1,5): de student maakte een fout bij het identificeren van het toepasselijke recht (het WVV was van toepassing als verdrag voor Libië). Toch kreeg student de volledige punten voor dit onderdeel van de oplossing (‘identificatie toepasselijk recht’). De student heeft bovendien een bonuspuntje (0,125) gekregen voor het vermelden van de mogelijkheid voor Staten om zich als ‘persistent objector’ op te stellen tegen de vorming van een regel van internationaal gewoonterecht. Dit was niet voorzien in de verbetersleutel (aangezien deze vermelding eigenlijk overbodig was als antwoord op de vraag).

- Vraag 1.b. (1,5/1,5): de student kreeg een bonuspuntje (0,125) voor het vermelden van het feit dat volgens het VN Handvest, internationale geschillen in principe op vreedzame wijze beslecht moeten worden. Dit was niet voorzien in de verbetersleutel (aangezien het eigenlijk overbodig was als antwoord op de vraag). Student kreeg bovendien de volledige punten voor het uitwerken van de mogelijke jurisdictie van het IGH (0,50), ook al heeft hij de theorie niet uitgewerkt of toegepast op de casus. Eigenlijk had hij hiervoor 0,25 moeten krijgen volgens de verbetersleutel.
- Vraag 1.c. (0,375/1,5): geen consequenties
- Vraag 2.a. (0,75/2): de student heeft de vraag verkeerd opgelost: deze vraag had betrekking op de mogelijke aansprakelijkheid van Iran. Student heeft het in zijn antwoord steeds over Irak. Dit is niet meegenomen in de verbetering (i.e. hij heeft punten gekregen voor de correcte vermelding van de toepasselijke principes, en de poging tot toepassing daarvan, hoewel beiden eigenlijk volledig fout waren als gevolg van die verwarring).
- Vraag 2.b. (0,875/2): de student heeft de vraag verkeerd opgelost: deze vraag had betrekking op de mogelijke aansprakelijkheid van Iran. Student heeft het in zijn antwoord steeds over Irak. Dit is niet meegenomen in de verbetering (i.e. hij heeft punten gekregen voor de correcte vermelding van de toepasselijke principes, en de poging tot toepassing daarvan). De student heeft hier ook een bonuspuntje (0,125) gekregen voor het vermelden van de mogelijkheid tot het nemen van retorsies, hoewel de vraag uitsluitend peilt naar de mogelijkheid tot tegenmaatregelen. Dit was niet voorzien in de verbetersleutel (aangezien het eigenlijk overbodig was als antwoord op de vraag).
- Vraag 2.c. (0,625/1,5): de student heeft hier een bonuspuntje (0,125) gekregen.

Bovendien werd ook reeds rekening gehouden met de opmerkingen die er vorig academiejaar waren t.a.v. dit examen. Deze aanpassingen hadden tot gevolg dat één vraag werd weggelaten en twee andere vragen substantieel werden ingekort.”

Beoordeling

Of bij een examen de tijdsdruk als een welbewuste factor wordt gehanteerd, behoort in beginsel tot de onderwijsvrijheid van de docent en de instelling. Dit kan worden verantwoord door, bijvoorbeeld, de beschrijving studenten ertoe aan te zetten hun antwoorden te beperken tot de essentie, gelet op de vraagstelling.

Het redelijkheidsbeginsel komt daarbij slechts in het gedrang wanneer het voor een significant aantal studenten materieel onmogelijk is om binnen de toegemeten tijd de vragen te beantwoorden.

Partijen lijken het erover eens dat het examen van het betrokken opleidingsonderdeel in het vorige academiejaar onvoldoende in verhouding stond tot de examenduur; reden waarom er – volgens verwerende partij – dit academiejaar een vraag minder werd gesteld. Verzoeker betwist dit en voert aan dat er door te spelen met vragen en subvragen eigenlijk sprake is van eenzelfde omvang, maar legt daaromtrent geen enkel bewijs voor.

Dat het ook dit jaar onmogelijk was om het examen binnen de toegemeten tijd af te werken, wordt op het eerste gezicht tegengesproken door het gegeven dat meer dan 65% van de bachelorstudenten in de eerste examenzittijd van het academiejaar 2019-2020 een credit hebben behaald. Die vaststelling, die door verzoeker niet wordt betwist, verstaat zich moeilijk met de door verzoeker aangevoerde omvang van de tijdsdruk.

Mogelijk hebben verschillende studenten niettemin opmerkingen gemaakt over de verhouding tussen het aantal vragen en de beschikbare tijd.

Er is evenwel een onderscheid te maken tussen ‘meldingen’ of ‘klachten’ die toekomen bij een facultaire studentenvereniging, en formele klachten bij de ombud (waarvan er één wordt vermeld) of de interne beroepsinstantie.

Uit de stukken waarop de Raad vermag acht te slaan, blijkt niet dat er door de studenten(vereniging) nog verdere actie is ondernomen nadat op de webpost van de studentenvereniging van 17 januari 2020 is meegedeeld dat er “na contact [] nu een bericht op de Toledocommunity van het vak” is verschenen.

Het feit dat docenten na kennisname van bezorgdheden meedelen – in het bericht dat bovenstaand wordt bedoeld – dat zij met de beperkte tijd rekening zullen houden bij de beoordeling, bewijst op zich niet dat er sprake was van een onredelijk examen.

Ten slotte stelt de Raad vast dat verzoeker op de verdere toelichting van de hem toegekende scores in de antwoordnota van verwerende partij, niet meer heeft geantwoord.

Het enig middel is ongegrond.

VI. Anonimisering

Verzoeker vraagt in zijn verzoekschrift de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 10 april 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Marleen Verreth bestuursrechter – bijzitter

Sigrid Pauwels bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een

kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 29 april 2020

Arrest nr. 5.783 van 29 april 2020 in de zaak 2020/091

In zake: Mohamed Reda MOUKAFFAA
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Deniz Bahtijarevic
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Graaf van Hoornestraat 51
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 16 maart 2020, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing waarbij aan de verzoeker een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘CAD – Mechanisch Tekenen’ en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 3 maart 2020 waarbij het intern beroep van verzoeker onontvankelijk werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 29 april 2020.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij hebben ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de Elektromechanica’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘CAD – Mechanisch Tekenen’ bekomt verzoeker een examencijfer van 9/20.

Verzoeker stelde op datum van 14 februari 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 3 maart 2020 werd het intern beroep onontvankelijk verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de beroepsmogelijkheden, zoals bepaald door artikel 23.8 van het Onderwijs- en Examenreglement 2019-2020, in het rapport van verzoeker duidelijk werden vermeld.

Een verzoekschrift is slechts ontvankelijk indien het voldoet aan de volgende vormvereisten:

- a) Het verzoekschrift is binnen de gestelde termijn ingediend via intern.beroep@ap.be;
- b) Het verzoekschrift is gehandtekend door de student of zijn raadsman;
- c) Het verzoekschrift vermeldt ten minste de naam en het adres van de student, de datum, de bestreden studievoortgangsbeslissing en een feitelijke omschrijving en motivering van de ingeroepen bezwaren.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat het intern beroep van verzoeker niet aan de vereiste vorm voldoet: het is niet gehandtekend, vermeldt niet de vereiste gegevens en is niet als afzonderlijk bestand bij de mail gevoegd.

Het intern beroep wordt onontvankelijk verklaard.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 6 maart 2020 aan verzoeker overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 16 maart 2020 diende verzoeker een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid - afstand

In een e-mail aan de Raad van 17 april 2020 deelt de raadsman van verzoeker mee dat deze afstand van geding wenst te doen in de procedure bij de Raad.

De Raad ziet geen redenen om de afstand niet toe te kennen.

BESLISSING

De Raad stelt de afstand van het geding vast.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in terechtzitting van 29 april 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.784 van 29 april 2020 in de zaak 2020/092

In zake: Rania NADI
Woonplaats kiezend te 1800 Vilvoorde
Devoerlaan 108

Tegen: ODISSEE VZW
Woonplaats kiezend te 1000 Brussel
Warmoesberg 26

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 13 maart 2020, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 7 februari 2020 waarbij aan de verzoekster een score van 7 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘3 Werkveldervaring B’ en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 6 maart 2020 waarbij het intern beroep van verzoekster ontvankelijk en gegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 29 april 2020.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij hebben ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de verpleegkunde’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘3 Werkveldervaring B’ bekomt verzoekster een examencijfer van 7/20.

Verzoekster stelde op datum van 17 februari 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 6 maart 2020 werd het intern beroep ontvankelijk en gegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelde dat zij uit het feitenrelas en het e-mailverkeer moet concluderen dat de bewering van verzoekster dat het tussentijds evaluatiegesprek – hoewel zij had laten weten dat zij ziek was – toch heeft plaatsgevonden, klopt. Overeenkomstig de ECTS-fiche moet het tussentijds evaluatiegesprek nochtans plaatsvinden in aanwezigheid van de studente. De interne beroepsinstantie betreurt dan ook dat de stagebegeleider de bindende regels die door de opleiding zelf werden vastgelegd in de ECTS-fiche, niet naleefde. De bedoeling van een tussentijdse evaluatie is een student tijdig te kunnen inlichten over vastgestelde tekortkomingen, zodat hij/zij de kans heeft zich te herpakken. Uit het dossier blijkt niet of en op welke werkpunten verzoekster tijdens of na de tussentijdse evaluatie werd gewezen. Het verslag van de tussentijdse evaluatie werd immers pas tegensprekelijk ten aanzien van verzoekster op 20 december 2019, de dag van de ‘eindevaluatie’. Op dit moment had verzoekster geen enkele remediëringsskans meer. Wanneer een student geen weet heeft van het verslag van de tussentijdse evaluatie, noch op enige andere wijze op de hoogte gesteld wordt van zijn/haar werkpunten, kan deze zich uiteraard niet herpakken. Verzoekster bezorgde aan de interne beroepsinstantie intussen een doktersattest dat haar afwezigheid op 9 december 2019, de dag van de tussentijdse evaluatie, wettigt. De grief van verzoekster is gegrond.

Verder klopt het volgens de interne beroepsinstantie dat de stagebegeleider de mondeling meegedeelde feedback van de stagementor [J.] tijdens het ‘tussentijds evaluatiegesprek’ op 9 december 2019 zelf heeft opgenomen in het verslag van de tussentijdse evaluatie dat op 20 december 2019 werd opgeladen in *Medbook*. De interne beroepsinstantie werd door de opleiding in het bezit gesteld van een document waarin de stagementor in eer en geweten verklaart dat de bewoordingen opgenomen bij de ‘tussentijdse evaluatie’ in *Medbook* inderdaad van hem zijn. Voor de interne beroepsinstantie is dit voldoende bewijs dat de bewoordingen van de stagementor correct werden weergegeven door de stagebegeleider. Verzoekster vindt het vreemd dat in de feedback van de mentor staat dat haar ‘medisch rekenen’ niet goed is, aangezien zij wel al zou hebben aangetoond goede resultaten te behalen voor ‘medisch rekenen’. De stagementor heeft echter wel degelijk gezegd dat verzoekster extra diende te

oefenen voor medisch rekenen, daar de berekeningen in de praktijk zeker niet altijd vlot verliepen. Zo zou verzoekster hebben moeten berekenen in hoeveel druppels/minuut 11 waakinfus moet worden toegediend over 24 uur. Terwijl dit door een derdejaarsstudent vlot zou moeten kunnen worden uitgerekend, leverde dit in het geval van verzoekster meerdere pogingen op. Verzoekster merkt ook op dat de stagementor [E.B.] geen tussentijdse evaluatie wou invullen, omdat zij haar niet aan het werk had gezien de eerste twee weken. De interne beroepsinstantie stelt vast dat dit klopt en treedt de stagementor eveneens bij waar zij in haar e-mail van 16 december 2019 aan de stagebegeleider aangeeft geen evaluatie te willen invullen op basis van wat collega's haar twee weken later vertellen. De interne beroepsinstantie is het bovendien volkomen eens met de stagementor waar zij schrijft dat zij en haar collega's sterk tegen het idee zijn om evaluaties in te vullen in afwezigheid van de betrokken studenten.

Tevens beweert verzoekster dat zij door de hoofdverpleegkundige werd ingelicht dat zij op 20 december 2019 de kans had om eens mee te gaan met de MUG. Volgens verzoekster zou een medestudente de stagebegeleider hiervan op de hoogte hebben gebracht, maar diende het eindevaluatiegesprek volgens de stagebegeleider niettemin door te gaan op 20 december 2019 om 11u00. Verzoekster toont deze beweringen echter niet aan. Volgens de stagebegeleider werd verzoekster door de hoofdverpleegkundige ingeroosterd teneinde om 12h54 mee te gaan met de MUG. Verzoekster kon dus in principe perfect om 11u00 deelnemen aan het eindevaluatiegesprek. In tegenstelling tot wat verzoekster beweert, kwam zij pas om 12u45 – en niet om 12u00 – aan op het gesprek. Dit wordt tevens bevestigd door de stagementor. Verzoekster geeft op de zitting ook toe dat zij te laat was omdat zij van bij haar ouders moest komen omdat haar auto in panne stond en dit dus op zich niets te maken had met het feit dat ze met de MUG zou meegaan. De interne beroepsinstantie oordeelt dan ook dat de afwezigheid op het gesprek op 20 december 2019 niet gewettigd was. Anderzijds zal uit hetgeen hierna volgt blijken dat het gesprek op 20 december 2019 niet kan worden beschouwd als eindevaluatiegesprek.

Ook voor de interne beroepsinstantie is het een raadsel hoe de beslissing zoals bekendgemaakt op 7 februari 2020, waarbij voor verzoekster het resultaat voor het opleidingsonderdeel ‘3 Werkveldervaring B’ werd vastgesteld op 7/20, tot stand is gekomen. Er is geen besluit van de stagecommissie in die zin, noch een definitief beoordelingsformulier van de stagebegeleider gebaseerd op genoteerde feedback, SMART-doelstellingen en bijhorende opdrachten en evaluatiedocumenten van de student en de mentor. Er is enkel een tussentijds ‘verslag’ dat werd

opgesteld zonder medeweten van verzoekster en dat aan verzoekster pas tegensprekelijk werd op 20 december 2019, de dag waarop normaal gezien de eindevaluatie zou plaatsvinden. De ECTS-fiche bepaalt nochtans duidelijk hoe het opleidingsonderdeel ‘3 Werkveldervaring B’ dient te worden geëvalueerd. Wat in de ECTS-fiche neergeschreven wordt, is bindend en de gemaakte afspraken rond begeleiding moeten zorgvuldig worden nagekomen. Een student heeft het recht te weten hoe de eindcompetenties gemeten zijn.

De interne beroepsinstantie treedt verzoekster bij waar zij stelt dat er tot op heden geen tussentijdse en eindevaluatie bestaat waarbij verzoekster gescoord werd op haar doelstellingen. Verzoekster kreeg pas voor het eerst een tussentijdse evaluatie op de dag waarop normaal gezien de eindevaluatie gepland was. Deze ‘tussentijdse evaluatie’ geeft echter niet weer hoe verzoekster scoort op de verschillende competenties die moeten worden behaald voor dit opleidingsonderdeel. Verzoekster diende op de dag van de geplande eindevaluatie bovendien nog vier dagen stage in te halen in de periode 3 tot 7 februari 2020. De opleiding geeft geen reden waarom de prestaties van verzoekster in deze periode niet meer in aanrekening zouden moeten worden genomen voor het bepalen van de eindcompetenties. Indien op de datum van de bekendmaking van de resultaten van de eerste examenperiode (januari) voor een bepaald opleidingsonderdeel om één of andere reden nog geen score kan worden vastgesteld, dient het resultaat in die examenperiode te worden vastgesteld op ‘GR’ (= geen resultaat). Deze score houdt in dat de eerste examenkans van de studente nog niet uitgeput is, doch dat het resultaat op een later moment zal volgen.

De interne beroepsinstantie vraagt de stagebegeleider hoe het eindpunt 7/20 tot stand kwam en geeft de motivatie van de stagebegeleider voor de score vervolgens weer. Aangezien deze motivatie nooit aan verzoekster werd bekendgemaakt en zij nog stage diende in te halen, oordeelt de interne beroepsinstantie dat dit ‘verslag’ van de stagebegeleider hoogstens kan worden aanzien als tussentijdse feedback. De interne beroepsinstantie herinnert er vervolgens aan dat het trouwens niet de stagebegeleider maar de **stagecommissie** is die de eindbeoordeling van het opleidingsonderdeel ‘3 Werkveldervaring B’ vaststelt. De stagecommissie kwam *in casu* samen op 16 januari 2020 en bepaalde met betrekking tot verzoekster dat een ombuds dossier moest worden opgestart, omdat er een ‘vermoeden van fraude met de urenstatus’ was. Er kwam met andere woorden geen eindbeoordeling van het opleidingsonderdeel tot stand tijdens de samenkomst van de stagecommissie. Dat ook bij verzoekster de indruk was gewekt dat de stage op 20 december 2019 nog niet afgelopen was,

blijkt uit haar e-mail aan de stagebegeleider van 7 februari 2020. De interne beroepsinstantie oordeelt dat de grief van verzoekster gegrond is.

De interne beroepsinstantie besluit dat uit al het bovenstaande blijkt dat de studievoortgangsbeslissing waarbij het resultaat voor het opleidingsonderdeel ‘3 Werkveldervaring B’ voor verzoekster werd vastgesteld op 7/20, niet op de door de ECTS-fiche voorgeschreven manier tot stand kwam en aangetast werd door onregelmatigheid. De interne beroepsinstantie heeft overeenkomstig artikel 101 van het Onderwijs- en Examenreglement volheid van bevoegdheid, waardoor zij een nieuwe beslissing kan nemen. De interne beroepsinstantie is van oordeel dat verzoekster een bijkomende kans moet worden gegeven om te slagen voor het opleidingsonderdeel ‘3 Werkveldervaring B’. Naar het oordeel van de interne beroepsinstantie, daarin gevuld door de opleiding, moet een periode van twee weken stage, mits deze gelopen wordt op dezelfde stageplaats en gezien de feedback die verzoekster tot nu toe al ontvangen heeft, volstaan om de competenties aan te tonen. De interne beroepsinstantie beslist dan ook dat verzoekster de kans wordt geboden de competenties voor het opleidingsonderdeel ‘3 Werkveldervaring B’ alsnog aan te tonen tijdens een bijkomende stageperiode van twee weken die zal moeten worden afgelegd tussen 22 juni en 11 juli 2020 op dezelfde stageplaats, maar onder begeleiding van een stagebegeleider en ankerpersoon stage die tot nu toe op geen enkele manier betrokken waren bij de evaluatie van het opleidingsonderdeel ‘3 Werkveldervaring B’. Voorafgaand aan deze bijkomende stageperiode dient de nieuwe stagebegeleider een tussentijdse evaluatie te organiseren overeenkomstig de ECTS-fiche, die betrekking heeft op de reeds afgelegde stage van verzoekster tussen 25 november 2019 en 7 februari 2020.

Bijgevolg verklaart de interne beroepsinstantie het beroep ontvankelijk en gegrond. De interne beroepsinstantie vernietigt de studievoortgangsbeslissing zoals bekendgemaakt op 7 februari 2020, waarbij voor verzoekster het resultaat voor het opleidingsonderdeel ‘3 Werkveldervaring B’ werd vastgelegd op 7/20 en stelt het resultaat voor dit opleidingsonderdeel in de examenperiode januari vast op ‘GR’ (= geen resultaat). De interne beroepsinstantie oordeelt dat verzoekster uitzonderlijk de kans dient te worden geboden de competenties voor het opleidingsonderdeel ‘3 Werkveldervaring B’ alsnog aan te tonen tijdens een bijkomende stageperiode van twee weken die zal moeten worden afgelegd tussen 22 juni en 11 juli 2020 op dezelfde stageplaats, maar onder begeleiding van een stagebegeleider en ankerpersoon stage die tot nu toe op geen enkele manier betrokken waren bij de evaluatie van het

opleidingsonderdeel. De interne beroepsinstantie oordeelt ook dat, voorafgaand aan de bijkomende stageperiode, door de nieuwe stagebegeleider een tussentijdse evaluatie moet worden georganiseerd overeenkomstig de ECTS-fiche, die betrekking heeft op de reeds aangelegde stage van verzoekster tussen 25 november 2019 en 7 februari 2020.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 6 maart 2020 en per e-mail aan verzoekster overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 13 maart 2020 diende verzoekster een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat, krachtens artikel II.294 §2 tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs, het verzoekschrift op straffe van onontvankelijkheid ondertekend dient te worden door verzoekster of haar raadsman.

Verwerende partij stelt vast dat het verzoekschrift niet werd ondertekend door verzoekster, noch door haar raadsman.

Het beroep dient volgens verwerende partij dan ook onontvankelijk te worden verklaard wegens het gebrek aan ondertekening door verzoekster.

Beoordeling

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft met betrekking tot de indiening van een beroep bij de Raad het volgende voor:

“§2. De beroepen worden ingesteld bij wijze van verzoekschrift, waarin ten minste een feitelijke omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren.

Het verzoekschrift wordt gedagtekend en, op straffe van onontvankelijkheid, ondertekend door de verzoeker of zijn raadsman.”

De ondertekening van een bij de Raad ingesteld beroep is door de decreetgever uitdrukkelijk op straffe van onontvankelijkheid voorgeschreven.

De Raad stelt vast dat het verzoekschrift van verzoekster niet is ondertekend.

Het beroep wordt derhalve onontvankelijk verklaard.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in terechting van 29 april 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyvelt	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 5.794 van 14 mei 2020 in de zaak 2020/094

In zake: Dorien LEETEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
Woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 20 maart 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 13 maart 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 29 april 2020.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij hebben ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de ‘Specifieke lerarenopleiding talen’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Stage bachelortalen: taal 1 Duits’ bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 12 februari 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 13 maart 2020 werd het intern beroep ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelde dat ze, in opvolging van het beroep van verzoekster, bijkomende motivering heeft opgevraagd bij de academisch verantwoordelijke voor deze stage, prof. [S.] en de praktijklector, mevr. [M.]

Zoals vermeld in de ECTS-fiche, gebeurt de evaluatie van dit opleidingsonderdeel op basis van verschillende elementen: het stagedossier dat de student indient, de commentaren van mentoren, aangevuld met eigen reflecties en bedenkingen, een stagebezoek ter plekke door een stagebegeleider van KU Leuven. Op het einde van de stage worden alle elementen samengelegd en wordt een eindcijfer voor de stage gegeven. Daarbij is het oordeel van de KU Leuven praktijklector, onder supervisie van een lid van het ZAP, steeds doorslaggevend. Finaal wordt bekeken of de belangrijkste doelstelling van de stage, namelijk het verwerven van de verschillende basiscompetenties van de startende leraar, gehaald is.

Vorig jaar was verzoekster ook reeds ingeschreven voor deze stage. Zoals afgesproken en op haar verzoek, kreeg verzoekster dit jaar andere stagescholen toegewezen dan de stagescholen waar ze vorig jaar stage liep. Ze kreeg ook een andere praktijklector toegewezen dan de praktijklector die haar stage vorig jaar begeleidde. Binnen de SLO Talen kiezen de studenten de stagescholen niet zelf. De toewijzing gebeurt door de stagescholencoördinator, op basis van de beschikbaarheid van stageplaatsen en de voorkeursregio die de studenten hebben opgegeven. Aan verzoekster werden de stagescholen toegewezen zoals aan alle andere studenten. De scholen werden gezocht in de regio die verzoekster vorig jaar had opgegeven als voorkeursregio. Bij deze toewijzing heeft verzoekster niet te kennen gegeven dat ze zich niet kon vinden in de keuze van deze stagescholen.

De praktijklector, mevrouw [M.], heeft verzoekster tijdens deze stage twee keer bezocht. Tijdens de afsluitende gesprekken die hierop volgden, heeft verzoekster kennis kunnen nemen van de appreciaties van mevrouw [M.] en heeft mevrouw [M.] met verzoekster ook besproken op welke wijze ze deze tekorten kon remediëren. Naar aanleiding van de vaststellingen van de praktijklector (waarbij inderdaad een zekere discrepantie werd vastgesteld tussen de verwachtingen van de leerkracht op het vlak van correct taalgebruik en didactische vaardigheden en deze van de praktijklector), heeft mevrouw [M.] contact opgenomen met de academisch verantwoordelijke, prof. [S.]. Indien bepaalde problemen tijdens de stage worden vastgesteld, is dit gebruikelijk. Aangezien prof. [S.] zich uiteindelijk niet kon vrijmaken om de stageles persoonlijk bij te wonen, heeft zij verzoekster inderdaad gevraagd om een video-opname van de les te maken.

In het reflectiegesprek na het eerste stagebezoek werd verzoekster er reeds explicet op gewezen dat de verwachtingen die KU Leuven had t.a.v. de taalbeheersing hoger waren dan die van de mentoren en dat verzoekster haar mondelijke taalbeheersing dus moest verbeteren om als voldoende te kunnen gelden. Dit werd ook zo in het schriftelijk verslag van het eerste lesbezoek duidelijk genoteerd. Zowel de taalbeheersing als de verdieping van de leerinhouden/het bereiken van de doelen werden explicet als werkpoint in het verslag opgenomen. Aangezien mevrouw [M.] na het eerste lesbezoek had vastgesteld dat deze tekorten niet ter sprake kwamen in de feedback die verzoekster van de stagementor ontving, heeft zij ook contact met hem opgenomen, om ervoor te zorgen dat de feedback via de mentor in overeenstemming zou zijn met de kwaliteitseisen van KU Leuven. In de lessen volgend op het stagebezoek, wijst dhr. [H.] inderdaad meer explicet op fouten in de taalbeheersing.

Ook na het tweede lesbezoek vond een uitgebreid reflectiegesprek plaats tussen verzoekster, mevrouw [M.] en de begeleidende leerkracht, in dit geval mevrouw [F.]. In dit gesprek werden cruciale problemen m.b.t. tempo, doelgerichtheid, leerrendement, efficiëntie en taalbeheersing aangekaart. Mevrouw [F.] gaf in haar mondelijke feedback dezelfde pijnpunten aan als mevrouw [M.]. In dit gesprek hebben mevrouw [M.] en mevrouw [F.] verzoekster ook explicet op de vele taalfouten gewezen. Omwille van de reactie van verzoekster tijdens dit gesprek, heeft mevrouw [F.] de toon van haar feedback wel gemilderd, wat ook in haar schriftelijke feedback weerspiegeld werd. Deze feedback werd heel beknopt gehouden en er werd hierin vooral gefocust op de inspanningen die verzoekster geleverd had en de tijd die zij aan de lesvoorbereiding had besteed. De essentiële tekortkoming die werd vastgesteld, vat mevrouw

[F.] in haar schriftelijke feedback wel als volgt samen: “Het tempo van de les is heel laag en de focus ontbreekt.” In het schriftelijk verslag van mevrouw [M.] worden de tekortkomingen expliciet benoemd. Dit betekent dan ook dat mevrouw [M.] tijdens het tweede stagebezoek dezelfde cruciale werkpunten vaststelde als tijdens het eerste stagebezoek.

Begin januari, en dus enkele weken na het tweede stagebezoek, stuurde verzoekster mevrouw [M.] haar tussentijdse reflectie via MyPortfolio door. Hoewel dit niet het fundamenteel punt van discussie is, is dit reeds behoorlijk laat, aangezien verzoekster op dat moment nog slechts drie stagelessen moest geven. In de inschaling door mevrouw [M.] werden de competenties ‘attitudes’ en ‘functionele gehelen’ als “onvolledig en niet voldoende” (niveau 2) gecategoriseerd. Gezien de lagere inschaling door de praktijklector, in vergelijking met die door verzoekster zelf, heeft mevrouw [M.] deze beoordeling ook uitvoerig toegelicht. Deze toelichting omvatte o.m. de elementen beslissingsvermogen/kritische ingesteldheid/omgaan met feedback. Dit betekent dat wordt vastgesteld dat verzoekster zeker bereid is om met de feedback aan de slag te gaan, alleen slaagt ze er onvoldoende in om deze feedback succesvol in haar lespraktijk om te zetten. Verder leidt het gebrek aan kritische selectie van opdrachten, doelgerichtheid en efficiëntie er heel concreet toe dat er vanuit didactisch standpunt weinig leerinhoud wordt aangereikt, die onvoldoende wordt uitgediept en veel leerkansen onbenut laat, waardoor het leerrendement van de leerlingen laag blijft. Er blijft een grote kloof tussen wat aan leerinhoud in de lesvoorbereiding wordt voorzien en wat in de praktijk wordt omgezet. Verder is het taalbeheersingsprobleem niet alleen een zaak van taalkundige correctheid, het remt verzoekster ook in de interactie met de leerlingen en het maakt rijk en veel taalaanbod, noodzakelijk voor taalverwerving, onmogelijk. Bovendien remt het taalbeheersingsprobleem de vlotheid van de les en het lestempo en hiermee dus ook de leerkansen en het leerrendement van de leerlingen.

Aangezien mevrouw [M.] tijdens het tweede stagebezoek geen vooruitgang in de cruciale tekortkomingen kon vaststellen, kreeg verzoekster de kans om bij een derde stagebezoek te bewijzen dat ze de vereiste basiscompetenties toch behaald had. In haar mailbericht (10/12/2019) aan verzoekster omschreef mevrouw [M.] die kans. Dit stagebezoek werd helemaal op het einde van de stage gepland, zodat duidelijk zou worden welke competenties verzoekster op het einde van de stage verworven had. Prof. [S.] zou de les bijwonen, zodat ook zij – als eindverantwoordelijke – de competenties van verzoekster kon inschatten. Omdat prof. [S.] uiteindelijk niet aanwezig kon zijn, werd beslist een lesopname te maken. Aangezien

verzoekster reeds had aangegeven dat het stagebezoek van prof. [S.] haar erg veel stress zou bezorgen, was dit echter ook een beter initiatief voor haar persoonlijke gemoedstoestand. De bevindingen van prof. [S.] lagen echter in de lijn van de eerdere beoordelingen van mevrouw [M.]. Opnieuw werden het lestempo, de doelgerichtheid van de opdrachten, de efficiëntie van de lesopbouw en de taalbeheersing als problematisch met het oog op het leerrendement en de leerkansen van de leerlingen beoordeeld. In het afsluitende gesprek gaf verzoekster ook toe dat dit “niet haar beste les was”, net zoals de eerder geobserveerde lessen dit volgens haar ook niet waren. Prof. [S.] verduidelijkte hierbij ook dat het beoordelen van een les nooit gebeurt op basis van het aantal wel of niet bereikte lesdoelen. Wel gaat het in de beoordeling om het vermogen van de student om een passende selectie van relevante lesdoelen te maken en, in functie van het bereiken van die lesdoelen, een samenhangend en functioneel geheel van leerinhouden en lesactiviteiten te selecteren. Hierbij wordt ook nagegaan in welke mate de omzetting van de les in de praktijk tot het bereiken van de vooropgezette lesdoelen heeft bijgedragen. De keuze van de leerinhouden, de lesopbouw, het tijdsmanagement, de trage voortgang van de les (mede door de onzekerheid van verzoekster op vlak van taalbeheersing) hebben ertoe bijgedragen dat het door verzoekster vooropgezette einddoel van de les niet kon worden bereikt.

Niettegenstaande de finale beoordeling van de stage door mevrouw [M.] en prof. [S.] diende te gebeuren, werd ook contact opgenomen met de stagementoren om op die manier beter te kunnen inschatten hoe hun beoordeling diende te worden opgevat. In de informatie die de stagementoren vooraf ontvingen, wordt ook duidelijk omschreven wat onder de categorie ‘uitmuntend’ (zoals dhr. [H] vermeldde in het beoordelingsformulier) dient te worden verstaan. Dergelijke uitmuntendheid hebben mevrouw [M.] en prof. [S.] in elk geval niet kunnen opmerken tijdens de stage van verzoekster. Tijdens het telefoongesprek met dhr. [H.], gaf hij ook aan dat zijn gebruik van “uitmuntendheid” inderdaad het KU Leuven-criterium “uitmuntendheid” niet weerspiegelt. In de contacten met mevrouw [F.] en [D.] zeiden zij dat ze, gezien het beperkt aantal stage-uren, een onvolledig beeld hadden. Mevrouw [F.] hield in haar beoordeling rekening met de moeilijke context van de klas waarin verzoekster terechtkwam, maar moest ook toegeven dat verzoekster tijdens de les die mevrouw [M.] was komen observeren “helemaal de mist was ingegaan”. Mevrouw [D.] gaf aan dat ze zelf ook heel wat taalfouten had genoteerd, maar die niet op het feedbackformulier had opgeschreven, dat het lestempo te laag lag en de lestijd niet efficiënt werd gebruikt en dat de leerlingen zelf hadden aangegeven dat ze maar heel weinig geleerd hadden tijdens de lessen van de stagiaire. Ze voegde eraan toe dat haar opmerking “maar klasmanagement dat leer je eigenlijk in de praktijk”

bedoeld was om aan te geven dat het klasmanagement van verzoekster voor verbetering vatbaar was.

Inzake de functiebeperking merkt de interne beroepsinstantie op dat verzoekster sinds vorig academiejaar, toen ze eerst stage liep voor Duits, wist dat ze aan de stagescholen kon vragen om haar stagelessen goed te spreiden. Omdat haar stagelessen voor het TSO/BSO-gedeelte oorspronkelijk in een korte tijdspanne (van ongeveer twee weken) ingepland stonden, werd beslist een deel van de stage naar januari te verschuiven. Op deze manier werd meer spreiding tussen de stagelessen gecreëerd en had verzoekster dus meer tijd om de lessen voor te bereiden. Ook bij de keuze van de lessen waarin mevrouw [M.] aanwezig was, werd rekening gehouden met deze functiebeperking. Aangezien mevrouw [M.] zich een correct beeld wou kunnen vormen van de vakdidactische competenties van verzoekster, heeft ze ervoor geopteerd om verzoekster bij het tweede stagebezoek in een ‘rustige’ klas te komen observeren met slechts zes leerlingen, zodat de context het lesgeven zelf niet zou bemoeilijken. Zoals hen gevraagd werd door de zorgcoördinator, kreeg verzoekster op verschillende momenten en zeker n.a.v. elk stagebezoek feedback. Steeds werden hierbij positieve punten aangegeven en werden ook de werkpunten benoemd. Wanneer een praktijklector op stagebezoek komt, wordt die lesvoorbereiding normaal gezien niet op voorhand bijgestuurd. In het geval van verzoekster heeft mevrouw [M.] evenwel uitzonderlijk wel vóór haar stagebezoeken feedback doorgestuurd. Bij de lesvoorbereiding voor de allerlaatste stageles werd vanuit KU Leuven geen feedback gegeven. Zo kreeg verzoekster de kans om te bewijzen dat ze wel in staat was om zelfstandig een didactisch voldoende effectieve les uit te werken én die ook in de praktijk om te zetten. Deze procedure is gebruikelijk en geldt ook voor andere studenten.

De interne beroepsinstantie stelde dat ze bij de beoordeling van het beroep van verzoekster op de eerste plaats moet vaststellen dat de fundamentele tekortkomingen die in deze stage werden vastgesteld, en die te maken hebben met een onvoldoende taalbeheersing van het Duits en tekorten op het vlak van klasmanagement, elementen zijn die verzoekster ook reeds via haar beroep vermeldde. Dit wijst er dan ook op dat verzoekster via de feedbackgesprekken met prof. [S.] en mevr. [M.] reeds inzicht gekregen heeft in de werkpunten die vereist zijn om op een volwaardige manier als leerkracht Duits te kunnen functioneren. In haar beroep benadrukte verzoekster hierbij in sterke mate de inspanningen die ze intussen gedaan had om deze werkpunten te kunnen remediëren. In de uitgebreide feedback die de faculteit de beroepsinstantie doorstuurde, worden deze inspanningen echter niet ontkend. Het fundamentele

criterium bij het beoordelen van een stage als deze blijft dan toch de mate waarin verzoekster er effectief in geslaagd is om haar didactisch handelen in de klas effectief te veranderen.

De beroepsinstantie beseft dat deze beoordeling op het eerste gezicht enigszins in tegenspraak is met de commentaren die verzoekster kreeg van de stagementoren in de verschillende scholen. De beroepsinstantie kan hierbij enkel betreuren dat deze stagementoren, wellicht vanuit een reflex om verzoekster op dit vlak te ontzien, onvoldoende duidelijk en expliciet zijn geweest in hun schriftelijke commentaren. In elk geval is het dan echter zo dat verzoekster op basis van de besprekingen met mevrouw [M.] wel op de hoogte was van de verwachtingen die KU Leuven aan deze stage stelde. Zoals vermeld in de ECTS-fiche, is het nu eenmaal zo dat de beoordeling gebeurt door een stagebegeleider van KU Leuven. Uit de toelichting door de faculteit blijkt bovendien dat zij de nodige initiatieven hebben genomen om na te gaan hoe zij de beoordeling door deze stagementoren in hun eindbeoordeling dienden te betrekken.

In het gesprek met de beroepsinstantie verwees verzoekster naar de aard van haar functiebeperking en verduidelijkte ze waarom de omstandigheden van het derde stagebezoek door prof. [S.] een extra stressfactor waren. De beroepsinstantie kan uiteraard begrip en sympathie opbrengen voor deze omstandigheden, maar moet hierbij toch ook vaststellen dat het feit dat een dergelijk derde stagebezoek werd ingelast voor verzoekster een extra kans betekende om haar didactische competenties te bewijzen. Omwille van deze functiebeperking werden bepaalde faciliteiten toegekend, waarbij verzoekster zelf ook moest toegeven dat alle betrokkenen deze faciliteiten op een correcte manier hadden toegepast. De beroepsinstantie begrijpt en respecteert dat verzoekster niet alle details van haar persoonlijke omstandigheden met iedereen wil delen. Indien verzoekster echter toch meende dat, omwille van haar persoonlijke problematiek, bepaalde faciliteiten bij dit stagebezoek moesten worden voorzien, had ze dit minstens met haar zorgcoördinator kunnen bespreken. Voor zover de beroepsinstantie kon nagaan, heeft verzoekster dit echter niet gedaan.

In de informatie die de beroepsinstantie ontving, vindt ze zeker geen aanwijzingen dat verzoekster op een fundamenteel andere manier dan haar medestudenten zou behandeld zijn. Eventuele aanpassingen die gebeurd zijn, hebben dan essentieel te maken met het feit dat verzoekster voor de tweede maal deze stage diende op te nemen, met het respecteren van de faciliteiten of met het voorzien van een extra kans om toch haar didactische competenties op het vlak van Duits te bewijzen.

Op basis van de gedetailleerde motivering die de beroepsinstantie ontving, kan ze dan ook enkel vaststellen dat de beoordeling van het opleidingsonderdeel ‘Stage bachelortalen: taal 1 Duits’ correct gebeurd is en dat het resultaat dat verzoekster hiervoor behaalde (9/20) niet meer wordt gewijzigd.

In de marge van haar beroep verwees verzoekster ook naar een voorstel dat haar na de bekendmaking van het examenresultaat nog gedaan werd en waarbij ze de mogelijkheid geboden werd om te kunnen overschakelen naar een Educatieve Master Talen en waarover – in elk geval op het moment van het gesprek met de beroepsinstantie – bij verzoekster nog enige onduidelijkheid bestond. Aangezien verzoekster intussen toch voor deze opleiding is ingeschreven, is deze onduidelijkheid wellicht via andere kanalen inmiddels opgelost. Voor zover dit niet het geval zou zijn, heeft de beroepsinstantie over dit voorstel toch nog bijkomende verduidelijking bij de faculteit gevraagd. Mits het slagen voor 2 x 6 studiepunten in het tweede semester zou verzoekster hierdoor nog dit academiejaar het diploma van deze nieuw Educatieve Master kunnen behalen en op die manier een bekwaamheidsattest krijgen, zowel voor Nederlands als voor Nederlands niet thuistaal.

Indien, zoals verzoekster zelf vermeldde, het voor de klas kunnen staan haar droom blijft, hoopt de beroepsinstantie dat dit aanbod voor haar een volwaardig alternatief is voor haar huidige opleiding. De beroepsinstantie wenst verzoekster alvast veel succes toe bij het nastreven van deze droom.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 13 maart 2020 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 20 maart 2020 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een schending van de motiveringsplicht, het redelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Inzake de *formele motiveringsplicht* dient verzoekster na het lezen van de bestreden beslissing vast te stellen dat er op bepaalde van haar grieven niet wordt geantwoord. Zij verwijst naar vaste rechtspraak in dit verband. Verzoekster dient te besluiten dat verwerende partij op geen enkele manier rekening houdt met deze rechtspraak. Zo kaartte verzoekster in haar intern beroep duidelijk aan dat zij geen gelijke behandeling heeft gekregen ten opzichte van haar medestudenten. In de bestreden beslissing wordt, wat deze grieven betreft, louter gesteld dat er geen aanwijzingen zijn dat verzoekster op een fundamenteel andere wijze werd behandeld. Toch spreekt men zichzelf tegen door te stellen dat er bepaalde aanpassingen zouden zijn geweest, aangezien verzoekster dit opleidingsonderdeel voor de tweede maal diende af te leggen. Dit wijst volgens verzoekster wel degelijk op een andere en ongelijke handelswijze. Verzoekster geeft tevens aan dat de wijzigingen en afwijkende behandeling ook haar stressniveau dermate verhoogd hebben, zodat dit een nefaste invloed heeft gehad op haar prestatievermogen. Deze argumenten krijgen volgens verzoekster geen antwoord, enkel wordt er volgens de interne beroepsinstantie besloten dat de beoordeling van het opleidingsonderdeel correct verlopen is. Verwerende partij laat zo na in de bestreden beslissing correct en afdoende te antwoorden op de aangebrachte motieven. Deze grieven zijn nochtans uiterst relevant, gezien de functiebeperkingen waarmee verzoekster kampt en die tevens worden erkend door verwerende partij. Er dient dan ook te worden besloten dat de motivering in de bestreden beslissing niet als afdoende kan worden aanzien, doordat deze nalaat correct op deze belangrijke grieven van verzoekster te antwoorden.

Inzake de *materiële motiveringsplicht* stelt verzoekster dat zij daarnaast mag verwachten – en dat is ook het doel van het intern beroep – dat zij een correct antwoord krijgt op de grieven en vragen die zij voorlegt. Het is duidelijk dat verzoekster in haar verzoekschrift intern beroep aan de kaak stelde dat haar beoordeling niet correct tot stand gekomen is. In de bestreden beslissing tracht men dit te weerleggen, maar verzoekster leest echter nog steeds verschillende elementen

die nog steeds niet correct zijn of als niet bewezen kunnen worden aanzien. Hierdoor schendt verwerende partij de bepalingen van het materiële motiveringsbeginsel. De materiële motiveringsplicht wordt geschonden, aangezien de bestreden beslissing volgens verzoekster gebaseerd is op argumenten die niet correct zijn.

Vervolgens weerlegt verzoekster de incorrecte motieven uit de bestreden beslissing. Zo is het volgens verzoekster niet zo dat er niet meer over de eind-n gesproken werd door de andere leerkrachten, maar ze kreeg wel positieve feedback over deze eind-n, namelijk dat deze duidelijk verbeterd was. Dit is duidelijk terug te vinden in lesbeoordeling 7 en 11 en ook in de eindbeoordeling van dhr. [V.D.] vindt men deze positieve feedback terug.

Verder erkende verzoekster dat de stagementoren op de scholen zich correct aan de gemaakte afspraken gehouden hadden, maar dat geldt niet voor de begeleiders van KU Leuven. Er werd inderdaad rekening gehouden met de vraag naar spreiding, maar concrete en constructieve feedback zoals de zorgcoördinator dit had gevraagd, bleef gedurende de volledige stage uit. Ondanks het feit dat verzoekster aanhaalde dat een bezoek van prof. [S.] i.p.v. haar stagebegeleidster mevrouw [M.] – zoals de gebruikelijke procedure was – voor haar zeer stresserend zou zijn, werd hiermee op geen enkele wijze rekening gehouden.

Na de bekendmaking van haar resultaten werd aan verzoekster gezegd dat ze voor Duits nooit zou kunnen slagen. Verder werd haar dan ook niet spontaan een mogelijkheid geboden. Op het einde van het gesprek wordt aan verzoekster uiteindelijk aangeboden door prof. [S.] en mevrouw [M.] om over te stappen naar de Educatieve Master. Er werden vele loze beloftes gemaakt. De dag nadien ontving verzoekster al een e-mail van prof. [S.], met de mededeling dat ze meer info gevraagd heeft over een overstap naar de Educatieve Master en verzoekster zich best kan uitschrijven voor de Specifieke Lerarenopleiding. Hierdoor zou ze nog studiegeld kunnen terugkrijgen. Verzoekster heeft zich hieromtrent tot de ombudsdienst gericht, deze deelde haar echter mee dat dit niet correct is, aangezien dit zou betekenen dat verzoekster afstand zou doen van haar recht op extern beroep. Mocht verzoekster dus niet op eigen initiatief de ombudspersoon geraadpleegd hebben, die haar wees op de gevolgen en die bovendien ook duidelijk merkte dat verzoekster onder druk gezet werd om zo snel mogelijk een beslissing te nemen, zou verzoekster niet meer in beroep kunnen gaan tegen het negatieve eendoordeel over haar stage.

Verder is het voor verzoekster nog steeds compleet onduidelijk hoe haar stage tot een 9/20 heeft kunnen leiden. Tot op heden is verzoekster nog niet in kennis van de elementen die aan de basis van haar cijfer liggen. Ze vraagt zich af waarom ze geen 10/20 behaalde, wat de deelresultaten zijn en hoe de verschillende elementen zich tegenover elkaar verhouden. Hiervan heeft verzoekster nooit kennis of inzage gekregen. Verzoekster heeft geen kennis van initiatieven en bijgevolg de informatie waarop haar cijfer gebaseerd is. Ze kan dan ook niet begrijpen hoe de positieve feedback vanuit haar stage zich desalniettemin heeft vertaald naar een 9/20.

Ook stelt verzoekster dat mevrouw [M.] tijdens het eerste stagebezoek helemaal geen advies heeft gegeven over hoe verzoekster haar tekort, m.n. ‘het niet uitspreken van de eind-n’, kon verbeteren. Verzoekster heeft haar meermaals raad gevraagd, maar mevrouw [M.] had hier geen antwoord op. Verzoekster raadpleegde uiteindelijk op eigen initiatief een logopediste om haar met deze uitspraakmoeilijkheden te helpen. In de bestreden beslissing leest verzoekster eveneens “dat uw mondeline taalbeheersing dus moet verbeteren om als voldoende te kunnen gelden”. Er is tijdens dit gesprek echter nooit gezegd dat de mondeline taalbeheersing van verzoekster tot een onvoldoende zou kunnen leiden, wel dat de uitspraak van haar eind-n zou moeten verbeteren om te kunnen slagen, wat volgens de leerkrachten ook effectief gelukt is. Uiteindelijk leest verzoekster in het feedbackverslag dat mevrouw [M.] de “volledige taalbeheersing” van verzoekster als problematisch ervaart. Dat is absoluut niet zo aan bod gekomen tijdens het gesprek en blijkt ook uit geen enkele feedback of enig ander document.

Verzoekster heeft telefonisch contact opgenomen met meneer [H.] (hij kon het meeste aantal lessen van verzoekster volgen, namelijk negen stagelessen) en hij bevestigde dat de vermelde motivering onjuist is. Dit wordt eveneens op mail bevestigd.

Tijdens het tweede stagebezoek werd verzoekster door mevrouw [F.] niet explicet op de vele taalfouten gewezen, in tegenstelling tot de beweringen in de bestreden beslissing. Ook in het beoordelingsdocument van mevrouw [F.] van deze les is niets terug te vinden over “vele taalfouten”, zoals verwerende partij beweert. Er wordt evenmin het tegendeel aangetoond door verwerende partij. Bovendien gaf verzoekster drie lessen onder begeleiding van mevrouw [F.]. De les waarbij mevrouw [M.] aanwezig was, kende inderdaad de minst goede beoordeling, maar wat met de zeer goede feedback van mevrouw [F.] op haar andere twee lessen? Hier is ze helemaal niet “beknopt”, maar geeft ze rijkelijk positieve feedback. Het mag dan ook duidelijk wezen dat de stagebegeleidster een les van verzoekster heeft bijgewoond waarin ze net minder

goed presteerde dan tijdens haar andere lessen. Dit blijkt duidelijk uit het verschil met de andere lesbeoordelingen van de stagementoren. De stagementoren schatten verzoekster dus duidelijk goed in. Mevrouw [M.], de stagebegeleidster, is inderdaad minder lovend over de les die ze bijgewoond heeft. Verzoekster verwijst naar hetgeen mevrouw [M.] aanhaalt in het verslag wat het ‘taalgebruik’ betreft. Ze haalt dus wel specifiek enkele taalfouten aan in haar schriftelijk verslag, maar mondeling werd vb. de eind-n niet besproken tijdens het reflectiegesprek. Verzoekster schrok dan ook toen ze dit verslag las, aangezien dit op vlak van taalgebruik niet overeenstemde met het reflectiegesprek op school. De leerkraft als vakinhoudelijk expert en als organisator zijn twee van de basiscompetenties van een leerkraft, maar met de acht andere basiscompetenties van een goede leerkraft werd geen rekening gehouden. Verzoekster vraagt zich af waarom deze plots niet meetellen tijdens de lesbeoordeling. Enkel over de leerkraft als opvoeder haalt mevrouw [M.] zeer beknopt iets aan.

Inzake de tussentijdse reflectie, stelt verzoekster dat de stelling van de interne beroepsinstantie zeer kort door de bocht en zelfs onjuist is. Er zijn 8 attitudes en 10 functionele gehelen, met verschillende stellingen per geheel. In totaal moesten er dus 56 situaties (8 attitudes en 48 basiscompetenties) ingeschaald worden. Van de 8 attitudes krijgt verzoekster op 3 attitudes ‘niveau 2’. De vraag rijst dan ook wel hoe deze 3 attitudes zich verhouden tegenover de vele andere attitudes waarvoor verzoekster wél een voldoende behaalde. Opnieuw biedt de bestreden beslissing hierover op geen enkele wijze transparantie. Op 48 stellingen behaalde verzoekster 6 keer ‘niveau 2’. Dit is echter niet wat verwerende partij in de bestreden beslissing schrijft. Verzoekster geeft hierbij de beoordelingsschaal weer. Bovendien stelt verzoekster dat mevrouw [M.] zichzelf tegenspreekt. Ze verwijst naar haar feedbackverslag van het tweede stagebezoek. Het lijkt duidelijk dat verzoekster wél met de leerlingen in interactie treedt en de leerlingen dus ook kansen krijgen om te spreken en bij te leren. Verwerende partij omschrijft dit echter helemaal anders. Ook de beoordelingen van de leerkachten op de stagescholen spreken de stelling van verwerende partij/de stagebegeleidster tegen.

Met betrekking tot de derde lesobservatie, stelt verzoekster dat het geboden ‘alternatief’ zeer nadelig was voor haar persoonlijke gemoedstoestand. Er werd duidelijk geen rekening gehouden met haar vraag om geen bezoek te krijgen van prof. [S.], gezien het feit dat er tijdens haar stage vorig academiejaar harde woorden zijn gevallen en zij geen faire kans heeft gekregen. Bovendien zorgt dit door haar angststoornis, waarvoor ze erkend is als student met een functiebeperking, voor zeer veel extra stress en paniekaanvallen. Mevrouw [M.] had beloofd

dit met prof. [S.] te bespreken. Volgens mevrouw [M.] is hier echter niets aan te veranderen en zal prof. [S.] op bezoek komen. Verzoekster wijst op de ongelijke behandeling die zij heeft gekregen. Bij andere studenten komt namelijk ook enkel de stagebegeleidster, in dit geval mevrouw [M.], op bezoek. Prof. [S.] doet geen stagebezoeken bij andere studenten. Enkele dagen voor het lesbezoek effectief plaatsvindt, laat prof. [S.] verzoekster weten dat ze niet kan komen en dat verzoekster een lesopname moet maken. Verwerende partij omschrijft dit als “een beter alternatief voor de gemoedstoestand”. Het is niet gekend waarop men zich voor deze uitspraak baseert. Deze lesopname heeft zeer veel stress meegebracht. Vooreerst mocht verzoekster van de stageschool geen opname maken, wegens de wet op de privacy. Nadien moest verzoekster een document opstellen voor de leerlingen en hun ouders, dat ondertekend zou moeten worden. Op de dag van de lesopname hadden de leerlingen hun document niet bij, waardoor de opname niet kon plaatsvinden. Deze moest vervolgens naar een volgende les verplaatst worden. Hier werkte de apparatuur niet mee en verloor verzoekster zeer veel tijd.

Inzake de verschillen tussen verwachtingen van KU Leuven en deze van de stagementoren, stelt verzoekster dat zij contact heeft opgenomen met meneer [H.]. Deze gaf aan dat hij telefonisch heeft toegegeven dat ‘uitmuntend’ misschien niet met het idee hiervan van KU Leuven overeenstemt. Wat prof. [S.] echter tracht te doen uitschijnen, namelijk dat meneer [H.] zelfs niet over ‘heel goed’ of ‘goed’ sprak, maar zijn beoordeling eerder naar een ‘onvoldoende’ zou neigen, klopt echter niet en neigt naar een verdraaiing van de feiten/waarheid. Meneer [H.] bevestigt in zijn e-mail namelijk het tegendeel.

Wat de feedback van mevrouw [D.] betreft, wordt in de bestreden beslissing beweerd dat er telefonisch contact heeft plaatsgevonden waarin zij haar mening zou hebben herzien. Dit betwist verzoekster ten zeerste, maar ondanks verschillende e-mails kan zij mevrouw [D.] momenteel niet bereiken, wat verzoekster zeer jammer vindt. Verzoekster vraagt zich af waarom mevrouw [D.] eerst een lovende eindbeoordeling zou schrijven en vb. het taalgebruik van verzoekster als ‘goed’ inschalen, om nadien telefonisch te vermelden dat ze taalfouten zou noteren op een ander blad, dat ze bovendien niet aan verzoekster zou hebben bezorgd. Verwerende partij brengt evenmin bewijs bij van deze bewering.

Inzake de functiebeperking, stelt verzoekster dat de motivering van de interne beroepsinstantie niet overeenstemt met de realiteit. Het is de bedoeling dat een lesvoorbereiding minstens drie dagen voor het bezoek van de stagebegeleidster aan haar bezorgd wordt. Mevrouw [M.] heeft

verzoekster uitdrukkelijk gevraagd om deze voorbereidingen naar haar door te sturen, zodat ze nog feedback kon geven. Dit gaat niet om een gunst, maar om de normale gang van zaken. Ook vorig schooljaar kreeg verzoekster van haar toenmalige stagebegeleidster feedback voor deze op stagebezoek kwam. Er is daarentegen nergens enige bepaling terug te vinden die rechtvaardigt dat deze regels niet meer gelden bij prof. [S.].

Tevens beweert verwerende partij dat er een tekort aan klasmanagement zou zijn vastgesteld en dat verzoekster dit reeds in haar beroep zou hebben vermeld. Klasmanagement was echter nooit een probleem tijdens de stage van verzoekster en dit werd door haar dan ook nooit vermeld tijdens de interne beroepsprocedure. Taalbeheersing werd inderdaad benoemd, evenals vakdidactische doelgerichtheid, maar dit heeft niets met klasmanagement te maken.

Verzoekster vraagt zich ook af waarom de stagementoren haar zouden proberen ontzien hebben door zogezegde fouten niet op te schrijven. Ze hebben er geen voordeel bij om verzoekster positiever te beoordelen dan werkelijk het geval zou zijn. Verzoekster benadrukt dat het om maar liefst vier onafhankelijke leerkrachten gaat. Meneer [H.] werkt op een andere school en kent de andere drie leerkrachten niet. Meneer [V.D.], die verwerende partij blijkbaar niet aan bod laat komen, was een interimaris en had geen contact met mevrouw [D.], die nog in bevallingsverlof was. Ook mevrouw [F.] kende hij niet, vermits zij enkel in het BSO Duits geeft en meneer [V.D.] voor TSO verantwoordelijk was. Verzoekster ziet dan ook geen enkele reden waarom deze leerkrachten er voordeel zouden uit halen om valse beoordelingen te schrijven. Ze vraagt zich af of verwerende partij deze vier stagementoren dan allen als incompetent beschouwt. Volgens verzoekster is het volstrekt ongelofwaardig om te poneren dat vier mentoren onafhankelijk van elkaar tot goede beoordelingen en positieve feedback zijn gekomen, enkel om verzoekster te ontzien. Als verwerende partij meent dat deze mentoren niet correct zouden hebben gehandeld, dan heeft verzoekster geen correcte begeleiding gekregen. Er ligt volgens verzoekster geen enkele motivering voor die kan aantonen dat de duidelijke bewoordingen van de mentoren onvoldoende duidelijk zouden zijn of dat deze anders (negatiever) zouden moeten worden geïnterpreteerd. Deze motivering kan, aldus verzoekster, op geen enkele wijze standhouden.

Inzake de beweerde *schending van het redelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel*, wenst verzoekster te wijzen op het onredelijk karakter van de bestreden beslissing. Volgens vaste rechtspraak van de Raad van State zijn onredelijke beslissingen deze waarvan het

ondenkbaar is dat een redelijk oordelende overheid, die in dezelfde omstandigheden moet beslissen, dezelfde beslissing zou nemen. Zoals in de bovenvermelde middelen duidelijk werd aangetoond, laat de handelwijze en de gehanteerde motivering van verwerende partij te wensen over. Er kan niet worden ingezien dat een onderwijsinstelling op dergelijke manier handelt.

Zoals reeds werd uiteengezet, beweert verwerende partij dat zij n.a.v. de score ‘uitmuntend’ van de stagementor, de heer [H.], met hem contact heeft opgenomen. Verwerende partij meent dat de heer [H.] te kennen heeft gegeven dat zijn beoordeling ‘uitmuntend’ niet zou overeenstemmen met de normen van KU Leuven en dat de beoordeling dient te worden omgevormd naar een ‘onvoldoende’. Zoals aangetoond in stuk 10, neemt men hier een loopje met de waarheid. Zo erkent de heer [H.] dat zijn beoordeling misschien niet als ‘uitmuntend’ gekwalificeerd kan worden volgens de bewoordingen die KU Leuven hanteert, maar dat deze nog steeds nooit minder dan ‘heel goed’ of ‘goed’ kan zijn. Nergens in de bestreden beslissing legt verwerende partij bewijs voor van deze wijziging in beoordeling na dit telefonisch contact. Verzoekster legt op haar beurt wél bewijs voor dat wat verwerende partij voorhoudt, geen steek houdt. Het is dan ook kennelijk onredelijk en uiterst onzorgvuldig om dergelijke handelwijze te hanteren.

Daarbij wijst verzoekster tevens op de bevreemdende citeerwijze die de interne beroepsinstantie hanteert. Verzoekster verwijst naar een citaat in de bestreden beslissing, en vergelijkt dit met het originele document waarin deze feedback terug te vinden is (stuk 18). Verwerende partij verandert het woord “Schade” (wat “jammer” betekent) simpelweg in “problematisch”. Hierin zit echter een groot nuanceverschil. Het is volgens mevrouw [M.] jammer dat verzoekster bewust of onbewust probeert te vermijden om spontaan met de leerlingen in gesprek te treden met betrekking tot hun leerproces. Dat wil niet zeggen dat het “problematisch” is. Op pagina 3 van de bestreden beslissing wordt tevens een gedeelte weggelaten in een citaat. Aangezien het eerste stuk weggelaten wordt, is het niet duidelijk dat het dus om de eind-n gaat en niet om de volledige mondelinge taalbeheersing. Volgens het citaat toont verzoekster zich zeker bereid om verder aan haar taalbeheersing te werken. Ook op pagina 4 wordt een gedeelte in een citaat weggelaten door verwerende partij. Hierin wordt aangegeven dat verzoekster zich wil verbeteren en dat ze zeker en vast de opdrachten die ze krijgt, zo goed mogelijk probeert te volbrengen en de instructies op te volgen. Ook hier wordt de ware inhoud van de feedback volgens verzoekster verdraaid. Op pagina 5 wordt later “die Auswahl” (de keuze) aan de tekst toegevoegd. Dergelijke citeerwijze is volgens verzoekster kennelijk onredelijk en verdraait de

inhoud van de feedback volledig. Volgens verzoekster gaan bovenstaande motivering van verwerende partij de grenzen van de redelijkheid kennelijk te buiten. Geen enkele andere redelijk oordelende onderwijsinstelling zou in deze situatie dezelfde motivering voorleggen.

Volgens verzoekster is het manifest duidelijk dat er in haar intern beroep explicet aangekaart werd dat er een grote discrepantie bestaat tussen de beoordeling van de stagementor en deze van de stagebegeleidster. Het is tevens duidelijk dat de vage en oppervlakkige verklaring hiervoor in de bestreden beslissing niet volstaat. Verzoekster verwijst ook naar de vaste rechtspraak van de Raad in dit verband. De bestreden beslissing houdt echter op geen enkele wijze rekening met deze vaste rechtspraak. Men tracht het louter zo voor te stellen dat de mentoren zich niet duidelijk zouden hebben uitgedrukt. De interne beroepsinstantie lijkt dan ook van mening te zijn dat er geen sprake zou zijn van een discrepantie. Dit is zeer frappant, aangezien verzoekster geen grotere discrepantie kan bedenken dan die tussen een ‘uitmuntend’ (minstens ‘zeer goed’) en een ‘onvoldoende’. Deze motivering kan door verzoekster dan ook niet begrepen worden. Op geen enkele wijze legt de bestreden beslissing de vereiste motivering voor om dergelijke discrepantie te kunnen dragen. Dit is des te meer cruciaal, aangezien de stagementoren de enige personen zijn die verzoekster dagdagelijks aan het werk hebben gezien. De stagebegeleidster heeft verzoekster slechts zeer summier aan het werk gezien en dit dan nog in suboptimale omstandigheden. Het louter ontkennen dat er sprake is van een discrepantie is, zeker gelet op de manifest onjuiste stelling/bewering dat de mentoren hun score hebben herzien en gezien de uitvoerige grieven van verzoekster hieromtrent, dan ook kennelijk onredelijk. De bestreden beslissing kan volgens verzoekster dan ook niet standhouden en dient te worden vernietigd.

Tot slot maakt verzoekster nog de bedenking dat haar score in de bestreden beslissing wordt bevestigd op basis van het vermeende gebrek aan taalbeheersing en vakdidactische kennis. Verzoekster heeft nochtans reeds bewezen dat ze haar “vakdidactiek Duits” meester is in het gelijknamige opleidingsonderdeel. Bovendien slaagt verzoekster met een 15/20 voor haar stage Nederlands, waarvoor ook klasmanagement en natuurlijk de nodige didactische kennis vereist is. Blijkbaar beschikt verzoekster dus wel over de basiscompetenties voor een leerkracht en zou ze enkel voor Duits klasmanagement ontberen. Dit is namelijk het enige vak dat verzoekster ervan weerhoudt om af te studeren voor de SLO. Als het dan toch effectief om de taalbeheersing gaat die ‘problematisch’ is, rijst de vraag hoe verzoekster haar masterdiploma Taal- en Letterkunde Duits-Nederlands behaalde aan dezelfde faculteit. Verzoekster legde haar

mondelinge examens in het Duits af en hier was taalbeheersing nooit een probleem, ze vraagt zich af waarom nu tijdens de Specifieke Lerarenopleiding wél. Verzoekster dient dan ook te besluiten dat de motivering uit de bestreden beslissing enerzijds op geen enkele wijze gestaafd wordt door bewijsmateriaal, anderzijds is deze onjuist en worden de onderliggende motieven telkens weerlegd door verzoekster. De motivering uit de bestreden beslissing kan dan ook niet standhouden en dient te worden vernietigd.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat de fundamentele tekortkoming die tijdens deze stage werd vastgesteld, betrekking had op de mondelinge taalvaardigheid van verzoekster in Duits. Dit tekort op het vlak van vakinhoud is van die aard dat het ook een remmende factor is op de effectieve lesvoering, op de interactie met de leerlingen (lestempo, leerkansen, correct taalaanbod) en op het les- en klasmanagement in het algemeen (snel en in correct Duits kunnen reageren op storend gedrag, verlies van gezag door taalfouten op langere termijn). Dit tekort is veel ruimer dan enkel en alleen het probleem met het weglaten van de eind-n. Het gaat erom dat de foutenlast bij het gebruik van de doelstaal in de lessen doorheen het hele stagetraject hoog blijft liggen. Dit gaat om fouten door het weglaten van de eind-n, maar evenzeer om veelvuldige naamvalsfouten, fouten tegen het geslacht van woorden, foutieve woordenschat, uitspraakfouten. Deze fouten werden – hoewel er een ruime spreiding tussen de drie observatiemomenten lag – door de KU Leuven begeleiding zowel bij stagebezoek 1, stagebezoek 2 als bij de lesopname (derde stagebezoek) vastgesteld. Ook de mentoren op school vermelden andere fouten, naast die m.b.t. het weglaten van de eind-n. Verwerende partij stelt op de eerste plaats vast dat verzoekster deze tekortkomingen ook in haar huidig beroepsschrift niet ontketnt.

Vervolgens reageert verwerende partij op de vermeende tekortkomingen die verzoekster in de beroepsbeslissing meent te kunnen vaststellen. Verzoekster stelt dat niet zou zijn gereageerd op haar opmerking dat zij geen gelijke behandeling zou hebben gekregen ten opzichte van haar medestudenten. Hoewel zij hier in haar huidig bezwaarschrift niet meer explicet op terugkomt, koppelde zij deze opmerking in haar intern beroep ook aan de toewijzing van de stagescholen. Zoals vermeld in de interne beroepsbeslissing gebeurde de toewijzing van de stageplaatsen voor verzoekster, maar ook voor alle andere studenten, door de stagescholencoördinator, op basis van de beschikbaarheid van stageplaatsen en op basis van de voorkeursregio die de studenten hebben opgegeven. Bij deze toewijzing werd wel rekening gehouden met het feit dat verzoekster vorig jaar reeds deze stage zonder succes doorlopen had. Op haar vraag werden

haar dan ook andere stagescholen en een andere stagecoördinator toegewezen. In de e-mail die prof. [S.] haar op 23 september verstuurde (zie bijlage 7), vraagt zij ook explicet naar haar reactie over de toekenning van deze stagescholen. Verzoekster heeft nooit te kennen gegeven dat zij zich niet kon vinden in de keuze van deze stagescholen.

Ook het verdere stagetraject van verzoekster is niet anders geweest dan bij andere studenten. Stagestudenten krijgen standaard twee keer stagebezoek van hun begeleider van de KU Leuven. Bij twijfel of wanneer na het tweede stagebezoek vastgesteld wordt dat de stagelessen van een student nog steeds tekorten m.b.t. de basiscompetenties van een leraar vertonen, wordt een derde stagebezoek ingepland, waarbij de student moet bewijzen dat hij/zij de nog niet weggewerkte tekorten die bij de vorige stagebezoeken aan bod kwamen, heeft kunnen wegwerken. Het is hierbij evident zo dat de stagebegeleider hierbij een second opinion van een collega-vakdidacticus kan vragen. Het feit dat prof. [S.], als eindverantwoordelijke voor dit opleidingsonderdeel, zelf wou kunnen vaststellen of verzoekster de basiscompetenties van het leraarschap op voldoende wijze verworven had, kan in elk geval niet gezien worden als een afwijking van de normale beoordelingsprocedure. Verzoekster verwijst ook naar de moeilijkheden die zij ondervonden zou hebben om de toestemming van de betrokken leerlingen te krijgen voor een dergelijke lesopname. Het materiaal om een dergelijke toestemming te vragen, werd haar echter door prof. [S.] aangeleverd (zie bijlage 8). Wel is inderdaad gebleken dat niet alle leerlingen even stipt waren in het laten ondertekenen van het *informed consent*-formulier, waardoor de les pas op 16 januari (en niet op 13 januari) kon worden gegeven. Verzoekster had hierbij wel voldoende tijd om zich opnieuw op haar les voor te bereiden en er te staan voor de leerlingen.

Verzoekster haalt aan dat er bij de lesopname van 16 juni kostbare tijd verloren zou zijn gegaan, omdat ze de leerlingen een andere plaats moest geven in de klas omwille van privacy-redenen. Verzoekster geeft dit als reden op waarom ze niet de volledige lesvoorbereiding heeft kunnen afwerken in de klas. Dat de les niet kon worden afgewerkt zoals voorzien, was evenwel voornamelijk te wijten aan de bij verzoekster nog onvoldoende aanwezige didactische vaardigheden en attitudes van een startende leerkraft. Verzoekster bleek onvoldoende beslissingsvaardig of flexibel om de leerlingen rustig een andere plaats te geven, met gezag om de situatie aan te gaan en het klasmanagement en lesverloop aan de situatie aan te passen. Dat de beoordeling van de video-opname “de doorslaggevende factor zou zijn om alle andere lessen teniet te doen” is niet correct. De beoordeling van de stage is immers een procesevaluatie. Via

MyPortfolio kan de student opvolgen welke competenties hij/zij voldoende beheert en welke tekorten er nog zijn m.b.t. de decretaal vastgelegde basiscompetenties en attitudes die gelden voor alle afstuderende leerkrachten (zie besluit van de Vlaamse Regering d.d. 17/01/2008). In dit portfolio wordt namelijk alle informatie m.b.t. de stagelessen van de mentoren op school en van de KU Leuven begeleiding samengebracht.

Bij de tussentijdse zelfreflectie die via MyPortfolio wordt ingediend (zie bijlage 11), is het zo dat zowel de student als de KU Leuven begeleider een selectie van minimaal vijf kerndoelen beoordelen die aansluiten bij de tien functionele gehelen en de basisattitudes die het leraarschap bepalen. De eerste 5 functionele gehelen (i.c. FG 1 ‘De leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen’, FG 2 ‘De leraar als opvoeder’, FG 3: De leraar als inhoudelijk expert’, FG 4: De leraar als organisator’ en FG 5 ‘De leraar als innovator – de leraar als onderzoeker’) hebben rechtstreeks betrekking op de lespraktijk en zijn dan ook voor de beoordeling van de stagelessen van cruciaal belang. Functionele gehelen 6-10 - ‘de leraar als partner van ouders of verzorgers’ (FG 6), ‘de leraar als lid van een schoolteam’ (FG 7), ‘de leraar als partner van externen’ (FG 8), ‘de leraar als lid van een schoolgemeenschap’ (FG 9) en ‘de leraar als cultuurparticipant’ (FG 10) – hebben eerder betrekking op het functioneren in het ruimere school- en onderwijslandschap. Verschillende competenties binnen functionele gehelen 6-10 komen tijdens de stage te weinig aan bod om een beoordeling van deze competenties te maken, waarop ze op niveau 0 (“Je kan niet inschatten of je deze competentie beheert. Dit aspect kwam te beperkt aan bod tijdens je stageperiode”) ingeschaald worden en dus niet van toepassing zijn. Op basis van de feedback die de student van de KU Leuven-begeleider op de tussentijdse zelfreflectie krijgt, kan de student ook vaststellen of zijn/haar zelfreflectie overeenstemt met de evaluatie door de begeleider.

Zoals verzoekster zelf kon vaststellen op basis van de feedback en inschaling van de competenties en attitudes door de KU Leuven-begeleider in de tussentijdse reflectie, is er een duidelijke kloof tussen de zelfevaluatie en de evaluatie door de begeleider. Enerzijds werden in de feedback op deze tussentijdse zelfevaluatie door de KU Leuven-begeleider de punten waarop verzoekster progressie had gemaakt, aangegeven en toegelicht. Anderzijds werden ook de vastgestelde tekorten toegelicht en werden deze ook explicet als “*onvolledig en niet voldoende beheerde competentie 1*” (*niveau 2*) gecategoriseerd. Drie attitudes en enkele basiscompetenties die tot de voor de lespraktijk cruciale functionele gehele behoren werden op niveau 2 ingeschaald, nl. tekorten op competenties binnen FG1 (De leerkracht als begeleider

van het leerproces), FG3 (De leerkracht als inhoudelijk expert), FG4 (De leerkracht als organisator) en FG5 (De leerkracht als innovator). Uit deze inschaling blijkt dat de KU Leuven-begeleider bij vier van de vijf voor de lespraktijk meest relevante functionele gehelen ernstige tekorten heeft vastgesteld, evenals bij drie belangrijke attitudes. Deze tekorten werden met uitgebreide feedback vóór het derde stagebezoek toegelicht. De tekorten die prof. [S.] bij de lesopname van de laatste les (als vervanging van het derde stagebezoek) vaststelde (zie bijlage 5), lagen echter in de lijn van de eerder geformuleerde tekorten in lesverslag 1 en 2 en in de tussentijdse evaluatie. Het gaat hier dus wel degelijk om de beoordeling van het gehele proces.

Verzoekster betwist wat zou gezegd zijn tijdens het gesprek. Voor zover verwerende partij kon nagaan, is de passage “aangezien de leerkrachten... van een progressie” wel degelijk een letterlijke weergave van wat verzoekster in het gesprek vermeldde. Op zich is dit echter niet het essentiële punt van discussie. Essentieel is dan toch dat verzoekster meent dat de tekorten op het vlak van taalbeheersing terug te brengen zijn tot de problemen met de “eind-n” en dat zij meent dat er hierbij sprake is van een positieve evolutie. Verwerende partij herhaalt dat het tekort op het vlak van de mondelinge taalvaardigheid breder is dan enkel het probleem met het weglaten van de ‘eind-n’ (i.c. ook veelvuldige naamvalsfouten, fouten tegen het geslacht van woorden, foutieve woordenschat, uitspraakfouten). De eindbeoordeling van meneer [V.D.] waarnaar verzoekster verwijst (bijlage 5 bij haar verzoekschrift), blijft trouwens behoorlijk vaag over de tekorten. Zo wordt er niet gepreciseerd welke aspecten voor verbetering vatbaar zijn, noch welke raadgevingen over het hoofd werden gezien. Hoewel het taakgebruik als ‘heel goed’ wordt beoordeeld, wordt het ook als expliciet aandachtspunt in de synthese vermeld.

Verzoekster stelt dat zij onvoldoende “concrete en constructieve” feedback zou hebben gekregen en verwijst opnieuw naar het feit dat een stagebezoek door prof. [S.] voor haar te stresserend zou zijn geweest. Beide zaken zouden niet stroken met de aanbevelingen van de zorgcoördinator. Hierboven werd omstandig toegelicht op welke wijze verzoekster mondeling en schriftelijk feedback heeft gekregen, dat deze feedback concreet en constructief was en dat steeds ook positieve aspecten benoemd en gewaardeerd werden. Ook via haar huidig verzoekschrift verwijst verzoekster naar deze feedback (i.c. via haar bijlagen 9 en 13), hetgeen erop wijst dat zij deze informatie wel degelijk ontvangen heeft. Op welke feiten de bewering als zouden de begeleiders van KU Leuven gedurende de volledige stage geen concrete of constructieve feedback hebben gegeven, gebaseerd is, blijft dan ook onduidelijk. Het is hierbij in elk geval zo dat na elk stagebezoek door de stagecoördinator, mevrouw [M.], de positieve

punten en werkpunten uitvoering mondeling in het reflectiegesprek werden besproken en daarna schriftelijk in het verslag werden genoteerd. De verslagen zijn dus constructief opgesteld, ook wanneer de werkpunten aangehaald werden. Er werd ook aangegeven hoe een bepaald werkpoint kon worden aangepakt (zie bijlagen 5A en 5B).

Bovendien, en zoals ook reeds werd benadrukt in de interne beroepsbeslissing, werd het tweede stagebezoek in overleg met verzoekster ingepland en werd er hier bewust gekozen voor een les in een kleine klasgroep, om het stressniveau van verzoekster niet te laten toenemen. Het bezoek van prof. [S.] werd tijdig bij verzoekster aangekondigd. Verzoekster had voldoende tijd om een goed lesconcept te ontwerpen en de lesuitvoering goed voor te bereiden. De angsten die verzoekster in dit vooruitzicht ontwikkelde, worden nu ingebracht als een bewijs van het geen rekening hebben gehouden met de faciliteiten die verzoekster gegund werden. Zoals reeds werd aangegeven, werd wel degelijk rekening gehouden met de aanbevelingen van de zorgcoördinator.

Na de bekendmaking van het examenpunt, werd verzoekster inderdaad een aanbod gedaan om op een soepele manier over te stappen naar de nieuwe Educatieve Master Talen (i.c. waarbij zij nog slechts twee opleidingsonderdelen à 6 studiepunten - dus samen 12 studiepunten - diende op te nemen om zo in juni 2020 te kunnen afstuderen). Gezien de andere opbouw van deze nieuwe opleiding, zou een dergelijke overstap kunnen betekenen dat verzoekster lesbevoegdheid krijgt voor andere talen buiten het Duits. Gezien het nieuwe karakter van deze Educatieve Master (met start dit academiejaar), is hierbij initieel inderdaad enige onduidelijkheid ontstaan over de verdere stappen die hiervoor moesten worden gezet. Verwerende partij kan enkel vaststellen dat deze onduidelijkheid intussen is opgelost. Op het ogenblik van het extern beroep is verzoekster ook op dit aanbod ingegaan (zie bijlage 1). In elk geval is het zo dat deze discussie geen deel uitmaakt van huidig beroep tegen het examenresultaat voor het opleidingsonderdeel ‘Stage bachelortalen: taal 1 Duits’. De bewering als zouden haar hierbij “loze beloftes” gedaan zijn en als zou zij hierbij “onder druk” gezet zijn, blijft hierbij alvast voor eigen rekening van verzoekster.

Zoals vermeld in de ECTS-fiche (zie bijlage 4) gebeurt de evaluatie van dit opleidingsonderdeel op basis van verschillende elementen: het stagedossier dat de student indient, de commentaren van mentoren, aangevuld met eigen reflecties en bedenkingen, een stagebezoek ter plekke door een stagebegeleider van KU Leuven. Het eindcijfer is hierbij het resultaat van een globale

beoordeling van het gehele proces door de KU Leuven stagebegeleiders, waarbij finaal wordt nagegaan of de belangrijkste doelstelling van de stage, i.c. het verwerven van de verschillende basiscompetenties en attitudes van de startende leraar, gehaald is. Het is dan ook niet zo dat aparte deelscores voor deze onderdelen zouden zijn toegekend.

Verder stelt verwerende partij dat de mentoren zeker een stem hebben, maar dat de eindbeslissing bij KU Leuven ligt. Het is ook niet zo dat de mentoren onverdeeld positief zijn, wat verzoekster wel naar voren schrijft, of dat zij een totaal andere visie dan de begeleiding vanuit KU Leuven hebben. Zowel in de positieve punten als in de werkpunten zijn veel raakvlakken te vinden. Zoals blijkt uit de 18 lesevaluatieformulieren (bijlage 9A t.e.m. 9Q) komen bij de positieve punten verschillende elementen bij verschillende mentoren terug: de positieve houding van verzoekster, haar inzet, de vriendelijke omgang met de leerlingen en de aansluiting bij hun interesses, het goed rondlopen in de klas, de tijd die ze aan de lesvoorbereidingen besteedt, het uitproberen van werkvormen. Dit zijn bevindingen die ook door mevrouw [M.] niet ter discussie worden gesteld. Daarnaast worden in de 18 lesevaluatieformulieren echter ook aandachtspunten vermeld, die in de lijn liggen van de werkpunten die ook door de KU Leuven begeleiders genoteerd worden: werkpunten m.b.t. lestempo, timing, doelgerichtheid, gemiste leerkansen, fouten op het vlak van taalbeheersing en vakinhoud.

De opmerkingen die de mentoren maken, liggen vaak in de lijn met de bevindingen van de KU Leuven begeleiding, maar het gewicht dat aan de tekorten in de eindebeoordeling gegeven wordt, is niet in overeenstemming met de maatstaven/kwaliteitsstandaarden die KU Leuven hanteert. De eindbeoordelingen van de mentoren focussen vooral op de positieve samenwerking met verzoekster, het feit dat ze alles nauwkeurig en uitgebreid voorbereidt, de vriendelijke en beleefd omgang met leerlingen en collega's, haar bereidheid om bij te leren, haar positieve feedback naar leerlingen toe. Dit zijn kwaliteiten en competenties die ook door de KU Leuven begeleiding in de observatieverslagen en in de feedback op de tussentijdse zelfreflectie expliciet aangehaald worden. De werkpunten die zij formuleren m.b.t. taalbeheersing, doelgerichtheid en focus behouden, vastzetten van de leerstof, tempo en timing liggen in de lijn van de observaties van de KU Leuven begeleiding, maar wegen in de beoordeling van de mentoren weinig tot niet door. Zo is het zo dat vb. in de lessen die mevrouw [M.] tijdens het eerste stagebezoek bijwoonde, de stagementor in zijn evaluatie noteert: "Kleine grammatischen Fehler/ Rechtschreibfehler", met drie voorbeelden. In haar verslag en op basis van dezelfde

lessen noteert de KU Leuven stagecoördinator, mevrouw [M.], méér dan 20 fouten (en vermeldt ze deze ook letterlijk in haar verslag – zie bijlage 5A), waarbij het gaat om basisfouten tegen o.a. de naamvallen, het geslacht van woorden, correct gebruik van voornaamwoorden, uitspraakfouten. Dit is een les ‘hoekenwerk’, waarbij de leerlingen hoofdzakelijk zelfstandig aan het werk zijn en de leraar slechts op de achtergrond en met minimale coaching aanwezig is. Dat de foutenlast op het vlak van mondeline taalbeheersing geen struikelblok voor meneer [H.] was, terwijl een correcte mondeline taalbeheersing wel een belangrijke kwaliteitsvoorraarde vanuit KU Leuven was, werd in het reflectiegesprek na de les duidelijk meegedeeld. Dit is dus geen kwestie van “incompetentie” (zoals gesuggereerd door verzoekster), het is een kwestie van een andere focus/een persoonlijke visie op wat van een startende leerkracht verwacht wordt, waarbij de door de stagementoren gehanteerde standaarden op cruciale punten afwijken van de standaarden en kwaliteitseisen die KU Leuven, als diploma-uitreikende instantie en dus kwaliteitsbewaker van de specifieke vakdidactiek, hanteert.

Dat verzoekster geen aanbevelingen zou hebben gekregen over de manier waarop zij haar foutenlast op het vlak van mondeline taalbeheersing zou kunnen beperken (zowel m.b.t. de eind-n, als de fouten tegen naamvallen, geslacht van woorden, werkwoordvervoeging, enz.), is niet correct. De KU Leuven begeleidster gaf haar de raad de lessen ook luidop thuis goed in te oefenen en de instructies op en de overgangen tussen de oefeningen en lesfases goed in te oefenen, omdat de fouten zich vooral voordeden wanneer verzoekster spontaan moest reageren. Verzoekster verwijst zelf in haar verslag van dit eerste stagebezoek naar deze tips. Uit het verslag van verzoekster zelf blijkt trouwens dat ze weet dat haar taalbeheersingsprobleem meer omvat dan enkel het niet-uitspreken van de eind-n en dat de spreekvaardigheid als geheel naar een hoger niveau moet worden getild. Tijdens het afsluitende gesprek, dat mevrouw [M.] en prof. [S.] hadden met verzoekster, gaf verzoekster toe dat ze na het bekijken van de lesopname van 16 januari zelf had kunnen vaststellen dat ze veel elementaire fouten maakt, iets wat ze niet bij zichzelf opmerkt tijdens het lesgeven.

Verwerende partij herhaalt dat de opmerkingen van de mentoren, zowel bij positieve als bij werkpunten, vaak in de lijn liggen met de vaststellingen van KU Leuven. In tegenstelling tot wat verzoekster vermeldt, suggereert de interne beroepsbeslissing niet dat dhr. [H.] zijn beoordeling naar een ‘onvoldoende’ zou hebben bijgesteld of dat hij of één van de andere stagementoren “incompetent” zou zijn (zoals verder in het verzoekschrift vermeld wordt). Wél

wordt benadrukt dat dhr. [H.] bij zijn beoordeling vertrekt van zijn eigen visie op het vlak van de kenmerken van een goede startende leerkracht, en dat deze visie op cruciale punten (vb. op het vlak van mondelinge taalbeheersing) niet overeenstemt met de kwaliteitseisen van KU Leuven. Dat hij een ‘enorm potentieel ziet in engagement, bereidheid tot samenwerking, bereidheid om nieuwe werkvormen uit te proberen’ toont aan dat zijn focus in de beoordeling vooral op de inzet en positieve attitude van verzoekster ligt. Deze positieve aspecten liggen in de lijn van de positieve feedback van de KU Leuven begeleiding in de lesverslagen en de tussentijdse feedback. Verzoekster scoort vb. goed op FG 2 ‘opvoeder’: dit FG omvat ook competenties die zowel door de mentoren als door de KU Leuven begeleiding als positief beoordeeld worden: hulpvaardig, goed contact met de leerlingen, positieve feedback naar de leerlingen toe, beleefde en vriendelijke houding. Ze is ook administratief helemaal in orde en toont tevens een vlotte samenwerking met de mentoren.

In de interne beroepsbeslissing verwees verzoekster naar de e-mail die de zorgcoördinator gestuurd had, zowel naar de facultaire stagebegeleiders als naar de stagementoren in de scholen (zie bijlage 10). Deze e-mail verwees naar de noodzaak van concrete en constructieve feedback en het belang van een optimale spreiding van de stagelessen. Zoals reeds vermeld, werden deze afspraken ook nagekomen. De standaard feedback n.a.v. de twee stagebezoeken door mevrouw [M.] heeft verzoekster zeker ook gekregen. Het derde stagebezoek is er echter net gekomen opdat verzoekster zou kunnen bewijzen dat ze *zelfstandig* doordachte didactische keuzes kon maken. Dit *zelfstandig* kunnen uitdenken en uitvoeren van een goede les, is cruciaal met het oog op haar toekomstig functioneren als volwaardig leerkracht. In die zin werd geen bijkomende feedback voorzien voorafgaandelijk aan deze derde stageles.

Verzoekster betwist dat tekorten op het vlak van klasmanagement zouden zijn vastgesteld. Zoals reeds werd vermeld, heeft de fundamentele tekortkoming die tijdens deze stage werd vastgesteld betrekking op de mondelinge taalvaardigheid van verzoekster in Duits. Dit tekort is van die aard dat het ook een remmende factor is op de interactie met de leerlingen, op het leestempo en de leerkansen en dus op het klasmanagement in het algemeen. Op basis van de opmerking van verzoekster in haar huidig verzoekschrift, kan verwerende partij enkel veronderstellen dat zij in vergelijking met de invulling die in de interne beroepsbeslissing aan dit concept werd gegeven, een beperkter concept van ‘klasmanagement’ hanteert. Dit begrip houdt niet enkel in dat een (stagiair) leerkracht een klas vlot in de hand moet kunnen houden, maar ook dat de leerkracht op een natuurlijke vlotte wijze in de doelstaal met de leerlingen moet

kunnen interageren, hen weet te motiveren voor het vak, op onverwachte wendingen moet kunnen inspelen en ervoor zorgt dat de lesactiviteiten efficiënt verlopen met voldoende aandacht voor het aspect ‘time management’.

In de finale versie van de beoordeling van de tussentijdse reflectie wordt inderdaad de term ‘schade’ gebruikt, terwijl in een voorlopige versie van deze beoordeling waaruit geciteerd werd in het kader van het intern beroep de term ‘problematisch’ gebruikt werd. De kernbevinding blijft echter dezelfde: door de gebrekkige taalbeheersing vermijdt verzoekster bewust of onbewust spontaan met de leerlingen in gesprek te treden. Dat de mondelinge taalbeheersing problematisch is, werd trouwens al op die manier na het eerste bezoek aangegeven. Verzoekster verwijt de interne beroepsbeslissing ook dat het woord ‘spontan’ zou zijn weggevallen. Op welke manier zij hierdoor zou zijn benadeeld, blijft evenwel onduidelijk. Het woord ‘spontaan’ was in deze context erg belangrijk. Verzoekster probeert zich zo goed mogelijk voor te bereiden en schrijft mogelijke vragen uit. Dit zijn vaak gesloten vragen, zoals mevrouw [M.] in haar feedback op de lesvoorbereiding van het tweede stagebezoek opmerkte, waardoor de leerlingen slechts met één of enkele woorden moeten antwoorden en het antwoord ook voor verzoekster voorspelbaar blijft. Echte taalproductie, waarbij de taalverwerving van de leerlingen de kans krijgt om zich te ontplooien en de leerlingen dus meer dan een paar woorden moeten produceren, vindt veel meer plaats wanneer leerlingen en leerkracht met elkaar in dialoog treden. Dat verzoekster moeilijkheden ervaart met het spontaan in gesprek treden met de leerlingen blijkt ook uit haar reflectie, waarin ze haar inspanningen benadrukt, maar ook moeilijkheden erkent.

In het verzoekschrift wordt verder aangeklaagd dat een stuk uit het citaat m.b.t. het eerste stagebezoek verdwenen is en dat dit een verkeerde indruk zou wekken. Verwerende partij stelt dat ook een ander stuk weggelaten werd, dat nog eens extra beklemtoont dat de tekorten op het vlak van de mondelinge taalbeheersing niet beperkt blijven tot de eind-n. Ook met betrekking tot de tussentijdse reflectie worden kleine verschillen vastgesteld. Deze verschillen wijzigen echter niets aan het punt dat gemaakt moest worden. Het citaat in het verslag van de interne beroepsinstantie zegt inhoudelijk helemaal hetzelfde als de feedback in My Portfolio: i.c. verzoekster staat open voor feedback, neemt die ter harte en probeert die in haar lespraktijk te integreren. Als ze concrete aanwijzingen krijgt, worden die ook correct doorgevoerd. Cruciaal in de toelichting van de inschaling ‘onvoldoende’ voor de attitudes beslissingsvermogen, kritische ingesteldheid en omgaan met feedback, wat het doel van deze passage is, komt pas in

het vetgedrukte gedeelte na de betwiste zinnen. Daarna wordt in het verslag van de interne beroepsinstantie de conclusie weergegeven. Dat verzoekster probeert om de opdrachten die ze krijgt zo goed als mogelijk uit te voeren en de instructies te volgen, zoals de weggelaten zin weergeeft, werd al expliciet in het begin van de passage weergegeven.

In het verzoekschrift wordt de gebrekige mondelinge taalbeheersing van de doelstaal met hoge foutenlast, die inderdaad als één van de belangrijkste en duidelijkste tekorten tot de onvoldoende heeft geleid, niet betwist. Wel verwijst verzoekster naar andere resultaten die zij behaalde voor andere opleidingsonderdelen. Op zich zijn de resultaten die verzoekster voor deze andere opleidingsonderdelen behaalde, niet het voorwerp van dit beroep. Zelfs indien het zo zou zijn dat deze andere resultaten wijzen op een betere beheersing van bepaalde competenties, kan verwerende partij enkel vaststellen dat verzoekster er niet in slaagde om deze taalbeheersing Duits in een klascontext te realiseren. In een dergelijke klascontext duiken er immers vaak onvoorziene omstandigheden op, onverwachte vragen, nieuwe thema's die moeten worden aangesneden, storend gedrag waarop moet worden gereageerd, technische problemen. Met andere woorden, zaken waarop de leerkracht zich niet specifiek kan voorbereiden en waarbij hij/zij op een sterke, correcte mondelinge taalbeheersing moet kunnen steunen, omdat hij/zij snel en spontaan gepast en in correct Duits moet kunnen reageren, zonder lang te moeten nadenken over hoe iets correct moet worden geformuleerd. Het is niet zoals bij een schriftelijke voorbereiding op papier, waarbij de student de tijd heeft om na te denken, te herlezen en hierbij expliciet op de taal te focussen. In de klas moet de aandacht van de leerkracht naar verschillende zaken tegelijk kunnen gaan: de klas managen, correcte instructies geven, inpikken op wat er gezegd wordt, problemen oplossen en dit alles in correct Duits. Het is net daar dat het bij verzoekster misloopt.

Concluderend kan verwerende partij dan ook enkel de besluiten die ook reeds aan bod kwamen in het eerdere intern beroep herhalen en opnieuw motiveren, namelijk dat verzoekster de decretaal vastgelegde basiscompetenties en attitudes van de startende leraar onvoldoende beheerst om voor de stage te kunnen slagen. In de stage van verzoekster werden fundamentele tekorten vastgesteld m.b.t. de mondelinge beheersing van de Duitse taal. Ook in dit extern beroep worden deze tekorten door verzoekster niet ontkend. Tijdens de stagebezoeken kon worden vastgesteld dat deze tekorten van die aard waren dat ze ook systematisch een belemmerende factor bleken in de spontane mondelinge communicatie met de leerlingen en ook een effect hadden op het lesverloop en klasmanagement in het algemeen. Via uitgebreide

en regelmatige mondelinge en schriftelijke feedback door de Leuvense stagebegeleider, werd duidelijk gewezen op de werkpunten en op het feit dat de verwachtingen die KU Leuven op dit vlak stelde, strikter waren dan die van de begeleidende stagementoren in de scholen. Zoals aangetoond schuiven de stagementoren dezelfde werkpunten naar voor als de Leuvense stagebegeleider, alleen kennen ze er een minder zwaar gewicht aan toe in hun globale beoordeling van het stagedeel waarbij ze betrokken waren. De faciliteiten die vooraf met de zorgcoördinator waren afgesproken, werden ook door alle betrokken begeleiders strikt nageleefd. Indien verzoekster meende dat omwille van haar persoonlijke problematiek extra faciliteiten hadden moeten worden toegekend, had ze hiervoor steeds vooraf met haar zorgcoördinator afspraken kunnen maken. Ze heeft dit echter niet gedaan. Verder werden in het kader van de beroepsprocedure geen aanwijzingen gevonden dat verzoekster tijdens deze stage op een andere manier zou zijn behandeld dan haar medestudenten. De toewijzing van de stagescholen gebeurde op dezelfde wijze als voor de andere studenten. Aangezien verzoekster vorig jaar reeds zonder succes stage gelopen had, werden haar wel andere stagescholen en een andere stagecoördinator toegewezen. Bovendien werd, op basis van de fundamentele tekorten die werden vastgesteld tijdens de eerste twee stagebezoeken, beslist om verzoekster via een derde stageles een extra kans te bieden om haar didactische kwaliteiten te bewijzen. Deze derde beoordeling werd opgevolgd door de academisch verantwoordelijke voor dit opleidingsonderdeel, prof. [S.]. Daarom besluit verwerende partij dat er ook op basis van dit extern beroep geen aanwijzing is die erop zou kunnen wijzen dat de beoordeling niet correct zou zijn gebeurd.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat zij, na het lezen van de antwoordnota van verwerende partij, dient vast te stellen dat deze grotendeels herhalingen uit de bestreden beslissing bevat. Nog steeds leest verzoekster verschillende elementen die niet overeenstemmen met de realiteit. In wat volgt weerlegt verzoekster deze elementen. Voor het overige verwijst zij naar haar uitvoerig uiteengezet verzoekschrift.

Volgens verwerende partij is de mondelinge taalvaardigheid in het Duits de fundamentele tekortkoming die tijdens deze stage werd vastgesteld. De vier stagementoren die verzoekster samen gedurende 18 lessen aan het werk hebben gezien, denken hier duidelijk anders over in hun eindbeoordeling. Het taalgebruik van verzoekster werd namelijk drie maal als ‘goed’ en één maal als ‘zeer goed’ beoordeeld. Dit is duidelijk in strijd met de beoordeling van vrouw [M.], die het taalgebruik met niveau 2 quoteert, wat wordt omschreven als: “Je beheerst de

competentie nog onvolledig en niet voldoende goed. Ondanks je inspanningen bereik je nog niet het verwachte niveau. (-)”

Wat betreft de gelijke behandeling, stelt verwerende partij in haar antwoordnota dat de stageschool normaal gezien door mevrouw [T.] wordt toegewezen, nadat de student de kans krijgt om regio's van voorkeur door te geven. Verwerende partij beweert dat dit bij verzoekster niet anders verlopen is. Volgens verzoekster is dit frappant, aangezien prof. [S.] blijkbaar al aan mevrouw [T.] had doorgegeven dat verzoekster stage zou lopen in het Sint-Jan-Berchmansinstituut te Zonhoven, nog voordat verzoekster haar voorkeuren kon doorgeven. Prof. [S.] wist toen nog niet dat deze stageaanvraag door de school in Zonhoven geweigerd werd. Verzoekster heeft dus gelukkig niet moeten ingrijpen, omdat de stageschool geen stageplek voor haar had. Er wordt door verwerende partij beweerd dat verzoekster niet gereageerd heeft op de e-mail van prof. [S.] m.b.t. haar twee toekomstige stagescholen, maar in deze e-mail met het voorstel van de stagescholen gaat het wel degelijk om andere scholen, namelijk het 'Inspirocollege' te Houthalen-Helchteren en het 'Don Bosco college' in Hechtel. Hiermee was verzoekster dan ook akkoord. Hoewel verzoekster in eerste instantie dus ongelijk behandeld werd, moest ze zelf niet ingrijpen vermits er op de school die prof. [S.] voor haar zou regelen, helemaal geen plaats was.

Ook het verdere stagetraject is bij verzoekster wel degelijk anders verlopen dan bij andere studenten. Hoewel het klopt dat er normaal gezien twee stagelessen bijgewoond worden en er bij verzoekster een derde les met behulp van een lesopname werd bekijken, was deze derde les helemaal geen 'extra kans' te noemen. Verwerende partij neemt een loopje met de waarheid door dit derde 'stagebezoek' – in dit geval een lesopname – als een extra kans te omschrijven. Mevrouw [M.] had tijdens een telefonisch gesprek met verzoekster op 25 november reeds afgesproken dat zij (dus niet prof. [S.]) nog tweemaal zou komen kijken, omdat de tweede les in het BSO zou plaatsvinden en ze verzoekster zoals gebruikelijk is zowel in een ASO als TSO-context aan het werk wilde zien. Dit had dus niets te maken met twijfel na een tweede stagebezoek.

Verder beweert verwerende partij dat het mislopen van de eerste lesopname niet in haar nadeel kan hebben gespeeld. Verzoekster had namelijk 'voldoende tijd'. Het lijkt erop dat men er dus van uitgaat dat verzoekster drie dagen extra krijgt om haar les voor te bereiden. Wat men evenwel uit het oog verliest, is dat ze drie dagen later wel een volledig andere les moet geven

omdat de documenten niet ondertekend waren op 13 januari. Hierdoor moest verzoekster haar les inkorten en kon ze dus niet haar reeds gemaakte voorbereiding die op deze les aansloot, geven. Verzoekster diende haar les dus helemaal te herwerken en hiervoor kreeg ze onvoldoende tijd. Normaal gezien moet men de lesvoorbereiding minstens drie werkdagen op voorhand indienen, zodat de les nog van feedback kan worden voorzien en men zelf voldoende tijd krijgt om de les in te oefenen. Dat was hier duidelijk niet het geval. Verder stelt verzoekster dat verwerende partij haar vorige beweringen vervolgens volledig tegenspreekt. Zo stelde men dat de lesopname op geen enkele wijze als een nadeel kan worden aanzien, toch stelt men plots dat verzoekster twee vaardigheden niet bezit door moeilijkheden met de lesopname. Dit is niet redelijk. Enerzijds dienden andere studenten deze extra moeilijkheid niet te overbruggen. Anderzijds is er nergens enige bepaling terug te vinden die stelt dat een student een lesopname dient te kunnen maken om de vaardigheden ‘attitudes’ en ‘didactische vaardigheden’ te behalen.

Indien verwerende partij van mening is dat enkel het functioneel geheel 1-5 van de basiscompetenties van belang is, rijst de vraag waarom er dan 10 basiscompetenties voor een leerkracht zijn. Het is inderdaad zo dat ‘de leraar als partner van ouders of verzorgers, de leraar als lid van een schoolteam, de leraar als partner van externen, de leraar als lid van een schoolgemeenschap en de leraar als cultuurparticipant’ niet tijdens elke stage even veel aan bod komen. Verwerende partij beweert nu echter dat deze vijf basiscompetenties niet van toepassing zijn, hoewel deze zeker niet allemaal met een 0 (“Je kan niet inschatten of je deze competentie beheerst. Dit aspect kwam te beperkt aan bod tijdens je stageperiode.”) ingeschaald werden. Verzoekster vraagt zich af waarom deze functionele gehelen deel uitmaken van zowel de tussentijdse als de eindreflectie, als deze er toch niet toe doen, en waarom men deze quoteert als men ze niet kan beoordelen.

Bovendien is het erg kort door de bocht en ronduit incorrect om het volgende te stellen: “Uit deze inschaling blijkt dat de KU Leuven begeleider bij 4 van de 5 voor de lespraktijk meest relevantie functionele gehelen ernstige tekorten heeft vastgesteld.” Verzoekster stelt dat er 8 attitudes en 10 functionele gehelen zijn, met verschillende stellingen per geheel. In totaal moesten er dus 56 situaties (8 attitudes en 48 basiscompetenties) ingeschaald worden. Van de 8 attitudes krijgt verzoekster op 3 attitudes ‘niveau 2’. Hoe zit het dan met de andere attitudes, waarvoor verzoekster wel een voldoende haalde? Hierop heeft zij nog steeds geen antwoord gekregen, hoewel ze dit reeds in haar intern beroep heeft aangehaald.

De drie lesbeoordelingen door de begeleiders van KU Leuven worden omschreven als een beoordeling van het gehele proces. Er dienden 18 stagelessen te worden gegeven. Wat met de overige 15 stagelessen die door de mentoren werden beoordeeld en niet door KU Leuven, maken deze geen deel uit van het gehele proces? Deze leerkrachten/mentoren staan reeds jaren voor de klas en worden zorgvuldig door KU Leuven uitgekozen. Doet praktijkervaring er dan helemaal niet toe? Er kan toch worden aangenomen dat het uiteindelijke doel is om zelf voor een klas te staan, net als de vier stagementoren. De lerarenopleiding kan het wel mooi in theorie voorstellen, maar helaas geven alle vier de mentoren aan dat dit niet strookt met de praktijk. Welke leerkracht met een voltijdse job kan elke lesvoorbereiding mooi neerschrijven in een document dat vaak meer dan 10 pagina's telt? Waarom wordt er verwacht om voorbereidingen te maken die niet stroken met de realiteit? Tijdens haar stage heeft verzoekster veel meer kunnen leren over klasmanagement dan ze ooit in de theoretische lessen gezien heeft. De les speelt zich af in een klaslokaal. Waarom legt KU Leuven vier eindbeoordelingen van stagementoren naast zich neer? Dit zijn mensen met ervaring hoe het er in de echte wereld aan toe gaat. Een verschil in beoordeling van de mentoren en de begeleiders is mogelijk, maar dan dient er voor dergelijke discrepantie een uitvoerige motivering te worden gegeven, die tot op heden nog steeds niet voorligt.

In de antwoordnota leest verzoekster: “*Voor zover we konden nagaan, is de passage “aangezien de leerkrachten ... van progressie” wel degelijk een letterlijke weergave van wat de student in het gesprek vermeldde.*” Deze bewering betreft geen afdoende motivering. Waaruit deze stelling blijkt, is volledig onduidelijk. Verwerende partij brengt nergens enig stuk bij waar dit kan worden nagegaan. Verzoekster betwist dan ook ten stelligste wat hier gezegd wordt. Verzoekster heeft nooit beweerd dat er niet meer over de eind-n gesproken werd door de andere leerkrachten. Ze kreeg wel positieve feedback over deze eind-n, namelijk dat deze duidelijk verbeterd was. Hoewel verwerende partij dit niet essentieel vindt, lijkt het verzoekster net ontzettend belangrijk dat er een positieve evolutie zichtbaar is. KU Leuven vindt dat dhr. [V.D.] te vaag blijft, maar hij is nochtans niet de enige die deze positieve evolutie waarneemt. Ook dhr. [H.], die verzoekster negen lessen aan het werk gezien heeft, bevestigt deze evolutie. Men negeert dus de feiten uit het dossier.

Verder leest verzoekster dat, ondanks het feit dat verzoekster ten aanzien van mevrouw [M.] aanhaalde dat een bezoek van prof. [S.] voor haar zeer stresserend zou zijn, men hier op geen

enkele wijze rekening mee heeft gehouden. Ook dit werd reeds uiteengezet, maar hieraan wordt geen aandacht besteed. Er wordt enkel vermeld dat het bezoek tijdig werd aangekondigd. Dit verandert niets aan het feit dat ineens prof. [S.] in plaats van mevrouw [M.] op bezoek zou komen, hoewel verzoekster dit expliciet gevraagd heeft en aangegeven heeft welke problemen zij hiermee had.

Het zogezegde ‘constructieve advies’ om alles luidop in te oefenen, komt helemaal niet van mevrouw [M.]. Hiervoor heeft verzoekster op eigen initiatief een logopediste moeten raadplegen, die haar wel constructieve feedback kon bieden. Mevrouw [M.] kon verzoekster enkel aanraden om zich goed voor te bereiden en lesovergangen uit het hoofd te leren. Verzoekster weet niet in welke mate dit een constructief advies is. Waaruit bestaat die goede voorbereiding dan? Het lijkt verzoekster bovendien logisch dat ze veel voorkomende ‘schooltaal’ uit het hoofd leert. Hoe helpt dit haar echter bij de uitspraak van de eind-n? Die kwam, ondanks een goede voorbereiding, helaas niet zomaar. Dat heeft verzoekster ook vermeld tijdens het eerste stagebezoek. Helaas kreeg ze dus geen concrete tips om deze uitspraak te kunnen verbeteren. Ook wat betreft het werken aan taalbeheersing, bleven concrete tips uit. Verzoekster heeft zich daarom dit academiejaar opnieuw ingeschreven voor een cursus conversatie Duits aan het PCVO. Het is vaak makkelijk om het probleem te benoemen, maar voor verzoekster is het ontzettend belangrijk om ook duidelijk tips te krijgen over hoe ze hiermee aan de slag kan. Er is dus op vlak van taalbeheersing en uitspraak geen rekening gehouden met het advies van de zorgcoördinator.

Verder spreekt verwerende partij van een ‘makkelijke overstap’. De overstap was echter allesbehalve makkelijk, aangezien elke verlenging van studieduur de mentale gezondheid van verzoekster enorm schaadt en de bestaande klachten verergert. Er wordt beweerd dat dit niets essentieel is, maar men vergeet hier dat deze overstap helemaal niet nodig zou zijn geweest indien er rekening werd gehouden met de eindbeoordelingen van de mentoren en verzoekster dus zou slagen voor de stage Duits. Deze nieuwe opleiding kost verzoekster enorm veel geld, tijd, energie... Het was geen eigen keuze om deze opleiding te gaan volgen. Als verzoekster ooit voor de klas wil staan, had ze geen andere optie.

Het feit dat verzoekster volgens prof. [S.] niet kon slagen voor haar stage Duits, heeft bovendien veel verdere gevolgen dan enkel een belemmering om het vak Duits te mogen onderwijzen. Hoewel verzoekster alle algemene vakken van de lerarenopleiding en ook Nederlands en

Nederlands voor anderstaligen succesvol heeft afgerond, heeft ze geen onderwijsbevoegdheid voor deze twee talen. Om deze twee vakken te mogen geven zou ze een bijkomend diploma moeten halen, terwijl dit – indien ze slaagde voor Duits – niet nodig zou zijn. Waarom volstaat het slagen voor al deze vakken in de Specifieke lerarenopleiding niet om hierin les te mogen geven en moet verzoekster nu plots twee extra opleidingsonderdelen opnemen om dezelfde twee talen te mogen onderrichten? Er wordt nochtans beweerd dat verzoekster Nederlands niet-thuisstaal nog zou moeten afleggen. Bovendien heeft prof. [S.] er alles aan gedaan om ervoor te zorgen dat verzoekster zich uitschreef voor de opleiding, zodat ze niet tegen haar resultaat in beroep zou kunnen gaan. Dit is dus absoluut niet naast de kwestie. Verzoekster kreeg van prof. [S.] te horen dat ze zich best zo snel mogelijk kon uitschrijven voor de Specifieke lerarenopleiding, nog voor er een officieel resultaat werd ingevoerd. Hierdoor zou ze nog studiegeld kunnen terugkrijgen. Verzoekster heeft zich hieromtrent tot de ombud gericht. Deze vertelde verzoekster dat deze handelswijze niet correct was, aangezien dit zou betekenen dat ze afstand zou doen van haar recht op beroep. Mocht verzoekster dus niet op eigen initiatief de ombud geraadpleegd hebben, die haar wees op de gevolgen en bovendien ook duidelijk merkte dat verzoekster onder druk gezet werd om zo snel mogelijk een beslissing te nemen, zou verzoekster niet meer in beroep kunnen gaan tegen het negatieve eindoordeel over haar stage.

Als reactie op de vraag hoe men op basis van de ECTS-fiche tot het resultaat 9/20 is gekomen, leest verzoekster een loutere opsomming van de competenties uit deze fiche. Dit betreft echter nog steeds geen motivering van de totstandkoming van het resultaat van verzoekster. Zij kan zich dan ook absoluut geen beeld vormen hoe “de documenten met commentaren van mentoren, met aanvullend daarbij eigen opmerkingen en reflectie” deel hebben kunnen uitmaken van de beoordeling en hoe deze tot een onvoldoende heeft kunnen leiden. Verzoekster vindt ook nergens terug in welke mate haar portfolio met observaties, reflecties van de observatiestage, mesotaken en 18 lesvoorbereidingen... hebben meegespeeld in deze beoordeling. De stagebezoeken door de stagebegeleider worden daarentegen wel steeds als enige relevante input naar voren geschoven, dit terwijl de evaluatie veel breder dient te gebeuren. De concrete evaluatiecriteria zijn nooit met verzoekster besproken. Reeds ten tijde van het intern beroep had zij graag een terugkoppeling verkregen van haar stage m.b.t. elk concreet evaluatiecriterium. Tot op heden is het verre van transparant welke evaluatiecriteria hebben bijgedragen tot het eindcijfer en in welke mate het ene criterium opweegt tegen het andere. Van de 13 studiepunten die dit opleidingsonderdeel telt, zou volgens de ECTS-fiche 1,5 studiepunt afkomstig moeten

zijn van het vak ‘ICT en TO’. Hierop haalde verzoekster een 16/20 als deelresultaat. Er is absoluut geen transparantie of dit cijfer überhaupt is meegeteld.

In haar verzoekschrift wierp verzoekster op dat zij telefonisch contact heeft opgenomen met dhr. [H.] en dat deze bevestigde dat de versie van de feiten van KU Leuven, waarbij hij zijn resultaat zou hebben omgezet in een onvoldoende, onjuist is. Dit wordt ook op mail bevestigd. Hierop wordt geen antwoord geboden in de antwoordnota. Nochtans werd de e-mail van dhr. [H.] reeds als bewijs toegevoegd. Verzoekster dient dan ook te besluiten dat verwerende partij deze onwaarheden niet meer hanteert om de beslissing te staven, hetgeen onmiddellijk ook de geldigheid van de beslissing aantast, nu deze duidelijk op onjuiste motieven was gebaseerd.

In haar verzoekschrift wierp verzoekster tevens op dat ze tijdens het tweede stagebezoek door mevrouw [F.], in tegenstelling tot de beweringen uit de bestreden beslissing, niet explicet werd gewezen op de vele taalfouten. Hierop wordt evenmin een antwoord geboden. Ook dit motief ondergraft dus de bestreden beslissing onafwendbaar. Ook hier werd overigens bewijs toegevoegd door verzoekster dat mevrouw [F.] inderdaad niet explicet op taalfouten wijst, zoals wordt beweerd. Bovendien werd er niet naar de andere twee stagelessen van verzoekster gekeken, waar de feedback zeer positief is.

In de antwoordnota leest verzoekster tevens dat verwerende partij, in vergelijking met de beslissing op intern beroep, haar mening ineens grondig heeft bijgesteld wat volgend citaat betreft: *“Het is ook niet zo dat de mentoren onverdeeld positief zijn, wat de student wel naar voren schuift, of dat zij een totaal andere visie dan de begeleiding vanuit de KU Leuven heeft.”* Verwerende partij tracht d.m.v. de 18 lesevaluatieformulieren aandachtspunten aan te halen die in lijn liggen met de werkpunten van de stagebegeleiders van KU Leuven. Men vergeet echter dat er minstens evenveel tegenstellingen zijn en dat de stagemontoren ook veel positiefs te zeggen hebben over timing en lestempo, vakinhoud, klasmanagement en interactie – in tegenstelling tot de stagebegeleiders van KU Leuven, die vinden dat dit onmogelijk is door de taalbeheersing van verzoekster. Verzoekster stelt dat men redelijk en zorgvuldig moet zijn, en dus niet willekeurig of selectief. Men kan niet enkel de werkpunten van de mentoren aanhalen als dat goed uitkomt om een negatieve evaluatie te geven, om vervolgens te stellen dat de positieve input van de mentoren niet relevant is omdat deze een andere visie op begeleiding zouden hebben. Analyse van de feedback van de mentoren geeft aan dat deze niet onduidelijk of te positief is. De feedback is duidelijk, genuanceerd en brengt het proces mooi in beeld.

Er wordt door verwerende partij nog eens beweerd dat de leerkrachten hun mening hebben bijgesteld na telefonisch contact. Het bewijs hiervan ontbreekt nog steeds. Als student heeft verzoekster blijkbaar geen recht op een transparante evaluatie. Ze krijgt vier positieve eindbeoordelingen, en nadien krijgt ze van prof. [S.] te horen dat de leerkrachten deze telefonisch hebben bijgesteld. Waarom zou mevrouw [D.] taalfouten op een ander blad schrijven, en waar is dat blad dan? Hoe komt het dat het lestempo ineens zeer laag zou zijn, waarom werd dat niet in de schriftelijke feedback weerspiegeld? Waarom is het klasmanagement ineens voor verbetering vatbaar? Op al deze vragen wordt geen antwoord gegeven. Verwerende partij reageert in haar antwoordnota niet op deze grieven van verzoekster.

Prof. [S.] heeft verzoekster dit academiejaar niet gelijk behandeld en ervoor gezorgd dat haar woorden “*je mag proberen, maar je zal nooit je diploma voor Duits halen*” (waarvan een geluidsopname bestaat) waarheid werden. Het is duidelijk dat mevrouw [M.] bij elke stap bij prof. [S.] om ‘raad’ is gaan vragen. Dit is niet de gebruikelijke werkwijze. Het eindgesprek dat normaal met de stagebegeleidster plaatsvindt, moest in het geval van verzoekster in het kantoor van prof. [S.] doorgaan. Hier was mevrouw [M.] aanwezig, maar zij kwam nauwelijks aan bod. Prof. [S.] heeft de eindbeoordeling gemaakt, hoewel zij ‘maar’ één les heeft ‘bekijken’. Ondanks de toegang tot alle eindbeoordelingen en individuele lesobservaties, heeft ze de stagementoren toch nog opgebeld. Dit mag zij inderdaad doen om bijkomende informatie te vragen, maar verzoekster meedelen dat de leerkrachten gewoon hun mening hebben bijgesteld en te positief zijn geweest in hun eindbeoordeling gaat te ver, zeker als na telefonisch contact met dhr. [H.] blijkt dat dit een regelrechte leugen is.

In elk geval, als men de verslagen van de vier stamentoren en de verslagen van de stagebegeleiders van KU Leuven naast elkaar legt, kan niet ontkend worden dat deze tegen elkaar ingaan i.p.v. raakvlakken te vertonen, zoals nu ineens wordt beweerd. Als uitleg hiervoor krijgt verzoekster enkel te horen dat de leerkrachten een andere focus/persoonlijke visie hebben op wat van een startende leerkracht wordt verwacht. Dit is echter niet de verregaande motivering die vereist is.

Verder beweert verwerende partij dat de mondelinge taalvaardigheid van verzoekster een remmende factor is op de interactie met de leerlingen. Toch schrijft mevrouw [M.] in de tussentijdse reflectie dat verzoekster rekening heeft gehouden met haar feedback en in de

volgende lessen meer en meer open vragen gesteld heeft. Hier is dus een positieve evolutie zichtbaar. In het feedbackverslag van het tweede stagebezoek spreekt vrouw [M.] het gebrek aan interactie zelf tegen. Ook de beoordelingen van de leerkrachten op de stagescholen spreken de stelling tegen. De commentaar over slecht klasmanagement klopt al helemaal niet. Verwerende partij beweert dat verzoekster een beperkter concept van klasmanagement hanteert. Hier is verzoekster het niet mee eens, en ook de stagementoren beweren het tegendeel. Stellingen uit de 18 lesevaluaties bevestigen dat verzoekster het begrip ‘klasmanagement’ net heel breed hanteert en dat taalbeheersing haar niet belemmert. Verzoekster verwijst ook naar de eindbeoordelingen van de mentoren.

Verder stelt verwerende partij dat de andere opleidingsonderdelen op zich niet het voorwerp van het beroep zijn. Hier is verzoekster het niet mee eens. Zij betwist de resultaten van de andere opleidingsonderdelen niet, maar verwijst ernaar om aan te tonen dat zij wel degelijk de vereiste competenties bezit om te slagen. Het behaalde resultaat gaat dan ook compleet in tegen de reeds eerder behaalde resultaten van verzoekster. Tevens toonde zij reeds aan dat taalbeheersing geen invloed heeft op haar klasmanagement of interactie met de leerlingen, zoals wordt beweerd. Het feit dat verzoekster met 15/20 voor haar stage Nederlands slaagde en met 14/20 voor de stage Nederlands niet-thuistaal, waarvoor ook klasmanagement en natuurlijk de nodige didactische kennis vereist is, is evident een belangrijk en relevant element om de onredelijkheid van de huidige beoordeling aan te tonen. Het valt op dat men dit argument niet inhoudelijk wenst te behandelen. Verzoekster vindt het alleszins ook frappant dat haar taalbeheersing volgens verwerende partij onvoldoende zou zijn, zeker omdat verwerende partij geen antwoord wil bieden op de vraag hoe verzoekster met een ‘problematische taalbeheersing’ toch haar masterdiploma Taal- en Letterkunde Duits-Nederlands kon behalen aan dezelfde faculteit. De verschillende professoren Duits hebben dit zogezegde probleem nooit opgemerkt tijdens mondelinge examens. De Specifieke lerarenopleiding is een vervolgopleiding om de vakdidactiek onder de knie te krijgen, het is voor zover verzoekster kan begrijpen in de basisopleiding dat de Duitse taalbeheersing aan bod komt, en daar was er geen probleem.

Op basis van al het bovenstaande en het extern verzoekschrift dient er volgens verzoekster te worden besloten dat er tot op heden nog steeds geen correcte motivering voorligt voor het cijfer van verzoekster, en de bestreden beslissing bijgevolg dient te worden vernietigd.

Beoordeling van de middelonderdelen samen

De Raad stelt vast dat het beroep gericht is tegen een beslissing van de interne beroepsinstantie van verwerende partij met betrekking tot het resultaat (9 op 20) dat verzoekster, studente in de Specifieke lerarenopleiding talen, behaalde voor het opleidingsonderdeel “Stage bachelortalen: taal 1 Duits”. In de aangevochten beslissing bevestigde de interne beroepsinstantie van verwerende partij de initieel aan verzoekster toegekende score. De Raad stelt tevens vast dat verzoekster onder meer van oordeel is dat de beroepsinstantie van verwerende partij niet aan de op haar rustende motiveringsplicht is tegemoetgekomen.

De Raad stelt vooreerst vast dat, wat het betwiste cijfer betreft, in de interne beroepsbeslissing is bepaald dat de beroepsinstantie op basis van de gedetailleerde ontvangen motivering enkel kan vaststellen dat de beoordeling van het opleidingsonderdeel “Stage bachelortalen: taal 1 Duits” correct is gebeurd en dat het ervoor behaalde resultaat – met name 9 op 20 – niet meer wordt gewijzigd.

De Raad leest ook de in de beslissing van de interne beroepsinstantie vervatte argumentatie die door de faculteit van verzoekster is bijgebracht. De Raad leest er meer in het bijzonder het volgende in: *“Zoals vermeld in de ECTS-fiche gebeurt de evaluatie van dit OPO op basis van verschillende elementen: het stagedossier dat de student indient; de commentaren van mentoren, aangevuld met eigen reflecties en bedenkingen; een stagebezoek ter plekke door een stagebegeleider van de KU Leuven. Op het einde van de stage worden alle elementen samengelegd en wordt een eindcijfer voor de stage gegeven. Daarbij is het oordeel van de KU Leuven praktijklector, onder supervisie van een lid van het ZAP, steeds doorslaggevend. Finaal wordt bekeken of de belangrijkste doelstelling van de stage, namelijk het verwerven van de verschillende basiscompetenties van de startende leraar, gehaald is.”*

De Raad kan ervan uitgaan dat verzoekster, naar het oordeel van verwerende partij, de basiscompetenties van de startende leraar onvoldoende beheerst. Dat aan de belangrijkste doelstelling van de stage volgens verwerende partij niet voldaan is, blijkt uit het feit dat verzoekster 9 op 20 behaalde.

De Raad stelt eveneens vast dat deze eindevaluatie holistisch tot stand komt. De argumentatie die door de faculteit van verzoekster is bijgebracht heeft het over verschillende elementen, uitgaande van verschillende stage-actoren. De Raad leest tevens dat het oordeel van de KU

Leuven praktijklector, gesuperviseerd door een lid van het zelfstandig academisch personeel, hierbij doorslaggevend is.

De Raad leert hierbij echter in het geheel niet hoe deze diverse elementen, uitgaande van verschillende actoren, concreet tegenover elkaar zijn afgewogen bij de beoordeling van de vraag of de verschillende basiscompetenties van de startende leraar tijdens de stage van verzoekster zijn behaald en hoe deze *in casu* tot de betwiste score van 9/20 hebben gevoerd. De Raad kan uit de aangevochten beslissing niet afleiden hoe en waarom de diverse samengebrachte elementen, in het licht van de ECTS-fiche, precies tot de door de interne beroepsinstantie bevestigde score van 9/20 hebben geleid. In het licht van de betwisting van de score door verzoekster, verschaft de aangevochten beslissing ter zake onvoldoende duidelijkheid.

De Raad merkt tevens op dat verzoekster in haar intern beroepschrift opwerpt dat zij op 28 januari 2020 te horen kreeg dat zij opnieuw niet zou kunnen slagen voor het betrokken opleidingsonderdeel, omwille van haar taalvaardigheid en didactische vaardigheden. Verzoekster merkt op dat dit lijnrecht ingaat tegen de vier positieve eindbeoordelingen die zij van vier stageleerkrachten op haar twee stagescholen kreeg. Verzoekster merkt op dat zij op alle onderdelen de score goed tot uitmuntend kreeg. Nergens kreeg zij een onvoldoende. Tevens leest de Raad het volgende in het verzoekschrift houdende intern beroep: “*Wel werd me door mevrouw [M.] aangeraden aan de uitspraak van mijn eind-n te werken, daarop raadpleegde ik een logopediste en volgde ik sessies bij [L.L.] in Sint-Truiden. Mijn taalbeheersing trachtte ik nog te verbeteren met behulp van een conversatiecursus Duits aan het PCVO te Hasselt, waar ik tot op heden elke woensdagavond les volg. De leerkrachten merkten, zoals ze ook neerschreven in mijn individuele lesbeoordelingen, vooruitgang in het uitspreken van de eind-n. Ook de feedback wat betreft mijn taalbeheersing evolueerde positief. Bovendien gaven alle leerkrachten complimenten over mijn vakdidactische kennis.*”

Ter zake merkt de Raad op dat de informatie die in het kader van het intern beroep door de faculteit is aangereikt, in herinnering brengt wat onder “uitmuntendheid” dient te worden verstaan. Tevens leest de Raad in de door de faculteit bijgebrachte informatie dat contact werd opgenomen met de stagementoren, om op die manier beter te kunnen inschatten hoe hun beoordeling diende te worden opgevat.

Uit deze contacten leidt de faculteit elementen af die volgens de faculteit tot nuancering van de beoordeling door de stagementoren moeten leiden. De Raad vindt van deze contacten geen schriftelijke neerslag terug in het dossier. Wel leest de Raad dat tijdens het telefoongesprek met een stagementor, deze aangaf dat het door hem gehanteerde gebruik van “uitmuntendheid” niet het criterium, zoals gebruikt door verwerende partij, weerspiegelt. Contacten met andere mentoren zouden moeten leren dat deze zeiden dat zij, gezien het beperkt aantal stage-uren, een onvolledig beeld hadden. Voor de Raad is het onduidelijk in hoeverre de beoordelaars in de schoot van verwerende partij over een breder beeld van de prestaties en competenties van verzoekster beschikten, althans in zoverre de Raad het aantal geobserveerde lestijden (stage-uren) in overweging neemt. Een mentor zou ook verklaard hebben rekening te hebben gehouden met de moeilijke klascontext waarin verzoekster was terechtgekomen. Deze mentor zou evenwel hebben moeten toegeven dat verzoekster tijdens een door mevrouw [M.] geobserveerde les helemaal de mist was ingegaan. Een andere mentor zou hebben aangegeven dat ze zelf ook heel wat taalfouten had genoteerd, maar die niet op het feedbackformulier had opgeschreven en dat de leerlingen zelf hadden aangegeven dat ze maar heel weinig geleerd hadden tijdens de lessen van verzoekster. Ook zou de mentor hebben aangegeven dat een opmerking met betrekking tot het leren van klasmanagement in de praktijk bedoeld was om aan te geven dat het klasmanagement van verzoekster voor verbetering vatbaar was.

Dat verwerende partij, verwijzend naar contacten die met de stagementoren zouden hebben plaatsgevonden, doch waaromtrent de Raad in het dossier geen sporen terugvindt, de schriftelijke beoordeling door de mentoren tracht te nuanceren of af te zwakken, belet niet dat de motivering van de behouden score door de interne beroepsinstantie zeer summier blijft.

De Raad leest in de beslissing van de interne beroepsinstantie wel het volgende: *“Ik besef dat deze beoordeling op het eerste zicht enigszins in tegenspraak is met de commentaren die u kreeg van de stagementoren in de verschillende scholen. Ik kan hierbij enkel betreuren dat deze stagementoren, wellicht vanuit een reflex om u op dit vlak te ontzien, onvoldoende duidelijk en explicet geweest zijn in hun schriftelijke commentaren.”* De beslissing houdende intern beroep is zich, zo leest de Raad, bewust van de schijnbare tegenspraak tussen de betwiste beoordeling en de commentaren die verzoekster van de stagementoren kreeg.

De aangevochten beslissing beperkt zich er voornamelijk toe de verslagen van de stagementoren, naar het oordeel van de Raad essentiële dossierstukken om de eindbeoordeling

te kunnen inschatten, af te doen als onvoldoende duidelijk en expliciet. Tevens geeft de interne beroepsinstantie nog mee dat dit wellicht toe te schrijven is aan een reflex van de stagementoren om verzoekster te ontzien. Het is de Raad niet duidelijk uit welke dossierstukken precies zou blijken dat de stagementoren, zoals de interne beroepsinstantie betreurt, onvoldoende duidelijk en expliciet zijn geweest in hun schriftelijke commentaren. In de door de faculteit verstrekte informatie wordt met name verwezen naar gesprekken die de beoordelaars in de schoot van verwerende partij in het kader van de beoordeling zouden hebben gevoerd, met name met de stagementoren.

Precies in het licht van het feit dat de aangevochten beslissing de door verzoekster bereikte competenties klaarblijkelijk anders inschat dan de stagementoren, acht de Raad het belangrijk dat de aangevochten beslissing de eindscore goed motiveert en hierbij voldoende aandacht besteedt aan de beweerde niet bereikte competenties. Dergelijke motivering dient te verduidelijken hoe de beoordelingsverslagen van de mentoren in de eindevaluatie zijn betrokken en waarom er, op basis van de informatie waarover de beoordelaars in de schoot van verwerende partij beschikken in het kader van hun waarnemingen, desgevallend dient te worden van afgewezen. Naarmate de verslagen van de mentoren sterker afwijken van de beoordeling door de beoordelaars in de schoot van verwerende partij, is het belangrijker de evaluatie van deze laatsten te onderbouwen en hierbij bijzondere aandacht te hebben voor deze discrepancie. Het louter nuanceren van de beoordeling door de stagementoren op basis van gesprekken, kan hiertoe niet volstaan. Precies deze concrete motivering ontbreekt *in casu*. De Raad kan deze evenmin ontwaren in de overweging in de aangevochten beslissing van de beroepsinstantie dat het in elk geval zo is dat verzoekster wel op de hoogte was over de verwachtingen die de KU Leuven aan de stage stelde op basis van de besprekingen met mevrouw [M.].

Ook de loutere overweging dat het - zoals vermeld in de ECTS-fiche - nu eenmaal zo is dat de beoordeling gebeurt door een stagebegeleider van de KU Leuven, kan niet volstaan om de beslissing van de interne beroepsinstantie om de score te handhaven te schrageren, precies in het licht van de klaarblijkelijke discrepancie tussen de verslagen van de stagementoren – verslagen die, naar het oordeel van de Raad, volgens de ECTS-fiche wel elementen zijn op grond waarvan de evaluatie gebeurt – en de eindbeoordeling.

Zoals hierboven door de Raad in zijn overwegingen is verduidelijkt, kan ook de overweging dat uit de toelichting van de faculteit blijkt dat de stagebegeleiders van KU Leuven de nodige

initiatieven hebben genomen om na te gaan hoe zij de beoordeling door de stagementoren in hun eindbeoordeling dienden te betrekken, het motiveringsgebrek niet afdoende corrigeren. Ten overvloede stipt de Raad aan dat enige voorzichtigheid zich opdringt bij het afwegen van de betekenis van dossierstukken, *in casu* de beoordelingsdocumenten van de mentoren - waarbij de Raad veronderstelt dat verwerende partij hen voorafgaand aan de stage voldoende informeert over de verwachtingen inzake de door de stagiairs te bereiken competenties die zij bij de beoordeling voor ogen moeten houden - tegenover mondelinge uilatingen met betrekking tot deze beoordelingsdocumenten door de mentoren, zo deze hieromtrent in het kader van de beoordeling door de begeleiders binnen verwerende partij worden gecontacteerd. Dit is in het bijzonder het geval nu deze gesprekken geenszins door verzoekster lijken te zijn bijgewoond, hetgeen het er niet makkelijker op maakt de draagwijdte van deze door de faculteit weergegeven mondelinge commentaren precies in te schatten.

Het beroep is in de aangegeven mate gegrond.

De overige middelonderdelen dienen niet verder te worden onderzocht, aangezien dit niet tot een ruimere vernietiging kan leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 13 maart 2020.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij zal uiterlijk tegen 5 juni 2020 een nieuwe beslissing nemen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in terechtzitting van 14 mei 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Arrest nr. 5.785 van 29 april 2020 in de zaak 2020/096

In zake: Charlotte VERCAMMEN
                          Woonplaats kiezend te 2590 Berlaar
                          Spoorwegoeli 30

Tegen: KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
                          Woonplaats kiezend te 3000 Leuven
                          Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 23 maart 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 13 maart 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 29 april 2020.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij hebben ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Master of Science in de geneesmiddelenontwikkeling’.

Voor het opleidingsonderdeel “Pharmaceutical Biotechnology” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 13 februari 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 13 maart 2020 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie merkt vooreerst op dat verzoekster in haar beroep heeft verwezen naar artikel 62 Onderwijs- en Examenreglement (hierna: OER), waarin wordt bepaald welke essentiële informatie over de examenvorm vooraf moet zijn vermeld op de ECTS-fiche. De informatie in de ECTS-fiche van het kwestieuze opleidingsonderdeel vermeldt het volgende over de examenvorm:

“Type: Partial or continuous assessment with (final) exam during the examination period

Description of evaluation: Written, Presentation, Self assessment/Peer assessment

Type of questions: Multiple choice, Open questions

Learning material: Course material”

De interne beroepsinstantie stelt dat dit ook exact de manier is waarop de evaluatie voor dit opleidingsonderdeel is gebeurd, namelijk een beoordeling van een presentatie, in combinatie met een beoordeling door de medestudenten en gecombineerd met een schriftelijk examen dat bestond uit open vragen en meerkeuzevragen. De interne beroepsinstantie erkent dat deze ECTS-fiche verder ook informatie over het soort vragen bevat. Volgens haar kan dergelijke informatie over het aantal en het soort vragen, op basis van de bepalingen van het OER, echter niet als een onderdeel van de essentiële informatie in deze ECTS-fiche worden beschouwd. Het is dan ook zeker niet uitgesloten dat deze informatie over het aantal en soort vragen verder via Toledo kan worden verduidelijkt. De interne beroepsinstantie vindt dit vanuit didactisch standpunt zelfs aan te raden.

Zoals aangekondigd bestond dit examen uit 16 korte vragen, waarvan er uiteindelijk vier meerkeuzevragen bleken te zijn. De interne beroepsinstantie vindt hierin geen bevestiging voor de bewering van de studente dat het examen “zo goed als alleen maar” uit open vragen zou hebben bestaan. Volgens haar werd de studente, via de aankondiging op Toledo, dan ook voldoende tijdig werd geïnformeerd over de vragen die zij op het examen kon verwachten, zodat zij ook haar studiestrategie hierop kon afstemmen.

In ondergeschikte orde en op basis van een verdere analyse van de antwoorden van de studente, moet de interne beroepsinstantie ook vaststellen dat de deelresultaten die zij heeft behaald voor deze meerkeuzevragen niet van die aard zijn dat kan worden verondersteld dat de studente een hogere score zou hebben behaald indien meer meerkeuzevragen zouden zijn gesteld. Voor deze meerkeuzevragen heeft zij immers 0,85/4 behaald, terwijl ze voor de andere korte vragen 5,75/12 heeft behaald.

Wat de presentatie betreft, stelt de interne beroepsinstantie vast dat de studente tijdens de presentatie aanvankelijk werd bevangen door paniek. Prof. [P.] is hier op een effectieve en studentvriendelijke manier mee omgegaan door de studente en haar groep een tweede kans toe te staan. De werkwijze die de docent heeft gehanteerd om het punt voor het peer assessment al dan niet toe te kennen, en waarbij werd uitgegaan van gemiddelden per criterium en gemiddelden per beoordelaar, draagt volgens de interne beroepsinstantie in elk geval bij aan de objectiviteit, aangezien op die manier wordt uitgesloten dat dit resultaat te sterk door extremen zou zijn beïnvloed. De interne beroepsinstantie merkt ook op dat de commentaren van de medestudenten met betrekking tot het criterium ‘collaboration’ wijzen op een aantal problemen die zich hebben voorgedaan tijdens het groepsproces zelf en zij zijn niet terug te brengen op het ene feit dat de studente in paniek is geraakt tijdens de eerste poging.

De interne beroepsinstantie stipt ook aan dat, voor zover zij kon nagaan, de studente er zelf voor heeft gekozen om deze presentatie te brengen. Ze stelt dat, indien de studente toch meende dat, omwille van bepaalde persoonlijke problemen, de voorbereiding van de presentatie of de presentatie zelf op een specifieke manier moest gebeuren, zij hierover contact had kunnen nemen met prof. [P.]. Dit heeft zij blijkbaar niet gedaan.

De interne beroepsinstantie moet vaststellen dat de beoordeling van het opleidingsonderdeel “Pharmaceutical Biotechnology” correct is verlopen. Het examenpunt (8/20) wordt dan ook niet meer aangepast.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 13 maart 2020 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 23 maart 2020 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – tijdigheid van het beroep

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stipt verwerende partij aan dat de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat een beroep bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen moet worden ingesteld binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen na het versturen van de interne beroepsbeslissing. De interne beroepsbeslissing werd op 13 maart verstuurd, wat betekent dat een eventueel beroep bij de Raad uiterlijk op 20 maart had moeten worden ingediend. Verwerende partij stelt vast dat het bezwaarschrift van verzoekster deze datum vermeldt, maar op basis van de poststempel van de kopie die verzoekster verwerende partij heeft doorgestuurd, kan zij enkel veronderstellen dat het bezwaarschrift pas op 23 maart werd ingediend.

In het externe bezwaarschrift leest verwerende partij bovendien geen enkele verwijzing naar enige overmachtssituatie die verzoekster zou hebben verhinderd om tijdig, en dus uiterlijk op 20 maart, beroep in te stellen bij de Raad. Op basis van de documenten die verzoekster aan verwerende partij heeft bezorgd, kan verwerende partij dan ook enkel vaststellen dat het beroep bij de Raad onontvankelijk is, omwille van het laattijdig indienen ervan.

In haar *wederantwoordnota* bevestigt verzoekster dat zij op vrijdag 13 maart inderdaad de interne beroepsbeslissing heeft ontvangen. Daarin werd het volgende vermeld: “*De beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen, die ingaat de dag na die van kennisgeving van de in artikel [II].284, eerste lid bedoelde beslissing. Indien de zevende dag van de in het eerste lid bedoelde termijn een zaterdag, zondag of wettelijke feestdag is, wordt de termijn verlengd tot de eerstvolgende werkdag waarop de postdiensten open zijn.*”.

Verzoekster merkt op dat, aangezien de telling ingaat vanaf een dag na de kennismaking, is het dus op een zaterdag waarop de post gesloten is. Volgens verzoekster heeft zij haar brief dan ook op tijd verstuurd met de post op de eerstvolgende werkdag waarop de postdiensten open zijn.

Beoordeling

Artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs luidt als volgt:

“De beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van kennisgeving van de in artikel II.284, eerste lid bedoelde beslissing.

(...)

Indien de zevende of dertigste dag van de in het eerste lid respectievelijk tweede lid bedoelde termijn een zaterdag, zondag of wettelijke feestdag is, wordt de termijn verlengd tot de eerstvolgende werkdag waarop de postdiensten open zijn.”

Een verzoekschrift bij de Raad moet, wil het ontvankelijk zijn, dus worden ingesteld binnen de termijn van zeven kalenderdagen na kennisgeving van de bestreden beslissing.

In casu werd verzoekster blijkens het dossier in kennis gesteld van de bestreden beslissing op intern beroep per e-mail van 13 maart 2020 (zie stuk 3 van verwerende partij). Hoewel verwerende partij geen gewag maakt van een leesbevestiging, waardoor de kennisgeving per e-mail ondubbelzinnig zou vaststaan, is dit *in casu* evenwel ook het geval aangezien verzoekster in haar wederantwoordnota uitdrukkelijk bevestigt dat zij “*Op vrijdag 13 maart [/] inderdaad de interne beroepsbeslissing [ontving]*”. Bijgevolg is de Raad van oordeel dat de kennisgeving wel degelijk heeft plaatsgevonden op 13 maart 2020.

De beroepstermijn van zeven kalenderdagen begint te lopen de dag na die van de kennisgeving (*in casu* op 13 maart 2020) van de beslissing op intern beroep, *in casu* vanaf 14 maart 2020, om te verstrijken op vrijdag 20 maart 2020. Verzoekster diende pas op 23 maart 2020 (datumstempel aangetekende zending) een verzoekschrift in bij de Raad tegen de beslissing op intern beroep.

Het extern beroep van 23 maart 2020 werd derhalve niet tijdig binnen de zeven kalenderdagen na de kennisgeving van de beslissing op intern beroep ingesteld.

In casu blijkt uit het dossier dat er evenmin sprake is van een overmachtssituatie, waardoor de normale uitoefening van het beroepsrecht zou worden uitgehouden. Dat verzoekster zich heeft vergist bij het berekenen van de termijn voor het indienen van haar beroep bij de Raad, verandert hier niets aan. Verzoekster citeert artikel II.294 Codex Hoger Onderwijs correct waar zij aanhaalt dat de termijn wordt verlengd tot de eerstvolgende werkdag waarop de postdiensten open zijn, indien de zevende dag van de in het eerste lid bedoelde termijn een zaterdag, zondag

of wettelijke feestdag is. Dit betekent dat – in tegenstelling tot wat verzoekster vervolgens poneert – de beroepstermijn steeds aanvangt de dag na de kennisgeving, ook als dat een zaterdag, zondag of een wettelijke feestdag is, zoals *in casu* op zaterdag 14 maart 2020. Enkel wanneer *de zevende dag* na de dag van de kennisgeving een zaterdag, zondag of wettelijke feestdag is, is er sprake van het verlengen van de termijn. Dit is *in casu* evenwel niet het geval, aangezien de zevende dag na de dag van de kennisgeving vrijdag 20 maart 2020 is. Dit is dan ook de uiterste datum waarop het beroep bij de Raad moest worden ingediend.

Het beroep is onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in terechting van 29 april 2020, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.